Dialogen

van

G. de Purucker

Deel 2

Dialogen van G. de Purucker

Van dezelfde auteur:

Aspecten van de Occulte Filosofie
Beginselen van de Esoterische Filosofie
Bron van het Occultisme
De Esoterische Traditie
Levensvragen
Mens en Evolutie
Occulte Woordentolk
Het Pad van Mededogen
De Vier Heilige Jaargetijden
Wind van de Geest

Dialogen
van
G. de Purucker

Verslag van bijeenkomsten van de
Katherine Tingley Memorial Group

Deel 2

geredigeerd door
Arthur L. Conger

Theosophical University Press Agency
Den Haag

Oorspronkelijke titel:
The Dialogues of G. de Purucker
Redacteur: Arthur L. Conger
1948
THEOSOPHICAL UNIVERSITY PRESS
POST OFFICE BOX C
PASADENA, CALIFORNIA 91109-7107

Arthur L. Conger (red.)
Dialogen van G. de Purucker
ISBN 978-90-70328-81-8, 2 delen, E-boek

Nur 720
Trefwoorden: theosofie, esoterie

Dit boek waarop copyright bestaat, mag kosteloos worden gedownload om het off-line te lezen, maar mag in geen enkele vorm of op geen enkele manier – elektronisch, mechanisch, of door middel van fotokopieën, of opnames, of op een andere manier – voor commerciële of andere doeleinden worden gereproduceerd en/of gedistribueerd, zonder eerst toestemming aan Theosophical University Press Agency te vragen.

© 2010 Theosophical University Press Agency
Daal en Bergselaan 68, 2565 AG Den Haag
www.theosofie.net

Inhoud

KTMG-verslagen 20
Bijeenkomst op 9 september 1930 553

KTMG-verslagen 21
Bijeenkomst op 14 oktober 1930 574

KTMG-verslagen 22
Bijeenkomst op 28 oktober 1930 595

KTMG-verslagen 23
Bijeenkomst op 11 november 1930 619

KTMG-verslagen 24
Bijeenkomst op 25 november 1930 646

KTMG-verslagen 25
Bijeenkomst op 9 december 1930 665

KTMG-verslagen 26
Bijeenkomst op 27 januari 1931 689

KTMG-verslagen 27
Bijeenkomst op 10 februari 1931 713

KTMG-verslagen 28
Bijeenkomst op 24 februari 1931 734
Supplement 758

KTMG-verslagen 29
Bijeenkomst op 17 maart 1931 768

KTMG-verslagen 30
Bijeenkomst op 14 april 1931 789
Supplement 808

KTMG-verslagen 31
Bijeenkomst op 12 mei 1931 813
Supplement 839

KTMG-verslagen 32
Bijeenkomst op 28 februari 1932 850
Supplement 872

KTMG-verslagen 33
Bijeenkomst op 5 mei 1932 892
Supplement 922

KTMG-verslagen 34
Antwoorden op schriftelijke vragen 952
Supplement 983

KTMG-verslagen 35
Antwoorden op schriftelijke vragen 1011
Supplement 1025

KTMG-verslagen 36
Bijeenkomst op 26 september 1933 1027
Supplement 1050

Besluit 1074

Index 1079

Wat de mens uit mystieke bronnen zou willen ontvangen wordt vaak herhaald, en op zo'n stille onopvallende manier dat hij die erop wacht dat het in zijn oor wordt geschreeuwd, geneigd is eraan voorbij te gaan zonder het op te merken.

– William Q. Judge

Leraar en leerling zijn schakels in een grote geestelijke keten die zich uitstrekt van het oneindige naar het oneindige, van het verleden naar de toekomst. Hoewel onzichtbaar en ongrijpbaar, bestaat deze niettemin – een gouden keten van geestelijk leven, een verheven werkelijkheid. Als schakel in deze keten wordt de mens zowel een gever als een ontvanger, die de toorts van de waarheid doorgeeft van hand tot hand, van volk tot volk, en van eeuw tot eeuw.

– Katherine Tingley

20

Bijeenkomst op 9 september 1930

GdeP – De bijeenkomst is geopend. U kunt nu vragen stellen.

Vr. – Sinds lang heb ik meer duidelijkheid willen hebben over het volgende: wanneer men in de dampkring kijkt, niet om erdoorheen te kijken, maar erin kijkt, ziet men een aantal entiteiten die ogenschijnlijk ronddraaiend heen en weer bewegen. Soms zijn ze helder, en bij stormachtig weer lijken ze donker en heel onrustig. Zijn dit elementalen?

GdeP – Bedoelt u de dansende stofdeeltjes?

Vr. – Ik heb het niet over de gewone stofdeeltjes – daar doel ik helemaal niet op. Wat ik bedoel lijken beslist entiteiten te zijn, die heel erg verschillen van wat objectief kan worden gezien.

GdeP – Bedoelt u entiteiten die een duidelijke vorm hebben?

Vr. – Ze lijken veel op microscopisch kleine diertjes.

GdeP – Schieten ze heen en weer?

Vr. – Ze veranderen voortdurend van positie en draaien in een halfcirkelvormige beweging.

GdeP – Als ik u goed begrijp, zou ik zeggen dat ze groepen grotere levensatomen zijn. Ik denk dat iedereen deze wel eens heeft gezien; en soms, bijvoorbeeld wanneer de lucht op de top van een berg helder is en we in de atmosfeer kijken, bieden ze een schitterend schouwspel. Het is een mooi gezicht: prachtige, flitsende sterachtige punten, die in alle richtingen rondschieten. Dit bedoelt u waarschijnlijk?

Vr. – Ja, daar doel ik op.

GdeP – Het zijn groepen grotere levensatomen. In feite is de hele

wereld vol levensatomen. Er zijn heel veel groepen en families en klassen van levensatomen: sommige groot, andere klein, sommige microscopisch klein, andere enorm groot. Ze bewegen zich allemaal, schieten allemaal heen en weer, sommige langzaam, andere heel snel, sommige heel stralend, andere minder stralend, maar ze zijn alle in beweging.

Alles is vol levensatomen. In één opzicht kunnen ze de bouwstenen van de wereld worden genoemd.

Vr. – Is het juist om het hogere manas te beschouwen als een straal van de mānasaputra, en het lagere manas als een straal van die straal?

GdeP – Het laatste deel van uw vraag is juist. Maar ik zou zeggen dat het hogere ego, of het hogere mānasische vermogen in de mens, de mānasaputra zelf is. De mānasaputra is in de kern van zijn wezen een god, een monadische essentie, maar die essentie maakt het evolutiestadium door waarin haar zelfbewustzijn in het hogere mānasische deel van haar constitutie is gecentreerd. Daarom wordt zo'n wezen een mānasaputra genoemd. Wij mensen maken het stadium van onze geestelijk-psychische evolutie door waarin ons zelfbewustzijn zich heeft geconcentreerd in het kāma-mānasische deel van onze constitutie, en daarom zijn we 'mensen'.

Vr. – Ik stelde die vraag omdat ik heb begrepen dat de mānasaputra reïncarneert, en ik dacht dat het een straal van de mānasaputra zou kunnen zijn in plaats van de mānasaputra zelf.

GdeP – De mānasaputra 'reïncarneert' helemaal niet. Hij staat ver boven het gebied van het fysieke vlees. Het is een straal van de mānasaputra die de astrale monade voortbrengt die incarneert. De mānasaputra staat zo ver boven het fysieke vlees dat hij onmogelijk op dat vlees zou kunnen inwerken tenzij er tussenliggende schakels van bewustzijn zijn. We hebben dus de mānasaputra die uit zichzelf zijn straal stuurt, die de werkelijke mens is, de menselijke ziel, die op haar beurt uit zichzelf de astrale monade voortbrengt die door het aurische ei werkt, en het is de astrale monade die in het vlees incarneert. Begrijpt u het?

Vr. – Ik denk het wel. Die astrale monade is dus in feite het hogere ego?

GdeP – Lieve hemel, nee! De astrale monade is het uiteinde van de straal die vanuit de mānasaputra is geprojecteerd. Dit uiteinde of

de punt van de straal, die oorspronkelijk uit de mānasaputra voortkomt, maakt contact met het vlees en bezielt het – maakt het levend, zorgt in feite ervoor dat het levende vlees totstandkomt.

De mānasaputra incarneert niet. Eerst komt de monadische essentie; dan haar kind, de mānasaputra; dan het kind van de mānasaputra, de menselijke monade; dan het kind van de menselijke monade, de astrale monade; dan haar kind, het fysieke lichaam – deze zijn allemaal met elkaar verbonden door de stroom van bewustzijn en vitaliteit die door alle, van de hoogste tot de laagste, heenstroomt. Nogmaals: de mānasaputra incarneert niet.

Vr. – Dat is wat ik dacht. Hij kan dit niet.

GdeP – U heeft helemaal gelijk. Vanuit zichzelf zendt hij zijn straal uit, zijn kind, die de menselijke ziel is. Zelfs de menselijke ziel incarneert niet rechtstreeks in het lichaam, maar stuurt op haar beurt vanuit zichzelf haar kind uit, de astrale monade, en deze is voldoende grof en materieel om te incarneren; ze wordt in haar laagste delen vlees, waarbij dat vlees haar bezinksel of neerslag is. U ziet dus een reeks treden, wanneer we van beneden naar boven tellen, van de grofste tot de meest etherische, en op elk daarvan bevindt zich een monade van haar eigen soort. Er zijn vele monaden die tot de constitutie van een mens behoren: de goddelijke monade, de spirituele monade, de mānasische monade of mānasaputra, de kāma-mānasische monade, de astrale monade of het elementale of astraal-vitale zelf. Dit laatste maakt het mogelijk dat de andere monadische elementen zich kunnen manifesteren of uitdrukken of werken in de fysieke hersenen. Ze stimuleren de fysieke hersenen of geven iets van hun uitstraling daaraan, wat de fysieke hersenen vervolgens uitdrukken als gedachten, als leven, als gevoeligheid, en als fysiek bewustzijn.

Bedenk dat de mens een samengestelde entiteit is. Dit is zó belangrijk dat ik u aanraad bij het bestuderen van deze dingen dit feit voortdurend in gedachten te houden. De mens is een samengestelde entiteit, een 'zuil van licht', die van de geest reikt tot aan het vlees: zuiver licht in zijn hoogste of geestelijke deel, en geleidelijk steeds dichter wordend en nog dichter en donkerder en donkerder totdat het vlees wordt, dat daarmee vergeleken zo zwart is als de nacht. Begrijpt u deze beeldspraak?

Vr. – Ja, dank u.

GdeP – Dit hele proces van verdichting of verstoffelijking vindt

plaats in en door middel van het aurische ei, dat dus op vele gebieden bestaat. Even nauwkeurig gezegd, het aurische ei omvat vele graden van ijlheid – of, wat op hetzelfde neerkomt, van stoffelijkheid – vele gebieden, vele lagen, vele graden, vele treden. Het aurische ei is niet alleen de astrale atmosfeer die het fysieke lichaam omgeeft, want dat is slechts het laagste gebied of de laagste laag of graad van het aurische ei. Het aurische ei strekt zich 'naar binnen' en 'omhoog' uit, rechtstreeks naar de goddelijke geest, de innerlijke god, die wordt omhuld door het meest geestelijke deel van het aurische ei.

Vr. – We hebben begrepen dat de mensheid vóór het moment waarop ze met manas werd begiftigd, geen karma maakte. Wanneer HPB hiernaar verwijst, spreekt ze bijna in één adem over de 'zonde van de verstandelozen'. Die uitdrukking roept vanzelfsprekend een vraag op: Is het tweede wortelras niet het karmische gevolg van het eerste wortelras?

GdeP – Ja.

Vr. – Als dat zo is, komt dat dan eenvoudig omdat het hier om raskarma gaat, terwijl het karma waarover wordt gesproken bij de verwijzing naar het begiftigen met manas individueel karma betreft?

GdeP – Ja, uw vraag is heel diepzinnig. De 'verstandeloze rassen' hadden geen karmische morele verantwoordelijkheid, en HPB doelde in de passage waarnaar u verwijst op ethische of morele verantwoordelijkheid, wat een heel hoge soort verantwoordelijkheid is. Maar alles dat hoog of laag of daartussenin is, heeft zijn eigen natuurlijke karma, of reeks van natuurlijke gevolgen. Bovendien zijn deze verschillende soorten natuurlijk karma niet alle ethisch van aard. De 'verstandeloze mens' zou, wanneer zijn verstandeloosheid zijn lichaam ooit in gevaar zou brengen, als gevolg daarvan onvermijdelijk en vanzelfsprekend pijn hebben geleden, wat fysiek karma is, fysieke gevolgen. Maar daar kwam geen werkelijk ethisch karma aan te pas, omdat er geen ontwaakt denken was, geen begrijpend, leidend denken dat in dit geval opzettelijk het verkeerde pad koos – het pad van slechte daden.

Vr. – Dus de 'zonde van de verstandelozen' was geen ethische zonde?

GdeP – Het was geen ethische zonde, en zou evenmin zo kunnen worden genoemd als de daden van de huidige dieren, of de daden

van een klein kind vóór het denken van het kind is begonnen zich te manifesteren. Een klein kind zal zich branden wanneer het in het vuur belandt. Dit is fysiek karma, en natuurlijk is het karma – gevolgen. Karma werkt daarom overal en altijd. Een klein kind dat in een speelse bui een mes oppakt en misschien zijn ouder of zijn broer ermee steekt, is daarvoor ethisch niet verantwoordelijk. Het was in zo'n geval niet de bedoeling om een moord te plegen, maar de gevolgen vonden niettemin plaats. De klap valt en het slachtoffer is gewond. Maar anderzijds lijdt de persoon die het ondergaat natuurlijk omdat dat zijn of haar karma is.

Alles wat bestaat is karma, maar er zijn veel soorten karma: geestelijk karma, verstandelijk karma, moreel karma, psychisch karma, astraal karma, vitaal karma, fysiek karma. Vanuit een ander gezichtspunt bestaat er persoonlijk of individueel karma, en collectief karma – zoals in het geval van een groep mensen die bijvoorbeeld verongelukken of de dood vinden bij een schipbreuk. Dan bestaat er ook familiekarma, nationaal karma, raskarma, het karma van de bol – van de aarde waar we allemaal bij betrokken zijn – kosmisch karma, universeel karma. HPB sprak dus volkomen juist en nauwkeurig.

Karma werd door A.P. Sinnett 'de wet van ethische oorzaken en gevolgen' genoemd, en dit is tot op zekere hoogte juist, maar het reikt niet erg ver. Dit karma is ethisch karma. Het bestaat zeer zeker. Het is een hoger soort karma, en voorzover het ons mensen betreft raakt het ons zeer direct; maar er zijn veel andere soorten karma. Daarom zou karma bij voorkeur de 'leer van gevolgen' moeten worden genoemd; dat houdt in dat een daad overal, altijd, door welk wezen ook verricht, onvermijdelijk en vanzelfsprekend haar gevolgen zal hebben. Dit is een heel algemene omschrijving van karma. Dit moet toch duidelijk zijn?

Vr. – Ja. En mijn idee was dus juist dat een wortelras het eraan voorafgaande wortelras alleen zou kunnen opvolgen als het karma van het eraan voorafgaande wortelras.

GdeP – Dat is volkomen juist. Ieder volgend wortelras is het kind van het voorafgaande wortelras, en is het karma, het gevolg, de gevolgen, ervan. Daarom drukt het Atlantische karma nog steeds zwaar op ons van het vijfde wortelras, omdat wij, vanuit een ander standpunt gezien, in feite ego's van het vierde wortelras zijn die zich nu hebben ontwikkeld tot ego's van het vijfde wortelras, en zich daarom in lichamen van het vijfde wortelras manifesteren en leven en werken.

Vr. – Gezien de opmerkingen die u eerder heeft gemaakt, wil ik graag het volgende vragen: Waar bevindt zich het centrale punt van de menselijke constitutie? Waar bevindt zich dat deel wat filosofen het ik-ben-ik noemen?

GdeP – Een hele relevante vraag. We hebben hier opnieuw te maken met een aspect van het bewustzijn. Zoals ik u bij andere gelegenheden heb verteld, zijn de woorden van de Heer Boeddha vol diepe wijsheid die in het westen nooit is begrepen, omdat we niet beschikken over de sleutel tot een van de belangrijkste uitspraken van Boeddha: 'Er is geen onsterfelijke ziel of onsterfelijk zelf in de mens.' De westerling interpreteert deze uitspraak onmiddellijk verkeerd. Hij denkt dat het betekent dat de mens in alle opzichten sterfelijk is. Dat wordt helemaal niet bedoeld. In een samengestelde entiteit, een entiteit die alleen bestaat door zijn tijdelijke samenstelling, in zo'n entiteit, is er *als entiteit* geen onsterfelijkheid. Indien dat wel het geval zou zijn, zou die samengestelde entiteit van oneindigheid tot oneindigheid blijven bestaan en zou ze nooit kunnen veranderen. Als ze ook maar iets zou veranderen, zou ze niet meer dezelfde entiteit zijn.

Verandering, of groei, of evolutie, of vooruitgang zijn woorden die betrekking hebben op verandering van moment tot moment, groei tot iets beters. Als die gedachte tot u doordringt dan zult u iets gaan begrijpen van de innerlijke betekenis van wat de Boeddha zijn 'harteleer' noemde: een woord dat niet de leer van het fysieke hart betekent, maar het hart ervan, de kern van de leer, de wezenlijke betekenis van de leer; terwijl de 'leer van het oog' slechts de dingen betreft zoals ze lijken te zijn, het oppervlakkige deel, het omhulsel waarin de harteleer verborgen ligt. Met andere woorden, de harteleer is de esoterische leer, en de leer van het oog is de exoterische leer.

Het ik-ben-ik zetelt in een van de centra van deze samengestelde entiteit die 'de mens' wordt genoemd. Het is gevestigd in een van de ondergeschikte centra of delen die westerlingen het menselijke ego noemen, in de straal van de mānasaputra. U heeft uw bewustzijn in deze menselijke straal van de mānasaputra geconcentreerd omdat u het kāma-mānasische stadium van uw evolutie doormaakt, en dus is de mānasaputra het *wezenlijke* ik-ben-ik. De mānasaputra is de monade die het mānasische stadium doormaakt.

Bij vele andere gelegenheden heb ik dezelfde gedachtegang gevolgd en u verteld dat de mens als samengestelde entiteit een microkosmos is, een wereld in het klein. Elk van deze samenstellende

delen die gezamenlijk de constitutie van de mens vormen, is een lerende, groeiende, evoluerende monade, en elk ervan drukt zichzelf uit in dat specifieke stadium van zijn evolutiereis. De menselijke ziel of mānasaputrische straal zal in de toekomst een mānasaputra worden, en zal zich dan in nog latere eonen ontwikkelen tot een goddelijke monade, of een god, door steeds meer naar buiten te brengen wat in hem besloten ligt. Maar noch de innerlijke god, noch de mānasaputra, noch de menselijke ziel, noch de astrale monade is de 'mens'. De mens is de samenstelling van al deze – die allemaal samenwerken – en is dus een samengestelde entiteit en daarom instabiel en als samenstelling sterfelijk.

Het ik-ben-ik is dus het menselijke ego, dat deel van de samenstelling dat zegt 'ik ben ik', dat wil zeggen niet u, niet iemand anders, en niet iets anders, maar 'mijzelf'. Dit wijst onmiddellijk op de grote 'ketterij van afgescheidenheid' en daarom is het niet het hoogste element in de mens. Er is in de menselijke constitutie iets veel hogers dan het ik-ben-ik, en dit hogere element is de geestelijke luister van het meer verheven deel van de constitutie van een individu, en die luister straalt uit over de menselijke monade en moedigt haar aan om op te klimmen, te groeien en daaraan gelijk te worden. Deze luister is de mānasaputra, en de mānasaputra wordt op dezelfde manier beschenen door het licht van de god in de kern van die mānasaputra.

We zijn één en toch zijn we vele – en zo is het met ieder mens. Het fysieke lichaam is hiervan een voorbeeld. Het fysieke lichaam is ook een samengestelde entiteit. Het is samengesteld uit ontelbare menigten levensatomen. Elk levensatoom is een groeiende, lerende, levende, zich ontwikkelende entiteit, die op weg is om in ver in de toekomst liggende eonen een god te worden – evenals wij mensen, evenals de mānasaputra. Maar het lichaam is als een samengesteld geheel niet onsterfelijk. Als het onsterfelijk zou zijn, zou het nooit kunnen veranderen. Het zou zich zelfs niet kunnen ontwikkelen van kind tot volwassene. Als iets verandert, houdt onsterfelijkheid onmiddellijk op, omdat onsterfelijkheid onveranderlijkheid of kristallisatie betekent, eeuwigdurend, zonder enige verandering, voortdurend hetzelfde blijvend.

Vr. – Ik zou het op prijs stellen als u ook het volgende punt over de mānasaputra, en over de straal, de projectie van de mānasaputra, zou willen toelichten: Is die straal de menselijke monade of niet?

GdeP – Dat is hij. Ik denk dat ik gezegd heb dat dit zo is.

Vr. – Wat was het in de Boeddha dat drie keer door al zijn beginselen heenging toen hij stierf? Was dat hetzelfde, of was het het bewustzijn van de Boeddha?

GdeP – 'Het bewustzijn van de boeddha' is de buddhische luister, die de mānushya-boeddha of de menselijke boeddha is, met andere woorden de zuivere ongesluierde mānasaputra. Bedenk dat iedere entiteit een samengestelde entiteit is. Ik moet dit herhalen, omdat u het kennelijk niet volledig heeft begrepen. Deze samengestelde entiteit omvat een hemelse boeddha of innerlijke god – twee manieren om hetzelfde uit te drukken. De boeddhist noemt deze de 'hemelse boeddha'. De tegenwoordige westerling is gewend om hem 'de innerlijke god' te noemen. U kunt hem ook de immanente christos noemen, een derde benaming voor hetzelfde. De mānushya-boeddha is een straal daarvan. Hij is een zich ontwikkelende, levende entiteit. In een boeddha manifesteert de mānushya-boeddha zich omdat de constitutie in hoge mate is ontwikkeld. Maar in de doorsnee mens manifesteert deze mānushya-boeddha zich nog niet. De evolutie is nog niet ver genoeg gevorderd. In het geval van de doorsnee mens is de straal van de mānushya-boeddha het menselijke ego van de boeddha. In het geval van een boeddha, is dit menselijke ego vergevorderd op het pad. In de doorsnee mens is het maar een beetje ontwikkeld.

Daarom heeft deze reis van het bewustzijn van de Boeddha, waarnaar in boeddhistische geschriften wordt verwezen, betrekking op het menselijke ego van de Boeddha. Toen het moment van de dood voor de Boeddha aanbrak, steeg het op van het gewone menselijke bewustzijn naar het geestelijke bewustzijn, en bereikte het goddelijke bewustzijn. Vervolgens keerde het terug langs de wegen van de innerlijke constitutie, en opende de Boeddha zijn ogen. Hij sloot ze weer, en hetzelfde menselijke bewustzijn steeg voor de tweede keer op en doorliep de innerlijke stadia, en ging steeds hoger: het bereikte de hemelse boeddha of werd een paar vluchtige momenten één daarmee, en daalde voor de tweede keer af, en toen het hersenverstand werd bereikt, opende de Boeddha zijn ogen. Hetzelfde gebeurde een derde keer en nadat hij zijn ogen voor de derde keer had geopend, stierf de gezegende.

Met andere woorden, de hemelse boeddha ging nirvāṇa in – of nee, pardon, ik neem dat terug. De mānushya-boeddha liet op dat moment de laagste beginselen van zijn wezen achter om na de dood uiteen te vallen, en de mānushya-boeddha bleef in de astrale gebie-

den bestaan als een nirmāṇakāya, met alle delen van zijn constitutie behalve het fysieke lichaam, het liṅgaśarīra, en de grove dierlijke vitaliteit of prāṇa. Met andere woorden, de hele Boeddha behalve het laagste samengestelde voertuig. Dit is een nirmāṇakāya.

In feite kan ik u zeggen dat zelfs wanneer de doorsnee mens sterft, en HPB verwijst ernaar als het panorama dat de fysieke hersenen aan zich voorbij zien trekken – het zich herinneren van alles wat in het zojuist geëindigde leven is gebeurd, van de eerste aantekening in het geheugen tot het laatste moment van individueel bewustzijn – dit slechts een herhaling is van het stervensproces zoals dat bij de Boeddha plaatsvond. In het geval van de doorsneemens kan zijn bewustzijn dit niet volgen omdat hij niet geestelijk genoeg is; hij leeft niet bewust in de hoogste delen van zijn constitutie. Daarom is het fysieke hersenverstand het enige element dat bewust blijft, en gedurende een korte periode herinnert dit zich alle gebeurtenissen van het zojuist afgesloten leven. Uiteindelijk verdwijnt dit bewustzijn rustig en zachtjes; op een gegeven moment treedt onbewustheid op, zo stilletjes als het voorbijtrekken van een schaduw – en dit is de dood.

Maar omdat de innerlijke constitutie van de Boeddha hoogontwikkeld was, vond bij hem dit zelfbewuste opstijgen door de gebieden of lagen van bewustzijn plaats, tot aan het hoogste toe, en vervolgens weer terug omlaag; en dan weer omhoog naar het hoogste, en dan weer omlaag; dan weer omhoog naar het hoogste, en voor de derde keer omlaag. Daarna werd het lichaam afgelegd of, zoals westerlingen zeggen, het lichaam stierf – de mens stierf.

Terugkomend op uw vraag om nog een punt met betrekking tot het ik-ben-ik toe te lichten: bedenk dat dit ik-ben-ik het ego-deel van de constitutie van de mens is, maar het is niet het *fundamentele* bewustzijn. Dat is het ātmische bewustzijn, en heel weinig mensen zijn in staat om daarmee één te worden, hoewel het in feite de gewoonste zaak in het leven van de mens is. Als u uzelf grondig onderzoekt, zult u ontdekken dat dit zuivere bewustzijn, ongekleurd door de individualiteit, of door de persoonlijkheid, of door het ego, het meest wezenlijke in u is; het staat dichter bij u dan uw handen of voeten, omdat het uw essentiële ZELF is, en uw ego, uw individualiteit, uw persoonlijkheid, en uw handen en voeten zijn slechts instrumenten. Zelfs uw ego is slechts het kanaal ervan, of, beter gezegd, een werveling of knoop in de stroom van fundamenteel bewustzijn.

Vr. – In het westen wordt in de religie en literatuur aan het

idee onsterfelijkheid juist veel aandacht besteed.

GdeP – Ja dat is zo.

Vr. – Niettemin hebben veel mensen nooit daarnaar verlangd. Ze hebben nooit verlangd om naar de hemel te gaan. Ze hadden niet het gevoel dat ze iets zouden missen door niet naar de hemel te gaan, zoals deze hen als mogelijkheid of onmogelijkheid werd voorgehouden.

Is het verlangen naar onsterfelijkheid en het steeds richten van de aandacht daarop, zoals dat in het westen gebeurt, iets onvermijdelijks omdat de werkelijke leer verloren is gegaan? Is het een van de spookbeelden die zullen worden verdreven door het herleven van de werkelijke leer?

GdeP – Ja dat is zo. Bovendien is dit spookbeeld van een verlangen naar persoonlijke onsterfelijkheid de meest vruchtbare voedingsbodem voor menselijk leed en slechte daden, omdat het precies hetzelfde is als het verlangen naar een voortdurende persoonlijke bevrediging. Dit spookbeeld is een onverzadigbare hunkering om voor uzelf verder te gaan, dingen te verwerven, te bestaan, in plaats van u bewust te zijn van die fundamentele werkelijkheid, het onpersoonlijke leven-bewustzijn, dat voortdurend in u is, dat u nooit verlaat, dat eeuwig is, en dat u in feite bent. Persoonlijke onsterfelijkheid is een 'spookbeeld', en is in feite iets duivels. Ze is de moeder van slechte daden, van menselijk verdriet, van leed en angst: angst om te sterven, angst om te verliezen, angst om iets niet te bereiken, angst om iets niet te verwerven, angst om niet te leven. Ze hoort tot het lagere deel van onze constitutie.

De mens die zichzelf werkelijk kent, die het essentiële ik-ben in zichzelf kent, het werkelijke leven, leeft in het eeuwigdurende – dat wil zeggen het eeuwig evoluerende. Hij leeft samen met al wat is. Hij voelt zich overal thuis. Hij heeft geen angst. Hij heeft geen zorgen. Hij weet dat hij IK-BEN is! Maar de lagere manifestatie van het ik-ben-ik van het ego is onvolmaakt. En omdat ze onvolmaakt is, is haar inzicht vertroebeld. Ze hunkert voortdurend ernaar zichzelf te zijn, meer zichzelf te zijn, dingen voor zichzelf te verwerven. Ze is bang om te verliezen. Ze doet verkeerde dingen om haar verkeerde verlangens te bevredigen; zelfzucht, slechte daden, leed en verdriet zijn de kinderen van dit spookbeeld.

Het is onmiddellijk duidelijk dat deze leer van de Boeddha helemaal niet een leer van blind pessimisme is, maar juist een bron van

hoop en kracht. Ik denk dat iedereen die persoonlijk onsterfelijk wil zijn, een grote dwaas is. Hoe kunt u onsterfelijk zijn als u voortdurend verandert? Als u onsterfelijk bent, wilt u niet groeien, wilt u niet de god in u worden. Dit gaat tegen alle wetten en processen van de natuur in, omdat de essentiële wet van de natuur groei, verandering, vooruitgang, evolutie en zich verruimend bewustzijn inhoudt. En daarom zei de Boeddha terecht, en raakte daarmee precies de wortel van het kwaad: 'Er is geen onsterfelijke ziel of onsterfelijk zelf in de mens.' Dit is juist, want alles verandert. Alles groeit.

De natuur geeft hiervan overal blijk. Kijk naar een kind: het is voortgekomen uit een microscopisch kleine levenscel en groeit uit tot een mens van 1,80 m, en sterft daarna. Kijk naar een boom die voortkomt uit een zaadje; kijk naar een bloem; kijk naar de knop die opengaat; kijk naar de sterrennevel in de ruimte: alles beweegt zich voortdurend en verandert, groeit, boekt vooruitgang, wordt iets anders; en vanuit het hoogste standpunt gezien betekent dit leren, een geestelijk worden. Heraclitus, een andere vaak verkeerd begrepen wijze uit Griekenland, verwoordde dezelfde gedachte: *panta rhei*, alles stroomt; dat wil zeggen, alles is in beweging.

Vr. – Zoals ik het begrijp hadden we in het eerste wortelras van onze vierde ronde geen spraak. Ik neem aan dat we geen zelfbewuste gedachten hadden. En vervolgens, in het derde wortelras, na heel wat inspanning, ontwikkelden we uiteindelijk een bepaalde soort spraak. In het vierde ontwikkelden we taal, en in dit huidige wortelras hebben we de verschillende talen die we nu gebruiken. Zullen we in het volgende wortelras maar één taal, en in het zevende wortelras geen taal hebben? Zal er dan eenvoudig een uitwisseling van gedachten zijn, een volledig elkaar begrijpen zonder gedachten te hoeven overzetten naar fysieke dragers?

GdeP – U heeft het nu natuurlijk over de vierde ronde, deze ronde, en over deze aarde.

Vr. – Ja.

GdeP – Nee, het zesde wortelras zal talen hebben, evenals het vierde ze had en het vijfde ze heeft, en evenzo zal het zevende wortelras ze hebben, maar de talen zullen een voortdurende tendens hebben om meer op elkaar te gaan lijken. In de zevende ronde zal er echter, zelfs op deze bol op het vierde gebied, slechts één taal zijn, en

die taal zal bijna geluidloos zijn. Er zullen gedachten worden overgedragen via de etherische stromen, iets dat veel grootser en hoger is dan gewone gedachteoverdracht. De wezens van die tijd zullen weten wat er rondom hen gebeurt en wat zich in het denken van hun medewezens afspeelt. We zijn werkelijk teruggevallen toen we als wortelras spraak verwierven. Spraak is helemaal niet iets om trots op te zijn, en in de toestand waarin de wereld nu verkeert is het vaak een ware kwelling! Het is een zwak instrument voor het denken, en iedereen weet hoe ontoereikend woorden zijn om gedachten over te brengen.

De individuen van het eerste wortelras hadden geen spraak nodig. Ze hadden haar niet, omdat ze haar niet nodig hadden. Daarom werd ze niet ontwikkeld. Ze waren nog niet diep genoeg in de stof afgedaald. Ze hadden hun innerlijke vermogens nog niet in voldoende mate verloren om een zwak substituut voor geluidloze communicatie nodig te hebben, namelijk spraak. Het eerste wortelras bevond zich in een toestand die in veel opzichten leek op die van een pasgeboren kind. Een pasgeboren kind kent nog geen spraak. Het maakt rare geluidjes en kirt, en drukt zich uit op een manier die iedereen kent. Mentaal gezien bevond het eerste wortelras zich in een toestand van verdoving, in een droom. Het sprak niet. Het wilde niet praten, en had in feite niets om over te praten.

De individuen van het tweede wortelras stonden er iets slechter voor. Eerst maakten ze zo nu en dan onduidelijke geluiden, maar uiteindelijk begonnen ze min of meer muzikale geluiden voort te brengen, en ook gepiep en gebrom en gekreun, en een reeks muzikale klanken, maar eerst min of meer onbewust. Tenslotte begonnen deze verschillende geluiden door gewoonte iets te betekenen voor diegenen die ze hoorden. Bepaalde geluiden gingen gevaar betekenen. Bepaalde andere geluiden begonnen vreugde te betekenen. Hetzelfde geldt voor de dieren nu, en tot op zekere hoogte ook voor een kind. Voordat het kind leert praten, begrijpen de ouders heel snel de pogingen van het kind om zijn verlangens te uiten door min of meer muzikale of onmuzikale geluiden, of door te huilen, en door allerlei vreemde geluiden.

In het eerste deel van het derde wortelras waren deze geluiden nog niet taalkundig geordend, maar wèl min of meer gesystematiseerd of geformuleerd, en op die manier begon werkelijke spraak. De eerste spraak in het derde wortelras was voornamelijk klanknabootsend, zoals taalkundigen dat noemen, dat wil zeggen geluiden die uitdrukking geven aan de betreffende gebeurtenis of zaak – iets dat zelfs

tegenwoordig bij ons voorkomt. We gebruiken 'tiktak' voor het geluid van een klok, of 'boem' voor dat van een kanon, of 'pats' als we ergens op slaan. Zoals u ziet drukken de klanken de gedachte uit.

In het vierde wortelras werd de taal met een volledig stelsel van verbuiging en vervoeging ontwikkeld – een zuiver mentaal product. Ik zal heel blij zijn wanneer we zonder spraak kunnen. Zelfs nu, hoewel de woordloze taal – als ik het zo mag uitdrukken – maar weinig is ontwikkeld, beginnen een groot aantal mensen zonder woorden te begrijpen wat anderen bedoelen, tenminste soms – door een gebaar, een beweging met een hand, door een knipoog of een beweging met een been. Zo begrijpt men wat de ander bedoelt. Dit is stemloze communicatie van intelligentie, en deze zal zich door de eeuwen heen en in de toekomstige wortelrassen blijven ontwikkelen en zich steeds verder verbeteren, totdat de spraak zelf uiteindelijk zal verdwijnen en mensen zonder spraak met elkaar zullen communiceren.

Er komt een moment in de esoterische of occulte training dat de leraar zijn leerlingen niet meer in een lokaal of in een groep hoeft te ontmoeten. De leraar kan bezig zijn met wat hij op dat moment doet: thuiszitten, of misschien reizen, of op een paard rijden, of in een auto zitten, of in een vliegtuig, en zijn boodschappen uitsturen door communicatie langs de wegen van de ether door wat mensen nu 'gedachteoverdracht' noemen; en zijn verst gevorderde leerlingen zullen de boodschappen onmiddellijk ontvangen. De leerlingen zelf kunnen overal zijn. De leraar heeft misschien honderd leerlingen of meer, verspreid over de hele wereld, en toch zullen ze allemaal op hetzelfde moment de boodschap krijgen, als ze wakker zijn. De leraar heeft bovendien een manier om de aandacht van zijn leerlingen te vestigen op het feit dat hij zich aan het voorbereiden is om een geluidloze boodschap via de etherische stromen te sturen. HPB noemde dit gewoonlijk de astrale bellen. Deze bellen hebben een zilverachtige klank. Het is moeilijk te zeggen of dit geluid alleen innerlijk wordt gehoord of door het fysieke oor, soms in zeldzame gevallen door beide, maar meestal met het innerlijke oor. Het geluid lijkt op getokkel op een zilveren snaar, of op het lieflijke gerinkel van een zilveren bel, slechts een of twee tonen. Het betekent: Bereid u voor! Maak u gereed! Let op!

Vr. – Toen u in de Tempel een keer over de binnenronden sprak, zei u dat het reïncarnerende ego na de dood de opgaande boog beklimt en op elk van de bollen op de opgaande boog van deze keten

tenminste één belichaming heeft, en dat het reïncarnerende ego op een later tijdstip weer naar deze bol afdaalt. Hoe kan men dan zeggen dat we op dit moment meer tot de ene dan tot de andere bol behoren, en dat we nu op bol D zijn als deel van de levensgolf van alleen bol D?

GdeP – Verwijst u naar wat er na de dood gebeurt?

Vr. – Ja. In de Tempel zei u dat het reïncarnerende ego zich belichaamt op elk van de andere bollen in deze keten. Hoe kan men dan zeggen dat het tot slechts een van de bollen behoort?

GdeP – Dat is niet zo. Het behoort tot de planeetketen.

Vr. – Ik begrijp niet goed het verschil tussen dit feit en het idee dat de levensgolf van bol naar bol gaat. Gaat de levensgolf voortdurend verder?

GdeP – De levensgolf gaat van bol naar bol van een planeetketen met bepaalde cyclische tussenpozen. Maar terwijl de levensgolf dit als een samengesteld geheel van evoluerende entiteiten doet, moet elk van deze entiteiten, afzonderlijk of individueel, wanneer ze sterft niettemin de communicatielijnen in de kosmos volgen, de lijnen die ik gewoonlijk de 'circulaties in het heelal' heb genoemd. Beantwoordt dit uw vraag?

Vr. – Niet helemaal. Hoe weten we dat diegenen die zich onder ons bevinden op dit moment beslist tot deze bol D behoren? Ze kunnen slechts bezoekers zijn die van een andere bol naar deze bol zijn gekomen?

GdeP – Ze 'behoren' niet tot deze bol D. Elke entiteit behoort tot alle bollen van de planeetketen. Maar op dit moment zijn we hier samen als een levensgolf op deze bol D. We zijn hier samen omdat we tot die levensgolf behoren. Begrijpt u dat?

Vr. – Ja, tot op zekere hoogte. Maar ik begrijp het verschil niet tussen deze doortocht van de individuele monaden en de grote doortocht van de levensgolf. Is het niet zo dat de levensgolf uit monaden bestaat?

GdeP – Zeker. Laat ik proberen u een analogie te geven die u misschien kan helpen. Een wortelras, bijvoorbeeld, is een levensgolf.

Maar dat wortelras bestaat uit individuen. Elk van deze individuen leeft als mens niet enkele miljoenen jaren lang, de tijd dat een wortelras blijft bestaan. Deze individuen reïncarneren. Ieder individu reïncarneert keer op keer.

Vr. – Mag ik misschien nog één vraag stellen over hetzelfde onderwerp? Natuurlijk begrijpen we de uitspraak 'eens een mens, altijd een mens'. Hoe kan het reïncarnerende ego zich dan op andere planeten belichamen waar de mensen zoveel hoger zijn dan wij hier zijn? Dat lijkt alsof er een enorme sprong in de evolutie wordt gemaakt, om vervolgens terug te keren naar de relatief lager ontwikkelde mensen op dit gebied en deze bol.

GdeP – De uitspraak 'eens een mens, altijd een mens' betekent niet dat u niet ooit tijdelijk hoger dan een mens kunt zijn. Ze heeft specifiek betrekking op de zogenaamde leer van 'transmigratie', een leer die in het westen zo verkeerd wordt begrepen. Ten onrechte denkt men dat het betekent dat de menselijke ziel in dierenlichamen reïncarneert of dit zo nu en dan doet. Om dit idee te bestrijden, raakte deze uitspraak in gebruik, 'eens een mens, altijd een mens'; dit betekent slechts dat wanneer een menselijke ziel zich eenmaal als menselijke ziel heeft ontplooid ze nooit een dierlijke ziel kan worden en dus nooit in dierenlichamen kan reïncarneren. Maar het betekent niet, en moet niet zo worden uitgelegd, dat wanneer u een mens wordt u daarna voor altijd een mens blijft. Dat is absurd.

Ik weet niet of ik uw vraag duidelijk heb beantwoord.

Vr. – U heeft me veel gegeven om over na te denken.

GdeP – Nee, ik ben nog niet tevreden. U bent zo vriendelijk bij het stellen van uw vragen dat u waarschijnlijk niet verder op een antwoord wilt aandringen. Ik wil u een volledig bevredigend antwoord geven, als ik dat kan.

Vr. – Goed. U heeft ons verteld dat de dieren op sommige van de bollen op de opgaande boog, als dat de juiste manier van uitdrukken is, waarschijnlijk honderden malen hoger staan dan de mensen hier op aarde. Hoe kan een reïncarnerend ego dan op die bollen op de opgaande boog zich belichamen in iets hogers dan een dier daar? Het moet voor ons een enorme sprong zijn om ons te belichamen in iets dat zo verheven is.

GdeP – Dat is niet zo. Niet alleen zijn de dieren, of wat met de die-

ren overeenkomt op de bollen van de opgaande boog, honderden malen spiritueler dan wij mensen hier, maar ze zijn misschien zelfs duizenden malen spiritueler. Bovendien belichaamt het *menselijke ego* zich niet opnieuw in geschikte menselijke omhulsels op de drie bollen van de opgaande boog, want wanneer de dood intreedt, wordt de *menselijke monade* teruggetrokken in de schoot van de monade, en rust daar in haar devachan tot haar volgende reïncarnatie aanbreekt. Wat naar deze drie bollen van de opgaande boog gaat en zich daar belichaamt, is niet de *menselijke* monade.

De moeilijkheid om de leringen over dit alles te begrijpen ontstaat vooral omdat geschikte beschrijvende termen of woorden ontbreken. Daarom kan ik hier alleen zeggen dat het menselijke ego een kind van de aarde is, terwijl het hogere ego of de wortel van het reïncarnerende ego de mānasaputra is die zichzelf in geschikte voertuigen belichaamt op de drie hogere bollen van de opgaande boog, zoals deze dit ook doet door middel van het *menselijke ego* op onze vierde bol D of de aarde.

Bedenk dat de dierlijke monade, of astrale monade, onder geen enkele omstandigheid als een menselijk ego kan incarneren voordat ze vanuit zichzelf dat menselijke ego heeft ontwikkeld. Dit is allemaal heel mystiek, maar waarheidsgetrouw, en ik kan u hierover slechts aanwijzingen geven.

Vr. – Ik wil een vraag over bewustzijn stellen, die moeilijk in woorden is uit te drukken. U heeft ons vaak aangespoord om in onszelf te kijken, en dat we dan alles zullen weten omdat alles daar is. Maar wanneer u dit zegt, bedoelt u vanzelfsprekend niet alleen in het menselijk lichaam; u bedoelt veeleer in het uitgestrekte universele zelf dat tot de zon en de sterren reikt, dat in feite ons hogere deel is, maar dat niet in menselijk vlees is geïncarneerd omdat het te hoog is. Ik weet dat wanneer ik studeer – wanneer ik aspireer of geïnspireerd ben – mijn gevoelens en mijn bewustzijn, deze verheven incarnaties of bewustzijnsreacties, zich niet alleen in het persoonlijke MIJ lijken te bevinden. Ze schijnen voorbij of boven mij te zijn, en lijken toch deel van mij uit te maken. Daarom kan ik het niet volledig begrijpen.

GdeP – Wat u zegt is helemaal juist. Wanneer ik u vraag uzelf te onderzoeken, naar binnen te zien en te proberen uzelf te verbinden met de innerlijke god, bedoel ik nadrukkelijk niet dat u zich met het lagere deel van uw bewustzijn zou moeten verbinden. Het gebruikelijke psychologische onderzoek zoals dat wordt verricht aan onze

universiteiten leidt vaak tot ziekelijkheid, tot morbide, ongezonde gedachten. Mijn bedoeling is het tegenovergestelde daarvan: kijk naar de god in u. Probeer daarmee één te zijn. Wees altijd het hoogste in uzelf. Bestudeer de werking in uzelf van die prachtige, schitterende aspiraties van uw geestelijke ziel, uw hogere ego. Probeer ze in uw dagelijks leven te realiseren. Dat is kortgezegd wat ik bedoel, en het is dezelfde leer als die van alle grote wijzen en zieners. Wees de god in uzelf, wees onzelfzuchtig, onpersoonlijk, liefdevol.

Het universele en onpersoonlijke zelf dat u zo duidelijk in u voelt en dat u zo scherp onderscheidt van het lagere deel van uw constitutie, raakt u aan met zijn buddhische luister. Dit hogere deel van u is het kosmische deel van uw monadische essentie, terwijl uw persoonlijke of lagere zelf slechts de vage en verre weerspiegeling is van de buddhische luister, verdicht in en rondom het puur menselijke ego, het kind van de aarde.

Het hele doel van evolutie en van inwijding is om het lagere deel te verenigen met dit hogere deel; en wanneer deze eenwording volledig is bereikt, is het individu een menselijke god, een volledig ontwikkelde boeddha. Dit hogere bewustzijn is het IK-BEN, en het lagere deel of het menselijke ego is het *ik-ben-ik*.

Vr. – Er is ons geleerd dat de invloed van de maan slecht is. Ik begrijp dit niet. U heeft gezegd dat de zevende en hoogste bol van de planeetketen en ook het zevende wortelras van iedere bol allebei onder de bijzondere overheersing en leiding van de maan staan, of beter gezegd van die geheime planeet waarvoor de maan als plaatsvervanger optreedt. Komt dit doordat alle monaden die de aardketen betreden, moeten binnenkomen via de specifieke levensstroom of het kanaal van die geheime planeet, de maan, en dat ze allemaal wanneer ze haar weer verlaten – zoals in het zevende wortelras – door dezelfde kanalen moeten vertrekken, waarbij ze alles wat bij de planeet van de dood hoort in de maan achterlaten? Is dat niet de reden waarom de maan zowel een planeet van geboorte als van dood wordt genoemd? Volgens u zijn de zevende bol en het zevende wortelras de poorten van het leven, en ook de poorten van de dood.

GdeP – Wat is precies uw vraag? U heeft enkele heel interessante dingen gevraagd, maar ik denk niet dat ik uw hoofdvraag volledig begrijp door de vele details die u vermeldt. Kunt u uw vraag verduidelijken en korter maken, zodat ik een duidelijk antwoord kan geven?

Vr. – Mijn vraag is: Omdat het zevende wortelras en de zevende bol de overheersende invloed ondergaan van de maan, gaan we daarom bij het omhooggaan door dat kanaal, door de maan, heen?

GdeP – U heeft de gedachte gedeeltelijk juist weergegeven, en voor een deel wijkt u af van de waarheid.

Vr. – Ik kan het niet goed uitdrukken.

GdeP – Dat is jammer, want als uw vraag niet duidelijk is, hoe kan ze dan duidelijk worden begrepen? Bedenk dat u naar een 'overeenkomst' verwijst. U begrijpt ongetwijfeld wat een 'overeenkomst' is. Het betekent niet een volmaakte gelijkenis. De laatste bol van de aardketen, en ook het laatste wortelras op elke bol in elke ronde, 'komen overeen' met de maan, omdat elk ervan, mystiek gezien, de 'dodenplaneet' of het 'dodenras' is voordat het nieuwe eruit voortkomt. Op dezelfde manier was de maan de planeetketen van de dood die de nieuwe planeetketen of aardketen voortbracht.

Uw basisgedachte is ten dele juist, en het verbaast me helemaal niet dat u zich het hoofd hierover breekt, omdat sommige ingewikkelde onderdelen van de leringen over de ronden en wortelrassen en bollen en planeten heel moeilijk zijn te volgen. Ik beweer niet dat ikzelf alle details ervan goed begrijp. De hogere delen ervan zijn voor mij heel moeilijk. Ik neem aan dat de grote leraren zelf soms moeite hebben om van elk detail een volkomen helder beeld te hebben. Hoe kan het ook anders wanneer zelfs de goden hun eigen onderzoeksterreinen, hun eigen problemen, hebben!

Denk er eens over na hoe enorm uitgestrekt de natuur is: grenzeloos, niet alleen in fysieke zin, maar ook innerlijk, grenzeloze ruimte vol met problemen waarvan wij mensen geen idee hebben – en toch moeten deze feiten in de natuur bestaan. Het is daarom heel natuurlijk dat elke aspirerende leerling moeite heeft met het begrijpen van een ingewikkeld onderwerp zoals de ronden en rassen, en dit is niet iets om u over te verbazen. Daarom ben ik blij dat u zo'n intuïtieve gedachte had. Het toont aan dat uw geest in stilte over deze vraagstukken nadenkt, en dat u onbewust de vruchten van uw gedachten plukt. Maar bedenk altijd dat 'overeenkomsten' geen volmaakte gelijkenissen zijn.

Bedenk ook dat de zevende bol of de laatste bol niet onze maan is, en dat dienovereenkomstig het laatste wortelras op elke bol in elke ronde niet uitsluitend maaninvloeden ondergaat. Hiermee wordt

slechts bedoeld dat zowel de zevende bol als het laatste wortelras op elke bol wat aard en werk betreft 'overeenkomen' met de maan, of beter gezegd met wat de maan is geweest en zelfs nu nog doet.

Vr. – Kunt u ons iets vertellen over de stem Bath-Qōl. Ik weet wat de exoterische betekenis ervan is, maar kunt u ons er iets meer over vertellen?

GdeP – Bath-Qōl betekent de 'dochter van de stem'. Dit is een onderwerp dat meer thuishoort in de Hebreeuwse kabbala, en ik betwijfel of ik in de paar woorden die ik er nu aan kan besteden, duidelijk kan maken wat ik bedoel. Ze was een 'stem' die volgens de overlevering 'sprak van boven' tegen bepaalde toehoorders of zieners. Deze mystieke stem, of deze nu door het fysieke oor of innerlijk werd gehoord, zou uit het goddelijke voortkomen, en aan haar werd de merkwaardige naam Bath-Qōl gegeven. De Hebreeën hadden evenals andere oude volkeren hun eigen vormen van de mysteriën, hun eigen manier om naar de processen van de natuur te kijken, en hun eigen religieuze gevoelens; en ieder volk bracht met zijn eigen woorden en op zijn eigen manier deze verschillende onderwerpen tot uitdrukking.

U kunt de Bath-Qōl misschien zien als een spirituele invloed die in moeilijke tijden de groten van de mensheid leidt, want alle rassen hebben hun grote leiders.

Vr. – Kunt u de Sanskrietterm geven die voor het woord 'monade' wordt gebruikt?

GdeP – *Jīva* is misschien het beste woord dat overeenkomt met de pythagorische term *monas* of *monade*. Maar hier moet ik opnieuw een aantekening bij maken, omdat het woord *jīva* in de exoterische literatuur op verschillende manieren wordt gebruikt, maar de oorspronkelijke betekenis van *jīva* in de Upanishads ligt heel dicht bij wat theosofen bedoelen wanneer ze over de monadische essentie spreken. Jīva betekent een levenscentrum. Een monade betekent ook een levenscentrum, maar u ziet hoe vaag deze uitdrukking is. De bevrijde of volledig ontwikkelde monade wordt in het Sanskriet de jīvanmukta genoemd, wat betekent de 'bevrijde jīva', de 'bevrijde monade'. Een bevrijde monade is een monade die volledig ontwikkelde en zelfgeleide individualiteit heeft bereikt, die een zelfbewuste uitdrukking van de innerlijke god is geworden. Nauwkeuriger gezegd, omdat de inner-

lijke god en de monade dezelfde zijn, is ze de entiteit die de beperkingen van de persoonlijkheid heeft afgeworpen, en die in het hoogste deel van haar constitutie leeft als een bevrijde monadische essentie. Dat is de jīvanmukta – een samengesteld Sanskrietwoord dat komt van *jīva* en *mukta*, waarbij *mukta* het voltooid deelwoord is van een werkwoord dat 'bevrijden' betekent – dus een 'bevrijde jīva', met andere woorden, een mahātma van de hoogste klasse, een boeddha.

Vr. – Wat onsterfelijkheid betreft: kan men dan zeggen dat er niets eeuwigs en onverwoestbaars is behalve het grenzeloze Al, en dat al het afzonderlijke bestaan uiteindelijk moet verdwijnen?

GdeP – Dat is in essentie juist, omdat heelallen, supergoden, goden, en alle lagere wezens als entiteiten vergankelijk zijn omdat ze allemaal groeien of evolueren. Het enige wat niet verandert, tenminste naar menselijke maatstaven, en wat van eeuwigheid tot eeuwigheid en door de oneindigheid heen voortduurt, is die drie-enige essentie die bewustzijn-leven-substantie is – drie dingen die één zijn, maar die door het menselijke bewustzijn, dat de schaduw van zijn eigen samenstelling tegen de achtergrond van de oneindigheid weerspiegelt, wordt onderverdeeld in deze triade. Zoals H.P. Blavatsky het uitdrukt, is ze het kosmische leven, wat hetzelfde is als universele beweging – zonder einde en zonder begin – die tegelijkertijd bewustzijn-substantie is.

Alles is vergankelijk. Alles verandert. Alles groeit. Alles ontwikkelt zich. Niets is eeuwig hetzelfde. Denk hierover eens na! Als u die gedachte eenmaal begrijpt, zult u zien wat een oneindige hoop erin schuilt. En u zult zo'n grote afschuw voelen voor het verouderde denkbeeld van een entiteit die door de eeuwigheid heen niet verandert, dat uw waarnemingsvermogen daardoor ruimere terreinen van inzicht zal betreden.

In wezen heeft u volkomen gelijk. Alles, van goden in hun heelallen tot atomen, is vergankelijk, omdat alles voortdurend verandert, in beweging is, groeit, zich ontwikkelt. Neem de met sterren bezaaide melkweg. Westerse sterrenkundigen schatten tegenwoordig, ruwweg natuurlijk, dat de melkweg uit ongeveer dertig miljard zonnen bestaat, en niemand weet hoeveel zonnestelsels deze zonnen vergezellen. Alles is vergankelijk omdat alles verandert. In het oog van de eeuwigheid is de volledige levensduur van de melkweg, die voor ons mensen zo bestendig lijkt en zo'n onberekenbaar aantal menselijke jaren blijft bestaan, slechts een kortstondige flits.

Het hart van het hart, de kern van de kern, van elke monade, dat wil zeggen van ieder wiskundig punt in de oneindigheid, is die oneindigheid zelf. Wat een prachtige gedachte is dat! Het heelal is daarom uw grenzeloze thuis. U bent dus overal thuis, want u bent samengesteld uit alle beginselen en substanties waaruit het heelal is opgebouwd. En bovendien bent u het kosmische leven in deze substanties. Hoe klein en onbetekenend zijn daarmee vergeleken de dagelijkse menselijke aangelegenheden! Ziet u hoe deze gedachten zelfzucht uitbannen, het verlangen naar slechte daden uitwissen, en het gevoel van een afzonderlijke persoonlijkheid tenietdoen? Voelt u de schoonheid ervan? Ziet u niet hoe ze aan de werkelijke mens onuitsprekelijke waardigheid verlenen!

Laten we de bijeenkomst afsluiten.

[Luiden van de gong. Stilte.]

21

Bijeenkomst op 14 oktober 1930

GdeP – Zijn er vanavond vragen?

Vr. – Kunt u ons iets vertellen over de leer betreffende de anupapādaka?

GdeP – Dit is een Sanskrietwoord dat 'ouderloos' betekent. Een meer letterlijke vertaling van dit samengestelde woord is 'iemand die niet volgt op', of 'iemand die geen deel uitmaakt van een reeks wezens die elkaar opvolgen', of 'iemand die niet volgt op een voorganger'. Het is een woord dat rechtstreeks van toepassing is op één klasse van avatāra's. In één betekenis van het woord zijn alle avatāra's anupapādaka. Ze komen zonder voorgangers die hun komst hebben voorbereid – karmisch of op een andere manier. Ze doen hun werk en verdwijnen dan. Avatāra's verschijnen niet in een reeks van wezens. Ze worden dus 'ouderloos', anupapādaka, genoemd, omdat ze in dit opzicht precies het tegenovergestelde zijn van de regelmatige karmische periodieke opeenvolging van leraren, waarbij het licht van hand tot hand wordt doorgegeven – wat de gewone gang van zaken is.

De twee klassen van avatāra's zijn: ten eerste, de menselijke avatāra's zoals Jezus en Śaṅkarāchārya; en ten tweede, de goddelijke avatāra's – een heel mystiek feit en een mystieke leer, die te veel tijd zou vergen om vanavond uit te leggen.

Ik kan misschien dit zeggen om u tenminste enig idee te geven van wat deze tweede klasse van avatāra's, de goddelijke avatāra's, inhoudt: er bestaat in de geestelijke rijken een soort goddelijke belichaming, die in die geestelijke rijken lijkt op en overeenkomt met wat de menselijke avatāra's onder de mensen op aarde zijn. Ik bedoel dat de goden zo nu en dan zelf supergoddelijk bezoek krijgen, dat er supergoddelijke goden zijn die in de sferen van de goden verschijnen, vrijwel op dezelfde manier als de avatāra's onder ons mensen verschijnen. Beide gevallen van avatāra's worden anupapādaka

genoemd, 'ouderloos', maar dit technische Sanskrietwoord is specifiek van toepassing op deze god-avatāra's.

Deze heel mystieke en moeilijk te doorgronden leer van de avatāra's lag ten grondslag aan de leer over de 'maagdelijke geboorte' van Jezus – die geen 'vader' had, met andere woorden ouderloos was. Deze gedachte moet letterlijk worden genomen of begrepen, in de zin dat hij geen spirituele voorganger had van wie het licht werd ontvangen in een regelmatig opeenvolgende reeks – geen goeroe die zijn opvolger benoemde om de functie op zijn beurt te vervullen, en op zijn beurt het licht door te geven.

Dit is in het kort de betekenis van het woord anupapādaka. Het illustreert een prachtige leer, prachtig omdat ze zo suggestief is, en toch is het een heel moeilijke leer. Ik pretendeer niet alles te begrijpen over de goddelijke klasse van avatāra's. Mij is de algemene gedachte geleerd, en ik heb daaruit mijn eigen conclusies getrokken, en heb heel veel over de leer nagedacht. Ik zou zelfs niet willen proberen om alle details te geven, omdat ik ze zelf niet ken.

Vr. – Heeft het 'mahāmanvantara' betrekking op de levensperiode van het zonnestelsel?

GdeP – Dat is een relevante vraag. Ook de term 'mahāmanvantara' is een samengesteld Sanskrietwoord en betekent 'groot manvantara'. Wanneer het zonder bijvoeglijk naamwoord wordt gebruikt, kan het op een aantal dingen betrekking hebben – op de hele levensperiode van het zonnestelsel; of op alle zeven ronden van de planeetketen; of op de hele levenscyclus van ons eigen thuisheelal, d.w.z. alles wat binnen de grenzen van de melkweg ligt. Het bijvoeglijk naamwoord geeft aan wat voor soort groot manvantara een schrijver bedoelt, en doordat deze eenvoudige regel niet goed wordt onthouden is er bij onderzoekers zoveel verwarring over dit woord ontstaan.

Vr. – U heeft ooit gezegd dat de dhyān-chohan uit een voorafgaand mahāmanvantara, na een periode van paranirvāṇa, dit manvantara als een onzelfbewuste godsvonk binnenging, en dat hij, als oogst van dat afgelopen manvantara, onze 'innerlijke god' is. We hebben ook geleerd dat in een volledige cyclus van een planeetketen alle ego's één gebied hoger komen.

GdeP – Eén kosmisch gebied.

Vr. – Ik vroeg me af of er evenveel planetaire wederbelichamin-

gen zijn als nodig is om alle ego's te verheffen – ik weet nauwelijks hoe ik het moet uitdrukken . . .

GdeP – De monaden.

Vr. – De monaden. Met andere woorden, om vanaf het eerste begin een innerlijke god voort te brengen. En als dat juist is, is dat zonnestelsel dat die innerlijke god voortbrengt dan de ouder-ster van die innerlijke god? Ik neem aan dat die zonnecyclus, of dat zonnemanvantara, uit zeven of tien wederbelichamingen van planeetketens bestaat. Ben ik duidelijk?

GdeP – Ik denk het wel. Het mahāmanvantara dat u noemt, als ik me de passage die u bedoelt goed herinner, is een volledig zonnemanvantara. Het zonnestelsel is echter niet de ouder-ster.

De gedachte is als volgt: het hiërarchische stelsel van ons heelal omvat zeven gemanifesteerde en drie ongemanifesteerde gebieden. Omdat de nieuwe belichaming van iedere planeetketen op het aangrenzende hogere kosmische gebied plaatsvindt, moeten er dus zeven belichamingen van elke planeetketen in het zonnemanvantara zijn om een onzelfbewuste godsvonk tot een zelfbewuste godheid te verheffen.

Vr. – Is die zon dan de ouder-ster van die innerlijke god?

GdeP – Nee. Het begrip ouder-ster maakt deel uit van een leer die nog moeilijker is te doorgronden. De verwijzing naar het mahāmanvantara heeft betrekking op de zon van een zonnestelsel. Ik denk dat wanneer u goed nadenkt, u zelf het antwoord op uw vraag gemakkelijk kunt vinden, omdat uw geformuleerde vraag mij laat zien dat de sleutel daartoe in uw eigen denken ligt.

Vr. – Over wedergeboorte en het mannelijke zaad dat in de vrouwelijke bodem wordt geworpen, lijkt u te zeggen dat het toekomstige kind uit de zaadcel groeit wanneer die zaadcel de vruchtbare eicel binnengaat. Maar de volgende twee citaten die ik heb gevonden in HPB's Instructies hebben me in verwarring gebracht:

> Want zodra aan de devachanische toestand van beloning een einde is gekomen, wordt het ego onverbrekelijk verbonden met (of beter gezegd, volgt in het spoor van) de nieuwe astrale vorm. Beide worden karmisch gedreven naar het gezin of de vrouw uit wie het *levende kind* zal worden geboren dat door karma is gekozen

> om het voertuig te worden van het ego dat zojuist uit de devachanische toestand is ontwaakt. Vervolgens wordt de *nieuwe* astrale vorm, die gedeeltelijk bestaat uit de zuivere ākāśische essentie van het aurische 'ei', en gedeeltelijk uit de aardse elementen van de strafbare zonden en verkeerde daden van de vorige persoonlijkheid, in de vrouw getrokken. Als deze eenmaal daar is, dan modelleert de natuur rondom de astrale vorm de foetus van vlees uit het groeiende materiaal van het mannelijke zaad in de vrouwelijke bodem (*Collected Writings* 12:609-10).

GdeP – Dat is de sleutel.

Vr. – En vervolgens vind ik:

> Het aurische ei verschaft de basis van het nieuwe liṅgaśarīra en de taṇhische elementalen geven het vorm binnen het aurische omhulsel, en zo wordt de continuïteit gehandhaafd. Tijdens het devachan van de entiteit waartoe het liṅgaśarīra behoort, is het latent in de foetale staat en gaat, als het moment daarvoor is aangebroken, de baarmoeder van een vrouw binnen. Het bevindt zich eerst in de baarmoeder, en dan komt de geslachtscel van de mannelijke ouder die het bevrucht (*CW* 12:704).

Deze twee aanhalingen van HPB lijken aan te geven dat het reïncarnerende ego rechtstreeks is verbonden met de vrouwelijke kiemcel of eicel, en dat de mannelijke kiemcel slechts het vitaliserende of bevruchtende element is, dat er zo voor zorgt dat de vrouwelijke kiemcel uitgroeit tot het toekomstige kind. U schijnt precies het tegenovergestelde te beweren: dat het de mannelijke kiemcel is die het laagste deel van het reïncarnerende ego bevat, maar dat deze mannelijke kiemcel niet kan uitgroeien tot het toekomstige kind tenzij hij de vrouwelijke kiemcel of eicel binnengaat of zich ermee verbindt, dat zowel door HPB als door u de vrouwelijke bodem wordt genoemd.

Zijn deze twee leringen tegenstrijdig, of heb ik het verkeerd begrepen? Ik zou blij zijn als u dit verduidelijkt.

GdeP – Laat ik in de eerste plaats zeggen dat er beslist geen sprake is van een tegenstrijdigheid – dat kan niet zo zijn, omdat de leringen van HPB en die van mij één zijn. De vraagsteller heeft zich, denk ik, bij zijn beoordeling laten leiden door de psychologische kracht van woorden en uitdrukkingen. Het lijkt me dat de twee aanhalingen van HPB voldoende duidelijk zijn.

Om uit te groeien tot het toekomstige levende kind gaat de nieuwe astrale vorm het lichaam van de moeder binnen, en vanuit de vader komt de vitale geslachtscel, en uit het groeiende materiaal daarvan wordt de entiteit voortgebracht die wordt geboren. Het is duidelijk dat het menselijke kind, in ons huidige stadium van evolutionaire groei, niet van één ouder afkomstig is. Er zijn twee ouders voor nodig. In het verre verleden van de geschiedenis van de mensheid bracht één mens nageslacht voort; en in de toekomstige evolutiegeschiedenis van het menselijk ras zal opnieuw één mens nageslacht voortbrengen, omdat de twee vitale tegengestelde polen, de zogenaamde 'plus' en de 'min', in één menselijk individu zullen zijn samengebracht.

Het lijkt me dat in plaats van te denken dat er tegenstrijdigheden in de leringen zijn, en in plaats van te proberen deze tegenstrijdigheden te vinden, en zich het hoofd erover te breken, het beter zou zijn om een moeilijkheid die een van u misschien heeft, in gedachten te houden en er diep over na te denken. Het kan echter zijn dat de vraagsteller dit inderdaad heeft gedaan en de twee uitspraken niet met elkaar in overeenstemming kon brengen. Laat ik daarom proberen de zaak te verduidelijken.

Zodra een mens sterft – en laat ik alle uiteenzettingen over de tussenliggende kāmalokische periode overslaan – en zijn devachanische rustperiode ingaat, wordt hij opgenomen in de daarvoor geschikte lagen van zijn eigen aurische ei, in zijn eigen aurische of ākāśische omhulsel. Dit aurische ei of akāśische ei is wat omvang betreft naar menselijke maatstaven gewoonlijk heel erg klein. Het is misschien niet groter dan een speldenpunt, maar vergeleken met een atoom, bijvoorbeeld, is zelfs dit een enorme sfeer van fonkelend licht. Het kan ook veel groter zijn. U moet niet denken dat het aurische ei afhankelijk is van grootte om te kunnen functioneren, of om over energie te beschikken, of om de ruimte of het terrein van bewustzijn te zijn. Bewustzijn heeft op zichzelf geen afmetingen. Het bestaat in het kleinste van het kleinste, en het bestaat in het grootste van het grootste. Afmetingen, volume en grootte behoren allemaal tot de stoffelijke werelden.

Zodra de devachanī zijn periode van rust en slaap ingaat, vormt het aurische ei waarin hij verblijft, of waardoor hij uit karmische noodzaak wordt omsloten, automatisch door karmische impulsen in zichzelf een embryonaal begin van het liṅgaśarīra van de toekomstige menselijke entiteit in zijn volgende wedergeboorte. Dit wordt gedaan door wat HPB de taṇhische elementalen noemt – de elementalen van

begeerte, emotie en denken – die automatisch inwerken op de substanties van een deel van het aurische omhulsel dat de devachanī omsluit. Dit nieuwe liṅgaśarīra in het aurische ei of aurische omhulsel blijft in de kiemstaat totdat de volledige periode van het betreffende devachan is geëindigd. Met andere woorden, het liṅgaśarīra heeft een embryonaal bestaan in het aurische ei tijdens de hele periode van het devachan. Ik denk dat deze gedachte duidelijk is.

Laten we nu aannemen dat het devachan ten einde loopt. De devachanische entiteit wordt weer naar de aarde getrokken. Ze wordt in al haar samenstellende delen, als ego en als aurisch ei, aangetrokken tot de moeder met wie ze bepaalde karmische, psychomagnetische banden heeft. We hebben het nu niet over dingen die een stoffelijk bestaan hebben; u zult het niet gemakkelijk kunnen begrijpen als u aan zulke stoffelijke dingen als uitgebreidheid, omvang, grootte, plaats en tijd denkt. We hebben het over dingen die te maken hebben met bewustzijn op al zijn gebieden, van het fysieke tot het egoïsche bewustzijn.

De mensheid bestaat tegenwoordig uit mannen en vrouwen, en er zijn bepaalde aantrekkingskrachten tussen deze twee helften van de mensheid. Bepaalde vrouwen worden tot bepaalde mannen aangetrokken; bepaalde mannen worden tot bepaalde vrouwen aangetrokken; en er vindt een onderlinge uitwisseling plaats tussen ieder paar mensen die zo tot elkaar worden aangetrokken – zelfs al is het alleen mentale aantrekkingskracht – die een uitstroming en een instroming teweegbrengt, en een stroom heen en terug, van levensatomen op alle gebieden: mentale gebieden, astrale gebieden, emotionele gebieden, en het fysieke gebied. Zo'n uitwisseling van levensatomen maakt het vanzelfsprekend mogelijk dat er, als de vriendschap tussen de man en de vrouw lang duurt, een grote uitwisseling van levensatomen tussen de twee plaatsvindt. Als hun omgang heel kort is, is de uitwisseling van levensatomen overeenkomstig klein, maar deze is voldoende.

Vergeet niet dat de levensatomen uiterst kleine entiteiten zijn. Bijvoorbeeld, een man en een vrouw ontmoeten elkaar en schudden elkaar de hand. Op dat moment vindt er tussen hen niet een uitwisseling plaats van slechts een of twee levensatomen, maar van honderdduizenden. Ik kan hieraan toevoegen dat de lange verbintenis van een getrouwd stel leidt tot wat iedereen moet zijn opgevallen, namelijk dat man en vrouw steeds meer op elkaar gaan lijken.

Stel dat de man en de vrouw op het fysieke gebied met elkaar omgaan, dan wordt een reïncarnerend ego, of meer dan een, tot

beiden aangetrokken – indien er karmische banden zijn tussen zo'n reïncarnerend ego of meerdere daarvan en de toekomstige vader en moeder. *De nieuwe astrale vorm* van zo'n aangetrokken reïncarnerend ego gaat het lichaam van de vrouw binnen als de vitale aura van het levensatoom dat zo'n reïncarnerend ego bevat. Een hoger deel van de substantiële energie van zo'n reïncarnerend ego gaat ondertussen het lichaam van de vader binnen, eveneens als levensatoom, maar op een ander gebied. Het lichaam van de moeder ontvangt het liṅgaśarīra, dat nu van het embryonale stadium – waarin het in het aurische ei van de devachanī verkeerde – overgaat naar een verdergevorderd stadium van ontwikkeling.

Het embryonale liṅgaśarīra dat in het aurische omhulsel van de reïncarnerende entiteit bestaat, verbindt zich met de eicel, en iets dergelijks gebeurt bij de man. Tussen de man en vrouw vindt geslachtsgemeenschap plaats en dan verenigen of verbinden de twee levensatomen zich eenvoudig met elkaar, omdat ze in het lichaam van de vrouw psychomagnetisch intens tot elkaar worden aangetrokken. Vanaf dat ogenblik begint het embryonale liṅgaśarīra, de 'nieuwe astrale vorm', te groeien en zich te ontwikkelen tot het kind dat uiteindelijk wordt geboren. De vrouw ontvangt het lagere element of nieuwe liṅgaśarīra, maar de kiem van de individualiteit – de kiem van het egoïsche deel van de reïncarnerende entiteit – is dat 'levensatoom' dat het lichaam van de man is binnengegaan.

Zo gaat het in het kort in zijn werk. Als u de twee citaten van HPB goed bekijkt, zult u zien dat zij over het onderwerp heel wat openhartiger is dan ik.

Vr. – Er is één ding dat ik niet begrijp in de leer over de avatāra's. Ik begrijp niet waar het fysieke lichaam vandaan komt dat door een avatāra als voertuig wordt gebruikt, ik bedoel, waar die atomen die het fysieke lichaam samenstellen vandaan komen. Ik begrijp dat het reïncarnerende ego na de periode in devachan die atomen aantrekt waaruit zijn fysieke lichaam in het vorige leven bestond.

GdeP – Dat is helemaal juist.

Vr. – En op die manier wordt het opnieuw geboren. Maar een avatāra had geen vorig fysiek leven, dus waar kwamen zijn specifieke levensatomen vandaan?

GdeP – Dat is een diepzinnige vraag. In feite heb ik me soms afge-

vraagd of iemand aan mij de zojuist gestelde vraag zou stellen. U heeft de feiten genoemd.

Ik zal u zeggen wat er gebeurt, en daarvoor zal ik iets dieper op het mysterie van de avatāra moeten ingaan. Een avatāra heeft geen vroeger fysiek of menselijk karma, en heeft ook geen fysiek of menselijk karma nadat de avatāra van het aardse toneel verdwijnt. Daaruit volgt dat er in beide gevallen geen enkel karma is. Natuurlijk is er wel spiritueel karma dat het mogelijk maakt dat deze daad van witte magie plaatsvindt, want een avatāra is een daad van de hoogste witte magie in de zin van het in het leven roepen van een goddelijke energie in de fysieke wereld.

Een avatāra bestaat uit drie afzonderlijke en tijdelijk verenigde elementen: (1) zijn hoogste deel is een projectie van een godheid, die zich manifesteert door (2) een heel edel menselijk psychisch voertuig of tussendeel dat gewoonlijk 'ziel' wordt genoemd. Want het is het zielendeel van een mahātma van de hoogste klasse, gewoonlijk van een boeddha, en in de avatāra's van de afgelopen miljoen jaar was het het psychische gestel dat in zijn laatste menselijke bestaan de 'ziel' van Gautama de Boeddha was. Vervolgens, (3) een heel zuiver menselijk lichaam.

Hoe zijn deze drie met elkaar verbonden? Wat brengt ze bij elkaar? Dat is volgens mij de kern van uw vraag?

Vr. – Voor een deel. Maar ik begrijp ook niet wat de oorsprong van dat fysieke lichaam is, van zijn levensatomen.

GdeP – Dat maakt deel uit van het antwoord, zoals u zult zien. Om in de huidige staat van de mensheid een menselijk lichaam voort te brengen is het nodig dat twee menselijke elementen samenwerken. Een menselijke vader en een menselijke moeder zijn nodig op de manier die ik al heb beschreven.

Het menselijke zaad dat normaal gesproken een mens voortbrengt, wordt in het geval van een avatāra overschaduwd of 'binnengegaan' door het edele psychische gestel of de ziel van een boeddha. U zult dan misschien zeggen dat dit betekent dat er twee zielen in dat lichaam zijn. Maar deze veronderstelling is niet juist, omdat wat u de natuurlijke ziel zou noemen is opzijgezet – niet uitgedreven, dat is te grof uitgedrukt – maar opzijgezet door deze daad van witte magie. Het psychische gestel van de boeddha is zo sterk, zo enorm krachtig, dat het de volledige leiding neemt over het zich ontwikkelende embryo, en zet dus wat u de natuurlijke reïncarnerende ziel zou

noemen die anders een mens zou zijn geworden, opzij.

Wanneer het lichaam op die manier wordt geleend, komt dit in zekere zin neer op een reïncarnatie van de boeddha, of van de mahātma – in dit geval de boeddha. Over de reïncarnerende entiteit die is opzijgezet, wordt heel zorgvuldig gewaakt en er wordt heel goed voor gezorgd tot deze opnieuw naar een andere incarnatie wordt geleid die even geschikt en passend is als de incarnatie die de natuurkrachten zonder hulp bezig waren tot stand te brengen. Er is dus geen schade toegebracht aan het ego dat is opzijgezet. In feite ondergaan de levensatomen, die op deze manier zijn geleend om de avatāra tot stand te brengen en die toebehoren aan het onteigende ego, zo'n enorme spirituele en intellectuele invloed van het reïncarnerende, of beter gezegd van het psychische, gestel van de boeddha, dat de karmische voordelen daarvan heel groot zijn. Er is dus geen schade toegebracht aan het ego dat tijdelijk is opzijgezet, en ook die fysieke levensatomen die zich al in het embryo bevonden ondervinden hiervan geen nadeel.

In plaats van dit opzijzetten vindt soms hetzelfde algemene proces plaats wanneer het embryo anders eenvoudig zou zijn gestorven. In plaats van toe te staan dat de dood van het embryo plaatsvindt, wordt het embryo op het moment van zijn 'dood' weer tot leven gebracht door het overschaduwen door of 'binnengaan' van het psychische gestel van de boeddha. In beide gevallen is dit hele proces in feite niet ongebruikelijk bij ingewijden van een hoge graad wanneer ze proberen een vroege reïncarnatie, of een nieuw lichaam, te vinden om hun verheven werk onder de mensen zonder devachanische onderbreking voort te zetten. Zo groeit en ontwikkelt zich het embryo en wordt het uiteindelijk als kind geboren.

We hebben dus het lichaam dat bestaat uit de levensatomen die voor dat doel zijn geleend door het overschaduwende tussendeel van de boeddha. De 'ziel' van de boeddha bezielt en waakt over het geleende lichaam – geleend als een embryo – tot het kind volwassen is geworden, bijna de leeftijd van een volwassen mens heeft bereikt. De overschaduwende ziel van de boeddha waakt over en versterkt dit lichaam, bereidt het voor, stimuleert het beste deel van zijn levensenergieën, tot de tijd komt, die per geval verschilt, dat de jongeman een punt in zijn ontwikkeling heeft bereikt waarin de hersenen kunnen beginnen de meer volledige incarnatie van de spirituele en intellectuele energieën van de 'ziel' van de boeddha te ontvangen.

Iets later vindt het grote mysterie plaats. Het gebeurt meestal wan-

neer het geleende lichaam zijn fysieke meerderjarigheid, fysieke volwassenheid, heeft bereikt. Dan verheft de 'ziel' van de boeddha, die dit geleende lichaam overschaduwt, zich door een enorme inspanning van spirituele energie door de ether en verbindt zich met de wachtende godheid, en vanaf dat moment, dat meestal plaatsvindt bij de inwijding tijdens het wintersolstitium, bestaat de avatāra – en is daarna een volledige entiteit: (1) een zich manifesterende godheid, (2) de boeddha-ziel, (3) het zuivere en getrainde fysieke voertuig.

Daarna werkt de godheid door het psychische gestel van de boeddha dat uit zichzelf de goddelijke krachten, impulsen en beginselen van boven-binnenin-hem of van binnenin-boven-hem transformeert naar de hersenen van de mens – een heel edel mens – en dan heeft u een avatāra, of noem het zoals u wilt.

Hier heeft u dan het antwoord op uw vraag hoe er wordt voorzien in het lichaam en de levensatomen van een avatāra.

Hoe kan men een leer zoals die over avatāra's uitleggen wanneer men openbare lezingen geeft aan een gemiddeld publiek? Ik heb in de Tempel keer op keer geprobeerd om wenken te geven over deze verbazingwekkende leer, en ik heb altijd de wanhoop gevoeld daartoe niet in staat te zijn. Ik kijk naar de gezichten van het publiek. Hier en daar vang ik een zwakke bevestigende glimp van begrip op, maar op veel gezichten zie ik wel belangstelling, ik zie zeker een oprechte poging om het te begrijpen – maar helaas, meestal een leegte, die aangeeft dat ze de gedachte niet hebben begrepen. Hoe kan het ook anders? Ze zijn niet getraind. Dit illustreert opnieuw heel duidelijk hoe onverstandig het is om diepzinnige leringen aan een publiek te geven dat niet getraind is om ze te ontvangen en te begrijpen.

Vr. – Ik vroeg me af of de Boeddha in vorige levens een voorraad levensatomen heeft aangelegd die tot die vorige levens hebben behoord, en mijn gedachte was dat een avatāra uit deze bron van fysieke levensatomen kan putten.

GdeP – Ja, die bron is er ook. Uit die bron wordt altijd geput. Dat is niet te vermijden, want zodra het psychische gestel van de Boeddha, ongeacht waar deze zich bevindt, de menselijke sfeer bereikt, trekt het instinctief de levensatomen naar zich toe die vroeger daartoe hebben behoord. U heeft een heel diepe gedachte uitgesproken.

Vr. – Ik had precies dezelfde gedachte. Ik heb hierover nagedacht en ik dacht dat de verheven daad van magie om een avatāra voort te

brengen betekende dat er werd geput uit de opslagplaats van de natuur, waar de gezuiverde atomen lagen die waren veredeld doordat de Boeddha ze in vorige incarnaties had gebruikt.

GdeP – Dat is juist voorzover het de levensatomen betreft.

Vr. – Ik wil ook vragen of er een grens is aan de processen van witte magie bij het voortbrengen van spirituele wezens die op cyclische momenten nodig zijn. Het lijkt me dat we nog maar aan het begin staan om kennis te verwerven van deze hogere psychologie.

GdeP – Dat is heel juist. Ik durf het nu niet aan om die vraag te beantwoorden, noch om duidelijke grenzen aan zo'n antwoord te stellen. Te zeggen hoever de macht van spirituele magie reikt zou heel riskant zijn. De macht van spirituele magie is enorm, ongelooflijk. Niettemin zijn er grenzen, omdat zelfs de meesters mensen zijn. Er is een grens die zelfs niet door hun enorme macht kan worden overschreden.

Laat ik echter een ding duidelijk maken dat door deze vragen naar voren is gekomen. Er komt een tijd in de ontwikkeling van het fysieke lichaam dat de avatāra omhult, waarin de levensatomen van dat lichaam die behoren tot het natuurlijke ego dat was opzijgezet en die aanvankelijk door dat natuurlijke ego waren verzameld, bijna allemaal zijn uitgewasemd, naar hun respectievelijke gebieden zijn vertrokken, en zijn vervangen door de levensatomen die tot de vroegere incarnaties van de Boeddha zelf behoorden. U ziet dus dat tijdens het grootste deel van het bestaan van de avatāra bijna alle levensatomen van het lagere deel van de constitutie, waaronder het fysieke lichaam, levensatomen zijn die de Boeddha in vroegere levens had.

De atomen van het lichaam wisselen voortdurend. Er wordt in onze theosofische boeken meestal gezegd dat ze ongeveer elke zeven jaar worden vervangen. Ik twijfel er niet aan dat dit waar is. Ik heb het altijd een beetje onverstandig gevonden om te zeggen dat de periode precies zeven jaar is, omdat de omstandigheden de zaak soms veranderen, in feite de zaak altijd veranderen; maar ik denk dat de regel over het algemeen juist is.

Vr. – U heeft ons verteld dat na de dood van het fysieke lichaam op deze aarde, de monade haar rondreis maakt van planeet naar planeet, en naar de zon en dan weer terug. In verband hiermee vroeg ik me af hoe de monade tijdens haar rondreis over kan gaan van de

vierde of vijfde ronde van de ene planeet naar de zevende ronde van een andere planeet, zoals bijvoorbeeld Venus, die daarom zelf in zekere zin veel verder is gevorderd?

GdeP – De monade is een geestelijke entiteit die in vroegere manvantara's door alle gebieden van ervaring van het stoffelijke bestaan is heengegaan. De verschillende planeten in hun zeven stadia of ronden liggen alle ver achter op de geestelijke vervolmaking, relatief gesproken, van de rondreizende monade. En de geringe verschillen – en ze zijn gering gezien vanuit de monadische essentie – die bestaan tussen een planeet zoals de aarde in haar vierde ronde en een planeet zoals Venus in haar laatste of zevende ronde, zijn voor de monaden bijna onbetekenend.

Vr. – Ik heb nog twee andere gedachten. De eerste is: waarom moet de monade, als ze zo ver is gevorderd, zo ver teruggaan naar enkele van deze grove en heel stoffelijke gebieden?

GdeP – Dat is een goede vraag. De reden is dat de monade een scheppend centrum is dat in de eeuwigheid voortdurend kind-monaden tot geboorte brengt. Deze kind-monaden bevinden zich, wanneer ze pas zijn voortgekomen uit de schoot van de ouder-monade, of van de monadische essentie, in hun eerste stadium van de lange evolutiereis naar goddelijkheid. Ze zijn onzelfbewuste godsvonken, maar ze zijn gebonden aan de monade en de monade is aan hen gebonden. De aantrekking is wederzijds, en de aantrekkingskracht van een onzelfbewuste godsvonk die uit een monade is voortgekomen, is op zijn manier even sterk als de aantrekkingskracht van een hoogontwikkelde mens.

Vr. – Is het dan zo dat het de verschillende nakomelingen van deze monade zijn die naar deze verschillende gebieden gaan?

GdeP – Niet helemaal. Ook een monade wordt tot verschillende woningen aangetrokken. 'In het huis van mijn Vader zijn vele woningen', zou door Jezus zijn gezegd. De monade wordt aangetrokken tot de verschillende planeten en tot de zon door de karmische banden die haar daarheen trekken. Op en in elk zo'n bol heeft ze een kans om uit haar schoot een wachtende kind-monade te belichamen – tot geboorte te wekken – die haar planetaire of bol-ervaringen zal opdoen op de planeet waar ze naartoe gaat.

Op precies dezelfde manier trekken wij, kinderen van de mona-

den maar ook kinderen van de aarde, allemaal onze eigen monade naar onze vierde bol, en wanneer we sterven worden we weer teruggetrokken in de schoot van de monade. We keren terug in de monadische essentie en maken daar onze devachanische periode van rust en slaap door. Vervolgens gaat de monade naar een andere bol, en brengt vanuit haarzelf andere kinderen voort, of geeft geboorte aan andere kinderen.

De monade zendt evenals de zon voortdurend haar stralen uit. Een zo'n straal is de mens, een menselijke ziel, een menselijke monade. Een andere straal is een wezen of ziel of entiteit die met Venus is verbonden. Weer een andere straal is een kind-monade verbonden met Mars, of met Saturnus, of met Jupiter, of met Mercurius, of zelfs met de zon.

Vr. – Ik had nog een vraag. Omdat Venus zich in de zevende ronde bevindt zal ze relatief snel in de zon worden opgenomen. U heeft me eens gezegd niet het woord 'geabsorbeerd' te gebruiken. Ik weet niet welk ander woord ik moet gebruiken. Wat neemt dan haar plaats in waar de monaden, afkomstig van bijvoorbeeld een van de andere planeten, naartoe kunnen gaan?

GdeP – Ik heb me vaak afgevraagd waarom die vraag niet eerder is gesteld. In de eerste plaats is het een vergissing om te zeggen dat Venus 'naar de zon toe wordt getrokken'. Die prachtige voltooiing van de bestemming van de planeten van het zonnestelsel vindt pas tegen het einde van het zonnemanvantara plaats. Maar wanneer Venus haar zevende en laatste ronde heeft voltooid, gaan alle levensessenties, de menigten monaden die de Venusketen samenstellen, hun nirvāṇa in.

Ze gaan naar wat u het layacentrum van de planeetketen Venus zou kunnen noemen. Wat zal dan het substituut zijn voor de huidige planeet Venus, wanneer de huidige planeet Venus dood is? Het spijt me te moeten zeggen dat ik die vraag nu niet kan beantwoorden. U zult het me ongetwijfeld vergeven.

Vr. – Mijn vraag gaat over hetzelfde onderwerp. Is het juist dat in de periode tussen twee opeenvolgende incarnaties van een menselijke entiteit, de andere entiteiten die verbonden zijn met de monade waartoe die menselijke entiteit behoort, hun planetaire bestaan hebben doorgemaakt: dat wil zeggen dat er waarschijnlijk vier of vijf incarnaties, of zoveel als de rondreis met zich meebrengt,

tussen een incarnatie op aarde en een volgende plaatsvinden?

GdeP – Dat is helemaal juist, maar in plaats van 'incarnaties' zou ik in dit geval het woord 'wederbelichamingen' gebruiken.

Vr. – In sommige gevallen moet deze reïncarnatie heel snel plaatsvinden, omdat diegenen die niet lang hebben geleefd, na korte tijd reïncarneren. Ze hebben een heel kort devachan. Vindt er in dit geval hetzelfde plaats?

GdeP – Precies hetzelfde. Als u bedenkt dat de gemiddelde levensduur van de mens tegenwoordig vijftien jaar is, zult u beseffen dat er over het geheel genomen genoeg tijd is. Stel daarentegen dat een mens tachtig of vijfentachtig jaar of nog langer op aarde leeft. De regel is dat zijn devachanische ervaring honderd keer zo lang zal duren als de lengte van zijn leven op aarde. Daaruit volgt dat de volgende reïncarnatie op aarde niet zal plaatsvinden voordat ongeveer achtduizend of vijfentachtighonderd jaar zijn verstreken.

Vr. – Dus deze belichamingen op de andere planeten zijn geen reïncarnaties zoals we die op aarde kennen?

GdeP – Het hangt van de omstandigheden af of u ze 'reïncarnaties' kunt noemen of niet. Het hangt van het soort lichamen af dat de andere entiteiten op andere planeten hebben. Op aarde hebben we lichamen van vlees, en dan is reïncarnatie het juiste woord om te gebruiken, want het betekent 'opnieuw in het vlees komen'. Maar de lichamen van sommige andere monadische kinderen op andere planeten zijn geen belichamingen in omhulsels van vlees. Zulke omhulsels zijn misschien ijl en ze kunnen uit een heel andere substantie bestaan.

Vr. – Dat begrijp ik. Maar zijn het ego's die zich opnieuw belichamen?

GdeP – Dat zijn ze zeker.

Vr. – Dus ze komen en gaan op dezelfde manier als wij.

GdeP – Zeker. Ze hebben een begin, een hoogtepunt, en een dood.

Vr. – Uit deze gedachte leid ik af dat wanneer wij op aarde zijn geïncarneerd, er andere entiteiten zijn die tot onze monadische

essentie behoren en die in devachan verkeren.

GdeP – Dat is over het algemeen juist.

Vr. – Vindt er tijdens een incarnatie op aarde een onderlinge wisselwerking tussen hen plaats?

GdeP – Natuurlijk is er een voortdurende geestelijke band. Wanneer de monade haar evolutie aan het eind van een zonnemahāmanvantara voltooit, is ze op weg om ver in de toekomst een zon te worden. Haar verschillende 'kinderen', die vroeger haar verschillende soorten ego's waren, zullen de familie zijn van die toekomstige zon in zijn eigen zonnestelsel, en ze zullen met haar als zon even nauw verbonden zijn als wij als familie van ego's nu met haar verbonden zijn, omdat we allemaal tot de ene monadische essentie behoren.

Vr. – Ik zou graag iets meer willen weten over wat er op dit moment gebeurt. Er moet een manier zijn waarop wij, zelfs wanneer we op aarde zijn geïncarneerd, door deze andere zelven van ons worden beïnvloed?

GdeP – Ze zijn geen 'andere zelven van ons'. Ze zijn andere zelven die, evenals wij, als volledige individualiteit leven, maar die door geestelijke banden nauw met ons zijn verbonden, omdat we allemaal uit dezelfde monadische essentie zijn voortgekomen. Ieder van ons is een geestelijk levensatoom van die monadische essentie, zoals elk van de levensatomen van het fysieke lichaam is geïndividualiseerd en verschilt van elk ander levensatoom van het fysieke lichaam. Toch zijn ze allemaal de kinderen van de entiteit die we de mens noemen.

Vr. – Zullen we ons hiervan ooit bewust zijn?

GdeP – Van onze verwantschap?

Vr. – Ja.

GdeP – Zeker. In de toekomst zullen we ons daarvan heel bewust zijn.

Vr. – Gaan de zojuist gestelde vragen over inwijding?

GdeP – Het betreft een van de resultaten van inwijding. Door inwijding zullen wij mensen ons vollediger bewust zijn van onze nauwe verbondenheid met deze andere ego's. In zekere zin kunt u ze

delen van ons noemen, maar dat is eerder beeldspraak. Er zijn entiteiten die ons zo nabij staan dat ze als 'tweelingzielen' zijn. De term is onjuist, maar u begrijpt me ongetwijfeld. Andere vonken van hetzelfde vuur, leven van hetzelfde leven.

Vr. – Zijn niet alle dingen in het zonneheelal met elkaar vervlochten, evenals alle dingen op aarde?

GdeP – Precies.

Vr. – Is het niet zo dat we verbonden zijn op wat we de innerlijke bollen noemen? Dus in feite gaat het erom dat we door inwijding inzicht verkrijgen in de kosmische omstandigheden.

GdeP – Ik denk dat ik u begrijp. Als dat zo is, is het antwoord ja. Bedenk dat iedere entiteit in het zonnestelsel geestelijk is verbonden met iedere andere entiteit in het zonnestelsel. Maar er zijn verschillende soorten verwantschap in het zonnestelsel. Er zijn heel nauwe banden die de verschillende ego's betreffen die alle als kinderen voortkomen uit het hart van één enkele monadische essentie. Dan zijn er banden die niet zo nauw zijn, van entiteiten die tot verschillende planeten behoren. Vervolgens zijn er andere banden, nog minder nauw, met de andere families die in het zonnestelsel bestaan. Hetzelfde geldt voor mensen. De kinderen die in één familie worden geboren hebben de meest nauwe banden, dan komen de neven en nichten, daarna de tantes en ooms, vervolgens de achterneven en achternichten, en tenslotte de verder afstaande verwanten, en toch behoren ze allemaal tot de mensheid; en de mensheid is op haar beurt maar één hiërarchie of grote familie die verbonden is met vele andere soortgelijke grote families.

De goden, bijvoorbeeld, bestaan uit vele klassen, sommige heel nauw verwant, andere minder nauw verwant.

Vr. – Ik wil graag wat weten over de Grote Piramide. Werd ze door middel van mechanische werktuigen gebouwd of door wat we magie kunnen noemen – door muziek en trillingen?

GdeP – Nee, ze werd met behulp van werktuigen gebouwd, maar magie in de hogere betekenis van het woord had er wel heel veel mee te maken. De architecten van de Grote Piramide van Cheops waren grote ingewijden. Mensenhanden hakten de stenen uit en hebben ze op hun plaats gelegd, maar magische wijsheid gaf leiding aan het werk van die mensenhanden. De Piramide van Cheops was een inwij-

dingstempel, evenals enkele andere piramiden, maar niet allemaal.

Ik zal het gevoel nooit vergeten dat ik had toen KT en ik in die prachtige inwijdingskamer stonden in het hart van de Grote Piramide van Cheops, en daar de zogenaamde 'sarcofaag' zagen waarin de neofieten uit de oudheid hadden gelegen. De hele lucht trilde met mystieke herinneringen uit het verleden. In zekere zin was dat bezoek een inwijding – alleen al het binnengaan in die kamer en er te denken, stil te zijn en te voelen.

Vr. – Ik heb een vraag – maar ik geloof dat u die al heeft beantwoord. Het gaat over de levensatomen van het menselijk lichaam. Blijft het aantal levensatomen van het ene leven naar het andere gelijk of worden er levensatomen afgewezen? Of brengt het menselijk ego dezelfde levensatomen vanaf het begin van de huidige ronde met zich mee en breidt het het aantal daarvan voortdurend uit?

GdeP – De laatste gevolgtrekking is juist. De hoogste levensatomen van de menselijke constitutie, die bestaat op zeven (en in feite tien) gebieden, zijn zij die aan het begin van het planetaire manvantara het eerst voortkwamen uit het hart van de menselijke monade. Maar elke monade is van nature een scheppende entiteit, en tijdens de hele evolutieperiode brengt ze vanuit haar schoot, de schoot van haar eigen wezen, voortdurend nieuwe atomen voort, en elk zo'n nieuw atoom neemt wanneer het voor het eerst verschijnt zijn juiste plaats in de constitutie in. Er zijn goddelijke levensatomen, spirituele levensatomen, levensatomen die tot de verstandelijke gebieden behoren, tot de kāmische gebieden, en levensatomen die tot het astrale, vitale en tenslotte tot het fysieke gebied behoren.

Vr. – Kunnen enkele van deze levensatomen die de kinderen van bepaalde individuele monaden zijn, door een andere monade worden gebruikt?

GdeP – Ja. Dat gebeurt voortdurend, en dit is een voorbeeld van het feit dat alle dingen zich met elkaar vermengen en op elkaar inwerken. De levensatomen van mijn lichaam, bijvoorbeeld, stromen voortdurend uit in de omringende atmosfeer, en gaan uw lichaam en de lichamen van anderen binnen. En ieder van u doet precies hetzelfde. Na een tijdje, nadat ze zijn rondgetrokken, komen ze weer bij mij terug, en die van u komen weer bij u terug, en blijven een bepaalde tijd bij mij, of de uwe bij u, en vertrekken dan

weer. Op precies dezelfde manier gaan wij – als menselijke levensatomen van Vader Zon – van planeet naar planeet en naar de zon en weer terug.

Vr. – Kunt u ons iets meer over de śishṭa's vertellen? Hoe worden ze uitgekozen? En lopen de śishṭa's niet een hele ronde achter op hun familie wanneer de levensgolf terugkeert op de bol waarop zij hebben gewacht, en als dat zo is, hoe wordt dit gecompenseerd?

GdeP – Uw vraag is heel moeilijk te beantwoorden, omdat het me niet is toegestaan om te diep op dit onderwerp in te gaan. Ik kan u echter zeggen dat het woord śishṭa een Sanskrietwoord is, dat hier in de meervoudsvorm wordt gebruikt die 'restanten' of 'overblijvers' betekent; in dit geval wordt daarmee bedoeld: diegenen die achterblijven op een bol nadat de levensgolf naar de volgende bol van de planeetketen is overgegaan. Deze śishṭa's zijn altijd de hoogsten, de verst geëvolueerden van de levensgolf, zodat wanneer dezelfde levensgolf tot diezelfde bol terugkeert, de śishṭa's gereed zijn om de nieuwe impulsen van de terugkerende levensgolf te ontvangen. Ze kunnen dus de 'levenszaden' worden genoemd. Ze zorgen voor de start van het nieuwe planetaire manvantara van de opeenvolgende zeven wortelrassen. De śishṭa's worden niet 'uitgekozen' in de gebruikelijke betekenis van het woord, tenzij u het woord 'uitgekozen' gebruikt in de zin van wezens die zelf tot op zekere hoogte ervoor kiezen deze taak te vervullen.

Hun taak is in één opzicht, en voor de hoogsten van hen, een schitterende daad van zelfverzaking. Ze zijn de edelsten van de mensheid – wanneer we de mensheid op onze bol als voorbeeld nemen – die er vrijwillig voor kiezen om achter te blijven, die afzien van hun mogelijkheden om in dat planetaire manvantara persoonlijk vooruit te gaan, zodat wanneer de minder geëvolueerde menselijke monaden in de volgende ronde met de levensgolf terugkeren, de 'overblijvers' – diegenen die zijn achtergebleven – klaar zullen staan als de levenszaden van het eerste wortelras in die nieuwe ronde. Zij voorzien zo'n eerste wortelras in de nieuwe ronde dus van lichamen en een psychisch gestel. Dezelfde functie van de śishṭa's, maar zonder het edele kenmerk van zelfverzaking, is van toepassing op de andere soorten entiteiten, zoals de dieren en het plantenrijk en het mineralenrijk.

Vr. – Ik heb nagedacht over A.P. Sinnetts boek dat verwijst naar het binnenste van de aarde. Zijn zijn ideeën op werkelijke feiten

gebaseerd, en kunt u ons iets vertellen over de innerlijke samenstelling van de aarde?

GdeP – Ik heb het door u genoemde boek of de passage daaruit niet gelezen. Wat is de titel van het boek?

Vr. – Ik kan me de titel van het boek niet herinneren, maar daarin wordt beweerd dat er zeven bolvormige lichamen in elkaar bestaan; dat de aarde hol is; en dat zich in het eerste een ander soortgelijk lichaam bevindt, enz. tot zeven – ongeveer zoals die 'Russische eieren', waarbij het ene ei het ander ei bevat; en dat deze bolvormige lichamen min of meer onafhankelijk van elkaar ronddraaien.

GdeP – Ik weet niet hoe Sinnett aan dit idee is gekomen. Het is niet de leer die ik heb ontvangen. Het binnenste van de aarde is niet hol. Er zijn wel grote holten of grotten, maar die zijn er ook in de buitenste laag van de aarde. De kern van de aarde staat volledig onder leiding van het laagste of derde elementalenrijk. Ik weet niet of ik deze omstandigheden aan u kan beschrijven. In ieder geval is de aarde geen holle bol. Het binnenste van de aarde is stoffelijk, maar het is materie in een toestand waar we aan de oppervlakte van de aarde weinig of geen idee van hebben. Dit binnenste is niet vloeibaar, en het is niet gasvormig, en toch heeft het iets van de aard van beide. Ik ken niets uit de gewone menselijke ervaring waarmee ik het zou kunnen illustreren.

Hoe dan ook, als u onthoudt dat er drie elementalenrijken zijn waarvan het derde het laagste is en het dichtst bij de wereld van de mineralen staat, kunt u zich een vage voorstelling maken van de toestand van het binnenste van de aarde. Misschien is het juist te zeggen dat het hart of de kern van de aarde verdichte elektriciteit is. Ik weet niet of u me begrijpt, hoewel ik probeer u zo goed als ik kan een beeld te geven. Ik weet niet hoe ik het duidelijk kan omschrijven in termen die u vertrouwd zijn. Hoe dan ook, deze verdichte 'elektrische' kern bevat of herbergt de sterke banden of aantrekkingskrachten waardoor wij met de andere planeten en de zon zijn verbonden.

Zojuist schoot me te binnen dat u misschien een idee krijgt van wat ik bedoel als u denkt aan wat scheikundigen de protonenkern van een atoom noemen.

Ik denk dat het nu bijna tijd is om af te sluiten, tenzij iemand een vraag heeft die verloren zou gaan als ze nu niet wordt gesteld.

Vr. – Ik begrijp dat wanneer we sterven het reïncarnerende ego in

de schoot van de monade terugkeert. En ik begrijp ook dat het de monade volgt op haar weg naar de andere planeten. Maar indien dit zo is moeten er op dit moment verschillende entiteiten in onze schoot slapen – of beter gezegd in de schoot van de monade.

GdeP – Het is voor ons mensen niet zo dat deze monaden, waarnaar u verwijst, in *onze* schoot slapen.

Vr. – Nee, dat bedoel ik niet. Ik bedoel de entiteiten die zijn belichaamd in – ik weet niet hoe ik duidelijk kan maken wat ik bedoel!

GdeP – Kunt u het in het Zweeds zeggen en misschien kan een van de anderen het dan vertalen – maar uw Engels is uitstekend.

Vr. – Ik denk dat Mw. C het onder woorden kan brengen, want ik denk dat zij begrijpt wat ik bedoel.

GdeP – Mw. C, begrijpt u de vraag?

Mw. C – Ik geloof dat ze denkt dat de monadische essentie, bij haar incarnaties op de andere planeten, voor elk van die planeten een reïncarnerend ego heeft, en daarom moeten er in de schoot van de monade, waarvan wij op dit huidige gebied een uitdrukking zijn, verschillende reïncarnerende entiteiten slapen die zichzelf op andere planeten belichamen.

GdeP – Ja, dat is volkomen juist, behalve dat u ze niet 'incarnaties' op andere planeten zou moeten noemen. U zou ze 'wederbelichamingen' moeten noemen om redenen die ik eerder heb toegelicht. Ik denk ook dat deze vraag al eerder is beantwoord. Ieder mens is het kind van een monade. Ieder mens heeft zijn eigen ouder-monade; maar omdat elke ouder-monade een scheppende entiteit is, brengt ze naast de mens nog andere entiteiten voort. Met andere woorden, iedere goddelijk-spirituele monade heeft als scheppende entiteit vele kinderen, brengt vele kind-monaden voort. Daarom heeft elk zo'n goddelijk-spirituele monade naast een menselijke kind-monade die op deze aarde reïncarneert ook een Venus-kind-monade – in feite zeven Venus-kinderen, één voor elk van de bollen van Venus. Op precies dezelfde manier één voor elk van de bollen van de aarde, één voor elk van de bollen van de planeet Mars, en evenzo voor de bollen van Saturnus, van Jupiter, enz.

Vr. – Ik wil graag een vraag stellen waarvoor het op onze volgende

bijeenkomst te laat zou zijn. Volgende week dinsdag zal er een volledige zonsverduistering plaatsvinden, en hoewel deze hier niet zichtbaar is, zou ik willen weten of het waarschijnlijk is dat we enkele gevolgen daarvan op het klimaat kunnen waarnemen, die door de sterrenkundigen niet worden opgemerkt omdat zij geen aandacht daaraan besteden. Ze is dichtbij Australië te zien en is een heel belangrijke zonsverduistering.

GdeP – Ik denk het niet. Maar de magnetische verschijnselen die met een zonsverduistering gepaard gaan, strekken zich vaak, en misschien wel meestal, ver voorbij het schaduwpad uit. Een maansverduistering is ook een belangrijke gebeurtenis, vooral voor die delen op aarde die zich op dat moment precies tegenover de maan bevinden. Bedenk dat beide soorten verduisteringen, zowel van de zon als van de maan, enorme psychomagnetische stromingen op aarde veroorzaken, entiteiten die naar de aarde of naar de maan toestromen. Ik kan hier niet méér daarover zeggen.

We zullen de bijeenkomst nu sluiten. Goedenacht.

[Luiden van de gong. Stilte.]

22

Bijeenkomst op 28 oktober 1930

GdeP – Vrienden, ik ben nu gereed om vragen te beantwoorden.

Vr. – Kunt u ons iets meer over de pitri's vertellen? Ik heb begrepen dat er vele klassen van pitri's zijn, en uit wat ik heb gelezen maak ik op dat de barhishad-pitri's dezelfde zijn als de maanpitri's, en de agnishvātta-pitri's dezelfde als de mānasaputra's. Maar het is me niet helemaal duidelijk.

GdeP – U heeft volkomen gelijk. Het woord 'pitri's' is natuurlijk een Sanskrietwoord en betekent vaders – 'vaders' in de zin van voorvaderen, voorouders. Het is volkomen juist om te spreken over vele klassen van pitri's. De wereld, het heelal, is vol met pitri's. Er zijn goddelijke vaders of pitri's – of voorvaderen of voorouders. Er zijn ook geestelijke pitri's; er zijn verstandelijke pitri's, emotionele pitri's; er zijn astrale, vitale en fysieke pitri's. Barhishad-pitri's is een andere naam voor de maanpitri's, of liever die klasse van de gezamenlijke voorvaderen of voorouders die van de maan kwamen. De agnishvātta's zijn de zonnepitri's, en 'zon' is hier een algemene term en heeft betrekking op alle zonne-lha's, of zonnegoden, die een eigen deel van de menselijke constitutie vormen. Er zijn vele soorten pitri's, maar de agnishvātta's en de barhishads zijn de twee belangrijkste soorten waarover HPB in haar *Geheime Leer* veel heeft gezegd.

Vr. – U heeft ons eens gezegd dat de agnishvātta-pitri's degenen waren die in vroegere manvantara's door het menselijke evolutiestadium waren heengegaan, en in *De Geheime Leer* zegt HPB dat ze heel zuivere geesten zijn die de materie alleen kunnen bereiken door middel van overdracht en . . .

GdeP – U bedoelt alleen via tussenschakels.

Vr. – Ja, dat bedoel ik. Het was mij onduidelijk hoe het kon dat ze,

nadat ze een volledige cyclus van menselijke evolutie hadden doorlopen en intussen steeds zuivere geesten waren gebleven, toch moesten wachten op de scheppende krachten van de maanpitri's voordat ze enig contact met de mensheid op deze bol konden krijgen.

GdeP – De uitdrukking 'zuivere geesten' is vanzelfsprekend een relatief begrip, evenals 'zuiver' een relatief begrip is. Een zuiver dier is niet hetzelfde als een zuivere god. Daarom heeft deze uitdrukking 'zuivere geesten' alleen betrekking op ons zonnestelsel. Het is helemaal juist dat de agnishvātta-pitri's, of de zonnepitri's, mensen waren in een kosmisch manvantara ver in het verleden, dat wil zeggen in een vroeger manvantara van de planeetketen. Vergeleken met ons – wezens die zijn samengesteld uit bewustzijn en grove materie – zijn ze zover ontwikkeld dat ze werkelijk 'zuivere geesten' kunnen worden genoemd. Maar ze zijn in geestelijk opzicht lang niet zo zuiver als de zuivere geesten van een ander zonnestelsel dat als geheel op het evolutiepad veel verder is gevorderd dan ons zonnestelsel met zijn menigten van wezens.

Uw uitspraak dat zuivere geest niet direct in verbinding kan staan met grove fysieke materie is ook volkomen juist. Er zijn een aantal tussenliggende fasen, of tussenstadia, tussen de zuivere geest van een mens aan de ene kant en zijn grove fysieke hersenen aan de andere kant. Deze tussenliggende stadia van de menselijke constitutie worden voor een deel gevormd door de pitri's die van de maanketen kwamen – die eveneens onze vaders, voorvaderen, voorouders zijn, maar alleen in de zin van voorvaderen of voorouders van dit tussenliggende deel van onze constitutie. De maanpitri's zijn veel etherischer dan ons grove vlees, maar veel minder spiritueel dan de agnishvātta-pitri's. Bovendien zijn de maanpitri's het menselijke deel van ons. Zij zijn wij als mensen, en wij zijn zij.

Er zijn dus in de samengestelde menselijke constitutie vier hoofdklassen van entiteiten – het goddelijke wezen, of de monadische essentie, of de essentiële monade, waarbij het woord 'monade' in algemene zin wordt gebruikt. Dan de agnishvātta-pitri door wie deze monade haar krachten tot uitdrukking brengt. Dan de maanpitri door wie de agnishvātta-pitri zijn krachten in combinatie met die van de godheid tot uitdrukking brengt. En tenslotte de laagste klasse van de aardpitri's die het astraal-vitale gestel van het menselijk voertuig of de menselijke constitutie vormen. Door dit astraal-vitale gestel proberen alle zojuist genoemde, onderling verbonden essenties ieder

haar eigen individuele energie of kracht of karakter tot uitdrukking te brengen. Dan zijn er natuurlijk nog de 'pitri's' van het fysieke lichaam, en deze pitri's zijn onze menselijke ouders, de vader en de moeder die het fysieke lichaam hebben voortgebracht.

Vr. – Ik heb twee vragen over hetzelfde onderwerp. Enige weken geleden vertelde u ons dat toen de monaden van de maan hierheen kwamen, ze van bol A kwamen in zeven verschillende . . .

GdeP – U bedoelt van bol A van de maanketen.

Vr. – Ja, van de maan, in zeven verschillende klassen, de ene klasse gevolgd door de andere; en dat de verschillende bollen van de aardketen op die manier geleidelijk werden gevormd, de ene na de andere, eerst door de drie klassen van elementalen; en dat de ene na de andere van deze zeven klassen elk op haar beurt de zeven aardbollen bewoonde – waarbij de klassen elkaar opvolgden zodat alle bollen van de aardketen op hun beurt werden bewoond, te beginnen met bol A; de wezens van bol A van de maanketen vestigden zich op alle bollen van de aardketen voordat de entiteiten van bol B op hun beurt hierheen kwamen. Hieruit leid ik af dat al deze verschillende bollen van de maanketen zich ook in verschillende evolutiestadia bevinden, d.w.z. dat er zeven graden van evolutie op bol A van de maanketen waren, en dat de andere bollen zich in andere evolutiestadia van de maanketen bevonden.

Van welke bol van de maanketen kwam onze huidige mensheid op bol D van de aardketen oorspronkelijk?

GdeP – Ze kwam van alle bollen van de maanketen, van de planeetketen maan.

Vr. – Ja. Natuurlijk weet ik dat alle bollen van de aardketen door alle monaden van de maanketen worden bewoond, maar ik bedoel dat onze huidige mensheid op bol D van een specifieke bol van de maanketen moet zijn gekomen.

GdeP – Nee. Onze mensheid is slechts één familie van een aantal families die van de planeetketen maan hierheen komen. De mensheid op deze planeetketen aarde behoort niet alleen tot de bol aarde. Ze behoort tot de planeetketen aarde. Hetzelfde was het geval toen we evoluerende entiteiten op de planeetketen maan waren; we behoorden toen tot alle zeven bollen van de planeetketen maan.

Vr. – Misschien heb ik mijn vraag niet helemaal duidelijk gesteld. Ik weet dat we een rondgang langs alle bollen gaan maken, en ik begrijp dat we daarom tot alle bollen behoren. Maar omdat ons wordt geleerd dat bol B van de maan de ouder van bol B van de aardketen is, dacht ik dat elke bol van de maan de ouder van de overeenkomstige bol van de aardketen is. Dus dacht ik dat onze huidige mensheid – dat wil zeggen onze mensheid op bol D – afkomstig moet zijn van één specifieke bol van de maanketen.

GdeP – Nee. Als u hier in uw gedachten even bij stilstaat, zult u gemakkelijk inzien dat evenals onze menselijke familie een rondgang langs alle zeven bollen van de aardketen maakt en daarom tot alle zeven behoort, onze menselijke familie in een minder ver ontwikkeld stadium van haar evolutie, toen ze tot de maanketen behoorde, tot alle zeven bollen van de maanketen behoorde. Natuurlijk is bol A van de maanketen de ouder van bol A van de aardketen. Bol B van de maanketen is de ouder van bol B van de aardketen. Bol C van de maanketen is de ouder van bol C van de aardketen, enz. Ik denk dat u de verplaatsing van de vitale beginselen van de zeven bollen van de maanketen naar de layacentra die zijn voorbestemd om de overeenkomstige bollen van de planeetketen aarde te worden – met andere woorden deze overbrenging van de vitale essenties van de zeven bollen van de maan – verwart met de zeven klassen van spirituele entiteiten die zeven families vormen, zeven evoluerende, rondtrekkende groepen.

In de laatste of zevende ronde van de maanketen waren er bijvoorbeeld verschillende familiegroepen waarvan onze huidige familiegroep er een was. Aan het begin van de zevende ronde van de maan – dit begin vond natuurlijk plaats op bol A van de maanketen – werden daar zeven wortelrassen van alle zeven klassen of familiegroepen doorlopen. Vervolgens ging de levensgolf over naar bol B van de maanketen, en op die bol werden zeven wortelrassen doorlopen; en zo verder langs de zeven bollen van de maanketen. Op het moment dat deze families de zevende bol van de maanketen bereikten, vlogen ze als zeven (of als tien) groepen vogels uit naar hun nirvāṇische rustperiode. Maar toen alle hogere essenties, de evoluerende families, bol A van de maanketen hadden verlaten, begon die bol vervolgens te sterven; en zijn verval ging door totdat de volledige dood plaatsvond, wat de overgang betekende van de laatste bol-essenties naar het layacentrum dat in de toekomst bol A van de aardketen zou worden.

Dezelfde reeks processen vond plaats met betrekking tot bol B van de maanketen. Hetzelfde geldt ook voor bol C van de maanketen, en eveneens voor alle andere bollen van de maanketen, totdat de laatste of zevende bol van de maanketen werd bereikt. Tenslotte vond daar dezelfde opeenvolging van activiteiten plaats en bol G, of de laatste bol van de maanketen, stierf op zijn beurt. Vanaf dat moment was de hele maanketen dood, en sindsdien is ze een uiteenvallend lijk – ik bedoel dat alle zeven bollen van de maanketen daarna steeds verder uiteenvallende, ontbindende lijken zijn geweest.

De atomen waaruit elk van de zeven bollen van de maanketen was samengesteld, begonnen na de dood van elke respectievelijke bol onmiddellijk uiteen te gaan, en dit proces van scheiding of ontbinding is tot nu toe doorgegaan. Ik weet niet hoe lang het duurt voordat een menselijk lichaam is vergaan nadat het is begraven. Ik denk ongeveer zes of zeven jaar, wanneer het met rust wordt gelaten. Maar bij een planeetketen moet de ontbindingstijd natuurlijk in kosmische tijdsperioden worden gemeten, en deze zijn vanzelfsprekend veel langer dan de ontbindingsperiode van een menselijk lijk.

Vr. – Ik dacht dat de entiteiten, de monaden, van deze verschillende bollen niet waren vermengd, dat ze op een of andere manier gescheiden bleven; dat, omdat ze voortdurend rondtrokken, er altijd bepaalde entiteiten van A zijn die zich op A bevinden, en andere van B op B; dat op elke bol een andere klasse van entiteiten is, omdat de verschillende bollen anders zijn. Maar ik zie nu dat ze op de aardketen met elkaar zijn vermengd – alle verschillende klassen.

GdeP – Precies. Evenals ze waren 'vermengd', om uw woorden te gebruiken, op de maanketen. Bedenk ook dat er voortdurend een overdracht van levensatomen plaatsvindt, en dit gebeurt bij de hemellichamen op dezelfde manier als bij onze menselijke fysieke lichamen, of bij het omhulsel van ons denken of van onze ziel – een voortdurende overdracht of rondgang van de levensatomen.

Ik kan daar ter verduidelijking misschien aan toevoegen dat onze menselijke familie niet de enige evoluerende grote familiegroep van onze aardketen is. Er zijn andere familiegroepen die ons vooruit zijn, en andere die achter ons aan komen, maar ze komen allemaal van de maanketen. Wij mensen zijn slechts één familiegroep of groepsfamilie.

Bijvoorbeeld, op de bol van de aardketen die onmiddellijk aan de onze voorafgaat, bol C, bevindt zich een familiegroep die daar net

aan het begin van haar eerste wortelras staat. Wij bevinden ons in ons vijfde wortelras op deze bol D. Zodra we deze aarde over ongeveer tweeënhalf wortelras hebben verlaten, zal na een betrekkelijk korte periode een andere familiegroep onze bol D op deze aarde betreden. Onze menselijke familie zal hem hebben verlaten, met uitzondering van de śishṭa's, de 'overblijvers' – diegenen die de komende eeuwen zullen wachten om de levenszaden voor onze huidige familiegroep te vormen wanneer deze weer naar de aarde terugkeert nadat de vierde ronde is volbracht, haar interplanetaire nirvāṇa is verstreken en ze door de bollen A, B en C in de vijfde ronde is heengegaan.

Deze ronden en rassen vormen een heel ingewikkeld onderwerp, maar het is een van de meest fascinerende, leerzame, en een van de meest tot nadenken stemmende onderwerpen. U kunt het niet genoeg bestuderen. Ik heb mensen soms horen zeggen dat theosofen zich vooral op ethische of morele waarden zouden moeten richten, en dat ronden en rassen en dat soort dingen slechts puur intellectuele studies zijn. Geloof het niet! In deze leringen over ronden en rassen schuilt inspiratie. Ze zijn oefeningen voor het hogere verstand. Ze zijn oefeningen voor het geestelijke deel van ons; en bovenal leren ze ons dat we volkomen één zijn met al wat is. Ze laten de reden voor ethiek zien, hoe ethiek gebaseerd is op de universele broederschap van alle dingen die bestaan en zijn. Ze maken ons duidelijk dat we in essentie één zijn, niet alleen met de verschillende familiegroepen die op onze eigen planeetketen evolueren, maar met de hele kosmos. Dit proces van onderlinge vermenging en om elkaar heen wentelen leert ons dat de andere planeten van ons zonnestelsel zusterplaneten van deze planeetketen aarde zijn, en dat we evenzeer tot die andere planeten behoren als tot deze aarde; en bovendien dat ons hele zonnestelsel nu ons thuis is, maar dat de andere zonnestelsels in ons thuisheelal, de melkweg, alle onderling zijn verbonden, alle gezamenlijk evolueren.

Het bestuderen van de ronden en rassen, en van de zeven beginselen van de mens en van het heelal, en van andere soortgelijke basisleringen is heel belangrijk. In spiritueel, ethisch en verstandelijk opzicht verdienen ze uw grootst mogelijke aandacht. Natuurlijk zit hieraan ook een andere kant. Als een man of een vrouw die tot de TS behoort slechts intellectuele belangstelling heeft voor sommige van deze leringen, en graag zijn tijd doorbrengt met speculaties daarover, terwijl hij intussen nalaat zijn plicht te vervullen, dan handelt hij natuurlijk niet juist. Hij handelt verkeerd. Maar deze gevallen behoren tot de uitzonderingen.

Vr. – Ik heb twee vragen over de zeven beginselen. De ene gaat over prāṇa. We zijn gewend om over de zeven beginselen als voertuigen of omhulsels te spreken. Ik heb er altijd moeite mee gehad te begrijpen hoe prāṇa als omhulsel kan worden gezien. Kunt u dat iets meer toelichten.

GdeP – U heeft volkomen gelijk. De zeven beginselen zijn geen voertuigen. Het zijn geen omhulsels. Men kan de zeven 'beginselen' evengoed de zeven 'elementen' van de menselijke constitutie noemen. Het is afhankelijk van ons gezichtspunt of we spreken over de zeven 'beginselen' of de zeven 'elementen'. De twee zijn hetzelfde. Het zijn beginselen vanuit een bepaald gezichtspunt en elementen vanuit een ander gezichtspunt. De voertuigen daarentegen, zijn de samengestelde centra of brandpunten of draaikolken waarin de respectievelijke ego's leven, maar deze draaikolken of brandpunten bestaan elk op hun beurt uit zeven beginselen of elementen.

De zeven beginselen of elementen zijn de zeven kosmische essenties in al hun verschillende aangepaste en gewijzigde vormen, of het nu een mens, een planeet, een zonnestelsel, of een god betreft.

Vr. – Mijn andere vraag gaat over het astrale lichaam. In sommige literatuur van andere theosofische organisaties wordt op een nogal verwarrende manier over het astrale gesproken. Ze spreken over verschillende graden. Ze gebruiken heel vaak de uitdrukking 'etherisch lichaam'. Het is me niet duidelijk of HPB's leringen en instructies daarvoor de basis verschaffen, en toch lijkt er iets in te zitten – dat er graden van etherische en astrale substanties moeten zijn. Deze mensen spreken vaak over het etherische lichaam als iets dat gescheiden is van het astrale gebied. Ze zijn op dat punt heel stellig. Ik zou graag wat meer helderheid over dit onderwerp willen krijgen.

GdeP – Ja, het is waar dat bepaalde theosofen dit schrijven; maar het gaat hier voor een groot deel om een onderscheid zonder wezenlijk verschil. Alle astrale stof is vergeleken met onze grove fysieke stof etherisch, en astrale stof kent zeven stadia en strekt zich uit van de meest verheven tot de meest grove stof. Het hoogste deel van het astrale gebied is het ākāśa, en de woorden 'astraal' en 'etherisch' zijn in het algemeen onderling verwisselbaar, hoewel het misschien raadzaam is een onderscheid te maken om dingen duidelijker te omschrijven. Het māyāvirūpa, bijvoorbeeld, is een etherisch lichaam. Ons eigen astrale lichaam, als we de term 'astraal' tot het

liṅgaśarīra of modellichaam beperken, is ook een etherisch lichaam, waarbij het woord 'etherisch' in algemene zin wordt gebruikt, in tegenstelling tot het grove fysieke lichaam. Maar ik heb in de geschriften van deze medetheosofen dezelfde tendens opgemerkt die u is opgevallen; en in veel gevallen, misschien in de meeste, schijnen ze zonder wezenlijk verschil onderscheid te maken tussen het astrale en het etherische. De twee zijn praktisch hetzelfde, hoewel ik herhaal dat er momenten of gelegenheden kunnen zijn wanneer het gepast is om tijdelijk een onderscheid te maken tussen 'astraal' en 'etherisch'.

Vr. – U sprak over de essenties die van de verschillende bollen van de maanketen naar die van de aardketen worden overgebracht, maar ik begrijp niet wat die essenties zijn. Zijn het de zeven elementen van een wezen?

GdeP – Het zijn de monaden – zeven, of in feite tien, klassen van monaden.

Vr. – Die bedoel ik niet. Ik bedoel de essenties afkomstig van de maanbol die het nieuwe layacentrum binnengaan – niet de menigten van levende wezens op de maanketen.

GdeP – De essenties waarover ik een paar momenten geleden sprak en waarnaar u nu verwijst, zijn de essenties die de drie elementalenrijken, het mineralenrijk, het plantenrijk en het dierenrijk worden. Natuurlijk zijn de entiteiten van het mensenrijk in hun monadische delen strikt gesproken ook essenties.

We hebben ook nog de bol-essenties, en ik verwijs nu naar de verschillende essenties die het materiaal of de substantie van de individuele bollen samenstellen. Misschien slaat uw vraag vooral op de laatstgenoemde. Beantwoordt dit uw vraag?

Vr. – Ja. Het geeft me een volkomen nieuwe kijk. Ik heb altijd gehoord dat de aarde zelf op een wezen lijkt. Ik begreep niet welke hiërarch de aarde als bol leidde, of als een van de zeven bollen.

GdeP – Herhaalt u alstublieft uw vraag.

Vr. – We hebben gehoord dat de aarde een wezen is, en ik heb me vaak afgevraagd welke hiërarch aan het hoofd staat van deze aarde die als een entiteit wordt beschouwd.

GdeP – Komt uw vraag erop neer of er een hiërarch voor elke bol van de planeetketen is?

Vr. – Nee. Niet voor elke bol, maar voor alle zeven.

GdeP – Zo'n hiërarch is er, maar er is ook een subhiërarch voor elke bol.

Vr. – Ja, dat dacht ik al. Maar wat is die hiërarch? Is hij op een of andere manier met ons verbonden?

GdeP – Zeker. Hij moet wel met ons verbonden zijn, anders zouden we hier niet zijn.

Vr. – Maar dit is niet dezelfde hiërarch die onze werkelijke essentie leidt, of wel?

GdeP – Die wat leidt?

Vr. – Ons eigen wezen?

GdeP – Onze constitutie?

Vr. – Ja.

GdeP – Als individuen?

Vr. – Als individuen. Want we bevinden ons beslist niet in hetzelfde evolutiestadium als de bollen waarop we leven.

GdeP – We staan als individuen hoger dan de bollen waarop we leven.

Vr. – Ja, ik herinner me dat u ons dat eerder heeft gezegd, maar ik begrijp de relatie tussen de twee niet echt.

GdeP – U roert hele diepe vraagstukken aan. 'In het huis van mijn Vader zijn vele woningen.' De 'Vader' verwijst hier naar de grote hiërarch van het zonnestelsel. Er is een huishouder of een gezinshoofd voor elk van deze huizen, en hij is de subhiërarch of planeetgeest. En het is in en op de fysieke uitdrukkingsvorm, of het voertuig of lichaam van deze planeetgeest dat wij op dit moment leven, voorzover het onze aarde betreft. We zijn karmisch nauw verbonden met deze planeetgeest. We behoren in zekere zin tot de familie van de planeetgeest, en we behoren evenzo tot de familie van de zon.

Gebruik uw intuïtie. U betreedt heel gevaarlijk terrein. Met 'gevaarlijk' bedoel ik verboden terrein. Als ik u iets meer zou vertellen, dan zou u me verder in verlegenheid brengende vragen gaan stellen, zoals: Waar leeft deze planeetgeest? Hoe ziet hij eruit? En ik kan die vragen hier eenvoudig niet beantwoorden. Dus raad ik u slechts aan om over de uitdrukking in het Nieuwe Testament na te denken: 'In het huis van mijn Vader' – let op de merkwaardige bewoording – 'zijn vele 'woningen'', of verblijfplaatsen of kamers. Laten we ze 'woningen' noemen: in het koninkrijk van mijn Vader zijn vele woningen. Iedere woning heeft zijn eigen gezinshoofd of huishouder, en we betreden de woning niet slechts als tijdelijke gasten maar als zijn familieleden. We blijven er een tijdje, en gaan dan naar een van de andere woningen van de 'Grote Vader', de koning van het land zogezegd, die de grote zonnehiërarch is.

Iedere mens is op weg om een planeetgeest te worden. Nog verder in de toekomst, kosmisch gezien, zal iedere mens een zon worden. Evenals het bloed met zijn cellen door de verschillende organen in het menselijk lichaam stroomt, zo stromen ook de levensgolven of familiegroepen rond, waarbij ze de circulaties in het zonnestelsel volgen, naar en uit de verschillende organische punten of organen van dat zonnestelsel, en deze organen zijn de planeten.

Vr. – Ik wil ook een vraag stellen over de term palingenese. We hebben geleerd dat dit de overdracht van een identiek leven betekent, en het voorbeeld dat werd gegeven was dat van de eik die de eikels voortbrengt, en dat vervolgens elke eikel een eik voortbrengt. Maar ik begrijp niet of het betekent dat het leven dat in de nieuwe eik is, deel uitmaakt van hetzelfde wezen – voorzover het eruit is ontwikkeld – of dat de eerste boom alleen maar een kanaal was door middel waarvan de nieuwe gelijksoortige levensessentie kwam die toen een nieuwe eik werd.

GdeP – Beide. Het is zowel een kanaal als dezelfde identieke levensessentie.

Vr. – Maar dan lijkt het alsof de analogie tussen bijvoorbeeld het plantenrijk en het mensenrijk niet juist is. Want dan zou het erop lijken dat in het plantenrijk de evoluerende wezens in deze boom binnen enkele jaren even ver zijn ontwikkeld als het wezen dat in deze boom was. In het mensenrijk, bijvoorbeeld, werpen we natuurlijk atomen af, en deze zullen zich in toekomstige eonen tot mensen ont-

wikkelen. Maar hoe komt het dat de wezens die door de boom worden ontwikkeld zo snel weer bomen worden? Ik zou denken dat ze veel lager op de ladder zouden staan en zich pas veel later tot bomen zouden ontwikkelen.

GdeP – Ik denk dat uw moeilijkheid bijna volledig ontstaat doordat u de wezenlijke betekenis van de term 'palingenese' vergeet. Een vader brengt zijn menselijke nakomelingen voort, die tijdens het leven van de vader volwassen worden, evenals bij de boom.

Vr. – Maar die nakomelingen maken geen deel uit van de essentie van de vader, van het ego van de vader.

GdeP – Nee, zeker niet van zijn ego; noch is de kindereik hetzelfde als het ego van de oudereik.

Vr. – Dan begrijp ik het. Ik raakte in de war door de term 'identiek leven'. Ik dacht dat het hetzelfde leven als dat van de vorige boom betekende.

GdeP – Nee. Ik bedoel hetzelfde omvattende leven dat behoort tot een bepaalde soort, een levensstroom, een levensrivier.

De mens is in zijn constitutie een samengesteld wezen. Dat feit is een prachtige sleutel als u daar goed aan vasthoudt. Deze samengestelde constitutie bestaat uit de innerlijke god en alle kleinere entiteiten waarvan de innerlijke god de hiërarch is. Wij zijn in essentie deze innerlijke god. Ik bedoel dat uw innerlijke god uw wezenlijke u is, mijn innerlijke god is mijn wezenlijke ik, en toch verschilt de ouder-essentie in elk van de gevallen van de kind-essentie. Beide beweringen zijn volkomen juist. De een verschilt van de ander omdat die innerlijke god zijn eigen egoïsche individualiteit heeft, zijn eigen svabhāva. Toch komt u of ik, of iedere andere mens, of iedere andere entiteit voort uit zijn eigen innerlijke god, uit dezelfde vitale stroom, of levensstroom, die innerlijk door de eeuwen heen, in belichaming na belichaming, in diezelfde vitale atmosfeer aanwezig is. Toch heeft ieder van ons als een groeiende, zich ontwikkelende, lerende monadische entiteit of monadisch ego een andere svabhāva dan de svabhāva van onze innerlijke god en ouder.

Dit is een ander voorbeeld van palingenese, toegepast op de ego's van de menselijke constitutie. Ik ben mijn innerlijke god en toch ook niet. Ik was oorspronkelijk zijn gedachte, een gedachte ervan, een atoom van zijn leven, een deeltje ervan. En toch heb ik mijn eigen

kern van de kern van mij, mijn eigen hart van het hart van mij, die mijn eigen monade is. Naarmate ik mezelf door de eeuwen heen ontwikkel, zal ik wat in mezelf als entiteit, als individu, als svābhavische entiteit, besloten ligt, steeds vollediger en beter manifesteren. Ondertussen ontwikkelt mijn innerlijke god zich op zijn beurt op zijn eigen verheven gebied. Dus, ik ben de god in mij, maar hij is niet mijn ego. Hij is niet de ik-ben-ik van mij, want dat is mijn ego, maar hij is precies mijn ik-ben – of zuiver, puur bewustzijn.

Als u deze gedachte maar kon begrijpen! Ze opent meer deuren van begrip voor u dan ik u zonder meer kan zeggen. De godheid van ons zonnestelsel, Vader Zon – van wie de levensessentie zich over het hele zonnestelsel uitstrekt en overal doordringt, want daarin leven we, bewegen we en hebben we ons bestaan – ben ik, bent u, is de wortel van ieder van ons. En toch, ondanks dat wonderbaarlijke feit, *is* ieder van ons, als entiteit, als individu, een wezenlijk individu; en als individu is hij voorbestemd om zich in toekomstige eonen te ontwikkelen tot wat Vader Zon nu voor ons is. Bovendien zullen de lagere levensatomen die nu onze constitutie op al haar gebieden vormen, en die ook onze verschillende voertuigen vormen, in die toekomstige tijd – wanneer ieder van ons een Vader Zon is geworden – de verschillende menselijke entiteiten, engelen, enz., zijn die de kosmos vullen.

Vader Zon, de geest van ons zonnestelsel, was in een kosmisch manvantara langgeleden, d.w.z. in een lang vervlogen manvantara van het zonnestelsel, een mens, of een wezen dat gelijkstaat met een mens. En ik gebruik die uitdrukking 'een wezen dat gelijkstaat met een mens', zodat u niet gaat denken dat deze entiteit noodzakelijkerwijs precies hetzelfde fysieke lichaam had dat wij nu hebben, met twee oren, en twee ogen, en twee armen, en twee benen, enz.; maar ze had het verstand, de wilskracht, het zelfbewustzijn en alle spirituele en verstandelijke vermogens die wij mensen tegenwoordig hebben ontwikkeld en die ons tot mensen maken – met andere woorden, een zelfbewuste individualiteit. De dieren hebben deze zelfbewuste individualiteit nog niet ontwikkeld. De goden hebben hun zelfbewuste individuele persoonlijkheid verloren omdat ze universeel zijn, niettemin zijn ze egoïsch. Hun persoonlijkheid is versmolten tot onpersoonlijkheid, die uiteindelijk universaliteit werd. De goden behouden echter altijd hun goddelijke egoïsche individualiteit die, als entiteit beschouwd, het ondeelbare deel van ieder van ons is, en dit ondeelbare deel is de svabhāva.

Vr. – Mag ik vragen of het deze svābhava is die tot de ouder-ster behoort, en tot het kind van de ouder-ster?

GdeP – Palingenetisch gezien is dat juist. Maar ik zou niet zeggen dat de werkelijke individualiteit van een mens identiek is aan de werkelijke individualiteit van zijn ouder-ster, want dat zou die ouder-ster tot een entiteit maken die een individualiteit heeft die niet hoger is ontwikkeld dan die van u of die van mij.

Vr. – Nee, ik bedoel een kind ervan. Zoals we spreken van een kind van de zon.

GdeP – Uw basisgedachte is juist. De svabhāva van u of van mij of iemand anders is een kind van een ouder- en in hoge mate vergelijkbare svabhāva, maar is niet dezelfde svābhāvische svabhāva van de ouder – of is niet svābhāvisch identiek met de ouder. Met andere woorden, iedere specifieke levensstroom bestaat uit monadische eenheden die in hoge mate met elkaar overeenkomen, maar geen twee daarvan zijn svābhāvisch identiek. Het is bijna onmogelijk om deze ideeën uit te drukken in een taal die daarvoor geen woorden heeft.

Vr. – Indien de ruimte vol is met verheven wezens, en indien ieder verheven wezen zijn kinderen heeft, en ze opgroeien, hoe kan er dan ruimte voor ze zijn? Het is als een boom waarvan ieder takje zelf een grote boom wordt – zodoende is er geen ruimte voor het bos.

GdeP – Dat is een heel relevante vraag. Het antwoord ligt in het feit dat de ruimte onbegrensd is. Ze heeft geen grenzen. Ze is oneindig, zonder begin, zonder einde, zowel wat duur betreft als wat we uitgebreidheid kunnen noemen. De ruimte heeft geen begin, geen einde. U heeft het probleem bijzonder goed verwoord. Ieder wiskundig punt in de ruimte, d.w.z. ieder punt waar dan ook, is een monade – of, zo u wilt, dat punt wordt bezet door een monade – een monade die is voorbestemd om na verloop van tijd een heelal te worden in de grenzeloze uitgebreidheid, zonder begin en zonder einde, van pure oneindigheid.

Vr. – Is dit het oude vraagstuk over parabrahman?

GdeP – Ja, ik denk het wel, in zijn eigen woorden.

Vr. – Mijn vraag gaat over de śishṭa's, en een ding is mij niet duidelijk. U noemt ze zaden die worden achtergelaten tijdens de

doorgang van de monaden om als zaden van de toekomstige mensheid te dienen wanneer die monaden terugkeren. Maar zijn ze ook niet de zaden van de evoluerende mensheid die binnenkomt om de plaats in te nemen van de menigte die verder is getrokken? Is er misschien een deel dat door de eeuwen heen het model bewaart en het evolutieniveau als het ware vasthoudt, terwijl een ander deel als zaden dient voor de volgende binnenkomende mensheid?

GdeP – Bedoelt u met de uitdrukking 'binnenkomende mensheid' de grote familiegroep die na ons volgt?

Vr. – Ja.

GdeP – Nee, dat is niet het geval. Over de leer van de śishṭa's is heel weinig gezegd en u zult begrijpen wat de reden voor deze terughoudendheid is. Ten eerste omdat ze heel moeilijk is uit te leggen en ten tweede omdat ze nog veel moeilijker is te begrijpen.

Misschien maken het volgende voorbeeld en de conclusie die daaruit is te trekken het voor u iets duidelijker. Ons hele mineralenrijk zoals dat tegenwoordig op aarde voorkomt bestaat uit de minerale śishṭa's van de minerale groepsgolf die verder is getrokken. De dieren kwamen daarna. Ze waren geen mineralen, maar toch werden ze samengebracht met de minerale śishṭa's. De planten kwamen vóór de dieren, en de mensen volgden op de dieren – en hier bedoel ik niet de zoogdieren, want de zoogdieren kwamen na de mens.

Het plantenrijk zoals dit tegenwoordig op aarde bestaat is bijna volledig een groep śishṭa's, bijna maar niet helemaal. Het heeft nog iets van de levensstroom van de levensgolf van de planten; ik bedoel dat de levensgolf van de planten de aarde nog niet volledig heeft verlaten, maar wel bijna.

Het dierenrijk bestaat voor ongeveer vijftig procent uit śishṭa's, d.w.z. dat de levensgolf of familiegroep van dieren, wat hun evolutie betreft, tegenwoordig voor ongeveer vijftig procent functioneert.

Het mensenrijk is hier als evoluerende familiegroep bijna volledig. U begrijpt nu ongetwijfeld wat dit betekent. Als u met uw huidige menselijke bewustzijn en begripsvermogen zou kunnen zien wat er gebeurde toen bijvoorbeeld onze minerale levensgolf zijn hoogtij van evolutionaire groei doormaakte, dan zou u de meest merkwaardige dingen hebben gezien – mineralen die zich over het oppervlak van de aarde voortbewegen; allerlei bijzonder omvangrijke vulkanische en seismische verschijnselen.

Richt uw gedachten nu op de plantenwereld. Tijdens het hoogtepunt van hun evolutionaire ontwikkeling zou u planten hebben kunnen zien die zich op een heel bijzondere manier gedroegen: bomen die met hun takken zwaaiden op een manier die op intelligentie wijst, die hun bladeren dichtvouwden en die andere vreemde dingen deden. Zelfs tegenwoordig zult u hoveniers en landbouwkundigen aantreffen die u vertellen over het opzienbarende 'instinct' dat de wortels van bepaalde bomen vertonen, die tijdens de groei van die bomen soms zes, twaalf of achttien meter en misschien zelfs verder onder de aarde reizen recht op het water af dat zich op dat verafgelegen punt bevindt – de wortels lijken instinctief tot het water te worden aangetrokken. Dit feit lijkt voor ons heel gewoon, eenvoudig omdat we eraan gewend zijn. Maar tijdens het hoogtepunt van de evolutionaire ontwikkeling van de levensgolf van de planten zou u ze misschien naar het water voorover kunnen zien buigen, kennelijk om het op te drinken, ongeveer zoals u dieren ziet drinken. Er zijn tegenwoordig bepaalde planten die voorbeelden zijn van deze ongewone levensactiviteit.

Het telegraafplantje (*Desmodium gyrans*) uit Indonesië is een van de meest opmerkelijke voorbeelden van beweging, en de *modus operandi* en reden voor zijn gedrag zijn een mysterie voor de wetenschap. De bladeren van deze plant zijn in drie blaadjes verdeeld, de buitenste, die kleiner zijn dan die in het midden, bewegen schoksgewijs op en neer langs een boog van 180 graden. Ook wentelen of draaien ze met de steel als as. Het middelste blaadje beweegt slechts een beetje. Deze beweging kan voortdurend en gemakkelijk worden waargenomen, en houdt niet op tijdens de levensduur van het blad.

De zonnedauw (*Drosera*) is een andere plant die zijn bladeren beweegt, maar dan doelbewust. Het is een van de vleeseters die leeft van insecten. Het cirkelvormige blad is bedekt met lange tentakels die aanlokkelijk glinsteren met kleverige honing. Wanneer een onfortuinlijk insect op het blad landt, buigen deze tentakelharen zich eroverheen om het te verstrikken, en dan begint het blad zich op te rollen en vormt een zak waaruit de prooi niet kan ontsnappen. Het spijsverteringssap stroomt naar buiten en de maaltijd wordt vredig verteerd. Darwin liet zien dat geen enkele chemische reactie een verklaring kan geven voor het buigen van de tentakels die ver van het insect zijn verwijderd. Deze plant komt veel voor en vindt men in zowel Engeland als Californië.

De venusvliegenvanger (*Dionaea muscipula*) is een lid van dezelfde

familie als de zonnedauw, maar hij is levendiger. Zijn bladeren zijn omzoomd door gemene punten die zijn bedekt met verleidelijke honing. Als het nietsvermoedende insect op een van de gevoelige zenuwharen stapt, klappen de zijkanten van het blad als een muizenval dicht, en is geen ontsnapping meer mogelijk. De handeling vindt bliksemsnel plaats. Als de prooi is verteerd gaat het blad weer open en de val is gereed voor de volgende maaltijd.

We kennen allemaal de vele planten die op bepaalde tijden van de dag of nacht hun bloemen openen en sluiten, en het is duidelijk dat deze beweging niet zuiver mechanisch is omdat hun uren van waken en slapen in heel veel gevallen volkomen verschillend zijn. Sommige sluiten ze in de middag, andere vroeg in de ochtend.

Er kunnen veel meer voorbeelden worden gegeven van het vermogen van planten om zich spontaan te bewegen, maar de zojuist genoemde zijn voor ons doel voldoende, namelijk om te laten zien dat een overblijfsel of śishṭa van het veel grotere spectrum van eigenschappen van de archaïsche vegetatie nog steeds bestaat.

Wat het gesteente betreft, is het vermeldenswaard dat Ruskin in zijn *Ethics of the Dust* het onderwerp kristallen op een interessante manier benadert. Hij laat zien dat ze tijdens hun groei allerlei eigenaardige overeenkomsten vertonen met menselijk gedrag. De titels van enkele van zijn hoofdstukken zijn, 'Het leven van kristallen', 'De goede eigenschappen van kristallen', 'De onenigheden tussen kristallen', 'De eigenzinnigheid van kristallen', 'Het verdriet van kristallen' en 'De rustperiode van kristallen'. Ruskin was een grondig onderzoeker van kristallen en gesteenten, en zijn waarnemingen zijn vaak opmerkelijk intuïtief.

De lagere rijken slapen – en dit geldt in het bijzonder voor het mineralen- en het plantenrijk, omdat hun śishṭa-toestand bijna volkomen is. De śishṭa's van alle rijken 'slapen' nadat ze zijn achtergelaten door de levensgolven die vertrekken. Ik bedoel niet dat wanneer onze familiegroep bol D verlaat, de menselijke śishṭa's allemaal in 'slaap' vallen, ongeveer zoals Doornroosje in het betoverde bos uit het bekende sprookje. De menselijke śishṭa's zullen mensen zijn die ongeveer even wakker zijn als wij nu, en ze zullen evenals wij hun verschillende werkzaamheden verrichten en beroepen uitoefenen; maar de menselijke evolutionaire stuwkracht, die er is als de levensgolf aanwezig is, zal dan ontbreken.

Zoals een Fransman die ik kende zou hebben gezegd: *On ne vivra pas, on existera* – 'Men zal niet leven, men zal bestaan.'

Vr. – Ik heb begrepen dat de dieren deze aarde vóór ons zullen verlaten, en er komt een tijd dat er geen dierenrijk zal zijn – geen evolutie die zich door middel van dierenlichamen uitdrukt. Komt dat omdat ze voor vijftig procent śishṭa's zijn, en al bezig zijn om te vertrekken? En indien dat zo is, zal het plantenrijk ons ook verlaten, of zal het wat inactiever worden, of statischer?

GdeP – Het plantenrijk zal wat 'statischer' worden, om uw uitstekende term te gebruiken; maar omdat de dieren tot een hogere groep entiteiten behoren, zullen ze door een veel kleiner aantal śishṭa's worden vertegenwoordigd dan de grote verzamelingen van de levensgolven van de mineralen en van de planten. De dieren op aarde zullen in feite praktisch uitsterven, wat eenvoudig wil zeggen dat er steeds minder jongen worden geboren, en dat er op aarde slechts een betrekkelijk klein aantal van de verst geëvolueerde dieren als śishṭa's zullen achterblijven – namelijk die dieren die nu de hoogste apen en mensapen zijn. Of er ook śishṭa's van de meeste andere groepen van het dierenrijk zullen zijn, is een onderwerp waar ik op dit moment geen duidelijke uitspraak over wil doen, behalve dat het heel waarschijnlijk is dat er zulke achterblijvers zullen zijn.

Er zullen heel weinig menselijke śishṭa's zijn, omdat menselijke entiteiten veel verder zijn ontwikkeld dan de levensgolf van de planten of van de mineralen, waardoor de roep om verder te gaan en hogerop te klimmen bij mensen veel sterker is. Bedenk dat we het punt halverwege het manvantara van onze planeetketen zijn gepasseerd en dat we beginnen op te klimmen langs de opgaande boog. De individualisering is bij mensen veel verder gevorderd dan bij dieren; bij dieren is ze verder gevorderd dan bij planten; bij planten is ze verder dan bij de levensatomen van het mineralenrijk. Dit hele onderwerp van śishṭa's vormt een boeiende studie.

Vr. – Zijn het dan diegenen die wat hun evolutie betreft niet gereed zijn om het pad verder te volgen die als śishṭa's overblijven, of zullen ze vrijwillig de gedachte aan verdere individuele evolutie tijdelijk opgeven om als śishṭa's achter te blijven?

GdeP – Dat is een goede vraag. Wanneer zelfbewuste individualiteit is bereikt, zoals in het mensenrijk, neemt de mens zelfbewust deel aan het kosmische werk, wat betekent dat de menselijke śishṭa's – die in alle gevallen de verst ontwikkelde entiteiten in het mensenrijk zijn – de beste vruchten van de mensheid zullen zijn. Ik durf de uitdruk-

king die op het puntje van mijn tong lag niet te gebruiken omdat ik bang ben dat ik verkeerd zal worden begrepen; maar ik was van plan te zeggen dat de menselijke śishṭa's de meesters zullen zijn. Dat is een feit, maar ik ben bang dat u me verkeerd zult begrijpen. In het geval van de menselijke śishṭa's gaat het voornamelijk om een doelbewuste zelfopoffering, het tijdelijk opgeven van hun eigen individuele evolutie om hier op aarde te wachten op onze eigen menselijke levensgroep of levensgolf die in de vijfde ronde naar de aarde terugkeert. Deze menselijke śishṭa's zullen de grote leiders en gidsen zijn van de kind-mensheid van de vijfde ronde op deze aarde; precies zoals er grote leiders waren die op ons wachtten – de grote leraren en onderwijzers van onze kind-mensheid – toen we deze aarde tijdens de vierde ronde betraden.

Vr. – Mag ik nog een vraag over de śishṭa's stellen? U sprak zoeven over het feit dat de śishṭa's van onze mensheid zouden worden vertegenwoordigd door een hoogontwikkeld ras. Toch dacht ik dat u ze ook had voorgesteld als een ras dat in veel opzichten inactief is. Er bestaat nu verwarring in mijn denken over die bewering en de uitspraak die u zojuist heeft gedaan dat zij de meesters zijn.

GdeP – Heb ik gezegd dat de menselijke śishṭa's een 'ras' zouden zijn?

Vr. – Nee, u sprak over hen als klein in aantal. Ik kreeg de indruk dat ze een slaperig soort mensen zouden zijn.

GdeP – Dat is niet waar, indien u met het woord 'slaperig' werkelijk slaperig in fysiek en mentaal-psychisch opzicht bedoelt. Het is waar als uw woord 'slaperig' een betrekkelijke rust van de evolutiedrang betekent. Dit laatste is precies wat ik bedoelde toen ik iets later wees op het grote offer dat deze śishṭa's zullen brengen. De levensgolf van de evolutie zal verder zijn gestroomd en deze edelste voorbeelden van de mensheid hebben achtergelaten, die vrijwillig op een zandbank in de evolutierivier zijn gestrand. Dit betekent niet dat ze volledig stilstaan. Ze kunnen zich ontwikkelen, maar hun evolutie zal dan heel langzaam gaan. De kansen die bestonden toen de levensgolf aanwezig was, zijn er niet meer.

Deze śishṭa's zullen op aarde heel klein in aantal zijn vergeleken bij wat er gebeurt nadat de menselijke evolutie-impuls weer naar de aarde terugkeert en hen meesleurt in zijn voortstuwende stroom.

Niettemin 'slapen' ze niet werkelijk, verkeren ze niet letterlijk in een ruststadium, en dit komt door het hoge evolutiestadium dat deze menselijke śishṭa's hebben bereikt. Het mineralenrijk zal volledig in slaap zijn. Het plantenrijk zal minder volledig in slaap zijn, maar iets actiever dan de entiteiten van het mineralenrijk. Het kleine aantal dieren dat zal achterblijven, zal ook slapend zijn, maar iets actiever dan de entiteiten van het plantenrijk. De menselijke śishṭa's zullen echter betrekkelijk volledig wakker zijn, maar 'slapend' vergeleken bij wat ze zullen zijn wanneer ze opnieuw de grote leermeesters van de kind-mensheid van de vijfde ronde worden.

Het is in hun geval eerder een stadium van rust dan van slaap, zoals u in onze huidige mensheid voorbeelden moet hebben gezien van mensen die een tijdje een ongewone toename van innerlijke kracht vertonen, van betrekkelijke stilte, of van rust. Zulke mensen schrijven tijdens deze rustperioden geen grote werken meer, of doen geen grote uitvindingen meer, of hun latente vermogens verkeren in rust totdat de nieuwe impuls of drang komt, en dan beginnen ze opnieuw.

In het geval van de menselijke śishṭa's kiezen deze grote zielen doelbewust ervoor om zulke śishṭa's te worden, omdat ze tot de orde van de boeddha's van mededogen behoren, en ze zich met hun hele wezen verbinden om 'zich in dienst te stellen van de wereld'. Natuurlijk winnen ze hiermee uiteindelijk veel, omdat alle opoffering van eigenbelang voor anderen, tot glorieus karma leidt. Die keuze wordt met grote letters in de boeken van de lipika's opgeschreven. Ze zullen een grootse en voortreffelijke vermelding krijgen, en ze zullen feilloos hun verheven compensatie ontvangen, hun grote beloning. Maar ze zullen eonen moeten wachten; en precies daarin ligt de opoffering. Het lijkt veel op iemand die op school uit medelijden voor een worstelende ziel die hij probeert te helpen, doelbewust zijn eigen studie verzaakt en het behalen van zijn eigen examens opgeeft en zijn plaats die hij daarna in de wereld zou innemen, opdat hij een leerling kan blijven en de ander kan helpen, want zijn hart spoort hem aan om als helper en gids te dienen.

Vr. – Maken we niet allemaal deel uit van een grotere entiteit?

GdeP – Ja dat is zo.

Vr. – Die entiteit moet een soort lichaam hebben, moet een soort wezen zijn. Ik vroeg me bijvoorbeeld af, wanneer er een grote oorlog

plaatsvindt en de emoties van de mens bijzonder heftig zijn, of wanneer één enkele persoon het pad omlaag betreedt, al is het misschien tijdelijk, of zulke gebeurtenissen hetzelfde effect hebben op deze grotere entiteit waarvan we deel uitmaken, als een ziekte in ons menselijk lichaam dat heeft op dit lichaam.

GdeP – Ja, dit is een goede analogie. De daden en het daaruit voortvloeiende karma van één menselijk individu beïnvloeden de door u genoemde grotere entiteit, maar in heel geringe mate. Niettemin, om de analogie die u trekt verder te volgen, kan zo'n gebeurtenis als een grote oorlog of het voorbeeld van een 'verloren ziel' worden beschouwd als de oorzaak van een heel lichte irritatie, een hele lichte plaatselijke irritatie ergens in het weefsel of de structuur van de grotere entiteit.

U moet echter bedenken dat één mens vergeleken met deze grotere entiteit door zijn daden een relatief veel kleiner effect heeft op die grotere entiteit dan één cel of een verzameling cellen op een fysiek lichaam. Het gevolg van bijvoorbeeld een grote oorlog tussen mensen op het weefsel of de structuur van zo'n grotere entiteit zou bijna oneindig klein zijn, en zou door die grotere entiteit even zwak worden gevoeld als de invloed van een atomaire verandering in een menselijk lichaam op dat lichaam.

Vr. – Hebben we dan niet een zekere verantwoordelijkheid naar boven tegenover deze grotere entiteit, zoals we ook een verantwoordelijkheid naar beneden hebben tegenover de kleinere entiteiten in ons eigen lichaam?

GdeP – Dat is zeker het geval voorzover het een geestelijke en morele verantwoordelijkheid betreft. Die verantwoordelijkheid hebben we, maar ze is minder groot. We zijn verantwoordelijk voor wat we in het verleden hebben gedaan, voor de manier waarop we de evolutieweg hebben afgelegd, voor de dingen die we hebben gedaan en achter ons hebben gelaten. Daaruit volgt dat we ons moeten verantwoorden voor de dingen die we hebben gedaan en die we hebben nagelaten. We worden door de natuur ook verantwoordelijk gesteld voor de dingen die we wel kunnen doen maar niet doen, maar minder strikt verantwoordelijk dan voor die dingen die we hadden moeten doen of hadden moeten nalaten, of voor die dingen die we hebben gedaan en niet hadden moeten doen.

Vr. – Over dit punt van deze grotere entiteit heb ik ook nagedacht.

Zijn er voor zo'n grotere entiteit ronden en rassen en perioden van ontwikkeling om het bouwplan van de universele natuur voor zo'n wezen uit te voeren?

GdeP – Ja, deze grotere entiteiten hebben in en op hun eigen grotere leefgebieden tijds- en evolutieperioden waarvan onze eigen tijdsperioden of ronden en rassen, en evolutieperioden in deze ronden en rassen, slechts kopieën zijn.

Vr. – Hebben wij niets te maken met deze grotere tijds- en evolutieperioden? Hebben ze geen invloed op ons?

GdeP – Dat hebben ze zeker. Precies op dezelfde algemene manier als dat de dingen die in de zon plaatsvinden ons beïnvloeden, hoewel we er niet direct bij betrokken zijn en niet individueel ervoor verantwoordelijk zijn, omdat ze niet door onze doelbewuste, *weloverwogen* daden zijn veroorzaakt. Niettemin zijn we er indirect bij betrokken, omdat we tot de kosmische levensstroom van de zon behoren.

Vr. – Zullen we deze grotere ronden en rassen ooit begrijpen?

GdeP – Ja. Dat maakt deel uit van de inwijdingsleer; en bedenk dat de reeks inwijdingen niet ophoudt bij de derde of vierde of vijfde of zesde of zevende, maar doorgaat. We zullen de zevende of laatste inwijding de hoogste noemen die een mens normaal gesproken kan ondergaan. De zevende inwijding leidt tot mahātmaschap.

Vr. – Op zondag zei u het volgende: 'Zoveel mensen op aarde, zoveel goden in de hemel.' Ik zou graag willen dat u daarover iets meer vertelt.

GdeP – Ieder mens, iedere entiteit, behalve de zogenaamde 'verloren zielen', die buitengewoon zeldzaam zijn, wordt verlicht, of 'overschaduwd', om deze merkwaardige westerse term te gebruiken, door een innerlijke god, en van die innerlijke god is de mens of een andere entiteit de uitdrukking, of beter gezegd één uitdrukking, op deze aarde. Deze innerlijke god is onze verbinding met de goddelijke werelden, en het kanaal door middel waarvan we talrijke en geluidloze influisteringen van geestelijke luister, van zelfvergetelheid en van onpersoonlijke liefde ontvangen. Dit is wat de avatāra Jezus in gedachten had toen hij naar verluidt zei: 'Mijn Vader en ik zijn één.' Zo is het. Ik zal het nu iets verder toelichten.

Deze innerlijke god is onze ouder-ster. Probeer deze gedachte te

begrijpen! Hij is niet zozeer de fysieke ster, hoewel dit ook juist is omdat deze het lichamelijke voertuig van de innerlijke god is. Ruimtelijke afstand heeft hiermee niets te maken, omdat de verbindingen schakels van bewustzijn en van geest zijn.

Vr. – U gebruikte vanavond het woord 'layacentrum', en ik begrijp het woord 'pralaya' ook niet helemaal. Ik wil niet zeggen dat de inhoud van onze boeken dit in het algemeen niet duidelijk maakt; maar wilt u vertellen waar deze woorden van zijn afgeleid en hun betekenis en interpretatie verklaren?

GdeP – Laya en pralaya zijn allebei woorden die zijn afgeleid van de Sanskrietwortel *lī*, die 'oplossen' betekent. *Pra* van pralaya is een voorvoegsel dat de betekenis heeft van 'uiteen', zoals in het woord 'uiteenvallen', en wijst daarom op het volledig uiteenvallen. Een layacentrum is een punt of kanaal of poort of deur van in- en uitgang. Het is dat punt waar en waardoorheen substanties van het lagere gebied omhooggaan en oplossen – vandaar het woord 'laya', zich oplossend – in de laagste graad van het aangrenzende hogere gebied. Een layacentrum is ook het punt of kanaal of de poort of deur waardoor en door middel waarvan substanties van een hoger gebied overgaan naar het gebied dat lager en direct eronder ligt. Met andere woorden, de layacentra zijn de communicatiekanalen tussen twee aangrenzende gebieden of werelden.

Iedere mens is rond een layacentrum gebouwd, en door dit layacentrum komen alle spirituele invloeden zijn bewustzijn binnen.

Als zelfstandig naamwoord betekent pralaya het oplossen, het volledig oplossen, het volledig uiteenvallen van de samenstellende substanties of atomen van een entiteit, of deze entiteit nu een wereld is of een mens, een zonnestelsel of een kosmos.

Maak in uw denken een duidelijk onderscheid tussen aan de ene kant *pralaya*, 'het oplossen', de dood, en aan de andere kant *obscuratie*. Obscuratie betekent dat een entiteit of een wereld verduistert of donker wordt. Een wereld of een entiteit, zoals een mens, is in obscuratie wanneer die entiteit rust of inactief is, zoals tijdens het slapen of tijdens een toestand van volledige rust. Het huidige mineralenrijk op aarde, dat bestaat uit de verzamelde śishṭa's van de minerale levensgolf die is verder getrokken, is nu op deze aarde in obscuratie. Een planeet is in obscuratie wanneer alle verschillende familiegroepen haar hebben verlaten en zij in rust verkeert terwijl haar families van śishṭa's zijn achtergebleven.

Iedere bol kan òf gedeeltelijk òf volledig in obscuratie zijn. Hij is volledig in obscuratie als er geen actieve, zich ontwikkelende levensgolf aanwezig is. Dit komt zelden voor, maar in de enorme tijdsperiode van een ketenmanvantara gebeurt dit vaak genoeg. Gedeeltelijke obscuratie vindt plaats wanneer een levensgolf de bol heeft verlaten om naar de eerstvolgende bol over te gaan, hoewel er op de achtergelaten bol andere families kunnen zijn die zich nog ontwikkelen.

Bol C is gedeeltelijk in obscuratie. Hij is in obscuratie omdat onze levensgolf hem heeft verlaten, en deze obscuratie is gedeeltelijk omdat een bol slechts volledig actief is wanneer de vertegenwoordigers van alle zeven of tien levensgolven zich erop bevinden. Wanneer een ervan hem heeft verlaten, of twee of drie hem hebben verlaten, dan verkeert hij in zoverre in een gedeeltelijke of grotere of nog grotere obscuratie. Wanneer alle levensgolven hem hebben verlaten, dan is hij volledig in obscuratie, en blijft dat tot de volgende binnenkomende levensgolf dat specifieke deel van zijn activiteiten stimuleert. En dit laatste geval kan een gedeeltelijke ontwaking worden genoemd.

Bol C is gedeeltelijk in obscuratie, omdat niet alleen de menselijke levensgolf hem heeft verlaten maar, voorzover ik heb begrepen, ook andere levensgolven. Niettemin weet ik dat één van de levensgolven net aan haar eerste wortelras op bol C is begonnen. Daarom kan van bol C nauwelijks worden gezegd dat hij volledig in obscuratie is. Dit is een ander voorbeeld van hoe enorm ingewikkeld de leringen zijn, waardoor over iedere gedeeltelijke uiteenzetting ervan kan worden gezegd dat deze tegenstrijdig of onnauwkeurig is.

Het komt dus heel zelden voor dat een bol volledig actief is waarbij alle levensgolven actief zijn, en even zelden is een bol volledig in obscuratie met daarop geen enkele levensgolf die zich op dat moment ontwikkelt. Gewoonlijk is een bol gedeeltelijk in obscuratie en gedeeltelijk actief. Dit is nu het geval met onze eigen bol, omdat de levensgolf van de mineralen al naar bol E is vertrokken, waardoor onze bol slechts gedeeltelijk actief is, en daarom gedeeltelijk in obscuratie omdat de levensgolf van de mineralen er niet langer volledig actief is. En precies hetzelfde kan worden gezegd over de levensgolf van de planten op onze bol. Deze is bezig om snel over te gaan naar bol E, maar is nog niet volledig vertrokken. De mineralen op onze bol D zijn dus śishṭa's en daarom is onze bol gedeeltelijk in obscuratie. Het is moeilijk om deze dingen te begrijpen.

Tenslotte kan ik hier nog aan toevoegen dat de levensgolf die juist

begint aan haar eerste wortelras op bol C veel hoger is dan de menselijke levensgolf, en in feite een dhyān-chohanische levensgolf is. De tijd komt wanneer ze de aarde zal bereiken, wat natuurlijk nog miljoenen jaren zal duren, maar onze menselijke levensgolf zal dan naar bol E zijn overgegaan. Zo volgen de levensgolven elkaar op in een reeks golven die zich langs de keten bewegen en elkaar zo nu en dan inhalen, maar zelden alle op hetzelfde moment op één bol zijn. Dit is echter wel altijd het geval op bol G aan het einde van een ketenronde, door oorzaken die al eerder zijn toegelicht.

Vrienden, ik denk dat we de bijeenkomst van vanavond nu moeten afsluiten.

[Luiden van de gong. Stilte.]

23

Bijeenkomst op 11 november 1930

GdeP – Is er iets dat de stenografen vanavond onder onze aandacht willen brengen?

Secretaresse – Ja, ik wil graag iets zeggen. Het heeft te maken met de vorm waarin de vragen worden gesteld. Sommige vragen zijn voor de stenografen heel moeilijk op te schrijven, omdat de formulering van de vraag vaak heel ingewikkeld is. Het kost zelfs veel moeite om te begrijpen wat de vraagsteller probeert te vragen. Ik kan hieraan ter informatie van de aanwezigen toevoegen dat het de leraar meer dan vijf uur hard werken heeft gekost om het laatste KTMG-verslag te corrigeren en de vragen zo te verbeteren dat mensen die het verslag lezen in staat zullen zijn om precies de strekking van de vraag te begrijpen. Ik vraag me af of we niet allemaal kunnen proberen om onze vragen grammaticaal juist, duidelijk en beknopt te formuleren.

GdeP – Ja, ik denk dat dit heel belangrijk is. De moeilijkheid bij het stellen van vragen ligt volgens mij grotendeels in het feit dat de gedachten van de vraagsteller niet duidelijk zijn afgebakend. Als uw gedachte scherpomlijnd en afgebakend is, dan kunt u haar kort en duidelijk verwoorden. Als u een antwoord verlangt op een vraag die in uw eigen denken min of meer vaag is, dan zal uw vraag bijna zeker van het onderwerp afdwalen, omslachtig, breedvoerig en vaag zijn, en veel verbeteringen en herhalingen van bijkomstige gedachten en woorden bevatten.

Het is eenvoudiger om goed na te denken over uw vraag voordat u haar stelt, en haar vervolgens kort te stellen, dan gekweld te worden door het gevoel dat u de vraag die u wilt stellen geen recht heeft gedaan. Wees daarom in dit opzicht heel zorgvuldig. Zoals u weet zullen deze vragen met hun respectievelijke antwoorden na verloop van tijd worden gedrukt. Ze zullen dan naar verschillende delen van de wereld gaan, naar mensen die misschien Engels lezen, maar die het

Engels niet zo goed begrijpen als u. Om het voor hen gemakkelijker te maken en ook voor anderen die Engels wel als moedertaal hebben, zouden uw vragen kort, duidelijk en scherpomlijnd moeten zijn.

Ik ben nu gereed om vragen te beantwoorden.

Vr. – Ik heb twee vragen. Hoe kan ik aan een kind de zevenvoudige samenstelling van de natuur in de lagere rijken duidelijk maken, als manas één van de beginselen is?

GdeP – Dat is heel moeilijk. Hier doet zich dezelfde moeilijkheid voor als bij elk ander ingewikkeld en moeilijk onderwerp dat u aan een kind probeert uit te leggen. Hoe kunt u aan een kind uitleggen, dat daarover misschien vragen aan u stelt, wat elektriciteit is, wat het zonnestelsel is, hoe de zon werkt, waarom het regent, waarom ons bloed stroomt, waarom we twee handen hebben en niet vier of zes? Het is altijd moeilijk om deze dingen verstandelijk aan een kind uit te leggen.

Ik denk dat wanneer u op dezelfde manier een beroep doet op het begripsvermogen van uw kind als wanneer u probeert een antwoord te geven op andere vragen die het u misschien stelt – niet zozeer op een verstandelijke manier, maar door een beroep te doen op zijn instinct en zijn intuïtieve begrip van dingen – u dan minder moeite zult hebben bij het beantwoorden van zijn vragen.

Ik denk dat u zult merken dat een kind zelden verlangt of hunkert naar een zuiver verstandelijk antwoord op zijn vraag. Het wil een antwoord dat zowel zijn gevoel als zijn verstand kan bevredigen.

Vr. – Mijn punt was dat er niet genoeg belang werd gehecht aan de afdaling van manas.

GdeP – Wat bedoelt u precies?

Vr. – Als dieren zeven beginselen hebben, en bij mensen noemen we één van de beginselen manas, dan dacht het kind dat er niet genoeg belang aan werd gehecht.

GdeP – Belang gehecht aan . . . ?

Vr. – Aan de afdaling.

GdeP – Bedoelt u dat het kind dacht dat . . .

Vr. – Dat het potentiële vermogen van manas geen voldoende verklaring is.

GdeP – Ik denk dat ik u begrijp. Uw kind vond uw antwoord dat het manas in het dier niet volledig werkzaam is, maar slechts latent is, zeer onbevredigend.

Vr. – Ja.

GdeP – In feite is het wel een bevredigend antwoord, en ik raad u aan om het kind aan te sporen om te studeren, en erover na te denken; en ook om er met hem over te praten, en hem te vertellen over uw eigen moeilijkheden om het te begrijpen, en hoe het enige jaren duurde voordat u het zelf goed begreep.

Vr. – Het punt was dat we manas niet aanwezig achten tot we het over de mens hebben. Daaruit blijkt duidelijk, voorzover we het over de zevenvoudige constitutie van alle entiteiten hebben, dat manas niet bestaat totdat we mensen worden, en dan vindt er een afdaling van manas in de mens plaats.

GdeP – Helaas begrijp ik niet helemaal wat u bedoelt. Waar dacht uw kind precies aan toen het u de vraag stelde?

Vr. – Zeggen we niet dat dieren een zevenvoudige constitutie hebben?

GdeP – Ja, inderdaad.

Vr. – Wanneer we de zevenvoudige constitutie van de mens tellen, rekenen we manas tot een van de beginselen. Dan zou manas het achtste beginsel moeten zijn.

GdeP – Het achtste?

Vr. – Ja, omdat het aan ons wordt toegevoegd zodra we menselijk worden.

GdeP – Hoe kan iets aan ons worden toegevoegd om onze zevenvoudige constitutie te vervolmaken, wanneer onze volledige constitutie daarvóór al bestond?

Vr. – Dat is het antwoord.

GdeP – Ja.

Vr. – Dat is het potentiële vermogen. Dat is waar het kind bezwaar tegen maakte. Hij zei dat we niet genoeg belang hechten aan de afdaling van manas, aan de activiteit ervan.

GdeP – In dieren, of in mensen?

Vr. – In mensen. Hij bedoelde het stadium van zelfbewustzijn.

GdeP – Die gedachte is waarschijnlijk juist. Veel mensen hechten misschien te weinig belang aan de waarde van het hoogste mānasische vermogen. Als u uw kind de gedachte ter overweging geeft dat alles in de universele natuur overal in de universele natuur bestaat, zal hij misschien inzien dat ieder deel van de universele natuur òf werkzaam is òf het potentiële vermogen heeft van alles dat ergens anders bestaat. Daaruit volgt dat het mānasische vermogen evengoed in dieren moet bestaan als in een pasgeboren baby – als een potentieel vermogen.

Als het kind een broertje heeft dat jonger is dan hij, of een zusje jonger dan hij, wijs dan naar de kleine en zeg: 'Kijk, Johnny, of Sarah (wat de naam ook mag zijn), is niet zo mānasisch of mentaal ontwikkeld als jij. Jij bent ouder; jij hebt meer ontwikkeld van wat in jou aanwezig is.'

In vergelijking met ons zijn de dieren als kinderen. Manas is in hen niet zo ver ontwikkeld als in ons, maar het zal zich steeds meer ontwikkelen naarmate de dieren in toekomstige eonen evolueren. Ik weet niet of ik volledig heb begrepen waarop het kind antwoord wilde hebben, maar ik denk dat ik u begrijp.

Vr. – Ja. De vraag is beantwoord.

GdeP – Wat is dan uw andere vraag?

Vr. – Ik heb van u begrepen dat entiteiten tijdens een maansverduistering voortdurend van de maan naar de aarde, en van de aarde naar de maan overgaan. Ik kan begrijpen dat ze van de maan naar de aarde overgaan, maar niet dat ze van de aarde naar de maan gaan. Ik zie niet in waarom een ontbindend lichaam levende entiteiten zou aantrekken.

GdeP – Toch is het zo. U heeft het over een maansverduistering, nietwaar?

Vr. – Ja.

GdeP – Dit onderwerp van verduisteringen vormt een heel interessante studie. Tijdens een maansverduistering verplaatsen levende entiteiten zich in beide richtingen, maar vooral van de maan naar de aarde. Dit komt omdat er harder aan de maan dan aan de aarde

wordt getrokken. Met andere woorden, entiteiten verlaten de maan om op aarde te incarneren of zich daar te belichamen.

Bij een zonsverduistering doen zich dezelfde twee soorten verplaatsingen van levende entiteiten voor: van de maan naar de aarde en van de aarde naar de maan. Maar in dit geval – tijdens een zonsverduistering door de maan – is de sterkste aantrekking die in de richting van de aarde naar de maan. Ik bedoel dat tijdens een zonsverduistering de aantrekking in de richting van de aarde naar de maan sterker is dan andersom – van de maan naar de aarde.

Natuurlijk kan er over dit onderwerp 'verduisteringen' nog veel meer worden gezegd.

Vr. – Ik vroeg me af of alle ontbindende lichamen levende lichamen aantrekken.

GdeP – Alle ontbindende lichamen zenden voortdurend levensatomen uit. In feite is het ontbindingsproces niets anders dan het vertrek van de samenstellende levensatomen uit de uiteenvallende entiteit. Dit vertrek van de levensatomen brengt de ontbinding teweeg. De stroom levensatomen die uiteenvallende entiteiten van buitenaf aantrekken is niet zo groot als de hoeveelheid levensatomen die ze afwerpen. De maan verkeert in precies dezelfde positie; maar in bepaalde standen, zoals bij een maansverduistering, leiden de aantrekkingskracht van de aarde samen met de aantrekkingskracht van de zon ertoe dat de trekkracht in de richting van de maan naar de aarde groter is dan de stroom van entiteiten in de andere richting, van de aarde naar de maan. Zelfs een uiteenvallend of ontbindend lichaam trekt voor dat lichaam geschikte levensatomen aan, maar deze aantrekkingskracht is minder groot dan de energie die de levensatomen uit het uiteenvallende lichaam drijft.

Vr. – Is het juist dat er zeven opeenvolgende levensgolven door de zeven bollen trekken, zeven keer, die samen de zeven ronden vormen? Dat wil zeggen, nadat de eerste klasse van monaden die naar de aardketen komt bol A heeft doorlopen en is overgegaan naar bol B, komt de eerste klasse van de tweede levensgolf naar bol A. Klopt dat?

GdeP – Ja, dat klopt.

Vr. – Als we het plantenrijk op onze aarde als voorbeeld nemen, is het dan niet zo dat er zeven klassen van śishṭa's zijn, één voor elke levensgolf die een bol doorloopt?

GdeP – Dat is ook juist.

Vr. – Tijdens onze vorige bijeenkomst vertelde u ons dat aan het einde van het zevende wortelras op deze bol de bloem van de mensheid – een bepaald aantal natuurlijk – gedurende een hele ronde als śishṭa's zou achterblijven, totdat dezelfde mensheid terugkeert. Mijn vraag is dan, zijn er nu op deze bollen zes klassen van śishṭa's die wachten op de terugkeer van hun respectievelijke mensheden?

GdeP – Dat is een heel relevante en interessante vraag. U kunt de śishṭa's op de volgende manier indelen: het eerste elementalenrijk, het tweede elementalenrijk, het derde elementalenrijk, het mineralenrijk, het plantenrijk, het dierenrijk – dit laatste is nog niet volledig in obscuratie, en daarom bevindt het zich nog niet volledig in het śishṭa-stadium – en het mensenrijk. Hoeveel rijken heb ik tot zover opgenoemd?

Vele stemmen – Zeven.

GdeP – Goed. Er zijn nog drie andere klassen van monaden of levensgolven die na ons komen wanneer het mensenrijk is vertrokken. In totaal zijn er dus tien klassen. Beantwoordt dit uw vraag?

Vr. – Niet helemaal. Mijn vraag was of er zes klassen van śishṭa's zijn – die tot de andere bollen behoren – die wachten op de terugkeer van de mensheden op die bollen, zoals hun mensheden ook naar deze bol komen.

GdeP – Zeker, maar waarom beperkt u het aantal śishṭa-groepen tot zes?

Vr. – Omdat ik alleen aan de menselijke śishṭa's dacht.

GdeP – U dacht alleen aan de menselijke śishṭa's van een ronde door de zeven bollen van de planeetketen?

Vr. – Mijn vraag betrof alleen de menselijke śishṭa's. Natuurlijk weet ik dat hetzelfde voor elk van deze gebieden geldt.

GdeP – Ja. Ik denk dat ik u nu begrijp, maar wilt u uw vraag nog een keer heel kort stellen?

Vr. – Mijn vraag is: Zijn er nu zes klassen van menselijke śishṭa's op deze bol die wachten op de terugkeer van hun respectievelijke mensheden van andere bollen?

GdeP – Nee. De menselijke klasse van monaden, of de menselijke levensgolf, laat slechts één klasse śishṭa's achter op elke bol. Natuurlijk is deze ene klasse van śishṭa's zelf verdeeld in verschillende families of graden, want het spreekt vanzelf dat niet alle mensen even ver zijn ontwikkeld. We hebben de blanke mensen – of liever de roze mensen, of misschien nog nauwkeuriger roze-bruin – dan de gele mensen, dan de zwarte mensen, en de verschillende stammen van onbeschaafde en primitieve mensen die nu op aarde leven. Deze mensen behoren allemaal tot het mensenrijk, tot de ene menselijke levensgolf, en zijn in sommige gevallen eenvoudig de overblijfselen van verschillende mensenrassen die eerder hun bloeiperiode hebben gehad. Vergeet echter niet dat de śishṭa's die op een bol zijn achtergelaten altijd de hoogsten of meest ontwikkelden van die respectievelijke levensgolf zijn.

Waarom denkt u dat de menselijke levensgolf in zessen is verdeeld?

Vr. – Omdat er zes bollen zijn.

GdeP – Er zijn zeven bollen.

Vr. – Ja, zeven. Maar op deze bol is natuurlijk één actieve mensheid. Wanneer de volgende bol naar deze bol komt – wanneer de bol achter ons naar deze bol komt – moeten er, denk ik, śishṭa's zijn die hier op hen wachten, evenals er śishṭa's op de volgende bol op ons wachten.

GdeP – Wil de stenograaf deze vraag nog eens oplezen? Ik denk dat de vraagsteller gemakkelijk kan zien dat er een klein misverstand is wanneer ze haar woorden nog eens hoort. [De stenograaf leest de vraag op.]

Uw vraag is zo ingewikkeld dat het bijna onmogelijk is om uw gedachte goed te begrijpen en daarom kan ik geen duidelijk antwoord geven. Ten eerste spreekt u over een 'bol' die naar deze 'bol' komt. Zoiets gebeurt niet. Probeert u alstublieft uw vraag zo duidelijk mogelijk in uw eigen denken te formuleren voordat u haar stelt.

Vr. – Het beeld staat mij heel helder voor de geest.

GdeP – Dat is goed. Vertel ons dan dit heldere beeld in duidelijke woorden. Neem uw tijd daarvoor. Houd uw beeld duidelijk voor ogen, en stel dan de vraag.

Vr. – U heeft ons verteld dat de śishṭa's van deze mensheid zullen wachten op onze terugkeer naar deze bol. Dat betekent een hele ronde. Ik heb hieruit afgeleid dat er śishṭa's moeten zijn die hier wachten op de mensheid van de bol die op onze mensheid volgt. Is deze vraag duidelijk?

GdeP – Ik ben bang van niet. Laat ik het proberen uit te leggen. Laten we een willekeurige levensgolf nemen, bijvoorbeeld onze eigen menselijke levensgolf. We beginnen aan het begin van een ronde, met andere woorden, met bol A, de eerste bol. Deze menselijke levensgolf doorloopt zijn zeven wortelrassen op deze eerste bol A, laat daar zijn śishṭa's achter en gaat over naar bol B; hij gaat op bol B door zeven wortelrassen, en laat dan zijn śishṭa's achter op bol B, en gaat over naar bol C. Hij doet hetzelfde op bol C: laat zijn śishṭa's daar achter, en gaat dan als levensgolf over naar bol D, laat daar śishṭa's achter, en gaat dan over naar bol E en laat daar zijn śishṭa's achter. Dan gaat hij over naar bol F, gaat door zeven wortelrassen op bol F, laat zijn śishṭa's daar achter, en gaat dan naar de laatste bol G, waar hij na het doorlopen van zeven wortelrassen opnieuw zijn śishṭa's achterlaat. Dan komt de levensgolf in zijn nirvāṇa, en aan het eind van zijn nirvāṇa begint de volgende ronde, en de eerder op die eerste bol A achtergelaten śishṭa's zijn de levenszaden die de eerste lichamen geven aan deze zelfde levensgolf die nu aan zijn volgende ronde begint. Met andere woorden, iedere levensgolf laat maar één groep śishṭa's op een bol achter.

Vr. – Dat lijkt me juist als de bollen niet allemaal tegelijkertijd zijn bewoond. Ik nam aan dat dit zo was. Ik dacht dat er gelijktijdig op iedere bol een mensheid was.

GdeP – Nee. Maar vergeet niet dat er gelijktijdig andere evoluerende groepen of levensgolven op verschillende bollen zijn.

Vr. – Dat heb ik nooit geweten. Ik heb me volledig vergist. Mijn vraag had onder die omstandigheden geen betekenis.

GdeP – Dan ben ik heel blij dat u haar heeft gesteld. Uw vragen moeten voor iedereen nuttig zijn geweest, omdat ze over een heel moeilijk onderwerp gingen. Het is waar dat er op de andere bollen andere levensgolven zijn, maar deze andere levensgolven hoeven zeker geen menselijke levensgolven te zijn. Een van de zeven bollen van onze planeetketen kan in obscuratie zijn terwijl op hetzelfde

moment levensgolven actief zijn op enkele van de andere zes bollen. Maar die tijdelijke bol-obscuratie duurt niet erg lang; en aan het einde van deze obscuratie komt er een andere levensgolf op die bol – een andere levensgolf dan degene die daarvóór de bol heeft verlaten. Met andere woorden, de verschillende levensgolven volgen elkaar op bij hun rondgang langs de bollen.

Er zijn zeven levensgolven – in werkelijkheid tien, maar we zullen het slechts over zeven hebben. Al deze zeven levensgolven volgen elkaar van bol naar bol rond de keten: van bol A naar de bollen B, C, D, E, F, en G. Nadat een levensgolf of familiegroep een bol heeft verlaten, ondergaat die bol een korte of tijdelijke obscuratie. Wanneer die korte of tijdelijke obscuratie is geëindigd, komt er een andere levensgolf – de volgende in de reeks – op diezelfde bol. Begrijpt u het?

Vr. – Ja, dank u. Ik had het beslist verkeerd begrepen.

GdeP – Ik ben heel blij dat u de vraag heeft gesteld, omdat ik er zeker van ben dat deze bespreking voor ons allemaal nuttig is geweest.

Vr. – Is een van deze opeenvolgende levensgolven een ander soort mensheid, of een ander soort wezens, die wij mensen ons niet kunnen voorstellen?

GdeP – Dat is niet noodzakelijk het geval. Deze verschillende of opeenvolgende levensgolven, tien of zeven in getal, zijn verschillende familiegroepen van evoluerende monaden. Op onze eigen bol bijvoorbeeld, hebben we drie elementalenrijken; daarna kwamen de mineraal-monaden; daarna de plant-monaden; daarna de dier-monaden – maar niet de zoogdieren, omdat de zoogdieren na de mens kwamen. Na de dier-monaden, kwam onze mensheid.

U ziet dus dat deze verschillende familiegroepen of evoluerende families van monaden elkaar bij hun rondgang langs de keten opvolgen. Het spreekt dus vanzelf dat de drie elementalenrijken, en de mineralen, en de dieren, geen mensen zijn, en toch zijn ze verschillende familiegroepen of levensgolven die wij mensen ons beslist 'kunnen voorstellen' en die we tot op zekere hoogte kunnen begrijpen.

De drie levensgolven of familiegroepen die na onze mensheid volgen, staan veel hoger dan wij. Ze zijn in feite onvolmaakte dhyānchohans; en als drie familiegroepen die boven ons staan nemen ze de

plaats voorbij of boven ons in, zoals de drie elementalenrijken een plaats aan het begin van de levensstroom van opeenvolgende familiegroepen innemen. Het betrekkelijk volmaakte staat dus boven ons of is verder gevorderd dan wij, en het betrekkelijk elementaire komt aan het begin van de levensstroom.

Vr. – Ik heb begrepen dat wanneer we deze bol aan het einde van het zevende wortelras verlaten, en de śishṭa's worden achtergelaten, de volgende levensgolf aankomt: deze wezens, deze dhyān-chohans, terwijl wij op de volgende zijn, de pralaya tussen de volgende ronde, vóór de volgende ronde. Is dat de gedachte?

GdeP – Wil de stenograaf de vraag nog eens oplezen, zodat onze vriend kan horen hoe hij zijn gedachte heeft geformuleerd? [De stenograaf leest de vraag op.]

Vr. – Het klinkt een beetje verward.

GdeP – Probeer het nog eens.

Vr. – We zouden sommige van deze vragen moeten opschrijven om ze duidelijk geformuleerd te krijgen en zo tijd te besparen.

GdeP – Het is goed als u uw vragen op schrift meebrengt en u ze hier zelf voorleest.

Vr. – Deze vragen zijn heel moeilijk te formuleren, hoewel er geen hogere meetkunde aan te pas komt! Ik probeer mijn vraag helder voor de geest te krijgen.

GdeP – Voordat u uw vraag stelt, kan ik erop wijzen dat u de betekenis van pralaya verkeerd begrijpt wanneer u spreekt over een pralaya tussen de bollen of tussen de ronden – dat wil zeggen als ik uw vraag goed begrijp. Er is geen pralaya tussen de bollen en ook niet tussen de ronden. Er vindt een obscuratie plaats van iedere bol die zojuist door de voortgaande levensgolf is verlaten. Staat uw vraag u nu scherpomlijnd en duidelijk omschreven voor de geest?

Vr. – Niet helemaal. Ik denk dat ik haar iets later stel.

GdeP – Goed dan.

Vr. – Zijn de zeven beginselen in de natuur onveranderlijk en eeuwig, of kan de ene in de andere veranderen, zoals kāma die manas

wordt, en manas dat buddhi wordt, enz.? Indien dit niet juist is en ze eeuwig en onveranderlijk zijn, is het dan zo dat het levensatoom, de goddelijke vonk, tijdens zijn evolutie door de zeven beginselen reist?

GdeP – Dat is een diepzinnige vraag, en het antwoord is dat niets in het universele zijn onveranderlijk is. Alles verandert omdat alles groeit. Alles gaat vooruit naar het volgende en hogere stadium, ook de kosmische beginselen.

Maar er is niettemin door de eeuwigheid heen – en u zult de reden begrijpen als u erover nadenkt – voortdurend dezelfde verdeling van het universele zijn in zeven beginselen, omdat elk beginsel terwijl het zijn type of karakter verandert in het aangrenzende hogere, wordt opgevolgd door het lagere of eronder gelegen beginsel, dat zijn plaats inneemt. Omdat de natuur eeuwig is, want de oneindigheid heeft geen begin en geen einde, is er deze voortdurende golf van evolutionaire vooruitgang in de eeuwige duur. Het lijkt op een levensrivier zonder begin en zonder einde. Beantwoordt dit uw vraag?

Vr. – Ik had de volgende gedachte . . .

GdeP – Een moment alstublieft. Beantwoordt dit uw vraag? Begrijpt u het?

Vr. – Nee. Het is mij te diepzinnig.

GdeP – Dat zou niet zo moeten zijn.

Vr. – Ik wil er graag nog wat over nadenken.

GdeP – Wat is uw volgende vraag?

Vr. – In *De Sleutel tot de Theosofie* schrijft HPB over manas dat òf naar buddhi òf naar kāma wordt aangetrokken. Hieruit zou men kunnen opmaken dat als manas een beginsel is, het voor manas mogelijk is om in buddhi of kāma te veranderen. Is dat juist?

GdeP – Het verandert in buddhi. Het kan niet op zijn schreden terugkeren. Als dat mogelijk zou zijn, dan zou er niet zoiets zijn als voortdurende vooruitgang of ontvouwing van wat latent in het hart van de dingen aanwezig is. De natuur zou een chaos zijn. Alles beweegt gestaag vooruit. Om uw voorbeeld te gebruiken, manas wordt meer en meer buddhisch totdat manas uiteindelijk in buddhi opgaat. Maar zijn mānasische plaats op de levensladder wordt inge-

nomen door het nieuwe manas dat het kāma-beginsel was dat lager stond dan het manas dat nu verder is gegaan naar buddhi, en daarom neemt dit kāma-beginsel dus de plaats van manas in. Niettemin is het juist dat in de menselijke constitutie het egoïsche beginsel, dat in ons huidige evolutiestadium zelf een evoluerende entiteit is, voortdurend tussen buddhi en kāma schommelt en door de een of door de ander wordt aangetrokken. Uw moeilijkheid ontstaat doordat u de bewustzijnscentra verwart met de zeven beginselen van hetzij de mens of het heelal.

Bedenk ook dat hoewel de zeven beginselen hun respectievelijke kenmerkende eigenschappen veranderen, ze niettemin altijd het universele zijn vullen. Er is altijd een kosmische buddhi, altijd een kosmisch manas of mahat, altijd een kāma, enz.

Vr. – Mijn vraag gaat over een ander onderwerp. Niet zo lang geleden zei u tijdens een van de lezingen op zondagmiddag dat het beter is om de volledige karmische tijd in devachan te blijven, omdat de rust die men daar krijgt nodig is. Is dit van toepassing op theosofische leerlingen die ernaar verlangen om terug te komen en voor de mensheid te werken?

GdeP – Op hen is het natuurlijk minder strikt van toepassing. Alleen al het feit dat er een honger in het hart bestaat om zijn medemensen goed te doen, brengt de devachanī eerder terug naar zijn werk op aarde. Terwijl de leerling groeit, terwijl hij zich ontwikkelt, terwijl hij opklimt langs de stadia van inwijding, nadert hij een tijd en punt in zijn eigen ontwikkeling waarop hij door zijn eigen wilskracht zijn devachanische periode kan terugbrengen tot iedere gewenste periode.

Vr. – Zoals ik het heb begrepen is het hele universum niet louter bewustzijn als een abstract iets, maar is het vol met bewustzijnen, en mijn vraag is daarom: is deze zelfde gedachte van toepassing op de beginselen – het beginsel kāma, of manas, of buddhi? Geen van deze beginselen is een abstract iets in een abstracte toestand, maar ieder beginsel is als het ware een stroom van bewustzijnen.

GdeP – Dat is volkomen juist. We gebruiken buddhi, manas, kāma, enz., als algemene termen, of als abstracties. Maar in feite is het buddhi-beginsel eenvoudig de verzameling buddhische entiteiten met hun buddhische vitale aura's, en hetzelfde geldt voor de andere

beginselen. Zo spreken we ook over de 'mensheid'. Op zichzelf bestaat er niet zoiets. Deze termen zijn abstracties of generalisaties, maar niettemin zijn er mensen die gezamenlijk de mensheid vormen. U zult nergens een 'mensheid' als entiteit vinden. Dit zijn slechts woorden, abstracties waarmee mensen worden bedoeld; hetzelfde geldt voor de beginselen zoals buddhi. U zult niet zoiets als buddhi per se als een entiteit in het heelal vinden. Wat we buddhi noemen is het geheel van buddhische entiteiten die zich in dat stadium van hun ontwikkeling bevinden; en hun buddhische vitaliteit, hun buddhische essentie, stellen de buddhische oceaan samen die we 'buddhi' noemen. De kosmische buddhi is het geestelijke of supergeestelijke laagje substantie dat het kosmische ākāśa in zijn hoogste essentie is, en daarom een aspect van mūlaprakriti.

Die menigten entiteiten in het heelal die in een bijna gelijk of identiek stadium verkeren, vormen de kosmische beginselen. Hetzelfde geldt voor mensen. Er is niet zoiets als het verstand per se, dat als een entiteit bestaat. U zult het 'verstand' nergens vinden, maar verstandelijke entiteiten vindt u overal.

Vr. – Vormen de drie guṇa's de basis van de zeven in de hele natuur?

GdeP – De basis van de zeven wat?

Vr. – Ik dacht dat de guṇa's zich op een natuurlijke manier verdelen vanuit drie basisbeginselen in zeven beginselen, en dat achter die zeven altijd de drie basisbeginselen staan.

GdeP – Ik zou niet zeggen dat de drie guṇa's – sattva, rajas en tamas – de oorzaken van de zeven beginselen zijn. Dat is volkomen onjuist. De guṇa's zijn eenvoudig de eigenschappen of kenmerken van elk van de zeven beginselen. Dit is duidelijk het geval, want tamas betekent inactiviteit, rajas betekent activiteit, en sattva kunt u omschrijven als de werkelijke essentie van iets, het wezen ervan. Sattva komt van *sat* – werkelijkheid, en *tva* – het element ervan, de feitelijke essentie ervan, de werkelijkheid ervan. De drie guṇa's behoren tot elk van de zeven beginselen.

Vr. – Ik dacht dat het Ene de Drie bevatte en de Drie de Zeven.

GdeP – Ook dat is juist, zoals u het nu verwoordt. Het heelal is het Ene. Zijn onsterfelijke deel tijdens zijn bestaan in een manvantara bestaat uit zijn drie hogere delen; en aan deze goddelijke drie hangen

de gemanifesteerde zeven als parels aan een snoer. Ik ben er zeker van dat dit een verklaring is voor wat u in gedachten had. Begrijpt u het?

Vr. – Ik heb allerlei gedachten, maar ik denk niet dat ik ze al helemaal begrijp. Het is altijd een kwestie van groeiend begrip.

GdeP – Dat is waar.

Vr. – U heeft me nogal verrast met uw verwijzing naar kāma-manas. Zou u ons iets over de ontwikkeling van kāma-manas willen vertellen?

GdeP – Formuleert u uw vraag alstublieft nog eens, en maak haar zo mogelijk iets scherper omlijnd.

Vr. – Ik zou graag willen weten hoe het kāma-manas totstandkomt; ik heb begrepen dat dit ontstond omdat het begeertebeginsel in de mens het mānasische in zich opneemt, en dat de combinatie het lagere denkvermogen vormt. Maar u zei zojuist dat het denken niet naar het kāma-manas afdaalde. Het was altijd een kwestie van evolutie. Ik wil graag weten hoe het kāma-manas evolueert.

GdeP – Wanneer het menselijke bewustzijnscentrum heen en weer schommelt tussen begeerte aan de ene kant en het verlangen naar abstracte waarheid aan de andere kant, en noch het een noch het andere is, zoals in ons huidige menselijke stadium, dan ontstaat daardoor het zelfbewustzijn van de entiteit die in de kāma-mānasische toestand verkeert. Begrijpt u het?

Vr. – Ja, tot zover. Maar hoe zit het met de entiteiten die het kāma-manasische vormen, die aan dat beginsel kleur geven?

GdeP – Het kāma-manas is een stadium of toestand van het menselijke egoïsche bewustzijn, en daarom is de kāma-mānasische toestand op zichzelf geen entiteit. Het kāma-mānasische kenmerk is niet iets dat op zichzelf bestaat los van kāma of los van manas. Het is een toestand halverwege manas en kāma, de toestand van het menselijke egoïsche bewustzijn wanneer dit schommelt tussen deze twee beginselen van de menselijke constitutie, en noch volledig in kāma afdaalt noch volledig uit kāma opstijgt om geheel en al in het aangrenzende en hogere, het mānasische, beginsel te verblijven. Hetzelfde vindt plaats wanneer het menselijke bewustzijn is geconcentreerd in de buddhi-mānasische toestand tussen buddhi aan de ene kant en manas

aan de andere kant. Het is dan nog niet zuiver buddhi. Het stijgt op uit de zuiver mānasische toestand. Het schommelt tussen de twee.

In zijn huidige evolutiestadium staat de mens tussen het dier en de halfgod in, met andere woorden tussen kāma of het begeertebeginsel en manas of het denkvermogen. Ons huidige egoïsche zelfbewustzijn is dus geconcentreerd in het kāma-mānasische deel van onze constitutie, op dat kritieke punt waar kāma en manas zich als het ware vermengen.

Vr. – Maar is het niet zo dat de evolutie van de mens het opklimmen betekent vanuit de kāma-mānasische toestand naar manas?

GdeP – Dat is volkomen juist; en de mens ontwikkelt zich op dit moment zo, en hij heeft nog niet de zuiver mānasische toestand bereikt. Hij bevindt zich in het kritieke stadium tussen de twee beginselen in. Hij heeft zich nog niet geheel bevrijd van de aantrekkingskracht van het kāmische of de begeerte, en hij is het verstandelijke beginsel nog niet volledig binnengegaan. Hij bevindt zich tussen de twee in. Het verstand is nog niet volledig ontwikkeld in ons; niettemin staan we ver boven alle dieren door de mānasische invloed in ons wezen.

We hebben fysieke lichamen die een verstandelijke vlam omhullen, maar we zijn nog geen mānasaputra's, zonen van manas of het denkvermogen.

Vr. – Is de ātman ook een verzameling levende entiteiten?

GdeP – Ja, als uw denken scherpzinnig genoeg is om dit antwoord te begrijpen.

Vr. – In dat geval moet er iets zijn dat hoger is dan ātman. Is dat zo?

GdeP – Ja. En dit is precies wat ik zo vaak heb geprobeerd uit te leggen als ik sprak over de hiërarchieën die elkaar op de eindeloze levensladder opvolgen. Ik heb geprobeerd duidelijk te maken dat de hoogste of opperste hiërarch van een hiërarchie de ātman van die hiërarchie is; maar hoewel die hiërarch de hoogste van zijn eigen hiërarchie is, is hij niettemin lager dan de hiërarch van de daaropvolgende hiërarchie. De hiërarch is de ātman van zijn hiërarchie. Wij mensen zijn samengestelde entiteiten die uit menigten wezens bestaan, en dit geldt ook voor de hiërarch. Hoewel hij zijn eigen individualiteit heeft, is hij een verzameling van alle entiteiten die zijn hiër-

rarchie, zijn familie, samenstellen, waarvan hij het hoofd is, en ook de bron en wortel en oorzaak van alle ondergeschikten die daaruit voortkomen. De hiërarch of ātman is een individu. Hij is een entiteit, hij is het hoogste zelf voor die hele hiërarchie. Zijn vitaliteit doordringt alles; zijn individualiteit doordringt alle ondergeschikte entiteiten van zijn eigen hiërarchische groep, en vormt zo voor die hiërarchische groep het wezenlijke ik-ben van alle entiteiten die hij omvat. Hoewel hij dus een individu is, is hij mystiek deelbaar in alle wezens waarvan hij het hoogste zelf, de ātman, is.

U heeft een van de moeilijkste vragen van het occultisme gesteld, een van de edelste en meest verhevene, die daarom heel moeilijk is te begrijpen. Bijvoorbeeld, ik ben een ego. In het hart van dit ego is mijn ik-ben, mijn ātman, een bewustzijnsstroom die me doordringt vanuit de hiërarch van deze hiërarchie. En toch, wat ben ik nu als entiteit? Een samenstelling, een verzameling levensatomen van vele graden, die op vele bewustzijnslagen bestaan en alle het pad van evolutie volgen. Mijn lichaam is op zijn beurt slechts een verzameling fysiek-astrale levensatomen, en toch is mijn lichaam een individu. Elk van deze levensatomen die mijn lichaam samenstellen is op zichzelf een lerende entiteit, die is voorbestemd om in toekomstige eonen een mens te worden en in nog verder verwijderde eonen een god. Wij mensen, ieder van ons, waren zulke levensatomen en zelfs van het fysieke lichaam van een andere entiteit in een kosmisch manvantara langgeleden. Wat zijn deze leringen van het occultisme toch wonderlijk en mysterieus, en zo inspirerend, zo bemoedigend; en wat behoeden ze ons voor de ergste misstap – het gevoel van afgescheidenheid!

De ātman is ondeelbaar in de zin dat hij als wezen of entiteit de hiërarch van onze hiërarchie is, en zich daarom in alle dingen en entiteiten als hun wezenlijke zelf openbaart: het wezenlijke gevoel van ik-ben dat, zolang die hiërarchie in zijn kosmische manvantara bestaat, onsterfelijk is. De ātman is dus de verzameling van de monadische essenties van alle entiteiten die deze hiërarchie samenstellen. Op het fysieke gebied is mijn fysieke lichaam evenzo – en overeenkomstig de wet van analogie – een individu en tegelijkertijd samengesteld uit de levensatomen die het opbouwen, maken, vormen.

Het is heel moeilijk uit te leggen, maar ik denk dat ik u de sleutel heb gegeven.

Vr. – Als het kwaad onvolmaaktheid betekent, dan lijkt het alsof

het kwaad geheel door onwetendheid wordt bepaald, en dat zelfs de broeders van de schaduw niet werkelijk weten dat ze misdaden begaan. Waaruit bestaat in het algemeen onze werkelijke verantwoordelijkheid?

GdeP – U heeft volkomen gelijk wanneer u zegt dat avidyā, onwetendheid, gebrek aan kennis over de essentiële werkelijkheid van dingen, de oorzaak van onvolmaaktheid is. Deze avidyā is de oorzaak van de disharmonie in het heelal en in mensen. De broeders van de schaduw vormen een moeilijk probleem. Als ze het intuïtieve besef zouden hebben dat ze zijn wat ze zijn, dan zouden ze niet zijn wat ze zijn maar zich al op het pad van groei bevinden dat leidt naar broederschap zoals bij de boeddha's van mededogen. Maar jammer genoeg zijn de broeders van de schaduw – ik heb het nu over de echte – ervan overtuigd dat hun opvattingen, dat hun manier van leven, even juist zijn als die van onze meesters. Tot op zekere hoogte geldt hetzelfde voor misdadigers in onze maatschappij. De werkelijke misdadiger, degene met werkelijk criminele instincten, zou geen misdadiger zijn als hij zich duidelijk ervan bewust was dat hij verkeerd handelde, dat hij niet in harmonie was met zijn omgeving en met andere entiteiten. De misdadiger verzet zich tegen wat gewone mensen instinctief aanvoelen als goed, maar wat *hij* nog niet onmiskenbaar als juist ervaart.

Ik heb het nu over doelbewust en instinctief handelende misdadigers, en daarvan zijn er niet zoveel. De meeste misdadigers behoren niet tot die categorie. Ze zijn slechts zwakke en domme mannen en vrouwen. U zult in oosterse geschriften vaak de uitspraak vinden dat avidyā, onwetendheid, de grootste vijand van de mens is. En dat is zo.

Vr. – Ja, maar ik denk soms dat het werkelijke kwaad niet van een bepaalde toestand afhangt, maar veeleer van de richting die een entiteit volgt. Wanneer een entiteit doelbewust het pad omlaag volgt, is er sprake van kwaad, en wanneer een entiteit opklimt, is er sprake van goed. Ik heb ook gedacht dat onvolmaaktheid op zichzelf – bijvoorbeeld bij een entiteit die minder ver is ontwikkeld dan wij, zoals een bloem of een kind – ons niet voorkomt als iets slechts, hoewel deze in een toestand van onvolmaaktheid verkeren. De bloem of het kind ontwikkelt zich, probeert vooruit te gaan, en we herkennen dat als iets goeds. Het is goed, het is niet slecht, en we denken dat deze onvolmaaktheid op zichzelf slecht zou moeten zijn of kwaad zou moeten voortbrengen. Een mens of andere entiteit kan echter door

onwetendheid een slechte daad verrichten, dat wil zeggen, het neerwaartse pad volgen.

GdeP – Dat is allemaal volkomen juist. Maar waarom denkt u dat een bloem 'onvolmaakt' is? Een bloem is helemaal niet onvolmaakt. Wanneer het woord 'onvolmaaktheid' in de occulte betekenis wordt gebruikt, verwijst het naar een entiteit die door onwetendheid haar wil tegenover die van de hogere en edeler wetten plaatst, en zo disharmonie schept in de evolutiestroom van de natuur die altijd vooruitgaat. Onvolmaaktheid is in dit opzicht de abstracte schepper van disharmonie, wat slecht is, en ontstaat uit een verkeerde toepassing van de wilskracht, en deze verkeerde toepassing komt voort uit een onvolmaakt begrip van of betrekkelijke onwetendheid over de waarheid. Een bloem doet dat niet. De dieren zijn evenmin 'slecht'. De insecten zijn in geen geval 'slecht'. Ze zijn allemaal in harmonie met hun respectievelijke omgeving. De bloem is iets prachtigs, en schenkt altijd vreugde. Ze is niet 'onwetend' omdat ze zogezegd haar eigen plaats in het leven kent. Ze volgt haar eigen pad, waar ze is, in volmaakte harmonie en overeenstemming met de evolutiestroom van de natuur.

Maar wanneer een entiteit – door een innerlijk verlangen gedreven – haar wil tegenover die van de vooruitgaande evolutiestroom van de natuur stelt, brengt die tegenwerking in haar omgeving disharmonie voort, en dit is de oorzaak van wat mensen het kwaad noemen. De entiteit is onvolmaakt ontwikkeld; daarom kunnen we terecht zeggen dat ze in haar bestaan onvolmaakt is, en daardoor in haar omgeving disharmonie teweegbrengt. Daarom kan onvolmaaktheid in dit opzicht werkelijk de oorzaak van het kwaad worden genoemd. Alles, iedere entiteit, die in harmonie met haar omgeving is, en de weg volgt van de zuivere, natuurlijke instincten die zijn aangeboren, is 'goed', ongeacht haar evolutiestadium.

Een mens is dus in hoge mate onvolmaakt als we hem met een god vergelijken. Maar als die mens leeft om de mensheid goed te doen, en in alle gedachten en daden in zijn leven een harmonisch bestaan probeert te leiden, dan is die mens een entiteit van innerlijke schoonheid. Hij is in harmonie met zijn omgeving. Hij gaat op de juiste manier vooruit met de evolutiestroom van de natuur. Hij schept geen disharmonie.

Vr. – Omvat uw term 'levensatomen' dezelfde entiteiten die HPB in *De Geheime Leer* de vurige levens noemt, of de scheppers en de vernietigers?

GdeP – De vurige levens, of de scheppers en vernietigers, zijn één grote familiegroep van levensatomen, of beter gezegd twee grote familiegroepen, de ene groep de scheppers, de andere de vernietigers. Dit zijn slechts twee algemene termen.

Laat ik proberen hiervan een voorbeeld te geven. Elke entiteit kan op elk moment, hoewel ze volkomen in harmonie met haar omgeving is, door een stadium van haar evolutie gaan waarin ze tot een van de twee klassen behoort – scheppers of vernietigers. Als dat deel uitmaakt van haar natuurlijke groei, dan is haar handelen harmonisch, en wordt er geen 'kwaad' voortgebracht. De vernietigers spelen bijvoorbeeld een rol in de universele natuur die even belangrijk is als die van de zogenaamde scheppers.

Vr. – Ik zou graag uw definitie van een levensatoom willen weten – of deze dezelfde is als van de vurige levens.

GdeP – Als u het op die manier stelt, dan is het antwoord ja, want elk levensatoom is een vurig leven in de zin dat het levensvuur, warmte, stralende vitaliteit, met andere woorden zonnevitaliteit, bevat. Maar wanneer u het heeft over de scheppers en de vernietigers, dan beperkt u de term tot twee soorten activiteit van de levensatomen.

Vr. – Is de planeet die in de opsomming van de zeven heilige planeten als substituut voor de maan fungeert, die planeet waarnaar HPB in *Isis Ontsluierd* verwijst als degene die al het afval van de aarde opneemt?

GdeP – Met andere woorden, u doelt op de planeet van de dood?

Vr. – Ja.

GdeP – Het spijt me heel erg dat ik uw vraag niet mag beantwoorden. Maar zoals gewoonlijk is het mijn plicht om u een of ander antwoord te geven.

Vr. – Ik stel voor dat de vraagsteller zijn vraag terugtrekt als deze de leraar in verlegenheid brengt.

GdeP – Het geeft niet. Ik dacht even na over de juiste woorden die ik zal gebruiken, want het feit dat de vraag gesteld is, laat zien dat er op z'n minst een of ander antwoord moet worden gegeven. Ik ben soms meer in verlegenheid gebracht dan ik duidelijk

kan maken. Laat ik het volgende zeggen.

De entiteiten die leven na leven opzettelijk het kwaad volgen, zonderen daardoor de hogere delen van hun constitutie af zodat ze alleen al door het gewicht van hun slechte daden in een lagere sfeer vallen, en overgaan naar de planeet van de dood, die een van de werkplaatsen van de natuur is waar deze entiteiten die niet langer tot de menselijke levensstroom, de menselijke levensgolf, behoren worden ontbonden. De lagere delen van de menselijke constitutie, die zoals u weet geheel en al is samengesteld, worden uiteengerukt en vallen uiteen in al haar samenstellende elementen. Dit vindt plaats in het laagste gedeelte van avīchi. U heeft allemaal van avīchi gehoord, dat in zeven stadia of graden bestaat. Het staat in nauw verband met de maan; en ik zal hieraan alleen toevoegen dat de planeet, de geheime planeet, waarvoor de maan astrologisch het substituut is, heel nauw samenhangt met de invloed van de maan op de aarde en op mensen, en op andere entiteiten die op aarde wonen.

Ik denk dat als u werkelijk zou begrijpen wat dit afschuwelijke onderwerp inhoudt, u deze vragen niet zou stellen. De hele leer is verschrikkelijk, eenvoudig omdat het een werkelijke beschrijving is van het einde van deze beklagenswaardige wezens. Het is ongezond om te lang hierbij stil te staan. Op een dag moet u hierover alles weten; u zult verplicht zijn het te weten. U kunt niet slagen voor uw 'examens', u kunt niet naar een hogere graad overgaan, totdat u de waarheid kent. Maar die tijd is nog niet aangebroken. U moet in geestelijk, verstandelijk, en moreel opzicht heel sterk zijn om de hele waarheid over dit onderwerp te kennen.

De natuur heeft haar verschrikkelijke kanten, zoals ze ook haar mooie kanten heeft.

Vr. – We spreken altijd over de zeven bollen, en over de zeven levensgolven, en ook met betrekking tot andere menigten entiteiten gebruiken we het getal zeven. Maar u heeft ons verteld dat er tien klassen zijn. Ik wil graag weten of er in feite niet twaalf zijn, dat wil zeggen twee extra die op de volgende manier eraan worden toegevoegd: een die meer elementaal is dan het eerste elementalenrijk, de laagste of de zuidpool; en de ander, de hoogste of de noordpool, de uitdrukking van de hoogste geestelijke manifestatie.

GdeP – U heeft gelijk, op één punt na. Er zijn in feite tien bollen en er zijn ook tien klassen van monaden. Maar er is ook een subelementaal gebied en een supergoddelijk gebied, precies zoals u zegt;

deze laatste twee zijn, of beter gezegd gedragen zich als, de overgangsbollen tussen elk drietal hiërarchieën: de hoogste, de tussenliggende, en de laagste. De eerste en de twaalfde zijn bij de leer van de twaalf bollen de zogenaamde overgangsgebieden.

Vr. – In welke vorm manifesteerden wij, de entiteiten van de huidige mensheid, ons toen we bol A in de eerste ronde betraden?

GdeP – U bedoelt wat voor lichaamsvorm de entiteiten toen hadden?

Vr. – Ja.

GdeP – Tijdens de eerste ronde?

Vr. – Ja, op bol A.

GdeP – Met andere woorden uw vraag luidt als volgt: Welke vorm hadden de entiteiten, die nu mensen zijn, op bol A in de eerste ronde?

Vr. – Ja.

GdeP – Ze hadden vormen die u 'vuur' kunt noemen. Dat antwoord is niet helemaal juist, omdat de substantie geen 'vuur' was zoals wij dat nu kennen; maar 'vuur' is de beste term die me te binnen schiet om het soort lichamelijke omhulsels te beschrijven die de belichaamde monaden toen hadden. Het was vurig van aard, maar een vuur dat nog vuriger, nog etherischer was dan het vuur dat wij hier kennen. U kunt het een vorm van elektriciteit noemen, en dan zou u niet ver van de waarheid zijn.

Vr. – Behoorden we toen tot een van de drie elementalenrijken?

GdeP – Nee. We behoorden tot hetzelfde mensenrijk dat we nu zijn, maar dat mensenrijk bevond zich toen in zijn eerste stadia die pasten bij de eerste bol van de eerste ronde.

Het volgende maakt het misschien duidelijk. Wij mensen waren de meest ontwikkelde dieren van de maanketen. Tijdens onze evolutie op de huidige aardketen hebben we ons tot mens ontwikkeld. Wanneer we deze aardketen verlaten, zullen we ons tot dhyānchohans hebben ontwikkeld; we zullen goden zijn geworden. En de hogere dieren die nu op aarde na ons komen zullen de 'mensen' zijn van de planeetketen die op deze aardketen volgt, evenals wij, de men-

sen van deze keten, op de maanketen de hogere dieren waren.

Ieder dier dat nu op aarde is, en vooral de zoogdieren, bevat in zijn essentie de ontwikkelingsmogelijkheden van een mens, die in dat dier 'besloten' liggen; evenals nu in ieder van ons mensen een god 'besloten' ligt.

Vr. – Maar moeten we na ons eerste verschijnen op bol A in de eerste ronde door de andere rijken van de natuur heengaan: het elementalenrijk, het plantenrijk, het dierenrijk, enz.?

GdeP – Dat was zo in de eerste ronde. Maar dit is een heel andere vraag dan de vraag die u eerder stelde.

Vr. – Ja, dat weet ik.

GdeP – Ik zal er nog aan toevoegen dat er gedurende onze eerste ronde mensen op bol A waren; en daarmee bedoel ik entiteiten die tijdens de eerste ronde op bol A leefden en al voldoende waren ontwikkeld om mensen te zijn. Die wezens zijn de entiteiten die we tegenwoordig mahātma's en boeddha's noemen.

Hoe de evolutie tijdens de eerste ronde plaatsvond door alle rijken van de natuur, van het elementalenrijk tot het hoogste rijk, is een heel interessant onderwerp om over na te denken en over te discussiëren, maar het betreft een heel ander onderwerp dan waar uw vraag over ging.

Vr. – Heeft de uitdrukking 'de innerlijke god' die in onze filosofie wordt gebruikt, betrekking op het hoofd van onze hiërarchie of is hij een samengesteld wezen dat bestaat uit de mānasische entiteiten, de buddhische entiteiten en de ātmische entiteiten?

GdeP – Verwijst u naar de innerlijke god van ieder mens?

Vr. – Ja.

GdeP – De innerlijke god van een mens is niet het hoofd van onze hiërarchie, en is daarom geen hiërarchisch samengesteld wezen. Deze uitdrukking 'de innerlijke god' betekent niet één algemene entiteit die de enige innerlijke god van iedere mens en iedere andere ondergeschikte entiteit is. Dat is niet de gedachte, want hoewel de omschrijving in uw vraag juist is wanneer deze wordt toegepast op de hiërarch van onze hiërarchie, is ze niet van toepassing op de individuele innerlijke god van een mens. Iedere mens heeft zijn eigen innerlijke god,

of, nauwkeuriger gezegd, ieder mens is de manifestatie van een innerlijke god die een entiteit is.

Deze innerlijke god is een dhyān-chohan, en was op de maanketen een mahātma. Ieder mens is een samengesteld wezen. Mijn innerlijke god, uw innerlijke god, de individuele innerlijke god van ieder mens is tegelijk het hogere zelf van die mens, maar verschilt toch van hem. Daarom is ieder van ons als menselijk individu bestemd om op zijn beurt in de toekomst een innerlijke god te worden. Laat ik het op de volgende manier uitleggen.

Iedere mens, iedere menselijke ziel, ieder menselijk ego, is een kind van zijn eigen innerlijke god. Vanuit en door die innerlijke god ontvangt hij zijn ik-ben-heid, maar als een egoïsch menselijk wezen is hij een ik-ben-ik. Iedere mens is een kleine wereld of microkosmos. Hij is samengesteld uit een innerlijke god, een geestelijke ziel, en de mens zelf: de menselijke ziel, of het menselijke ego. Deze menselijke ziel of dit menselijke ego leeft in voertuigen die door menigten levensatomen worden gevormd. Elk van deze levensatomen is een groeiende, zich ontwikkelende entiteit, voorbestemd om in toekomstige eonen een mens te worden, en nog later een 'innerlijke god'. Ieder van ons mensen zal in toekomstige eonen de innerlijke god worden van de meest ontwikkelde sub-ziel van zijn huidige constitutie, en deze subziel zal in die toekomstige eonen een mens zijn, een menselijk ego.

Ieder van ons is als een levensladder. Eén sport van die levensladder is ons menselijk ego, onze menselijke ziel; de andere sporten zijn onze schakels naarboven en naarbeneden, en deze andere treden vormen samen met ons menselijk ego onze samengestelde constitutie.

Laat ik een andere beeldspraak gebruiken. Iedere menselijke entiteit kan worden vergeleken met een ketting die uit schakels bestaat, en ik ben, of u bent, of een ander menselijk ego is, een schakel in deze ketting zonder begin en zonder einde; en de andere schakels van zo'n ketting zijn de andere delen van de constitutie van die entiteit.

Bovendien zijn we door de hogere en de lagere schakels verbonden met het heelal dat ons omringt, en onze constitutie bestaat volledig uit al deze schakels. Nu zijn we terug bij wat ik u zo vaak heb verteld dat iedere mens in essentie het heelal is, en het heelal is in iedere mens aanwezig.

U moet het idee van een 'onsterfelijke eeuwige ziel' loslaten. Zo'n onsterfelijke ziel is er niet in de mens, eenvoudig omdat ieder deel van uw constitutie groeit en evolueert. Dit betekent verandering, ontwikkeling tot iets groters. Daaruit volgt dat de ziel geen twee opeen-

volgende seconden dezelfde is, en daarom is gekristalliseerde onsterfelijkheid slechts een hersenspinsel, een droom, een illusie.

Vr. – Wat zijn de werkzaamheden, als ik het zo mag zeggen, van de innerlijke god? Wacht hij er alleen maar op om door ons te worden herkend, zodat hij zich door middel van ons kan manifesteren? Of als hij werkzaamheden op zijn eigen gebied heeft, waaruit bestaan die dan?

GdeP – Hij heeft inderdaad werkzaamheden op zijn eigen gebied. Ieder deel van de menselijke constitutie ontwikkelt zich op zijn eigen gebied, omdat ieder afzonderlijk deel of iedere schakel een afzonderlijke entiteit is. Maar ze zijn alle onderling verbonden, werken onderling op elkaar in, en in feite doordringen ze elkaar. Nergens kan een entiteit op zichzelf bestaan. De goden leven op hun eigen gebieden, hebben hun eigen manier van leven, maar ze doordringen alle entiteiten en wezens die ondergeschikt aan hen zijn en lager staan dan zij, en zijzelf worden doordrongen door de essenties van supergoden boven hen, die daarom natuurlijk ook ons doordringen.

De goden hebben hun eigen werelden; ze hebben zelfs wat wij mensen hun eigen verblijfplaatsen zouden noemen, en ze hebben hun eigen plichten. We gaan voortdurend door hen heen, we gaan door wat we hun meren en hun huizen kunnen noemen, en we zijn ons daarvan niet bewust.

Maar omdat ieder van ons in de vitale essentie leeft van het wezen dat boven ons staat – onze goddelijke ouder waarvan wij in een vroeger manvantara een levensatoom waren – noemen we deze hogere entiteit onze 'innerlijke god', omdat zij dat is.

We zijn hem in feite, omdat het ik-ben-ik van die innerlijke god zich in ons openbaart als ons ik-ben. En ieder van ons heeft als mens zijn eigen ik-ben-ik, dat het ik-ben is van alle ondergeschikte entiteiten van die mens.

De goden leven op hun eigen gebieden. Ze hebben hun eigen plichten, hun eigen bezigheden, hun eigen werkzaamheden. We kunnen zonder twijfel zeggen dat ze hun eigen scholen hebben, hun eigen tempels, hun eigen huizen. Ik gebruik in dit verband menselijke termen, alleen maar om de gedachte aan u duidelijk te maken.

De natuur herhaalt zich overal. We zijn allemaal met elkaar verbonden. Door alles stroomt hetzelfde leven. Deze innerlijke goden zijn op hun beurt op een vergelijkbare manier verbonden met andere supergoddelijke entiteiten, supergoden, hoger dan zij.

Vr. – Mag ik mijn eerdere vraag nu opnieuw formuleren? Heb ik het goed begrepen dat aan het einde van het zevende wortelras, nadat we naar de volgende bol gaan, de dhyān-chohans op aarde komen en in de śishṭa's leven die wij hebben achtergelaten, terwijl onze mensheid op een andere bol is? Incarneren deze dhyān-chohans in deze śishṭa's?

GdeP – Ik heb me vaak afgevraagd of iemand ooit deze vraag zou stellen. In het algemeen is het antwoord nee. Maar ik wil hier een voorbehoud maken voor de allerlaagste klasse van de levensgolf die na ons komt, die mogelijk, en ik denk naar alle waarschijnlijkheid, tot op zekere hoogte zullen incarneren in de edelsten van de śishṭa's die wij zullen achterlaten. Maar in het algemeen, en afgezien van deze mogelijke uitzonderingen, is het antwoord nee. En als u om u heen kijkt en de śishṭa's beschouwt die nu op aarde leven en die de aan ons voorafgaande levensgolven hebben achtergelaten, dan ziet u dat wij ons niet in dieren belichamen, noch in planten, noch in mineralen.

De levensgolf die na ons komt, of de familiegroep die hoger is dan de onze, komt op haar eigen manier, en hun śishṭa's leven en wachten nu op aarde. U zou kunnen vragen, waar? En mijn antwoord is een echo: ja, waar? De aarde kent veel mysteries waarover weinig is gezegd, zelfs in onze Esoterische School.

De śishṭa's die deze hogere wezens tijdens hun vorige ronde hebben achtergelaten bevinden zich nu op aarde, en wachten op de terugkeer van hun eigen levensgolf.

Vr. – Houden de mysterieuze Toda's van India die HPB noemt, enig verband hiermee?

GdeP – Nee. Ze zijn echt niet hoog genoeg. De Toda's zijn zaden van een toekomstig groot onderras van ons vijfde wortelras. Ze maken deel uit van de zaad-lichamen van een van de toekomstige onderrassen, en ik bedoel grote onderrassen, omdat deze term 'onderras' een algemene term is die voor verschillende soorten onderrassen kan worden gebruikt, kleine of grote.

Het is tijd om onze bijeenkomst af te sluiten. Maar eerst wil ik u zeggen dat u zich niet ontmoedigd zou moeten voelen als u de innerlijke betekenis van deze moeilijke leringen over bewustzijn die we vanavond en op andere momenten hebben besproken, niet onmiddellijk kunt begrijpen. Bewustzijn is een van de moeilijkste onderwerpen om te begrijpen. Ik heb me erover verwonderd, en ik ben

echt verbaasd, dat zoveel van uw vragen over dit onderwerp gingen. Ik ben blij dat dit zo is. Het laat zien dat u bewust begint te worden, dat straaltjes licht tot u beginnen door te dringen.

Streef naar inwijding, want wanneer het moment van inwijding aanbreekt, en dat zal zeker gebeuren als u niet afvalt, als u niet faalt tijdens de beproevingen, dan zullen alle dingen u duidelijker worden, omdat u zal worden geleerd te *worden* wat u is geleerd. Bij inwijding wordt u in feite tijdelijk de dingen die u zijn geleerd, zodat uw bewustzijn zich direct bewust is van al deze verschillende bewustzijnstoestanden, van al deze verschillende wezens en werelden en gebieden.

Er is een inwijdingsstadium, en het is een van de hoogste, waarbij de neofiet tegenover zijn eigen innerlijke god komt te staan. Denk u eens in wat dat betekent! Een individu kan zeggen: hij is mijn Zelf en toch niet mijn zelf. Onthoud deze gedachte en denk erover na. En laat ik hieruit een les trekken voordat we vanavond uiteengaan.

In 1873 kwam HPB naar het westen – ik dacht dat het in 1873 was, in ieder geval kwam ze toen naar New York – en droeg al deze leringen en plannen in haar bewustzijn met zich mee. Ze wist waarom ze was gestuurd, wat ze moest onderwijzen, en dat ze een School moest oprichten. Wat moet ze hebben gevoeld en gedacht toen ze voor de bijna onoverkomelijke moeilijkheid stond om het grootste deel van de mensheid duidelijk te maken waar ze het over had? Zelfs wij vinden het na meer dan vijftig jaar studie en overdenking heel moeilijk om deze dingen te begrijpen. Toch kwam ze naar een wereld die helemaal niets van esoterie wist, niets van occultisme, niets van de werkelijke mysteries van het leven, een wereld die was grootgebracht met de leerstellingen van een stervende kerk, een wereld die was gehypnotiseerd, gehersenspoeld door de leringen van een hooghartige en arrogante wetenschap die sindsdien praktisch al haar theorieën heeft veranderd.

Als ik hierop terugkijk en over haar taak nadenk, dan vind ik dat ze meesterlijk werk heeft verricht. Ze maakte een indruk op het menselijke bewustzijn die als inspanning en als prestatie een goddelijke kracht vertegenwoordigde. Er stond een goddelijke kracht achter. Ik zou willen dat u daarover nadenkt. En als u dan een zogenaamde theosoof hoort die HPB kleineert omdat hij haar niet begrijpt, omdat hij haar of haar leven en karakter niet kan bevatten, bedenk dan wat ze heeft gedaan, wat ze met zich meebracht, wat ze moest onderwijzen en hoe ze deze leringen moest bekendmaken. En vergeet niet dat toen ze stierf ze een Society naliet, haar leringen

en haar boeken, die u hier hebben gebracht.

Ze gaf de mens het besef terug dat hij in essentie goddelijk is, dat hij in wezen één is met het heelal, dat er een esoterische wijsheid is die door de eeuwen heen heeft bestaan, dat er een groep edele mensen, meesters over het leven, bestaat. Ze veranderde de hele geestelijke, morele en psychische visie van de mens; en dit is geen overdreven bewering, omdat onze theosofische ideeën nu in zoveel opzichten algemeen ingang vinden.

Kijk naar de verschillende organisaties die uit haar werk zijn voortgekomen. Ze zijn alle voortbrengselen van de theosofische beweging, die in veel gevallen neigen naar de linkerhand, en dus van het pad afwijken, omdat ze weinig weten over de waarheid. Maar het is allemaal begonnen sinds H.P. Blavatsky naar het westen kwam. Ze onderwijzen alle haar leringen, hoewel in een min of meer verwrongen vorm. De rozenkruisers verwijzen hun leerlingen naar H.P. Blavatsky's *De Geheime Leer.* Kijk naar al deze verschillende organisaties, mystieke, quasi-occulte, zogenaamd theosofische, en wat al niet. Vergeet HPB niet. Gedenk haar liefdevol.

Ik zal deze avond besluiten met te zeggen dat de vrouw H.P. Blavatsky, het Russische lichaam dat bekend is onder de naam H.P. Blavatsky, het voertuig was van een van de meesters zelf. Dit betekent niet dat deze meester de ziel van HPB had uitgedreven. Helemaal niet. Maar HPB was psychisch gedeeltelijk verlamd. Er was een lege plaats in haar constitutie die soms werd gevuld met de tegenwoordigheid, dat wil zeggen met het bewustzijn en de wilskracht en het denken, van de meester van wijsheid en mededogen en vrede die door haar heen werkte. Op deze momenten ondertekende ze de documenten die haar hand schreven altijd met de drie initialen 'HPB'. Ze zinspeelt zelf hierop in verschillende van haar brieven aan A.P. Sinnett, en in andere zinspeelt ze vaag op hetzelfde feit.

De bijeenkomst is afgesloten. Wilt u zo vriendelijk zijn de gong te luiden.

[Luiden van de gong. Stilte.]

24

Bijeenkomst op 25 november 1930

GdeP – Vrienden, ik ben gereed om vragen te beantwoorden.

Vr. – Ik vroeg me af of de aard van goed en kwaad kan worden vergeleken met wat we in de natuurkunde over warmte en kou hebben geleerd: dat ze geen twee afzonderlijke dingen zijn, maar dat kou slechts de afwezigheid van warmte is. Is het kwaad slechts de afwezigheid van het goede, en betekent het daarom morele disharmonie, gebrek aan schoonheid of aan een juiste visie op de dingen, relatief gezien natuurlijk, op welk gebied dan ook?

GdeP – Ja, in zekere zin is dat waar. Het kwaad is niet iets dat op zichzelf bestaat, dat als entiteit bestaat, dat wil zeggen als een kosmisch 'element'; en ook het goede is in geen geval iets dat als entiteit of als kosmisch 'element' op zichzelf bestaat. Beide zijn toestanden waarin levende entiteiten tijdelijk verkeren. Noch de ene noch de andere toestand kan onafhankelijk bestaan van de entiteiten die 'goed' of 'slecht' zijn. U kunt evenmin zeggen dat lengte kan bestaan onafhankelijk van dingen die lang zijn, of dat breedte of diepte, of hoogte of laagte kunnen bestaan onafhankelijk van dingen die breed of diep of hoog of laag zijn; of dat warmte kan bestaan onafhankelijk van dingen die heet zijn. Warmte is niet iets dat op zichzelf bestaat. Ze is slechts een toestand van dingen die tijdelijk heet zijn, en hetzelfde geldt voor dingen die koud zijn. Er is niet zoiets als kou per se, maar er zijn koude dingen.

Ik moet echter hieraan toevoegen dat de analogie tussen warmte en kou en goed en kwaad niet absoluut is, want volgens onze esoterische leer bevat de oude theorie van het flogiston of het warmte-element of de warmte-essentie veel meer waarheid dan men heeft gedacht sinds die theorie in de afgelopen twee- of driehonderd jaar is verlaten. Het kosmische element vuur ligt ten grondslag aan de oude opvatting over het flogiston, en in essentie is die oude opvatting juist; terwijl goed en

kwaad stadia zijn van betrekkelijke volmaaktheid of harmonie met de omgeving, en stadia van relatieve onvolmaaktheid of disharmonie met de omgeving. Wat harmonisch is wordt 'goed' genoemd. Wat disharmonisch of onvolmaakt is wordt 'kwaad' genoemd.

Er is nog een andere manier om naar dit 'probleem van het kwaad' te kijken, wat alleen voor westerlingen een 'probleem' is, die eeuwenlang met onjuiste religieuze, wetenschappelijke en filosofische denkbeelden zijn gehersenspoeld. Al het kwaad dat in wezens bestaat, of al het verzamelde kwaad in het heelal, bestaat door het gebruik en misbruik van wilskracht. Verkeerd aangewende intelligentie en wilskracht brengen disharmonie voort, wat onvolmaaktheid is en daarom slecht. Intelligentie en wilskracht die op een juiste manier worden aangewend in overeenstemming met de fundamentele stromen van de evolutie en werking van de natuur zijn daarmee in harmonie, en deze toestand noemt men 'goed'. Dit is het actieve aspect van het bestaan van goed en kwaad, en dit aspect schijnen de meeste mensen in gedachten te hebben wanneer het zogenaamde 'probleem' van goed en kwaad zich voordoet. Het is in feite geen probleem. Zowel goed als kwaad zijn relatief, omdat ze voortkomen uit entiteiten die zelf maar betrekkelijk zijn ontwikkeld vergeleken met hogere en lagere entiteiten.

Een bijzonder goed mens handelt op deze aarde misschien uit wat voor hem zeer verheven motieven zijn. En toch is de edelste menselijke handeling vanuit het gezichtspunt van de goden of de supergoden noodzakelijkerwijs onvolmaakt, en daarom betrekkelijk onharmonisch, en daarom betrekkelijk slecht. Dat is ongeveer alles wat erover valt te zeggen.

Op onze vorige bijeenkomst noemde een van u in dit verband een bloem. Als we het evolutieniveau van de mens als standaard gebruiken, is een bloem een onvolmaakt ontwikkelde entiteit. Er is geen onbetwistbare reden waarom we de mens als uitgangspunt zouden moeten nemen om het evolutieniveau van een andere entiteit in het heelal te beoordelen, maar mensen doen dat gewoonlijk. Dat is heel natuurlijk. Maar hoewel dat vanuit een menselijk standpunt volkomen juist kan zijn, is een bloem op zichzelf even volmaakt als een mens. Dit is slechts een andere manier om te zeggen dat ze beide betrekkelijk onvolmaakt zijn, omdat geen van beide kosmisch absoluut volmaakt is. Beide zijn entiteiten die een bepaald stadium in hun eigen ontwikkelingsgang hebben bereikt. Maar omdat een mens veel verder is ontwikkeld dan een bloem, en daarom veel strijdlustiger

gebruikmaakt van zijn ingeboren wilskracht en verstand, kan van hem worden gezegd dat hij meer kwaad in de wereld voortbrengt dan een bloem, omdat een bloem zich betrekkelijk weinig schuldig maakt aan het kwaad.

Kwaad is daarom relatief; goed is relatief. Het ene kan niet zonder het andere bestaan. Zolang er goed is in het heelal, zal er kwaad zijn in het heelal, want als iedere entiteit volledig in harmonie met iedere andere entiteit zou zijn, zou er geen goed zijn, omdat er niets zou zijn dat daarvan verschilt. We zeggen dat iemand 'goed' is wanneer we hem met andere wezens vergelijken die minder 'goed', of 'slecht', zijn. Als onze wereld slechts één kleur voor alles zou hebben, dan zou wat we nu als kleur kennen geen betekenis voor ons hebben omdat alles uit één universele tint zou bestaan.

Kortom, de actieve vorm van goed en kwaad is de uitoefening of het gebruik en misbruik van de individuele wilskrachten, die òf harmonisch samenwerken òf tegen elkaar strijden. Het eerste noemt men goed, het laatste kwaad.

Vr. – Verduidelijkt dit de mysterieuze leer van 'geestelijke slechtheid'? Dit is een van de moeilijkste onderwerpen in onze literatuur.

GdeP – De verwijzing in het *Nieuwe Testament* naar geestelijk slechte wezens duidt erop dat er in de geestelijke wereld entiteiten zijn die wat hun evolutie betreft veel hoger zijn ontwikkeld dan mensen, maar die door hun betrekkelijke onvolmaaktheid op hun *eigen* geestelijke gebied daar niet volledig in harmonie zijn. Daarom brengen ze daar een betrekkelijke disharmonie teweeg. Dit is onvermijdelijk het geval in alle rūpa-werelden, of werelden van vorm en manifestatie, omdat vorm en manifestatie betrekking hebben op entiteiten die relatief onvolledig zijn ontwikkeld. Differentiatie betekent een stoffelijk bestaan, hoe etherisch dat bestaan misschien ook is; en een stoffelijk bestaan betekent onvolledig ontwikkelde entiteiten, wezens, dingen – en dit betekent betrekkelijk kwaad en ook betrekkelijk goed.

Het een bestaat niet zonder het ander. Er is geen geest zonder stof. Er is geen stof zonder geest. De tijd komt in eonen ver in de toekomst dat noch geest noch stof zal bestaan, maar alleen dàt waaruit beide als twee stromen van manifestatie voortvloeien.

Vr. – Wanneer u spreekt over goed als een kwestie van wilskracht, betreft dat dan ook het feit dat een goed mens soms

door zijn goedheid in feite anderen kwaad doet?

GdeP – Dat kan gebeuren, eenvoudig doordat de handeling van de goede persoon betrekkelijk onvolmaakt is, door het betrekkelijk onvolmaakte onderscheidingsvermogen van het individu dat zo handelt. Iemand kan een goed mens zijn en uit een goed motief handelen, maar hoewel het motief goed is, kan hij onverstandig handelen. Dit komt omdat zijn onderscheidingsvermogen, zijn inzicht, zijn visie tot op zekere hoogte onvolmaakt zijn.

Vr. – We weten dat onzelfzuchtigheid een uitnodiging is tot zelfzuchtigheid bij anderen. Komt dit omdat degene die onzelfzuchtig is zijn onderscheidingsvermogen onverstandig gebruikt bij het uitoefenen van zijn onzelfzuchtigheid?

GdeP – Ik zou niet zeggen dat onzelfzuchtigheid 'een uitnodiging is tot zelfzuchtigheid'. Onverstandige onzelfzuchtigheid roept vaak vijandigheid bij anderen op, wat 'slecht' is. Maar zuivere onzelfzuchtigheid is altijd geestelijk helderziend, en kan relatief gezien niet onverstandig handelen. Daarom roept het geen vijandige, kwade reacties op. Dit is duidelijk het geval bij de oudere broeders van de mensheid en ook bij ons gewone mensen. Bijvoorbeeld, er zijn twee mensen: *A* is een meester van wijsheid en mededogen en vrede; *B* is een doorsnee mens, een goed mens. *A*, de meester, handelt met wijsheid, met een zuiver onzelfzuchtig verlangen om anderen te helpen. Omdat er geen persoonlijk element of zelfzucht in zijn handelingen is, handelt hij met zijn helderziende visie verstandig, hij handelt in harmonie met de wetten van de natuur en de stromen van het zijn. Er wordt geen slechte vijandige reactie teweeggebracht. *B*, de doorsnee mens, een goed mens, wil goed doen, probeert anderen goed te doen, maar hij doet het misschien onverstandig, hij doet het misschien impulsief, over-enthousiast, zonder het moment, de situatie en de toestand op de juiste manier in te schatten. Zijn motief is goed, maar de gevolgen kunnen 'niet goed' zijn. U kunt ze niet echt slecht noemen omdat er geen intentie was om kwaad te doen. Het is 'niet goed', en het kan kwaad tot gevolg hebben in de zin dat het bij anderen slechte gevoelens oproept.

Ik zou niet zeggen dat zuivere onzelfzuchtigheid 'een uitnodiging is tot zelfzuchtigheid' bij anderen. Ik weet dat deze gedachte veel voorkomt, maar ik denk dat het een gevoel is dat door menselijke angst wordt ingegeven. Een werkelijk onzelfzuchtig mens kent nooit

angst. Angst en onzelfzuchtigheid kunnen niet samengaan. Angst wordt veroorzaakt door een begeerte, bijvoorbeeld de angst om dat te verliezen waarvan we houden of wat we willen behouden, en dat is geen zuivere onzelfzuchtigheid.

Vr. – Moeten de lipika's worden gezien als leraren en ouders, die straf en beloningen uitdelen overeenkomstig de daden van hun kinderen? Delen ze op deze manier het karma uit aan de entiteiten onder hun hoede, en zijn ze dan op hun manier karmisch verantwoordelijk voor de betrekkelijk volmaakte of onvolmaakte manier waarop ze handelen?

GdeP – Nee. U heeft een van de moeilijkste en diepzinnigste onderwerpen van onze hele esoterische leer aangeroerd. De lipika's zijn de kosmische 'optekenaars'. Dit woord 'lipika' komt van de Sanskrietwortel *lip* die schrijven, optekenen, graveren betekent. Ze zijn kosmische geesten, intelligent, zelfbewust, en het is hun werk in de evolutie van het heelal om alles wat er gebeurt automatisch te registreren, even automatisch als de naald van de fonograaf. Hun magnetische of psychomagnetische aura doordringt het hele zonnestelsel. Ze voelen dus automatisch elke gedachte, elke emotie, en ook elke daad, en daardoor registreren ze deze onmiddellijk en automatisch. Ik bedoel niet dat ze dit met een pen of potlood vastleggen, maar in hun eigen wezen. Ze zijn de karmische optekenaars, de optekenaars van karma; en in overeenstemming met de afdruk of indruk die zo op hun vitale essentie is gemaakt, volgen later hun verdere handelingen, precies zoals de naald van de grammofoon de groeven in de plaat volgt. Daarom is karma zo onpersoonlijk.

Ze zijn helemaal niet verantwoordelijk voor wat er gebeurt. Ze werken veel onpersoonlijker en automatischer dan stenografen in een rechtbank, en schrijven woord voor woord, daad voor daad, op wat er in de kosmische rechtszaal gebeurt; en hun verslag is uiterst nauwkeurig en precies. Er is geen sprake van een persoonlijk element. U kunt ze goden noemen, maar toch zijn ze dat nauwelijks. Ze zijn meer de karmische organen van het heelal, en met 'organen' doel ik op de organen van het fysieke lichaam. Het kloppen van het hart is misschien een voorbeeld hiervan, hoewel geen volmaakt voorbeeld. Hun manier van werken is volledig automatisch, maar het is een automatisme van bewustzijn.

Vr. – Zijn deze lipika's ooit mensen geweest? Of zijn ze een soort

goddelijke geesten die het evolutieproces niet doorlopen?

GdeP – Ze zijn nog geen mensen geweest. Als ze mensen waren geweest dan zouden ze nu tot een andere soort zelfbewuste goden behoren. Laat ik proberen of ik het met een ander beeld voor u kan verduidelijken. In plaats van hen karmische optekenaars, kosmische optekenaars, van het heelal te noemen, wat ze in feite zijn, zou u ze de bewuste kosmische elementen kunnen noemen, waarbij het woord 'elementen' wordt gebruikt zoals men dat in de oudheid deed. De aura van een mens, bijvoorbeeld, die een gedeelte is van zijn aurische ei, reageert automatisch op wat een mens denkt of voelt of doet, en van alles wordt onmiddellijk een afdruk, een indruk, geregistreerd. Dit is een karmisch verslag, een karmische inscriptie. De aura is in deze betekenis van het woord een karmische optekenaar, die in zichzelf een verslag afdrukt van wat er in de constitutie van een mens plaatsvindt. Op ongeveer dezelfde manier zijn deze kosmische lipika's – ik kan ze niet echt entiteiten noemen, maar deze kosmische substantie-krachten – de karmische optekenaars van alles wat in het zonnestelsel plaatsvindt, waarin en waarvan ze essentiële delen zijn. Ze zijn tegelijkertijd het karmische verslag en de karmische schrijver. Het is een heel mysterieuze en moeilijke leer, en het is geen wonder dat HPB er slechts metaforisch naar verwijst.

Natuurlijk staan er achter en boven de kosmische lipika's, de kosmische goden waarin en voor wie, en door het bewustzijn en de energie van wie, deze lipika's werken of handelen – precies zoals de aura van een mens in en vanuit hem bestaat, en werkt, zijn verslagen voor en in hem maakt, en van de mens zelf zijn werkelijke leven, zijn essentie, ontvangt. In beeldspraak worden ze wezens genoemd, omdat in de algemene betekenis van het woord de aura van de mens een wezen is – geen zelfbewuste entiteit, maar een element of essentie doordrongen van het bewustzijn van het zelfbewuste wezen waaruit ze voortvloeit.

Vr. – Maar dan komen de kosmische goden die op de lipika's inwerken, en hun opbouwende wilskracht bepaalt wat er gaat gebeuren. Mijn vraag is: ze moeten in zekere zin karmische middelaars zijn, die door middel van de lipika's werken en de lipika's bij wijze van spreken als werktuigen gebruiken, of . . .

GdeP – Dat doen ze, maar als u het voorbeeld heeft begrepen dat ik u heb gegeven over de aura van een mens die automatisch alles

registreert wat een mens denkt en voelt en doet, dan zult u ook inzien dat die aura evenzeer de bewegingen registreert van ieder levensatoom waaruit die aura is samengesteld, evenals de gedachten en gevoelens van de mens waaruit ze voortvloeit. Deze levensatomen zijn in kosmisch opzicht allemaal entiteiten die in die kosmische aura leven, zoals de zon, de planeten, kometen, de lagere goden, de meesters, mensen, de elementalen, de atomen van de scheikunde, enz.

Een belangrijke regel die heel nuttig is bij het bestuderen van deze vraagstukken is om te onthouden dat geen enkele entiteit alleen voor zichzelf leeft. Iedere entiteit is zowel actieve deelnemer als instrument, en zowel gever als ontvanger.

Vr. – Een schrijver over kosmisch bewustzijn zei onlangs dat alle teksten in archaïsche geschriften uit de tijd van de oude Grieken en daarvóór, de hemel nooit blauw noemden, en hij beweert dat men in die tijd, of vóór die tijd, geen besef had van 'blauw'. Is dat waar?

GdeP – Wie beweert dat?

Vr. – Ik probeer me zijn naam te herinneren, maar het lukt me niet. Hij heeft onlangs een boek geschreven over kosmisch bewustzijn dat nogal populair is. De passage die ik heb gelezen is een klein fragment eruit dat is gepubliceerd in het tijdschrift *The Thinker*. Het is een samenvatting van het boek.

GdeP – Ik denk dat dit onzin is, ik bedoel de opmerking die hij maakt zoals die door u wordt geciteerd. Verwees hij naar mensen die slechts zo oud zijn als de Grieken en de Romeinen?

Vr. – Ik dacht dat hij in het bijzonder Homerus noemde, en hij zei dat je in deze oude boeken nooit verwijzingen naar een 'blauwe hemel' tegenkomt. Ik vond het nogal een krasse bewering, en ik vroeg me af of het enige betekenis had?

GdeP – Ik denk dat dit helemaal geen betekenis heeft. Zijn verwijzingen naar Homerus en andere oude schrijvers vormen niet veel meer dan zuiver negatief bewijsmateriaal. Als we op deze manier redeneren, dan moeten we zeggen dat alles wat oude schrijvers niet met name vermelden òf niet bestond òf hen onbekend was, en het eerste is onzinnig en het tweede hoogst onwaarschijnlijk.

Archeologen hebben in Egyptische graven en op andere plaatsen restanten gevonden van kleuren die door kunstenaars werden gebruikt, waaronder blauw, rood, zwart, groen, wit, en andere tinten.

Moeten we dan geloven dat ze de kleur blauw konden zien, maar dat ze het als een andere kleur zagen?

Vr. – Ja, dat werd gesuggereerd.

GdeP – Maar waarop is zo'n gedachte gebaseerd, want we kennen het Griekse woord voor blauw, *kūanos*, en Homerus noemt dit zelfs. Het feit alleen dat hij misschien geen 'blauwe hemel' vermeldt, heeft geen bijzondere betekenis. Hij noemt ook de 'wijn-donkere zee'. En ik durf te zeggen dat tegenwoordig nog niet een op de vijftig miljoen mensen de kleur van de zee ooit met die van wijn zou vergelijken. Toch heb ik bij bepaald licht en op bepaalde plaatsen gezien dat de zee een kleur had die leek op het bezinksel van wijn.

Ik denk dat zo'n gedachte slechts het gevolg is van de oude materialistische darwinistische evolutietheorie die de mens doet geloven dat de mensheid slechts een paar duizend jaar oud is, zeven of acht of misschien negen, mogelijk tien, en dat mensen alleen in de laatste zes of zeven millennia waarnemingsvermogens hebben ontwikkeld zoals wij egoïstische mensen die nu bezitten. Ik denk dat de gedachte die u aanhaalt onzin is. Volgens mij is ze nergens op gebaseerd.

Het is volgens mij nogal absurd te veronderstellen dat het menselijke waarnemingsvermogen, dat zich in de mens zo langzaam ontwikkelt, binnen de afgelopen paar duizend jaar het gevoel voor kleuren kan hebben ontwikkeld.

Vr. – Ik dacht dat er in *De Geheime Leer* iets stond over de ontwikkeling van het waarnemen van kleuren door de mens, en dat het waarnemen daarvan zich geleidelijk uitbreidt. Is het niet zo dat de kleuren in de loop van honderdduizenden en miljoenen jaren voor het gezichtsvermogen geleidelijk waarneembaar zijn geworden – de een na de ander?

GdeP – Dat is zeker zo, maar dat is een heel andere vraag. De eerste vraag ging over de oude Grieken en Romeinen. Ja, het is zeker waar dat als u ver genoeg terug in de tijd kon gaan, laten we zeggen twintig miljoen jaar, zelfs tien miljoen jaar, het menselijke oog kleuren met iets andere tinten waarnam dan zoals we ze nu zien. Over tien miljoen jaar zullen de zintuigen van de mensheid veel verfijnder zijn geworden dan nu; ze zullen veel meer waarnemen, veel sneller zintuiglijke indrukken ontvangen, en daarom tinten en kleuren zien die we tegenwoordig niet zien of slechts gedeeltelijk.

Vr. – Experimenten op insecten hebben aangetoond dat bepaalde insecten, waaronder bijen, bijna alle kleuren volledig los van elkaar kunnen zien; en in Babylon waren de ziggurats, of die tempels met zeven verdiepingen, geschilderd in de zeven kleuren van het prisma, en de mensen die toen leefden zouden dat niet hebben gedaan als ze de kleuren niet zo hadden kunnen zien.

Ik denk dat Homerus' uitspraak over de wijnkleur grotendeels onzin is. Toch zijn sommige wijnen groen – ze hadden dat misschien in gedachten.

GdeP – Ik denk dat hij waarschijnlijk de wijnen van Griekenland in gedachten had, die over het algemeen wit of – wat nauwkeuriger is – geel zijn; en ook de verschillende tinten rode wijn.

Vr. – Waardoor wordt het prāṇische beginsel in onze constitutie geleid, en wat bepaalt de mate van activiteit daarvan? Is er een manier waarop wijzelf het kunnen beheersen, of stimuleren of regelen?

GdeP – Beslist, maar alleen op de prāṇische gebieden die lager staan dan de wilskracht van de persoon die zo handelt of regelt. Bedenk dat jīva, waarvan prāṇa is afgeleid, universeel is. Hij stroomt door alle zeven beginselen van de mens en van het heelal. Er is een goddelijke prāṇa, een geestelijke prāṇa, een verstandelijke prāṇa, enz.

U moet heel voorzichtig zijn om de zeven beginselen van de mens, zoals die in onze exoterische boeken worden gegeven, niet te zien als zeven lagen of stadia, waarbij elk van de ander is gescheiden. Dat is helemaal niet zo. Als dat zo zou zijn, dan zou ātman per se noch buddhi noch manas omvatten; hij zou geen kāma omvatten, noch zou hij jīva of prāṇa in zich hebben. Maar hij omvat ze wel allemaal. Ieder beginsel draagt ieder ander beginsel in zich, dat een wezenlijk deel daarvan is. De zeven beginselen vermengen zich met elkaar, doordringen elkaar; en in plaats van zeven afzonderlijke beginselen te zijn, zijn ze veeleer zeven aspecten van het kosmische leven, zeven facetten van het kosmische leven. Dus daarom zeg ik dat de mens, als zijn wilskracht daarop wordt gericht, alle facetten van prāṇa of vitaliteit lager dan zijn eigen gebied van denken en willen volledig kan beheersen. Hij heeft geen bijzondere controle over de prāṇa op gebieden die hoger staan dan zijn eigen gebied van denken en willen.

Vr. – In maart van dit jaar stelde iemand een vraag over het menselijk bloed, en u besloot uw antwoord met de woorden: 'Op een dag

zal ik u meer over de menselijke hersenen vertellen.' Is dit een geschikt moment?

GdeP – We hebben sinds die tijd wel behoorlijke vorderingen gemaakt. Ik heb u toen verteld dat menselijk of dierlijk bloed een neerslag van de prāṇa van de entiteit is, en in antwoord op uw vraag kan ik zeggen dat de fysieke substantie van de menselijke hersenen een neerslag of bezinksel is van het menselijke mānasische vermogen dat zich tot uitdrukking brengt door de aura van het aurische ei en dit bezinksel achterlaat als de menselijke hersenen. Of u hieruit veel kunt opmaken, weet ik niet, maar het antwoord is tot op zekere hoogte juist.

Alle delen van het menselijk lichaam en alle verschillende weefsels, zelfs de botten, zijn ieder een neerslag of bezinksel van het overeenkomstige beginsel of de overeenkomstige laag van de constitutie. De menselijke gedachten – of beter gezegd de gewone menselijke gedachten, en dit betekent in het algemeen de lagere gedachten, ons alledaagse quasi-dierlijke emotionele gedachtemateriaal – zijn op hun beurt een neerslag of het bezinksel van het mānasische ākāśa; en deze gedachten scheiden uit zichzelf het materiaal af, of zweten dit uit, dat de substantie van de fysieke hersenen wordt.

Beschouw de menselijke entiteit, de menselijke constitutie, in al haar delen als een geheel. Het laagste en grofste deel is het fysieke lichaam. Het is een bekleedsel, een neerslag, een schil. Het is een 'huid' – een geliefd woord in het Tibetaanse occultisme, bijvoorbeeld wanneer dit laatste spreekt over de 'huiden van de aarde'. Zo is het menselijk lichaam in deze metaforische of mystieke zin de buitenste 'huid' van de entiteit; en deze 'huid' is de verdichte uitwaseming van de innerlijke entiteit. Het is een schil, een bast, zoals de bast van een boom. Het is sterfelijk omdat het een complex samengestelde entiteit is, en na verloop van tijd wordt het afgeworpen, en de werkelijke entiteit lijdt daaronder evenmin als wanneer dode haren uitvallen, of nagels afvallen.

Het lichaam is eenvoudig een verzameling levensatomen die op het laagste gebied van de menselijke constitutie bestaat. Natuurlijk is elk van deze levensatomen op zichzelf een lerende, groeiende, zich ontwikkelende entiteit die zich nu op een laag gebied bevindt. Maar elk levensatoom van de grote aantallen die een menselijk lichaam samenstellen is een groeiende en zich ontwikkelende entiteit en is voorbestemd om in de toekomst een mens te worden, en

daarna een god, en daarna . . . ! Uit wat ik al verteld heb weet u wat het zal worden.

De hele natuur is tot in de kleinste delen bewust, in ieder oneindig klein deel. Ieder wiskundig punt ervan is zich in zijn eigen mate bewust. En omdat ons lichaam is samengesteld uit deze verzameling levensatomen, voelt het soms zo vertrouwd, en op andere momenten zo onbekend, zo vreemd, soms zelfs vijandig.

Soms lijkt uw lichaam haast een vreemde voor u, een onwillige slaaf van uw wil. Toch komt de overgrote meerderheid van de levensatomen waaruit het is samengesteld voort uit onze kern, waar ze worden geboren. Onze kern is de ouder van elk van de levensatomen die in feite ons lichaam samenstellen, want ieder levensatoom is zelf een entiteit, is in zijn kern zelf een monade.

Vr. – Kunnen onze zeven beginselen niet zijn voortgekomen uit de zeven klassen van levensatomen? Stellen zij de zeven beginselen samen?

GdeP – Er zijn inderdaad zeven algemene klassen van levensatomen, maar ze komen voort uit de zeven beginselen.

Vr. – Ik dacht dat de zeven beginselen uit hen voortkwamen. De atomen moeten toch zeker bestaan vóór de beginselen.

GdeP – Ik begrijp wat u bedoelt. Het antwoord is afhankelijk van welk standpunt u inneemt. Ieder levensatoom is ook een entiteit met zeven beginselen. De levensatomen van de mens komen voort uit zijn zeven beginselen; maar omdat ieder levensatoom in zijn eigen essentie een entiteit met zeven beginselen is, brengt het op zijn beurt weer andere levensatomen voort. Wat kwam eerst – de kip of het ei? Wat kwam eerst, hoog of laag? U ziet dat ze allebei tegelijkertijd 'kwamen'. Er is een uitstekende regel bij het bestuderen van het occultisme: geef uw gedachten voortdurend de ruimte, houd ze plooibaar, om te voorkomen dat ze zich uitkristalliseren. Bedenk ook dat elk van de menselijke beginselen zijn eigen klasse van levensatomen voortbrengt.

Vr. – We hebben geleerd dat de maanpitri's het ik-ben-ik-deel van ons zijn. In het volgende manvantara als ze zogezegd 'voor hun examen slagen', zullen ze agnishvātta-pitri's worden. Welk deel van ons wordt in het volgende manvantara de maanpitri's?

GdeP – Dat deel van ons dat het 'dierlijke' deel wordt genoemd.

Vr. – Het dierlijke deel is dus op zichzelf een entiteit?

GdeP – Ja. Of beter gezegd het dierlijke deel van ons is gevormd rond het centrum van onze constitutie dat het dierlijke centrum is. Iedere entiteit is zevenvoudig. In één stadium van haar evolutie treedt het geestelijke op de voorgrond. In een ander stadium van haar evolutie treedt het verstandelijke op de voorgrond. In een ander stadium treedt het dierlijke op de voorgrond. Maar ieder levensatoom, of iedere monade, doorloopt alle zeven natuurrijken: de drie elementalenrijken, het mineralenrijk, het plantenrijk, het dierenrijk, het mensenrijk, en daar voorbij zijn drie andere rijken die dhyānchohanisch zijn.

Door te evolueren zal ons dierlijke deel zich verfijnen en een menselijke ziel worden. Terwijl de eeuwen voorbijglijden naar de oceaan van het verleden, zal die menselijke ziel zich verfijnen, of van binnenuit het geestelijke deel van de mens ontwikkelen, de dhyānchohan. Deze dhyān-chohan zal na vele eeuwen een volledig ontwikkelde god worden, en die zal op zijn beurt na opnieuw vele eeuwen een supergod worden, enz.

Iedere evoluerende entiteit is vanaf het begin van het kosmische manvantara tot het einde ervan bestemd om alle zeven rijken van de universele natuur te doorlopen.

Vr. – Kunnen de meeste zonnen van ons thuisheelal worden gezien als rondtrekkende levensatomen die in werkelijkheid tot een hoger heelal behoren dat hun werkelijke thuis is?

GdeP – Dat is volledig juist, tot in elk detail. De goden zelf zijn slechts de levensatomen van een heelal voorbij of boven of hoger dan ons heelal.

Vr. – Ik dacht dat een van ons op de vorige bijeenkomst u een vraag stelde over de Toda's in India, en ik heb begrepen dat ze de zaden van een toekomstig onderras zijn. Maar zijn ze op dit moment een bijzonder filosofische of religieuze of mystieke groep mensen? Waarom is er sprake van dit gevoel van eerbied, als ik het zo mag zeggen, dat hen wordt betoond door enkele van de hen omringende volkeren?

GdeP – De Toda's zijn een heel eigenaardig volk, heel vreemd. De enige andere inheemse groepen of families van India die ontzag en eerbied voor hen hebben zijn, dacht ik, ongeveer drie of vier clans die

in hun buurt leven, en die hun bijna als slaven dienen. De Toda's staan boven deze drie of vier andere clans, maar de Toda's zelf staan in geen geval hoger dan de hindoes van de hogere klasse, of dan Europeanen, of dan Chinezen. Niettemin maken de Toda's deel uit van de zaden van een van de toekomstige onderrassen van ons wortelras.

Ik zal proberen dit te verduidelijken door een volkomen vergelijkbaar voorbeeld op veel grotere schaal. Ik doel hier op de negers. De negers komen uit de Atlantische tijd. Ze zijn op dit moment onontwikkeld. In verschillende opzichten evenaren ze de blanken niet – niet omdat ze innerlijk niet dezelfde capaciteiten hebben, niet omdat de blanke werkelijk boven hen staat, of omdat de Chinees werkelijk hoger staat, maar omdat de negers in hun evolutie in een stadium van afwachting verkeren. Ze slapen nog. Ze hebben een primitief bestaan in Afrika. Ze hebben een wat beschaafder bestaan in de landen waar de blanken hen heen hebben gehaald. Maar de negers die zijn voorbestemd om een grote rol te spelen in de beschaving van een toekomstig onderras, zullen hun rol op het toneel van de mensheid en de evolutie pas vervullen als de tijd daarvoor aanbreekt. Dan zullen ze beginnen te veranderen, en verbazingwekkend veranderen. Ze zullen een verfijnd uiterlijk hebben. Ze zullen mensen voortbrengen die bijzonder geniaal zijn; maar dat is op dit moment [1930] nog niet het geval. Ze zijn in zekere zin raciale 'kinderen', een embryomensheid.

Maar die tijd is in geologische tijdsperioden gerekend niet zo veraf. De negers beginnen al langzaam in beweging te komen, en dit is zichtbaar in de opmerkelijke vermenging van de negers met andere rassen die tegenwoordig aan de gang is – vooral met het blanke ras, en ook met het gele ras en de andere donkergekleurde volkeren.

Ik denk dat binnen drie- of vier- of vijfhonderd jaar er praktisch geen negers met onvermengd bloed meer zullen zijn. Het zwarte ras zal tegen die tijd min of meer volledig zijn bloed met andere volkeren hebben vermengd en in het bijzonder met het zogenaamde blanke ras. De rassenvermenging vindt in een verbazingwekkend tempo in beide continenten van de nieuwe wereld plaats.

Vr. – Dit jaar vindt de grote periode van inwijding, die begint met het wintersolstitium, plaats tijdens wassende maan. Op de 21ste is de maan twee dagen oud, en aan het eind van de inwijdingsperiode, op 4 januari, is de maan vol. Zal dit een grote invloed hebben op die edele wezens die gedurende deze tijd hun inwijding ondergaan?

GdeP – Zeker. Als nieuwe maan samenvalt met het wintersolstitium, en min of meer precies in conjunctie staat met Venus en Mercurius, is de gelegenheid een van die zeldzame perioden waarin de grootste inwijdingen, ik zou moeten zeggen een van de vier grootste inwijdingen die aan de mensheid bekend zijn, plaatsvinden. Het is de boeddha-inwijding. Het is een heel heilige tijd.

Vr. – Zijn de woorden 'monadische essentie' synoniem met het woord 'monade'?

GdeP – Niet helemaal. De monadische essentie is de essentie van de monade, en verwijst in algemene zin naar iets dat nog hoger is dan de monade zelf; we kunnen het de innerlijke god van die monade noemen.

Op dezelfde manier kunnen we het hebben over de ziel van de mens of de essentie van de ziel van de mens. Ze zijn bijna hetzelfde en toch is er een duidelijk verschil tussen beide.

Vr. – Is de monade de zon?

GdeP – Hoe bedoelt u dat precies?

Vr. – Ik heb begrepen dat de monade vele stralen heeft die ze de wereld in stuurt, en naar verschillende werelden om te reïncarneren, en wij zijn kinderen van de zon. Wil dat zeggen dat de monade en de zon hetzelfde zijn?

GdeP – Dit is een heel diepzinnige vraag. In kosmisch opzicht, dat wil zeggen voorzover het ons zonnestelsel betreft, is onze zon de pythagorische monade, 'monas' zoals Pythagoras haar noemde. Onze eigen individuele monaden zijn onze eigen individuele geestelijke zonnen. De monade van elke entiteit is de geestelijke zon van die entiteit.

Vr. – Elke monade heeft vele stralen. Kan het bijvoorbeeld zo zijn dat iedereen in deze kamer een straal van dezelfde monade is?

GdeP – We zijn allemaal stralen van de kosmische monade, die de zon is. Daarom zijn we allemaal zonen van de zon. Maar ieder individu heeft of is zijn eigen individuele monade, die de kern van de straal is. De straal is afkomstig van de kosmische monade die de zon is, maar die straal bevat zelf een kern, en dat is uw monade, en de kern van mijn straal is mijn monade.

Vr. – Het lijkt alsof 'monade' een term is die wordt gebruikt voor vele gradaties van – ik kan het niet anders noemen dan monaden.

GdeP – Zo is het. De term 'monade' is een algemene term. Er zijn goddelijke monaden en spirituele monaden, verstandelijke monaden en astrale monaden, zelfs fysieke monaden. Volgens een andere indeling in graden is er een monade van ons thuisheelal. Er is een monade van een zonnestelsel die de zon ervan is. Er is een monade van iedere planeet. Er is een monade van ieder atoom.

De term 'monade' is als algemene term vergelijkbaar met het woord 'atoom' of 'ziel'. Er zijn dierlijke en menselijke zielen, goddelijke zielen en supergoddelijke zielen; en zielen van zonnen, van planeten, en van heelallen. De ziel van een heelal of van een zonnestelsel wordt gewoonlijk de *anima mundi* genoemd.

Vr. – Eerder heeft u gezegd dat de hersenen het bezinksel van manas zijn. Mijn vraag is nu: Is het 'oog van Śiva' het bezinksel van het buddhi-beginsel?

GdeP – Als u doelt op de pijnappelklier, dan is het antwoord ja; maar strikt gesproken heeft het 'oog van Śiva' betrekking op een orgaan van het buddhi-manas.

Vr. – Op een eerdere bijeenkomst noemde u de rūpaloka's. Zijn de arūpaloka's dezelfde als de andere bollen van de aarde?

GdeP – Bedoelt u met 'andere bollen van de aarde' de zes andere bollen van onze planeetketen die boven onze eigen vierde bol staan?

Vr. – Ja.

GdeP – Dan is het antwoord nee. Alle zeven bollen van de planeetketen behoren tot de rūpaloka's of gemanifesteerde wereld of wereld van vormen. De arūpaloka's komen misschien overeen met de drie bollen die hoger zijn dan elk van de zeven.

Vr. – Worden die bhūr, bhuvas en svar genoemd?

GdeP – De loka's die bhūr, bhuvas en svar worden genoemd behoren tot de rūpa- of vormwereld, de werelden van manifestatie in vormen.

Vr. – U zegt dat we zonen van de zon zijn. Bedoelt u dan dat de zon

onze ouder-ster is? Ik heb u ook over de ouder-ster horen spreken.

GdeP – U stelt een heel moeilijke vraag. Ik zal proberen daarover kort iets te zeggen wat in ieder geval juist is. We worden 'zonen van de zon' genoemd, omdat we via en van de zon komen. De term 'ouder-ster' heeft betrekking op iets dat nog moeilijker te doorgronden is, nog diepzinniger is, en duidt op de diepste essentiële wortel van ieder mens. Met andere woorden, ieder mens heeft zijn eigen ouder-ster, hoewel alle mensen moeten komen via of gaan door de ouder van het zonnestelsel waarin we ons op dit moment bevinden. Begrijpt u me?

Vr. – Ja, ik denk het wel; in ieder geval heb ik een lichtpuntje.

GdeP – Volg dat lichtstraaltje en gebruik uw intuïtie. Het spijt me heel erg om soms op deze manier te moeten antwoorden. Maar ik ben gebonden aan regels die bijzonder streng zijn.

Vr. – Is muziek – ik bedoel dat grote reservoir van muziek waaruit een componist put wanneer hij inspiratie krijgt – de taal van de kosmische goden in die zin dat het hun scheppende taal is, hun actieve zijn?

GdeP – Ik zou het niet op die manier willen opvatten. Het reservoir van muziek, om uw enigszins ongewone uitdrukking te gebruiken, is veeleer de kosmische harmonie die het gevolg is van de harmonisch trillende gezamenlijke levensatomen – van de voertuigen of omhulsels of lichamen van een spiritueel type waarin de supergoden leven. De kosmische harmonieën zijn het gevolg van, of beter gezegd zijn, de symfonische hymne die het gevolg is van de onophoudelijke beweging van de levensatomen van de goddelijke wezens waar het heelal vol mee is.

Vr. – Is wat u zojuist zei over de muziek van de atomen misschien van toepassing op de muziek die een beekje maakt? Ik heb prachtige klanken gehoord uit het water van een beekje.

GdeP – Ja, in algemene zin denk ik van wel. De muzikale harmonieën die een waterval of een stromend beekje voortbrengen zijn eenvoudig vertalingen naar en op ons gebied van gedeelten van de kosmische harmonie die bestaat. Op dezelfde manier zijn de luisterrijke kleuren en gracieuze vormen van bloemen andere manifestaties van de symfonische harmonieën waar het heelal vol mee is.

Vr. – We kennen allemaal het beeld van de mens dat Katherine Tingley ons zo duidelijk heeft geschetst – het bewustzijn dat zich bevindt tussen de hogere en lagere delen van zijn natuur, en dat deze hogere en lagere delen werkelijke entiteiten zijn. Wat is het verband tussen deze entiteiten en de zeven beginselen? Zijn ze het brandpunt of de verzameling van respectievelijk de hogere en lagere beginselen, of van slechts gedeelten ervan, of iets anders?

GdeP – Als ik uw vraag goed begrijp, komt ze hierop neer: 'Welk verband heeft een menselijke ziel, als een tussenliggende entiteit, met aan de ene kant haar spirituele ouder, en aan de andere kant haar eigen kind, het lagere deel van de mens?' Is dat wat u bedoelt?

Vr. – Niet helemaal. Welk verband hebben dit hogere deel en dit lagere deel – deze twee entiteiten die met elkaar zouden strijden om het meesterschap over de ziel – met de zeven beginselen?

GdeP – Ze zijn brandpunten in de zevenvoudige constitutie van de mens. Elk zo'n brandpunt ontstaat door de draaikolk van activiteit rondom de spirituele monade aan de ene kant, en de astraal-vitale monade aan de andere kant. De menselijke entiteit, een derde brandpunt, staat ertussenin en vormt een schakel tussen die twee.

Bedenk dat de zeven beginselen niet als afzonderlijke entiteiten of factoren moeten worden gezien, waarbij elk van deze volledig verschilt van de andere zes. Alle zeven beginselen van de menselijke constitutie doordringen elkaar, vermengen zich met elkaar en zijn beter gezegd zeven fasen of manifestaties of aspecten van één fundamentele prāṇische leven-substantie.

Ik heb me soms afgevraagd of de manier waarop de zeven beginselen in onze exoterische boeken worden weergegeven niet tot meer verwarring heeft geleid dan met een andere voorstelling van de zeven beginselen van de mens zou zijn gebeurd. Het westerse denken is zo geneigd om een tekening, of een afbeelding, of een schets, of een reeks gebieden of beginselen zoals die gewoonlijk in onze boeken worden weergegeven als werkelijk verschillende dingen te zien, of als totaal verschillende toestanden. Dat zijn ze niet. U zegt misschien dat het goede in een mens en het kwaad in een mens volkomen verschillende dingen zijn. Dat is niet zo. Het zijn eenvoudig twee facetten of manifestaties van zijn bewustzijn en van zijn wilskracht – van zijn emotionele en psychische activiteit.

Alle zeven beginselen van de mens – en dit geldt op een grotere

schaal nog meer voor alle zeven beginselen van het heelal – zijn eenvoudig zeven verschillende manifestaties of aspecten of fasen van één fundamentele leven-substantie – kortom van een entiteit. Ieder mens, en ook het heelal, heeft een goddelijk aspect, een geestelijk aspect, een verstandelijk aspect, een hartstochtelijk aspect, een vitaal aspect, en een astraal-fysiek aspect in zich. U kunt deze niet volkomen van elkaar scheiden, omdat ze alle onafscheidelijk samenhangen. Ze vermengen zich met elkaar, ze doordringen elkaar, ze werken op elkaar in en zijn onderling verbonden. U kunt niet zeggen dat een mens slechts zijn gedachten en gevoelens is, en dat het lichaam waarin hij leeft iets totaal anders is, en dat de innerlijke god waaruit hij voortkomt volkomen van hem verschilt. Hij is in essentie één stroom van bewustzijn die zich manifesteert op zeven verschillende manieren die beginselen worden genoemd.

Vr. – Gaf Mw. Tingley deze leer van de dualiteit van de mens zoveel nadruk omdat de mens in zijn huidige staat van ontwikkeling zich halverwege het geestelijke en het mentale bevindt, en zijn wilskracht kan gebruiken om zich in de ene of de andere richting te bewegen?

GdeP – Ik denk dat u volkomen gelijk heeft. Wilskracht is op zichzelf kleurloos. Ze wordt gekleurd door de kwaliteit die het denken eraan geeft. Het denken kan de wil omhoog of omlaag richten, maar de wil zelf is kleurloos.

Daarom ligt het centrum van het bewustzijn van de mens niet in de wil maar in het denken. De wil stroomt door hem heen en gaat van hem uit en volgt de richting die het denken, de leidende intelligentie, aangeeft.

Een mens kan opklimmen langs het innerlijke pad van de straal die hij in essentie is. Hij kan langs die straal opklimmen om zich bij de goden aan te sluiten, of hij kan langs die straal steeds dieper, en dieper, en dieper in de stof afdalen. Hij kan een god of een demon worden, afhankelijk van wat hij kiest. En de keuze wordt gemaakt in het denken. Er is u geleerd dat de vijfde ronde voor de mensheid in haar evolutie langs de bollen van onze huidige planeetketen de meest kritieke ronde is, omdat tijdens die vijfde ronde de beslissende strijd van het denken zal plaatsvinden tussen de geest aan de ene kant en de diepten van het stoffelijke bestaan aan de andere kant.

In de vijfde ronde zal het uiteindelijke en beslissende moment van keuze aanbreken, of de mensheid – of beter gezegd, de individuen

van de mensheid – het pad verder omhoog zullen volgen om dhyān-chohans te worden en zich aan het eind van de evolutie van de planeetketen bij de goden aan te sluiten, of dat er individuen van de mensheid het pad omlaag zullen nemen.

Laten we de bijeenkomst afsluiten.

[Luiden van de gong. Stilte.]

25

Bijeenkomst op 9 december 1930

GdeP – Vrienden, ik ben nu gereed om vragen te beantwoorden.

Vr. – U heeft ons verteld dat de monade bij de dood van de mens het reïncarnerende ego in haar schoot opneemt, en door de binnen- en buitenronden reist. Is die monade de dhyān-chohan die op de maan een reïncarnerend ego was, en is ze nu ons hogere zelf?

GdeP – Uw vraag betreft een ingewikkeld onderwerp, hoewel u haar duidelijk genoeg heeft geformuleerd. Ten eerste, als we precies willen zijn, kan nauwelijks worden gezegd dat de monade, of beter gezegd de slapende menselijke monade in de schoot daarvan, door zowel de binnen- als de buitenronden gaat, omdat 'binnenronden' een term is die alleen betrekking heeft op de ronden van de levensgolven die van bol A naar bol G van een planeetketen gaan, en de term 'buitenronden' is alleen van toepassing op de monaden die van planeetketen naar planeetketen gaan.

Het is juist dat de monade na de dood van de menselijke entiteit ronden doorloopt die in de meeste opzichten identiek zijn aan respectievelijk de binnen- en de buitenronden. Niettemin worden de avonturen van de monade na de dood van de mens niet de binnen- en buitenronden genoemd – deze termen zijn voorbehouden aan de twee soorten avonturen die ik noemde. Wilt u alstublieft het laatste deel van uw vraag herhalen?

Vr. – Ik wil graag weten wie die monade is. Is ze de dhyān-chohan die nu ons hogere zelf is, en die het reïncarnerende ego op de maanketen was?

GdeP – Welke monade bedoelt u? De spirituele monade in de schoot waarvan de menselijke monade slaapt?

Vr. – Ja, de monade in de schoot waarvan we slapen tijdens

onze devachanische periode.

GdeP – Ik zou die spirituele monade geen dhyān-chohan noemen, want de term 'dhyān-chohan' betekent een entiteit die de vermogens van zijn monade tot uitdrukking brengt, zoals een mens een entiteit is die de vermogens van de menselijke monade tot uitdrukking brengt. Een monade is in alle gevallen de wezenlijke kern of bron van de energieën en van de individualiteit van een entiteit die tot uitdrukking worden gebracht. Deze entiteit is een ziel, of deze ziel nu een geestelijke, een menselijke, of een dierlijke ziel is.

Ik zie dat het u nog niet helemaal duidelijk is. Ga verder met uw vraag. Vergeef me dat ik u op deze punten verbeter, maar ik wil graag dat uw vraag u helder voor de geest staat. Dat gebeurt pas wanneer de feiten die u noemt en de manier waarop die feiten worden geformuleerd eveneens helder zijn.

Vr. – Ik probeer me een beeld te vormen van mijn hogere zelf dat, zoals ik heb begrepen, die monade is.

GdeP – Dat is juist – de spirituele monade.

Vr. – Ja, maar ik heb ook een monade, en de dierlijke ziel in mij heeft haar monade, en de dhyān-chohan heeft zijn monade, nietwaar?

GdeP – Ja, dat is zo.

Vr. – Welke is dan de monade die volgens uw beschrijving het reïncarnerende ego in haar schoot draagt?

GdeP – De spirituele monade draagt de menselijke monade in haar schoot. Laat ik proberen u een beetje te helpen. Ik denk dat ik uw moeilijkheid begrijp. De uitdrukking van de individualiteit en van de vermogens van de spirituele monade is de dhyān-chohan op zijn eigen gebied; maar de monade is niet haar kind, de dhyān-chohan, dat slechts een uitdrukking is van de energieën van de monade die na de dood van de mens de menselijke monade in haar schoot draagt. De 'ziel' van de dhyān-chohan is de spirituele monade; de ziel van de mens is de menselijke monade.

Vr. – In het boek *Man: Fragments of Forgotten History* lezen we dat het elementalenrijk de mens zo vijandig gezind is omdat de mens in het verleden heeft nagelaten zijn verplichtingen tegenover de elementalen te vervullen, en die plicht bestond eruit om deze elementa-

len te ontwikkelen tot mensen. Wilt u daar wat meer licht op werpen?

GdeP – Ik heb het boek dat u noemt vijfendertig of veertig jaar geleden gelezen toen ik jong was. Dat boek is geen theosofisch standaardwerk. Het was in die tijd een knappe poging van twee leerlingen om in eenvoudige taal bepaalde leringen die toen in de Theosophical Society heel nieuw waren, op te schrijven. Hun poging was tot op zekere hoogte geslaagd, maar schoot in andere opzichten ook erg tekort. Ik weet echt niet wat er met dit citaat wordt bedoeld, als het zo in dat boek staat. Volgens mij is het door u gegeven citaat onjuist.

Vr. – Het leek me heel vreemd dat deze elementalen konden worden omgevormd tot mensen zonder door alle rijken heen te gaan.

GdeP – Dat is volkomen juist. Het is voor alle entiteiten in de natuur onmogelijk om in de evolutie zulke sprongen vooruit te maken, want elementalen kunnen niet worden 'omgevormd tot mensen' – ze ontwikkelen zich langzaam tot mensen. Dit is de enige manier waardoor elementalen mensen kunnen worden. Evenzo is evolutie de enige weg waardoor mensen goden kunnen worden.

Vr. – Wat kan er dan zijn bedoeld met 'de verplichtingen die de mens heeft nagelaten te vervullen'?

GdeP – De mens heeft verplichtingen tegenover alle wezens die lager staan dan hij, evenals de goden verplichtingen hebben tegenover alle wezens lager dan zij. We hebben een plicht tegenover de elementalen die onze kinderen zijn, maar zover ik weet heeft geen enkel mens bewust of opzettelijk nagelaten zijn plicht tegenover de drie elementalenrijken te vervullen. Ik begrijp eenvoudig niet waarop u doelt, tenzij de passage in het boek dat u aanhaalt misschien betrekking heeft op het feit dat de mens niet in staat is gebleken het beter te doen dan hij heeft gedaan. En als dit het enige is wat in het citaat wordt bedoeld, dan hadden de auteurs van het boek het in eenvoudige taal moeten uiteenzetten en geen woorden moeten gebruiken die impliceren dat mensen vroeger opzettelijk hebben nagelaten hun verplichtingen tegenover de elementalen te vervullen, plichten die ze bewust niet vervulden.

Ik denk dat *Man: Fragments of Forgotten History* veel voorbeelden van nalatigheid bevat in zijn geschiedschrijving van de mensheid en van de planeetketen waarop de mens leeft. Blijkbaar hebben de schrijvers veel van de 'vergeten geschiedenis' vergeten. Het kan zijn dat de

uiteenzetting in het boek volledig juist is, maar zoals u het uit uw geheugen citeert, begrijp ik het niet. Wilt u het nog eens proberen?

Vr. – Nee, dank u, want wat ik heb gezegd geeft de gedachte duidelijk weer zoals ik die in het boek heb gelezen.

GdeP – Als u wilt kunt u het boek nog eens raadplegen, en op een toekomstige bijeenkomst de vraag nog eens stellen.

Vr. – Is er tijdens de evolutie van de mens een specifiek moment waarop hij kiest een pratyekaboeddha of een boeddha van mededogen te worden, of is het een dagelijkse en voortdurende keuze tot het moment van de uiteindelijke grote keuze wanneer hij volmaaktheid en boeddhaschap nadert?

GdeP – Beide, want de uiteindelijke 'keuze' om het pad te volgen dat leidt naar de stralende sferen van de geest of het pad naar de steeds diepere duisternis van het stoffelijke bestaan, is een pad dat natuurlijk begint bij het begin. Met andere woorden, de chela of leerling bereidt zich vanaf het begin van zijn eerste aspiratie als chela voor op zijn uiteindelijke keuze. Dit is het antwoord op het tweede gedeelte van uw vraag.

Maar er komt een specifieke periode, een bepaald moment, waarop hij werkelijk een definitieve beslissing moet nemen welk van de twee paden hij van plan is te volgen – het pad van de rechterhand dat omhoog leidt, of het pad van de linkerhand dat omlaag voert. Dezelfde keuze moet door de ego's van de levensgolven op onze planeetketen collectief worden gemaakt, en deze definitieve keuze voor de ego's wordt ongeveer halverwege de vijfde ronde gemaakt.

Ik geloof dat ik u tijdens de vorige bijeenkomst heb verteld dat voor de ego's het moment van de definitieve en hoogste keuze tijdens de vijfde ronde aanbreekt: òf ze zijn van plan het evolutiepad omhoog te volgen, òf ze zakken weg naar de lagere sferen, omdat ze er niet in slagen die keuze te maken – door het neerwaartse pad te volgen. Het spreekt vanzelf dat het maken van die keuze voor een groot deel wordt bepaald door al hun vroegere levens, door wat ze in hun karakter hebben opgebouwd – hoeveel spiritualiteit, visie, onderscheidingsvermogen en inzicht ze in vroegere levens in zichzelf hebben opgebouwd. Als ze in vroegere levens een sterk karakter hebben opgebouwd, dan is het redelijk te veronderstellen dat wanneer het moment van de definitieve beslissing is aangebroken ervoor zal worden gekozen om verder te gaan.

Vr. – Hoe komt het dat de avatāra Jezus in de geschiedenis bijna geen sporen schijnt te hebben achtergelaten? Je zou denken dat een avatāra, zo'n groot geestelijk licht, heel veel invloed op zijn tijdgenoten zou hebben gehad, zodat de geschiedschrijving hem duidelijker zou moeten vermelden. De avatāra Śaṅkarāchārya schijnt beter bekend te zijn geweest. Komt dit doordat Jezus esoterischer te werk ging en zich verborgen hield? Was dit de reden dat hij in de uiterlijke geschiedenis van de wereld niet werd genoemd?

GdeP – Dat is een diepzinnige vraag. Ik denk dat dit op de door u genoemde manier kan worden verklaard, tenminste voor een deel, en wat u heeft gezegd is natuurlijk in het algemeen juist. Andere geleerden vonden het evenzeer verbazingwekkend dat iemand zoals Jezus, een mens met zulke buitengewone geestelijke vermogens, in de geschiedenis van die tijd zo weinig sporen heeft achtergelaten. Er is bijna niets over hem bekend. In feite kunnen we zeggen dat er buiten de christelijke geschriften niets over hem bekend is. Ik denk dat dit als volgt kan worden verklaard: Jezus kwam in een tijd toen de cyclus van de Europese geschiedenis in een neerwaartse fase verkeerde. Het was een cyclus die naar omlaag leidde. De beschaving raakte in die tijd in verval – dat wil zeggen, de beschaving van de landen rond de binnenzee – en dus had Jezus te kampen met de moeilijke psychische en fysieke omstandigheden die er toen heersten.

Śaṅkarāchārya, daarentegen, kwam in een tijd die ook geen briljante periode in het menselijk denken was, maar wel een tijd waarin de evolutionaire vooruitgang een licht stijgende beweging vertoonde die niettemin al snel naar omlaag boog. Daarom had hij meer kans. Zijn naam raakte meer bekend op het grote Indiase schiereiland dan de naam van Jezus in de landen rond de Middellandse Zee. In beide gevallen heb ik het natuurlijk over de geschiedenis van die tijd.

U herinnert zich misschien een passage in de *Bhagavad-Gītā* – die ik in eigen woorden weergeef – waarin Krishṇa zou hebben gezegd: 'Wanneer verdorvenheid in de wereld toeneemt, en deugdzaamheid afneemt; wanneer het hart van de mensen koud is geworden, en hun denken te traag is voor geestelijke zaken; wanneer deugdzaamheid wordt geminacht en verdorvenheid wordt geprezen; dan stuur ik een deel van mijzelf naar de wereld om het kwaad te vernietigen, de gerechtigheid te herstellen en de goeden te beschermen.' Dit betekent dat de avatāra's op cyclische momenten verschijnen, en bijna altijd aan het begin van een cyclus die

een neerwaartse tendens heeft, in plaats van omhoog.

Er zijn verschillende soorten avatāra's. Er zijn heel verheven avatāra's, en avatāra's die een minder groot licht zijn. Sommigen doen één soort werk, en anderen een ander soort werk. Wat Jezus betreft, laat ik u eraan herinneren dat de Jezus van het Nieuwe Testament een geïdealiseerde figuur is – een personage die op ideeën is gebaseerd. De Jezus van het Nieuwe Testament is geen fotografische weergave van de echte avatāra Jezus, maar een modelbeeld, een personage die bedacht is, maar die ongetwijfeld enkele werkelijke kwaliteiten of eigenschappen van de echte avatāra Jezus heeft. Hoe dan ook, hij is een geïdealiseerde figuur die eerst werd opgebouwd en waaromheen vervolgens een legendarisch verhaal werd geweven, dat door mystieke symboliek werkelijke feiten weergeeft die toen in de inwijdingskamer plaatsvonden.

Vr. – Ik heb u horen verwijzen naar de goddelijke monade, de spirituele monade, de mānasische en de astrale monade. Ik heb me afgevraagd of het in het algemeen juist is dat de maanpitri's de astrale monaden zijn, dat de mānasaputra's de mānasische monaden zijn, en de agnishvātta's de spirituele monaden; en de kumāra's zijn volgens mij onze theosofische agnishvātta's. Eigenlijk weet ik niet waarin deze verschillen.

GdeP – Dat klopt. De namen die u heeft gebruikt zijn eenvoudig termen die verschillende klassen van monaden beschrijven.

Vr. – Welke klassen van goden komen dan overeen met de goddelijke monaden? Is een goddelijke monade een kosmische kracht? Lijkt ze op Brahmā, die zijn straal uitzendt die deze goddelijke monade met haar drie aspecten vormt; of komt ze overeen met wat de agnishvātta's worden genoemd, of iets dergelijks?

GdeP – Ja, naar analogie is dat juist. In het algemeen zijn de goddelijke monaden wat wij de goden noemen. Er is een goddelijke monade in het hart van iedere entiteit, van iedere mens, die zich hult in of manifesteert door haar kind, een spirituele monade. Deze hult zich op haar beurt in of manifesteert zich door haar kind, de menselijke monade, die zich op haar beurt hult in of zich manifesteert door haar kind, de astraal-vitale monade die de dierlijke monade is, die zich hult in of manifesteert door haar familie van kinderen, de levensatomen van het astraal-vitale fysieke voertuig. Dit geeft een kort overzicht van het geheel.

U noemt de maanpitri's, en u zei dat ze 'de astrale monaden' zijn. Die bewering is tot op zekere hoogte juist, maar vergeet niet dat iedere klasse van entiteiten die van de maan is overgekomen ook een klasse van maanpitri's is. De dhyān-chohans die van de maan kwamen zijn maanpitri's, omdat ze de 'maanvoorouders' zijn. De astraal-vitale pitri's zijn ook maanvoorouders of maanpitri's omdat ze van de maan kwamen. 'Maanpitri's' heeft niet betrekking op slechts één klasse. Iedere entiteit die van de maan kwam was een maanpitri, ongeacht hoe hoog of hoe laag ze misschien is geweest.

Als de entiteiten die de levensgolven van de aarde samenstellen, of beter gezegd van de planeetketen van onze aarde, deze keten aan het eind van de zevende ronde of het manvantara verlaten, en ze als vogels naar hun nirvāṇische rust vliegen, zullen ze, hoe hoog of hoe laag ze ook zijn, voor de komende planeetketen allemaal aardpitri's zijn. Ze zijn allemaal aardpitri's of voorvaderen van de aarde, omdat ze van de planeetketen aarde zullen zijn gekomen.

Het onderscheid dat HPB maakt tussen de zonnepitri's en de maanpitri's heeft veel onderzoekers van de theosofie in verwarring gebracht. Ze bedoelde daarmee de twee klassen van entiteiten die respectievelijk van de zon en van de maan kwamen.

Vr. – Zijn er esoterische redenen waarom een chirurg tijdens afnemende maan niet zou moeten opereren?

GdeP – U heeft een vraag gesteld die ik met grote terughoudendheid beantwoord, want de implicaties ervan kunnen een zaak van leven of dood betekenen; maar niettemin moet ik volgens de regels een of ander antwoord geven. Er is een heel goede reden waarom het beter is, indien dat mogelijk is, om een operatie uit te stellen tot het wassende maan is. Opereer niet nadat het volle maan is geweest, als u dit kunt vermijden. Indien het echter een geval van dringende noodzaak betreft, opereer dan.

Vr. – Het wordt dan, neem ik aan, een kwestie van karma. Dat was mijn mening hierover. Een andere vraag: Bestaan er redenen om het verband tussen de maanfasen en de verschillende lichaamsdelen te bestuderen? Ik weet dat sommige astrologen hier erg op zijn gespitst. Ze staan niet toe dat ze op specifieke plaatsen worden aangeraakt wanneer de maan in het sterrenbeeld staat dat het deel van het lichaam beheerst waaraan ze moeten worden geopereerd.

GdeP – De astrologen hebben in theorie volkomen gelijk, maar

ook hier hebben we te maken met een situatie die soms heel moeilijk kan zijn. Mijn suggestie zou zijn dat als u genoeg weet over de ware oude astrologie om te weten dat het specifieke deel van het lichaam waaraan u iemand misschien moet opereren op dat moment onder de invloed staat van een sterrenbeeld dat de dood of een langdurig en slepend herstelproces voorspelt – dat u de operatie dan zo mogelijk uitstelt. Maar aangezien er tegenwoordig bijna geen astrologen zijn die iets weten over de geestelijke kant van hun wetenschap, raad ik u aan om uw best te doen, in overeenstemming met uw ervaring en opleiding, en u over deze dingen niet te veel zorgen te maken.

Ik kan eraan toevoegen dat de grote Alexandrijn Ptolemaeus, wiens werken over astrologie de basis zijn geweest van alle middeleeuwse en moderne astrologische geschriften, heel beslist stelde dat aan geen enkel deel van het lichaam operaties moeten worden uitgevoerd wanneer dat deel wordt beheerst door een sterrenbeeld waarin de maan op dat moment staat. Dit is precies datgene waarnaar u verwijst, en deze theorie is op feiten gebaseerd.

Theoretisch hebben de astrologen volkomen gelijk, en zelfs de in brede kring aanvaarde leringen van de moderne astrologie over dit onderwerp zijn in het algemeen juist. Ieder deel van het lichaam, ieder specifiek orgaan, staat onder de directe en voortdurende invloed van een van de twaalf tekens van de dierenriem. Indien de maan in dat sterrenbeeld staat dat over een ziek orgaan of een lichaamsdeel heerst, en als het bovendien afnemende maan is, dan is de kans op herstel gering.

Vr. – Maar in een dringend geval zou u niet aanbevelen om van operatie af te zien?

GdeP – Dat is juist. Ik herhaal: als u een bekwaam astroloog bent, als u de ware geestelijke astrologie van a tot z kent, en bovendien uw tak van wetenschap volledig beheerst, stel de operatie dan uit als dat mogelijk is. Maar als uw mening slechts giswerk is, of als u zich moet baseren op de meeste moderne boeken over astrologie, dan is mijn antwoord: wees voorzichtig met het in gevaar brengen van het leven van uw patiënt. Opereer wanneer uw medische ervaring en uw medische training u zeggen dat dit het beste moment is om dat te doen.

Ik beantwoord deze medische vragen in de regel niet graag om redenen die ik heb geprobeerd uiteen te zetten. We hebben de esoterische leer; zelfs de astrologie van deze tijd is in theorie juist, maar waar vindt u de astroloog die zowel deskundig is op dit gebied

als geestelijk helderziend? Ze zijn uiterst zeldzaam.

Vr. – Het grootste gevaar bestaat, neem ik aan, tussen volle en nieuwe maan.

GdeP – Tussen volle maan en de volgende nieuwe maan – in het algemeen is het verstandig dit als regel aan te houden. Stel een operatie zo mogelijk uit als het afnemende maan is – wanneer deze afneemt van volle tot nieuwe maan. Maar aan de andere kant, stel geen enkele operatie uit als u weet dat er gevaar bestaat dat uw patiënt zieker wordt of zou kunnen overlijden. Dan zou ik zeggen – opereer.

Vr. – Ik zou graag willen weten wat het werkelijke verband is tussen de gemiddelde mens en het hogere zelf. Mensen lijken er zo weinig baat bij te hebben dat ze een hoger zelf hebben. En door ze te vertellen vertrouwen te hebben in het hogere zelf, vragen we ze in zekere zin blindelings te geloven. Dit hogere zelf dat op hogere gebieden zijn eigen leven leidt, lijkt heel weinig invloed te hebben op het dagelijkse leven, behalve voor leerlingen die dieper in de waarheden zijn doorgedrongen. Ik zou graag meer willen weten over het verband tussen de hogere zelven en hun respectievelijke kinderen, hun reïncarnerende ego's.

GdeP – Het hogere zelf is het beste deel van u. Bedoelt u te zeggen dat u niet weet wat liefde is, en mededogen, en schoonheid, en vergevensgezindheid, en vriendelijkheid, en broederlijkheid, en vrede, en goedheid, en menslievendheid, en zuiverheid – al die edele en prachtige dingen die het menselijk bestaan sieren? U kent deze evengoed als ieder ander. Het hogere zelf, het geestelijke zelf, werkt voortdurend door het menselijke zelf heen, tenminste dat probeert het te doen. De kracht ervan is zo wonderbaarlijk dat, ondanks ons gekristalliseerde hersenverstand en al onze zelfzucht en egoïsme, het daarin min of meer slaagt. Iedere mens is een opmerkelijk voorbeeld daarvan. De hele beschaving berust op de vermogens van het hogere zelf: op wetmatigheid, orde, op denken aan anderen, op respect, zorg, en wederzijds vertrouwen, op eerlijkheid en op zuiverheid van denken en handelen. Het hogere zelf brengt zich voortdurend tot uitdrukking, ook al is dit maar zwakjes. Denk hier eens over na.

Vr. – Toen ik nadacht over de uitspraak dat er zoveel 'zielloze wezens' bestaan, vroeg ik me af waarom er zoveel zijn.

GdeP – 'Zielloze wezens' – en u moet deze niet verwarren met verloren zielen – zijn degenen die niet zelfbewust verbonden zijn met hun geestelijke natuur. We noemen ze 'zielloze wezens', niet omdat ze geen ziel hebben, maar omdat ze niet zelfbewust verbonden zijn met hun geestelijke essentie. In deze zin zijn er zoveel 'zielloze wezens' dat, zoals HPB zegt, 'we ze elk ogenblik tegenkomen'. Ze hebben geen zelfbewuste kennis van de schitterende geestelijke krachten die in hen wonen.

'Bezielde' mensen zijn die edele mannen en vrouwen die de geestelijke leiders van hun medemensen zijn, en die vriendelijk en zorgzaam zijn. Ze zijn leiders die onzelfzuchtig zijn en dit in hun dagelijks leven laten zien, omdat ze een innerlijk gevoel van verbondenheid hebben met al wat is. Als ze naar de sterren kijken hebben ze dat wonderlijke mystieke gevoel van kosmische eenheid, en wanneer ze in het hart van een bloem kijken, voelen ze daarin hetzelfde leven kloppen als in henzelf. Zulke wezens zijn werkelijk bezield. Maar de gemiddelde mens die zonder erbij na te denken de wetten van het land volgt, die met zijn hersenverstand erkent dat goed goed is en slecht slecht, maar niet veel om deze dingen geeft, en die zich meer aangetrokken voelt tot verleidingen dan tot een welbewust streven om spiritueel ontwaakt te zijn – zulke mensen komen in de wereld heel veel voor. Ze worden 'zielloos' genoemd omdat de ziel in hen zich niet zelfbewust manifesteert. Niettemin manifesteren zelfs deze mensen automatisch, ondanks zichzelf, iets van de invloed van het hogere zelf, maar ze doen dit niet zelfbewust.

De 'zielloze' mens lijkt op iemand die dagdroomt, iemand die in een soort trance verkeert. Hij loopt over straat, gaat naar kantoor, komt thuis, eet en slaapt. Hij heeft zijn familie en zijn kinderen, verricht zijn dagelijkse werkzaamheden, heeft weinig of geen geestelijke inspiratie, en is dus min of meer een automatische psychovitale entiteit. De bezielde mens, daarentegen, is iemand bij wie elke vezel bewust meetrilt met de edele ziel en de grote liefde in hem; en wanneer hij een medemens ontmoet en zijn hand op zijn schouder legt, voelt hij instinctief dat hij een belichaamde god aanraakt.

Zulke mensen zijn bezield. Ze leven bewust in het hogere deel van zichzelf. De anderen, de eerstgenoemden, worden zwak en automatisch door het hogere deel beïnvloed, niettemin zijn ze wat Pythagoras 'de levend doden' noemde. In lichamelijk opzicht leven ze, in psychovitaal opzicht ook, maar in geestelijk opzicht slapen ze – geestelijk zijn ze niet ontwaakt.

Het is de meest eenvoudige zaak van de wereld om de geestelijke invloeden van de geestelijke natuur te voelen en te herkennen, als iemand zichzelf maar goed zou onderzoeken. Onderzoek uzelf zoals ik mezelf onderzoek. Ik ben me niet volledig bewust van het hoogste en edelste dat in mij is, en u ook niet, want als een van ons zich hiervan volledig bewust was, zou hij als een god op aarde zijn. Niettemin hebben u en ik, of wie dan ook, momenten van kortere of langere duur dat we de hemelse glorie ervaren, alsof een verhullende sluier wordt weggerukt, en dan vragen we ons af hoe we zo blind konden zijn, waarom we zo hebben zitten slapen. Op zulke prachtige momenten zijn we tijdelijk 'bezield', en werkt de ziel als een vuur van inspiratie zelfbewust door ons heen; maar op andere ogenblikken zijn we – overeenkomstig de mate waarin we zijn ontwaakt – min of meer menselijke automaten die zonder inspiratie, betrekkelijk onbezield, het dagelijkse leven leiden.

Vr. – Vier weken geleden vertelde u ons dat er op bol C een heel hoge klasse van wezens was, de dhyān-chohans. Zijn dit de dhyān-chohans die op de maan mensen waren?

GdeP – Alle klassen van entiteiten die de verschillende levensgolven vormen die zich nu op de planeetketen van de aarde ontwikkelen, kwamen oorspronkelijk van de maan.

Vr. – Dat dacht ik ook. Maar een van ons noemde de dhyān-chohans van de maan onze hogere zelven. Ik dacht dat onze hogere zelven de agnishvātta's, de zonnepitri's, waren.

GdeP – Dat zijn ze ook. Het is beter om de agnishvātta's of zonnepitri's onze hogere ego's te noemen in plaats van onze hogere zelven.

Vr. – De agnishvātta's zijn geïncarneerd en hebben ons het manasbeginsel gegeven, ze hebben manas in ons wakker geroepen. Is dat juist?

GdeP – Ze 'overschaduwden' de incarnerende astraal-vitale monade en gaven ons op die manier ons zelfbewustzijn. Dat is juist. Toen dit tijdens het derde wortelras van deze ronde op deze aarde gebeurde, gingen de kumāra's of agnishvātta's echter niet het fysieke lichaam binnen. Op precies dezelfde manier gaat het reïncarnerende ego tijdens de geboorte, of zelfs daarvóór, niet werkelijk het fysieke lichaam binnen, maar inspireert de astraal-vitale monade die het

menselijke zaad binnengaat; en terwijl het kind groeit, brengt dit ego in steeds hogere mate zijn eigen geestelijke en verstandelijke vermogens tot uitdrukking. Met andere woorden, het reïncarnerende ego manifesteert zich niet zonder de tussenliggende beginselen van de menselijke constitutie die het reïncarnerende ego in staat stellen zich in het lichaam te manifesteren.

Vr. – Ja, dat begrijp ik. Maar ik begreep niet wat een van ons zei over deze dhyān-chohans van de maan die onze hogere zelven zouden zijn. Welk verband hadden zij met ons?

GdeP – De dhyān-chohans van de maan? Ik denk dat ik de strekking van uw vraag nu begin te begrijpen. Als u de maanpitri's van de lagere klassen bedoelt, is mijn antwoord dat zij de bouwers van het menselijke deel van ons zijn. Zij zijn wij, terwijl de agnishvātta's, de zonen van de zon, ons ons zelfbewustzijn gaven, omdat zelfbewustzijn in essentie een zonnekracht is. De maan bouwde de lichamen en verschafte oorspronkelijk de klassen van incarnerende entiteiten, maar de zon schonk het leven en ook de verstandelijke zielen.

Vr. – Is er een andere bol van onze planeetketen die wordt bewoond door wezens die met ons buddhi-beginsel overeenkomen? Langgeleden heeft u ons verteld dat er bollen van onze keten zijn die hoger zijn dan onze aarde, en waarop zelfs de dieren geestelijker zijn dan wij. Sindsdien heeft u ons verteld dat bol C door dhyān-chohans wordt bewoond; en ik denk nu aan deze bol C, die heel geheim is, en ik vraag me af of deze dhyān-chohans wezens kunnen zijn die met ons buddhi-beginsel overeenkomen.

GdeP – Ik ben bang dat er in uw denken verwarring bestaat. In de eerste plaats, denk ik niet dat ik ooit heb gezegd dat 'bol C door dhyān-chohans werd bewoond', maar ik heb misschien een opmerking gemaakt met de strekking dat bol C een leefgebied van bepaalde dhyān-chohans is. Dat is natuurlijk juist. Maar ik wilde daarmee niet zeggen of de indruk wekken dat bol C *uitsluitend* door dhyān-chohans werd bewoond, wat een onjuiste bewering zou zijn.

Terugkomend op uw vraag – de hogere bollen op de opgaande boog van onze planeetketen zijn de gebieden waarin de hogere delen van ons bewustzijn zich in hogere mate zullen manifesteren dan op aarde. Bijvoorbeeld, op bol F en bol G op de opgaande boog zullen we in de hogere delen van onze individuele zevenvoudige constitutie

leven en deze manifesteren, zoals we op deze stoffelijke bol D, de vierde bol van de keten, de meer stoffelijke delen van onze constitutie manifesteren.

Vr. – Ik heb begrepen dat de agnishvātta's de geestelijke en verstandelijke delen van de mens verschaffen. Waarin verschilt het verstandelijke deel van de agnishvātta van dat van de mānasaputra's?

GdeP – Van de agnishvātta's kan nauwelijks worden gezegd dat ze het geestelijke deel van de mens 'verschaffen', maar ze verschaffen het verstandelijke deel – waarbij 'verstandelijk' in de hogere betekenis van dat woord wordt gebruikt. De mānasaputra's en de agnishvātta's en de kumāra's zijn alle praktisch hetzelfde. De mānasaputra's zijn zonen van de zon. Dat zijn de agnishvātta's eveneens, en kumāra's of 'maagden' is slechts een andere naam voor dezelfde klassen van entiteiten. Begrijpt u dat?

Vr. – Ja. Maar omdat deze namen in *De Geheime Leer* zo vaak worden gebruikt, denkt men dat het volkomen verschillende klassen zijn.

GdeP – Ja. Het verbaast me niet dat bestudeerders van *De Geheime Leer* het soms niet begrijpen, omdat HPB de leer niet volledig kon bekendmaken in een boek dat door iedereen kan worden gelezen. Bovendien zijn de leringen zo ingewikkeld dat het geen wonder is dat de bestudeerder ze soms niet begrijpt. Maar zet uw studie van *De Geheime Leer* voort en op een dag zal er meer licht komen, en dan zal u alles duidelijk worden. Alle verspreide stukjes van de leer zullen precies op hun juiste plaats vallen en een prachtig patroon vormen.

Vr. – Is het nu een geschikt moment om vragen te stellen over de veertien loka's?

GdeP – Ja, maar de loka's vormen een heel ingewikkeld onderwerp. Het zou uren duren om het uit te leggen en te begrijpen. Heeft u een vraag over de loka's die u wilt stellen die ik in algemene zin kan beantwoorden?

Vr. – Zijn de loka's die beginnen met satya en eindigen met bhūr hetzelfde als de bollen A tot en met G?

GdeP – Nee, op die manier kunt u ze niet met elkaar in overeenstemming brengen. Er is wel een bepaalde analogie. Iedere bol van de planeetketen heeft zijn eigen reeks loka's en tala's. Bijvoorbeeld,

bol A heeft alle loka's van satya omlaag tot bhūr – maar hetzelfde geldt voor bol B en bol C en alle andere bollen van de keten. Maar omdat satyaloka een geestelijke loka is en omdat bol A en bol G betrekkelijk geestelijke bollen van de keten zijn, is het duidelijk dat op zowel bol A als bol G de satyaloka geestelijk meer tot uitdrukking komt dan op stoffelijker bollen zoals bol C of D of E.

Volgens dezelfde redenering is bhūrloka de laagste van de loka's en komt in algemene zin overeen met de laagste bol van de planeetketen, en dat is onze bol D. En omdat bhūr de laagste van de loka's is en bol D de laagste van de bollen is, komt bhūrloka het krachtigst tot uitdrukking op bol D, onze aarde. Maar iedere bol heeft zijn eigen zeven loka's.

De respectieve bewoners van iedere bol van de planeetketen kunnen in zeven verschillende bewustzijnstoestanden verkeren, van de meest spirituele tot de meest stoffelijke. Elk van deze zeven verschillende bewustzijnstoestanden is, of beter gezegd drukt zich uit door, een daarvoor geschikt deel van de menselijke constitutie, dat het passende voertuig is voor die respectieve bewustzijnstoestand. Dit passende voertuig leeft of bestaat in een daarvoor geschikte kosmische sfeer of gebied of loka.

De mensen van onze stoffelijke aardbol, bijvoorbeeld, kunnen in satyaloka verkeren, hoewel ze hier op aarde leven; ze kunnen in bhūrloka of satyaloka verkeren of in een van de loka's tussen satya en bhūr in. Op dezelfde manier kan een entiteit die op een van de bollen van onze planeetketen leeft haar bewustzijn plaatsen in een van de zeven loka's die bij die specifieke bol horen – met andere woorden ze kan in elk van de zeven bewustzijnstoestanden komen.

Vr. – Vormen pātala en atala en de tussenliggende tala's dan een andere reeks bewustzijnstoestanden?

GdeP – De tala's en de loka's zijn als de twee zijden van een muntstuk. Ze zijn als de twee uiteinden van een stok. De loka's worden in het algemeen gebruikt in verband met de opgaande boog, en de tala's in het algemeen met de neergaande boog. Anders gezegd: de loka's hebben in de regel betrekking op de zeven gebieden van de hogere of meer geestelijke wereld, maar lopen uiteen van geestelijk tot stoffelijk. De tala's hebben in het algemeen betrekking op de zeven gebieden of werelden van de negatieve of stoffelijke kant van het bestaan, van het geestelijk-stoffelijke tot het stoffelijk-stoffelijke. U ziet dat dit een heel ingewikkeld onderwerp is.

Vr. – In het geval van een verpleegster, of een moeder met jonge kinderen, of een bewaker, die tijdens 'dutjes' moet slapen, of die voortdurend 'bewust' is, komt de slaap dan overeen met de dood? Is mijn vraag duidelijk?

GdeP – Komt de slaap van zo'n verpleegster overeen met wat er gebeurt met een mens na de fysieke dood – is dat wat u bedoelt?

Vr. – Ja, of met wat er gebeurt met een entiteit tijdens een rustige, ononderbroken, droomloze slaap.

GdeP – Nee, ik kan niet zeggen dat dat het geval is. De dood lijkt meer op een droomloze slaap, gevolgd door dromen, en tenslotte opnieuw een droomloze slaap van iemand die na een dag hard werken in zijn bed ligt.

Vr. – Dus degene die zo'n slaap niet heeft blijft in feite in de buurt van zijn rustplaats, en is niet in staat te vertrekken?

GdeP – Heeft u het over de verpleegster of over de geëxcarneerde mens?

Vr. – Ik bedoel die mensen die niet in staat zijn om te slapen op een manier die overeenkomt met de dood. Blijven ze tijdens hun slaap op de plaats waar ze fysiek zijn?

GdeP – Ja, in zekere zin blijven ze daar – als men al van een geestelijke entiteit kan zeggen dat zij op een fysieke plaats verblijft. En daarom zijn zulke 'dutjes' niet zo rustgevend en ontspannend als een kalme droomloze slaap. Zulke 'dutjes' worden voortdurend verstoord, en houden daarom voortdurend op, en worden weer hervat, om dan opnieuw te worden onderbroken.

Er is een zekere analogie tussen de zelfopoffering van een werkelijk toegewijde verpleegster en die van een chela. Er zijn bepaalde chela's die naar mahātmaschap streven en afstand doen van devachan, evenals de verpleegster afstand doet van een rustige slaap. Vanzelfsprekend ondervinden deze chela's een bepaalde weerslag op hun constitutie. Hoe hoger een chela is, hoe vollediger zijn verzaking, en hoe meer hij 'wakker' blijft. Maar chela's die minder hoog zijn hebben momenten waarop ze ondanks hun uiterste inspanningen soms wegglijden in een tijdelijke devachanische toestand en moeten proberen weer daaruit te komen, wat veel lijkt op de door u genoemde verpleegster die wakker wordt wanneer ze voelt dat de plicht roept.

Vr. – Gaat ze dus op een hoger gebied vooruit, hoewel ze lichamelijk achteruitgaat?

GdeP – Zeker, als van de nodige rust wordt afgezien om gericht een goede zaak te dienen, dan zal het karmische gevolg goed zijn. Het spirituele vermogen van zelfvergetelheid bij zulke handelingen heeft een relatief rijke beloning tot gevolg. De uiteindelijke beloning is eveneens groot voor een chela die afstand doet van zijn hoognodige devachanische rust om bijna onmiddellijk naar de wereld terug te keren en zijn taak om de mensheid onzelfzuchtig te dienen weer te vervullen.

Ik herinner me iemand die ik zelf heb gekend. Hij was iemand die drie incarnaties lang van zijn devachanische rust had afgezien. Die man verrichtte edel werk, maar toch was hij – waren die delen van zijn constitutie waarvoor de natuur rust begon te eisen – zo vermoeid dat, hoewel hij erin slaagde zijn werk te doen, er momenten waren waarop hij nauwelijks bewust leek te zijn. Hij kon dan rare dingen doen, onverklaarbaar voor gewone mensen die zijn geheim niet kenden, maar toch leidde deze man een leven van volkomen zelfverzaking. Die ogenblikken waarop hij die vreemde buien had, waren eenvoudig momenten waarop zijn wilskracht tijdelijk tekortschoot, en hij weggleed in de devachanische rust vóór hij dat kon tegenhouden – evenals iemand die heel erg vermoeid is zich erop kan betrappen in slaap te vallen, en dan door zijn sterke wil weer wakker kan worden. 'Zijn gedachten er niet meer bij hebben' is geloof ik de uitdrukking – en dit is heel gevaarlijk.

Natuurlijk kunnen de hogere chela's en de meesters met hun enorm ontwikkelde wilskracht die op één punt is gericht, dingen doen die de jongere chela's – chela's die minder ervaring hebben – niet kunnen. Maar het principe is overal hetzelfde. Er komt een moment dat zelfs de mahātma's moeten rusten, niet omdat ze dat willen, maar de natuur eist het. Natuurlijk, en dit is de andere kant van de zaak, komt er een moment, een stadium in de menselijke evolutie op het pad van chelaschap en meesterschap, dat een mens volledig zonder deze dingen kan. Hij kan zijn bewustzijn dan zo ver boven de normale eisen van de natuur verheffen dat hij leven na leven, tenminste gedurende een aantal levens, onmiddellijk kan incarneren als hij dat wil en wanneer hij dat wil, zonder dat dit voor zijn constitutie ongewone of ongewenste gevolgen heeft. Zo iemand is een nirmāṇakāya.

Vr. – Dit is een zin van meester KH uit de *Mahatma Brieven aan A.P. Sinnett* die heel opmerkelijk is en ik neem aan dat anderen dit ook hebben gedacht. Zou u dit willen toelichten? Hij zegt op bladzijde 254:

> Een chela die een proeftijd doormaakt, mag denken en doen wat hij wil. Hij wordt gewaarschuwd en hem wordt vooraf gezegd: U zult in verzoeking worden gebracht en door de schijn worden misleid; twee paden liggen voor u open, die beide naar het doel leiden dat u probeert te bereiken; het ene is gemakkelijk en voert u sneller tot het volbrengen van opdrachten die u misschien zult ontvangen; het andere pad is moeizamer en langer, en bezaaid met stenen en doornen die u onderweg meer dan eens zullen doen struikelen; en aan het einde daarvan zult u misschien ontdekken dat u toch bent tekortgeschoten, en niet in staat bent de opdrachten voor een of andere kleine taak uit te voeren – maar terwijl de moeilijkheden die u op het laatstgenoemde pad heeft ondervonden, u alle op den duur als een verdienste zullen worden aangerekend, kan het eerste, het gemakkelijke pad, u slechts een kortstondige voldoening, een gemakkelijke vervulling van uw taak schenken.

Toch wordt er gezegd dat het gemakkelijke pad u sneller tot het volbrengen van opdrachten die u misschien ontvangt zal leiden. Het lijkt enigszins op wat u ons zojuist heeft verteld, maar het is een beetje ingewikkeld.

GdeP – Dit is een voorbeeld in het klein van wat ook in het groot plaatsvindt bij de boeddha's van mededogen en de pratyekaboeddha's. De pratyekaboeddha's concentreren zich op één ding – geestelijk gerichte zelfverbetering. In zekere zin is het een edel pad, maar hoewel het een sneller pad is, is het niettemin in essentie een zelfzuchtig pad, en de karmische verslagen zullen diepere groeven laten zien, die uiteindelijk moeten worden uitgewist, dan bij die anderen die streven naar een spiritueel leven en die het pad van volledige zelfverzaking volgen, en zelfs alle hoop op hun eigen vooruitgang hebben opgegeven. Dit laatste pad is natuurlijk verreweg het edelste, maar het is veel langzamer, veel moeilijker te volgen. De doelstelling, het doel, is veel moeilijker te bereiken, maar wanneer het wordt bereikt, is de beloning onuitsprekelijk verheven. Het is een langzamer pad, maar een volmaakt pad.

Degene die vastbesloten is een pratyekaboeddha te worden, bereikt een ontwikkelingsstadium waarin hij sneller in staat is om

ontvangen opdrachten uit te voeren, indien dergelijke opdrachten ooit worden ontvangen, wat is te betwijfelen; maar hij bereikt na een tijdje zijn grens, en kan niet verder op dat pad. Hij wordt een nutteloos werktuig in handen van de meester-vakman, de natuur. Maar de ander die alles opgeeft, moet veel meer overwinnen, heeft veel meer om tegen te strijden, en zal aanvankelijk niet zo'n volmaakt werktuig in handen van de meester zijn, maar zal na verloop van tijd worden gesmeed tot een onfeilbaar nauwkeurig werktuig voor de meester-vakman.

De zinspeling in het citaat uit de *Mahatma Brieven* op het 'in verzoeking brengen' enz. moet niet zó worden opgevat dat de leraren duivels zijn die opzettelijk vallen zetten op het pad van de chela's om hen te testen. Vergeet die afschuwelijke gedachte. Ze is onjuist. Het betekent slechts dat iedereen die het pad van de boeddha's van mededogen volgt en onvermijdelijk alle krachten van zijn lagere natuur heeft uitgedaagd – dit betreft niet alleen het fysieke lichaam, want strikt genomen heeft het meer betrekking op het lagere denken, de hartstochten, de emoties, de verlangens – natuurlijk bij iedere stap in verzoeking wordt gebracht; met andere woorden, verleidingen tegenkomt waardoor hij zijn doel zal opgeven en naar het gemakkelijke pad zal terugkeren.

Vr. – Mag ik een vraag stellen over de pratyekaboeddha's? Kiezen ze dit pad dan uit een vurig of onstuimig verlangen om op een bijzondere manier te kunnen dienen?

GdeP – Ja, waarschijnlijk is dat in bepaalde gevallen zo. Maar het geval van de pratyekaboeddha's houdt een wonderlijke paradox in. U weet dat deze term 'pratyeka' betekent 'ieder voor zich'. Deze geest van 'ieder voor zich' is precies het tegenovergestelde van de geest die in de orde van de boeddha's van mededogen heerst, omdat de geest in de orde van mededogen is: Geef uw leven op voor al wat leeft.

De pratyekaboeddha weet dat hij geen geestelijke luister kan bereiken tenzij hij het spirituele leven leidt, tenzij hij zijn spirituele natuur cultiveert, maar omdat hij dit alleen doet om geestelijke beloningen te verwerven, een spiritueel leven alleen voor zichzelf, is hij een pratyekaboeddha. Uiteindelijk doet hij het *voor zichzelf*. Er is een persoonlijke gretigheid, een persoonlijk verlangen, om vorderingen te maken, ten koste van alles het doel te bereiken; terwijl hij die tot onze eigen heilige orde behoort, de orde van de boeddha's van mededogen, zijn blik op hetzelfde verre doel heeft gevestigd, maar hij traint

zich vanaf het begin om volkomen onzelfzuchtig te worden. Dit is duidelijk een veel grotere taak, en natuurlijk zijn de beloningen overeenkomstig groot. Het moment zal aanbreken waarop de pratyekaboeddha, hoe heilig hij ook is, hoe edel zijn inspanningen en idealen ook zijn, niet verder kan. Maar degene die zich vanaf het begin verbindt met de hele natuur, en met het hart van de natuur, heeft daarentegen een voortdurend zich uitbreidend werkterrein terwijl zijn bewustzijn zich verruimt en dat gebied vult; dit zich uitbreidende terrein is eenvoudig eindeloos, omdat het de grenzeloze natuur zelf is. Hij wordt volledig één met het geestelijke heelal, terwijl de pratyekaboeddha één wordt met slechts een specifieke lijn of stroom van evolutie in het heelal.

Vr. – Het onderwerp 'pratyekaboeddha's' heb ik altijd heel moeilijk gevonden. Ik begrijp niet hoe iets spiritueel kan zijn als er geen sprake is van het vergeten van het zelf, en zelfs wat u nu zegt, lijkt aan te geven dat er een spirituele techniek bestaat die de pratyekaboeddha's beheersen.

GdeP – Zo'n techniek bestaat en wat u zegt is volkomen juist. U heeft de uitdrukking gehoord, 'geestelijk slechte wezens'. Zulke wezens bestaan. De grootsten van de broeders van de schaduw zijn geestelijke entiteiten, wezens die over geestelijke vermogens beschikken, dat wil zeggen kosmische geestelijke vermogens, betrekkelijk universele vermogens, maar ze worden gebruikt voor het individuele zelf. In plaats van het individuele zelf op te offeren aan het universele zelf, zoals de broeders van de orde van mededogen, proberen deze anderen, de broeders van de schaduw aan de ene kant en de pratyekaboeddha's aan de andere kant van deze klasse, de krachten en gebieden van het heelal te onderwerpen aan hun eigen individuele belangen. Het zelf staat bij hen altijd voorop.

In de orde van mededogen, daarentegen, is het zelf – zelfzucht, egoïsme – juist datgene wat men probeert te vergeten, te overwinnen, te overstijgen. Het persoonlijke zelf moet opgaan in het individuele zelf, dat zichzelf vervolgens moet verliezen in het universele zelf.

Er is in het geval van de pratyekaboeddha's zeker sprake van een techniek. Er is een manier van streven om een pratyekaboeddha te worden, evenals er een techniek is om lid van de orde van de boeddha's van mededogen te worden. Laatstgenoemden worden 'boeddha's van mededogen' genoemd omdat ze hun eenheid voelen met al wat is, en dat voelen ze steeds meer naarmate ze zich ontwikkelen,

totdat hun bewustzijn tenslotte een harmonisch geheel wordt met het heelal en eeuwig en onsterfelijk wordt, omdat het één is met het heelal. Zoals het prachtige boeddhistische gezegde het verwoordt: 'De dauwdruppel vloeit terug in de glinsterende zee.'

Vr. – Er schijnt dus een techniek van spirituele ontwikkeling te zijn die iemand kan volgen die zich richt op het zelf, en die toch niet inhoudt dat men een broeder van de schaduw wordt?

GdeP – Dat is juist. Wanneer de menselijke ziel hevig ernaar verlangt om edeler te worden dan ze is, hevig ernaar verlangt haar geestelijke zelf te worden en het uiteindelijk wordt, en als daarna dezelfde kwaliteit van aspiratie aanhoudt en ze opnieuw hevig verlangt, en nu hevig ernaar verlangt om haar goddelijke zelf te worden, dan slaagt ze misschien daarin. Dit alles is een verheven zaak. Het is heilig. Maar als dit hevige verlangen erop gericht is om dit alleen voor het individuele zelf te volbrengen, is het resultaat een pratyekaboeddha. De training voor chelaschap in onze Orde is precies het tegenovergestelde. Aspireer niet *uit eigenbelang* om uw spirituele zelf te worden, maar aspireer om uw spirituele zelf te worden alleen opdat u iemand kunt worden die voor anderen werkt, opdat u anderen kunt helpen. U ziet dus dat er werkelijk een essentieel verschil is in de kwaliteit van de aspiratie.

De pratyekaboeddha verlangt voortdurend ernaar het zelf van hemzelf te behouden – ongeveer zoals het idee van een 'onsterfelijke ziel', en de hele structuur van de natuur en alle evolutiestromen keren zich uiteindelijk daartegen. Daarom zeg ik dat het moment zal komen waarop de pratyekaboeddha niet verder kan. Hij heeft voor wat hem betreft de grens van de natuur bereikt, en in die toestand slaapt hij eonen en eonen in een gekristalliseerde relatieve volmaaktheid, tot hij ontwaakt en weer een kans krijgt om te evolueren.

Terwijl degenen die het andere pad hebben gevolgd, het pad van zelfvergetelheid, van het verliezen van het persoonlijke en individuele zelf in het universele zelf, zich steeds verder ontwikkelen, omdat hun bewustzijn zich tot het kosmische begint uit te breiden. De dauwdruppel is één geworden met de glinsterende zee, zijn oorsprong.

Vr. – Behoren de pratyekaboeddha's tot de Witte Loge of hebben ze hun eigen organisatie, of hebben ze geen organisaties en gaan ze hun eigen weg?

GdeP – In het begin en nog redelijk lange tijd daarna zijn ze

georganiseerd, en ik zal deze bewering dadelijk uitleggen. Maar er komt een moment waarop de essentie van hun doel, de kwaliteit van hun ontwikkeling, het type wezens dat ze zijn, hen naar individuele paden leidt, en daarom worden ze de 'op zichzelf staanden' genoemd. Er is zelfs een technische term, 'neushoorn', waarmee ze worden aangeduid. Een voorbeeld hiervan in het klein treft u aan in de verschillende kerken of religies. Bijvoorbeeld, de Kerk van Rome en de Oosters Orthodoxe Kerk hebben door hun ethiek en hun eigen soort mystieke aspiratie mannen en vrouwen voortgebracht – en kunnen dat nog doen – die vaak het leven van een heilige leiden, een aspirerend karakter hebben, goede daden verrichten, relatief heilige mannen en vrouwen zijn. Hetzelfde geldt voor het brahmanisme en voor alle andere kerken of geloven. Maar bij allemaal, bij alle inspanningen van deze mensen, is het doel een toename van spiritualiteit of heiligheid voor degene die zich inspant, terwijl onze lering, die van de boeddha's van mededogen, vanaf het begin betekent dat men leert het zelf te vergeten. Streef er niet naar om voor uzelf heilig te worden. Streef ernaar heilig te worden zoals anderen daarnaar streven, maar alleen opdat u zichzelf ten bate van anderen kunt vergeten. Dit is ook de leer van *Licht op het Pad.* Dat kleine boekje bevat dezelfde gedachte. Werk zoals zij werken die met grote inspanning voor zichzelf werken. Maar werk niet voor uzelf maar voor iedereen.

Vr. – De pratyekaboeddha is dus het toppunt van eigendunk?

GdeP – Ik zou het iets anders verwoorden. Hij is een extreem voorbeeld van een menselijke ziel die voor zichzelf naar verbetering streeft. U ziet hoe moeilijk het is om deze toelichting te begrijpen, omdat alle universele regels van de ethiek dienen om het individu spiritueler te maken. Al zulke universele regels zijn waar, ze zijn juist, en het is onze plicht ze na te leven. Niettemin moet eraan worden toegevoegd dat al die regels van de ethiek en al dat streven niet alleen voor uzelf moeten zijn; alles wat u wordt en bent en verwerft dient u op het altaar van dienstbaarheid aan de mensheid te leggen. Streef ernaar om spiritueler te worden, niet voor uzelf, maar alleen opdat u spiritueler wordt om anderen te kunnen helpen.

Door de kwaliteit van de inspanning, van het streven, verschilt de pratyekaboeddha van de boeddha van mededogen. De een doet het voor zichzelf en daarom is het geestelijke zelfzucht, hoe verheven ook; en de ander doet het opdat hij een onpersoonlijk instrument kan worden van het hart van kosmisch mededogen, van het universele leven,

dat het cement is, de verbindende kracht, in het heelal. Liefde is nooit gericht op zichzelf voor zichzelf. Liefde probeert altijd te geven.

Vr. – Zijn er niet bepaalde heiligen die eerst het ene pad volbrachten door in woestijnen te leven en zich daar te verliezen, en die daarna het andere pad namen?

GdeP – Er zijn misschien zulke gevallen geweest, en veel individuen die het pad volgden om een pratyekaboeddha te worden, eindigden niet als pratyekaboeddha, maar als broeder van de schaduw.

Vr. – Wanneer een boeddha zijn tussenliggende deel uitleent, zoals in het bijzonder wordt geïllustreerd in het geval van Gautama, onze chef, is hij op dat moment dan niet gehandicapt bij zijn eigen werk? Hoe kan hij functioneren zonder het tussenliggende psychische gestel?

GdeP – Een boeddha van mededogen zoals Gautama heeft menselijke alwetendheid bereikt voorzover het deze planeetketen aarde betreft. Deze aarde kan hem daarom niets meer leren. Niettemin blijft hij in het 'klaslokaal' aarde om zelf een leraar te worden van anderen die in deze school van het aardse leven nog aan het leren zijn. Het tijdelijk opgeven van zijn eigen menselijke psychische gestel of zielendeel om een avatāra voort te brengen brengt daarom in geen geval schade toe aan de constitutie van zo'n boeddha van mededogen, maar brengt in feite een heel wonderlijk karma ten goede teweeg. Begrijpt u dat?

Vr. – Niet helemaal, want hij doet voortdurend edel werk; dat wil zeggen, hij bewaakt of ziet toe op wat er gaande is.

GdeP – Ja, als nirmāṇakāya.

Vr. – In zekere zin is een deel van één van zijn beginselen afwezig. Is dat juist?

GdeP – Ja. Maar alle boodschappers van de Loge waren soortgelijke gevallen, te beginnen met HPB. De boodschappers zijn psychisch verlamd. Ze kunnen niet gebruikmaken van al hun vermogens. Niettemin gaan ze door omdat er van de aura of de atmosfeer van het beginsel dat afwezig is, of dat zijn natuurlijke plaats heeft afgestaan, voor hen genoeg overblijft om als mannen of vrouwen te kunnen leven en hun werk te doen, maar natuurlijk vindt dit onder buitengewoon moeilijke omstandigheden plaats. Dit doet zich ook

voor wanneer de boeddha zijn menselijke deel afstaat om bij te dragen aan het totstandkomen van een avatāra. Er blijft voldoende van de atmosfeer of aura van het psychische gestel van de boeddha over in zijn constitutie om het werk dat die constitutie verrichtte voort te zetten, maar natuurlijk onder moeilijker omstandigheden dan eerder het geval was.

Vr. – Mag ik vragen waar de zelfzucht van een pratyekaboeddha is gelokaliseerd? Ik bedoel hoe kan ze functioneren? Heeft ze een instrument?

GdeP – Ik begrijp het eerste deel van uw vraag niet.

Vr. – Waar bevindt zich de zelfzucht in een pratyekaboeddha?

GdeP – Geestelijke zelfzucht bevindt zich in het lagere geestelijke deel van de natuur. Menselijke zelfzucht bevindt zich in het menselijke deel van de constitutie. Dierlijke zelfzucht bevindt zich in het dierlijke deel van de constitutie. Er bestaat een geestelijke zelfzucht, en de 'zelfzucht' van de pratyekaboeddha bevindt zich in het hoogste deel van zijn mānasische deel. Dit beginsel in hem is hoog omdat hij een pratyekaboeddha is en daarom min of meer geestelijk ontwikkeld, maar toch bevat dit beginsel deze karaktertrek, deze neiging, deze tendens, deze skandha om een technische term te gebruiken.

Vr. – In *Licht op het Pad* staan passages die de aandacht van veel bestudeerders van dat boek hebben getrokken, vooral die passages die gaan over het groeien van de bloem en het openen van haar hart voor het licht, en die zelf niet *probeert* iets te doen. De bloem wordt aangetrokken door het licht. Is het mogelijk dat u iets voor ons schrijft, of ons iets geeft, met daarin deze heel waardevolle kern van de kern van de leer die u ons vanavond heeft gegeven, en die we uit *Licht op het Pad* hebben geprobeerd te halen? Kunt u iets schrijven dat deze leer weergeeft in een vorm die geschikt is voor het nieuwe tijdperk?

GdeP – Ja, ik heb dat hier vanavond gedaan.

Vr. – Ja, maar dit is niet voor het grote publiek.

GdeP – Dat is waar. Als ik de tijd kan vinden, en de kracht om het te doen, zal ik het doen; maar er zijn heel veel dingen die ik zou willen doen en nog niet heb gedaan.

Ik zal nu nog één vraag beantwoorden voordat we de avond afsluiten.

Vr. – Ik heb me afgevraagd of er in de leer een zegswijze, of een verhaal, of traditie, of zelfs maar een woord of naam is, die de dramatische situatie van een pratyekaboeddha weergeeft wanneer hij zich bewust wordt van het andere pad dat hij moet volgen. Maakt dat deel uit van de leer?

GdeP – Bedoelt u met 'het andere pad dat hij moet volgen' het pad van de boeddha's van mededogen?

Vr. – Ja.

GdeP – Geen enkele pratyekaboeddha wordt zich hiervan bewust zolang hij pratyekaboeddha is. Dit pratyekaboeddhaschap eindigt uiteindelijk in een toestand van gekristalliseerde zuiverheid en verstandelijke onbeweeglijkheid. De pratyekaboeddha is zich tenslotte niet meer bewust van de noodzaak van verdere inspanningen voor evolutionaire vooruitgang, en dus loopt hij in de voortgaande stroom van geestelijke evolutie na verloop van tijd achteraan.

Vr. – Ontwaakt hij niet?

GdeP – Uiteindelijk wel, maar hij blijft eeuwenlang in deze toestand. Het is een soort super-devachan, of misschien een bepaald soort van opgaan in nirvāṇa. Als hij ontwaakt, staat hij ver achteraan in de evolutiestroom waarin hij aanvankelijk met zijn vooruitgang was begonnen, en daarom ontwaakt hij niet als een pratyekaboeddha vergeleken met diezelfde evolutiestroom. Hij ontwaakt als een 'lagere' entiteit omdat hij nu achteraan staat.

Vergeleken met andere entiteiten die nog minder zijn ontwikkeld, heeft hij een hoge positie. Hij is een geestelijke entiteit, maar vergeleken met zijn medebroeders die de evolutiestroom van de natuur hebben gevolgd loopt hij nu ver achter, want terwijl hij 'sliep' en dus tijd verspilde, gingen zij gestaag vooruit. U kunt het een geestelijk geval van de 'schildpad en de haas' noemen.

Laten we de bijeenkomst nu afsluiten.

[Luiden van de gong. Stilte.]

26

Bijeenkomst op 27 januari 1931

GdeP – Wilt u alstublieft de gong luiden. Is er iets om vanavond op de bijeenkomst te bespreken?

Secretaresse – De leraar heeft gevraagd een gedeelte van een brief voor te lezen die hij zojuist heeft ontvangen:

'Ik ben op zoek naar elk stukje kennis dat ik onder ogen kan krijgen. Om licht, steeds meer licht roept mijn ziel, hoewel ze voortdurend *groeit*. Ik heb meer dan genoeg bewijs dat ik in onze ES in een echte school ben. Het enige wat ik nu nodig heb is discipline – meer ervan – iets wat me helpt om steeds meer van het gevoel van persoonlijkheid af te komen, zodat ik het licht voor al die anderen helderder kan laten schijnen.'

GdeP – Dat is een heel mooi bericht, vrienden. Ik werd erdoor geroerd en ik zal u zeggen waarom. Het toont de kenmerken van de chelageest, het hevige verlangen naar discipline om de ketenen van het persoonlijke zelf, de verschillende sluiers, de verlammende boeien van de persoonlijkheid, los te maken en af te schudden. Ik vraag me af, beste vrienden, hoevelen van u bereid zouden zijn een periode van chela-discipline door te maken zelfs al is het maar voor zes maanden? Ik vraag het me af! Het eerste wat in uw wezen zou worden opgewekt, daar ben ik bijna zeker van, zou opstandigheid zijn. U zou zich eerst afvragen: 'Waarom moet dit van mij worden gevraagd? Ken ik mijn eigen leven niet? Weet ik niet wat mijn plicht is? Ik wens discipline, ik zoek meer licht, ik wil graag dat me het pad wordt gewezen, maar ik wens niet dat me de eerste beginselen van de dingen worden getoond die iedereen weet.' Ziet u waar het om gaat?

De ES-discipline van de chela, de training van de chela, neemt iemand geheel in beslag en heeft een krachtige invloed op alle gebeurtenissen van het dagelijks leven. Het zou een wat bizarre werkwijze zijn om iemand te trainen door hem een reeks kunstmatige

beproevingen te laten ondergaan waarvoor hij – tijdens een proces van training en nadenken en voorbereiding dat zich over weken en misschien maanden uitstrekt – zijn geestelijke en verstandelijke spieren op spanning had gebracht om aan deze kunstmatige beproevingen het hoofd te bieden. U kunt misschien in romans over deze laatste soort of methode van training lezen, maar ze bestaan niet werkelijk in de lagere graden van onze school. Alleen in de hogere graden, nadat de chela heeft laten zien dat hij in staat is aan de levensomstandigheden zoals deze zich aandienen met succes het hoofd te bieden en alle verzoekingen te weerstaan, wordt hij aan die andere grotere en zwaardere beproevingen onderworpen, en zelfs dan komen ze altijd onverwachts.

Stel dat ik u zou vragen, vrienden, om gedurende slechts zes maanden u nooit te rechtvaardigen en u nooit te verdedigen. Ik vraag me af hoevelen van u de druk zouden kunnen verdragen van zelfs die kleine test die, zoals u ziet, zo krachtig zou ingrijpen in de gebeurtenissen van het dagelijks leven. Dit is zelfs in de exoterische scholen een van de meest gangbare regels in de ethische training en toch is het in de training van de chela de allereerste regel. Geef nooit toe aan zelfrechtvaardiging, in welke omstandigheid dan ook; maar wanneer iemand anders onrechtvaardig wordt aangevallen, schiet hem dan onmiddellijk te hulp als u voelt dat de aanval ongegrond en onterecht is.

Het is mijn diepe wens dat deze bijeenkomsten van de KTMG worden voortgezet. Ik heb rijkelijk leringen gegeven en heb dat met heel mijn hart en verstand gedaan. Ik heb overvloedig gegeven. Ik heb u rechtstreeks uit de bron van de oude wijsheid gegeven, net zoals ikzelf ervan heb gedronken, en heb dat gedaan zonder de bedoeling iets achter te houden dat voor u geschikt was. Maar beseft u niet dat occultisme geen kinderspel is, en dat u nu bent in wat in vroeger tijden een mysterieschool zou zijn genoemd, zoals de mysteriescholen van het oude Griekenland, van Hindoestan en van Egypte, en zelfs van de Europese landen in de oudheid?

Bewaar daarom zeer strikt het stilzwijgen over alle leringen die u heeft ontvangen. Zelfs bedreiging met de dood of het werkelijke naderen van de dood zijn voor u geen voldoende excuus om uw mond open te doen, zelfs niet om uw leven te redden. Het doet er helemaal niet toe dat u misschien denkt – en iemand die onverstandig is kan dat denken – dat de tot nu toe gegeven leringen van dien aard zijn dat u ze misschien ergens anders had kunnen krijgen of in boeken had kun-

nen lezen. Daar gaat het niet om en dat is in feite ook niet het geval. Het gaat erom dat u de gelofte van volkomen stilzwijgen heeft afgelegd. Op een dag zult u beseffen dat u de leringen die u hier heeft ontvangen nergens anders in de wereld had kunnen ontvangen, behalve natuurlijk in een andere vertakking van onze eigen Orde.

Een van u schreef me een poosje geleden dat hij grote twijfels had of wij het morele recht hebben om zulke prachtige leringen aan de mensheid in het algemeen te onthouden. De brief ging verder dat hij zoveel hulp had ontvangen, zoveel innerlijke verlichting, dat het een misdaad leek deze leringen geheim te houden, en dat ze zouden moeten worden openbaar gemaakt om dezelfde hulp die hij had ontvangen aan anderen te geven. Iemand die langer in de sfeer van onze School zou hebben geleefd en zo een groter deel van het esoterische leven in zich had opgenomen, zou zoiets nooit hebben kunnen voorstellen of schrijven. Het motief was goed, de geest was altruïstisch, en er was het verlangen anderen te helpen en anderen te geven wat hijzelf had ontvangen. Maar het was helemaal verkeerd zo gemakkelijk de gelofte van volstrekte geheimhouding te vergeten die deze vriend had afgelegd.

Ik kan u zeggen dat het in veel gevallen gevaarlijk kan zijn om in het openbaar te spreken over de leringen die u hier heeft ontvangen. Bij eerdere gelegenheden heb ik redenen gegeven om u te tonen waarom die leringen in zulke gevallen gevaarlijk kunnen zijn. Ze zijn niet geschikt voor het publiek, eenvoudig omdat het publiek niet erop is voorbereid om ze te ontvangen. Bovendien heeft deze zaak nog een andere kant. Deze leringen zijn een beloning, een vergoeding voor onzelfzuchtig vervulde plicht, maar zeker niet in de zin van een gewone 'betaling'.

Let hier goed op! Is er iemand die denkt dat deze leringen zijn gegeven als beloning voor iets dat uw dure plicht is om te doen? Zo ja, dan heeft u me niet begrepen en verdraait u wat ik probeer duidelijk te maken. Toch is het een feit dat deze leringen een beloning zijn waar de echte occultist die een leven van zelfvergetelheid ten dienste van anderen leidt, recht op heeft, en er alleen recht op heeft opdat hij voorbereid en gereed zal zijn om ze aan anderen te geven op het moment dat hij daarvoor de opdracht krijgt. Ze zijn een rechtmatige vergoeding voor altruïstische diensten aan de mensheid, een bijkomstigheid, als u dat een beter woord vindt, van de training die u nu ontvangt, waarvan deze leringen onderdeel zijn en die ertoe bijdragen om een zwak schijnsel van de buddhische luister in u tevoor-

schijn te roepen. Deze leringen geven als het ware een glimp van de buddhische luister, afkomstig uit het denken van de Groten, en zijn bedoeld om de buddhische luister in uzelf op te wekken, er een krachtige vlam van te maken, zodat uw ziel gaat stralen van het heilige licht. Het is erg moeilijk deze eeuwenoude leringen voor te leggen aan westerlingen die zijn opgevoed om bepaalde zaken als werkelijke deugden te beschouwen die wanneer men veel dieper doordringt in de mysteries van de menselijke psyche niet verstandig, niet wezenlijk goed, blijken te zijn.

Bij het publiek en bij wetenschappers in het westen is tegenwoordig het idee gangbaar dat alle kennis heilig is en aan iedereen moet worden verstrekt. Over dit idee wordt vaak gesproken. Er wordt gezegd dat elke soort kennis de mensheid toebehoort en dat daarom iedereen daarover moet kunnen beschikken. Jan, Piet en Klaas zouden alles wat er in het heelal bestaat moeten leren kennen als het mogelijk zou zijn het aan Jan, Piet en Klaas te geven. Dit is helemaal verkeerd. Er zijn feiten in de natuur en leringen over de natuur en over de mens die alleen behoren te worden gegeven aan hen die geestelijk, verstandelijk en moreel getraind zijn ze te ontvangen en te beschermen – die alleen in het denken van mannen en vrouwen moeten worden gebracht die ze als heilig zullen bewaren. Er bestaan sleutels waarmee men vermogens en krachten in de mens kan ontsluiten die vreselijk kunnen worden misbruikt. Sommige mannen en vrouwen zijn veel scherpzinniger dan anderen, maar scherpzinnigheid is geen waarborg voor morele geschiktheid; en het feit dat een half dozijn mannen of een half dozijn vrouwen denkt dat kennis hun veilig kan worden toevertrouwd is geen bewijs dat ze veilig aan anderen kan worden toevertrouwd.

U herinnert u misschien wat HPB op verschillende plaatsen zegt over iets dat schijnbaar zo ongevaarlijk en eenvoudig is als de lering over de zevenvoudige aard van de mens en van het heelal. Vaak is er gevraagd, 'Hoe kan zo'n lering in vredesnaam iemand kwaad doen?' En toch zou dat zeer zeker kunnen. Neem bijvoorbeeld de leer van karma: wat u zaait, zult u oogsten; u heeft uzelf gemaakt tot wat u bent; het uiteindelijke doel zal een vervolmaking van u zijn. Ziet u niet hoe deze leer kan worden verdraaid en verkeerd worden gebruikt? Iemand zou kunnen aanvoeren: 'O, ik begrijp het. Ik maak van mijzelf wat ik zal worden, maar het uiteindelijke resultaat is mijn vervolmaking. Wat doet het er dan eigenlijk toe wat ik nu doe? Waarom zou ik me niet wat vrijheid gunnen en de hand lichten met

de ethische wetten van het bestaan, want het uiteindelijke resultaat is immers mijn vervolmaking? Waarom zou ik niet mijn haat en woede koelen op iemand die me verkeerd heeft behandeld, die me onrecht heeft aangedaan? Zeker, ik zal ervoor moeten boeten door te lijden; maar nadat ik heb geboet zal ik vrij zijn van deze zonde, en intussen zal ik het plezier hebben gehad me te wreken op mijn eigen vijand.'

Zulke mensen vergeten de andere kant van de leer, de lering over het lot van de 'verloren ziel'.

Zijn er vragen die u zou willen stellen?

Vr. – Is de mens niet in de eerste plaats zelf verantwoordelijk voor de rassen van de nieuwe bol die hij in de toekomst zal moeten bewonen? De mens zendt voortdurend gedachten uit, en deze gedachten worden entiteiten. Wat gebeurt er met deze entiteiten als ze zich niet met elkaar verbinden en de substantie van de wereld vormen? Als ze dat niet doen, hoe kan de mens dan de gevolgen ondervinden van de gedachtestromen die hij onophoudelijk op gang brengt? Hoe kan hij ooit het resultaat ondervinden van zijn gedachtekarma, als ik het zo mag zeggen? Begrijpt u wat ik bedoel?

GdeP – Ik geloof van wel. Maar kunt u het wat verder uitwerken; dan wordt de vraag misschien korter en duidelijker.

Vr. – Ik wil graag weten hoe werelden zijn begonnen en waarom ze moesten beginnen als de mens niet daarvoor verantwoordelijk is. Waarom zou hij op een wereld moeten leven die hij niet heeft gemaakt? Zal ik nog iets meer zeggen?

GdeP – Ik geloof dat ik u nu begrijp. Uw laatste woorden zijn veel korter en veel duidelijker. De mens en de wereld waarop hij leeft zijn in wezen één. Ze zijn als het ware beide van hetzelfde bloed, van hetzelfde been, van hetzelfde vlees. De atomen die hem samenstellen, stellen eveneens de verschillende delen van de constitutie van de bollenketen – of de planeetketen – samen waarmee zijn lot is verbonden. Omdat hij een deel is van de substantie van deze planeetketen, is hij nauw ermee verbonden. Maar de mens is een scheppend centrum, een brandpunt van scheppend vuur. Dit scheppende vuur is bewustzijn-gedachte-wil, drie aspecten van hetzelfde grondbeginsel. Uit dit scheppende brandpunt dat het centrum van zijn wezen is, straalt of zendt hij voortdurend gedachten uit – elementalen, gedachtecentra zo u wilt – en deze zijn onzelfbewuste godsvonken. Op die manier wordt

het heelal voortdurend opnieuw bevolkt en van nieuwe stromen van binnenkomende wezens voorzien die aan hun eonenlange evolutiereis beginnen. Deze gaan in een even onafgebroken stroom door veel verder ontwikkelde wezens, betrekkelijk vervolmaakte entiteiten voorzover het ons heelal betreft, en vertrekken dan aan de andere kant of aan het einde van de kosmische bestaanscirkel als volledig zelfbewuste goden.

De mens is daarom, als één groep van bewoners van onze planeetketen, inderdaad volledig verantwoordelijk voor de bollen waarop hij leeft, voorzover zijn gedachten en emoties en daden die bollen hebben gewijzigd of veranderd.

Deze opmerkingen hebben betrekking op alle mensen. Ze zijn ook volledig van toepassing op de kosmische geesten of dhyān-chohans of goden die, nadat ze in een vroeger manvantara mensen zoals wij zijn geweest, zich nu aan het verst ontwikkelde einde van de kosmische keten van het bestaan bevinden. Ook zij zijn met onze wereld verbonden, of met onze reeks werelden, en eveneens met ons heelal. Daarom zijn ze onze oudere broeders, onze lichtdragers, zij die ons vooruit zijn en de fakkels dragen. Omdat we hun licht zien volgen we hen, ongeveer zoals de reiziger het heldere licht volgt van degene die in de karavaan voorop loopt.

Aan het ene einde van de spiraal van kosmisch bestaan staan de goden. Aan het andere einde of aan het begin staan de onzelfbewuste godsvonken; de tussenliggende stadia of sporten van de levensladder worden ingenomen door alle andere klassen van wezens. Zo is ieder heelal of iedere planeetketen of iedere wereld afhankelijk van de schaal van het bestaan die u op dat moment in gedachte heeft.

Vr. – Ik wil ook weten waaruit de feitelijke planeet of bol bestaat – de feitelijke wereldsubstantie.

GdeP – Ik begrijp wat u bedoelt. Ieder kosmisch lichaam, ieder hemellichaam, bijvoorbeeld onze aarde en ook alle andere bollen van onze planeetketen, wordt uiteindelijk gevormd door monaden die zich juist in dat bijzondere stadium van hun evolutiereis bevinden. In vroeger eeuwen, in voorbije tijdperken, waren wij mensen net zulke monaden die de fysieke substantie vormden van een bol, of een reeks bollen, waarop toen andere entiteiten als mensen leefden; en deze andere entiteiten zijn nu onze goden en supergoden.

Vr. – Dus wijzelf zijn verantwoordelijk voor het maken van deze

monaden. Is de bol waarop we nu leven de wederbelichaming van de bol of de monaden die we toen waren?

GdeP – Nee. Ik geloof dat u het daar mis heeft: althans, u heeft uw gedachte niet duidelijk uitgedrukt. Mogelijk is uw grondgedachte juist, maar is ze niet duidelijk geformuleerd. Wij waren oorspronkelijk de gedachte-elementalen van die entiteiten die nu goden zijn, zoals wij mensen nu voortdurend gedachte-elementalen uitzenden die op hun beurt in toekomstige tijden mensen zullen worden en zich later tot goden zullen ontwikkelen. Vanuit een abstract standpunt gezien is het heelal samengesteld uit twee algemene klassen van entiteiten: ten eerste, zij die aan hun tocht beginnen, dat zijn de monaden in de drie elementalenrijken, in het mineralenrijk, in het plantenrijk en in het dierenrijk, gevolgd door het mensenrijk of het tussenliggende rijk; en ten tweede: de andere grote algemene klasse die alle monaden omvat die tot volle wasdom zijn gekomen en goden zijn geworden.

De materie van onze aarde bestaat, zoals gezegd, uiteindelijk uit monaden. Deze monaden maken in feite niet ten volle gebruik van hun scheppende krachten om andere monaden af te werpen, voordat ze zelf min of meer volwassen of volgroeid zijn. Vanaf dat moment beginnen ze te 'scheppen'. Het is precies zo bij de groei van een mens. Een mens kan niet goed levenszaden afwerpen vóór een bepaalde leeftijd is bereikt.

Vr. – Ik ga met veel schroom een vraag stellen. Worden de entiteiten van de pratyekaboeddha's de mānasaputra's van een toekomstig manvantara? Ik bedoel: moeten de monaden de mānasaputra's uitzenden om door een verder groeistadium te gaan zodat ze een kans krijgen onzelfzuchtige boeddha's te worden?

GdeP – Bedoelt u: worden de pratyekaboeddha's de mānasaputra's van een toekomstig manvantara zodat ze op die manier de verhevenste les van de natuur kunnen leren – onpersoonlijkheid?

Vr. – Ja, dat bedoel ik.

GdeP – Ja, dat worden ze. Maar ik zou eraan willen toevoegen dat de pratyekaboeddha's die op die manier mānasaputra's – of kinderen van het denkvermogen – van een toekomstig manvantara worden, tot de lagere klassen van de agnishvātta-pitri's behoren die eveneens mānasaputra's zijn. De hogere klassen van mānasaputra's zijn die entiteiten die al in het voorafgaande manvantara een

bepaalde hoge graad van onpersoonlijk bestaan hebben bereikt.

Vr. – Mag ik twee vragen stellen? In *De Geheime Leer* wordt over ātmabuddhi, de spirituele monade, gezegd dat ze haar geestelijke en intellectuele licht schenkende krachten naar het persoonlijke ego brengt via de brug die door manas en kāma wordt gevormd . . .

GdeP – Precies.

Vr. – Of het viertal. En vervolgens hebben we gehoord dat de lagere maanpitri's worden verlicht en geïnspireerd door de agnishvātta-pitri's met hun geestelijk-intellectuele energieën en krachten. Ik wil graag weten wat het verschil is tussen deze geestelijk-intellectuele energieën en die van ātman-buddhi die naar het persoonlijke ego worden overgebracht.

GdeP – U stelt een erg diepzinnige vraag over twee evolutielijnen waarover in *De Geheime Leer* nogal vaag wordt gesproken. Wat u zegt is volkomen waar. Alle edelste impulsen van de mens, al zijn geniale inspiraties, al zijn zich ontwikkelende vermogens en krachten – of beter gezegd al het geestelijke vuur in hem dat de ontwikkeling van zijn vermogens en krachten tevoorschijn brengt – al deze dingen en nog veel meer zijn afkomstig uit de spirituele monade, de ātmabuddhische monade. Maar om zich in de hersenen van de fysieke mens te kunnen manifesteren moet de ātmabuddhische monade door een tussenliggend orgaan worden 'neergetransformeerd' of overgebracht naar die hersenen. Dit tussenliggende orgaan noemt men gewoonlijk de menselijke ziel, het kāma-manas.

Nu gaan we een stap verder. In de eerste rassen van de mensheid op deze bol, in deze vierde ronde, nauwkeuriger gezegd omstreeks het punt halverwege het derde wortelras, vond de wonderbaarlijkste gebeurtenis in de geschiedenis van de mensheid plaats: het doen ontvlammen van dit tot dan latente tussenliggende deel van de mens door de neerdaling, door de incarnatie of beter gezegd door de belichaming in dat tussenliggende deel, van meer gevorderde mānasaputrische entiteiten uit voorafgaande manvantara's. Dit wordt de 'neerdaling' van de mānasaputra's genoemd, en door dit binnenkomen of deze neerdaling activeerden de mānasaputra's met hun levensvlam de tot dan slapende tussenliggende natuur van de mensen van het derde wortelras. Het derde wortelras had in aanleg alle vermogens van de mens, maar de tussenliggende natuur was slapend, latent, nog niet

geëvolueerd, nog niet sterk genoeg om de geestelijke invloeden vanuit de ātmabuddhische monade over te brengen of 'neer te transformeren'. Maar deze mānasaputra's gingen die wachtende voertuigen binnen, die wachtende entiteiten, en activeerden met hun levensvlam het slapende tussenliggende deel, de slapende menselijke ziel, maakten haar wakker, en stimuleerden haar, zodat ze actief werd.

Vergeet niet dat deze zaak twee kanten heeft. Ten eerste had de mens in het derde wortelras als individu alle vermogens die de mens nu heeft, maar ze waren toen volkomen in rust voorzover het de tussenliggende of zielennatuur betrof. Misschien zou het beter zijn te zeggen dat ze toen nog niet waren ontwikkeld. Het zou vele eeuwen van langzaam evolutionair werk hebben gevergd om deze latente delen van de ziel van de mensheid van toen wakker te roepen. Maar om de mensheid te helpen, om de evolutie van de mens te versnellen, om dit tussenliggende of zielendeel vlugger tot activiteit te brengen, 'daalden' de mānasaputra's uit een voorafgaand manvantara, geestelijke wezens als ze waren, 'neer' in de mens, stimuleerden door hun eigen levensvuur zijn slapende of onontwikkelde ziel en maakten deze zo wakker. Is uw vraag hiermee beantwoord?

Vr. – Ja, de vraag is hiermee volledig beantwoord, maar ik kon het zelf niet oplossen. Ik heb nog een vraag, als ik die mag stellen.

De Geheime Leer spreekt over kāma. Kāma, de zetel van verlangens, heeft een geestelijk vuur nodig dat, zoals ik het begrijp, in het bezit is van de 'driehoeken' en dat overeenkomt met het vuur dat Prometheus zich heeft toegeëigend. Ik zou graag willen weten wat de 'driehoeken' zijn, of wie ze zijn. Zijn ze dhyān-chohans of hogere aartsengelen?

GdeP – Deze vraag gaat over hetzelfde onderwerp als in uw eerste vraag. Dit woord 'driehoeken' is een technische term die aan de hogere triade wordt gegeven – de ātman, buddhi en het hogere manas, verenigd tot één. 'Een vurige driehoek' is de titel die vaak aan zo'n entiteit wordt gegeven, en ze zijn de mānasaputra's. Het is hun 'neerdalen' in, of beter gezegd hun overschaduwen van, het kāmische deel van de mens dat de mens voltooit en hem tot een zevenvoudige mens-plant maakt, dat wil zeggen een mens-plant waarin ieder deel van zijn constitutie min of meer actief functioneert. Begrijpt u me? Zo niet, vraag het dan opnieuw.

Vr. – Ja, ik begrijp hoe de mānasaputra's het kāmische beginsel

zijn binnengegaan, en door hun vuur het geestelijke vuur hebben gegeven dat kāma tot een kosmisch beginsel maakt.

GdeP – Ja, maar u formuleert het niet goed. Kāma is zelf een kosmisch beginsel. Het is het kosmische vuur, een psycho-elektromagnetisch beginsel. U kunt de constitutie van de mens in drie delen splitsen: een bovenste vlammende driehoek of geestelijke driehoek; een lagere psycho-astrale fysieke driehoek; en deze twee verbonden door het antaskaraṇa of de schakel of brug. Het is dit tussenliggende element of deze schakel of brug die in het derde wortelras door de 'neerdaling' van de mānasaputra's werd wakker geroepen. Deze tussenliggende schakel was al latent aanwezig, maar maakte zich niet kenbaar; hij was toen niet 'ontwaakt' maar nog 'slapende'.

Zo is het op het ogenblik gesteld met de dieren. Het dier heeft alle beginselen die wij als mens hebben. In het dier is alles wat een mens heeft. Maar het gehele hogere deel van de constitutie van het dier is nog niet zover ontwikkeld dat het zich manifesteert. Om het populair te zeggen: het is 'in slaap', het is nog niet 'ontwaakt'. Er zal een tijd komen dat de hogere of hoogste delen van de constitutie van het dier zullen zijn ontwaakt, en dan zullen de dieren niet langer dieren zijn: ze zullen mensen zijn geworden, of individuen die hetzelfde ontwikkelingsstadium hebben als wij mensen. Of ze precies zulke mensen zullen zijn als wij, daarover kan je van mening verschillen; maar ze zullen mensen zijn, zelfbewuste denkende entiteiten met een geweten, een wil en al de andere vermogens waar de mens blijk van geeft.

Vr. – Zijn de mānasaputra's dezelfde als de spirituele monade in ons?

GdeP – Nee, dat zijn ze niet.

Vr. – Zijn ze kinderen van onze innerlijke god?

GdeP – Nee, dat zijn ze niet.

Vr. – Dan vraag ik me af door welke karmische relatie ze in onze constitutie incarneren?

GdeP – Een volkomen relevante vraag. Sommige vragen van degenen onder u die langer dan anderen hebben gestudeerd, dringen erg diep door in de esoterische leringen. U roert hier een onderwerp aan dat ik vaak heb geprobeerd uit te leggen. Ieder deel van de constitutie van de mens kan worden beschouwd als een evoluerende

entiteit. Wanneer ik mijzelf als voorbeeld neem van alle andere mensen, is er in mij een innerlijke god; een geestelijke ziel die eens een innerlijke god zal worden; een kind van deze geestelijke ziel die mijn menselijke ziel is, die ooit een geestelijke ziel zal worden en dus op weg is om in een nog verdere toekomst een innerlijke god te worden. Er is in mij bovendien een dierlijke ziel, een kind van de menselijke ziel; en deze dierlijke ziel is op weg een menselijke ziel te worden, later een geestelijke ziel en weer later een innerlijke god. Er is in mij, naast dit alles, het laagste deel van mijn constitutie – de psychoastraal-fysieke driehoek.

De geestelijke ziel zal, wanneer ze de menselijke ziel heeft opgewekt om aan haarzelf gelijk te worden, een innerlijke god zijn geworden. Maar wanneer de zo ontwaakte menselijke ziel het stadium van een geestelijke ziel heeft bereikt, wordt ze een mānasaputra en speelt daarna een actieve zelfbewuste rol in het evolutionaire werk van het heelal. Tot haar functies of plichten zal het bezielen of stimuleren of het doen ontvlammen behoren van het zielendeel van een toekomstig ras van wezens – zoals de mānasaputra's in het geval van ons eigen mensenras ons hebben gestimuleerd, ons hebben bezield, onze ziel hebben doen ontvlammen, onze ziel hebben wakker gemaakt.

Daarom zijn de mānasaputra's over wie in *De Geheime Leer* wordt gesproken niet wijzelf en toch zijn we het wel. Mysterieus genoeg zijn ze een deel van ons, omdat ze ons deden ontwaken. Ze hadden ons niet wakker kunnen maken als ze niet karmisch met ons waren verbonden, en ze zijn karmisch met ons verbonden omdat ze in een vroeger manvantara waren geëvolueerd van menselijke zielen tot geestelijke zielen of mānasaputra's.

Er is in mij bijvoorbeeld een nog niet ontwikkelde mānasaputra, maar die is bezig zich te ontvouwen. Hij is het lagere deel van mijn geestelijke ziel, of het hoogste deel van mijn menselijke ziel, zou je kunnen zeggen. Die bewering is geheel juist. Maar de mānasaputra in mij, die een deel van mijn eigen monadische essentie is, is niet de mānasaputra die mijn menselijke ziel deed ontvlammen en haar wakker maakte op het punt halverwege het derde wortelras. Laatstgenoemde mānasaputra is een geestelijke ziel die mij nog altijd met zijn geestelijke luister overschaduwt. Begrijpt u dit?

Vr. – Ja, dank u, maar ik begrijp nog niet helemaal hun karmische verband. Is deze zoon van de zon meer verheven dan de innerlijke god? Nee, natuurlijk staat hij lager dan de innerlijke god.

GdeP – Wat bedoelt u?

Vr. – De mānasaputra die een menselijke ziel in het derde wortelras deed ontwaken – is hij meer verheven of niet dan onze innerlijke god?

GdeP – Hij is minder verheven. Een mānasaputra heeft zijn eigen innerlijke god, en een mānasaputra is een menselijke ziel die zich heeft ontwikkeld om een geestelijke ziel te worden, omdat deze één is geworden met haar innerlijke god. De innerlijke god aan de top, de menselijke ziel aan de onderkant, de geestelijke ziel ertussen. Deze drie vormen een mānasaputra. Maar een mānasaputra is een entiteit waarin de menselijke ziel door het geestelijke vuur zo is gestimuleerd dat die menselijke ziel zelf op het punt staat een geestelijke ziel te worden, een zuiver buddhische essentie.

Vr. – De mānasaputra komt dus uit een ander manvantara?

GdeP – Ja, uit een ander manvantara. Mag ik dit eraan toevoegen; het helpt u misschien een beetje. Alle entiteiten – overal in ons heelal – zijn karmisch met elkaar verbonden, sommige zijn onderling nauwer verbonden dan andere. Daarom zijn wij, schepselen van de aarde, hier allemaal samen. Wij allen helpen elkaar, of we dat willen of niet. We helpen elkaar. We zijn allemaal kinderen van dit heelal. We zijn allen met elkaar verbonden door karmische banden van het bestaan, en dus van bestemming. Zoals de mānasaputra's ons hielpen door onze menselijke ziel wakker te roepen, zullen wij op precies dezelfde manier in toekomstige eonen als mānasaputra's de menselijke zielen van een toekomstig mensenras doen ontwaken; en ik denk zelf dat dit ras zal bestaan uit wat we nu de dierenrassen noemen, die dan menselijk zijn geworden of op het punt staan menselijk te worden.

Of, anders gezegd, zoals wij karmisch zijn verbonden met de dieren, die in zekere zin onze kinderen zijn, zo zijn deze mānasaputra's met ons verbonden, want wij zijn in zekere zin hun kinderen.

Vr. – Dank u, maar het lijkt me dat er zo'n grote afstand is tussen de spirituele monade en de menselijke monade dat ik me afvraag of er niet twee of drie graden van dhyān-chohans moeten zijn die deel zijn gaan uitmaken van onze innerlijke constitutie om de noodzakelijke evolutionaire stappen te kunnen zetten. Is dat waar?

GdeP – Ik zou niet willen zeggen dat er zoveel graden van dhyān-chohans zijn tussen de geestelijke ziel en de menselijke ziel. Vergeet

niet dat de menselijke ziel het kind is van de geestelijke ziel; of om een ander beeld te gebruiken, de geestelijke ziel is het zonnecentrum en de menselijke ziel is een straal daaruit. De straal heeft dezelfde essentie, hetzelfde licht, toch is de straal niet de zon. Hij is slechts daaruit ontstaan, en is een invloed, een emanatie ervan.

Vr. – Maar waar zijn de dhyān-chohans die van de maan kwamen? Staan ze niet tussen ons, de menselijke monade, en de spirituele monade in?

GdeP – Nee. 'Dhyān-chohan' is een algemene term die 'heer van meditatie' betekent, en is van toepassing op iedere geestelijke of quasi-geestelijke entiteit wanneer ze als zo'n entiteit wordt beschouwd. De mānasaputra's zijn dhyān-chohans. Zelfs onze menselijke ziel kan, wanneer ze in devachan is, technisch en met recht een dhyān-chohan van een lage graad worden genoemd omdat ze zich dan in een geestelijke toestand bevindt. Dhyān-chohan is slechts een titel waarmee iedere klasse van geestelijke of quasi-geestelijke entiteiten kan worden aangeduid. Daarom denk ik niet dat het juist zou zijn om te spreken van vele klassen van dhyān-chohans, of van geestelijke wezens, tussen de geestelijke ziel en de menselijke ziel. Zulke graden bestaan in feite niet.

Vr. – Ik dacht dat mensen van het derde wortelras waaraan de mānasaputra's een vonk van denkvermogen schonken, vroeger als het ware atomen zijn geweest in het wezen van de mānasaputra's toen deze zich tot een stadium hadden ontwikkeld dat overeenkomt met onze mensheid. Ik wil hen geen 'mensen' noemen, maar spreek over een tijd toen ze een niveau hadden dat overeenkomt met dat van mensen. Ik verwijs naar iets dat analoog is aan wat in *De Geheime Leer* wordt bedoeld wanneer wordt gezegd dat het dierenrijk is opgebouwd uit atomen die door onze vroegere mensheden zijn afgeworpen. Is dat fout?

GdeP – Nee, in het algemeen gesproken is dat heel juist. Maar ik zou hier een waarschuwend woordje willen laten horen. U spreekt over de mānasaputra's die onze menselijke zielen zelfbewustzijn 'schonken'. Misschien is het woord 'schonken' aanvaardbaar als u in uw denken zorgvuldig onderscheid maakt wanneer u dit woord gebruikt; als u echter met het woord 'schenken' bedoelt geven, verlenen, dan is het verkeerd.

Vr. – Nee, ik had 'verlichten' moeten zeggen.

GdeP – Ja. Het is een 'verlichten'. Het is licht aansteken in wat daar reeds is. Het is een ontwaken van zelfbewustzijn in de tot dan toe niet-zelfbewuste voertuigen door de werking van het mānasaputrische 'vuur'. Beschouw dit als een analogie: als de leraar belangstelling, begrip, opwekt in zijn leerling, steekt hij een geestelijk vuur aan in het denkvermogen van de leerling. Hij maakt het wakker, hij stimuleert het, hij brengt het tot activiteit. Hij *geeft* zijn leerling *geen denkvermogen*, maar hij oefent slechts invloed uit op wat er al is en hij doet het denken ontvlammen zodat het op eigen kracht begint te werken. Begrijpt u?

Vr. – Ja, 'schonken' was het verkeerde woord. 'Ontvlamd' of 'wakker gemaakt' zou beter zijn.

GdeP – Toch heeft u het woord met recht gebruikt omdat HPB het vaak gebruikt. Maar probeer te begrijpen waar het woord op duidt. De mysteries verbonden aan de 'neerdaling' van de mānasaputra's zijn erg groot, en het verwondert me helemaal niet dat zo'n ingewikkeld en moeilijk onderwerp zoveel vragen oproept, zoveel twijfels – zoveel misverstanden, als u wilt. Toch is dit een van de vruchtbaarste onderwerpen om over na te denken, en u kunt er veel aan hebben.

Vr. – Ik zou willen weten of de mānasaputra's niet onze reïncarnerende ego's zijn.

GdeP – Nee, dat zijn ze niet, als u doelt op de 'neerdaling' van de mānasaputra's in het derde wortelras. De mānasaputra's zijn geëvolueerde entiteiten uit een ander manvantara die door in de slapende of onontwikkelde 'zielen' van de mensen van toen 'neer te dalen' – of beter gezegd hen te stimuleren, op te wekken, aan te vuren – die zielen tot activiteit aanspoorden, de latente vermogens die daar al waren deden ontwaken. Deze ontwaakte vermogens waren en zijn daarna de reïncarnerende ego's van de individuele mensen.

Vr. – De ontwaakte vermogens zijn dus de reïncarnerende ego's?

GdeP – Ja. Deze ontwaakte delen van de mensen waren en zijn de reïncarnerende ego's, want een reïncarnerend ego is het geestelijk-psychische deel van de constitutie. De mānasaputra's zijn geestelijk en intellectueel ontwikkelde entiteiten uit een voorafgaand manvantara, en ze waren in dat eerdere manvantara toen zelf menselijke

zielen die op hun beurt waren 'wakker gemaakt'. Ze werden in dat voorafgaande manvantara gewekt net zoals wij in dit manvantara zijn gewekt. In toekomstige eonen zullen wij mānasaputra's zijn en op onze beurt zullen we dan andere sluimerende of onontwikkelde zielen van een lager ras of een lagere mensheid van ons toekomstige thuis doen ontwaken.

Vr. – Waarom noemt men hen dan reïncarnerende ego's?

GdeP – Bedoelt u de mānasaputra's?

Vr. – Nee. U zei dat de mānasaputra's niet de reïncarnerende ego's zijn, maar dat ze de vermogens van de menselijke ziel wakker maakten, en dat deze ontwaakte vermogens het reïncarnerende ego zijn.

GdeP – De ontwakende menselijke ziel wordt het reïncarnerende ego; en deze ego's worden gewekt door de ego's van de goden, door het goddelijke vuur, door hun verbinding met het goddelijke vuur dat in de mānasaputra aanwezig is. Denk aan de analogie die ik u zojuist heb gegeven: een leraar zal de slapende ziel in zijn leerling doen ontwaken. De ziel was er al, maar ze 'sliep', was onontwikkeld. Maar het contact met de leraar, de stimulans van de woorden en het onderricht en het voorbeeld van de leraar – dit allemaal doet het slapende innerlijke deel van de leerling ontwaken, zodat de leerling daarna zelf begint te leren om werkelijk te leven, werkelijk te zijn.

Vr. – Ik begrijp niet waarom men dit het 'reïncarnerende ego' noemt.

GdeP – Wat het 'reïncarnerende ego' noemt?

Vr. – Wat is het reïncarnerende ego?

GdeP – Het reïncarnerende ego is de ontwaakte menselijke ziel.

Vr. – Maar 'ontwaakt' betekent toch eigenlijk niet 'reïncarnerend'?

GdeP – Nee, natuurlijk niet. Maar het kon niet als een individueel ego reïncarneren voordat het het egoïsche reïncarnerende vermogen had ontwikkeld.

Vr. – Maar het was daarvoor wel een ziel, begrijp ik.

GdeP – Ja, het was een ziel, maar een slapende ziel, als het ware

een sluimerende entiteit. Toen de mānasaputra haar wekte, werd ze een individu, ze werd egoïsch, of, beter gezegd, er werd vanuit haar binnenste een ik-bewustzijn tot ontwikkeling gebracht.

Vr. – Dus ze wordt pas een 'reïncarnerende ziel' genoemd als ze na ieder leven op aarde reïncarneert.

GdeP – Dat is juist. En het was de 'neerdaling' van de mānasaputra in de slapende embryoziel die haar trainde om een reïncarnerend ego te worden of deze ertoe bracht zich tot een reïncarnerend ego te ontwikkelen. De volgende stap in de evolutie die het reïncarnerende ego zal zetten, zal zijn om op zijn beurt een mānasaputra te worden. In een eerder manvantara waren de mānasaputra's eenvoudig reïncarnerende ego's. Daarvóór waren ze 'slapende' of onontwikkelde zielen.

Vr. – Als de mānasaputra's de menselijke zielen stimuleerden van entiteiten die vanuit het dierenrijk het mensenrijk zijn binnengekomen, houdt dit dan niet in dat de mānasaputra's verantwoordelijk zijn voor hun eigen gedachtekinderen?

GdeP – Dat is zonder twijfel zo.

Vr. – Geeft dit niet aan waarom de mānasaputra's naar hen toe zijn gekomen?

GdeP – Precies.

Vr. – En is het de bestemming van iedere menselijke ziel om door dat stadium van haar evolutie te gaan en een mānasaputra te worden, en zijn eigen kinderen uit een vroeger manvantara te 'bezielen'?

GdeP – Eerst is er de 'slapende' monade, de niet-zelfbewuste godsvonk – twee manieren om hetzelfde mee aan te duiden. Dan komen er na eonen van langzame natuurlijke evolutionaire groei de eerste zwakke tekens van geïndividualiseerd bewustzijn die we 'ziel' kunnen noemen. 'Ziel' is een vage term, dat geef ik toe, maar onze taal is wat deze esoterische onderwerpen betreft erg vaag. Zulke zielen vindt u in de mineralen, in de planten, in de lagere klassen van de dieren. Naarmate de evolutie ervan voortgaat, wordt dit individualiseren intensiever of krachtiger. Met andere woorden, de individuele ziel wordt compacter, concreter, duidelijker afgebakend; dan hebben we de hoogste klassen van de dieren en de allerlaagste klassen van de mensen.

Maar zo'n evoluerende ziel kan niet volledig zelfbewustzijn bereiken vóór ze wordt aangeraakt door het goddelijke vuur, gestimuleerd door een mānasaputra met wie ze karmisch is verbonden. Daarna is geestelijke individualiteit verworven en begint het reïncarnerende ego zijn eonenlange levensloop als individu, op zijn beurt bestemd om in latere eonen van de toekomst uit te groeien tot een mānasaputra. Iedere mānasaputra wordt bovendien vergezeld door een lange stoet van karmische volgers, zijn eigen psychovitale 'kinderen'. In een tijdperk ver in de toekomst moet elk van die mānasaputra's deze kinderen, zijn psychovitale nakomelingen, wakker roepen of stimuleren. De mānasaputra waakt dus over zijn eigen psychovitale kinderen, en heeft met hen een nauwe karmische band.

Verplaats u nu in uw denken naar de verre toekomst. Elk van deze mānasaputra's zal in die ver in de toekomst liggende eonen een zon zijn, prachtig stralend in de ruimte, vergezeld door zijn familie – zijn geestelijke, intellectuele, psychische, stoffelijke, vitaal-stoffelijke familie – die de planeten en de kometen en nevelvlekken van dat zonnestelsel zijn. Dit is iets waarvan onze sterrenkundigen zelfs nog niet hebben gedroomd. Deze familieverwantschap bestaat in feite niet alleen op het zichtbare gebied van het zonnestelsel, maar ook in de onzichtbare gebieden en sferen.

Omdat ieder van ons mensen een mānasaputra zal worden, kunnen we bovendien zeggen dat ieder van ons in verre toekomstige eonen bestemd is om een zon te worden die in volle pracht in de ruimte straalt.

Er is één wet die van kracht is door het hele universele zijn en dat is de wet van zijn eigen essentie. Daarom draagt elke entiteit die in het universele zijn bestaat deze fundamentele wet in haar hart, en deze beheerst daarom haar hele levensloop door tijd en ruimte heen. Vandaar dat de Hermetische School zei: 'Wat boven is, is hetzelfde als wat beneden is. Wat beneden is, is fundamenteel hetzelfde als wat boven is.'

Vr. – Het volgende is mij een raadsel: ik begrijp hoe een leraar het voorstellingsvermogen van de leerling kan stimuleren en wakker roepen, maar ik begrijp niet hoe de mānasaputra's die slapende entiteiten wakker riepen.

GdeP – De manier of methode om het te doen is door het kind of de 'leerling' met zijn eigen vitale psychoastrale vlam te omringen. Dit wordt de 'neerdaling' of de 'incarnatie' genoemd. Toegegeven, deze

twee woorden 'neerdaling' en 'incarnatie' zijn niet nauwkeurig omdat de mānasaputra in feite niet 'neerdaalt' in de mens van vlees. Wanneer 'incarnatie' en 'neerdaling' hier worden gebruikt, is dat slechts beeldspraak. Wat werkelijk gebeurt is dat de mānasaputra de ziel die hij op grond van zijn karmische plicht moet wakker roepen, met zijn aura, met zijn vitale atmosfeer omringt, omsluit, ongeveer zoals een moeder haar ongeboren en pasgeboren baby met haar eigen vitaliteit, haar eigen sfeer, haar eigen aura omringt, en het kind zijn passende en geschikte omstandigheden of bed of plek geeft waarin het zich kan ontwikkelen. De moeder levert niet alleen deze sfeer en schenkt die onbewust, maar verschaft ook de schoot waarin het kind, de wordende entiteit, veilig kan groeien en zijn eerste stappen kan zetten in zijn evolutionaire ontwikkeling in de nieuwe levenssfeer.

Vr. – Wanneer die term 'incarneert' werd gebruikt gaf het me altijd de indruk dat er iets in ons werd gebracht.

GdeP – Juist. Het woord werd om deze reden gebruikt: de mānasaputra giet als het ware een deel van zijn eigen psychovitale vuur of leven in de nog onontwikkelde menselijke ziel. Bijvoorbeeld, wanneer vuur vat krijgt op hout en het verteert is het alsof de vlam het hout binnengaat en het materiaal van het hout activeert om te gloeien, om te verteren. Het vuur trekt in het hout. Zo wordt ook goud verhit. Het vuur dringt in de moleculen van het goud, de hitte dringt erin door, en algauw ziet u het gloeiende gesmolten goud.

Natuurlijk moeten vormen van beeldspraak zoals deze niet te ver worden doorgevoerd. Het zijn slechts pogingen om een idee te illustreren. Maar wat eigenlijk gebeurt is dat de mānasaputra een deel van zijn eigen geestelijk-intellectuele vlam of vuur, en een deel van zijn eigen psychovitale essentie, overbrengt in de tot dan slapende menselijke zielen. Omdat dit in de menselijke ziel ingebrachte deel gedurende vele eeuwen bij haar blijft als een constante en aanhoudend stimulerende, bezielende, inspirerende energie, ontwaakt die menselijke ziel geleidelijk en beginnen haar eigen innerlijke vermogens te functioneren. Op die manier 'roept' de mānasaputra de latente vuren in de ziel 'wakker'.

Vr. – U sprak eerder vanavond over de chelageest en over de gedragsregel om altijd iedere zelfrechtvaardiging te vermijden – die eerste eenvoudige regel dat men zich nooit om persoonlijke redenen

zou moeten rechtvaardigen. Het is me niet helemaal duidelijk wat u bedoelt met zichzelf nooit rechtvaardigen. In de zakenwereld bijvoorbeeld moet men misschien opheldering geven over misverstanden. Hoever gaat volgens u deze regel om 'zichzelf nooit te rechtvaardigen'?

GdeP – Deze regel om zich niet persoonlijk te rechtvaardigen is vanzelfsprekend een voorschrift voor chela's. Natuurlijk is het in de zakenwereld vaak nuttig en volkomen juist dat er een verklaring wordt gegeven voor bepaalde handelingen indien iemands gezonde verstand hem vertelt dat uitleggen de gemakkelijkste en verstandigste en vriendelijkste manier is om moeilijkheden op te lossen. In zo'n geval is het de chela toegestaan dit te doen. Maar dat is niet de betekenis van persoonlijke 'zelfrechtvaardiging'.

De regel betreffende zelfrechtvaardiging is deze. Als u terecht of ten onrechte wordt aangevallen, wees dan niet wraakzuchtig, sla niet terug, ga niet vechten, rechtvaardig uzelf niet alleen maar om uzelf, uw eigen gevoel voor rechtvaardigheid, te bevredigen. Probeer liever met uw mede-chela's en zelfs in de wereld zo te leven en u zo te gedragen dat uw daden luider spreken dan uw woorden. Lijd in stilte als dat beter is en doe het met een rustig hart, liever dan ergens aanstoot aan te nemen en de zaak erger te maken en meer problemen te veroorzaken in een wereld die al is overladen met verdriet en emoties. Vergeef en heb lief, en u zult dan nooit uw persoonlijke zelf willen rechtvaardigen op de manier die verboden is.

Zoals ik zei, is een rustige en geheel onpersoonlijke uitleg zelfs voor een chela soms volstrekt juist en gerechtvaardigd omdat moeilijkheden op die manier soms het beste kunnen worden vermeden, maar dit is niet wat wordt bedoeld met de regel van geen persoonlijke zelfrechtvaardiging. Ik geloof dat ik dit al eerder heb uitgelegd. Strijd niet, vecht niet terug, veroorzaak niet meer moeilijkheden in de wereld, alleen omdat u denkt er recht op te hebben dat er naar u wordt geluisterd en dat uw kant van het geschil naar voren wordt gebracht, of duidelijk wordt gemaakt aan degene die u kwaad heeft gedaan. Als het er alleen om gaat dat u zich persoonlijk voelt aangevallen, houd er dan over op. Laat de onenigheid niet langer voortduren. Bewaar de vrede. Wees rustig. Wees rustig. Wees stil. Vergeef.

Het is een heel eenvoudige regel. Natuurlijk moet u uw gezonde verstand gebruiken wanneer u deze toepast. Maar als regel is het erg gemakkelijk. Het maakt het leven zoveel eenvoudiger en vriende-

lijker. Het betekent: vermijd ruzie, vermijd twist, vermijd onvriendelijke discussie, vermijd een meningsverschil te laten voortduren. 'Rechtvaardig' uzelf niet. Zet het uit uw hoofd. Over een poosje is alles vergeten. Dan zult u in harmonie zijn. Als uw daden luider spreken dan uw woorden en uw daden edel en mooi zijn, zult u zich nergens zorgen over hoeven te maken. Laat het over aan de Wet. Zoals de joods-christelijke bijbel zegt: 'Mij komt de wraak toe' – en zo is het precies. Met andere woorden, sta steeds aan de kant van wat juist is, dan hoeft u zich nergens zorgen over te maken.

Vr. – Bij het bestuderen van het *Rāmāyaṇa* kwamen veel vragen bij ons op die we niet konden oplossen. Een punt waarover ik iets zou willen vragen betreft de handboog van Śiva. Is het juist om deze op te vatten als een symbool voor de kracht van de geestelijke ziel?

GdeP – Ja, zo zou u het kunnen uitleggen, evenals de pijlen die uit de boog komen. Het betekent in werkelijkheid het gebruiken van de geestelijke wil, omdat de wil is als een boog die door een bekwame boogschutter wordt gebruikt. Hij kan gedachte- en gevoelspijlen afschieten en sommige van die pijlen zijn erg gevaarlijk. Maar als die wil door een god wordt gebruikt, kan deze alle stoffelijke dingen doorboren, door alle dingen heengaan en zijn doel bereiken – zoals een pijl die is afgeschoten. In soortgelijke westerse heldenverhalen wordt met dezelfde betekenis vaak het symbool of het zinnebeeld van het zwaard gebruikt in plaats van de boog: het zwaard van de geestelijke wil.

Veel van die oude epische verhalen bevatten echt mooie en diepzinnige, in mystieke vorm weergegeven waarheden; en er bestaan vele honderden van dat soort verhalen. Er is bijvoorbeeld de 'mantel van onzichtbaarheid' waarover u ongetwijfeld vaak heeft gehoord. Welke betekenis heeft deze, denkt u? Heeft u daarover wel eens nagedacht – zich hullen in de 'mantel van onzichtbaarheid'?

Vr. – In obscuratie gaan?

GdeP – Denk erover na, en de volgende keer dat we bijeenkomen zal ik vragen, als de secretaresse me eraan herinnert, of u het vraagstuk van de 'mantel van onzichtbaarheid' heeft opgelost. Heeft u daar bezwaar tegen?

Vr. – Nee, dat zou ik graag willen. Nu over Rāma en Sītā. Ongeveer halverwege het verhaal verlaat Rāma Sītā. Is de verklaring

dat Rāma op aarde afdaalde – in werkelijkheid was hij een god in mensengedaante – om de demon Rāvaṇa te doden, of om te helpen het kwaad in de wereld te vernietigen? Om dit werk te doen zou hij één moeten worden met het aarde-beginsel, dat werd voorgesteld door Sītā; en toen hij zijn taak had volbracht, had hij dit aarde-beginsel niet meer nodig, en daarom verliet hij haar.

GdeP – Dat zou één mystieke manier kunnen zijn om de legende uit te leggen. Een andere manier zou zijn om aan te nemen dat Sītā de geestelijke kant van zijn wezen voorstelde, en een of meer van zijn geestelijke energieën. Maar om een bepaald werk in de wereld te doen, moest hij doelbewust zijn vrouw Sītā, dat wil zeggen het hogere deel van zijn wezen, in de steek laten en naar de aarde afdalen, en zijn goddelijke thuis tijdelijk verlaten of vergeten.

Verklaringen hangen altijd af van de manier waarop de allegorie zich wendt of keert, en u moet uw conclusies in overeenstemming daarmee trekken. Sommige gelijkenissen van Jezus kunnen eveneens op verschillende manieren worden uitgelegd.

Zijn er nog meer vragen voordat we afsluiten?

Vr. – Kunt u iets zeggen over de zaad- en wortelmanu's?

GdeP – In *De Geheime Leer* wordt heel wat over deze twee soorten manu's gezegd. Er is een wortelmanu aan het begin van iedere evolutieperiode, of het nu een planeet, een planeetketen of een mensenras betreft. 'Manu' is een algemene term. Wanneer de term op mensen slaat, betekent deze de voortbrengers van een mensenras. Er is het wortelras aan het begin en er is ook het zaadras aan het einde. Het is duidelijk dat ieder zaad een wortel voortbrengt en elke wortel een zaad; dus of je nu de wortelmanu de eerste manu noemt en de zaadmanu de laatste manu, of deze namen omkeert, het komt allemaal op hetzelfde neer.

Maar laat ik het geval van een bol nemen, bijvoorbeeld onze eigen bol in zijn huidige vierde ronde. We kunnen zien dat de wortelmanu, die de mensheid voortbracht, het mensenras werd dat al zijn veelvoudige en veelsoortige stadia van evolutionaire vooruitgang doormaakt, en, wanneer het tenslotte de bol verlaat, een deel van zichzelf als de zaadmanu zal achterlaten. Maar eigenlijk is het even juist om over de eerste manu te spreken als de zaadmanu en over de laatste manu op de bol als de wortelmanu, die de wortel voor de volgende levensgolf levert als die naar deze bol terugkeert.

In de literatuur van de Adyar Society wordt tegenwoordig veel gezegd over 'manu's'. Mijn voornaamste bezwaar tegen hun denkbeelden daarover is dat de manu's te veel worden verpersoonlijkt. Veel van hun schrijvers spreken over deze manu's alsof ze alleen maar individuele entiteiten zijn; en hoewel dat idee in een erg algemene betekenis waar is, ongeveer zoals we kunnen zeggen dat ieder ras van de mensheid een entiteit is, is toch deze nadruk op het persoonlijke erg misleidend – zo misleidend dat het echt afwijkt van de lering in *De Geheime Leer*.

Vr. – Ik wilde vragen of śishṭa's de zaadmanu's zijn, of omgekeerd.

GdeP – Dat zijn ze.

Vr. – Heeft Vaivasvata-manu dan betrekking op het zaad?

GdeP – Ja, u kunt die de zaadmanu noemen. Maar Vaivasvata kan met recht ook de wortelmanu worden genoemd. De śishṭa's zijn inderdaad de zaadmanu's.

Vr. – Ik heb een vraag over de mānasaputra's. U zegt dat het onnauwkeurig is om over hun 'neerdaling' te spreken. Wanneer ze komen om het latente beginsel te doen ontvlammen zijn ze zelf, door als geestelijke ziel op te treden, in werkelijkheid bezig zich te ontwikkelen en te functioneren voor zichzelf, nietwaar? Is dat niet een nieuwe ervaring voor hen, zodat ze niet echt tijd verliezen?

GdeP – Nee, ze verliezen beslist geen tijd. Maar er zijn twee manieren om het werk of het functioneren van de mānasaputra's te beschouwen. U zou kunnen zeggen dat ze gedeeltelijk door hun edele daad om 'neer te dalen' goed karma verwerven. Maar aan de andere kant moeten we niet vergeten dat ze eigenlijk ook karmisch verplicht zijn om dit werk te verrichten.

Vr. – Is het geen nieuw werk voor hen? Hebben ze al eerder op die manier gefunctioneerd?

GdeP – In het huidige manvantara hebben ze niet twee keer zo gefunctioneerd. Een mānasaputra functioneert op die manier gedurende één manvantara. Als het volgende manvantara aanbreekt en een nieuwe lichting mānasaputra's op het toneel verschijnt, zullen de oorspronkelijke mānasaputra's zich veel verder hebben ontwikkeld en goden zijn geworden. Er zijn echter bepaalde mānasaputra's die we

'mislukten' kunnen noemen, en deze zijn dhyān-chohans die aan het einde van een manvantara de klim naar goddelijkheid niet helemaal hebben volbracht; zij moeten terugkeren om in de nieuwe planeetketen van het volgende manvantara te werken.

Bij ons mensen gaat het in een school net zo. Er zijn leraren die leerlingen opleiden maar die tegelijkertijd zelf een postdoctorale opleiding volgen, en misschien bereiken ze niet het doel dat ze zich hebben gesteld. Als ze niet slagen moeten ze in het volgende schooljaar onderwijs blijven geven. Maar natuurlijk hebben ze het profijt gehad van hun ervaringen en studie. Intussen maken de leerlingen vorderingen, zullen hun diploma hebben gehaald en zijn misschien op hun beurt leraren of docenten geworden.

Het werk van de mānasaputra's is deels karmisch en wordt deels uit eigen beweging gedaan, dat wil zeggen uit eigen keuze, uit vrije wil. Zo is het eigenlijk ook in het gewone leven. Iedere keer dat we een edele daad verrichten, een daad van zelfvergetelheid waardoor anderen worden geholpen, is het karmisch alleen al door het feit dat we het doen. Maar we doen het toch uit eigen keuze en maken daardoor een beter karma voor de toekomst. Het karmische werk kan dus geen 'tijdverlies' worden genoemd, beslist niet. Dat zou onzinnig zijn.

Vr. – Ik dacht ook aan het voorbeeld van de moeder die iets van haarzelf, van haar gemoedsgesteldheid, aan het kind geeft. Ook zij doet ervaring op door het moederschap.

GdeP – Heel juist.

Vr. – Is het zoiets? Dan is het vooruitgang of evolutie voor de mānasaputra's.

GdeP – Ja het is evolutie. Ik zie dat u aarzelt bij de gedachte dat de mānasaputra's misschien wel 'tijd verliezen'.

Vr. – Nou ja, het lijkt me dat ze zich zo vreselijk zouden vervelen.

GdeP – Heeft u zich wel eens verveeld?

Vr. – Ja zeker.

GdeP – Bij het doen van een goede daad?

Vr. – Ik weet niet of ik ooit zoiets heb gedaan.

GdeP – Ik weet zeker van wel. Ieder mens vindt zijn grootste

vreugde in het doen van schitterende daden die tot nu toe sluimerende geestelijke eigenschappen tevoorschijn roepen. Toch is het precies zoals u terecht naar voren brengt: innerlijke geestelijke kracht en schoonheid zo van binnenuit tevoorschijn roepen is iets dat nooit verloren gaat. Het is feitelijk winst. Maar we doen het gedeeltelijk met onze wil, gedeeltelijk uit eigen verkiezing, en gedeeltelijk omdat het ons karma is om op die manier te kiezen.

Vrienden, ik vraag u om de bijeenkomst nu te sluiten.

[Het luiden van de gong. Stilte.]

We hebben een prachtige sfeer in deze bijeenkomsten. De geest van de meesters lijkt soms aanwezig te zijn – de ene keer meer dan de andere. Er heerst het gevoel van vrede, de sfeer van welwillendheid, van vriendelijkheid. Er is ongedwongenheid.

Welterusten allemaal.

27

Bijeenkomst op 10 februari 1931

GdeP – Vrienden, ik ben gereed om vragen te beantwoorden.

Vr. – Het lijkt erop dat we in de laatste zes weken zeer veel rampen hebben gehad: aardbevingen, branden, ongelukken, vloedgolven en vooral een tendens tot het gebeuren van ongelukken die verband houden met vuur. Ik dacht dat ze zijn toe te schrijven aan een bijzondere invloed van de planeten op dit ogenblik, en ik zou u willen vragen of er in dit verband niet ook een bijzondere invloed is op het innerlijke leven van ons studenten, die nuttig zou zijn om te kennen.

GdeP – Ja, wat u zegt is heel juist. Als u de posities van de zon, maan en planeten in ongeveer de laatste drie maanden onderzoekt, zult u heel interessante en ongewone constellaties vinden. De planeten Jupiter en Mars, bijvoorbeeld, stonden heel dicht bij elkaar, Mars in het teken Leeuw en Jupiter in Kreeft, en beide hebben op verschillende tijden in oppositie gestaan met de zware planeet Saturnus.

Bovendien heeft de maan natuurlijk haar gewone omlopen gemaakt en verschillende astrologische constellaties gevormd; maar misschien zijn de belangrijkste aspecten of posities van de planeten waarover ik sprak de opposities geweest. Men neemt aan dat Leeuw een vurig teken is, en dat is feitelijk ook zo. Ook Mars wordt een vurige planeet genoemd en is ook een van de twee zogenaamde 'ongeluksbrengers'. Een vurige planeet in een vurig teken is dus werkelijk veelbetekenend en, bijna of volledig in oppositie met Saturnus zoals hij lange tijd heeft gestaan, moet Mars een dienovereenkomstige uitwerking op de aarde hebben gehad.

Wat de uitwerking op het gemoed van mensen betreft, ik zie geen reden waarom dezelfde grote spirituele en psychomagnetische energieën van het zonnestelsel die zulke gevolgen op aarde en op de andere planeten hebben geen invloed zouden hebben op het denken en het psychische gestel van mensen; en in feite hebben ze die ook.

Ik ben niet van plan te veel hierover te spreken, en ik zal u ronduit zeggen waarom.

Er is inderdaad een ware wetenschap van de astrologie. Ze is een verheven wetenschap, een boeiende studie, die veel nut kan hebben, niet alleen voor het intellect van de mens, maar ook voor zijn ethische instincten door de lessen die hij uit die studie kan trekken. Maar deze verheven, werkelijk bestaande en heel oude wetenschap is in het westen praktisch onbekend. Het enige wat het westen kent van de astrologie zijn de min of meer gehavende overblijfselen van de oude en heilige wetenschap van de sterren.

Hiermee wil ik niet suggereren dat de westerse astrologie geen enkele waarde zou hebben. Integendeel, ook deze overblijfselen van die oude wetenschap van de sterren kunnen nu werkelijk waardevolle lessen geven aan de student die weet hoe hij wat uit het verleden tot ons is gekomen moet interpreteren. U kunt werkelijk de bestemming van de mensheid, een volk, een land, een individu lezen in de posities en zogenaamde aspecten of standen van de zon, de maan en de planeten.

In de oudheid hadden de astrologen een gezegde: 'Stellae non cogunt, agunt', wat betekent 'de sterren *dwingen* niet, maar *stimuleren*' – en niet alleen de sterren maar ook de zon, de maan, en de vijf planeten van de Ouden. Dit betekent dat men altijd onbelemmerd en ongedwongen over zijn aangeboren vrije wil kan beschikken. Door de energieën die de sterren, de zon, de maan en de planeten naar ons toezenden, zetten ze ons aan om bepaalde dingen te denken, op een bepaalde manier te voelen en daardoor bepaalde dingen te doen, maar ze *dwingen* ons nergens toe. De mens kan altijd zijn eigen gevoelens en zijn eigen gedachten veranderen, en daarom ook zijn eigen handelingen. Denk niet dat de oude astrologie een star fatalisme onderwees, of wat voor fatalisme dan ook. Dat was niet het geval. De hoofdgedachte was dat de mens als onafscheidelijk deel van het heelal in al de verschillende delen van het mechanisme van het universum nauwkeurig kan lezen wat het verleden is geweest. Daardoor kan hij op grond van de wet van oorzaak en gevolg afleiden hoe het heden is; en daardoor, op grond van dezelfde wet van oorzaak en gevolg, bepalen wat de toestanden en impulsen zullen zijn die zich in de toekomst zullen voordoen.

Ieder individu kan op elk moment op grond van zijn spirituele vermogen om te kiezen, van zijn vrije wil bij het denken en het handelen, en op basis van zijn spirituele inzicht, zijn eigen lot en dat

van anderen, althans tot op zekere hoogte, veranderen – ongeacht wat de posities of aspecten of standen van de hemellichamen zijn.

Het is duidelijk dat sommige mensen door bepaalde aspecten of standen van de hemellichamen sterker worden beïnvloed, sterker worden gestimuleerd, dan andere mensen. Bepaalde individuen worden onder een van de twaalf tekens van de dierenriem geboren, wat alleen maar betekent dat ze nauwe banden van sympathie hebben met dat teken. Anderen worden om dezelfde reden onder een ander teken geboren, en zo is het met al de andere tien tekens.

Hieruit kunnen we begrijpen dat de mensen daarom in twaalf klassen van wezens kunnen worden verdeeld en die verdeling is zeer nauw en exact verbonden met de tien klassen van monaden waarover HPB in *De Geheime Leer* spreekt. Eigenlijk zijn er twaalf klassen van monaden, maar men verwijst gewoonlijk ernaar als tien – het zou mij vanavond te veel tijd kosten om precies te verklaren waarom dat gebeurt. Slechts zelden wordt over het aantal klassen gesproken als tien, en gewoonlijk wordt in onze literatuur maar over zeven klassen gesproken. De reden waarom men gewoonlijk spreekt over zeven klassen van monaden en niet over tien, kan ik u onmiddellijk geven. Bij de verdeling in tien moet men altijd begrijpen dat zeven ervan het gemanifesteerde of actieve deel van de hiërarchie samenstellen, de resterende drie klassen zijn dus 'niet gemanifesteerd'. Zo is het ook met de structuur van het heelal. In elke hiërarchie zijn er tien, en in feite twaalf, gebieden of rijken of sferen of werelden – noem ze zoals u wilt. Laten we zoals gebruikelijk aannemen dat het er tien zijn. Van deze tien werelden of gebieden of sferen zijn er zeven gemanifesteerd, en drie verkeren, zoals de pythagoreeërs gewoonlijk zeiden, in de stilte en de duisternis van de onpeilbare geest.

Het moet duidelijk zijn dat als bepaalde planeten opkomen – zoals mensen ze vanaf de aarde zien – of schijnbaar opkomen in bepaalde tekens, die individuen die heel nauw met die tekens zijn verbonden, krachtig worden beïnvloed, niet alleen door de tekens maar door de planeten die op dat ogenblik juist door die tekens gaan.

Het zou daarom duidelijk moeten zijn dat op dit moment nu de planeet Mars, in de astrologie als een vurig hemellichaam beschouwd, door het vuurteken Leeuw gaat en in feite retrograde loopt, al die mensen die een min of meer vurige, krijgshaftige aard hebben, en van het type van dit teken zijn, sterker zullen worden beïnvloed dan anderen.

Wanneer de planeet Jupiter door Leeuw zou gaan, wat over enkele

maanden zal gebeuren, dan zou het teken Leeuw samen met Jupiters invloed zeer sterk die mensen beïnvloeden die werden geboren toen Leeuw opkwam, maar die bij de geboorte tevens sterk werden beïnvloed door bepaalde aspecten van de planeet Jupiter, enz.

Nu vraag ik u al deze opmerkingen niet zo op te vatten dat mensen slechts de slaven zouden zijn van een ondoorgrondelijk lot dat door de hemellichamen wordt veroorzaakt. Zo is het niet. Ik heb goede reden om deze waarschuwing te geven. Ik heb mannen en vrouwen gekend, en ongetwijfeld hebben sommigen van u ook mensen gekend, die bijna elke keer dat ze kwaad doen daarvoor aannemelijke excuses bedenken. Ik heb ze horen zeggen: 'Ja, ik heb bepaalde fouten en ondeugden in mijn karakter, maar wat wilt u? Ik ben zo geboren. De sterren waren tegen mij bij mijn geboorte'. Ik bedoel dat niemand in de invloeden van de planeten en van de zon, de maan en de sterren excuses moet zoeken voor de fouten in zijn karakter en de morele verantwoordelijkheid bij de hemellichamen moet leggen voor gedachten en gevoelens en daden die in hem opkomen.

Wat ik zeg is vaag, want ik wil niet erg diep op dit onderwerp ingaan. Ik wil niet te sterk tot uw verbeelding spreken of uw denken stimuleren zodat u allen de astrologie gaat bestuderen, zoals die in het westen wordt onderwezen. Dat is niet mijn bedoeling. Wat ik probeer uit te leggen is het volgende. Een mens wordt op een bepaald ogenblik op aarde geboren wanneer zon, maan en sterren in bepaalde posities staan, en ten opzichte van elkaar bepaalde aspecten vormen, niet omdat hij door deze wordt aangetrokken om dan te worden geboren, maar omdat de instincten en impulsen van zijn wezen door op dat ogenblik geboren te worden – bij zulke conjuncties, opposities, vierkanten, halfsextielen, driehoeken en wat al niet – de open en bij hem passende deur vinden tot fysieke geboorte. Met andere woorden, de invloeden die dan de overhand hebben zijn die welke op dat moment geschikt zijn voor zijn belichaming. Het is de innerlijke mens die over een vrije wil beschikt, die handelt en die het leven dat hij kiest ingaat; hij wordt daartoe gebracht door zijn eigen karma, terwijl de planetaire configuraties en aspecten en standen alleen maar als een open deur het type of soort mens dat dan wordt geboren, bepalen of aanduiden. Daarom herhaal ik: *Stellae non cogunt, agunt*; de sterren *dwingen* niet, maar ze *stimuleren.* Of, om de zin overeenkomstig mijn laatste opmerking te wijzigen: de sterren vormen u niet, ze geven aan wat u bent.

Vr. – Mag ik wat vragen? Het gaat over Reichenbach, de Duitser, of ik geloof dat hij een Oostenrijker was. Er is ons gezegd dat het het beste is om met het hoofd naar het noorden te slapen. Reichenbach zegt dat het op het noordelijk halfrond zelfs belangrijker is op de rechterzijde te liggen, want de krachtigste polariteit in het menselijk lichaam is niet tussen het hoofd en de voeten maar tussen de rechter- en de linkerzijde. Volgens hem is er een drievoudige polariteit in het menselijk lichaam, de sterkste tussen de rechter en de linkerzijde, de volgende in kracht tussen hoofd en voeten, en de derde, de minst krachtige, tussen de voor- en achterkant van het lichaam. Mensen op het zuidelijk halfrond van de aarde zouden dus op hun linkerzijde moeten liggen. Maar hij schijnt te zeggen dat het om een andere reden is, bijna het tegengestelde van wat u ons als reden heeft gegeven. Het is niet omdat bijvoorbeeld het hoofd als pool overeenkomt met de noordpool van de aarde, maar omdat het de tegengestelde pool is, want tegengestelde polen trekken elkaar aan, en hij had dit feit geconstateerd door zijn proeven met magneten. Het astrale van het menselijk lichaam wordt beschermd, juist omdat de rechterzijde van het lichaam en het hoofd van het lichaam een tegengestelde polariteit hebben aan die van het noorden.

Dit komt me opmerkelijk voor, want volgens onze lering begrijp ik het zo dat het hoofd en de rechterzijde van het lichaam eenzelfde polariteit hebben als de noordpool, en in dat geval zouden ze elkaar moeten afstoten. Als dus magnetische omstandigheden invloed hadden op dat soort dingen, zou men minder goed moeten slapen, en misschien uit het lichaam worden geworpen door in de positie te slapen die u aanbeveelt.

Reichenbach zegt vele proeven te hebben gedaan en veel dingen te hebben opgemerkt. Bijvoorbeeld: sommige mensen, zwakke vrouwen, die een paar uur in een kerk zitten, naar het oosten gekeerd, hebben hun linkerkant naar het noorden; dat is de verkeerde kant, en daardoor worden ze bewusteloos, vallen in zwijm. Kortom, ze kunnen het niet verdragen.

Ik zou u dankbaar zijn voor een verklaring van de filosofie van deze zaak.

GdeP – U heeft over een zeer interessant onderwerp gesproken, en ik geloof dat Reichenbach over het geheel genomen een werkelijke waarheid heeft geconstateerd. Maar als ik u goed heb begrepen, is er een ding waarover u spreekt waarbij u misschien een onderscheid

maakt zonder dat er een verschil is. Volgens de moderne westerse theorie heeft een magneet twee polen, nietwaar? Deze worden de noord- en de zuidpool genoemd. Als u twee magneten bij elkaar brengt, moet de noordpool van de ene staan tegenover de zuidpool van de andere, en dan zullen ze aan elkaar blijven hangen.

De beide noordpolen wijzen in dezelfde richting en stoten elkaar dus niet af. Zo is het ook met het menselijk lichaam dat in bed slaapt met het hoofd naar het noorden. De positieve pool van de mens, zijn noordpool, zijn hoofd, wijst dus naar de noordpool van de aarde en krijgt dus het magnetisme dat van de zuidpool komt van alle voorwerpen die vlak bij zijn hoofd liggen of het aanraken.

Dat is de reden waarom de zogenaamde 'noordpool' naar het noorden zou moeten wijzen. Dat is ook de reden waarom een mens zijn noordpool, zijn hoofd, naar het noorden moet richten. Het is omdat de invloed, het magnetisme dat in zijn noordpool komt, uit de zuidpool van de magneet komt, wat het ook is, zichtbaar of onzichtbaar, waarmee zijn hoofd in direct contact staat. De afstand tussen de noordpool en het hoofd van de mens die slaapt zou kort of lang kunnen zijn. Maar die afstand is samengesteld uit stof of materiële dingen tussen de noordpool en het hoofd van de mens, en lijkt dus op een reeks magneten waarvan de ene aan de andere hangt in een kortere of langere keten van magneten. In alle gevallen wijzen alle noordpolen in dezelfde richting naar de noordpool van de aarde.

Afgezien van wat ik zojuist heb gezegd, betwijfel ik het zeer of baron Reichenbach wat betreft het slapen op de verschillende zijden van het lichaam helemaal gelijk heeft. Ik begrijp dat er artsen zijn die het slapen op de rechterzijde aanbevelen volgens een theorie dat het hart daardoor vrijer zou kunnen werken, niet zou worden samengedrukt. Maar veel belangrijker dan dat is het volgende: de ideale wijze van slapen, als de mens hiervan een gewoonte zou kunnen maken, is met het hoofd naar het noorden of het noordoosten – maar het beste is naar het noorden – en het lichaam enigszins gebogen, met de knieën min of meer opgetrokken, maar op een natuurlijke manier, terwijl de voeten naar het zuiden wijzen.

Het is interessant dat veel oude volkeren hun doden in deze halfronde of gebogen houding begroeven, 'hun laatste slaap slapend'. Men zegt dat dit ook de houding is van het ongeboren kind in zijn voorgeboortelijke slaap. Volgens de theorie – en dit is een feit – bewegen alle elektromagnetische energieën zich in spiralen of cirkels. Dan stromen ze volmaakt. En het lichaam dat zo gebogen in bed ligt

met het hoofd bij voorkeur naar het noorden, met min of meer opgetrokken knieën en de voeten naar het zuiden, geeft aan de natuurlijke magnetische circulaties van de aarde alle gelegenheid vrij door het lichaam te stromen, zonder onnodige weerstand. De natuur laat het ongeboren kind ook zo slapen.

Voorzover mensen dit kunnen doen zou ik sterk aanraden dat ze in hun slaap deze houding van het lichaam proberen aan te nemen. Het is misschien niet van zo groot belang, omdat het gemiddelde gezonde lichaam heel wat kan doorstaan.

Vr. – Mag ik iets hieraan toevoegen? Artsen [natuurkundigen?] hebben nu iets ontdekt wat de uitspraken van Reichenbach over de rechter- en linkerzijde van het lichaam bevestigt. Ze hebben ontdekt dat bij iedere hartslag een elektrische stroom van rechts naar links door het lichaam gaat.

GdeP – Dat is waar. Heeft Reichenbach dit ontdekt?

Vr. – Ja, de polariteit, maar niet het feit van de elektrische stroom. Maar de nieuwere ontdekking schijnt zijn leer over de polariteit te ondersteunen.

GdeP – Ik denk dat het waar is. Het hoofd is zeker de noordpool van het lichaam, de voeten zijn de zuidpool; de voorzijde van het lichaam is positief, de achterzijde is negatief; de rechterzijde is positief, de linker negatief. Er is dus een drievoudige maar eenvormige stroom die altijd door het lichaam rondgaat.

Vr. – Ik zou op dit punt volkomen duidelijkheid willen hebben voor mijn werk met de kinderen. Als u spreekt over slapen met het hoofd naar het noorden en met opgetrokken knieën, betekent dat dan dat men op de rug of op een van de zijden ligt?

GdeP – Op de zijde van het lichaam.

Vr. – Bij kinderen merk ik op dat baby's bijna altijd op hun rug liggen met de knieën iets opgetrokken; en drie van de oudere kinderen die ik verzorg slapen ook zo, maar ik denk niet dat dit een goede houding is.

GdeP – Dat geloof ik ook niet, tenzij het een zeer jong kind betreft; in dat geval zou ik het niet storen, omdat zeer jonge kinderen uit instinct handelen. Maar bij een ouder kind of een volwassene zijn de

omstandigheden anders. Ik zou iemand niet aanraden op de rug te slapen. Het is beter op de buik te slapen, met het gezicht naar beneden. Maar ik vind dat men in bed het rustigst slaapt op de rechter- of linkerzijde, en bij voorkeur op de rechterzijde met het hoofd naar het noorden en met de benen iets opgetrokken zoals ik heb gezegd, waarbij het lichaam ontspannen is. Als u probeert de benen op te trekken en daarvoor energie en wilskracht moet gebruiken, zult u uw rust natuurlijk zeer verstoren.

Vr. – De kinderen waarover ik sprak zijn zeven of acht jaar oud.

GdeP – Dat is helemaal niet oud. Toen ik hierover sprak dacht ik aan oudere kinderen en volwassen. Ik zou willen aanbevelen dat het kind na het tiende jaar wordt aangeraden om te proberen niet op de rug te slapen. Ik geloof dat dit voor opgroeiende kinderen of volwassen niet goed is. Natuurlijk zou ik baby's in die houding laten liggen, zoals ze die in hun slaap instinctief aannemen.

Vr. – Als men steeds op één zijde en niet op de andere ligt, bestaat dan het gevaar dat er een abnormale ruggengraatsverkromming ontstaat?

GdeP – Dat gevaar bestaat inderdaad.

Vr. – Op 2 november [1930] maakte u aan het eind van het programma over 'Cagliostro', enkele opmerkingen, en twee ervan waren: 'Voor elke Cagliostro die verschijnt is er altijd een Balsamo die hem vergezelt, en in feite wordt iedere boodschapper onafscheidelijk vergezeld door zijn schaduw. Is het toegestaan om wat meer licht te werpen op deze uitspraken?

GdeP – Ik kan u hier tenminste iets over hen vertellen wat ik op een openbare bijeenkomst niet kan zeggen. U kent allen het verhaal van de Christus en zijn Judas. Dit verhaal heeft echter een interessante betekenis. Het kan worden opgevat als het verhaal van het verraad van één mens door een medemens, met andere woorden als een gewone of alledaagse legende. Maar eigenlijk heeft ieder mens zijn eigen Judas in zich: de lagere, hartstochtelijke, slechte kant van zijn natuur.

Iedere boodschapper van de Loge die tot dusver is verschenen had zijn of haar Judas. Ik vertel liever niet precies wie deze Judassen zijn geweest, of wie het nu is. Ik heb mijn Judas.

Het is een vreemde wet in het occultisme, en deze geldt ook in het

dagelijks leven, dat geen enkele spirituele impuls in de tegenwoordige staat van de evolutie van de mens op zichzelf schijnt te kunnen slagen of te worden doorgezet of volbracht – ik bedoel onbelemmerd, ongehinderd. Iedere spirituele impuls schijnt een overeenkomstige en even krachtige reactie op te wekken, die als zijn belichaming een menselijke Judas voortbrengt, voorzover het de boodschappers van de Loge betreft.

Giuseppe Balsamo was ongetwijfeld de Judas van Cagliostro. Dat is volgens mij duidelijk. Dit feit is al genoemd en er is geen reden om het te verzwijgen. Wie de Judas of 'schaduw' van Graaf de Saint Germain was, schijnt onbekend te zijn, en misschien is dat maar goed ook.

En nu wil ik iets zeggen dat misschien heel vreemd zal klinken. Er zijn in het occultisme veel mysteries, en toch bevatten ze zoveel nuttige gedachten wanneer ze onder onze aandacht worden gebracht. Niet alleen heeft iedere boodschapper zijn eigen Judas, maar deze Judas wordt voortgebracht door de daden van de boodschapper zelf en is op een vreemde en mysterieuze wijze karmisch bestemd het middel te zijn, ten eerste om het werk van de boodschapper te belemmeren, maar uiteindelijk om het tot een schitterend succes te brengen.

Neem bijvoorbeeld het verhaal van de christelijke verlosser Jezus, de Christus genoemd. Over hem wordt gezegd dat als er geen Judas was geweest om hem te verraden, en het zo mogelijk maakte dat het 'goddelijke plan' ten uitvoer werd gebracht, hij zijn werk niet had kunnen volbrengen. Evenzo is over de duivel van de christenen, opgevat als een hypothetische persoonlijkheid, gezegd dat als die duivel niet had bestaan, wat zou dan in 's hemelsnaam het nut van de komst van Christus zijn geweest?

Er ligt een werkelijke esoterische waarheid ten grondslag aan dit vreemde en eigenaardige verhaal van de christenen, en ik heb geprobeerd naar deze waarheid te verwijzen. De boodschapper kan zijn werkelijke taak niet verrichten, tenzij hij de Judas kan voortbrengen om hem tegen te werken. Is dat niet iets vreemds, iets eigenaardigs, iets geheimzinnigs? En toch is het waar. Naar het schijnt is dus de boodschapper in zekere zin zelf verantwoordelijk voor de Judas die hem verraadt.

Vr. – Ik ben *The Face of Silence* [Het gelaat van de stilte] van Mukherji aan het lezen. Het boek bevat veel interessante feiten over Rāmakrishṇa; hij schijnt een opmerkelijke man te zijn geweest en een boodschapper van een andere soort. Is het niet zo dat er verschillende

typen boodschappers zijn? Zijn terminologie is zo anders dan de onze. Het komt me voor dat hij de theosofische wijsheid mist, maar hij schijnt in allerlei opzichten een bewonderenswaardig inzicht te hebben. Zou u deze verschillende soorten boodschappers willen toelichten?

GdeP – Ja, voorzover ik dat kan. Ik zou Rāmakrishṇa, of een andere hindoe van wie de naam me nu te binnen schiet, Ram Mohun Roy – en er zijn een aantal van zulke mensen geweest – geen 'boodschappers' willen noemen. Een boodschapper is een bepaald individu dat komt met een opdracht van de Loge van de meesters van wijsheid, mededogen en vrede om in de wereld een bepaald werk te doen. Maar afgezien van deze bijzondere klasse die we de boodschappers noemen, brengt de mensheid op verschillende tijden in haar geschiedenis grote figuren voort, soms zeer heilige, goede mensen, zeer spiritueel, die, hoewel ze dat zijn, technisch gesproken geen boodschappers kunnen worden genoemd, omdat ze niet door de meesters zijn uitgezonden met een speciale en bijzondere opdracht om in de wereld een bepaalde taak te verrichten.

Daarom zou ik Rāmakrishṇa geen theosofische boodschapper in onze betekenis van het woord willen noemen.

Vr. – Is er een analogie tussen de boodschapper die zijn Judas moet voortbrengen, en iemand die met kracht moeilijkheden en hinderpalen opwerpt om die in zijn natuur te overwinnen en daaraan het hoofd te bieden?

GdeP – Dat is juist. U heeft uw vinger precies gelegd op het punt waar het om draait. En ik zal zelfs een stap verder gaan. U kunt de Judas van een boodschapper zijn 'tweelingbroer' noemen, maar een tweelingbroer van de 'schaduw'. Het is iets vreemds dat, zover ik weet, zover mij is geleerd, er voor iedere meester van wijsheid die in de wereld heeft gewerkt er een overeenkomstige broeder van de schaduw is geweest. Het lijkt iets op de tegenstelling van de polen waarnaar eerder vanavond is verwezen met betrekking tot het fysieke lichaam. Het schijnt bijna alsof een positieve pool niet zou kunnen bestaan tenzij daartegenover een gelijkwaardige pool bestaat, de negatieve pool. Dat is de situatie in het huidige evolutiestadium van de mens.

Ik zou ongelijk kunnen hebben in wat ik nu ga zeggen, omdat het onderwerp heel diepzinnig is. Maar ik denk dat deze situatie van een

boodschapper en zijn schaduw in de verre toekomst er niet altijd zal zijn, en daarbij bedoel ik in bijvoorbeeld de zevende en mogelijk in de zesde ronde van onze planeetketen. Ik geloof niet dat dezelfde vreesaanjagende toestand – en het is vreesaanjagend in de ware zin van het woord – dan zal heersen en dat een leraar van het licht niet in de wereld kan verschijnen zonder een even sterke kracht van de duisternis, kracht van het kwade, op te wekken. Natuurlijk zal het licht tenslotte altijd de overwinning behalen. Er is een logische reden daarvoor, als we erover nadenken.

Ieder mens die de strijd aangaat om zichzelf te overwinnen – en ik gebruik de woorden 'strijd aangaat' omdat het gewoonlijk zo wordt omschreven – wekt onmiddellijk tegengestelde energieën in zijn wezen op. Hij heeft de donkere krachten in zijn eigen karakter uitgedaagd en deze springen direct tevoorschijn, en hij moet ze overwinnen – of omkomen als hij dat niet doet. Dit feit treedt op bij alle inwijdingen, en ongetwijfeld zullen zij onder u die HPB's werken goed kennen, zich enkele van haar wenken herinneren over wat er tijdens inwijdingen gebeurt, wanneer de initiant, de neofiet, tegenover *zichzelf* komt te staan en *zichzelf* moet overwinnen, of anders sterven. Want inwijding is onverbiddelijk. Het licht moet òf gaan schijnen òf uitdoven.

Vr. – Als de tegenwerkende krachten er niet waren om ons uit te dagen en de strijd met ons aan te binden, wat voor aansporing zouden we dan hebben om naar het toppunt van spiritualiteit te streven – als we ons niet moesten inspannen om de lagere natuur te overwinnen? Is dat niet de voornaamste reden waarom we in verleiding worden gebracht?

GdeP – Ik denk het wel. Volgens het beginsel dat we allen heel goed kennen, klimmen we door onze fouten te overwinnen. Wat zegt de dichter hierover? Ik herinner me de woorden niet precies: 'Over onze dode zelven als treden klimmen we naar hogere dingen.'

Vr. – '. . . opdat de mensen de treden zullen opgaan
van hun dode zelven naar hogere dingen.' – *Tennyson*

GdeP – Dat is het precies, en die bewering is heel waar. De verheven overwinning waarvan degene die streeft weet dat hij die uiteindelijk zal behalen, vormt natuurlijk de aansporing om te klimmen. Maar het proces zelf bestaat uit het zich verheffen boven onze dode

zelven als treden naar hogere dingen. Het is een prachtige gedachte.

Vr. – In Leonid Andrejevs wonderbaarlijke mystieke verhaal over Judas Iskariot schildert hij Judas in een heel ander licht af dan waarin we hem gewoonlijk zien. In één deel van zichzelf schijnt hij zich bewust te zijn van wat hij doet, en hij heeft werkelijk een grote liefde voor Jezus. In dit verhaal schijnt hij ondanks zichzelf ertoe te worden gedreven om juist deze dingen te doen die hij moest doen. Ik vroeg me af of zo'n situatie waar zou kunnen zijn – of Judas zich bewust kon zijn van enig hoger gevoel, maar op hetzelfde moment verplicht zou zijn te doen wat hij moest doen.

GdeP – In zekere zin is het niet alleen waar, maar er schuilt een grote esoterische waarheid in. Vergeet niet dat iedere Judas een christus in embryo is. Iedere kwade hartstocht in een mens is in zijn kern een goddelijke energie. Het op orde brengen van deze energieën, vaak wordt gesproken over het 'vernietigen' ervan, het corrigeren ervan, maakt de mens – wanneer dat gebeurt en hij op die manier zichzelf overwint – zo groot en sterk, omdat zijn hele natuur daarna opwaarts gaat in één stroom van energie.

Niettemin weten zelfs de Judassen ergens in hun constitutie – hoewel hun haat verschrikkelijk is, hoewel ze vechten voor hun boze leven zoals alle kwade energieën dat doen – dat hun eigen dood een overwinning betekent voor hun eigen spirituele zelf. Natuurlijk gebruik ik gewone, menselijke woorden, 'dood', 'overwinning', enz. Het feit dat ze worden overwonnen betekent paradoxaal de redding voor henzelf. In de Judas gaan de stromen naar omlaag; in de boeddha, in de meester, bewegen de stromen zich opwaarts. Maar in beide gevallen zijn de energieën, relatief gesproken, dezelfde. Voor mensen met een aanleg voor mystiek is dit een heel boeiend onderwerp om over na te denken. Hier zien we nog eens een reden voor het grootse oude gebod dat de goden ons hebben gegeven: 'Leer vergeven, leer liefhebben, want dit brengt harmonie en kracht.' De regel is eenvoudig, zo eenvoudig dat een kind die kan begrijpen.

Het is de plicht van de boeddha, van de christus, van de meester, zijn eigen Judas te redden, om van een verbitterde vijand, een kwaadwillende en onverzoenlijke tegenstander, de grootste en trouwste helper te maken. Vreemde paradox!

Vr. – We horen in ons theosofische werk over de noodzaak te worstelen en de strijd aan te gaan met het lagere deel van onze natuur,

en gewoonlijk wordt dit opgevat als een strijd tegen hevige hartstochten. Is het niet waarschijnlijker dat we zullen worden beïnvloed door subtielere, bijna negatief te noemen, hartstochten – het niet doen van de juiste dingen of het niet vasthouden van de juiste gevoelens?

GdeP – U heeft groot gelijk. De moeilijkste problemen waarmee wij als mensen te maken krijgen liggen niet zozeer in onze heftiger instincten, impulsen en hartstochten als wel in de subtiele energieën van ons wezen, die ons onverwachts overvallen en zich als het ware stormenderhand meester van ons maken. U weet dat ieder mens, beschouwd als een entiteit, drie fundamentele innerlijke kwaliteiten heeft die de hindoes tamas, rajas en sattva noemen: anders gezegd de tāmasa, rājasa en sāttvika eigenschappen. De tāmasa eigenschappen zijn die welke u de negatieve eigenschappen heeft genoemd. De rājasa eigenschappen heeft u de hevige hartstochten genoemd, de krachtige en tegendraadse elementen van onze constitutie. De sāttvika hoedanigheden zijn misschien de subtielste van de drie klassen, en hoewel ze het hoogst staan in de reeks, zijn ze ook de kwaliteiten of energieën of delen van onze constitutie die het moeilijkst zelfbewust zijn te beheersen omdat ze het moeilijkst zijn te begrijpen.

Bijvoorbeeld, een mens kan falen door een goede of sāttvika impuls, even gemakkelijk als hij kan falen door toe te geven aan een rājasa of hevig hartstochtelijke impuls. De goede kanten van ons karakter zijn feitelijk het moeilijkste om te overwinnen. Is dit niet een vreemde paradox? Het komt erop neer dat een mens volledig meester over zichzelf moet worden, en niet maar gedeeltelijk. Hij moet zelfs niet toelaten dat zijn wil, zijn oordeel, zijn onderscheidingsvermogen – kortom het hogere deel van zichzelf – op een dwaalspoor worden gebracht door zijn goede impulsen. Hij moet niet op een onverstandige manier goede dingen doen, want er kan allerlei onheil worden veroorzaakt door onverstandig handelen, zelfs als hij tracht goede daden te verrichten. Een mens moet zichzelf volledig, volkomen de baas zijn om een meester van het leven te worden. Hij moet de beheersing hebben over *alle* delen van zichzelf. Hij moet niet alleen meester zijn over zijn lichaam, dat we het tāmasa deel kunnen noemen; niet alleen over zijn hartstochtelijke en psychische deel, dat we het rājasa kunnen noemen; maar hij moet ook meester zijn over zijn hogere natuur, zijn sāttvika deel.

Soms geloof ik dat er in de wereld werkelijk niet zoiets is als 'zonde'. Ik moet nog een mens tegenkomen die ik werkelijk – geheel

en al en zonder enig voorbehoud – kan kwalificeren als een slecht mens die dat welbewust, moedwillig en met kwade opzet is. Bij de slechtste mensen die ik ooit heb gekend heb ik altijd kunnen ontdekken dat de slechte dingen die ze doen meer voortkomen uit hun pogingen om zichzelf aan te passen dan uit een onnatuurlijke en verdorven liefde voor verschrikkelijke en weerzinwekkende handelingen en dingen.

Juist de kleine dingen zijn vaak heel belangrijk. Vaak brengt de negatieve, passieve kant van ons karakter ons op een dwaalspoor. Traagheid is een voorbeeld hiervan. Ik heb grotere verwachtingen van een mens die heftig is in zijn gevoelens, in zijn instincten, zelfs in zijn handelingen, dan in iemand die dronken is van spirituele zelfgenoegzaamheid, of verzonken is in een volkomen ethische slaap. En tenslotte vrees ik het meest voor een mens van wie de instincten zelf goed zijn, van wie de impulsen naar het hogere aspireren, maar die zichzelf niet goed begrijpt. Al gaat zo iemand snel vooruit, hij raakt toch altijd in moeilijkheden, zit altijd in de problemen. Hij begrijpt anderen altijd verkeerd, en wordt zelf nooit begrepen.

Het enige antwoord dat we dus op uw vraag kunnen geven is: De mens moet leren om zichzelf op alle gebieden te beheersen, alle delen van zijn constitutie te beheersen, en dan onpersoonlijk te handelen met zijn hart vol onpersoonlijke liefde, en zich onzelfzuchtig dienstbaar te maken aan alles wat is.

Ik wil ook iets zeggen over die termen die niet alleen in onze literatuur maar ook in de wereldliteratuur zo algemeen voorkomen: 'worsteling', 'vechten', 'strijden' – beeldspraak afkomstig van het slagveld of de boksring. Ze zijn in alle delen van de wereld heel gewoon. Maar ik vraag me vaak af of 'overwinning' – om dezelfde gedachtelijn te volgen – niet gemakkelijker wordt behaald door niet te 'worstelen' en te 'vechten' en te 'strijden'. U begrijpt misschien wel hoe gevaarlijk deze opmerking kan klinken voor mensen die deze gedachte niet begrijpen.

Ik geloof dat de manier om te winnen is door dat met liefde, vriendelijkheid en onpersoonlijkheid te doen. De beste wijze om de lagere natuur te overwinnen is niet door haar te 'bevechten' en te 'bestrijden', waardoor men haar sterk en energiek maakt, maar door te begrijpen dat ze een deel van uzelf is en door haar vastberaden op haar plaats te zetten met vastbesloten en onpersoonlijke vriendelijkheid en zachtheid. De beste manier om hiermee te beginnen is vaak door haar volledig te negeren, haar de rug toe te keren.

Ik heb vaak mannen en vrouwen gezien die kennelijk hun leven hebben doorgebracht met het strijden en worstelen met zichzelf. Het stond als het ware met grote letters op hun voorhoofd geschreven. Men zag het aan hun manier van lopen. Ze waren een en al zenuwen, uiterst gespannen. Dit lijkt me een volkomen verkeerde psychologische methode. Het is veel gemakkelijker en doeltreffender zich rustig boven deze lagere elementen van onze constitutie te verheffen, en zo te leven in een sfeer van innerlijke vrede en harmonie, waarbij we onwaardige elementen in ons eenvoudig negeren, en deze tenslotte een natuurlijke dood sterven. Op deze manier prikkelt u ze niet en voedt u ze niet door er buitensporig aandacht aan te schenken. Negeer ze eenvoudig! Laat uw hart vervuld zijn van harmonie, vrede en onpersoonlijke liefde. Daar gaat het om – liefde voor alle dingen, groot en klein. De man of vrouw die voortdurend strijdt, vecht, worstelt, is in feite al verslagen vóór hij of zij tot resultaten komt.

Lao-tse uit China was een wijs man. Zijn paradoxen bevatten op dit gebied meer diepzinnige psychologische waarheid dan die van bijna elke andere leraar, dan de leringen van bijna elke andere wijze. Hij maande zijn leerlingen altijd aan: ''Vecht' niet, 'worstel' niet. Wees stil, in vrede, in harmonie.'

Vr. – Kan het zijn dat het helemaal afhangt van het deel van onze constitutie waarmee we ons vereenzelvigen? Als we ons vereenzelvigen met de persoonlijke mens voor wie deze gedragscode van strijd in de wereld bestaat, en onszelf in dat licht zien, beperken we ons tot die kring. Vereenzelvigen we ons met het hogere deel van onze natuur, het spirituele deel, het deel dat gedurende de hele periode van activiteit blijft leven en die periode overziet, zou het dan niet kunnen zijn dat, als we ons met dit laatstgenoemde deel vereenzelvigen, de strijd op de lagere gebieden daardoor wordt verzwakt: dat de energieën dan zo worden verheven dat ze op deze ruimere gebieden worden toegepast, en dat dit leven vol 'strijd' op de lagere gebieden er dan niet meer is?

GdeP – Zeer juist. Vanuit een psychologisch standpunt gezien is wat u heeft gezegd een diepe waarheid, en hiernaar heb ik enkele ogenblikken geleden verwezen. Het is duidelijk dat als u zich met uw lagere natuur vereenzelvigt, u ermee moet strijden en vechten. U bent dan op dat gebied. Dan verlaagt u uzelf. Dus, waarom zou u zich niet boven dit alles verheffen, en aan dit alles geen aandacht besteden, er niet aan denken? Vind vrede in uzelf. Als uw hart een en al harmo-

nie is, zal uw lagere natuur u niet langer dwars zitten. Bedenk dat iedere keer dat u toegeeft aan uw lagere natuur, u het niet alleen moeilijker voor uzelf maakt om u de volgende keer erboven te verheffen, maar u verlaagt daardoor ook elke vezel van uw constitutie. Leef dus niet op de lagere gebieden, daal niet af naar die gebieden. Geef geen erkenning aan deze andere en onedele zaken. Wees daar stil, wees daar rustig. Verhef u boven dit alles. Leef op een ander gebied. Het is even gemakkelijk; in feite is het gemakkelijker – oneindig veel gemakkelijker.

Iedere man of vrouw die de strijd aangaat met de hartstocht – laten we dat voorbeeld nemen – vereenzelvigt zich tijdelijk met die hartstocht en betaalt daarvoor een vreselijke prijs. Geef niet toe aan die hartstocht door u te verlagen tot dat gebied. Dat is de regel. Hoevelen van u zijn sterk genoeg om die te volgen, en in vrede te leven, in harmonie te leven met alle andere wezens? Want dat betekent het in feite. Dat is de beloning. U verenigt zich met de hogere delen van uw natuur, en daardoor vereenzelvigt u zich met de hogere delen van het heelal. En nu keer ik terug tot wat ik al eerder heb gezegd: ik ben van mening dat al dit praten over 'worstelen', 'vechten' en 'strijden' een totaal verkeerde benadering is.

Vr. – Vereenzelvigen we ons met dit lagere zelf wanneer we wroeging hebben of lijden, omdat we weten dat we niet overeenkomstig het beste in onze natuur hebben geleefd?

GdeP – Ja, in een zeer werkelijke zin is dat waar. Het is een veel minder slechte manier van zich vereenzelvigen met de fouten die we hebben gemaakt, of met de slechte daden die we hebben verricht, dan om daartegen te 'vechten'. Maar als we op een abnormale en ongezonde wijze bij onze vroegere fouten blijven stilstaan, vereenzelvigen we ons ermee, en dit is een groot struikelblok voor vooruitgang.

Vr. – Wat lijdt er in ons als we een fout hebben gemaakt? Het is toch niet het hogere zelf?

GdeP – Zeker niet. Het is niet de Christus in u die lijdt. Het is de Judas, het lagere zelf, die lijdt – uit schaamte, uit wroeging en van verdriet.

Vr. – Geldt dit niet ook voor rouw en verdriet om een gestorvene?

GdeP – Helemaal waar. Dit zou een beetje wreed kunnen klinken

voor mensen met een gevoelig hart. We houden allemaal van hen die zijn heengegaan; maar toch, wanneer we erover nadenken, wat is het dan dwaas voor ons theosofen onze kracht aan ongezonde jammerklachten te verspillen door toe te staan dat ons hart onophoudelijk wordt gekweld. Het is niet goed, het is geen deugd. Het is zwakheid. Dit betekent niet dat we ons hart moeten verharden, want dat is een ondeugd. Geen mens kan ontkomen aan het gevoel van pijn en verdriet als iemand die hij liefheeft is heengegaan. Dat is heel natuurlijk, en in zekere zin gepast. Toch is het dwaas en daarom verkeerd om ongezond lang in ons denken stil te staan bij de deugden van hen die zijn heengegaan en bij onze reactie van persoonlijke pijn en lijden omdat we zijn beroofd van hun gezelschap. Laten we hun deugden niet vergeten. Laat de herinnering aan hen in ons hart blijven leven. Laten we hen meer dan ooit liefhebben. Dat is menselijk, op een goddelijke manier menselijk en gepast. Dat is één ding; maar om luid te klagen, of in stilte verdrietig te zijn, maanden en maanden lang te rouwen – dat is niet goed.

Vr. – Mag ik nog een ogenblik terugkomen op het onderwerp van de Judas? Bij minstens twee gelegenheden sprak Katherine Tingley uitvoerig over een vijand van Judge die zij de man achter de boom noemde; en bij één van die gelegenheden was die vijand ook haar vijand. Is mijn gedachte juist dat de Judas die iedere leraar als een schaduw volgt of die door de leraar tevoorschijn wordt gebracht, een mens is, een man onder de mannen of een vrouw onder de vrouwen, en op dit gebied is belichaamd? Of leeft hij misschien op een ander gebied – is hij een van de broeders van de schaduw? Ik kreeg de indruk uit wat KT zei, dat deze man achter de boom, die Judge's grootste vijand was, zich niet op dit gebied bevond.

GdeP – In antwoord op uw vraag kan kortweg worden gezegd: De broeders van de schaduw zijn in sommige opzichten zoals de meesters van wijsheid, ze kunnen al dan niet op dit gebied zijn. Maar de Judassen over wie ik zojuist sprak, waren allen mannen en vrouwen – mensen. Iedere meester heeft zijn 'schaduw'. Iedere boodschapper heeft zijn of haar schaduw. En dit woord 'schaduw' wordt niet zomaar gebruikt. Het is een individu, karmisch heel nauw verbonden met de boodschapper, zo nauw dat ze als individuen, een 'tweede ik' kunnen worden genoemd. Er is een sterke band tussen elk individueel geval en zijn of haar 'schaduw'.

Vr. – Zou het waar kunnen zijn dat als de boodschapper wordt teruggetrokken, de 'schaduw' sterft of eveneens wordt teruggetrokken?

GdeP – Dat is zo. Bijna onveranderlijk sterft die of verdwijnt van het toneel. Soms gebeurt het dat de 'schaduw' als eerste gaat.

Vr. – Over de lagere natuur die wroeging of schaamte ervaart, zou ik willen vragen: Waar is die bewustzijnstoestand gezeteld? Bevindt die zich gedeeltelijk in de lagere natuur?

GdeP – Hij is in de lagere natuur. Op dat feit heb ik vaak gewezen toen ik zei dat het geweten een gids is, maar volstrekt niet onfeilbaar, eenvoudig omdat de hogere natuur binnen de lagere natuur waarin het geweten zetelt nog niet voldoende is ontwikkeld om een onfeilbare gids te zijn.

Zelfs bij de dieren ziet u min of meer hetzelfde. Een hond die als huisdier wordt gehouden, bijvoorbeeld, vertoont de eerste tekenen van een geweten. Hij weet heel goed wanneer hij iets verkeerds heeft gedaan, tenminste op dat ogenblik.

Dit illustreert de vraag die u heeft gesteld. Het geweten is het leidende licht van de lagere natuur, en die lagere natuur is de gemiddelde mens, dat deel van zijn constitutie dat het lagere menselijke deel is. Het geweten dat erin werkt is het hogere menselijke deel, een deel van de goddelijke straal uit de innerlijke god, die zich onvolkomen uitdrukt omdat de lagere natuur, het gewone menselijke deel, nog niet in staat is deze in zijn volle glorie te openbaren. Het schijnsel ervan is zwak, maar het is er, en het is een licht.

Vr. – *De Stem van de Stilte* (blz. 36) spreekt over het kwijtraken van het bewustzijn van begeerte. Als u over de buddhische luister spreekt, bedoelt u dan dat het bewustzijn zich op zo'n moment heeft vereenzelvigd met een deel van de menselijke constitutie boven wat in *De Stem van de Stilte* het 'bewustzijn van begeerte' wordt genoemd? Is de buddhische luister dan zichtbaar? Heb ik de vraag misschien slecht geformuleerd?

GdeP – Ik geloof dat ik u wel begrijp.

Vr. – Ik dacht dat de uitdrukking 'het kwijtraken van het bewustzijn van begeerte' in *De Stem van de Stilte* verband hield met wat u zei over het zich verheffen boven alle verzoekingen en de zogenaamde worstelingen van de lagere gebieden, zodat we ons niet

meer bewust zouden zijn van iets dat lager is dan het hogere.

GdeP – Dat klopt.

Vr. – Is dit dan de reden waarom de buddhische luister zichtbaar wordt?

GdeP – Ja, u heeft een heel diepzinnig onderwerp aangeroerd om over na te denken. Het 'kwijtraken van alle bewustzijn van begeerte' betreft natuurlijk alleen de lagere begeerte. Denk eraan dat begeerte zowel iets goddelijks als iets stoffelijks kan zijn. Er zijn ook goddelijke begeerten.

Van de buddhische luister kan men moeilijk zeggen dat die wordt 'gezien' met het fysieke oog, hoewel de uitwerking ervan werkelijk zichtbaar is in de mens in wie de buddhische luister schijnt. De buddhische luister straalt energieën uit die direct worden gevoeld. Wanneer de lagere delen van de mens zo vol zijn van slechte verlangens dat ze hem geheel beheersen kan de buddhische luister bijna niet werken. Als de mens zich boven het begeerte-gebied verheft, het gebied van de lagere verlangens, verbindt hij zich met zijn spirituele delen, en ogenblikkelijk daarna wordt zijn hele wezen verlicht door de buddhische luister. Is uw vraag hiermee beantwoord?

Vr. – Ja, tot op zekere hoogte. Ik heb vanavond de indruk gekregen dat men ook boven de hogere verlangens moet uitstijgen en zich ook daarvan niet meer bewust moet zijn.

GdeP – Ik zou niet zeggen 'erboven uitstijgen', maar ze beheersen.

Vr. – En zich er niet bewust van zijn?

GdeP – Niet precies. Onpersoonlijke liefde, bijvoorbeeld, is een goddelijk verlangen, het fundamentele verlangen van het universum. Deze liefde is geheel onpersoonlijk. Geen enkele entiteit kan zich ooit helemaal *niet* bewust zijn van liefde. Maar die entiteit moet zelfs die liefde beheersen; met andere woorden, liefde moet zichzelf beheersen. Het betreft hier natuurlijk een subtiel punt.

Vrienden, voor we afsluiten wil ik graag een paar opmerkingen maken over het leven dat een chela zou moeten leiden. Training in chelaschap betekent training van en in uw eigen constitutie van de energieën die uzelf bent. Het is niet iets buiten u dat u wordt opgelegd als een vreemde of van buitenaf komende wet of gedragsregel.

Deze training houdt in dat u uw eigen innerlijke zelf, het geestelijke zelf binnenin u, het spiritueel-goddelijke deel van u, steeds vollediger naar buiten brengt, tot volle manifestatie. Het betekent helemaal natuurlijk te zijn in de spirituele zin van het woord, en daarom kalm. Wees rustig. Wees vredig, stil, in harmonie. Leef in liefde, onpersoonlijke liefde. Streef altijd naar dat wat u het edelste en beste vindt, en laat al het andere los. Wees uzelf, uw spirituele zelf.

Dat is in een paar woorden de hele training voor het chelaschap. Breng de innerlijke god naar buiten; en als u inziet dat ook gewone mensen iets hiervan beseffen, en geluk en vrede vinden door dit in praktijk te brengen, zult u begrijpen wat ik bedoel als ik zeg: de training is *in u.* 'Worstel' niet, 'strijd' niet, 'streef' niet in uzelf. Zoek naar de innerlijke harmonie. Wees die. Ontdek de liefde die in u is. Wees die. Onderzoek uw eigen bewustzijn, intellect, intuïtie – al de vermogens waarvan deze drie voorbeelden zijn. Wees ze!

Vergeet *uzelf.* Is dit niet een vreemde paradox? Vergeet het lagere zelf helemaal. Wees uw hogere zelf; en de tijd zal komen dat u ook dat zal moeten vergeten. Want tenslotte moet ieder mens een zelfbewuste maar onpersoonlijke energie in het heelal worden. Dat is wat de 'wetten van de natuur' nu zijn. Elke zogenaamde 'natuurwet', zoals de zwaartekracht, is een voorbeeld daarvan. Elektromagnetische energie is een ander voorbeeld ervan, hoewel zwaartekracht en elektromagnetische energie als twee kanten van dezelfde zaak zijn. Dit is een voorbeeld van energieën, onpersoonlijke energieën, die vloeien vanuit het hart van een godheid, die in een tijdperk – een manvantara – in het verre verleden een mens was.

Judge had de gewoonte zijn leerlingen, zijn vrienden, te leren om altijd te vertrouwen op de innerlijke meester. Dat is een prachtige gedachte, want in ieder van u leeft een meester, zelfs op dit moment. Denkt u dat de meesters als meesters worden geboren? Als een meester als een klein kind wordt geboren, moet hij het hele leven doormaken dat kleine kinderen moeten doormaken. Hij moet zichzelf in het nieuwe leven stap voor stap overwinnen. Maar omdat hij dit zo vaak heeft doorgemaakt, wordt het doel zeer snel bereikt, en in zijn jeugd is hij al een opmerkelijke figuur. Als jongeman is hij al een meester, maar hij kan dan nog niet al zijn innerlijke vermogens en krachten volledig en volmaakt tot uitdrukking brengen. En dan komt de vroeg-middelbare leeftijd, de volwassenheid, en de meester komt tot volle bloei, half een god, half een mens. Het meesterschap zou zich niet in hem hebben kunnen openbaren tenzij hij dit al in zich

had. Daarom zeg ik u: 'In ieder van u leeft een meester', zoals Judge ons altijd leerde. Draag deze gedachte met u mee, streef naar dit doel. Zie uit naar dit doel. Probeer er één mee te zijn. Deze poging zal u vrede en wijsheid brengen.

Sluit de bijeenkomst, alstublieft.

[Luiden van de gong. Stilte.]

28

Bijeenkomst op 24 februari 1931

GdeP – Wilt u alstublieft op de gong slaan. Ik ben nu gereed vragen te beantwoorden.

Vr. – Het was heel moeilijk mijn vraag mondeling te stellen, dus heb ik die opgeschreven.

In *De Geheime Leer* (2:257) staat:

> Die 'zonen van wijsheid' [mānasaputra's of kumāra's] die hun incarnatie hadden 'uitgesteld' tot het vierde ras, dat (fysiologisch) al door zonde en onreinheid was besmet, brachten een verschrikkelijke oorzaak voort, waarvan het karmische gevolg nog steeds op hen drukt. . . .
>
> Dit was de 'val van de engelen', als gevolg van hun opstand tegen de karmische wet.

Dan staat er verder (2:277-8):

> . . . de Geheime Leer zegt dat de vuurdeva's, de rudra's en de kumāra's, de 'maagd-engelen', . . . de goddelijke 'rebellen' . . . de voorkeur gaven aan de *vloek* van *incarnatie* en de lange cyclussen van aards bestaan en wedergeboorten, boven het aanschouwen van de ellende (zelfs als deze *onbewust* is) van de wezens (die als schaduwen uit hun broeders werden ontwikkeld) door de halfpassieve energie van hun al te *geestelijke* scheppers. . . . Hiervoor moesten zij hun natuurlijke positie opgeven en naar onze bol afdalen en daar tijdens de hele mahāyuga-cyclus verblijven, en zo hun onpersoonlijke individualiteiten voor individuele persoonlijkheden verwisselen – de zaligheid van een siderisch bestaan voor de vloek van het aardse leven. Dit vrijwillige offer van de vurige engelen, die een natuur van *kennis* en *liefde* hadden, werd door de exoterische theologieën omgewerkt tot de bewering dat 'de opstandige engelen uit de hemel werden geslingerd naar de duisternis van de hel' . . .

HPB's *Theosophical Glossary* beschrijft de mānasa-dhyāni's als 'de

zonne-voorvaderen van de mens, zij die van de mens een denkend wezen maakten, door in de verstandeloze vormen van halfetherisch vlees van de mens van het derde ras te incarneren'.

En onder mānasa: 'De pitri's zijn identiek met de kumāra's, de vairāja's, de mānasaputra's (zonen van het denkvermogen), en worden tenslotte vereenzelvigd met de menselijke 'ego's.'

Deze beide passages gaven me het idee dat de mānasaputra's en onze hogere ego's een en dezelfde waren.

Wilt u dit alstublieft verduidelijken? Ik ben toch wat in verwarring geraakt.

GdeP – Het is niet te verwonderen dat u in verwarring zou zijn geraakt. Ik heb me vaak afgevraagd waarom zo velen van u in uw vragen raken aan de meest diepzinnige problemen van onze filosofie. Uw denken schijnt ernaar uit te gaan. Kan het zijn dat er in uw denken en in uw hart een instinct werkt dat feitelijk een intuïtie is?

Als ik het me goed herinner heeft u eerder gevraagd of de mānasaputra's (soms mānasa-dhyāni's of zonne-deva's genoemd, of de rudra's en vairāja's, de zonen van de vlam of de zonne-lha's) dezelfde waren als onze ego's, en het antwoord is duidelijk: nee, dat zijn ze niet. Toch worden ze 'vereenzelvigd' met onze ego's. Dit mag zeer vreemd klinken. Het is een van de paradoxen die we zo vaak in onze studies tegenkomen. Bedenk dat een paradox geen tegenspraak inhoudt. Een paradox is een vaststelling van twee feiten of twee kanten van een vraagstuk, twee aspecten van een probleem, die elkaar aanvullen of steunen, maar die, wanneer ze aldus naast elkaar worden geplaatst, voor wie niet alle details ervan kent, elkaar schijnbaar tegenspreken.

De constitutie van de mens is samengesteld uit een aantal elementen. De mens is een samengesteld wezen, niet een onverbrekelijke eenheid. Hij bestaat uit verschillende elementen of beginselen; daarom is hij niet een enkelvoudige eenheid, maar tenminste een zevenvoudige entiteit. De zeven delen van zijn constitutie bestaan uit elementen of beginselen die zijn afgeleid van de zevenvoudige elementen of beginselen van het zonnestelsel. De mens heeft een zonne-element en een maan-element, en ook een Mars-, een Saturnus-, een Jupiter-, een Mercurius-, een Venus- en een aarde-element. Al deze elementen of element-beginselen of beginsel-elementen vormen, als ze door karmische lotsbestemming worden samengebracht, de mens. De mens wordt 'mens' genoemd want in de tegenwoordige fase van

zijn evolutie is zijn bewustzijn geconcentreerd in wat het mānasa-deel van zijn constitutie wordt genoemd. Dit mānasa-deel is het lagere deel van de essentiële eigenschappen van de zonne-deva's, ook mānasaputra's of vairāja's genoemd.

De mens is nog niet zelfbewust in het hogere mānasische deel van zijn constitutie, dat wanneer het is geëvolueerd hem tot een mānasaputra, een mānasa-dhyāni, een zonne-deva zal maken. Hij zal dan in het zonnedeel van zijn constitutie functioneren. Het lagere deel van zijn manas noemen we het maan-deel en dit deel kwam van de maan. Het zonnedeel in onze constitutie is nog niet tot volledig zelfbewustzijn ontwaakt; maar we beginnen bekend te worden met dit hogere ik in ons, al zijn we het nog niet zelfbewust geworden.

De mānasaputra's – of het zonne-element in onze constitutie – zijn gevorderde of geëvolueerde ego's uit een eerder manvantara, die het mānasaputrische dhyān-chohanschap bereikten toen de maanketen in pralaya ging. Toen voor de aardketen de tijd aanbrak om aan zijn evolutionaire vooruitgang als keten te beginnen, wachtten deze mānasa-dhyāni's, die in essentie zonnegoden zijn, al kwamen ze van de maanketen, op hun eigen gebieden tot de omstandigheden op de aardketen geschikt waren om zich te manifesteren. Als leden van de kosmische orde van buddhisch mededogen kregen ze toen de kans om de mensheid van het derde wortelras op deze vierde bol in deze vierde ronde te doen ontwaken. Het is daarom duidelijk dat deze mānasa-dhyāni's – gevorderde en geëvolueerde ego's of individualiteiten uit een eerder manvantara – niet ons mensen zijn, en toch hebben ze zich met ons vereenzelvigd omdat ze ons deden ontwaken. Ze wekten ons eigen latente mānasische zelfbewustzijn tot activiteit. Ze verwarmden of inspireerden ons met hun eigen mānasische stralen. Ze ontstaken het vuur van onze egoïteit, zorgden dat deze actief ging functioneren. Hoewel iedere mens nu alleen in zijn lagere manas volledig zelfbewust is, werkt de straal uit zijn individuele mānasaputrische verlosser, die het vuur van het denken heeft ontstoken, met zijn eigen glans nog op hem in en door hem heen.

Deze mānasaputra's zijn niet onze menselijke ego's die de delen van ons zijn die werden gewekt om zelfbewust te gaan functioneren. Niettemin is er in ieder mens een levendige straal afkomstig van de mānasaputra die zijn slapende ego deed ontvlammen en ontwaken. Daarom zijn de mānasaputra's tegelijkertijd 'wij' en niet wij. Ze zijn 'wij' omdat we ons nog baden in hun spirituele vlam, maar niet 'wij' aangezien wij onszelf zijn. Ieder van ons is zijn eigen menselijke ego.

Evenzo zullen wij mensen, wanneer onze eigen aardketen het einde van zijn zevende ronde, het einde van zijn aarde-manvantara, zal hebben bereikt, mānasaputrische dhyān-chohans worden, als we de evolutieweg met succes afleggen. Dan zullen wij op onze beurt mānasaputra's zijn, omdat we dan het volle mānasaputrische of zonne-element in ons zullen hebben wakker geroepen. En het zal onze taak zijn om op de planeetketen die het kind zal zijn van deze aardketen, de menigten levens die nu achter ons aankomen te overschaduwen en het goddelijke vuur van zelfbewustzijn in hen te doen ontvlammen. Die menigten zullen de mensheid van die toekomstige planeetketen zijn. Ik heb het hier in het bijzonder over wat wij nu de dieren noemen, al de menigten dieren.

Ik zal proberen u wat duidelijker te maken wat er gebeurde bij de 'neerdaling' van de mānasaputra's in het derde wortelras in deze vierde ronde op deze bol. Kijk eens naar een dier, een paard of hond waar u veel van houdt: het is voor een mens heel goed mogelijk als men de magie ervan beheerst om een straal uit zijn eigen zelfbewustzijn te incarneren of te belichamen in het dier, een straal uit zichzelf te zenden naar het denkvermogen van het dier en dat op die manier te doen ontvlammen, het te stimuleren, tot leven te brengen, op te wekken en zo de eigen sluimerende vermogens van het dier voort te brengen – ongeveer zoals vuur uw lichaam verwarmt door de trillingen van de moleculen ervan te versnellen en de natuurlijke latente warmte ervan naar buiten te brengen.

Natuurlijk zou dat nu een daad van zwarte en niet van witte magie zijn, want de dieren zijn nog niet gereed de mānasaputrische incarnatie te ontvangen. Ik gebruik deze illustratie alleen om u tot op zekere hoogte te laten zien wat er in het derde wortelras gebeurde. Indien iemand van u iets dergelijks met uw lievelingsdier zou doen, dan zou u bijna hetzelfde doen wat een mānasa-dhyāni voor ieder van u als individu in het derde wortelras heeft gedaan.

Vergeet echter niet dat er een groot verschil is: het is een analogie, een illustratie, en niet een identieke reeks omstandigheden. De mensheid bestond ook tijdens het derde wortelras niet uit dieren. De mens is vanaf het begin mens geweest. Dit is een belangrijk onderscheid dat u niet uit het oog moet verliezen. Toch zal dit voorbeeld u iets laten zien van de *modus operandi*, hoe het gebeurt. Het maakt duidelijk dat de geprojecteerde mānasaputrische straal niet het gestimuleerde, tot leven gewekte, ontwaakte, pas tot aanzijn gebrachte ego is van het geliefde dier, maar uzelf. Toch is het in zekere zin ook het dier-ego,

omdat het, aldus ontwaakt en tot leven gebracht, zich koestert in de spirituele luister van uw zelfbewustzijn, en aan dat geestelijke zelfbewustzijn zijn bezielende verstandelijke leven ontleent.

In de geschiedenis van de geestelijke en psychische ontwikkeling van de mensheid komt karmisch een moment dat door de evolutie deze daad van zelfopoffering van de mānasa-dhyāni's wordt vereist, en het wordt de plicht van de mānasaputra's dat te doen. In de literatuur van de oudheid wordt over deze daad gesproken als de tijd van de incarnatie van de goden in mensen, toen de goden vrijelijk met de mensen omgingen. Hieraan is niets verwonderlijks of vreemds. Precies hetzelfde gebeurt ook nu nog, maar op een andere manier, via een andere weg.

Als een kind naar school gaat, wordt zijn denken gewekt door de leraar. De leraar roept de slapende vermogens van het kind wakker, brengt zijn verstandelijke en psychische krachten tot ontwikkeling. Hij doet het door vriendschappelijke omgang, door onderwijs te geven, door zijn voorbeeld, door een beroep op het kind te doen. Hier gebeurt hetzelfde, maar op een veel kleinere schaal. Op exact dezelfde wijze beïnvloeden we elkaar, reageren we op elkaar. Let er eens op hoe kinderen alles nadoen, hoe ze hun ouders, docenten en leraren imiteren.

Er is nog een les die we uit dit feit kunnen trekken; we zouden namelijk grote zorg moeten besteden aan de keuze van de juiste leraren voor onze kleinen. De invloed van een slechte leraar kan voor het zich ontwikkelende denken van het kind funest zijn.

In enkele geschriften uit de oudheid wordt op verschillende manieren naar deze algemene regel van de natuur verwezen. Enkele spreken over het 'doorgeven van het licht', andere van het 'overdragen van kennis'. Inwijding is precies hetzelfde maar onder bijzondere omstandigheden. De inwijder wekt het hogere of spirituele ego op in de initiant, brengt hem tot een tweede geboorte, een nieuwe geboorte – die van het hogere ego; hij brengt de aangeboren vermogens en krachten van het hogere ego naar buiten, en op die manier maakt hij hem tijdelijk tot een halfgod, een quasi-god.

Wat er plaatsvond bij de neerdaling van de mānasaputra's gedurende het derde wortelras is eenvoudig een groots voorbeeld, een voorbeeld in het groot, van wat er in deze tijd bij ieder individueel mens gebeurt wanneer hij van een kind een volwassene wordt. De regel is dezelfde: het opwekken van latente vermogens, het doen ontvlammen van tot nu toe sluimerende krachten.

Zo wordt het duidelijk dat deze mānasaputra's die tot de orde van buddhisch mededogen behoren – zoals wij dat als chela's ook doen – hun werk deden als een daad van mededogen. In hun geval betrof het een zelfopoffering omdat bij hen de daad volkomen was. Zij incarneerden letterlijk in de sluimerende mensheid van het derde wortelras, maakten haar wakker, stimuleerden haar intellect en maakten de tot dan toe quasi-onbewuste, verstandelijk slapende mens tot een werkelijke mens. Daarom zeg ik dat ook nu de mānasaputra van ieder individu hem overschaduwt. U kunt het niet het 'hogere ego' noemen, want dat is een essentieel deel van ieder van u, hoewel nog niet ontwaakt, maar het zal ontwaken naarmate de evolutie in de toekomst haar werk zal doen. Daarom zeg ik nog eens: in één opzicht zijn de mānasaputra's wij; in een ander opzicht zijn ze niet wij. De mānasaputra's worden met onze ego's vereenzelvigd omdat ze onze ego's voortbrachten, maar in werkelijkheid zijn ze zelf niet onze ego's.

Laten we, om dit te verduidelijken, nog eens het dier als voorbeeld nemen. Het dier heeft alles in zich wat u in u heeft. Het paard, de hond, de giraffe, de olifant, de neushoorn, de haan – elk dier heeft alles in zich wat u in u heeft. Maar de hogere vermogens zijn nog niet ontwaakt, ze zijn nog niet zelfbewust geworden, het vuur ervan is nog niet ontstoken. Er is in ieder van u een mānasa-dhyāni, een mānasaputra, naast de mānasaputra die u als een individu deed ontwaken. Maar u heeft deze essentiële innerlijke mānasaputra nog niet zelf tot ontwikkeling gebracht, en u bent nog niet dit hogere deel van uw egobewustzijn geworden.

Vr. – Is de goddelijke monade in de constitutie van de mens synoniem met de innerlijke god, of is ze een andere entiteit?

GdeP – Nee, het is de innerlijke god. Maar verwar die niet met de goddelijke monade van de mānasaputra die u deed ontwaken.

Vr. – U heeft gezegd dat de tegenwoordige dieren in het volgende manvantara mensen worden. Natuurlijk moet de dierlijke monade in onze tegenwoordige constitutie ook daartoe behoren.

GdeP – Bedoelt u de dierlijke monade in de constitutie van ieder mens, of de dierlijke monade van de dieren?

Vr. – De dierlijke monade in de constitutie van de mens.

GdeP – Dan is mijn antwoord: nee. Ik had het over de dierlijke monaden van de dieren.

Vr. – Ik vroeg me af of u het ook had over wat ik zei.

GdeP – Nee, ik had het niet daarover.

Vr. – Er is nog iets anders waarover ik veel heb nagedacht. De mānasaputra heeft de verantwoordelijkheid voor ons op zich genomen, en uit uw verklaring begrijp ik volkomen waarom. Maar tussen de incarnaties zorgen de spirituele monaden voor ons, en een maand geleden zei u ons dat de spirituele monaden niet dezelfde zijn als de mānasaputra's. Ik kan niet goed begrijpen hoe dat zit, en ik vroeg me af of de spirituele monaden samen met ons in de tijd tussen de incarnaties de buitenronden doorlopen.

GdeP – Pardon, mag ik u in de rede vallen opdat er hier geen verwarring ontstaat? Heeft u wel goed begrepen wat ik heb gezegd, als u zegt dat ik zei dat de spirituele monaden niet onze mānasaputra's waren?

Vr. – Ik vroeg dat vier weken geleden, en ik begreep eruit dat ze dat niet waren.

GdeP – Hier is weer dezelfde verwarring. Welke mānasaputra's bedoelt u? Hij die in ons sluimert of hij die ons denken deed ontwaken?

Vr. – Hij die ons denken deed ontwaken.

GdeP – Ze zijn heel verschillend.

Vr. – Maar, naar ik begrijp, slapen we tussen de incarnaties in de schoot van de spirituele monade.

GdeP – De menselijke monade slaapt in de tijd tussen de incarnaties in de schoot van de eigen spirituele monade van het individu.

Vr. – De spirituele monade – die een andere entiteit is en niet de ons stimulerende mānasaputra – zorgt dus voor ons tussen de incarnaties. En de mānasaputra die ons deed ontwaken zorgt voor ons tijdens de incarnatie. Is dat juist?

GdeP – Vanuit een bepaald gezichtspunt is dat helemaal juist. Wat u de spirituele monade noemt is in feite de eigen mānasaputra van het individu. Maar het is niet de mānasaputra die de intellectuele krachten in het individu stimuleerde of opwekte.

Vr. – Is de mānasaputra die ons denken deed ontwaken onze ouder-ster?

GdeP – Nee. De ouder-ster van ieder individu is de *bron* van het goddelijk-spirituele deel van zijn constitutie. De mānasaputra die ons denken deed ontwaken is een andere entiteit, een andere individualiteit die zijn eigen ouder-ster heeft – misschien dezelfde ouder-ster.

Vr. – Bestaat er dan een andere betrekking tussen de mānasaputra en ons?

GdeP – Als u over de mānasaputra spreekt, bedoelt u dan die entiteiten die zich opofferden om de mens te helpen zijn intellect te doen ontwaken?

Vr. – Ja.

GdeP – De betrekking is karmisch. Ik zou bijvoorbeeld kunnen vragen: Welke betrekking bestaat er tussen u en mij? We zijn vrienden, we zouden veel voor elkaar doen. We zouden elkaar tot het einde toe helpen. Door die vriendschap ontstaan karmische banden die ons in spirituele zin de hele tijd dichter tot elkaar zullen brengen. Neem nu dezelfde gedachte en volg in uw denken de evolutie van een niet-zelfbewuste godsvonk door de eonen heen. Hij vormt banden of schakels, karmische banden, met andere godsvonken die verder of minder ver gevorderd zijn dan hijzelf. Zij werken op elkaar in en reageren op elkaar, en de verder gevorderde godsvonk heeft een karmische verantwoordelijkheid ten opzichte van de minder ver gevorderde godsvonken. De betrekking komt nauw overeen met de betrekking die bestaat tussen ons mensen en de dieren die achter ons aan komen. De mensheid heeft de dieren gewoonlijk afschuwelijk, schandelijk behandeld, zodat deze behandeling door de eeuwen heen gestaag heel nauwe karmische banden heeft gevormd en nog steeds vormt. En de mensheid zal, als de tijd ervoor rijp is, de reactie van deze karmische banden ondervinden, waardoor ze ertoe zal worden gedreven of aangetrokken om de dieren te helpen. Deze betrekking bestaat uit karmische banden die in vroegere manvantara's zijn ontstaan.

Vr. – Als wij mānasaputra's zijn geworden, zullen de mānasaputra's die ons hebben doen ontwaken zich dan terugtrekken?

GdeP – Nee, tegen die tijd zullen ze vorderingen hebben gemaakt en goden zijn geworden – volledig ontwikkelde goden. Ze zullen dan

onze goddelijke gidsen zijn. Wij als mānasaputra's zullen nog steeds tegen hen opzien als goden, zoals wij mensen nu onbewust de mānasaputra-gidsen die ons deden ontwaken als goden beschouwen.

Vr. – Kunt u ons zeggen wat er na onze dood gebeurt met de mānasaputra's die kwamen om onze mānasaputra's wakker te roepen? Ze moeten ongetwijfeld een andere weg volgen dan de onze?

GdeP – Bedoelt u nadat ons fysieke lichaam sterft?

Vr. – Ja.

GdeP – De mānasaputra's die ons tijdens het derde wortelras deden ontwaken, deden dat op grond van de zojuist genoemde karmische banden. Deze kunnen bij de dood van het fysieke lichaam niet worden verbroken en daarna ophouden te bestaan. Ook wordt iedere nieuwe handeling een nieuwe oorzaak, zodat de karmische banden door de eeuwen heen blijven veranderen. Dus, wanneer zo'n onbetekenende gebeurtenis als de dood van het menselijk lichaam plaatsvindt – onbetekenend vanuit het gezichtspunt van de bezielende mānasaputra – heeft dit geen enkele invloed op de bezielende mānasaputra – noch op zijn banden met het ego dat hij nog altijd overschaduwt, en tot op zekere hoogte leidt en stimuleert. Deze banden blijven gedurende de devachanische periode bestaan, gedurende de volgende incarnatie, en zo verder door de eeuwen heen. Als u een ogenblik nadenkt, zult u begrijpen dat als de karmische banden volledig konden worden verbroken, er in het heelal geen samenhang zou kunnen zijn. Het wordt bijeengehouden door karmische banden die tussen alle delen ervan, hoge en lage, bestaan.

Vr. – Ik dacht dat de mānasaputra tussen de incarnaties in misschien een andere weg moest gaan.

GdeP – De mānasaputra die ons deed ontwaken ontwikkelt zich in zijn eigen hoge sfeer evenals wij hier evolueren. In veel gevallen, misschien in de meeste gevallen, is de mānasaputra die een mens deed ontwaken, zich op dit moment nauwelijks bewust dat hij de leidende genius van een mens is. Nogmaals, het menselijk lichaam bestaat uit atomen, uit niet-zelfbewuste godsvonken. Deze atomen worden in het lichaam bijeengehouden door het hen allen omvattende en doordringende leven van de mens. Deze atomen zijn bovendien zijn kinderen, zijn nakomelingen, delen van zijn eigen essentie, en worden in elk nieuw leven weer tot hem aangetrokken. Hoewel deze atomen,

wanneer het lichaam sterft, hun vele verschillende omzwervingen maken door alle rijken heen, zijn ze niettemin steeds doordrongen van een geheimzinnige aantrekking tot elkaar, omdat ze allen uit dezelfde bron komen, uit dezelfde bron van leven die ontspringt aan het hart van de mens van wie zij nu het lichaam vormen. Deze atomen zijn als een stroom van leven. Ze behoren allen tot één levensstroom.

De mānasaputra die ons deed ontwaken ontwikkelt zich voortdurend op zijn eigen verheven gebied. Hij heeft zijn lotsbestemming zoals wij de onze hebben. Het feit dat hij ons doet ontwaken is slechts een kortstondig moment in zijn karmische loopbaan.

Het spreken over de 'neerdaling' van de monaden, of zelfs van de mānasaputra's, is juist als beeldspraak, maar deze 'neerdaling' moet niet worden opgevat als een werkelijke val door de ruimte en het binnentreden van een menselijk lichaam. Dat wordt niet bedoeld en zo gebeurt het ook niet. Het wordt een 'neerdaling' genoemd omdat het een neerdaling of verandering is van een hoge staat naar een lagere. Het is enigszins te vergelijken met een mens die gedeeltelijk zou moeten incarneren in een dierenlichaam om die dier-entiteit een beetje zelfbewustzijn te geven; hij zou dan intussen al of niet met zijn gewone werkzaamheden kunnen verdergaan. Zo'n daad van psychische magie zou geen 'neerdaling' of 'val' zijn door de fysieke ruimte en het binnentreden van een dierenlichaam, maar een 'neerdaling' in de betekenis van het verwisselen van een meer verheven graad voor een lagere graad.

Vr. – Als u zegt dat de mānasaputra's ons deden ontwaken, wat bedoelt u dan met 'ons'?

GdeP – Ik dacht dat ik dat duidelijk had gemaakt. Ik bedoel de onontwikkelde mens, of mensheid, van het derde wortelras in deze vierde ronde op deze aarde. Die toen onvolkomen ontwikkelde of geëvolueerde mensen waren geen dieren. Fysiek gesproken waren ze psychoastrale lichamen, ontwikkeld door de laagste klasse van maanpitri's die wèl een bezield lichaam konden opbouwen, met een zekere lage graad van psychische energie, met fysieke erfelijkheid, enz.; maar deze maanpitri's konden die onvolkomen ontwikkelde wezens geen denkvermogen geven, omdat ze die zelf niet bezaten. Het denkvermogen was niet ontwikkeld. Het was er wel, maar niet ontwaakt, latent. Het was er niet zelfbewust. Daarom leefden die mensen van het vroege derde ras als het ware in een trance, een dagdroom, bijna zoals een klein kind bij ons leeft gedurende een jaar, of langer, na zijn

geboorte. Het menselijk kind is geen dier. Het heeft een menselijk fysiek lichaam. Maar het heeft nog geen zelfbewust denkvermogen. Wel zijn er de kiemen van het denken, maar het denkvermogen is nog niet voortgebracht, nog niet ontwaakt, het slaapt nog. Langzaam, naarmate de dagen en maanden en jaren verstrijken, zal de oplettende moeder in de ogen van het kind de vonk van intelligentie zien verschijnen. Zelfs zijn handelingen worden anders.

Het ging precies zo in het eerste deel van het derde wortelras, toen de mensen als het ware in een trance, in een dagdroom, leefden. Ze groeiden op van kind tot volwassene en stierven toen, maar verkeerden geheel in een staat van verdoving; hun hele leven lang verkeerden ze in een kinderlijke staat. Ook nu zijn er veel mensen die ongeveer op die manier leven. Ze zijn nog niet werkelijk volkomen ontwaakt. Natuurlijk is het helemaal waar dat ze nu veel verder zijn ontwikkeld dan de mensen van het derde wortelras toen waren, maar toch zijn die mensen van nu over wie ik spreek psychisch, mentaal, moreel en spiritueel nog maar onvolkomen ontwikkeld. Ze zijn niet werkelijk ontwaakt. Het werk van de mānasaputra's werd, wat deze individuen betreft, veel later in de menselijke evolutie volbracht, misschien zelfs pas in het vierde wortelras. Dit zijn voorbeelden van gevallen waarin enkele mānasaputra's – zoals u in *De Geheime Leer* van HPB kunt lezen – hun werk van mededogen tot een veel latere tijd uitstelden dan anderen.

Vr. – *De Geheime Leer* zegt over de lagere rijken, het dierenrijk bijvoorbeeld, dat ze zijn gemaakt van de afgeworpen 'huid' van de vroege mensheden.

GdeP – Dat is in essentie heel juist.

Vr. – Zijn de rijken daardoor niet onafscheidelijk van ons, zodat de karmische band ontstaat die van ons eist dat wij hen aanvuren of stimuleren wanneer wij op onze beurt ons verheffen tot het gebied van de mānasaputra's?

GdeP – U heeft de gedachte precies begrepen. Wij en zij zijn allen met elkaar verbonden. Geen enkele entiteit kan alleen voor zichzelf leven. We helpen elkaar en we doen elkaar pijn of we willen of niet. Het is onze plicht elkaar doelgericht en welbewust te helpen, in plaats van elkaar met opzet pijn te doen. Dit is het verschil tussen de edele mens en hij die dat niet is.

De dieren, tenminste de zoogdieren, de hogere dierklassen, zijn been van ons been, vlees van ons vlees, bloed van ons bloed, omdat ze oorspronkelijk van ons afstammen. Wij waren geen dieren, maar zij werden uit ons geboren – lagere entiteiten die door de mensheid grotendeels tijdens het tweede en derde wortelras werden afgeworpen. In andere lezingen heb ik geprobeerd dit mysterie te verklaren en u kunt een min of meer duidelijke uiteenzetting ervan vinden in mijn boek *Mens en Evolutie.*

Vr. – Als ik het me goed herinner heeft u in een eerdere lezing gezegd dat de dieren een klasse van elementalen waren. Zijn ze nu verder ontwikkeld, en hebben ze daarom dit gebied bereikt, of bevinden ze zich om een andere reden, door een andere oorzaak, op dit gebied?

GdeP – De dieren, bedoelt u?

Vr. – Ja. Uit wat men leest of wat men hoort over het elementalenrijk krijgt men de indruk dat de dieren niet in het evolutiestadium verkeren waarin enkele bewoners van het elementalenrijk zich bevinden. Enkele elementalen zijn werkelijk vijandig, andere zijn vriendelijk van aard; en veel entiteiten uit het dierenrijk schijnen niet zo ver ontwikkeld te zijn.

GdeP – U spreekt over het 'elementalenrijk', maar vergeet niet dat het elementale levensgebied verdeeld is in drie duidelijk gescheiden rijken: het eerste of minst ontwikkelde, dan het tussenliggende, daarna het meest ontwikkelde. Deze drie elementalenrijken kunnen zelf weer worden onderverdeeld in tenminste zeven onderafdelingen voor elk rijk. Waarschijnlijk zijn er tien of twaalf onderafdelingen voor elk rijk. Dus zijn er eenentwintig, of misschien dertig of zesendertig verschillende klassen of families of groepen van elementale wezens, van de minst ontwikkelde tot de zeer hoog ontwikkelde. Iedere entiteit in het heelal, hoog, laag of daartussenin, gaat in een bepaald stadium van haar loopbaan door het stadium van een elementaal. Wij mensen waren eens elementalen en zijn door alle drie elementalenrijken heengegaan. Dat deden de goden ook. Iedere niet-zelfbewuste godsvonk wordt op een bepaald moment van zijn evolutie een elementaal.

De term 'elementaal' moet in zijn strikt etymologische betekenis worden opgevat als het 'element' van een entiteit die in de toekomst

een ontwikkeld zelfbewustzijn zal verkrijgen, wanneer dat 'element' of dat elementaal door ontplooiing, door zich te ontvouwen, vanuit zichzelf tevoorschijn zal hebben gebracht wat er in hem besloten ligt. Met andere woorden de godsvonk zal in de loop van de eeuwen langzaam zijn latente krachten en vermogens ontvouwen.

Alle dieren, van het kleinste micro-organisme tot de mensaap, zijn elementalen. De mensaap staat op de drempel van het mensenrijk. De mensaap is de hoogste klasse van belichaamde elementalen op deze aarde. Enkele van de dieren staan laag op de schaal van elementale levens. Zo kunnen we ons de elementalen voorstellen als een doorlopende reeks van entiteiten.

Laten we nu de elementalen vanuit een ander gezichtspunt beschouwen. Er zijn spirituele en minder spirituele elementalen. Er zijn etherische elementalen. Ook zijn er astrale elementalen die tot de astrale wereld behoren, waarvan sommige klassen stoffelijker zijn dan andere. Met andere woorden, de elementalen omvatten een uitgestrekt gebied van wezens, en ze worden zo genoemd omdat ze nieuw zijn op dit kosmische gebied of op deze reeks van kosmische gebieden. Ze leven en werken in de elementen van dit kosmische gebied.

Laten we nu een grote sprong vooruit maken. Wanneer wij mensen in onze huidige kosmos of dit heelal met zijn zeven kosmische gebieden volledig ontwikkelde goden zijn geworden, en wanneer we ons dan gereedmaken om ons huidige heelal te verlaten om naar een hoger heelal te gaan, dan zullen we de zevenvoudige gebieden in dat hogere universum als elementale wezens binnengaan, hoewel we in dit heelal de status van goden zullen hebben bereikt.

Zo ziet u nog eens waarom we spreken over de 'godsvonk' in het hart van iedere entiteit die aan haar evolutionaire pelgrimstocht begint. Ieder kosmisch levensgebied, of ieder heelal, houdt een nieuw en verbazingwekkend avontuur in voor de entiteiten die het betreden. Ze beginnen natuurlijk bij het begin, gaan door alle evolutionaire ervaringen in dat nieuwe heelal, en verlaten het uiteindelijk als volledig ontwikkelde goden – alleen voor dat heelal – om aan een nieuwe reeks ervaringen in een nog verhevener heelal te beginnen.

De dieren zijn elementalen, maar er zijn verschillende soorten dieren. Sommige dieren zijn veel verder ontwikkeld dan andere. Er zijn ook bepaalde elementalen die in dit manvantara van onze planeetketen zich nooit in dierenlichamen zullen hullen, omdat ze daarvoor nog niet gereed zijn. Alle dieren die er nu zijn, wat hetzelfde is als te zeggen alle dieren die in het verleden hebben bestaan, zijn op weg

om mensen te worden – niet overeenkomstig de theorie van Darwin, maar omdat ze langzaam van binnenuit hun latente of sluimerende spirituele en intellectuele krachten en vermogens tot ontwikkeling zullen brengen. Ze zijn dus onvermijdelijk bestemd om het mensstadium te doorlopen, om het menselijke niveau te bereiken.

De elementalen in hun drie rijken of, wat op hetzelfde neerkomt, in hun eenentwintig of zesendertig klassen, hebben vele soorten gedaanten of vormen of lichamen: enkele zijn heel spiritueel, bijna 'arūpa' – vormloos; andere zijn beslist 'rūpa' – dat wil zeggen, ze hebben een vorm. Enkele zijn spiritueel, andere etherisch of astraal. De elementalen doorlopen alle de respectieve verschillende stadia van hun evolutiereis, zoals ook wij mensen dat doen. Enkele elementalen van de hoogste klassen hebben een menselijke vorm of gedaante, of tenminste quasi-menselijk. Als u hen kon zien, zou u misschien denken dat ze etherische mensen waren met een nogal vreemde vorm; en toch zou u moeten nadenken vóór u zich een mening kunt vormen, omdat er iets vreemds aan hen schijnt te zijn. Voor u zouden ze iets eigenaardigs hebben. U zou zeggen: 'Ze lijken beslist op een mens, maar ze zijn toch geen mensen. Ze hebben een quasi-menselijke vorm. Het is duidelijk dat ze de mens imiteren. Mensen hebben kennelijk een sterke invloed op hen zodat ze automatisch en duidelijk iets van een menselijke vorm en gedaante aannemen – maar toch zijn ze geen mensen.

Hierop zinspeelden de middeleeuwse mystici in Europa toen ze spraken over de vier grote klassen van onontwikkelde wezens die ze kabouters, undinen, salamanders en sylfen noemden – respectievelijk elementalen van de kosmische elementen 'aarde', 'water', 'vuur' en 'lucht'. Dit waren natuurlijk maar namen. Maar alle elementalen van welke klasse of welk type ook zijn op weg om mensen te worden. Om mensen te worden moeten ze eerst het dierstadium doormaken. Dit betekent niet noodzakelijkerwijs de dieren die we nu kennen, maar het betekent de evolutiestadia die overeenkomen met die van het dierstadium bij ons. Dit is een stadium lager dan zelfbewustzijn, of het menselijke stadium.

De wereld is vol levens. Er zijn elementalen in de lucht die we inademen, in onze bloedstroom, in onze hersenstof. Elementalen geven vorm aan de baby in de moederschoot. Door elementalen groeit ons fysieke lichaam. Ze volgen instinctmatig, automatisch, de fundamentele wetten van de natuur, en de mens maakt onbewust gebruik van hen. Door elementalen bereiden we ons voedsel.

Elementalen drijven onze elektrische trams en auto's aan. Elementalen geven ons de energie waarmee we onze armen, benen of ogen kunnen bewegen. Door elementalen in ons kan ons hart kloppen.

Ieder van die elementalen begon als een niet-zelfbewuste godsvonk, en is nu op weg een mens te worden, en doorloopt het stadium van een dier, of een stadium dat is te vergelijken met dat van een dier. Ieder elementaal zal uiteindelijk tot volle wasdom komen als een volledig ontwikkelde god, een godheid – groots, schitterend, het meest volmaakte dat de natuur heeft voortgebracht – om daarna echter in een nieuwe kosmische wereld of reeks van werelden te beginnen aan een nieuwe reeks prachtige avonturen, maar veel verhevener dan die welke hij het laatst heeft doorlopen.

Vr. – Zijn deze elementalen dan de instrumenten van karma?

GdeP – Dat zijn ze; alles is een instrument van karma. Maar denk niet dat karma een abstracte wet of entiteit is die buiten ons staat. Karma is al wat is. Wat er ook bestaat, is karmisch – het zijn karmische gevolgen.

Vr. – Kunt u iets zeggen over de manier waarop de wet van karma werkt? Als iemand een bepaalde handeling verricht, zijn er dan elementalen of geesten of een of ander soort wezens die het gevolg tot stand brengen?

GdeP – De elementalen doen dat. Mensen doen dat. De goden doen dat. Laat ik u vertellen wat karma werkelijk is. Vanuit een bepaald standpunt zijn het gevolgen, resultaten – dat wil zeggen, het resultaat van een energie, het effect van een kracht. De oorzaak wordt dus gelegd door een handelende entiteit, die handelt vanuit krachten die inherent aan haar zijn. Ze handelt vanuit en door zichzelf. De omringende natuur, die bestaat uit andere entiteiten, reageert dan ogenblikkelijk. De handeling is de oorzaak, de reactie is het gevolg. De entiteit reageert op de reactie en schept dus een tweede oorzaak. De omringende natuur reageert dan op de tweede handeling. En zo gaat het voort. Karma is met andere woorden de vereffening tussen actie en reactie: de actie die door en in een entiteit ontstaat, en de reactie die ligt besloten in de omringende levens die op die handeling reageren. Dat is alles. Er bestaat geen karma los van entiteiten.

Maak dus niet de fout om te denken dat karma iets is dat los van ons bestaat. Dat is niet het geval. Zoiets bestaat niet. Veel mensen

nemen bijvoorbeeld aan dat de zwaartekracht een soort natuurwet is waaraan de dingen zijn onderworpen. Dat is niet zo. Zwaartekracht is niets anders dan de werking van aantrekkingskrachten die inherent zijn aan handelende entiteiten. Er bestaan geen 'natuurwetten' los van handelende entiteiten. De handelende entiteit brengt karma voort. In laatste analyse is karma dus de entiteit zelf.

Vr. – In *De Mahatma Brieven aan A.P. Sinnett* wordt gezegd dat er nog enkele avatāra's op aarde zijn. Kunt u daar enig licht op werpen?

GdeP – Het betreft een algemene verwijzing naar avatāra's en niet naar specifieke gevallen van avatāra's, zoals Jezus of Śaṅkarāchārya, of zelfs Gautama de Boeddha, die een avatāra van een bepaald type was. In *De Mahatma Brieven* werd bedoeld dat bepaalde menselijke individuen zelfs nu, hoewel de mensheid in de stof is verzonken, toch tot een meer of minder zelfbewuste vereniging zijn gekomen met de innerlijke god, en dus avatāra's zijn geworden van die innerlijke god. De meesters zelf zijn zulke avatāra's. Als het woord echter zonder een beperkend bijvoeglijk naamwoord wordt gebruikt, betekent avatāra wat ik u al bij verschillende gelegenheden heb gezegd.

Vr. – U zei op een van deze bijeenkomsten dat er mensen op bol A van de aardketen waren, of beter gezegd die daar waren toen wij daar aankwamen, die we nu meesters en boeddha's noemen. Ik zou willen vragen wie ze waren, waar ze vandaan kwamen, en of wat ze zijn verband houdt met de 'periode van keuze' in de vijfde ronde – natuurlijk bedoel ik de vijfde ronde op de maanketen?

GdeP – Ja, dat is zo. De individuen waar u op doelt en die het menszijn op bol A of de eerste bol hadden bereikt, zelfs in de eerste ronde, waren de hoogste klasse van monaden die van de maanketen kwamen. Ze waren de leiders van de stroom van levens die van de maan kwam, die zelfs op de maanketen zover waren gevorderd dat ze de leiders en gidsen werden van de levens op de nieuwe planeetketen aarde.

Vr. – Waren ze degenen die op de maanketen waren tekortgeschoten? Zou u ons willen vertellen over de 'periode van keuze' en wat gebeurt er met hen die niet verdergaan, en waren zij het die op deze aardketen de leiding kregen?

GdeP – Wat bedoelt u met 'niet verdergaan'?

Vr. – Ik begreep uit wat HPB in *De Geheime Leer* zegt dat voor de mensheid tijdens de vijfde ronde het grote 'moment van keuze' komt, en dat een bepaald deel van de mensheid niet ver genoeg zal zijn gevorderd en geëvolueerd om verder te mogen gaan, en dat ze daarom in een slaaptoestand komen, terwijl de rest van de mensheid verdergaat. Als dat juist is, komt het mij voor dat wanneer de nieuwe aardketen wordt gevormd, zij die achteraan kwamen, en natuurlijk al viereneenhalf of vijf ronden hadden doorlopen, de leiders zouden worden van de volgende mensheid. Ik vroeg me af of de meesters en de boeddha's daaruit voortkwamen?

GdeP – U heeft helemaal gelijk, en over het geheel genomen heeft u het goed verklaard. In iedere planeetketen komt er in de loop van de zeven ronden een periode die technisch het 'moment van keuze', de 'uiteindelijke keuze', wordt genoemd. Deze komt altijd in de vijfde ronde wanneer het mānasische deel van de constitutie van de evoluerende entiteiten zijn hoogste punt van ontwikkeling in het planetaire manvantara bereikt. In het manas zetelt de menselijke wilskracht, de menselijke intelligentie en het menselijke zelfbewustzijn. Deze drie zijn praktisch één.

Neem onze aardketen, bijvoorbeeld. Wij zijn nu in de vierde ronde. De volgende ronde zal de vijfde zijn. Wanneer wij als mensen deze vierde bol in de vijfde ronde zullen bereiken, zal deze vierde bol het keerpunt zijn in de vijfde ronde en dan moeten we de 'uiteindelijke keuze' maken voor deze planeetketen. Als we de spirituele krachten in ons voldoende hebben ontwikkeld om de heuvel van de zesde ronde en daarna de zevende ronde te kunnen beklimmen, zullen we deze keten als volledig ontwikkelde zelfbewuste goden – dhyān-chohans – verlaten. Als we niet voldoende wilskracht en spirituele intuïtie hebben ontwikkeld, als we ons tijdens de vijfde ronde niet voldoende met de god in ons hebben verenigd, ieder individu met zijn eigen innerlijke god, zullen we niet in staat zijn met succes de niveaus van de zesde en de zevende ronden te doorlopen. We zullen in verduistering geraken, in een soort eonenlange slaap, tot het volgende planetaire manvantara, het kind van de planeetketen aarde. Dan zullen we opnieuw tot evolutionaire manifestatie komen als hoogontwikkelde mensen, en in de nieuwe aardketen een nieuwe kans krijgen.

Vr. – Omdat u heeft gezegd dat alle entiteiten moeten beginnen als niet-zelfbewuste godsvonken wanneer ze van het ene manvantara, of

de ene keten van bollen, naar het andere gaan, zoals de dhyān-chohans – zij die op de maanketen het dhyān-chohanschap bereikten – neem ik aan dat deze als niet-zelfbewuste godsvonken naar deze aardketen kwamen, en alle evolutiestadia moesten doorlopen en dat ze dus op een bepaald moment op deze aarde mensen moeten zijn geweest – deze mānasaputra's. Heb ik duidelijk kunnen maken wat ik bedoel?

GdeP – Ja, ik denk het wel. Mag ik de stenograaf vragen de vraag voor te lezen? [De vraag wordt opgelezen.]

Ik ben bang dat ik die vraag niet helemaal begrijp. Maar ik kan het volgende hierover zeggen. Het zou u kunnen helpen. Ik geloof niet dat ik gezegd heb dat de entiteiten die de ene keten verlaten daarna de volgende keten als niet-zelfbewuste godsvonken binnengaan, omdat dat niet het geval is. Ik heb gezegd dat ze het ene universum verlaten om naar het volgende en hogere heelal te gaan als niet-zelfbewuste godsvonken voor dat nieuwe heelal.

Vr. – Dan heb ik het verkeerd begrepen. Ik dacht dat alles op een nieuwe keten door alle stadia moest gaan.

GdeP – Dat is óók waar.

Vr. – Dan neem ik aan dat de mānasaputra's, als ze alle stadia moeten doorlopen, op een of ander moment door het menselijke stadium op aarde moeten gaan.

GdeP – Nee, omdat de mānasaputra's geëvolueerde of gevorderde ego's zijn uit een vroeger manvantara en niet verplicht zijn om op de aardketen die op de maanketen volgt, de laagste, lagere, tussenliggende en hogere stadia te doorlopen. Met andere woorden, een volwassen mens gaat niet terug naar de kleuterschool wanneer hij naar een andere stad verhuist.

Vr. – Maar als hij wordt wedergeboren moet hij een nieuw lichaam vormen.

GdeP – Ja, dat is waar. Maar de mānasaputra's die ons deden ontwaken zijn geen ego's die nu tot onze eigen planeetketen behoren. Ze zijn echter wel karmisch met ons verbonden. Ze zijn entiteiten die in vroegere manvantara's eerst het stadium van een mens en daarna dat van een dhyān-chohan hebben bereikt. Ze leven op hun eigen gebieden. Aan de andere kant moeten zelfs de dhyān-chohans die toen de

maanketen was geëindigd het dhyān-chohanschap bereikten, aan het begin van de nieuwe aardketen gedurende een korte periode de elementaire stadia van de aardketen doorlopen, omdat ze die helpen opbouwen.

Een mens, bijvoorbeeld, moet aan het begin van iedere nieuwe reïncarnatie alle groeistadia van het fysieke lichaam – van levenskiem tot volwassenheid – doorlopen, hoewel hij vroeger in andere incarnaties vaak een mens is geweest. Hij moet het nieuwe lichaam beginnen als een levenskiem. Begrijpt u?

Vr. – Ja, dat is exact wat ik bedoelde.

GdeP – En alle stadia van voorgeboortelijk leven doorlopen vóór hij als een baby wordt geboren en zich weer tot een mens kan ontwikkelen. Maar dat heeft alleen betrekking op zijn lichaam en heeft niet te maken met de innerlijke god. Die god wordt niet een levenskiem. De god is het voortbrengsel van vroegere manvantara's van de mensheid. Is daarmee uw vraag beantwoord?

Vr. – Ja, volledig, geloof ik. Ze moeten gaan door . . .

GdeP – Over wie spreekt u als u zegt 'ze'?

Vr. – De mānasaputra's die dhyān-chohans waren op de maanketen. Ze zijn mānasaputra's op deze keten, en ze moeten gebruikmaken van de elementalen. Klopt dat?

GdeP – Dat is juist.

Vr. – En ze moeten al deze verschillende vormen gebruiken die de aarde zullen bewonen. Dus geloof ik dat ze ook korte tijd gebruik moeten maken van een menselijke vorm.

GdeP – Spreekt u over de mānasaputra's van de maanketen?

Vr. – Ze waren dhyān-chohans op de maanketen. Ik heb begrepen dat deze dhyān-chohans op de maanketen onze mānasaputra's zijn.

GdeP – Bedoelt u zij die ons deden ontwaken?

Vr. – Ja, ik bedoel zij die ons deden ontwaken.

GdeP – Nee. De mānasaputra's die ons stimuleerden zijn de hoog-geëvolueerde entiteiten uit manvantara's uit een ver verleden. Ze wonen op hun eigen spirituele gebieden; maar omdat ze niet hoog

genoeg zijn ontwikkeld om geheel los te staan van alle gebeurtenissen op dit kosmische gebied, zijn ze nog karmisch gebonden aan de entiteiten op onze aardketen, het kind van de maanketen. Omdat ze aldus karmisch waren gebonden, offerden ze zich op om de niet-geëvolueerde mānasaputra's van de mensheid van het derde wortelras te doen ontwaken. Deze baby-mānasaputra's of niet-geëvolueerde mānasaputra's, dat zijn wij.

Dit is een moeilijk onderwerp, nietwaar? Het vereist jaren en jaren zorgvuldig nadenken. Maar als u eenmaal de sleutel ertoe heeft, is het werkelijk heel eenvoudig.

Vr. – Dat gedeelte is voor mij niet moeilijk te begrijpen – over het doen ontwaken. Maar ik begreep dat u zei dat we op deze keten dhyān-chohans worden, en de zeven graden doorlopen, de zeven ronden op deze keten, en dat wij dan degenen zullen worden die de menselijke ego's op de volgende keten zullen doen ontwaken.

GdeP – Dat is juist.

Vr. – De menselijke ego's op de volgende keten?

GdeP – Dat is juist.

Vr. – Dan neem ik aan dat zij, onze tegenwoordige mānasaputra's, op de maanketen de dhyān-chohans waren.

GdeP – Dat is niet helemaal juist. Ik denk dat uw moeilijkheid ligt in het feit dat één woord 'mānasaputra's' voor verschillende dingen wordt gebruikt. Bedenk dat er vele klassen van mānasaputra's zijn: lage, hoge en daartussenin. 'Mānasaputra' betekent 'zoon van het denkvermogen', een volkomen ontwaakte mentale entiteit, een volledig ontwaakt ego. In ieder mens zijn twee mānasaputra's: de individuele mānasaputra, die zijn vermogens nog niet tot volle kracht heeft ontwikkeld, maar die toch langzaam evolueert, en de andere mānasaputra die ons deed ontwaken – u, mij en alle anderen. Deze tweede mānasaputra is een entiteit uit lang vervlogen perioden van evolutie. Begrijpt u het nu?

Vr. – Ja, dank u.

GdeP – Laat mij nu een vraag stellen. Ik geloof dat deze zal helpen om het onderwerp duidelijker te maken. Wat waren wij mensen op de maanketen?

Vr. – Ik veronderstel dat we dieren waren.

GdeP – Het antwoord is bijna juist. Of entiteiten die op de maanketen wat betreft evolutie de positie innamen die de dieren op deze aardketen in onze huidige evolutie innemen. Dat antwoord is helemaal juist. Wat gaf ons ons ego?

Vr. – Welk ego?

GdeP – Uw ego, mijn ego.

Vr. – Ik denk dat we dat ego altijd hebben gehad, maar het werd wakker gemaakt – ik neem aan dat u het manas-element bedoelt – door de mānasaputra. Maar misschien begrijp ik het niet.

GdeP – Uw antwoord is goed, maar niet volledig. Hadden de dieren, of wezens die gelijkstonden aan de dieren, die wij op de maanketen waren, dit ego in zich?

Vr. – Zeker, maar slapend.

GdeP – Juist. Hoe komt het dat wij op deze aardketen mensen zijn?

Vr. – Omdat ons zelfbewustzijn is gewekt.

GdeP – Dat is gedeeltelijk juist.

Vr. – En ook omdat we ons hebben ontwikkeld.

GdeP – Dat maakt het antwoord volledig. We hebben door evolutie onze eigen vermogens naar buiten gebracht, bijgestaan door de mānasaputra's die ons deden ontwaken, ons stimuleerden. Maar in welke verhouding stonden deze mānasaputra's tot de maanketen?

Vr. – Daar probeer ik juist achter te komen.

GdeP – Dat dacht ik al.

Vr. – Ik vroeg me af of ze het manas-element in de mensen dáár hebben wakker geroepen.

GdeP – Dat is het antwoord. En ik heb getracht dat antwoord te geven; en door de manier van Socrates te volgen – dat is door vragen te stellen – begrijpen we elkaar nu. De mānasaputra's die op deze aardketen ons denkvermogen deden ontwaken waren ook de dhyānchohans die entiteiten op de maanketen deden ontwaken.

Waar kwamen die mānasaputra's die ons deden ontwaken vandaan?

Vr. – Natuurlijk zijn ze door de stadia heengegaan waar wij nu doorheen gaan. In vroegere tijdperken zijn ze door het menselijke stadium gegaan, en ze waren en zijn dhyān-chohans. Daarom vroeg ik of ze spirituele monaden waren. Ik zou willen weten hoeveel manvantara's geleden zij menselijk waren.

GdeP – Dat weet ik niet. Ik kan u niet zeggen hoeveel manvantara's geleden. Ik weet het eenvoudig niet. Het antwoord is afhankelijk van de graad van de mānasaputra's. Er zijn mānasaputra's die heel hoog staan. Ze zijn in feite goden. Er zijn andere klassen van mānasaputra's die maar weinig verder zijn ontwikkeld dan de essentiële mānasaputra's in mensen.

Beseft u, vrienden, dat u in uw menselijke ik-ben-ik een mānasaputra bent voor de dierlijke kant van uzelf – dat wil zeggen voor de dierlijke monade in u? Er is niet maar één klasse van mānasaputra's werkzaam in het heelal. Het heelal is vol goden, vol mānasaputra's, vele klassen die op verschillende gebieden actief zijn. Ja, ook de goden zelf worden op bepaalde tijden in hun evolutie door nog verhevener wezens – de 'mānasaputra's' van de goden – verlicht.

De natuur volgt overal één regel, één evolutiewet. Als u de wet, of beter gezegd het principe, van de analogie nauwkeurig volgt, zult u in staat zijn om de meest verbazingwekkende problemen uit te denken en tot juiste en exacte oplossingen te komen.

Vr. – Begrijp ik het goed dat u zei dat de niet-zelfbewuste godsvonk, nadat hij zich tot een zelfbewuste god heeft geëvolueerd, na het uiteenvallen van dit heelal naar het volgende heelal zal gaan, en dat heelal als een niet-zelfbewuste godsvonk zal binnengaan?

GdeP – Ja, bij het eerste begin ervan. Maar de godsvonk zal in het nieuwe heelal snel en gemakkelijk de laagste stadia doorlopen, en weer een zelfbewuste god worden. Zo gaat het ook met het menselijke kind. Weer een analogie! Het kind wordt geboren uit een levenskiem, maar toch draagt die levenskiem in zijn kern het reïncarnerende ego, en het kind doorloopt heel snel alle vroege stadia van menselijk leven, en wordt snel weer mens.

Vr. – Ik kon niet begrijpen hoe een entiteit wanneer deze eenmaal zelfbewustzijn had verkregen, die ooit kon verliezen. Ik zie nu dat

haar zelfbewustzijn slechts voor korte tijd wordt verduisterd.

GdeP – Dat is in wezen juist. Ze kan het niet verliezen als we 'verliezen' in de absolute zin van het woord gebruiken. Het zelfbewustzijn raakt eenvoudig in een latente toestand zoals ook met het reïncarnerende menselijke ego gebeurt. Het ongeboren kind is niet zelfbewust zoals de mens dat is.

Vr. – Ons is door Judge en anderen gezegd, en we weten het zelf ook, dat de dieren geen karma maken in de betekenis zoals wij dat doen, omdat ze manas nog niet hebben ontwikkeld. Daarom hebben ze volgens Judge geen devachan; en toch lijden ze zo wreed door toedoen van de mens. Ik kan geen rechtvaardige verklaring voor deze toestand vinden.

GdeP – Er zijn verschillende soorten karma. Dieren maken geen zelfbewust karma, zoals de mensen dat doen. Daarom is het dier in wat het doet vrij van morele blaam. Als een mens zich beestachtig zou gedragen, zou dat beslist een morele ongerechtigheid zijn, omdat hij beter weet. Hij is zoveel verder geëvolueerd dan het dier.

Maar er zijn andere soorten karma. De atomen hebben hun eigen karma. De dieren hebben karma. De elementalen hebben karma. Zon, sterren, maan – alles – wordt door karma bepaald of verloopt volgens karmische lijnen. Iedere handeling, bewust of onbewust, is karmisch, omdat iedere daad uitgaat van, of de manifestatie is van, degene die bewust of onbewust handelt. Daarom moet op iedere daad onvermijdelijk een reactie volgen, en op die manier heeft u dezelfde keten van veroorzaking, van gevolgen, van resultaten.

Waarom lijden de dieren zo? Het is verkeerd hun lijden op dezelfde manier te beschouwen als dat van een mens. Hun lijden wordt door hen niet begrepen en beseft, noch feitelijk gevoeld in die zin en in die mate waarin wij mensen lijden begrijpen, voelen en ons ervan bewust zijn. Toch lijden ze. Het lijden van de dieren is het karmische gevolg van de daden in vroegere heelallen, of beter gezegd in vroegere belichamingen van het zonnestelsel. Dat is uw sleutel.

Wanneer een jongen zo dom is zijn vinger in het vuur te steken om te laten zien dat hij dat durft, zou u kunnen zeggen dat in zo'n geval de moleculen van het vlees de pijn van het branden voelen, en dat de pijn 'onrechtvaardig' is voor die onschuldige moleculen. U zou eraan kunnen toevoegen dat hun individuele bestaan tijdelijk wordt onderbroken; dat het grotere verstand van de mens heeft ingegrepen

in de karmische levensstroom van de moleculen en atomen. Toch wordt in de natuur alles zo precies en subtiel in evenwicht gehouden dat per slot van rekening niet één molecule of atoom in het oudervoertuig onrechtvaardig lijdt. Elk lijden is in zekere zin slechts een automatische reactie. Deze vleesmoleculen zijn daar op het ogenblik dat het gebeurt. Ze zijn er door karma.

Vr. – Bestaat er een karmische band tussen de twee mānasaputra's: de mānasaputra van wie wijzelf een onvolkomen ontwikkelde entiteit zijn, en de mānasaputra die ons inspireerde?

GdeP – Ja, een heel innige band.

Vr. – Want als er een karmische band tussen de mānasaputra's zelf bestaat, dan moet die wel zo verreikend, zo diep zijn dat alles wat wijzelf doen in onze poging te evolueren, ons niet in staat stelt voor onszelf een mānasaputra van hogere orde te kiezen om ons te inspireren.

GdeP – Nee, de keuze komt van 'boven'. Maar de karmische band tussen de mānasaputra die inspireert en de slapende of niet-gemanifesteerde mānasaputra van wie het lagere deel wordt gestimuleerd, is bijzonder nauw. In elk afzonderlijk geval vindt het ontsteken van het vuur van het denken plaats omdat de beide mānasaputra's gewoonlijk kinderen zijn van dezelfde ster. Hun karmische bestemming in het heelal is innig verweven, onderling verbonden. In deze dingen liggen wonderbaarlijke mysteries besloten. De band tussen chela en leraar is heel innig, en gaat veel dieper dan iets dat het fysieke betreft, dieper dan het mentale, dieper zelfs dan het spirituele deel. Hij gaat terug tot de wortels van het heelal.

Aansluitend bij deze gedachten wil ik u herinneren aan een mooie passage die HPB uit de Esoterische Catechismus citeert. Daarin staat dat de leraar dichter bij ons staat, een nauwere band met ons heeft en ons dierbaarder is dan onze eigen ouders. Dat is waar. De ouders geven het lichaam, en mentaal en spiritueel zijn ze karmisch met hun kinderen verbonden, maar de leraar laat de mens zelf geboren worden. De leraar brengt de innerlijke mens tot geboorte. In zekere zin is iedere leraar om Socrates' treffende omschrijving te gebruiken, een spirituele vroedvrouw.

Vrienden, laten we de bijeenkomst voor vanavond sluiten.

[Luiden van de gong. Stilte.]

Supplement

De zonne-inwijding 24 oktober 1933

GdeP – Ik zou willen wijzen op een feit dat u meer duidelijkheid kan geven over de 'incarnatie' van de mānasaputra's. Als een chela van een hogere graad gereed is een van de hogere inwijdingen te ondergaan – en ik denk speciaal aan de inwijding die tijdens het wintersolstitium plaatsvindt – en met succes de beproevingen doorstaat, dan komt hij, wanneer zijn omzwervende geest-ziel uit de kosmische ruimten terugkeert, niet terug zoals hij is gegaan, maar wordt vergezeld door een godheid die met hem 'terugkeert' en een langere of kortere tijd bij hem blijft, wat in de eerste plaats afhangt van de graad van de nieuwe ingewijde, of beter gezegd initiant, en ook van een aantal andere factoren.

De godheid die met hem terugkeert als een gast van zijn eigen constitutie vervult de nieuwe ingewijde met de goddelijke vlam van die godheid zelf, zodat het lijkt alsof het lichaam van de ingewijde gloeit van een heilig licht. Uit ieder deel van zijn wezen straalt licht. Zijn lichaam straalt werkelijk met het licht van de zon, want het is inderdaad een zon-god die zich tijdelijk in de hogere mānasische delen van de nieuwe ingewijde heeft belichaamd en hem op die manier vervult; zodat wanneer degene die zojuist een ingewijde is geworden uit zijn trance opstaat, hij dat letterlijk doet als een *mensgod*, een mens van wie de hogere delen tijdelijk volledig zijn ontwaakt, en die tegelijkertijd 'lijdt', in de technische betekenis van het woord, dat wil zeggen het voertuig is van de zonnegod die met hem is teruggekeerd. Deze twee leven een poos samen als een eenheid. De zonnegod heeft de hogere delen van de hogere delen van de constitutie van de neofiet verlicht; zodat gedurende een aantal dagen of weken, of misschien maanden, die mens werkelijk rondloopt als een geïncarneerde god-mens die zich bewust is van zijn eigen goddelijkheid, en die bovendien het voertuig is van de nog hogere godheid met wie hij zich had verenigd toen hij de zon bereikte.

Na een paar uren, dagen, weken of maanden trekt de godheid zich terug, keert weer terug naar de zon; en de mens is daarna een godmens die was, en die weer een god-mens zal zijn, maar die – tenminste voorlopig – niet langer het voertuig van de zonnegodheid is. Niettemin vervult die zonnegodheid de ingewijde gedurende de rest van zijn geïncarneerde leven, en bekleedt hem met een straal van zichzelf. Precies zó ontstaan de boeddha's: ze zijn dat natuurlijk in de eerste plaats door hun eigen gerichte inspanningen geworden, en ze worden ware boeddha's omdat een straal van de buddhische luister van een zonnegod hen vervult. Een ware boeddha heeft deze theopathie, om een technische term te gebruiken, zijn hele leven lang, hoewel dat voor de mensen in de nabijheid van de boeddha niet waarneembaar is – dat wil zeggen niet voor iedereen merkbaar is. Op bijna dezelfde manier, maar met minder intensiteit, verlichtten de mānasaputra's de slapende denkvermogens van de jonge mensheid van het derde wortelras op deze vierde bol in deze vierde ronde.

Elementalen 14 november 1933

Volgens onze esoterische leer, de leer die in de mysteriescholen wordt onderwezen, is het heelal uit elementen, uit fundamentele element-beginselen, opgebouwd. Omdat het hele universum bezield is, vol leven en levens, bestaan deze fundamentele elementen of element-beginselen uit levens – en ze leven niet alleen daarin, maar deze levens vormen of stellen deze fundamentele elementen werkelijk samen. Die entiteiten of levens van deze elementen, die de eerste stap vertegenwoordigen vanuit homogeniteit in een van die elementen, zijn wat men elementalen noemt – met andere woorden, entiteiten die nog maar pas beginnen te evolueren tot complexere structuren met ingewikkelder vormen van bewustzijn. Ook zij zijn wezens die van niet-zelfbewuste godsvonken opgroeien om tenslotte zelfbewuste godheden te worden en daarna zelfbewust deel te nemen aan het werk van het heelal.

We kunnen de elementalen werkelijk beschouwen als de bouwstenen, of geïndividualiseerde deeltjes van energie-substantie, die tot de zeven gebieden van prakriti, en daarom van het heelal, behoren. Alles in de prakriti- of substantiële kant van het heelal steunt op de drie elementalenrijken. Vanuit dit gezichtspunt komen de elementalen overeen met de levensatomen in ons eigen lichaam, omdat deze levensatomen zelf tot zeven of tien verschillende klassen behoren die

overeenkomen met de zeven gebieden van prakriti en daarom met de zeven of tien kosmische elementen. Deze levensatomen in ons lichaam bouwen ons lichaam op en worden gebruikt door de verschillende monaden die de zeven- of tienvoudige constitutie van de mens samenstellen. Daarom zijn er elementalen die ieder van de zeven beginselen van de mens samenstellen of de grondslag ervan zijn.

Als een geheel vormen de elementalen daarom zowel de krachten van de natuur als de substanties van de natuur. Als ze gezamenlijk als energieën werken zijn ze krachten, en wanneer ze gezamenlijk als lichamen werken zijn ze de substanties van de natuur. Het is volkomen onjuist de elementalen als wezens te beschouwen die alleen maar *in* de natuur leven, en niet als wezens die de natuur vormen. Ook is het fout ze als iets eigenaardigs of engs te beschouwen, als slechts kleine geesten die om ons heen zweven. *De elementalen zijn de bewoners van de elementen*, en alle wezens die verder zijn geëvolueerd dan de elementalen maken van hen gebruik voor alles wat deze hoger ontwikkelde wezens doen of zijn.

De elementalen kunnen ook de natuurkrachten worden genoemd, of natuurgeesten, want de hele natuur is in meerdere of mindere mate bewust. Wat er ook gebeurt – hoe schijnbaar onbewust ook – komt in feite tot stand door de doelgerichte of onbewuste activiteit van de elementalen, of ze nu handelen voor zichzelf of als de voertuigen van hogere intelligenties.

Daarom wordt gezegd dat sommige elementalen in het heelal de mens gunstig gezind zijn, omdat de mens zich op dat punt van zijn evolutie bevindt waar juist deze elementalen hem helpen. Andere elementalen zouden vijandig tegenover de mens staan, niet omdat de elementalen zelf slecht zijn, of uit haat de mens kwaad willen doen, maar eenvoudig omdat de mens zich nu in een evolutiestadium bevindt waarin deze elementalen automatisch ongunstig op hem reageren. Iemand kan bijvoorbeeld verkouden worden omdat hij op de tocht heeft gezeten. Dit is niet de schuld van de daarbij betrokken elementalen, maar van de mens zelf die op de tocht blijft zitten en zich op die manier blootstelt aan deze bijzondere soort van automatische werking van elementalen. Maar er zijn elementalen op alle gebieden van prakriti, en daarom op alle gebieden van de constitutie van de mens. Er zijn dus mānasische elementalen, kāmische elementalen, enz.; en enkele van die elementalen die behoren tot de hogere gebieden van prakriti kunnen de mens veel nadeel bezorgen tenzij hij waakzaam is en hun actie weerstaat, wat hij altijd kan doen

door zijn krachtige wil en hoge intelligentie.

Er zijn ook elementalen die in hun eigen evolutie een punt hebben bereikt waarop ze proberen zich op aarde te belichamen en dat ook kunnen doen; deze klassen van elementalen zijn verder geëvolueerd dan andere. Ze vormen dus de verschillende orden en families van de levende wezens die lager staan dan de mens, die men gewoonlijk de hogere planten, de insecten en de dieren noemt. Ze zijn allemaal belichaamde elementalen: de dieren zijn hooggeëvolueerde elementalen; de insecten zijn minder ver ontwikkeld. Ook wij mensen gingen in onze evolutie ooit, in een ver verleden, door het stadium van een elementaal, en waren toen dus elementalen.

De vuur-elementalen kunnen heel vriendelijk voor de mens zijn wanneer hij een juist gebruik van hen maakt, maar ze kunnen zijn bittere vijanden worden, heel gevaarlijke vijanden. Ze kunnen zijn huis afbranden, of zijn lichaam door brand verwonden; maar het zou dwaas zijn te zeggen dat de vuur-elementalen, omdat ze automatisch handelen overeenkomstig hun aard, boosaardig zijn, of dat ze in wezen de mens onvriendelijk gezind zijn. Als we de elementalen van de vier lagere en best bekende klassen beschouwen, de salamanders, sylfen, undinen en gnomen, dan zijn waarschijnlijk de sylfen, de lucht-elementalen, voor de mens in zijn huidige staat van evolutie de gevaarlijkste van alle, want om een of andere vreemde reden schijnen ze een bijzondere psychische invloed te hebben op het kāma-deel van zijn constitutie.

Van de elementalen, de bewoners van de respectieve elementen, bestaan verschillende orden, families en soorten. De zeven prakriti's of elementen van de natuur worden door hen samengesteld, en deze zeven kosmische elementen zijn de grote reservoirs van wezens die in deze elementen aan hun evolutiereis omhoog naar het goddelijke beginnen. Ook de elementalen zijn dus gedeeltelijk geïndividualiseerde entiteiten, babyzielen in de school van het leven. Gewoonlijk werken ze in groepen of in golven of stromen, maar er zijn ook heel vaak manifestaties van de werking van individuele elementalen. Het is verkeerd de elementalen op te vatten als volkomen geïndividualiseerde kleine geesten, op de manier waarop de feeën of elfen, kabouters of dwergen in Europese volkslegenden worden beschouwd. Dit zijn verschillende namen voor verschillende soorten elementalen; en zelfs de middeleeuwse beschrijvingen van hen zijn tamelijk nauwkeurig, als deze maar niet de indruk wekken dat de elementalen even intelligent zijn als de mens, of dat ze dezelfde vrijheid van wil en

geweten hebben als de mens, want dat is niet het geval. De elementalen zijn quasi-geïndividualiseerde natuurgeesten, en verrichten in feite al het fysieke werk in de wereld. Ze kunnen ook terecht worden beschouwd als levensatomen in een bepaald evolutiestadium.

Vergeet ook niet dat de elementalen monaden zijn die zich door middel van hun stralen in de respectieve prakriti's of elementen van het heelal hebben belichaamd. Daarom is ieder elementaal op weg om een mens te worden, en tenslotte een god. Omdat bovendien ieder van de zeven of tien prakriti's van de natuur, ieder van de zeven of tien element-beginselen van de natuur, uit deze levens of levensatomen bestaat, zijn er dus elementalen van alle zeven of tien verschillende graden van etherische dichtheid of van spiritualiteit. Deze verschillende graden van elementalen kopiëren slaafs de beelden in het astrale licht van vroegere gebeurtenissen, waaronder natuurlijk de beelden van vormen in al hun eindeloos vele soorten. Bovendien volgen ze slaafs de orden of families of soorten van wezens die verder zijn geëvolueerd dan zijzelf, en proberen hen, hoewel onbewust, te evenaren. Daarom hebben de elementalen van de hogere prakriti's of elementen soms een menselijke of quasi-menselijke vorm, of de vorm van dieren, hetzij naar het voorbeeld van mensen of dieren die nu op aarde zijn, of overeenkomstig de beelden in het astrale licht van mensen of dieren die in vroegere manvantara's hebben geleefd.

De elementalen van het vijfde kosmische gebied, van onderaf gerekend, of wat we de mahātische of mānasische elementalen zouden kunnen noemen, hebben de neiging een menselijke vorm aan te nemen. Dit is echter slechts een māyā, iets dat lijkt op een vorm, omdat ze, hoewel ze als half geïndividualiseerde entiteiten de menselijke gedaante kunnen hebben, zielloos zijn, want ze hebben geen menselijke ziel. Het is alleen maar de vorm in het astrale licht die ze blindelings, slaafs, automatisch imiteren. Dat is een van de redenen waarom de kāmaloka en het astrale licht vol elementalen zijn in allerlei graden van ontwikkeling, die verschillende gedaanten of verschijningsvormen aannemen van mensen die hebben geleefd. Maar al deze verschijningsvormen zijn zielloos omdat ze slechts elementalen zijn in menselijke gedaante of vorm. De elementalen hebben tot nog toe geen menselijke ziel ontwikkeld en hebben dus – vanuit het standpunt van de mens gezien – geen geweten of moreel besef.

Zo kan men nog eens zien hoe dit soort elementalen voor de mens vriendelijk of heel onvriendelijk kan zijn, en zelfs schadelijk, niet omdat er enig kwaad in hen is, maar door het onheil dat ze kunnen

stichten door hun māyāvi- of illusoire verschijningsvorm en door de gevolgen die ze kunnen teweegbrengen.

Om te besluiten, en een vergelijking te maken die van nut kan zijn: er is ongeveer een even groot verschil in evolutie tussen een elementaal en een mens als tussen een levensatoom en een mens; of om het anders te zeggen, tussen een menselijk embryo in zijn eerste groeistadium en een volwassen mens als tussen een elementaal en een dier.

Dierlijke monaden 25 september 1942

Het onderwerp 'het binnengaan van het mensenrijk door de dierlijke monaden' klinkt ingewikkeld; het is misschien ook wel ingewikkeld, maar toch zijn de beginselen ervan eenvoudig genoeg. Stel dat we even afzien van de details en onze aandacht richten op de basisbeginselen, dan kunnen we misschien de draad van Ariadne vinden waardoor het onderwerp eenvoudig wordt. Details zijn altijd belangrijk, maar ze brengen ons denken in verwarring.

De algemene beginselen waardoor een levensgolf of rijk van wezens naar het volgende en hogere rijk gaan zijn voor de hele levensladder dezelfde – naar analogie dezelfde, niet noodzakelijkerwijs dezelfde in details. Dit is het eerste punt om in gedachten te houden en het zal worden geïllustreerd door de manier waarop mensen naar het laagste van de drie dhyān-chohan-rijken gaan, dat net boven dat van ons mensen ligt.

Men moet ook bedenken dat de rondtrekkende, rondzwervende monaden de belangrijkste factoren zijn om op te letten. Als ze tot zelfbewuste individualiteit zijn gekomen zou u ze zelfs hogere ego's kunnen noemen. Als ze geen zelfbewuste individualiteit hebben bereikt, dan is de term monade beter. We spreken dus over de monaden van het mineralenrijk, het plantenrijk en zelfs van het dierenrijk, hoewel de allerhoogste dieren de kenmerken van een ego beginnen te vertonen. Met andere woorden, de monade heeft op deze lage gebieden voldoende ervaring opgedaan om rond zichzelf een egoïsch omhulsel van bewustzijn te hebben opgebouwd.

Het derde punt om in gedachten te houden is dat de monaden niet naar het volgende en hogere rijk kunnen gaan vóór het zelf gereed is om de binnenkomende monaden uit het direct daaronder gelegen rijk op te nemen. In het volgende en hogere rijk moeten heel lage klassen van wezens zijn die de lichamen verschaffen voor de monaden uit het rijk daarbeneden; en die monaden uit het lagere rijk zijn

altijd de hoogste uit dat rijk, anders zouden ze niet gereed zijn om de lichamen van de laagste wezens van het daarboven liggende rijk binnen te gaan.

De hoogste dieren zijn dus de mensapen, die het verst zijn ontwikkeld wat betreft een zwak schijnsel van een ik-gevoel. Gedurende de vierde ronde zullen de ego's of kind-ego's of monaden van de mensapen geleidelijk beginnen te incarneren in de laagste, meest primitieve en minst geëvolueerde mensen van het zesde wortelras. Denk er alstublieft aan dat dit niets te maken heeft met de *lichamen* van de mensapen. Tijdens het zesde wortelras zullen de mensapen uitsterven, waardoor ze dus vrij zullen zijn om te incarneren in de laagste menselijke lichamen van het zesde wortelras.

De meeste dieren van het dierenrijk zullen ook uitsterven en hun nirvāṇa ingaan, waar ze moeten wachten op de volgende belichaming van de aarde vóór ze hun kans krijgen om mens te worden. Dat komt omdat de meeste dieren nog niet gereed zijn de opgaande boog te volgen, maar de mensapen zullen daartoe in staat zijn en zullen vóór het eind van het zesde wortelras weinig ontwikkelde mensen worden. Aan het begin van het zevende wortelras in deze ronde zullen er helemaal geen mensapen meer zijn. Ze zullen zijn uitgestorven en hun baby-ego's zullen dan de laagst ontwikkelde mensen zijn geworden. Enkele dieren, zelfs vele, zullen voor korte tijd in de vijfde ronde op onze vierde bol verschijnen, maar dat zal niet lang duren, en ze zullen sneller uitsterven dan ze dat in de toekomst in deze vierde ronde zullen doen. Dan zullen ze gedurende de rest van de zeven ronden die onze keten nu doorloopt, blijvend hun nirvāṇa zijn ingegaan. Al deze bijkomstige gedachten maken deel uit van de uitleg en moeten daarom worden genoemd.

Een lager rijk gaat aldus door zich geleidelijk te ontwikkelen naar het onmiddellijk erboven liggende rijk, en de monaden proberen op vele wijzen en langs vele wegen dat hogere rijk binnen te gaan, precies zoals wij mensen proberen dhyān-chohans te worden door ons verder te ontwikkelen. Er zijn verschillende manieren waarop wij het dhyān-chohan-rijk kunnen binnengaan, en er zijn verschillende manieren waarop de dieren het mensenrijk kunnen binnengaan. Vergeet niet dat ik spreek over *monaden*, niet over lichamen. Een lichaam van een dier wordt nooit een menselijk lichaam. Een menselijk lichaam wordt nooit een dhyān-chohanisch lichaam.

Wat de zogenaamde dierlijke monaden in het mensenrijk betreft: deze zijn de hoogste van alle mogelijke dierlijke monaden en de eer-

ste die in een nieuw of toekomstig manvantara echte mensen zullen worden. Het zijn monaden die vroeger bij het dierenrijk beneden het mensenrijk behoorden, die omdat hun lot karmisch is verbonden met een monade, in het mensenrijk komen als een dierlijke monade van de mens wanneer die dierlijke monade uit het dierenrijk een stadium heeft bereikt dat men halfmenselijk kan noemen, de dageraad van een ego-bewustzijn, het begin van halfmenselijk bewustzijn, maar toch van een dierlijk type. Men zou dat een dierlijke mens kunnen noemen, en niet een menselijke mens, zoals mensen zijn.

Pas dezelfde gedachtegang toe op de manier waarop menselijke monaden het laagste dhyān-chohanrijk binnengaan, en u zult het misschien beter begrijpen. Ik heb zojuist gesproken over de mensaapmonaden, of baby-ego's van mensapen, die tijdens het zesde wortelras de laagste stadia van het mensenrijk zullen binnengaan. Dit betekent dat een ego van een mensaap, X genaamd, wanneer het het dierenrijk heeft afgewerkt en belichaming zoekt, niet opnieuw in het dierenrijk incarneert, omdat het daar alle mogelijke evolutie heeft afgerond. Zijn neigingen zijn opwaarts gericht en het wordt als het ware gevangen door een menselijke monade die gaat incarneren in een van de laagste rassen van het mensenrijk.

Dus zal deze mensaap X, wanneer de mensapen tegen het einde van het zesde wortelras uitsterven, in zijn laatste mensaap-belichaming halfmenselijk zijn, of nog iets meer. Zijn ego-bewustzijn begint te functioneren, en hij zal tijdens het zesde wortelras reïncarneren als deel van de constitutie, de dierlijke monade genoemd, van een weinig ontwikkelde mens en zal de menselijke dierlijke monade worden van die weinig ontwikkelde mens van het zesde wortelras. Dat is in het verleden gebeurd, en zo zijn wij mensen toegerust met wat we nu onze dierlijke monaden noemen. Ze zijn dieren die de ervaring in het dierenrijk hebben voltooid en door karmische banden betrokken raken bij de incarnatie van een menselijke monade, en die deze mens voorzien van zijn menselijke dierlijke monade.

In het nieuwe keten-manvantara, de volgende belichaming van onze bol, zullen wij mensen, of menselijke monaden, de lage, laagste dhyān-chohans worden van die toekomstige ketenbelichaming wanneer onze aarde de maan van de nieuwe keten zal zijn. Wat nu onze menselijke dierlijke monaden zijn, zullen dan de onmiskenbare menselijke mensen van het mensenrijk van die nieuwe keten zijn. Ik hoop dat dit alles duidelijk is. Ik omschrijf het nu veel nauwkeuriger dan ooit tevoren, omdat ik geloof dat er voldoende tijd is voorbijgegaan

waarin onze studenten, die zich eerst hierover het hoofd hebben gebroken, door eigen inspanningen dicht bij de waarheid zijn gekomen, en aldus zullen ze die waarheid niet vergeten.

Om het nog eens samen te vatten: Dieren gaan het mensenrijk binnen volgens elke methode die de natuur toestaat. Er zijn verschillende methoden, maar alle komen neer op enkele algemene feiten. Geen dier kan het mensenrijk binnengaan totdat het baby-ego van het dier daarvoor gereed is, met andere woorden min of meer menselijk is geworden. Het gaat het mensenrijk dan binnen door zich, op grond van karmische banden uit het spirituele verleden, te hechten aan een zich belichamende mens in een of ander stadium van de lotsbestemming van die mens, en op die manier de dierlijke monade van die mens wordt. Dus worden de opgeklommen dier-ego's onmiskenbaar vermenselijkt door gedurende lange perioden deel uit te maken van de constitutie van een mens, en worden dan tenslotte volledig menselijk; wanneer het moment daarvoor aanbreekt worden ze onafhankelijke menselijke mensen, of menselijke monaden. Vergeet niet dat elke regel altijd uitzonderingen kent. Maar om de uitzonderingen zelfs maar aan te roeren zou, vrees ik, tot ondraaglijke verwarring leiden, want de lering is volkomen in strijd met alles wat het westen eeuwenlang heeft gekend, in strijd met zijn religie en wetenschap en zelfs zijn filosofie, maar toch is ze soms intuïtief aangevoeld door dichters en andere niet-ingewijde mensen die flitsen of glimpen van de waarheid hebben opgevangen.

Op deze uitzonderingen na, geloof ik niet dat een dierlijke monade direct uit het dierenrijk als mens naar het mensenrijk kan komen, want er zijn tussenliggende stadia van mentale en psychische groei die moeten worden doorlopen voordat een dierlijke monade door zich te ontplooien een werkelijk mens kan worden. Deze tussenliggende stadia worden gevonden in de dierlijke monaden in mensen. Ik hoop dat deze vele herhalingen niet vervelend zijn, maar ik heb ontdekt dat gedachten niet goed doordringen als ik ze niet telkens herhaal.

Er zullen in het denken van studenten ongetwijfeld talloze vragen opkomen, vooral omdat ze vragen stellen vóór ze hebben geprobeerd deze zelf op te lossen door zorgvuldig daarover te mediteren en na te denken. Wanneer studenten vragen hebben, nu opnieuw een tipje van de sluier is opgelicht, zouden ze moeten proberen om wat ik hier heb gezegd in overeenstemming te brengen met wat ze reeds weten vóór ze met vragen komen aanzetten in de verwachting dat ze zullen

worden beantwoord. De enige manier om iets grondig te leren kennen is door het probleem zelf op te lossen, en dat is wat een waar leraar altijd doet. Hij probeert de nieuwsgierigheid te wekken, het intuïtieve waarnemingsvermogen van de student te stimuleren, en zal een vraag zelfs niet ronduit beantwoorden, maar erop aandringen dat de student zijn eigen vragen beantwoordt. Alleen wanneer de student te zeer in verwarring is gebracht om een duidelijk antwoord te krijgen door zelf na te denken, zal de leraar hem weer een beetje helpen.

29

Bijeenkomst op 17 maart 1931

GdeP – Ik ben nu gereed vragen te beantwoorden.

Vr. – Is er een deel van de hogere triade dat zich belichaamt of incarneert in de tijd tussen twee levens op aarde?

GdeP – De hogere triade is in essentie de spirituele monade en is verbonden met haar eigen innerlijke god, de goddelijke monade. Omdat ze een spirituele entiteit is, kan men echter nauwelijks zeggen dat ze 'incarneert', of zelf vlees wordt, of zelfs dat ze zich belichaamt in voertuigen of omhulsels die gelijkstaan met wat onze lichamen van vlees op aarde zijn. De spirituele monade – of het reïncarnerende ego in al zijn delen of aspecten – is wat we de hogere triade noemen. Strikt gesproken is het reïncarnerende ego echter het mānasische deel van deze hogere triade. Maar zelfs dit mānasische deel, het laagste deel van de hogere triade, gaat in feite geen lichamen van vlees binnen, maar 'overschaduwt' ze. Met andere woorden, het verlicht, of zendt een straal vanuit zichzelf naar de astrale gebieden, of werkt door het astrale of etherische lichaam van de entiteit, en daarom is het deze straal die de triadische essentie en haar beginselen en eigenschappen overdraagt, en op die manier de mens vormt of hem samenstelt.

Men kan niet zeggen dat de hogere triade zich ergens op een of ander moment belichaamt, tenzij we veronderstellen – en die veronderstelling is waar – dat de hogere triade, of de monade die haar omzwervingen maakt, zich belichaamt in voertuigen die in hoge mate overeenstemmen met haar eigen spirituele soort of karakter.

Toch kan men zeggen dat de hogere triade zich belichaamt in een spiritueel lichaam dat een emanatie is uit haar eigen hart – de neerslag, de droesem of het bezinksel, spiritueel gesproken, van wat ze zelf uitzendt. Op precies dezelfde manier is het fysieke lichaam het bezinksel of de droesem of de neerslag van de astrale mens, de astrale monade.

Vr. – Er is ons verteld dat bij het sterven een bepaald deel van ons naar de ouder-ster terugkeert. Is dat deel de mānasaputra die het mānasische beginsel verlicht?

GdeP – Nee, beslist niet. Het deel dat naar zijn ouder-ster terugkeert is de meest goddelijke essentie van het individu. Het gebruik van het woord 'terugkeert' is zuiver menselijk taalgebruik. U moet niet denken dat dit meest goddelijke deel van de entiteit op het moment van de fysieke dood door de kosmische of zonneruimte heen schiet zoals de staart van een komeet. Dat wordt niet bedoeld. De essentie van de entiteit is haar ouder-ster, en haar interactie met die ster duurt zó lang dat het ons een eeuwigheid zou toeschijnen. Tijdens het leven van de mens op aarde is ze evenzeer in en van haar ouder-ster als na de dood van het vleselijk omhulsel dat we de fysieke mens noemen.

Er wordt dus bedoeld dat de entiteit steeds meer goddelijk bewust wordt één te zijn met haar ouder-ster. Het aannemen van de voertuigen van incarnatie of belichaming op een planeet verduistert tot op zekere hoogte haar licht. Ze is zich bewust dat dit haar eigen licht verzwakt. Ze is zich mystiek gesproken bewust dat dit veel vergt van haar vitaliteit. Maar als ze die belichamingen heeft afgeworpen, als ze haar bestaan als een zevenvoudige entiteit heeft opgegeven en weer enkelvoudig wordt in haar essentie, of monadisch, dan wordt ze zich weer volledig bewust van haar eigen glorie, en deze verandering van haar bewustzijn wordt technisch beschreven als een 'terugkeer' of een 'opstijging' naar haar ouder-ster.

Vr. – Mag ik dan weten wat er bij de dood van het fysieke lichaam met de mānasaputra gebeurt?

GdeP – De mānasaputra keert terug naar zijn eigen gebied zoals elk ander deel van de constitutie dat doet bij de dood. Als de zevenvoudige entiteit uiteenvalt en zich ontbindt – en deze ontbinding noemen we dood – 'gaat' elk deel van die zevenvoudige constitutie 'terug', in sommige opzichten ogenblikkelijk, naar zijn eigen gebieden, naar zijn eigen sfeer. Het goddelijke keert dus terug naar de goddelijke gebieden, het spirituele keert terug naar de spirituele gebieden, en het hogere mānasische deel of de mānasaputra keert terug naar zijn eigen thuis of woning. Het hartstochtelijke en emotionele deel keert terug naar zijn eigen verblijf in de hogere atmosfeer van de aarde; het vitale deel wordt weer aangetrokken tot het reservoir van levenskrachten van de planeet waarop het lichaam zich

bevindt dat ontbindt of sterft, en tenslotte keert het fysieke terug naar de aarde waaruit het is voortgekomen. 'Stof tot stof' is het oude kerkelijke gezegde. Voorzover dit het fysieke lichaam betreft, vormt deze bewering één zevende deel van de waarheid.

Deze feiten van de ontbinding van de zevenvoudige entiteit zult u vrij duidelijk vermeld vinden in alle oude literatuur; ze zijn niet altijd volkomen helder weergegeven, omdat deze feiten te maken hebben met enkele leringen van de innerlijke mysteries van de scholen, en natuurlijk zijn deze mysteries altijd zorgvuldig versluierd geweest. Maar Vergilius, de Romeinse dichter, bijvoorbeeld, gebruikt aan het eind van een van zijn werken, waarin hij de dood van een van zijn helden beschrijft, woorden die duidelijk aangeven dat het lichaam naar de aarde terugkeert, de 'adem' naar de lucht, enz. Bovendien zult u in veel oude geschriften in min of meer opgesmukte taal het ware feit vermeld vinden dat het zonnedeel van de mens naar de zon terugkeert, dat het maandeel terugkeert naar de maan, het lichaam aan de aarde wordt teruggegeven, terwijl de geest terugkeert naar het goddelijke waaruit hij als uit een bron tevoorschijn is gekomen.

De mens is een samengestelde entiteit. Hoe vaak heb ik dat niet gezegd! Het is een schitterende sleutel. De mens is een microkosmos. Hij heeft in zich elk beginsel, elke essentie, elk vermogen, elke stof, substantie en energie die het grenzeloze in zich heeft. Zie eens hoe deze schitterende gedachte, hoe deze verbazingwekkende leer, de menselijke zelfzucht in de wortel aantast. Zodra een mens beseft dat hij maar een voorbijgaande samenstelling is, verzameld rond een onsterfelijk goddelijk-geestelijk centrum – onsterfelijk uitsluitend in de theosofische betekenis van voortduren in de eeuwigheid, maar alleen door te groeien en dat betekent door te veranderen – zodra een mens deze gedachte in zijn bewustzijn heeft ingeprent en vastgelegd, verandert zijn gevoel voor waarden. Hij wordt zachtaardiger, vriendelijker, en gaat meer aan anderen denken. Hij beseft zijn eigen persoonlijke vergankelijkheid en de vergankelijkheid van de dingen waaraan de meeste mensen zoveel waarde hechten. Hij leeft dan voor grotere dingen. Hij leeft in de eeuwigheid waar zijn aspiraties en verwachtingen op zijn gevestigd.

Vr. – Onlangs werd er in de San Diego Lodge van gedachten gewisseld over het geheugen, en ik zou daarover graag wat meer willen weten. Hoe komt het dat oude mensen bij wie de geest zich bijna geheel heeft teruggetrokken, zo'n scherpe herinnering hebben aan de

ervaringen uit hun kindertijd. In hoeverre is de herinnering vastgelegd in het hersenverstand; en bevindt het werkelijke geheugen zich buiten het lichaam?

GdeP – De werkelijke herinneringen van de mens zijn innig verbonden met de migrerende entiteit, met het reïncarnerende ego. Daarom is het geheugen van de mens eigen aan de menselijke essentie – het reïncarnerende ego. De reden waarom zeer oude mensen denken, of beter gezegd herinneringen hebben, aan hun kindertijd is dat de levenscyclus terugkeert naar zijn begin, naar een nieuw begin – spiraalsgewijs. Bij de dood, en misschien enkele jaren vóór de fysieke dood, begint het denken de miljoenen voorvallen, gebeurtenissen en de enkele belangrijke feiten van bewustzijn en gevoel die zich in het voorbije leven hebben voorgedaan en die het leven heeft voortgebracht, de revue te laten passeren. Naarmate een bejaarde steeds dichter komt bij wat men de dood noemt, wordt het fysieke geheugen zwakker en zwakker voor gebeurtenissen en voorvallen die dan plaatsvinden, en het ligt voor de hand dat het daardoor meer en meer de toestand van een kind benadert. Toch zijn belangrijke gebeurtenissen blijvend verbonden met de essentie van het reïncarnerende ego, en omdat het denkvermogen van de mens die de dood nadert zwak is en de wil minder controle heeft over dat denkvermogen, geeft het automatisch de meest treffende gebeurtenissen weer die in de kindertijd en de jeugd een sterke indruk op het bewustzijn hebben gemaakt. Ze worden bijna even automatisch weergegeven als de geluiden op een grammofoonplaat.

Bij zo'n bejaarde worden de optekeningen van het geheugen opnieuw gelezen, maar als het ware in omgekeerde volgorde. De reeks van gedachten en gevoelens waarmee we tijdens de groei van kind tot volwassene waren verbonden, worden nu losgewikkeld en weer losgemaakt en opzijgezet.

Vr. – Het is dus niet het hersenverstand dat zich herinnert, dat de herinnering heeft.

GdeP – Nee. Het hersenverstand is alleen het instrument, en in feite een van de zwakste instrumenten van de mens, maar vreemd genoeg het instrument waarmee hij in ons huidige evolutiestadium het nauwst is verbonden. Toch is het hersenverstand een heel belangrijk instrument van het bewustzijn, maar ondanks dat is het een laag, stoffelijk instrument. Het hersenverstand per se kan niet logisch

denken. De werking ervan is quasi-instinctief. Het werkelijke vermogen om te redeneren is iets hogers. Strikt gesproken is redenering visie – visie op de waarheid. Het hersenverstand weerspiegelt slechts wat het intellect beredeneert of intuïtief aanvoelt.

Wat de mensen de kindsheid van de ouderdom noemen heeft ook met iets anders te maken, waarover niet vaak wordt gesproken. Hoewel we allen weten dat de dood de ontbinding betekent van de tot dat moment levende mens, is hij ook een voorbereiding op de kindertijd die op de dood volgt – op een nieuwe bewustzijnstoestand in andere sferen.

U zult dit beter begrijpen als u begrijpt wat devachan is. De devachanī begint zijn devachan door in zijn bewustzijn te blijven stilstaan bij die spirituele verlangens en begeerten die het eerst in het bewustzijn van de mens kwamen toen hij op aarde was geïncarneerd – heel vroeg in zijn leven. Devachan is het overzien, het herhalen van al de edele, spirituele, onpersoonlijke, schone, heilige aspiraties en gedachten die de mens had toen hij leefde, te beginnen bij zijn vroege kindertijd en voortgaande tot het moment dat hij zijn persoonlijke bewustzijn verloor bij de dood of vlak vóór de dood. Het wonderlijke van dit alles is dat, in plaats van ze snel in het bewustzijn door te nemen, iedere edele aspiratie, ieder prachtig verlangen en iedere niet-vervulde spirituele verwachting in devachan door de devachanī telkens weer in het bewustzijn wordt herhaald, en op die manier vanuit duizend verschillende en nieuwe invalshoeken wordt beschouwd en ervaren. Alle veranderingen ervan worden uitgeprobeerd: als u bijvoorbeeld één enkele aspiratie neemt die de mens in het fysieke leven heeft gehad, dan wordt deze in devachan herhaald en herhaald en mooier en grootser gemaakt en vanuit veel verschillende invalshoeken beschouwd.

Vr. – Als iemand tijdens het leven op aarde geen bewustzijn heeft gehad van aspiraties tot hij fysiek volwassen wordt, zou het leven in devachan dan ondanks dat beginnen met de onbewuste aspiraties en deze de revue laten passeren? Of kan men zeggen dat iemand zijn leven, zijn groei, in devachan begint met de eerste zelfgeleide inspiraties en verlangens om een goed leven te leiden, die de mens vóór de dood had?

GdeP – Ik denk dat ik begrijp wat u bedoelt, maar ik denk ook dat hier sprake is van een klein misverstand. Devachan is niet een 'groei'. Het is niet een nieuw stadium van leven en ervaring. Met andere

woorden, het is niet een gebied van oorzaken. Het is een gebied van spirituele en intellectuele gevolgen of resultaten van al wat het edelst was in het voorbije leven, en ook van verheven rust. Daarom is het min of meer als een mooie droom, en de aard van de droom is afhankelijk van hoe het individu leefde toen hij wakker was.

Alles van een spiritueel en werkelijk intellectueel karakter dat de levende mens ervaart komt terug in het bewustzijn van de devachanī, maar dan duizend keer zo mooi en verheven. Devachan is in een andere betekenis van het woord een verwerking en assimilatie van al wat mooi en verheven was in het zojuist geëindigde leven. Als er in dat leven heel weinig schoonheid en spirituele verhevenheid was, zal het devachan erg kort zijn. Als het leven van de kindertijd tot de dood vol onvervulde spirituele aspiraties was, onvervulde verlangens naar spirituele grootsheid en schoonheid, en vol zelfvergetelheid, dan zal het devachan heel lang zijn en bijzonder mooi. Het devachan is in feite de plaats waar het karakter – ik kan niet zeggen wordt gemaakt – maar waar het karakter wordt versterkt en vormgegeven. Dat komt omdat ons blijvende karakter bestaat uit de gehele spirituele en intellectuele evolutie van het ego.

Vr. – Maar is dat geen groei?

GdeP – Nee, want de groei kwam tot stand gedurende het voorbije leven waarin de wil en het intellect bewust erop werden gericht om bepaalde doelen te bereiken. Misschien zou u kunnen zeggen dat slaap en assimilatie van voedsel een groeistadium zijn. Als u het zo stelt, zou ik er geen bezwaar tegen hebben te zeggen dat de verwerking en assimilatie van ervaringen en van bewustzijn in het devachan een stadium van 'groei' kunnen worden genoemd, maar technisch gezien is het woord verkeerd. Groei betekent toename, ontwikkeling, en in devachan is er geen toename of ontwikkeling van het essentiële bewustzijn. Er vindt een verwerking en assimilatie plaats en er wordt vormgegeven aan het essentiële karakter van de mens, wat geheel afhangt van het gebruik dat de mens gedurende zijn voorbije leven op aarde van zijn vermogens heeft gemaakt. Het lijkt daarom op een slaap.

Vr. – Mag ik wat vragen over de zodiak en de mens, in verband met een uitspraak van Judge dat de astronomen nu nog niet tot het inzicht zijn gekomen dat de mens zelf een zodiakale weg is waarlangs zijn eigen specifieke zon een baan beschrijft? U heeft ons zoveel

beelden van de sterren gegeven dat ik zou willen vragen, als we dat mogen weten, om een meer omlijnd beeld van de analogie die Judge trekt: de analogie van de reis van onze zon door onze eigen menselijke zodiak, en die van de grote pelgrimstocht van onze aardse ster.

GdeP – De hele loop van de menselijke evolutie op deze planeet kan van het begin tot het eind in twaalf stadia of trappen worden verdeeld, en ieder van deze twaalf stadia of trappen van evolutie heeft zijn eigen type of karakter, precies zoals de twaalf huizen van de dierenriem, of de twaalf tekens of de sterrenbeelden van de dierenriem, ieder zijn eigen type of karakter heeft. De tocht van de menselijke zon, om uw eigen beslist poëtische taal te gebruiken – deze menselijke zon is de innerlijke god – door deze twaalf stadia van evolutie op onze planeetketen, brengt daarom door evolutie vanuit de innerlijke god twaalf verschillende eigenschappen of kenmerken voort door middel van die planeetketen in die kosmische tijdsperiode.

Uw vraag is heel esoterisch. Ik heb die zo volledig mogelijk beantwoord, maar vrij vaag, dat geef ik toe.

Vr. – Ik zou graag terugkomen op de vraag over het geheugen. We horen er zo weinig over, en voor mij is het een van de grote mysteries. U heeft zojuist gezegd dat het geheugen in het reïncarnerende ego zetelt. Is dit hetzelfde als intuïtie? En als intuïtie geestelijk geheugen is, dan neem ik aan dat het instinct, het fysieke geheugen, in de levensatomen moet zijn gezeteld wanneer deze naar het lichaam terugkeren tijdens het incarneren. Is dat juist?

GdeP – Wat u zegt is volkomen waar op één klein punt na. Instinct is niet 'fysiek geheugen' zoals u zegt, maar het is veeleer een psychoastraal geheugen waarvan het fysieke geheugen een weerspiegeling is, en dit psychoastrale geheugen zetelt in de essentie van de astrale of etherische levensatomen. U herinnert zich misschien wat de grote Plato over dit alles had te zeggen, dat al de werkingen van het bewustzijn herinneringen zijn van de activiteit van bewustzijn in andere levens. Daarom kan intuïtie het ontsluiten worden genoemd van de deuren van de schatkamer van de in het geheugen vastgelegde gebeurtenissen uit vorige levens – want intuïtie is onmiddellijk bewustzijn, ogenblikkelijke herkenning van de waarheid of van dingen of van individuen.

Maar intuïtie heeft nog een andere kant, en ik zou haar misschien onvolkomen kunnen beschrijven als de aangeboren werking van het

spirituele bewustzijn. Maar zelfs dit laatste zou heel goed de herinnering kunnen worden genoemd aan een grotere levenscyclus die in vroegere manvantara's werd doorlopen.

Vr. – Aansluitend op uw gedachten over devachan, wil ik vragen of u ons meer kunt vertellen over de kiemtoestand vóór de geboorte? In de *Mahatma Brieven* staan verschillende toespelingen op een kiemtoestand.

GdeP – Dat zijn toespelingen op de toestand vóór devachan – de kiemtoestand van het ontlichaamde ego. Maar u had het ook over de 'kiemtoestand' vóór de geboorte. Welke bedoelt u?

Vr. – Misschien heb ik het niet goed begrepen. Ik dacht dat de hogere beginselen in die toestand kwamen die men de kiemtoestand vóór de geboorte noemt, en dat deze kiemtoestand die vóór de geboorte op het spirituele gebied bestond overeenkomt met de toestand op het fysieke gebied net vóór de fysieke geboorte.

GdeP – Natuurlijk is er een kiemtoestand vóór de fysieke geboorte, maar ik geloof dat u verwijst naar de psychospirituele kiemtoestand die aan devachan voorafgaat. De term 'kiem' in deze laatste betekenis is ontleend aan het menselijke bestaan. Het betekent echter niet dat de devachanī wordt geboren uit ouders die in het devachan zijn en daar een kiemperiode moet doormaken, zoals de fysieke baby een fysiek kiemstadium moet doorlopen. Het woord is slechts een menselijke term, ontleend aan het menselijke bestaan, om te verklaren hoe het komt dat voordat de geëxcarneerde entiteit bewust kan worden in het devachan zij zich moet hebben voorbereid op de devachanische sferen – en deze voorbereiding, dit zich uiteindelijk losmaken van de banden van het afgelopen leven, hebben de meesters de 'kiemperiode' genoemd. Met andere woorden, iedere bewustzijnstoestand heeft zijn begin, zijn hoogtepunt en zijn einde. Dit is van toepassing op het menselijke leven, op het devachan en in feite op ieder stadium van het zijn. Is dit een antwoord op uw vraag?

Vr. – Ja, ik begrijp nu dat het op dat gebied is. Het staat gelijk met de voorbereiding vóór de geboorte op een hoger gebied.

GdeP – Niet helemaal. Het is een voorbereidende toestand die het reïncarnerende ego doormaakt wanneer het in een toestand komt waarin elk zelfbewustzijn van het zojuist geëindigde leven is verdwenen. Dit uiteindelijke losmaken van de laatste draad van per-

soonlijke herinnering aan het leven op aarde, en het terugtrekken van de draden van zijn eigen bewustzijn als voorbereiding op de devachanische periode, is de door u genoemde 'kiemperiode'.

Bovendien is het niet het hogere spirituele deel van onze constitutie dat de devachanī wordt. Het is het hogere menselijke deel van ons dat het devachan binnengaat. Het is de *menselijke entiteit* in haar spiritueel-intellectuele essentie die de devachanī wordt, en juist dat afwerpen van alle minder volmaakte en minder spirituele eigenschappen van de mens vormt de kiem- of voorbereidingsperiode waarover u heeft gesproken. Dit gebeurt wanneer alle lagere menselijke elementen tenslotte uit het bewustzijn van de entiteit zijn weggevallen; en zij gaat dan op in de zuiver geestelijk-intellectuele staat. Dit is haar geboorte in devachan – het woord 'geboorte' is hier maar een manier van zeggen, zoals we kunnen spreken over een mens die in een droom wegzinkt, zijn 'geboorte' in de droomtoestand.

Vr. – Is de volgende gedachte juist: ieder deel van de zevenvoudige constitutie heeft een bewustzijn, en die bewustzijnstoestand blijft altijd ononderbroken op zijn eigen gebied, hoewel wij alleen kennis hebben van het ene gebied waar wij onze handelingen verrichten?

GdeP – Dat klopt.

Vr. – En als we in alle delen van onze constitutie leefden, of op alle gebieden, zouden we ons bewust kunnen zijn van alle bewustzijnstoestanden, wanneer we dat maar willen.

GdeP – Juist. Dat is de toestand van de geïncarneerde boeddha's van mededogen. Ze zijn zelfbewust op alle gebieden van hun constitutie. Wij mensen zijn betrekkelijk volledig bewust in maar één deel van onszelf, in het menselijke deel, gedeeltelijk bewust in de lagere triade met slechts vage ingevingen van het bewustzijn van de hogere triade. Juist omdat ons zelfbewustzijn in het menselijke deel is geconcentreerd, hebben we na de dood een devachanisch bestaan. Onze andere delen – hoewel deze bij ons horen, en bij de volgende wedergeboorte naar ons terugkeren – zijn we nog niet volkomen meester; noch hebben we de respectieve bewustzijnstoestanden ervan overstegen of zijn we ze vergeten. We hebben ze niet in ons zelfbewustzijn opgenomen, met als gevolg dat deze andere delen van ons buiten onze zelfbewuste waarneming vallen. We verliezen het bewustzijn ervan – tenminste tijdelijk.

Ieder deel van de mens behoort natuurlijk tot de mens, want deze

is een samengestelde entiteit en is tegelijkertijd een eenheid. Dit is weer een van de 'mysteries van het bewustzijn'. Ik heb me vaak erover verbaasd dat u zich zo interesseert voor vragen over het bewustzijn; en ik verheug me daarover omdat het een bewijs is dat u werkelijk nadenkt en op zoek bent naar de waarheid in uzelf – dat u zelfbewust bekend raakt met uzelf.

Vr. – Als we weten hoeveel ellende en verdriet en lijden er tegenwoordig in de wereld is, is het dan zelfzuchtig van ons om te proberen die dingen te vergeten en onze ogen te richten op de mooie en goede kant van het leven? Ik heb soms ervaren dat zelfs het in gedachte blijven stilstaan bij die sombere en naargeestige levensomstandigheden mij bijna verlamt. Maar als we dit vergeten, of het laten zoals het is, zijn we daardoor dan niet zelfzuchtig en laf en zonder mededogen?

GdeP – Uw vraag gaat diep. Daarin heeft u een probleem gesteld dat ieder mens op een of ander ogenblik moet oplossen. U heeft in uw bewustzijn de keus naar voren gebracht die wij allemaal zullen moeten maken. Zullen we het pad van vrede en geluk alleen voor onszelf volgen – het pad van de pratyekaboeddha's, een heilig en schitterend pad? Of zullen we het pad van zelfverzaking ten behoeve van de wereld kiezen, een verheven pad, een pad van persoonlijk leed, maar toch een pad waar het zonlicht van de eeuwigheid op schijnt, en waar ons na lange eonen de beloning van de goden wacht?

Nee, het is niet verkeerd krachtig vast te houden aan de mooie kant van het leven. Het is eigenlijk een plicht dat te doen. Maar het wordt een spirituele zelfzucht, wanneer we, door op die manier aan de mooie kant van het leven vast te houden, zelfzuchtig daarin opgaan en dus onze broeders en de wereld vergeten. We moeten inderdaad vasthouden aan de mooie dingen, maar tegelijk dienen we te werken voor anderen, en proberen hen in contact te brengen met de mooie kant van het leven.

Het is als met een mens die in zijn hart verlangt om de wereld te helpen, en toch houdt hij van alle mooie dingen, van alle heilige, verheven en edele dingen. Er is hier geen tegenspraak. De mens moet zijn liefde voor het schone, het grootse, het verhevene en ware aankweken. Hij moet dag en nacht en op ieder moment daaraan vasthouden, maar tegelijkertijd moet hij ook eraan werken dat anderen dezelfde grootse dingen gaan zien en daarnaar gaan verlangen, en hij moet anderen helpen datzelfde verheven bewustzijn te verkrijgen

waarvan hijzelf een paar vluchtige straaltjes begint op te vangen.

De boeddha's van mededogen zijn in feite veel heiliger dan de pratyekaboeddha's. De eerstgenoemden leven voor de wereld. Ze doen afstand van alles wat zelfzuchtig is. Ze geven hun eigen spirituele doeleinden op om langs het pad terug te keren om hun medemensen te kunnen helpen die minder ver zijn gevorderd dan zijzelf. Maar intussen leven ze toch in de glorie en schoonheid van het leven. Ze leven in het licht. Hun eigen innerlijke leven is een baken van goddelijk licht.

Ze verliezen nooit hun contact met de spirituele kant van het zijn; en het vreemde en mooie van het pad van verzaking is het volgende: alles welbeschouwd is het de snelste weg tot spirituele groei. Het is de weg waarlangs we het snelst vooruitgaan, hoewel het schijnbaar de langzaamste is omdat we het verlangen naar persoonlijke, of beter gezegd individuele, vervulling opgeven. Is dit niet een interessante paradox? Dat we, door achter te blijven, en voor onszelf de 'verlossing' te weigeren om onze medemensen te kunnen helpen, sneller die 'verlossing' verkrijgen dan de pratyekaboeddha's die, gefascineerd door de glorie op de bergtoppen in de verte, alles vergeten en in individuele spirituele vervoering daar naartoe snellen. De pratyekaboeddha's worden tenslotte wat hun evolutionaire groei betreft ingehaald door de boeddha's van mededogen die op het pad zijn teruggegaan en hun handen uitstrekken om anderen te helpen die spiritueel en intellectueel minder sterk zijn dan zij – en die moeizaam achter hen aan komen.

De reden waarom het pad van de boeddha's van mededogen het snellere pad van vooruitgang is wordt nu duidelijk, want het houdt het oefenen en daarom trainen in van onze edelste en verhevenste en goddelijkste vermogens. Het is het oefenen van de schitterendste eigenschappen in ons, van de goddelijke en spirituele delen van ons wezen. Door deze voortdurende oefening worden deze delen sneller sterk.

Vr. – Ik herinner me een deel van de leer over de monadische evolutie en de śishṭa's die u ons het afgelopen najaar tamelijk uitvoerig heeft gegeven – u heeft toen heel wat licht daarop geworpen, het eerste licht dat we erover kregen, geloof ik. Het kwam me voor dat er een kloof was, die enorme evolutieperioden beslaat, tussen de verschillende rijken, het planten-, dieren- en mensenrijk, enz. U vertelde ons dat er boven het mensenrijk drie hogere rijken zijn, die gewoon-

lijk de dhyān-chohanische evolutiestadia worden genoemd. Enkele van onze mahātma's worden 'chohans' genoemd. Het leek me dat er betrekkelijk weinig van die wezens op aarde zijn, en dat deze weinigen, in verhouding tot de menigten die in een chohanisch evolutiestadium verkeren, hier als śishṭa's schijnen te zijn. Als dat het geval is, dan hebben ze een veel hogere graad van mededogen bereikt dan enige andere waarvan we ons in onze studie van de evolutie een beeld hebben gevormd.

Mijn vraag sluit aan bij het onderwerp bewustzijn. Het komt me voor dat zij als onze leraren verbindingsschakels zijn tussen onze mensenmenigte en die verheven chohanische menigte, en als het ware een open deur vormen, of een weg omhoog, tussen ons mensen en de chohans. Kunt u hierop wat meer licht werpen?

GdeP – In het algemeen is dat helemaal juist. Er zijn meesters van vele rangen en graden. Sommigen zijn maar weinig meer dan gevorderde chela's. Anderen zijn meesters van die meesters. Weer anderen staan nog hoger, en zijn de meesters van de meesters van de laatstgenoemden; en zo strekt de ladder van spirituele evolutie zich naar boven uit door al de graden van leven tot aan de goden zelf. Elke graad van de meesters is een sport op deze levensladder, en het geheel van deze bijzondere levensladder is wat u me vaak de 'orde van de broeders van mededogen' heeft horen noemen. Dit is onze eigen heilige orde, de orde waarin wij aspiranten, leerlingen, werkers zijn. Door en via deze verschillende schakels die steeds hoger reiken, zijn we verbonden met de goden die ook zelf in hiërarchische graden bestaan.

U heeft me vaak horen spreken over het 'hart van het heelal', en ik heb me wel eens afgevraagd of deze uitdrukking het 'hart van het heelal' ooit verkeerd is opgevat als een plaats of een bepaalde entiteit.

Vat het alstublieft niet zo op. Het is maar een aanschouwelijke omschrijving. Het betekent dat onmetelijke en onuitsprekelijke hoogste – en ook 'hoogste' is verkeerd, want in feite is er geen 'hoogste'. Maar ik bedoel dat grootse en onuitsprekelijke geheel van treden van de ladder van het leven die geen begin heeft, geen einde, en steeds en zonder onderbreking meer en meer binnenwaarts voert. Het is bijna onmogelijk deze dingen in gewone mensentaal te beschrijven. Maar zie eens wat een schitterend vooruitzicht dit biedt aan iemand die slaagt, die wint, die het haalt: eerst discipelschap, dan het meesterschap, dan het chohanschap, dan een graad die nog hoger is, en zo eeuwig verder in de eindeloze duur.

Onthoud dit zorgvuldig: Dit alles is zelfs nu in u. Het 'hart van het heelal' is uw goddelijke hart. Ieder van u is, als individu, het grenzeloze heelal. Nogmaals: het heelal is één in verscheidenheid en is toch ook een verscheidenheid die opgaat in een eenheid.

Vr. – U heeft een deel van mijn vraag heel duidelijk beantwoord. Op basis van een studie van de evolutie van de verschillende groepen wezens lijkt het mij dat, voorzover ons daarover iets is meegedeeld, een beperkt aantal van deze verheven mensen die behoren tot de mahātma-orde of -graad, chohans worden genoemd. Het lijkt erop dat er een verband is tussen hen en de volgende evolutiegolf van zielen, zoals ook wordt gezegd dat er een verband is tussen de śishṭa's en andere latere evolutiegolven van zielen. Is dat zo?

GdeP – Er is hier ongetwijfeld een analogie, maar geen identiteit. De śishṭa's zijn de overblijfselen die door een voortgaande levensgolf van entiteiten worden achtergelaten om de voertuigen te verschaffen voor dezelfde levensgolf als deze terugkeert.

Vr. – Ja, ik begrijp dat heel goed. Als er drie andere levensgolven zijn boven de menselijke, en als deze andere drie gewoonlijk de dhyān-chohanische levensgolven worden genoemd, dan lijkt het er eigenlijk niet op dat ze op aarde tegenwoordig in een actieve manvantarische toestand verkeren.

GdeP – Maar ze zijn wel actief. Dat is eenvoudig het verbazingwekkende van dit alles.

Vr. – Dan zijn we ons daarvan helemaal niet bewust.

GdeP – Ook dat is waar.

Vr. – Dan zijn in die zin geen van de mahātma's śishṭa's. Toch zijn ze sporten of graden op de levensladder tussen ons en die monadische menigten.

GdeP – Ik geloof dat ik nu begrijp waar u naartoe wilt. U heeft een heel ingewikkeld onderwerp aangeroerd. Ik hoop dat ik mijn antwoord duidelijk kan maken.

In iedere grote periode in de menselijke evolutie is er één graad van de mahātmische orde die meer actief is dan op andere tijden. Als u naar die dhyān-chohans verwijst die niet tot de huidige grote periode van evolutie behoren, maar die niettemin bestaan als de

śishṭa's van komende cyclussen, dan is wat u zegt in die zin volkomen waar. En wanneer deze nieuwe en grootsere cyclussen van evolutie voor een mensheid aanbreken, dan zullen deze meer verheven dhyān-chohanische entiteiten zich energieker en krachtiger manifesteren of werken dan ze nu doen.

Vr. – Dat was mijn vraag. En zo'n evolutiegolf moet zelfs nu op aarde zijn śishṭa's hebben, hoewel voor ons met ons beperkte bewustzijn van onzichtbare gebieden deze śishṭa's te ver geëvolueerd zijn om ze te kunnen waarnemen. Toch scheen het mij toe dat onze meesters banden zouden kunnen hebben met deze śishṭa's van de toekomstige en veel verhevener evolutiegolf in het mahātmische evolutiestadium – in plaats van beperkt te zijn tot een relatief gering aantal zoals nu het geval is. Is dat juist?

GdeP – Als ik u goed begrijp, is dat volkomen juist. Maar het gebruik van het woord śishṭa's is onnauwkeurig. Deze wachtende Groten worden nooit 'śishṭa's' genoemd. Ze zijn wachters, bewakers – 'stille wachters' is een algemene naam voor hen. Ze zijn geen śishṭa's; ze zijn de Ouderen, ze vormen de voorhoede van de mensheid, ze zijn spiritueel en intellectueel veel verder ontwaakt dan wij. Maar, zoals gezegd, er is een bepaalde analogie tussen de menselijke śishṭa's en de stille wachters van een grote levensgolf. Dat is waar.

Vr. – Omdat de Groten in deze verschillende hiërarchieën op de verschillende en steeds hogere sporten van de levensladder bestaan, wordt ons gezegd dat er goden zijn, maar geen hoogste persoonlijke God. In verband met de levensladder moet ik denken aan een school; daar zijn leraren, en de rector en de inspecteur, enz. Wanneer deze hiërarchieën grootser en verhevener worden, zijn er daarin dan minder individuen, of is het tegenovergestelde waar?

GdeP – Vraagt u, indien we in ons denken opstijgen langs de levensladder, of de entiteiten op die treden steeds minder in aantal worden naarmate de top van de hiërarchische ladder wordt bereikt?

Vr. – Ja; of nemen ze in aantal toe?

GdeP – Ze worden steeds minder in aantal tot we de top van een hiërarchie bereiken. In onze eigen spirituele hiërarchie, bijvoorbeeld, is die top een entiteit, de spirituele vader, de stille wachter van onze hiërarchie. Hetzelfde geldt voor elke andere hiërarchie, waar die hiërarchie zich ook bevindt.

Vr. – Hoe staat het dan met de heelallen? Geldt daar dezelfde analogie?

GdeP – Ja. Maar u moet bedenken dat er aan deze hiërarchieën nooit een einde komt, want het heelal is eindeloos, grenzeloos. Naar de gedachte die u heeft wordt vaak verwezen in wat ik de 'leer van de hiërarchieën' heb genoemd, en is daarin uitgewerkt. Al deze hiërarchieën zijn onderling verbonden, vermengen zich, ze werken op elkaar in, ze bestaan in wisselwerking met elkaar. En in hun onbegrijpelijke totaliteit vormen ze wat het ook mag zijn – een zonnestelsel, een heelal, of zelfs het grenzeloze. Dit woord 'grenzeloos' is tenslotte maar een beschrijvende term. Het is een uitdrukking waaruit het onvermogen van de mens blijkt om de grenzeloze oneindigheid, en de beginloze en eindeloze tijd of duur, te begrijpen. Het is een woord waarmee we ons onvermogen erkennen om de eindeloosheid en eeuwigheid te begrijpen. Theosofen noemen het eenvoudig het grenzeloze. Heel nadrukkelijk betekent het niet één hoogste entiteit, één opperwezen.

Vr. – Men zou natuurlijk denken dat deze wezens, naarmate ze hoger en hoger worden, tenslotte één groot wezen zouden worden. Maar dit is kennelijk iets onbegrijpelijks.

GdeP – Dat is het inderdaad. Bedenk dat de top of het hoogste punt van een hiërarchie de stille wachter van die hiërarchie is; en hij – we zullen spreken van die entiteit als 'hij' – is de schakel met de laagste sport van een andere levensladder, een andere hiërarchie, die op haar beurt als hoogste punt een stille wachter heeft. En deze laatste is maar een schakel met de laagste sport van weer een andere levensladder; enzovoort door de eindeloze ruimte.

U moet deze hiërarchieën niet beschouwen als de ene bovenop de andere, als een reeks etages in een woonhuis. Ze strekken zich in alle richtingen uit. Het zijn hiërarchieën van bewustzijn.

Vr. – Toen ik de geur van enkele bloemen opmerkte vóór ik naar deze bijeenkomst ging, kreeg ik plotseling sterk het gevoel dat die bloemen zich schijnen te verheugen in het verspreiden van hun geur. Ze waren mooi en gaven een heerlijke geur af. Het scheen me toe dat er meer achter zat dan alleen het fysieke aantrekken van een bij of een vlinder. Het was of ze deze vanuit hun innerlijke natuur verspreidden. Hierdoor moest ik denken aan wat de 'heilige man' uit

Benares zei over zijn leraar: hij was eens in een dorp en alleen al zijn tegenwoordigheid verspreidde een spiritueel aroma dat die mensen in een hogere gemoedstoestand hield tijdens veel van hun moeilijkheden. En dit doet me denken aan het doel van ons werk, dat het belangrijk is om onzelfzuchtig te zijn, en toch tegelijkertijd te werken zoals zij die vol ambitie zijn. Ik zou hierover graag iets meer willen horen, aansluitend op de gedachte over deze bloemen – dat ze hun geur afgeven op een mooie, inspirerende wijze, en toch tegelijkertijd bezig zijn, hun zaden vormen, enz.

GdeP – Ja, een bloem ademt haar leven uit in geur en schoonheid. De evolutie heeft ons het reukorgaan gegeven waarmee we deze bijzondere uitwaseming van vitaliteit die we de geur van bloemen noemen kunnen opvangen en in ons opnemen. Dit voorbeeld van de mooie bloem die haar leven uitademt in een zoete geur staat echter niet op zichzelf maar is een voorbeeld van de algemene regel.

Beseft u dat mensen hun leven op dezelfde manier uitademen in geur, en ook in kleur en geluid? Maar wij beschikken niet over het zintuigorgaan om het geluid of de kleur waar te nemen. We zien de kleuren die de bloemen uitstralen omdat we daarvoor het orgaan hebben. Ze brengen ook geluid voort, maar dat horen we niet. We hebben daarvoor niet het gehoororgaan.

Ieder atoom van de enorme menigten atomen die het lichaam van een entiteit samenstellen heeft zijn eigen grondtoon, zingt onophoudelijk zijn eigen lied of lofzang. Het heeft niet alleen zijn eigen grondtoon, maar ook die grondtoon verandert in de loop van de eeuwen. Als we bedenken dat een mens of een bloem of een dier, fysiek gesproken, een verzameling atomen is, beseffen we dat we – als we de zintuigen hadden om dit alles in ons op te nemen – het leven, de bewegingen, van zo'n entiteit zouden horen als een schitterend harmonisch gezang, als een lied. Als we daarvoor geschikte zintuigorganen hadden, zouden we bovendien een mens gehuld zien in een stralende kleurenpracht. Maar daarvoor hebben we nog geen zintuigen ontwikkeld. We weten niets van de vele verbazingwekkende dingen die in feite om ons heen bestaan. En al deze dingen die door elke entiteit worden uitgeademd of uitgezonden – door een bloem, een dier, een mens of iets anders – zijn slechts manifestaties van haar vitaliteit, van het leven dat opwelt uit de bron binnen die entiteit en dat in vorm, kleur, geluid, geur en op andere wijze tot uitdrukking komt. Sommige dieren kunnen dingen horen en zien die mensen niet kun-

nen horen en zien. Enkele mensen kunnen dingen zien en horen en op andere manieren gewaarworden die door andere mensen niet worden waargenomen.

Bij het trainen van een chela – natuurlijk niet in het begin, maar de latere training van een chela – wordt gedeeltelijk deze procedure gevolgd om hem meer volkomen bewust te maken van wat er in het ons omringende heelal bestaat. Door zijn training wordt hij zich bewust van de manifestaties van de levenskrachten van de wezens die hem omringen. Hij kan nauwkeurig de aura van een medeleerling lezen. Hij kan in de aura die een dier omringt zien, en begrijpen welke bedoelingen of gedachten het dier heeft. Hij kan in tegenwoordigheid van een ander mens horen waar de ander over denkt en wat hij van plan is. Hij hoeft over al deze dingen niet diep na te denken. Hij verkrijgt de kennis instinctief zoals wij nu met onze ogen het soort neus dat iemand heeft, of de vorm van zijn schouders, of wat al niet, zien. Wij denken er niet over na hoe we zien. Het zien is voor ons zo gewoon geworden dat we niet langer beseffen hoe wonderbaarlijk dit is.

Maar de dingen die onze zintuigen ons laten zien, hoe onvolmaakt ze ook zijn geëvolueerd, zijn niets vergeleken bij wat er werkelijk bestaat. Als we de andere zintuigen hadden geëvolueerd om ons in staat te stellen in ons op te nemen wat er om ons heen gebeurt, dan zouden we weten dat iemand die boos is niet alleen wordt omringd door een lelijk smerig rood dat de kleur van zijn aura volkomen verandert, maar de geluiden die hij onhoorbaar uitstoot, treffen het oor met hun krijsende wanklanken, en deze zijn heel onaangenaam. Wij hebben vijf onvolkomen ontwikkelde zintuigen: gezicht, reuk, gevoel, gehoor en smaak.

Er zijn tenminste twee andere zintuigen die de mensen fysiek zullen evolueren vóór ze deze planeet verlaten – tot op zekere hoogte zelfs in deze vierde ronde. Het eerste is het vermogen door fysieke dingen heen te zien, en ik gebruik dit woord 'zien' omdat het het enige is dat me invalt om dit nog niet geëvolueerde vermogen te beschrijven. Het is niet alleen een zien, maar ook een aanvoelen. Dit zesde zintuig – en ik doel niet op het zevende of laatste zintuig, maar op het zesde – is de kracht om kennis te verkrijgen van wat in de dingen is: om ze te doorzien. Dit zintuig zal even bliksemsnel werken als onze andere zintuigen nu. Er zal geen wilskracht voor nodig zijn. Het is zoals de tastzin nu werkt. U raakt iets heets aan en u hoeft niet erover na te denken of het heet is. U weet dat het heet is.

In ons mensen zijn wonderen verborgen waarvan de huidige onontwikkelde mens niets weet en zelfs niet droomt. Hij heeft er geen enkel besef van dat al deze verbazingwekkende dingen en tot dusver onontwikkelde vermogens en krachten in hem bestaan.

Vr. – Deze training in het chelaschap zou dan naar ik aanneem een spirituele training zijn om vooral het zesde en het zevende zintuig te ontwikkelen?

GdeP – Nee, de training van deze zintuigen is maar bijzaak, een nevenactiviteit. De training in chelaschap is het naar buiten brengen van wat de mens in zich heeft, vooral van wat een goddelijk en spiritueel en psychisch karakter heeft – dat wil zeggen, de vermogens en krachten die tot het hogere deel van zijn wezen behoren. Het zal daarom duidelijk zijn dat zo'n training ook het tot op zekere hoogte opwekken van de innerlijke en tot nog toe latente zintuigen betekent, maar dit laatste is slechts bijkomstig. Het is het geringste deel van de training voor het chelaschap. Bij die training gebeuren veel verhevener en edeler dingen dan alleen de ontwikkeling van de innerlijke zintuigen.

Bij de vierde inwijdingsgraad worden onderricht en discipline voortgezet zoals ze in de drie eraan voorafgaande graden of stadia bestaan, maar toch gebeurt er bij de vierde graad voor de initiant iets nieuws: werkelijke individuele of beter gezegd persoonlijke ervaring van wat er op andere planeten, op andere gebieden of in andere werelden gebeurt, zodat de initiant de omstandigheden daar werkelijk kan leren kennen. Om ze op die manier te kennen moet u vooraf tenminste tot op zekere hoogte de geschikte innerlijke zintuigen hebben geëvolueerd – anders zou uw reis naar die innerlijke gebieden of sferen, of zelfs op andere fysieke planeten, min of meer als een droom zijn, en wel een min of meer dwaze droom. U zou zich bewust zijn dat u daar bent, maar niets kunnen begrijpen.

Normale mensen in een rustige slaap gaan in feite naar deze innerlijke werelden of gebieden; in enkele gevallen gaan ze naar andere planeten van ons eigen zonnestelsel, maar ze herinneren zich er niets van. Ze zijn er inderdaad geweest, maar omdat ze daarvoor niet de innerlijke zintuigen hebben geëvolueerd, wordt het bewustzijn niet aangeraakt en daarom kunnen ze zich niets daarvan herinneren.

Inwijding en training in chelaschap betreffen niet alleen een versnelling van de evolutie, hoewel de evolutie in de verre toekomst deze nieuwe zintuigen tot actieve manifestatie zal brengen. Inwijding

en training zijn niet alleen dat, maar ook het opwekken, het evolueren van het vermogen om te *begrijpen* en te *zijn*.

De mens, het individu, heeft alles in zich wat het heelal in zich heeft; dus waarheen hij in de innerlijke of uiterlijke werelden ook gaat, in essentie is hij daar thuis. En hoe verder zijn innerlijke wezen en zijn innerlijke zintuigen en vermogens zijn ontwaakt, des te meer is hij er thuis. Met andere woorden, om hem in staat te stellen te kennen, dus te weten, en te onthouden wat hij weet, moet hij zelfbewust beseffen wat hij in deze innerlijke werelden ervaart.

Vr. – Ik sprak niet alleen over de bloem, maar ook over het ethische aspect daarvan. Is het te rechtvaardigen dat wij van het leven genieten terwijl er om ons heen zulke verschrikkelijke dingen gebeuren? Maar hebben we anderzijds niet het recht om te zijn zoals de bloem, om als deel van ons werk iets moois voort te brengen en niet alleen onverschillig 'dingen te doen'? Dat was wat de man uit Benares zei: 'Maak u geen zorgen om wat u doet. Maak u zorgen om wat u bent.'

GdeP – Dat is helemaal juist. Het is een plicht om wat mooi en edel is, te koesteren; het is niet verkeerd zich onpersoonlijk daarover te verheugen. Van het genieten van schoonheid raakt men nooit oververzadigd. Het verveelt nooit. Het zuivert ons karakter. Maar waar het werkelijk op aankomt is dat we nooit moeten vergeten dat we alleen daarvan genieten om anderen beter te kunnen helpen. We moeten nooit zozeer in onze persoonlijke vreugde opgaan dat we onze verhevenste en edelste plicht uit het oog verliezen, namelijk om anderen te helpen, hen bij te staan, hun de zegeningen te bezorgen die ons ten deel vallen. In dit opzicht zouden we als de bloemen moeten zijn, die schoonheid, vrede en goedheid om zich heen verspreiden. Ons leven zou als mooie bloemen moeten zijn die onbeperkt aan allen geven en elk vleugje wind dat langskomt doordringen van de innerlijke schoonheid die opwelt uit het binnenste van onze ziel, zodat dat vleugje wind onze innerlijke schoonheid aan anderen kan overbrengen en hen zo kan helpen en hen ertoe kan brengen ons na te volgen.

We zouden zo moeten leven dat we ons steeds meer en meer van alles bewust worden. Daar komt het altijd op aan. De pratyekaboeddha is geen slecht wezen, begrijp dat alstublieft goed. Hij is niet zelfzuchtig in de gewone menselijke zin van het woord. Op grond van de vlekkeloze zuiverheid van zijn leven en aspiraties is de pratyekaboeddha een heilige entiteit, een zeer verheven en in veel opzichten

schitterend individu; maar, per slot van rekening denkt hij alleen aan zichzelf. Zijn leven is daarom beperkt, en hij zal zijn nirvāṇa ingaan en daarin eonenlang in gekristalliseerde zuiverheid blijven en geen enkele vooruitgang boeken. De boeddha van mededogen daarentegen, die voor de wereld en in de wereld leeft, maar niet van de wereld is, groeit de hele tijd, ontwikkelt zich en neemt in innerlijke grootsheid toe. Zodat de pratyekaboeddha in de verre toekomst, wanneer hij uit zijn nirvāṇische staat komt om aan een nieuwe evolutiereis te beginnen in een verhevener bestaan dan dat wat hij verliet toen hij het nirvāṇa inging, ver achter de boeddha van mededogen zal aankomen die intussen voortdurend verder is geëvolueerd.

Vr. – Bij het lezen van de gelijkenis van de verloren zoon in het *Nieuwe Testament* heb ik me vaak afgevraagd of wij die in verband moeten brengen met een manvantarische levenscyclus. Zo ja, is er dan iets dat we in de gelijkenis moeten zien dat betrekking heeft op de broer die niet heenging en zich enigszins benadeeld voelde toen de andere broer bij zijn terugkeer vreugdevol werd ontvangen? Ik vraag me af of dit enig verband heeft met de pratyekaboeddha's.

GdeP – Er zijn gewoonlijk bepaalde overeenkomsten tussen de parabels of morele legenden uit verschillende tijdsperioden. Maar ik denk dat de parabel van de verloren zoon de vreugde weergeeft die de leraren voelen wanneer de rondtrekkende zielen van de mensen tenslotte weigeren te eten van het kaf van het leven en naar huis terugkeren – naar hun familie terugkeren.

U kent het oude christelijke gezegde dat er meer vreugde in de hemel is over één zondaar die berouw heeft dan over negenennegentig rechtvaardigen. De 'zondaar die berouw heeft' kan worden beschouwd als een andere lezing van de gelijkenis van de verloren zoon die tenslotte naar huis terugkeerde.

Vr. – In het *Dodenboek* staat een verwijzing naar de initiant of gestorvene die verschillende zintuigen terugkrijgt, bijvoorbeeld het gehoor en de reukzin. Slaat dit op de zintuigen die een chela ontwikkelt?

GdeP – Heeft u het over het Egyptische *Dodenboek*?

Vr. – Ja.

GdeP – Nee. Natuurlijk kan er een indirecte verwijzing zijn want, omdat alle delen van de natuur op overeenkomstige wijze zijn opgebouwd, volgt daaruit dat wat in het ene deel bestaat zijn overeen-

komsten heeft met alle andere delen. Maar ik denk dat de verwijzing in het Egyptische *Dodenboek* betrekking heeft op wat er na de dood en ook bij inwijding gebeurt.

Vr. – Er is ook een passage die vrij uitvoerig ingaat op het 'openen van de mond', en ik heb me afgevraagd waar dat op slaat. Kunt u dat uitleggen?

GdeP – U weet misschien dat in de esoterie de mond soms het 'orgaan van de scheppende logos' is genoemd. Het betekent eenvoudig dat de mond in het fysieke lichaam een van de organen is die een innerlijke kracht vertegenwoordigen: het orgaan door middel waarvan het denken tevoorschijn komt als woorden en daardoor het leven van onze medemensen wijzigt en verandert. Door de mond en de tong geven we uitdrukking aan de gedachten die we in ons hebben. Dat kan ook door gebaren, maar het gebeurt vooral door de mond. Het 'openen van de mond' is een technische uitdrukking uit de oude mysteriën. Het heeft betrekking op het verkrijgen van een spirituele kracht, de kracht om de esoterische wijsheid zó door te geven dat deze door anderen wordt begrepen. Men moet een ingewijde zijn om de esoterische wijsheid te kunnen overdragen. De leraar moet kristalhelder de lering in zijn geest hebben. Hij moet ook in staat zijn de kristalheldere gedachte die hij in zijn denken heeft uit te drukken in woorden die goed worden begrepen.

Vrienden, ik denk dat het goed is om de bijeenkomst van vanavond te besluiten. Wilt u op de gong slaan?

[Luiden van de gong. Stilte.]

30

Bijeenkomst op 14 april 1931

GdeP – Vrienden, binnenkort zal ik het Hoofdkwartier voor vijf of zes maanden verlaten. Voor ik vertrek, zou ik graag willen nagaan hoeveel u van de leringen die ik in de KTMG heb gegeven in u heeft opgenomen. Daarom geloof ik dat ik de werkwijze vanavond zal veranderen, en in plaats van vragen te beantwoorden zal ik ze stellen. Ik heb nog niet besloten of ik vrijwilligers zal oproepen om de vragen te beantwoorden die ik van plan ben te stellen, of dat ik bepaalde sprekers bij name daarvoor zal uitnodigen.

Om te beginnen heb ik me vaak afgevraagd hoeveel u van de werkelijke esoterische lering over devachan in u heeft opgenomen. Wat is het dat het devachan ervaart, en waar is het devachan als het werkelijk een plaats of positie inneemt, en wat zijn deze devachanische ervaringen precies? Ten tweede wil ik nagaan wat uw ideeën zijn over nirvāṇa vergeleken met devachan.

Dus ten eerste, wat betekent dit woord 'devachan'?

D – Een toestand van rust.

E – Het 'verblijf van de goden'.

GdeP – Deze antwoorden geven korte beschrijvingen van de devachanische toestand. Maar wat het woord zelf betreft, is het een Engelse term?

Vele stemmen – Nee.

F – (Boven vele stemmen uit gehoord) Devachan is een leenwoord uit het Sanskriet.

GdeP – Neem me niet kwalijk maar als u allemaal tegelijk antwoord geeft, zullen de stenografen niet in staat zijn de antwoorden te noteren. Ik zal de sprekers nu bij name moeten noemen. F, wat is 'devachan' als woord beschouwd. Wat is de oorsprong en de wortel ervan?

F – *Deva* is een Sanskriet- en *chan* een Tibetaans woord, en de betekenis is 'de godenwereld'.

GdeP – Dat is juist,* en dat is ook de exoterische betekenis die door het Tibetaanse volk wordt gegeven aan het woord devachan, dat in feite een bepaalde bewustzijnstoestand betekent, ondergaan of ervaren door een geëxcarneerde mens. Door het het *godenrijk* te noemen geeft men een nauwkeurige vertaling van dit hybridische woord dat deels Sanskriet en deels Tibetaans is; en deze exoterische interpretatie is in zekere zin juist, omdat de entiteit die de devachanische ervaringen ondergaat tot die klasse van wezens behoort die in India vaak *deva's* worden genoemd.

Een deva, of beter gezegd een hindoe-deva, is niet precies hetzelfde als wat een Griekse 'god' in de mythologie van Griekenland was. Er bestaat in feite een groot verschil tussen die twee. Toch is een deva of een devatā een spiritueel wezen, of een wezen dat spirituele eigenschappen bezit. Bij de Ouden van het Verre Oosten was het gebruikelijk om elk geïndividualiseerd deel van de menselijke constitutie boven het astrale algemeen aan te duiden als een deva of devatā, wat juist is, omdat de deva's of devatā's zelf in heel verschillende graden of stadia van ijlheid of spiritualiteit, en in veel verschillende typen of soorten bestaan. Deva of devatā is daarom een algemene term met de betekenis van een spiritueel of halfspiritueel wezen van bijna elke soort.

Mijn volgende vraag is: Welk deel van de mens gaat devachan binnen of gaat naar devachan, of beter gezegd, welk deel van de menselijke constitutie wordt een devachanī?

D – Het vijfde en zesde beginsel.

GdeP – Ja, dat is juist, met nadruk op het vijfde.

B – Het hogere deel van manas.

P – Het reïncarnerende ego.

GdeP – Juist. Tot dusver waren uw antwoorden in het algemeen

*Noot vert.: Het woord *bde-ba-can*, uitgesproken 'devachan', is het Tibetaanse equivalent van het Sanskrietwoord sukhāvat dat 'geluk hebbend' betekent. Het Tibetaanse *bde-ba-can-gyi-shing-khams* betekent letterlijk 'het gelukhebbende gebied' een uitdrukking waarvan de betekenis overeenkomt met de bewustzijnstoestand die in theosofische literatuur 'devachan' wordt genoemd.

volkomen juist, maar u had ze zelfs in onze exoterische boeken gemakkelijk kunnen vinden. Ze geven geen blijk van een heel diep en helder begrip van de exacte aard van devachan. Hoe ziet u de devachanī? Is hij een entiteit? Is hij alleen een energie. Als hij een entiteit is, heeft hij dan een lichaam?

F – Devachan is een bewustzijnstoestand, de hoogste bewustzijnstoestand die we kunnen bereiken.

GdeP – Ja, dat is waar als we de gewone mens beschouwen maar dat is niet precies een antwoord op de vraag. De vraag is: Wat is de devachanī? Als hij een entiteit is, heeft hij dan een lichaam? Is hij één meter tachtig lang of één meter zestig? Heeft hij al dan niet brede schouders? Heeft hij een lange neus en grote voeten of een korte neus en kleine voeten? Welke kleur hebben zijn ogen? Met andere woorden, hoe ziet uw mentale beeld, als u er een heeft, van de devachanī eruit?

V – Hij is de menselijke monade en hij heeft een voertuig, dat wil zeggen hij is een entiteit; maar in feite is hij een levensatoom zou men kunnen zeggen. Hij komt terug als een levensatoom.

T – Ik denk dat de devachanische entiteit of tenminste haar lichaam het aurische ei is.

L – Ik geloof dat hij het beste is van de laatste persoonlijkheid van het ego op aarde, dat deel ervan dat in staat is zich met het hogere manas te verenigen, en dat hij daarom leeft in de gespiritualiseerde en hoogste elementen die het afgelopen leven op aarde bevatte. Men zou inderdaad kunnen zeggen dat hij een lichaam heeft, en dat lichaam zou kunnen worden voorgesteld als een kleine uitbreiding van ruimte. Ik kan het niet heel duidelijk zeggen – maar ik denk dat hij leeft in een sfeer van het aurische ei en ook in de schoot van de monade.

GdeP – Ja, deze antwoorden zijn alle tot op zekere hoogte juist.

K – Ik kan nauwelijks inzien dat hij de monade zou kunnen zijn. Ik dacht dat hij eerder de projectie van de monade was: het kind van de monade door middel waarvan de monade ervaring kreeg in het leven op aarde en op die manier evolueerde; en dat hij belichaamd zou worden in materie die tot dat gebied behoorde. Hij zou niet vormloos zijn. Volgens mij zou hij een vorm moeten hebben maar van stof die tot het devachanische gebied behoort. In feite heb ik me

nooit een voorstelling van een devachanī gemaakt.

GdeP – U spreekt over het menselijke ego, nietwaar?

K – Ik spreek over het reïncarnerende ego, het hogere deel van het ego. Ik bedoel het hogere manas en het buddhi-beginsel, misschien wel het ātma-buddhi-manas.

GdeP – U stelt het u daarom voor als een deel van de monade, en dat is juist. Het menselijke ego is een projectie van de monade. Dat is ook waar. Maar hoewel al deze antwoorden uitstekend waren, vormen ze geen duidelijk en nauwkeurig antwoord op de vraag. Ik geloof dat V, in de paar woorden die zij zei, het dichtst bij het juiste antwoord kwam, maar de vraag zelf is nog niet beantwoord. Ik herhaal die: Wat is uw voorstelling van de devachanī als een entiteit, even afgezien van zijn spirituele en intellectuele eigenschappen? Heeft hij omvang, neemt hij ruimte in?

C – Ik probeer mij hiervan een voorstelling te maken door altijd mijzelf te onderzoeken. Het bewustzijnscentrum in mijzelf moet ruimte innemen, en toch kan het niet duidelijk worden omlijnd. Het schijnt een eenheid van ruimte te zijn die in elke richting bijna oneindig uitgebreid is, groot of klein, zodat ik geen voorstelling van mezelf maak als een bewustzijnscentrum met een bepaalde begrenzing wat ruimtelijke uitgebreidheid betreft.

Volgens mij is de devachanī een bewustzijnscentrum waarin de hoogste aspiraties en gedachten van het daaraan voorafgaande leven door verwantschap of aantrekkingskracht rond dit bewustzijnscentrum zijn samengetrokken, verenigd en verdicht. Dit bewustzijnscentrum blijft binnen het aurische ei, al is het een emanatie van de monade, gedurende de tijd die nodig is om de spirituele ervaringen uit het juist geëindigde leven te verwerken en te assimileren, terwijl het proces van denken of verwerken ongeveer zoals in diepe meditatie of overdenking verloopt. Deze schets verduidelijkt misschien het beeld dat ik me van de devachanī heb gevormd. Ik denk dat hij vorm en substantie heeft, en toch zijn deze van een soort die moeilijk af te bakenen of zelfs te omschrijven is.

GdeP – Dat is heel goed gezegd, maar nog steeds heb ik het gevoel dat de kern van mijn vraag niet is beantwoord. Ik zou graag een scherpomlijnd en ondubbelzinnig antwoord hebben op de volgende vraag: Stelt u zich de devachanī voor als een entiteit met uitgebreid-

heid of als iets zonder uitgebreidheid? Het is volkomen juist om over hem te spreken als een bewustzijnscentrum. Hij is ook het reïncarnerende ego. Hij bestaat ook in de kern van het aurische ei. Al de kenmerken en eigenschappen die door de verschillende sprekers aan hem zijn toegeschreven zijn juist. Maar heeft de devachanī op dezelfde manier uitgebreidheid als dat ons menselijke fysieke lichaam ruimte inneemt? Laten we ieder punt beantwoorden zoals het zich aandient, en daarna zullen we het volgende punt bespreken. Op deze manier hoop ik uit uw bewustzijn de wijsheid en kennis tevoorschijn te brengen waarvan ik weet dat ze er zijn, maar die u zelf nog niet tevoorschijn heeft gebracht. Wil iemand mijn vraag beantwoorden?

T – Geen uitgebreidheid zoals wij mensen die hebben.

GdeP – Dat is juist.

G – Omdat de devachanī zich niet langer op de vormgebieden bevindt, zou hij geen vorm hebben en als bewustzijnscentrum zou hij geen stoffelijke uitgebreidheid hebben.

GdeP – Ja, dat is waar; toch behoort de devachanī strikt genomen niet tot of bestaat hij niet in de arūpa- of zogenaamde 'vormloze' gebieden. De devachanī behoort nog tot de ene of de andere van de rūpa-werelden, maar devachan zelf heeft vele graden die zich uitstrekken van de hoogste graden van de rūpa-wereld opwaarts naar de arūpa- of vormloze werelden.

De devachanī is goed omschreven als een bewustzijnscentrum zonder stoffelijke uitgebreidheid. Trek nu alstublieft een belangrijke conclusie uit dit juiste antwoord. Een bewustzijnscentrum zonder uitgebreidheid betekent een bewustzijnscentrum zonder delen, zonder lichaam, en neemt geen plaats in zoals dat gewoonlijk wordt opgevat. Wat is het dan? Een mathematisch of denkbeeldig 'punt' – en toch bestaat het. Daarom is het. Ga een stap verder. Vat moed! Wees niet bang voor een waarheid wanneer u die ziet. Waar is het devachan?

Vele stemmen – Nergens! Overal! Overal om ons heen!

GdeP – 'Nergens, overal, overal om ons heen.' Dat is het antwoord. Begrijpt u dan dat een entiteit – een bewustzijnscentrum zonder uitgebreidheid – haar devachan kan hebben in de zon of in de maan of op aarde of op een van de planeten of in de blaadjes van een bloem op aarde, in een druppel water of in een stuk lood of staal? Is dat juist?

F – Ze bevindt zich in de schoot van de monade.

GdeP – Tot op zeker hoogte is het antwoord juist. Maar hoe brengt u dat antwoord in overeenstemming met de uitspraak die eerder werd gedaan, dat het devachan overal kan zijn?

L – De devachanī leeft volgens mij in zijn eigen ideële bewustzijn in een wereld van mentale vormen, in zijn gedachtebeelden; hij leeft dus ook in een wereld van kleur en vorm, dus beweegt hij zich en leeft hij een werkelijk leven. Hij heeft een idee van uitgebreidheid van vorm, van geluiden, van kleuren, maar dan van een spiritueel gehalte. Natuurlijk is dit māyā, zoals alles. Toch moet de devachanī op een of andere manier worden voorgesteld – niet zo vastomlijnd als onze lichamelijke levens, met vorm en misschien een ideële uitgebreidheid, maar deze zou heel heel klein kunnen zijn; ook zou de devachanī samen met de monade de circulaties in de kosmos kunnen volgen, naar de zon, misschien zelfs naar de ouder-ster.

Devachan heeft daarom geen vaste plaats in de ruimte, maar ik stel het me altijd voor als een wereld van ijlere stof; toch zou die wereld uiterst klein kunnen zijn. Als alles in die wereld relatief is, zal de devachanī zich even gemakkelijk ideeën vormen van die wereld als van een grote wereld.

GdeP – Vooral het laatste deel van het antwoord is helemaal juist. Het eerste schijnt nogal vaag, maar is ook juist. Volgens wiskundigen heeft een mathematisch punt een positie maar geen uitgebreidheid. Nu komt de vraag: Kan een mathematisch punt een deel van een concrete substantiële entiteit zijn? Kan het zich in een bloemblaadje bevinden, in een deel van een stalen lemmet van een zakmes, in een deel van een boomtak? Nee, want dit zijn allemaal stoffelijke dingen, en de devachanī bestaat in een andere bewustzijnssfeer dan die waarin deze dingen bestaan. Toch zou de devachanī, hoewel hij op een ander en meer spiritueel gebied bestaat dan het onze, door de verbeelding overal kunnen worden gesitueerd: in een bloemblaadje, in een stukje hout of wol, eigenlijk overal, maar niet als een atoom van die stoffelijke dingen. De devachanī is in essentie een centrum of punt van bewustzijn.

We kunnen nu een andere interessante conclusie trekken. De adept, de meester van menselijk bewustzijn, met andere woorden een mahātma, vindt het heel gemakkelijk zijn bewustzijn kleiner dan het kleinste atoom te maken, met andere woorden een bewustzijns-

centrum te worden. Als hij dat is geworden, is de hele stoffelijke sfeer voor dat bewustzijnscentrum doordringbaar, en met een enkele inspanning van zijn wil kan hij, dit bewustzijnscentrum, zichzelf naar elke plek in de ruimte verplaatsen, waarheen hij maar wil. Hierin ligt het geheim van wat de Tibetanen het toepassen van hpho-wa noemen – het projecteren van het bewustzijn.

Ik heb deze vraag om een speciale reden gekozen. Als u heldere ideeën heeft over de devachanī, zijn aard, zijn karakter, zijn plaats in de ruimte als hij die heeft, zijn eigenschappen en vermogens, dan kunt u uit deze heldere ideeën veel interessante geheimen van het occultisme afleiden en veel verklaringen van mysteries vinden die tot nog toe voor u moeilijk waren te doorgronden, omdat u over deze onderwerpen geen heldere ideeën heeft gehad en zich geen scherpomlijnd beeld erover heeft gevormd.

We zullen nu de aard of het karakter van het bewustzijn van de devachanī bespreken. Devachan wordt soms een 'droom' genoemd. Vindt u deze bewering juist?

L – Nee.

GdeP – Mw. L zegt: nee. Haar antwoord is juist. Maar waarom wordt het zo vaak en in zeker opzicht terecht een droomtoestand genoemd?

S – Omdat het opvatten van devachan als een droomtoestand de beste benadering is die door ons menselijk denken kan worden begrepen. Het lijkt het meest op de droomtoestand zoals we die kennen.

GdeP – Dat is tot op zekere hoogte juist. Het wordt ook, en misschien is dat nauwkeuriger, een droomtoestand genoemd omdat het geen *oorzakelijke* bewustzijnstoestand is. Het is een bewustzijnstoestand die een *gevolg*, een resultaat, is. En een droomtoestand is een gevolg van wat aan de slaap waarin de droom optreedt is voorafgegaan. Devachan wordt alleen een droom genoemd omdat dit woord 'droom' misschien het meest vertrouwde beeld vormt dat kan worden opgeroepen om het te beschrijven. Devachan wordt een 'droom' genoemd want, zoals de droomtoestand van een slapende mens een abstractie vormt van het werkelijke deelnemen aan fysieke zaken en niettemin een bewustzijnstoestand is, zo vormt de bewustzijnstoestand van de devachanī een abstractie van het oorzakelijk werken in de wereld terwijl hij toch in een staat verkeert van spiritu-

ele verwerking en assimilatie. De devachanī verkeert in een toestand van gevolgen, precies zoals een droom van een slapende mens voor zijn bewustzijn een staat van gevolgen is.

Het is onjuist te zeggen dat de devachanī 'slaapt', als u het woord 'slaapt' letterlijk neemt. De devachanī bevindt zich in feite in een heel actieve bewustzijnstoestand, maar ook een droom kan een heel actieve bewustzijnstoestand zijn. Zoals dromen de gevolgen zijn van niet alleen alle gebeurtenissen van de vorige dag die een indruk hebben achtergelaten op het denkvermogen, maar ook van het hele eraan voorafgaande leven – dat wil zeggen het leven vanaf de geboorte tot de dag van die slaap – evenzo is het devachan het gevolg, het resultaat van het leven dat juist is geëindigd en ook van alle daaraan voorafgaande incarnaties.

Wanneer deze ideeën u helder voor de geest staan, kunt u de vragen van nieuwe studenten beantwoorden, van vreemden die pas met de theosofie hebben kennisgemaakt, en die vanzelfsprekend min of meer verbijsterd zijn door wat hen toeschijnt als een rijke voorstellingswereld en een rijke schatkamer van gedachten die zich dan voor het eerst aan hun denken openbaart. Daarom zullen enkele eenvoudige gedachten over deze zaken u veel kunnen helpen bij het beantwoorden van vragen, en ook uzelf aanwijzingen kunnen geven over andere mysteries waarnaar ik heb verwezen.

In welk opzicht verschilt de toestand van de devachanī van die van de nirvāṇī?

R – Ons is verteld dat het devachan een lagere staat is dan de nirvāṇische. Dat houdt in dat het devachan in zekere zin dichter bij het stoffelijke gebied staat. Ik stel me de nirvāṇī voor als een mathematisch punt van bewustzijn, en dat het nirvāṇische gebied in een andere ruimte bestaat dan het gebied van devachan. Toch beschouwen we de nirvāṇī als hoger dan de devachanī. Maar als de devachanī een mathematisch punt wordt, hoe kan de nirvāṇī – die waarschijnlijk ook een mathematisch bewustzijnscentrum is – dan hoger staan dan de devachanī, want beiden worden omschreven als bewustzijnscentra?

Enige tijd geleden sprak u over de verschillende soorten verdelingen in het aurische ei, en u zei dat er graden in het aurische ei waren, opklimmend van iets dat heel dicht bij het fysieke stond tot iets dat bijna zuiver etherisch was.

GdeP – Die laatste uitspraak is waar.

R – Dat leek me een waardevolle aanwijzing. Met ons zwakke hersenverstand kunnen we een punt zonder uitgebreidheid niet begrijpen. We kunnen alleen geloven dat het zo is. In geringe mate kunnen we een intuïtieve glimp van die dingen opvangen.

Maar het was voor mij een probleem dat de graden van devachan lager waren, dichter bij de stoffelijke gebieden lagen, dan die van nirvāṇa, en dat de devachanī en de nirvāṇī toch bewustzijnscentra worden genoemd die niet-stoffelijke punten zijn. Hoe kan de devachanī, die een niet-stoffelijk punt is, dan minder hoog zijn dan de nirvāṇī die ook een niet-stoffelijk punt is?

GdeP – U maakt niet alleen enkele zeer interessante opmerkingen, maar heeft daarbij een nogal gevaarlijke uitspraak gedaan. U zegt dat het menselijk denken de staat van nirvāṇa niet kan bevatten, of woorden van die strekking.

R – Nee, ik bedoelde dat het menselijke denken zich een zuiver mathematisch punt, een abstract punt, niet kan voorstellen.

GdeP – Waarom niet?

R – We hebben het met Euclides geprobeerd.

GdeP – Als u bedenkt dat een mathematisch punt, volgens de theorie, geen uitgebreidheid maar alleen positie heeft, dan zult u beseffen dat daarover als een stoffelijke entiteit – wat het in feite niet is – niets te begrijpen valt. Dus bent u bezig in een kringetje rond te draaien wanneer u het zo probeert te beschouwen. Een mathematisch punt kan worden beschouwd als een bewustzijnspunt. Onderzoek de bewustzijnskant ervan in plaats van de stoffelijke-uitgebreidheid-kant ervan, die het niet heeft, en het wordt onmiddellijk duidelijk, gemakkelijk te begrijpen – tenminste in theorie.

Nirvāṇa kan in één betekenis van het woord worden beschouwd als precies het tegenovergestelde van devachan. In nirvāṇa is het bewustzijnscentrum of -punt geheel en al ontwaakt, actief, zich volledig bewust van zijn individuele bestaan als entiteit, en ondanks dit feit zelfbewust van zijn eenheid met het heelal. Deze twee sluiten elkaar noodzakelijkerwijs in. Het zijn twee manieren om hetzelfde te zeggen. De devachanī daarentegen is een 'dromende' entiteit, verkeert in een toestand waarin het bewustzijn alleen met gevolgen te maken heeft, en daarom met een bepaald aantal visioenen, beelden of voorstellingen van bewustzijn. Rondom en door en boven dit beperkte aantal

voorstellingen van het bewustzijn blijft hij eeuwenlang bestaan zolang het devachan duurt. Hij doorloopt de cyclussen van het geheel van gedachten waarin hij dan is gewikkeld, weerspiegelt al de mogelijke veranderingen van deze bewustzijnstoestanden. Kunt u dit volgen?

R – Ja, heel verhelderend.

GdeP – De nirvāṇī is daarentegen geheel vrij in zijn bewustzijn. Hij is volledig ontwaakt. Hij is één geworden met het heelal. Nirvāṇa is in zekere zin precies de tegenovergestelde toestand van devachan. De nirvāṇī is vrij – niet gewikkeld in een droomstaat van zijn eigen gedachtebeelden.

Nirvāṇa betekent een 'uitblazen', een verdwijnen, zoals de vlam verdwijnt wanneer u een kaars uitblaast. Elke vlam en warmte en geur en geluid, het leven vol zorgen en onrustig gepraat van de fysieke persoon wordt 'uitgeblazen', en het zuivere bewustzijn, onvervalst, puur en niet gehinderd door beperkingen, wordt dan bevrijd, zodat alleen bewustzijn overblijft. Dat is nirvāṇa.

Wanneer een mens alle persoonlijke beperkingen kan overstijgen – en het aantal daarvan is heel groot – dan is hij in nirvāṇa, althans in een van de lagere graden ervan. De devachanī is een entiteit die nog is gewikkeld in de sluiers en gewaden van de individuele persoonlijkheid, of anders gezegd van de persoonlijke individualiteit, hoewel vergeestelijkt en als in een droom.

C – Ik heb begrepen dat de toestand van de devachanī, zoals die in de boeken wordt beschreven, iets is dat zich voordoet na de dood van het fysieke lichaam. Het is een bewustzijnstoestand waarbij de entiteit wordt omringd door iets wat even werkelijk en substantieel lijkt als de wereld waarin zijn bewustzijn zich bevond vóór de verandering die de dood wordt genoemd. Het wordt vergeleken met een droomtoestand, maar een droomtoestand die even werkelijk is als wat wij de waaktoestand noemen. In onze dromen die levendig zijn, zijn er oorzaken die tot gevolgen leiden overeenkomstig de aard van ons bewustzijn op dat moment.

Daarom rijst de vraag: Volgens welke maatstaf kunnen we in ons eigen bewustzijn vaststellen of we al dan niet een devachanī zijn? En volgt daaruit logischerwijs dan niet dat, pas als het bewustzijnscentrum – dat wil zeggen de innerlijke entiteit van ieder van ons – door en door zelfbewust is geworden, bewust van zijn eigen goddelijkheid, van zijn werkelijke zelf – met andere woorden een nirvāṇī is

– men kan zeggen dat de devachanische toestand onafgebroken bestaat? Volgens welke maatstaf kunnen we bepalen of we op dit moment in deze schijnbaar werkelijke wereld in de devachanische toestand verkeren die door onze eigen verbeelding is voortgebracht?

GdeP – Dat is heel bewonderenswaardig gesteld. Het is in feite een bijzonder diepzinnige uitspraak. Maar ik zou één voorbehoud willen maken. Het is volkomen waar dat het devachan alleen een uitbreiding is van onze tegenwoordige menselijke bewustzijnstoestand op een etherisch gebied, precies zoals een droom dat is. Maar 'devachan' is niettemin een technisch woord, en betreft alleen de bewustzijnstoestand van het geëxcarneerde reïncarnerende ego.

In feite zijn er mensen, en velen van hen leven op dit moment op aarde, die ook nu hun devachan nauwelijks hebben verlaten. Ze hebben het devachan met zich meegebracht bij hun reïncarnatie. Ze bevinden zich tot op zekere hoogte nog in de devachanische toestand, in een droomtoestand, een toestand die min of meer een voortzetting is van de toestand tussen twee levens. Iemand die het leven meester is, is erin geslaagd zich blijvend uit deze droomtoestand – die ten onrechte, maar vaak zo wordt genoemd – te verheffen naar een hogere spirituele staat van werkelijkheid, en dit is het begin van nirvāṇa, zelfs tijdens het leven op aarde.

B – Is het juist om devachan een gelukzalig visioen te noemen, en nirvāṇa een gelukzalig besef?

GdeP – Ja, dat is vanuit één gezichtspunt misschien waar.

B – En zou men het nirvāṇische bewustzijn niet moeten beschrijven als monadisch, een bewustzijnstoestand waarin iemands individuele bewustzijn is opgegaan in het monadische?

GdeP – Ja, beide uitspraken zijn juist. Ik wil graag het laatste deel van wat u zei nader bepalen niet om het te verbeteren, maar misschien om er iets meer licht op te werpen.

De nirvāṇische staat is een zuiver monadische staat, maar in de betekenis van de ontwikkelde monade. Alle vermogens en krachten die nu eigen zijn aan de monade worden dan volledig tot uitdrukking en tot bloei gebracht.

Ik wil nu terugkomen op de opmerking die T terecht maakte over devachan, en hoe dat zich verhoudt tot het aurische ei. Denkt u dat het aurische ei onveranderlijk is?

Vele stemmen – Nee.

GdeP – Dat is juist. Zoals al het andere verandert het aurische ei voortdurend. Het is geen twee opeenvolgende seconden hetzelfde. Zoals al het andere is het in beweging. Het groeit, het ontwikkelt zich, het verandert. Maar terwijl het waar is dat de devachanī in de kern van het aurische ei 'zetelt', is dit aurische ei dan, ruimtelijk gesproken, zolang de staat van devachan duurt, even omvangrijk als tijdens het leven?

L – Nee.

GdeP – Ook dat is juist. Wat gebeurt er dan met het aurische ei tijdens het devachan indien het kleiner is dan tijdens het leven op aarde van het individu?

G – Omdat de beginselen die de constitutie van de mens vormen zijn samengesteld uit de verschillende graden van het aurische ei, zou daaruit volgen dat, wanneer de lagere beginselen worden afgeworpen, de lagere graden van het aurische ei in feite tijdelijk worden afgeworpen en dat dan alleen de hogere delen blijven bestaan en opgaan in de schoot van de monade.

GdeP – Dat is juist, maar het beantwoordt nog steeds niet de kern van de vraag. Ik zal deze een beetje anders stellen: Hoe groot is het aurische ei van de devachanī? Welke ruimte neemt het in?

J – Een die in verhouding staat tot zijn omvang in die toestand.

GdeP – Werk dat iets verder uit. U heeft geen ongelijk, maar ik had graag dat u uw antwoord duidelijker formuleerde.

J – Als de devachanī slechts een mathematisch punt is, dan zou het aurische ei alleen maar een bedekking zijn van dat mathematische punt.

GdeP – Precies. Bedoelt u dat het aurische ei in afmeting krimpt tot een mathematisch punt dat geen afmeting heeft?

J – Men denkt er niet over als iets dat een afmeting heeft.

GdeP – Hoe denkt u er dan over?

J – Een mathematisch punt is een levend bewustzijnscentrum, en dus moet het aurische ei daarvan ook leven. Het kan een bewust-

zijnscentrum zijn, en het aurische ei bestaat dan uit de gevolgen van dit bewustzijnscentrum.

GdeP – Dat antwoord is veel dichter bij de waarheid. Het hele aurische ei, dat de hele mens is, krimpt in tijdens het devachan, maar bij verschillende individuen gebeurt dit op verschillende manieren. Toch kan men zeggen dat het aurische ei in het algemeen krimpt tot 'slechts een bedekking' of een huid rond het bewustzijnscentrum.

Nu een andere vraag: Als het bewustzijnscentrum wordt vergeleken met een mathematisch punt met positie maar zonder volume, zonder omvang, slaat dit dan alleen op onze fysieke wereld, of ook op de innerlijke gebieden?

F – Alleen op de fysieke werelden.

GdeP – Dat is juist. Met andere woorden, het aurische ei bestaat nog steeds op andere gebieden als de sluier, of het geheel van sluiers, rond de devachanī. Is dat juist?

F – Ja.

GdeP – Dat is juist. Het aurische ei is een uitbreiding van de verschillende energieën die het bewustzijnscentrum tijdens het reïncarneren bevat. Naarmate deze energieën opwellen uit de kern van het bewustzijnscentrum, uit de monade, groeit het aurische ei, zet het *pari passu* uit. Dit uitzetten begint vanaf het ogenblik dat de devachanī devachan verlaat, en gaat door vóór en na de geboorte tot de volwassenheid is bereikt. Het hele postmortale proces bestaat uit het intrekken van de verschillende sluiers die het aurische ei samenstellen en die weer worden opgenomen in het bewustzijnscentrum. U moet dit weer opnemen niet beschouwen als een verdichting. Ze worden weer in het bewustzijn opgenomen, en wat vroeger was uitgeworpen, wordt nu teruggetrokken in het hart van het bewustzijn.

Daarom is de devachanī een entiteit die overal kan bestaan, omdat ze geen duidelijk afgebakende lichamelijke afmetingen heeft. Devachan is een bewustzijnstoestand. De devachanī is een bewustzijnscentrum in de kern van de menselijke kind-monade, en deze kind-monade, die als het ware een mathematisch punt is, wordt dan teruggetrokken in de schoot van de monadische essentie, in de schoot van haar ouder, de spirituele monade.

G – Is het juist als men zegt dat, omdat deze entiteit, deze devachanī, in de schoot van de monade is, de monade daarom de

staat van devachan in zich bevat, en nog een stap verder, dat ze de staat van nirvāṇa in zich bevat, of in feite elke staat?

GdeP – Zeker.

G – En daarom zeggen we 'Ik ben Dat'?

GdeP – Zo is het. Wanneer we in het algemeen over een monade spreken, en niet over een bepaalde monade – een spirituele of menselijke of psychische of astrale – kan men zeggen dat de monadische essentie alle bewustzijnstoestanden, actief of latent, in zich bevat. Haar hogere deel is in nirvāṇa of is een nirvāṇī. Het menselijke deel is, na de dood van de fysieke mens, in zijn devachan. Het astrale deel is in een droomloze slaap, is als entiteit tijdelijk tenietgedaan, maar bestaat nog als onbewust bewustzijn, ongeveer als een slapend levenszaad – zoals het geval is met het zaad van een boom waarin de levenskiem tijdelijk passief is en slaapt, maar er niettemin is.

Deze onderwerpen en denkbeelden die we vanavond hebben besproken zijn van toepassing op zowel een heelal als een mens. Bent u zich goed bewust dat wat wij mensen door de zwakheid van ons intellect het 'grenzeloze' of de 'grenzeloze ruimte' noemen, eenvoudig het ākāśa en zijn ethers is, en dat de monaden en atomen die in dat ākāśa en zijn ethers bestaan tot een uitgestrekte en onbegrijpelijke *entiteit* behoren? In het klein kan deze worden vergeleken met een geïncarneerde mens. De christelijke schrift zegt: 'Daarin leven we, bewegen we en hebben we ons bestaan.' Zoals een scheikundig atoom in een menselijk lichaam leeft, zich beweegt en daarin zijn levenscyclus heeft, zo vormt een zonnestelsel of een zon of een planeet of een mens een deel – groot of klein, afhankelijk van het geval – van deze uitgestrekte, onbegrijpelijke kosmische of superkosmische *entiteit.*

Toch heeft deze superkosmische entiteit, vergeleken met de grenzeloze oneindigheid, slechts de omvang van een dimensieloos punt, om een paradox te gebruiken. De superkosmische *entiteit* zelf is maar een levensatoom in het wezen – in het lichaam – van een nog omvangrijkere *entiteit.* De natuur herhaalt zich overal, omdat er volgens een bepaalde wet maar één *leven* is, en deze wet is de wet van dat universele leven zelf. Daarom moet iedere ondergeschikte entiteit of ieder ondergeschikt levensatoom dat het lichaam of het wezen van dat ene *leven* vormt, die fundamentele wet gehoorzamen. Dit is de reden waarom de natuur zich herhaalt, waarom cyclussen bestaan, en

waarom de wet van analogie zo'n grote sleutel is om de mysteries van het heelal te ontsluiten: 'zo boven, zo beneden'. Wat beneden is kunt u, als u wijs genoeg bent, interpreteren als een cyclische reproductie of weerspiegeling van wat boven is.

We hebben vanavond vaak de uitdrukking 'een mathematisch punt' gehoord. Dat zijn geliefde woorden van de Europese en Amerikaanse wiskundigen van deze tijd, en ik heb me vaak afgevraagd wat ze er precies mee bedoelen. Het is voor het denken een heel gemakkelijk te gebruiken cliché, een bewustzijnsvakje dat het etiket 'een mathematisch punt' draagt. Deze wiskundigen zeggen dat een mathematisch punt positie heeft maar geen omvang. In zekere zin is deze uitspraak juist, omdat het min of meer nauwkeurig een 'bewustzijnspunt' beschrijft. Bewustzijn per se heeft geen omvang, wat beperking betekent, omdat het het kenmerk van een punt heeft maar ook universeel is. Het heeft positie en duur en ook een geschiedenis. Het betekent een entiteit of een groep of groepen van entiteiten.

Maar ik wil nog iets dieper ingaan op de leringen van onze Oosterse School en u erop wijzen dat, omdat een 'mathematisch punt' van bewustzijn een entiteit is en een geschiedenis heeft – omdat het karma maakt en tenietdoet – het bereik van zijn zelf, juist omdat het geen afmetingen heeft, niet door omvang wordt beperkt. Zo'n bewustzijnspunt is niet per se aan een bepaalde plaats gebonden omdat het is geworteld in het universele bewustzijn; en dit alles betekent precies hetzelfde als dat men zegt dat het overal kan zijn.

Denk na over deze verbazingwekkende paradox van essentieel bewustzijn. Het betekent dat de essentie van bewustzijn zowel universeel als specifiek is – universeel per se, en specifiek in de positie die het op een bepaald moment of in een bepaalde cyclus inneemt. Anders gezegd, de essentie van bewustzijn is universeel, maar zijn levende of specifieke sluier of voertuig heeft positie. De wortel van de wortel van de kern van het hart van de kern van u is het hart van het heelal. Wat een verbazingwekkende paradox! U kunt geen grenzen stellen aan de essentie van bewustzijn, bewustzijn per se, door een bepaalde omvang te vergroten of te beperken. Bewustzijn staat buiten de tijd zoals mensen tijd opvatten, zoals de duur van een dag en een nacht, en van jaren, en van de tijdsperioden van het heelal. Het is verhevener dan deze verschijningsvormen, en het is noumenaal. Daarom staat het boven elke omvang of maat die tot de stof behoren. Het is feitelijk nergens omdat het nergens in het bijzonder is, wat zou betekenen dat het op één plaats zou bestaan en nergens anders zou

kunnen bestaan. Dus bestaat het nergens in het bijzonder en bestaat toch overal.

Enkele Europese filosofen hebben deze gedachte min of meer duidelijk begrepen, zoals Pascal, die het denkbeeld aan bepaalde Griekse en Romeinse filosofen heeft ontleend. Pascal wees erop dat 'God' kan worden opgevat als een cirkel waarvan het middelpunt overal is en de omtrek of uiterste begrenzing nergens is – dat wil zeggen, overal. Of u kunt de beeldspraak omdraaien en zeggen dat de goddelijkheid datgene is waarvan het centrum nergens is en de omtrek of de beperkende grens overal. De omschrijving komt in beide gevallen neer op hetzelfde ideale denkbeeld.

Vrienden, denkt u niet dat mijn vragen en uw antwoorden u hebben geholpen?

Vele stemmen – Ja.

GdeP – Dat denk ik ook. We zullen onze discussie vanavond nog enige tijd voortzetten, en dan zal ik de bijeenkomst sluiten. Begrijpt u, uit wat we tot nu toe samen hebben bestudeerd, wat de essentie van de mens is? Als we alle eigenschappen even buiten beschouwing laten, wat is dan de essentie van een mens?

Vele stemmen – Bewustzijn.

GdeP – Dat is juist. Dat bewustzijn bestaat in ieder van ons mensen als een geïndividualiseerd bewustzijnscentrum. Begrijpt u dat dit bewustzijnscentrum eeuwig is?

Vele stemmen – Ja.

Vele stemmen – Nee.

C – Dat zou het kunnen zijn.

R – Ik denk niet dat het bewustzijnscentrum eeuwig kan zijn, maar dat het bewustzijn zelf eeuwig is.

GdeP – Dat is het juiste antwoord als we het hebben over de essentie van bewustzijn, of bewustzijn per se. Maar het bewustzijnscentrum is een tijdelijk brandpunt van bewustzijnsenergie. En omdat dat brandpunt een geschiedenis heeft, met andere woorden karma maakt en afwerkt, moet het noodzakelijkerwijs een voortdurende en

nooit eindigende reeks veranderingen ondergaan.

Toen de Heer Boeddha een van zijn verhevenste en edelste waarheden verkondigde: 'Broeders, denk eraan, de mens heeft geen eeuwige ziel', gaf hij daarmee uiting aan een van de diepste psychologische feiten die ooit door een mens werden uitgesproken. Deze verklaring is een van de meest hoopgevende gedachten die ik ken. Ik ben benieuwd of u begrijpt waarom dat zo is. Deze verklaring van de Boeddha betekent eeuwige groei, en doet het denkbeeld teniet dat het menselijke ego een veronderstelde onsterfelijkheid heeft waarbij het altijd hetzelfde blijft in gekristalliseerde onbeweeglijkheid, wat zou betekenen dat dit ego zich niet zou kunnen verbeteren. Is het niet opmerkelijk dat die verheven gedachte van de Heer Boeddha voor Europeanen altijd zo onaanvaardbaar is geweest? Het is werkelijk een leer die veel steun geeft, een heel bemoedigende gedachte. Wat houden westerlingen toch van zichzelf met hun persoonlijke beperkingen!

A – Tijdens de discussie van vanavond is bij mij de gedachte opgekomen dat onpersoonlijkheid de sleutel is tot alles in het heelal; dat de devachanische toestand zelf slechts een veredelde staat van onpersoonlijkheid is – dat wil zeggen, vanuit de persoonlijkheid gezien het hoogste. En hoe onpersoonlijker we worden, des te meer naderen we nirvāṇa en worden we ons bewust van ons werkelijke zelf. Dat wil zeggen, het gewone bewustzijn van het zelf wordt overstegen en wordt het bewustzijn van al wat is.

GdeP – Dat is volkomen waar. U heeft begrepen wat de diepste essentie van de waarheid is. Onpersoonlijkheid, die een groei van bewustzijn betekent, is het geheime mysterie van goddelijkheid. Alle esoterische evolutie, alle training voor het chelaschap, houdt een voortdurende groei in van onpersoonlijk leven, een zich steeds uitbreidende onpersoonlijkheid in en van bewustzijn. Het goddelijke is volkomen onpersoonlijk, tenminste voor ons mensen. Wat voor ons goddelijk is, is in feite een entiteit, in tegenstelling tot de onbegrensde, grenzeloze oneindigheid; maar voor ons mensen is goddelijkheid onpersoonlijkheid en die goddelijkheid is de diepste kern van ons. Elke groei, elke evolutie, elke training in chelaschap betekent eenvoudig een meer en meer onpersoonlijk worden in ons bewustzijn. Onze individuele beperkingen zijn de dingen die ons bewustzijn aan banden leggen, die ons gebonden houden aan de persoonlijkheid, die ons verblinden, die de ketenen zijn aan onze spirituele energie. Deze

beperkingen vernauwen onze visie, omdat ze de persoonlijke sluiers om ons heen zijn.

De sterke mens is hij die onpersoonlijker is dan anderen, die objectief kan waarnemen, onpersoonlijk kan waarnemen, met andere woorden die meer kan zien, spiritueel meer kan voelen, meer kan begrijpen, omdat hij zich niet heeft vernauwd, verdicht, rond het min of meer tijdelijke bewustzijnscentrum dat hij 'ikzelf' noemt – mij, ik. Het ik-ben-ik is getransformeerd of opgegaan in het ik-ben.

A – Uw commentaren op de antwoorden op de vragen die u stelde, komen mij voor als een verklaring van die schitterende passage in *De Geheime Leer* waar HPB spreekt over leven, werkelijk leven, als een steeds verdergaande reeks van ontwakingen waarbij men meer en meer het bewustzijn van het geheel gaat beseffen, waarvan wij als individuen, als individueel groeiende bewustzijnscentra, onlosmakelijke delen zijn.

GdeP – Dat is volkomen waar.

Laat ik vóór het sluiten van de bijeenkomst zeggen dat ik A dankbaar ben dat hij me in staat stelt de bijeenkomst te besluiten met gedachten over dit verheven thema. Vergeet nooit dat onpersoonlijkheid niet verlies van bewustzijn betekent. Het betekent heel nadrukkelijk een steeds verdere uitbreiding ervan. Het betekent dat het verpersoonlijkte bewustzijn zijn schaal van persoonlijkheid, die tot het lagere zelf behoort, doorbreekt en in de kosmische ruimten zijn vleugels uitslaat. Wanneer wij bewust in die kosmische ruimten kunnen leven, worden we als de goden, en dit is onze toekomstige bestemming. Ook daar houden we niet op; van goddelijkheid, van het worden van een god, zijn er eindeloze reeksen sporten die zich op de levensladder boven ons uitstrekken. Wij worden hogere goden, dan supergoden, dan godheden boven de supergoden, enz. De reeks is eindeloos. Iedere verandering naar onpersoonlijkheid in bewustzijn is werkelijk een nieuwe ontwaking, een ontwaking tot een grootser, een gelukkiger, een aangenamer, een meeromvattend leven.

Heeft u ooit in het hart van een mooie bloem gekeken? Heeft u nooit uw bewustzijn in sympathie voelen trillen met het bewustzijn van die mooie bloem? Wanneer u dat kunt, bent u al bezig de schaal van de persoonlijke beperkingen te doorbreken. En kijk dan – en dit is voor sommige mensen misschien gemakkelijker – onpersoonlijk in de ogen van iemand van wie u onpersoonlijk houdt en zie daarin de wonderlijke mysteries van bewustzijn, en de gesluierde diepten van

gedachten. Als u op deze manier uit uw persoonlijke omhulsel komt, dan is dat in zekere zin een inwijding. Als u dit kunt, doorbreekt u de persoonlijke schaal om u heen, de schaal van de persoonlijkheid. Ga verder met deze training, ontplooi u steeds – ontplooi uw zelf. Elke nieuwe groei betekent een nieuw ontwaken tot glorie, tot een gevoel van heilige en wonderbaarlijke kracht. Ik weet niet hoe ik deze dingen op de juiste manier moet beschrijven. Woorden schieten tekort, maar in elk geval kan ik u, door zo tot u te spreken, aanwijzingen geven van de waarheden.

P – Er is één gedachte die zich aan mijn denken opdringt. Terwijl u spreekt, heb ik het gevoel dat dit ik-ben-bewustzijn een onbewust bewustzijn is. Ik kan het niet anders beschrijven. Is dat niet zo?

GdeP – Ja. Het is inderdaad 'onbewust bewustzijn' voor het zwakke persoonlijke denkvermogen, maar als u de schaal van het persoonlijke denken doorbreekt, wordt dit 'onbewuste bewustzijn' een groter licht van zelfbewustzijn omdat het spiritueel en onbeperkt is. Persoonlijkheid verdwijnt in onpersoonlijkheid, duisternis maakt geleidelijk plaats voor de dageraad.

Vrienden, ik geloof dat het goed is met deze gedachte te eindigen en de bijeenkomst te besluiten. Wilt u alstublieft op de gong slaan?

[Luiden van de gong. Stilte.]

Supplement

Devachan en nirvāṇa 11 september 1934

GdeP – Het zou ons allen helpen indien we ons denken bevrijden van de gedachte dat devachan een gebied buiten ons is waar we na het sterven binnengaan. Dat is niet zo. Het devachan is slechts een verandering van bewustzijn van de mens na de dood. Devachan is geen plaats; daarom is het nergens gesitueerd. Het betekent een verandering van bewustzijn van aarde-bewustzijn naar intellectueel-spiritueel bewustzijn. Dat is alles. Dat is het devachan. Het is de kind-monade van de spirituele monade, met andere woorden de menselijke monade, die deze verandering van spirituele zienswijze en gevoel, deze verandering van bewustzijn, ondergaat. Dat is zijn devachan, en juist daarom is ieder devachan voor het individu uniek. De ene mens heeft een lang, de andere een kort devachan; de één een hoog en verheven devachan, de ander een devachan van veel lagere graad.

Ook nirvāṇa is een verandering van bewustzijn, maar een die veel ingrijpender is. Nirvāṇa is het afwerpen door de pelgrim-monade van alle lagere delen, hartstochten, impulsen, emoties, het zich volledig daarvan bevrijden, zodat zij volmaakte wijsheid, volmaakte vrede en volmaakte gelukzaligheid binnengaat. Ze is tijdelijk volkomen vrij, leeft in haar eigen essentie, een jīvanmukta, een bevrijde jīva. Een jīva is een monade.

Beschouw het devachan nooit als iets dat buiten uzelf is, zelfs niet als een bewustzijnsgebied dat u betreedt. Ieder van u maakt zelf zijn eigen devachan. U wordt uw devachan omdat voor ieder van u uw devachan een verandering in uw bewustzijn is. Devachan heeft geen plaats, geen positie in de ruimte; en daarom kan de geëxcarneerde entiteit, wat haar positie betreft, haar devachan bijna overal in het zonnestelsel hebben: in het hart van de zon, in de kern van de aarde, in een ijle wolk, in een bloemblaadje, in een atoom in uw hand – overal, het doet er niet toe waar. Ze heeft geen bewustzijn van plaats;

ze is een bewustzijnspunt in een mooie droomtoestand; de menselijke monade is een bewustzijnspunt. De dood bevrijdt haar van de magnetische en emotionele aantrekkingen die haar binden aan dit leven van vlees. Bevrijd van deze lagere aantrekkingen kan ze zich overgeven aan haar dromen, haar verlangens naar schoonheid, vrede, liefde, geluk, grootsheid, filosofie, religie, muziek, al die dingen waar ze zich tijdens het leven in het lichaam het meest op had gericht en waar ze spiritueel het meest aan was gehecht.

Dat is devachan. Ieder mens maakt zijn eigen devachan. Ik hoop dat dit duidelijk is. Ik herhaal, beschouw devachan niet als een plaats of gebied of rijk of sfeer waar u na de dood heen reist, of dat u na de dood betreedt. Het is een *verandering van bewustzijn*, precies zoals iemand 's morgens misschien met een ongelukkig gevoel wakker wordt, zich ellendig voelt over iets waaraan hij denkt, waarover hij zich zorgen maakt. Dan komt een gedachte in hem op waardoor hij opfleurt, hij wordt gelukkig en zijn hart zingt. Het is slechts een verandering van bewustzijn. Dat is een soort devachan; in feite leven veel mensen in devachan terwijl ze in een lichaam op aarde geïncarneerd zijn. Ze zijn devachanī's, ze zijn niet wakker, ze leven niet werkelijk, ze leven in een droomland, waar men misschien gelukkig is maar tijdelijk geen nieuwe indrukken opdoet, omdat dit niet de werkelijkheid is.

Nirvāṇa, daarentegen, is bewustzijn van de werkelijkheid, het zien van de werkelijkheid, omdat het bewustzijn dan is bevrijd van alle belemmerende, omhullende sluiers waardoor het wordt verduisterd. Het herkent, weet, 'voelt' en begrijpt essenties precies *zoals ze zijn*. Waarom? Omdat het bewustzijn van de monade tijdelijk samenvalt en samentrilt met het kosmische denkvermogen, met de kosmische ziel, de anima mundi. De dauwdruppel is tijdelijk opgegaan in de glinsterende zee.

Vrije wil

Het schijnt dat er bij u enige aarzeling is om het zogenaamde probleem van de vrije wil moedig onder ogen te zien. Het is niet nodig dit probleem te ontwijken. De essentie van de mens is de wil, een van de facetten van dat eeuwige mysterie waarvan bewustzijn, intelligentie en liefde andere facetten zijn – menselijke woorden, maar met woorden drukken we onze intuïties van deze werkelijkheden uit. Iedere van de ontelbare menigten monaden – en ze zijn oneindig in

aantal, wat betekent zonder begin of einde – iedere monade, hoever ook ontwikkeld of hoezeer nog onontwikkeld, heeft een klein beetje vrije wil, die ze zelf heeft verkregen door haar eigen essentie te ontwikkelen door zich in te spannen – maar ook door karma. Waarom? Hier is het geheim en het is u telkens weer verteld. De kern van de kern van het hart van het hart van ieder van u is DAT, parabrahman, het grenzeloze. Ontdoe u van laag na laag van bewustzijn, gedurende bijna eindeloze eeuwen. De diepste kern – u zult deze nooit bereiken omdat ze de oneindigheid is – die allerlaatste kern, dat uiteindelijke iets is DAT, het hart van het grenzeloze: *Tat tvam asi*, Dat bent u.

Onze vrije wil – hoezeer die misschien ook wordt belemmerd door onze onwetendheid, onze domheid, en sluimert in de stof – is dus in essentie de vrije wil van de oneindigheid waarmee ieder van ons in zijn diepste wezen is begiftigd, omdat hij een deel is van onze essentie, want we zijn allen kinderen van deze oneindigheid. We zijn druppels in de oceaan van kosmisch leven, en het hart van ieder van die druppels bevat een stukje van de vrije wil van die kosmische oceaan. En de vrije wil van de mens wordt steeds vrijer naarmate de mens boven zijn menselijkheid uitgroeit en meer goddelijk wordt, dat wil zeggen meer gelijk wordt aan zijn eigen innerlijke essentie, het hart van de dingen, het hart van het heelal, parabrahman, DAT.

Wat is karma? Karma treft ons omdat we wezenlijke en onlosmakelijke delen zijn van een groter kosmisch leven dat op ons inwerkt, dat reageert op onze zwakke pogingen om 'met het hoofd tegen de muur te lopen', dat wil zeggen ons moedwillig te laten leiden door onze zelfzuchtige en halfzelfzuchtige hartstochten en gedachten. De natuur streeft eeuwig ernaar om verbroken evenwicht, dat wil zeggen disharmonieën, te herstellen. Zolang een wezen alleen voor zichzelf leeft, of gedeeltelijk voor zichzelf, en het heelal waarvan hij een onafscheidelijk deel is vergeet, en de rechten en belangen van andere wezens uit het oog verliest, zolang zullen zijn handelingen volledig of gedeeltelijk zelfzuchtig zijn – en het grote gewicht van de natuur zal reageren op zo'n zelfzuchtige manier van handelen. Het handelen en de daaruit voortvloeiende reactie vormen karma. De weg naar vrede, onuitsprekelijke kracht en gelukzaligheid wordt gevonden door te bedenken – en daarnaar te handelen – dat wij allen onlosmakelijke delen zijn van het grotere leven waartoe we behoren. Dit grotere leven is op zijn beurt maar één van een menigte van andere grotere levens die een nog groter leven vormen; en dit vormt een deel van de achtergrond, de oceaan van bewustzijn, die zijn golven door ons heen

laat rollen, hoewel we ons daarvan niet bewust zijn. Dit grotere leven is op zijn beurt slechts één eenheid in een geheel dat als het ware een atoom vormt in het wezen van een nog groter bewustzijn; enzovoort, zover ons heelal zich uitstrekt. En ons heelal is maar één van een oneindig aantal andere die op hun manier nog grotere structuren van kosmisch bestaan opbouwen.

Het volle gewicht van die verschillende gehelen drukt op de wil van ieder van u; en uw wil staat hoger dan deze allemaal, als u die maar zou gebruiken, want u bent een kind van het grenzeloze. Die dunne draad van de wil die een werking van bewustzijn, van intelligentie, is, kan een heelal bedwingen. Het gewicht van het heelal kan hem niet verpletteren, want dat heelal is slechts een grotere belichaming van hetzelfde, waarvan zwakkere draden van activiteit zich in ieder van ons bevinden. Het werkelijke hart van de mens is vrije wil – maar dit is niet het indeterminisme waarover wetenschappers tegenwoordig spreken. Er is absoluut niets 'toevalligs' aan. Het is de essentie van de dingen. Een mens heeft een vrije wil omdat hij een onlosmakelijke druppel is van de kosmische leven–intelligentie; en hoe meer de mens doordringt tot de wonderbaarlijke diepten van zijn wezen, des te ruimer worden zijn wil, intelligentie, wijsheid, liefde, al de kosmische eigenschappen waarvan we maar een zwakke weerspiegeling voelen.

Een atoom, een molecule of een cel in ons fysieke lichaam is evengoed een entiteit als ieder van u dat is – omdat elk van deze evenals u een samengesteld wezen is, en toch belichaamt elk een monade, evenals ieder van u een monade belichaamt. Elk van die individuen voelt het volle gewicht en de drang van de wil, de aspiraties en de fouten van de mens van wie het het lichaam helpt opbouwen. Toch kan niets wat de mens doet, hoeveel fouten hij ook maakt of hoeveel hij zich ook verheft, die vrije wil, dat sprankje vrije wil in die molecule, in dat atoom, in dat elektron, in die bewoner van een elektron, of in die cel die het lichaam helpt opbouwen, veranderen; en die entiteit, noem die zoals u wilt, kan strijden tegen het grote gewicht van uw wil en uw karma die invloed op haar uitoefenen, en ertegenin gaan. Evenzo vechten wij mensen, of de goden, of de dieren, of wat al niet in ons eigen heelal, tegen het gewicht van het ons omringende heelal dat op ons drukt. Wij werken erop in en het reageert op ons; toch kan het ons niet vernietigen. Wij kunnen het, of delen ervan, beheersen, als we onze wil gebruiken, zoals het tot op zekere hoogte ons beheerst en van ons gebruikmaakt.

Ga niet denken dat de mens maar een machine is. Dat is niet zo. De mens heeft een vrije wil, want zijn essentie, de bron van zijn wezen, die kern in hem waaruit al wat is tot manifestatie komt, dat hart, die kern van die kern, is DAT. En elke betrekking tussen DAT en een individueel voortbrengsel ervan is *karma*. En dat is zo omdat het deel, het voortbrengsel, absoluut en tot in de eeuwigheid niet te scheiden is van het geheel. *Tat tvam asi.*

31

Bijeenkomst op 12 mei 1931

GdeP – Vrienden, u zult zich herinneren dat ik op onze vorige bijeenkomst dacht dat het, in plaats van vragen te beantwoorden, interessant zou zijn te toetsen in hoeverre u de leringen die in deze KTMG zijn gegeven heeft begrepen. Het verheugt me te zeggen dat over het geheel genomen de antwoorden bijzonder bevredigend waren. Er was een zeker gebrek aan bekendheid met de details van de leringen, maar dit was ook te verwachten; de grondgedachten schenen door u echter duidelijk te zijn begrepen en werden in het algemeen duidelijk onder woorden gebracht. Ik denk dat we vanavond die manier van studeren zouden moeten voortzetten.

Ik vind het jammer dat dit onze laatste bijeenkomst is vóór ik op mijn lezingentournee ga, omdat ik had gehoopt om uw begrip van de leringen te vergroten door enkele bijeenkomsten met dit nieuwe plan door te gaan. Het is voor mij interessant te toetsen in hoeverre u heeft kunnen onthouden wat u al heeft gehoord, maar bovendien vergroot dit uw begrip van de leringen. Er is geen betere, praktischer en doeltreffender manier van leren dan om wat u heeft gehoord in eigen woorden weer te geven. Uw eigen denkvermogen wordt uw leraar, want u wordt dan gedwongen uw gedachten in begrijpelijke taal in te kleden. En dit doet een beroep op bepaalde mentale en zelfs spirituele vermogens die niet zo gemakkelijk worden opgeroepen door de leringen alleen maar aan te horen.

Ik zal deze methode vanavond voortzetten. Iedereen die dat wil kan antwoord geven op de vragen. Mijn eerste vraag luidt: In onze esoterische leringen en ook in de religieuze en filosofische geschriften van de hindoes wordt vaak gezegd dat de essentie van de mens het heelal is. Hoe vat u deze uitspraak op en welk beeld roept ze bij u op?

D – Dat de mens, de hoogste essentie van de mens, eenvoudig een straal van goddelijkheid is uit het Al-goddelijke dat alles doordringt.

GdeP – Heel juist. Als de mens in zijn essentie de grenzeloze oneindigheid is, met andere woorden het heelal, hoe komt het dan dat hij nu geen actief onbegrensd bewustzijn heeft? Waarom heeft hij niet een functionerend intellect dat geen beperkende grenzen van kennis heeft? Waarom is zijn bewustzijn een menselijk bewustzijn? Waarom is het niet een kosmisch bewustzijn?

M – Wanneer de hoogste essentie haar lange evolutiereis begint, hult ze zich doelbewust in illusie, in een steeds grotere en grotere illusie van afgescheidenheid, om een inzicht in en waardering voor haar eigen essentiële eenheid te ontwikkelen; en door dat te ontdekken, beseft ze wat de betekenis is van mededogen, dat niet alleen eenheid inhoudt, maar zelfbewuste eenheid.

GdeP – Ja, dat is in het algemeen waar, maar als u niet verder gaat dan dat, stuit u op deze vraag: Hoe komt het dat oneindigheid zich hult in het kleed van eindigheid? Hoe komt het dat grenzeloze energie en kracht heel beperkte energie en kracht worden?

U heeft me vaak horen zeggen dat de mens een samengestelde entiteit is. Hij leeft in een samengesteld heelal – technisch zeggen we een tienvoudig heelal, of een zevenvoudig heelal op de gemanifesteerde gebieden.

Neem me niet kwalijk, broeder E – spreekt u maar eerst, en daarna zal ik verdergaan met mijn eigen verklaring.

E – Ik wilde zeggen dat de vraag een implicatie bevat die in strijd is met de feiten. De vraag was: Waarom heeft de mens geen kosmisch bewustzijn? Misschien heeft hij dat wel. Het beschouwen van de mens als iets kleins en het heelal als iets groots, daarbuiten, zie ik als een wetenschappelijke of religieuze ketterij waar we vanaf proberen te komen. Maar ik zie niet waarom het heelal groot en de mens klein is. De mens kan een kosmisch bewustzijn hebben en als zijn bewustzijn beperkt is, dan kan ook kosmisch bewustzijn beperkt zijn. We zitten allen in hetzelfde schuitje, voorzover ik het begrijp.

GdeP – Filosofisch gezien is dat uitstekend verwoord. Ik zal nu verdergaan met wat ik begon te zeggen voor u sprak. De mens heeft inderdaad een kosmisch bewustzijn in het kosmische deel van zijn constitutie. Hij verwerft zich dat kosmische bewustzijn niet. Hij vormt het niet en wekt het niet op uit de uitgestrekte diepten van ruimte en tijd. In essentie heeft hij het reeds. In diepere zin *is* hij het. In het

kosmische deel van zijn constitutie *is* hij dat kosmische bewustzijn.

Omdat de mens een samengesteld wezen is, leeft hij op tenminste tien gebieden, waarvan zeven gemanifesteerd en drie verborgen zijn. Het hoogste deel van de constitutie is Dat, waarover u me vaak heeft horen spreken als 'het hart van het hart van de kern van de kern' van hem – van zijn constitutie. Alle delen van zijn constitutie die lager zijn of die daarbuiten staan, al zijn andere vermogens en krachten, en dat betekent alle andere gebieden van zijn zevenvoudige of tienvoudige wezen, zijn alleen sluiers of gewaden van energie en bewustzijn die hij door zijn eigen psychische magie, die in tijd en ruimte werkt, door middel van evolutie om zich heen heeft geweven, ongeveer zoals een cocon wordt geweven rondom zijn inwonende entiteit.

Het is het hersenverstand dat zegt dat de oneindigheid zich in eindige gewaden hult. In feite is dat niet zo omdat het heelal in de grenzeloze duur tienvoudig blijft. U kunt zich het heelal voorstellen als een constante levensstroom of als levensrivieren uit het hart van het zijn, die voortdurend ontelbare menigten of legers van zelfbewuste godsvonken meevoeren, geboren uit de schoot van het heelal. Deze entiteiten zijn het die op deze levensrivieren worden meegedragen. En in feite zijn deze levensrivieren zelf samengesteld uit deze zelfbewuste en niet-zelfbewuste godsvonken, die hun tocht maken door de levenswoningen die eeuwig blijven bestaan, door de tien gebieden van de grenzeloze ruimte, van de binnenste naar buiten tot het tiende is bereikt. Dan keren ze op hun schreden terug, maar bij elke stap naar buiten en bij elke stap weer naar binnen naar het centrum waaruit ze oorspronkelijk zijn voortgekomen, wekken ze, ieder vanuit zichzelf, goddelijke, spirituele, intellectuele, psychische, astrale, vitale en fysieke energieën en vermogens en krachten op. Deze goddelijke vonken of monaden naderen op hun terugreis of na het keerpunt wanneer de cyclus weer omhoog leidt, steeds dichter tot de goddelijke bron waaruit ze oorspronkelijk zijn voortgekomen, niet langer als niet-zelfbewuste godsvonken, maar als zelfbewuste goden die uit zichzelf voortdurend meer volmaakte manifestaties van de altijd levende innerlijke energieën, ontwikkelen.

De mens heeft, of beter gezegd is, in zijn diepste kern een kosmisch bewustzijn. Dat is het hart van zijn wezen. Dat is in feite de oneindigheid. Hij heeft ook een goddelijk bewustzijn dat de schakel vormt met het thuisheelal waarin hij nu leeft, en dit thuisheelal is alles wat besloten ligt binnen de omringende gordel van de melkweg. Daarbij heeft hij ook een spiritueel bewustzijn waardoor hij karmisch

in verband staat met ons eigen zonnestelsel, wat hem daarom maakt tot een zoon van de zon, want de spirituele zon is het spirituele hart en denkvermogen van ons zonnestelsel. Hij heeft ook vanuit zijn eigen spirituele diepten een intellectueel bewustzijn ontwikkeld of geëvolueerd, een mānasaputrisch bewustzijn, dat het hoogste deel is van zijn eigen egoïsche individualiteit. Ook heeft hij een zuiver menselijk bewustzijn geëvolueerd, het kāma-mānasische bewustzijn waarin hij nu op deze aarde leeft, het gewone menselijke bewustzijn. Hij heeft ook een dierlijk bewustzijn ontwikkeld, bestemd om na verloop van tijd tot een menselijk bewustzijn te groeien, zoals het menselijke bewustzijn bestemd is om uit te groeien tot een spiritueel bewustzijn, en dit weer tot een goddelijk bewustzijn, enz.

Behalve een dierlijk bewustzijn heeft hij ook een fysiek gestel geevolueerd dat een bepaald fysiek of instinctief bewustzijn omvat, nauwkeuriger gezegd een astraal-fysiek bewustzijn, dat zijn levenskracht is die is verbonden met het liṅgaśarīra of astrale modellichaam en zijn fysieke lichaam. In feite functioneert de mens tegelijkertijd op alle tien verschillende treden of gebieden van zijn constitutie, maar niet tegelijkertijd op alle gebieden met dezelfde kracht.

Nadat ik u dit korte algemene beeld heb gegeven, zal ik nu mijn eigen vraag nauwkeuriger beantwoorden. Hoewel de mens in het hart van zijn hart kosmisch is, is hij niet kosmisch in zijn menselijk deel. Waarom? Omdat zijn menselijk deel een ego is dat hij vanuit zichzelf heeft ontwikkeld, en dit gedeeltelijk geëvolueerde egoïsche bewustzijnscentrum heeft wat zijn betrekkingen of zijn bewustzijn betreft een bereik dat precies in overeenstemming is met zijn eigen gedeeltelijk ontwikkelde innerlijke energieën. Op een soortgelijke manier heeft hij op een hoger gebied een spiritueel ego ontwikkeld, de bron van al wat verheven, edel en mooi is in de mensheid. Nog hoger heeft hij een goddelijk ego met een kosmisch bereik ontwikkeld, verhevener dan dat van het spirituele ego, waarvan het bereik zich nog verder uitstrekt dan dat van het menselijke ego. Terwijl de mens dus op alle tien gebieden van zijn constitutie functioneert, en terwijl hij zich op alle bewust is, is hij niet zelfbewust bekend met zijn bewustzijn op ieder gebied, behalve op dat ene gebied waar hij nu het meest actief is, dat wil zeggen het menselijke ego.

Als deze gedachten u duidelijk zijn, zult u gemakkelijk begrijpen dat de mens in zijn diepste kern het heelal zelf kan zijn – dat hij één kan zijn met het heelal: been van zijn been, bloed van zijn bloed, leven van zijn leven, en zich daarvan toch slechts vaag bewust is,

omdat het menselijk voertuig dat hij heeft ontwikkeld en waarin hij nu leeft en functioneert nog niet zó veelomvattend is, nog niet verfijnd genoeg is, nog niet ver genoeg is geëvolueerd om het kosmische bewustzijn in zich op te kunnen nemen of het te bevatten. Het is misschien te vergelijken met een kwal die in zeewater leeft. De substantie van de kwal is dezelfde als die van de hem omringende zee. Maar de kwal – een ego – is een verdichte en daarom beperkte entiteit, en kan alleen begrijpen, als we kunnen zeggen dat hij begrip heeft, overeenkomstig zijn eigen lage graad van ontwikkeling. Hoewel hij alleen op dat beperkte gebied en in dat beperkte voertuig zelfbewust is, bevindt hij zich niettemin in het universele leven waaruit hij is voortgekomen en waarin hij tenslotte zal terugkeren, verrijkt met de karmische eigenschappen van evolutie die hij zal hebben verworven en de indrukken die hij zal hebben opgedaan.

Sir James Jeans, de eminente Engelse natuurkundige en astronoom, deed onlangs in zijn boek *The Mysterious Universe* een van de opmerkelijkste uitspraken die ik een wetenschapper ooit heb horen doen: 'Hoe ver we ons ook van een elektrisch geladen deeltje verwijderen, we kunnen niet buiten het gebied van zijn afstotende en aantrekkende krachten komen. Dit bewijst dat een elektron, in zekere zin tenminste, de hele ruimte moet innemen.' Wanneer u bedenkt dat een elektrisch geladen deeltje, wat de wetenschap een elektron noemt, een van de samenstellende elementen of bouwstenen van een fysiek atoom is, wordt duidelijk dat zo'n kleine entiteit, ondanks haar grenzen of eindigheid, toch ook een universeel bereik heeft, of, wat op hetzelfde neerkomt, in haar werkingen en haar daarmee overeenkomende reacties universeel is.

Dat is precies het denkbeeld van de oude wijsheid en van de edelste stelsels van filosofische en religieuze leringen in Hindoestan, en het is duidelijk van toepassing op het onderwerp dat we nu bestuderen. Wanneer het fysieke atoom in de sfeer van zijn werking en in de sfeer van zijn bewustzijn begrensd kan zijn, en tegelijkertijd toch een universele essentie heeft – of wat hetzelfde is, een universeel bereik heeft – waarom zou het hart of de kern van het elektron, of het hart of de kern van een mens, dan niet ook kosmisch zijn? Dat is kennelijk zo. Het diepste in de mens is kosmisch, omdat het de essentie van het hart van de kosmische energie-substantie is. Daarom is de diepste kern van de mens het heelal.

O – Er is een verschil tussen bewustzijn en geheugen. We maken

veel dingen bewust mee die we ons later niet herinneren. Ik heb dus de tijd op dit gebied opgevat als trilling, zelfs de kleinste trilling; en omdat een mens in werkelijkheid bewust op alle gebieden leeft, zou elk zo'n trilling als een klein manvantara en een kleine pralaya kunnen worden beschouwd. Ik geloof dat deze in *De Geheime Leer* 'nityapralaya's' en 'nityasarga manvantara's' worden genoemd. Tussen twee van die manvantara's is een pralaya, waarin de mens kosmisch bewust is, maar hij herinnert zich dat niet in het volgende ogenblik in het manvantara dat onmiddellijk erop volgt. Ik weet niet of wat ik zeg juist is.

GdeP – De gedachte is juist. Merkwaardig genoeg brengt ze me op de volgende vraag die ik van plan was te stellen, en die ook een onderwerp betreft waarover we op de vorige bijeenkomst hebben gesproken. Ik probeerde toen uit te leggen dat de devachanī wat omvang betreft kleiner kan zijn dan het kleinste atoom. In zijn diepste kern heeft hij een kosmisch bewustzijn. Hij maakt het devachan door, de beperkte ervaringen in de devachanische droomwereld, omdat het nog maar gedeeltelijk geëvolueerde ego van de devachanī slechts zoveel bewustzijn in zich kan opnemen als zijn gedeeltelijk geëvolueerde staat toelaat.

De evolutie van de mahātma in de mens – zoals u weet leeft een mahātma reeds in ieder van ons, de mānasaputrische essentie in ons – is eenvoudig een zich verheffen van het menselijke ego tot een spiritueel ego. Het ontwikkelen van de mahātma is een versnelde evolutie die door inwijding wordt verkregen. Als er geen inwijding is, zal de staat van mahātmaschap tenslotte zeker worden bereikt, maar alleen door de langzame langdurige processen die de universele natuur volgt. Alle inwijding, alle evolutie, is een proces van naar buiten brengen, een ontvouwingsproces van wat in ons binnenste besloten ligt.

Mag ik u nu vragen wat de uitdrukking 'zoon van de zon' volgens u betekent?

W – Ik denk dat iemand van wie het bewustzijn zich op het solaire bewustzijnsgebied bevindt, een zoon van de zon is. Wat we zijn komt overeen met het gebied waarop we ons bewustzijn houden, en wanneer we dit voortdurend op het solaire gebied houden, dan worden we zonen van de zon. Is dat juist?

GdeP – Absoluut; dat is heel goed gezegd. Deze solaire zoon in ons

is de mānasaputra die we in wezen zijn. Hij is de mānasaputrische essentie in ons. Hij wordt terecht 'zoon van de zon' genoemd. Als u de meeste cartouches van de oude Egyptische koningen gaat onderzoeken, zult u zien dat aan hen de titel 'zoon van de zon' is gegeven. Het betekent dat ze tenminste de vierde inwijding hadden doorgemaakt en zelfbewust de zonne-essentie in zichzelf hadden leren kennen, dat ze niet alleen waren begonnen deze te kennen, maar ook om deze te zijn, en in en met dat deel van zichzelf te leven, in plaats van in en met het onvolkomen ontwikkelde hersenverstand, zoals gewone mensen doen.

Hoewel deze 'zoon van de zon' juist wordt omschreven als de zonne-essentie in ons, is hij niettemin een egoïsche entiteit. Het is een wezen, en daarom herhaal ik: vergeet nooit dat een mens een samengestelde entiteit is. In hem leeft een god; boven de god leeft er wat we – omdat het anders zo moeilijk is te begrijpen – de kosmische essentie kunnen noemen. Er leeft in hem ook een ondergeschikte goddelijke entiteit die we de spirituele ziel kunnen noemen. Dan leeft er in hem, als entiteit, de mānasaputra, de zoon van de zon. Er leeft in hem ook als een functionerende entiteit en tegenwoordig heel sterk in ons, de 'zoon van de maan', de maanentiteit, die ieder van ons als mens is. Er leeft in ons ook een dier.

Het is mogelijk, en tijdens inwijding gebeurt het altijd, deze verschillende delen van de menselijke constitutie zo van elkaar te scheiden dat ze werkelijk afzonderlijk kunnen leven, tenminste tijdelijk, hoewel ze onderling heel nauw met elkaar zijn verbonden, waarbij ze alle samenwerken en toch afzonderlijk functioneren. En dat is werkelijk niets vreemds. Onderzoek uzelf zoals u nu bent. U weet heel goed dat u leeft in het menselijke deel van uw constitutie waar uw menselijke verlangens, uw gevoelens van liefde, haat, angst en verdriet, en uw aspiraties zich bevinden. U weet heel goed dat er in u ook een dierlijke entiteit is. Sommige mensen worden sterk aangetrokken tot hun eigen dierlijke entiteit, en zij verlagen hun menselijkheid door het zelfbewuste deel van henzelf te verbinden met het dier – in plaats van met het mānasaputrische deel.

Vergeet dit deel van de leringen nooit, want het is een belangrijke sleutel: 'De mens is een samengestelde entiteit.' Dit was een van de laatste uitspraken van de Heer Boeddha, en vóór hij stierf voegde hij eraantoe: 'Breng uw eigen verlossing tot stand.' Hij verwees naar de leringen die hij in de loop van zijn leven aan zijn leerlingen had gegeven, waaronder juist die waren die ik hier heb genoemd. U kunt u

met de god in u verbinden, of u kunt uw menszijn verlagen door één te worden met het dier in u.

Uit deze woorden moet u niet afleiden dat het dier in u, dat een deel van u is, van u verschilt. Het is eenvoudig het laagste deel van u, en dit dier zal door evolutionaire vooruitgang na verloop van tijd een menselijk deel in u worden. Maar het menselijke deel van u zal tegen die tijd een solair deel van u zijn geworden, een mānasaputra; en ons tegenwoordige mānasaputrische deel zal op ongeveer hetzelfde moment in de toekomst iets nog verheveners zijn geworden. Bovendien zal de geestelijke ziel op ongeveer hetzelfde moment in de toekomst goddelijk zijn geworden of een 'innerlijke god'.

Zoals u ziet, evolueert ieder deel van de mens. De mens is een samengestelde entiteit. Hij is een klein heelal; en ik zou eraan kunnen toevoegen om de lering ten volle te geven en af te ronden, dat het de bestemming van ieder mens is om in de ver in de toekomst liggende eonen een heelal te worden – eerst een zon die schittert in de diepten van de ruimte, dan een zonnestelsel, en dan een heelal vol met zijn legers van zich ontwikkelende entiteiten. Wie en wat zijn zij die deze legers van evoluerende entiteiten zullen worden? Zij zijn de wezens die nu in de mens als zijn levensatomen bestaan en die zich in en op de tien bestaansgebieden van de mens bevinden.

Als ik dus vraag wat er wordt bedoeld met de uitdrukking 'een zoon van de zon', wat ziet u dan als de oorsprong van deze 'zoon van de zon', deze mānasaputra?

F – Het komt me voor dat de laatste drie vragen bij elkaar horen en het antwoord ligt, algemeen gesproken, in de leer over het uitademen en inademen van Brahmā. Zoals ik het begrijp, ligt het in de natuur van het hoogste om te proberen zichzelf aan zichzelf te openbaren. Om vanuit zichzelf zichzelf aan zichzelf te openbaren, zendt het uit zijn eigen essentie dat uit wat zijn sluier of gewaad wordt, en dit zich manifesteren gebeurt natuurlijk op een lager gebied dan de essentie van de entiteit zelf. Maar deze sluier of dit gewaad, die op deze manier is geëmaneerd, en die uit ontelbare entiteiten bestaat, manifesteert een andere sluier, of zendt deze vanuit zichzelf uit, en wordt dus het hart van deze tweede sluier die alle entiteiten of levensatomen die dat gewaad of die sluier vormen, omvat. Er is dus een kern in een kern. Ten derde: deze laatst geëmaneerde levende sluier of dit gewaad manifesteert zich op een nog lager gebied en bekleedt zich met die entiteiten die we goden kunnen noemen. Vervolgens zenden de

goden uit hun hart hun eigen 'vonken' uit om voor zichzelf voertuigen te maken om zich op een lager gebied te manifesteren. Deze entiteiten, de dhyāni's en de mānasaputra's, zenden daarna uit hun hart 'vonken' of levensatomen van zichzelf uit, die de menselijke monaden worden. Op hun beurt zenden die menselijke monaden 'vonken' van zichzelf uit die de dierlijke monaden worden, die op hun beurt voor zichzelf daaropvolgende sluiers maken op nog stoffelijker gebieden.

Bij elke emanatie staat de emanator hoger dan het geëmaneerde en is dus het hart van zijn emanatie. We kunnen dan in ons denken de stadia van emanatie in omgekeerde volgorde doorlopen, en steeds hoger en dieper gaan, tot we komen bij de essentiële goddelijkheid van alles. Daaruit volgt dat ook in het hart van de laagste emanatie of manifestatie, de ware kern of essentie van het heelal besloten ligt. In de loop van de evolutie, het zogenaamde 'uitademen', kleedt deze kern van alle dingen zich in gewaden van steeds verdergaande manifestatie, die steeds stoffelijker worden. Dan komt het 'inademen'; dit is een involutie van de stof maar een evolutie van het innerlijke spirituele: het loswikkelen, het uit de buitenste levende gewaden tevoorschijn komen van die spirituele essentie die altijd in het hart van alle dingen besloten ligt.

In ons evolutiestadium proberen we dat te vinden wat ons spirituele hart is, dat wat 'de zoon van de zon' is. Maar zelfs als we dit zelfbewust hebben gevonden, zal er nog meer uit te wikkelen zijn, een verder losmaken van de levende gewaden, van de zonlicht-gewaden, totdat we, wanneer dit proces voor dit kosmische manvantara zijn einde bereikt, weer de ware essentie van het Al zijn, plus zelfbewust goddelijk bestaan.

GdeP – Dat is werkelijk heel goed onder woorden gebracht. Wat u heeft gezegd bevat de hoofdpunten van de leer. Het verheugt me dat u het zo goed heeft begrepen. Dat is de leer van evolutie of ontwikkeling en van involutie of inwikkeling. Geen van beide staat boven de andere. Ze vinden door de eeuwigheid heen gelijktijdig plaats; dat ligt voor de hand. Als de geest zijn latente levende krachten en vermogens evolueert of ontwikkelt, is dit evenzeer een inwikkeling van alle stoffelijke bestaan; en omgekeerd als stoffelijke vermogens en krachten hun energieën ontwikkelen en naar buiten brengen is dit een involutie of inwikkeling van spirituele vermogens en krachten. Dit laatste is het afdalen van de geest, het eerste het opklimmen van de geest.

Op eenzelfde manier ontwikkelt de mens – naarmate hij spiritueel

groeit – zijn spirituele hart, maar wikkelt zijn lagere delen weer in; hij legt ze terzijde als zaden voor de volgende periode van kosmische evolutie.

Evolutie en involutie vinden gelijktijdig plaats. Wat evolutie van de geest is, die nu plaatsvindt omdat we op de opgaande boog zijn, is involutie van de stof. Stof involueert, of verdwijnt naarmate de geest evolueert of verschijnt. Anderzijds vindt op de neergaande boog, of tijdens het tot manifestatie komen op de schaduwboog, de 'uitademing', het tegenovergestelde proces plaats en dat is de evolutie van de stof, het verschijnen van de stof en gelijktijdig wordt het spirituele geïnvolueerd of ingewikkeld.

We horen tegenwoordig in de wereld heel wat over 'evolutie', maar heel weinig over involutie. In het westen heeft men daarover tot dusver geen enkele kennis. Maar na verloop van tijd zal men daarover kennis verkrijgen.

Ieder mens is bestemd om, naarmate zijn bewustzijn gestaag groeit en een steeds groter kosmisch bereik krijgt, van een mens een zelfbewuste god te worden, om uiteindelijk een zevenvoudige zon te worden, dan een zevenvoudig zonnestelsel, vervolgens een zevenvoudig heelal, dan een nog verhevener heelal, en zo steeds verder. Daaruit volgt dat het heelal waarin we nu leven eens een mens is geweest of een entiteit die een evolutiestadium doormaakte zoals dat van onze mensheid. Onze eigen schitterende dagster was in ver in het verleden liggende eonen van kosmisch bestaan een beperkte maar zelfbewuste entiteit zoals wij mensen. Wat een verheven beeld om in ogenblikken van kalme overdenking onze gedachten over te laten gaan. Ik heb zojuist alleen over 'mensen' gesproken, maar dat was slechts ter illustratie. Elk kleinste atoom dat tijdens zijn leven zijn lied zingt, het lied van zijn eigen grondtoon, zijn svabhāva, heeft eenzelfde bestemming vóór zich. Wij mensen, en dus iedere schitterende zon, in feite ieder heelal, was ooit een eenvoudig levensatoom. Dat levensatoom had in zijn kern alle krachten, vermogens, mogelijkheden, die sindsdien in de loop van de eeuwen zijn geëvolueerd. Alles wat bestaat is daarom, in de kern van zichzelf, het heelal waarin wij leven en bewegen en ons bestaan hebben. Ik geloof dat dit onderwerp nu redelijk goed is toegelicht.

Nu een andere vraag: Hoe komt het dat de devachanī, bevrijd van het belemmerende gewicht van de astrale en fysieke bekleedselen niet een ruimer, dieper en edeler bewustzijn heeft dan dat van zijn droomtoestand?

J – De leer is dat we in devachan onze hoogste aspiraties en verwachtingen en verlangens die we in het voorbije leven hebben gehad, opnieuw beleven; en als ons bewustzijn niets hogers heeft dan dat, is het duidelijk dat we geen kosmisch bewustzijn kunnen ervaren. Als we op aarde dat kosmische bewustzijn niet hebben, dan kunnen we het in devachan ook niet hebben.

GdeP – Helemaal juist. Laat ik dan dezelfde gedachtegang volgend nog een vraag stellen. U is verteld dat het enige verschil tussen een gewoon mens en een meester van wijsheid en mededogen en vrede is dat de laatstgenoemde zich heeft bevrijd van de kluisters en verblindende sluiers van het lagere deel van zijn constitutie en daardoor in de hogere delen leeft. Als de devachanī zich van deze lagere en verblindende sluiers heeft ontdaan, waarom is zijn bewustzijn dan niet dat van een mahātma?

B – Omdat de droomtoestand van de devachanī niet een zelfbewust bereikt mahātmisch bewustzijn is, zoals een mahātma dat heeft.

GdeP – Dat is het precies. Uw antwoord is juist, maar dat van J eveneens. Beide antwoorden worden vanuit twee verschillende gezichtspunten gegeven. De mahātma is al tijdens het leven als mens zelfbewust één geworden met zijn spirituele natuur. Hij heeft zich, althans tot op zekere hoogte, zelfbewust met zijn innerlijke god verbonden. Daarom is zijn bewustzijn mahātmisch terwijl hij zich in een fysiek lichaam bevindt. Het bewustzijn van de gemiddelde mens is menselijk, en als hij sterft wordt zijn bewustzijn de mooie devachanische droomtoestand. Zoals J naar voren heeft gebracht, leeft hij in de resultaten van karmische gevolgen van de stroom van spirituele gedachten die hij had toen hij zich in een fysiek lichaam bevond. Maar wanneer de mahātma zijn lichaam afwerpt komt hij òf weer in de wereld – met andere woorden, hij neemt een nieuw lichaam aan om zijn medemensen te helpen – òf hij gaat tijdelijk nirvāṇa binnen.

Kunt u mij zeggen wat het verschil is tussen een boeddha van mededogen en een pratyekaboeddha?

W – De pratyekaboeddha is iemand die op zijn weg naar nirvāṇa alle graden van inwijding heeft doorlopen en nirvāṇa binnengaat, terwijl hij zich helemaal erop heeft gericht, hoewel hij een heilige, zuivere, spirituele entiteit is, om voor de rest van het manvantara de nirvāṇische gelukzaligheid te genieten. Maar een boeddha van

mededogen doorloopt op zijn weg naar nirvāṇa dezelfde inwijdingen. Ik begrijp het zo dat hij onderweg zijn ziel vervult van liefde en mededogen voor al wat bestaat, de hele weg lang, zodat hij tenslotte zelf de hoogste keuze wordt; en als hij op de drempel van nirvāṇa staat, *is* hij de keuze, is hij mededogen zelf, en ziet daarom van nirvāṇa af, en blijft in de wereld om de mensheid te helpen.

GdeP – Dat klopt. Als een kleine correctie zou ik eraan willen toevoegen dat de pratyekaboeddha niet noodzakelijk alle inwijdingen doorloopt. Zoals u zegt, moet de boeddha van mededogen echter door iedere fase of graad van inwijding gaan, maar de pratyekaboeddha doet dat soms niet. Dat gebeurt maar zelden. Het essentiële verschil is precies zoals u zo schitterend heeft uiteengezet: na alles te hebben bereikt, na alles te hebben verkregen, ziet de boeddha van mededogen af van het recht op kosmische vrede en geluk, zodat hij als een zoon van het licht kan terugkeren om de mensheid, en in feite al wat bestaat, te helpen. De pratyekaboeddha gaat verder en betreedt de onuitsprekelijke gelukzaligheid van nirvāṇa, en blijft daar een eon of een miljoen eonen lang al naar het geval, terwijl de boeddha van mededogen, die alles heeft verzaakt omwille van het mededogen, omdat zijn hart zo vol liefde is, zich blijft ontwikkelen. Dus komt eens de tijd dat de boeddha van mededogen, hoewel hij alles heeft verzaakt, veel verder zal zijn gevorderd dan de staat die de pratyekaboeddha heeft bereikt; en wanneer de pratyekaboeddha na verloop van tijd uit de nirvāṇische staat tevoorschijn komt om zijn evolutiereis voort te zetten, zal blijken dat hij ver bij de boeddha's van mededogen achterop is geraakt.

R, wilde u iets vragen of zeggen?

R – Ik dacht over devachan maar u ging over op een ander onderwerp.

GdeP – Breng uw gedachte alstublieft naar voren.

R – Bevindt de entiteit in devachan zich niet in werkelijkheid in een zeer hoge staat, met slechts een aroma van de vorige incarnatie? Is de leer niet dat de entiteit tot een werkelijk hoog deel van zijn natuur is gekomen – niet slechts de gewone persoonlijkheid die in een transcendente toestand verkeert, maar tot een zeer hoog deel van het manas, zoals H.P. Blavatsky heeft gezegd, met net genoeg van het aroma van de herinneringen van het voorbije leven om het verband tussen de incarnaties voort te zetten?

GdeP – Precies, maar juist door dit 'aroma' van de persoonlijkheid is het devachan. Indien het spirituele leven van de geëxcarneerde mens sterk genoeg was om de onvolmaakte persoonlijkheid die hij had afgeworpen volledig te vergeten, indien de devachanī voldoende was geëvolueerd om zelfbewust in het spirituele deel van zichzelf te leven, zou hij de devachanische ervaring niet hoeven door te maken, maar zou hij in feite een mahātma zijn. Juist omdat de devachanī zozeer opgaat in de karmische gevolgen van de spirituele verlangens en aspiraties van het zojuist geëindigde leven, is hij een devachanī. Hij staat nog niet hoog genoeg om zich boven zijn spirituele aspiraties te verheffen, maar raakt gevangen zoals een vogel wordt gevangen door een lijmstok. De mahātma is daarentegen spiritueel zo sterk dat hij zelfs boven zijn spirituele individuele aspiraties kan uitstijgen. Hij is veel onpersoonlijker dan de devachanī. Zijn bewustzijn is daarom universeler, meer kosmisch. Het lijkt me in feite heel eenvoudig.

R – Mag ik vervolgens vragen of de mahātma nirvāṇa kan verzaken om terug te komen als een boeddha van mededogen; of wordt die keus alleen voorbehouden aan hen die de hoogste bodhisattva-staat hebben bereikt?

GdeP – De mahātma's zijn natuurlijk nog geen boeddha's. Een boeddha is een mahātma van de hoogste graad. Een mahātma is iemand die zelfbewust in het spirituele deel van zijn constitutie is gaan leven, terwijl een boeddha zelfbewust leeft in het goddelijk-spirituele deel van zijn constitutie. Er zijn mahātma's die in een lagere graad van nirvāṇa kunnen komen – slechts enkelen doen dit werkelijk. De meesten van hen bereiden zich voor boeddha van mededogen te worden, en daarom een nirvāṇische staat te verzaken. Ze staan reeds ver boven de devachanische staat, en als het lichaam wordt afgeworpen, keren ze terug, òf om als een nirmāṇakāya in de aurische sfeer van de aarde te leven en dus onzichtbaar voor de mensheid te werken en de levende 'stenen' van de 'beschermmuur' te worden, om onze mystieke omschrijving te gebruiken, òf om opnieuw te reïncarneren.

Vergeet niet dat een nirmāṇakāya een verheven mens is, een mahātma, die eenvoudig zijn fysieke lichaam heeft afgeworpen, maar alle andere delen van zijn constitutie blijven bijeen. Met andere woorden, hij is een mens zoals hij vóór zijn dood was, of vóór hij het fysieke lichaam afwierp. Hij leeft in het aurische omhulsel van de aarde. Te zeggen dat hij in de 'astrale wereld' leeft zou waar zijn, maar

die omschrijving is te vaag. De astrale wereld is te uitgestrekt zodat die uitdrukking niet duidelijk genoeg zou zijn. Het is nauwkeuriger om te zeggen dat hij in de aurische atmosfeer van de aarde leeft.

P – U heeft gezegd dat een mahātma iemand is die zich met zijn eigen innerlijke wezen, met zijn geestelijke wezen, heeft verbonden. Er is ons verteld dat we in dit leven ons tijdens de slaap kunnen ontwikkelen, in die zin dat we in de slaap spirituele lessen kunnen leren. In zulke bewustzijnstoestanden is het, evenals in het dagelijks leven, mogelijk buiten zichzelf te treden, zodat men bijvoorbeeld pijn of verdriet kan doorstaan door zich uit het fysieke lichaam terug te trekken. Dan is het tijdens meditatie mogelijk te denken aan het zich terugtrekken uit het fysieke lichaam en het zich verbinden met zijn geestelijke essentie. Dan is het bovendien mogelijk te denken aan een zich terugtrekken en een zich verbinden met al wat is, met de hele mensheid, en universeel behulpzaam te zijn. Zijn dit de stadia van vooruitgang waarmee u bijvoorbeeld bekend bent, of zijn het alleen denkbeeldige stadia of het éénworden met de natuur in het volmaakte denken van een ware student of chela?

GdeP – Vraagt u of een student of chela dit kan bereiken?

P – Nee, ik geloof dat hij dit kan. Maar ik vroeg me af of vooruitgang wordt bereikt door bijvoorbeeld het verlangen om in een wereld van zuiver denken te leven, wat natuurlijk een verlangen is zich met zijn hogere, innerlijke spirituele zelf te verenigen, en dit door meditatie te doen maar niet met geweld, en met een verlangen om anderen te helpen. Zijn dit werkelijk de stadia die een mahātma doorloopt, of is het alleen een heel mooie droom van de student dat het zo zou kunnen zijn?

GdeP – Nee, het is volstrekt geen droom. Het is een van de studiemethoden die iedere chela volgt. Ik zou niet zeggen dat een mahātma dit stadium moet doormaken, omdat hij in werkelijkheid al verder is gevorderd. Hij heeft dat stadium al bereikt en is er voorbij.

Mag ik ook zeggen dat 'meditatie' een uitstekend woord is, maar het wordt vaak misbruikt door onnauwkeurige theosofische schrijvers, zodat veel mensen meditatie beschouwen als een moeilijk te volgen procedure om in het hoogste deel van zichzelf te leven. De beste vorm van meditatie die ik ken is een voortdurend denken, verlangen, aspireren, om alles zo goed mogelijk te doen, zo edel mogelijk te

leven, en deze gedachte dag en nacht bij zich te houden. Het is niet nodig naar zijn slaap- of studeerkamer te gaan, te zitten of te staan of te liggen, en met een inspanning van de wil de hersenen aan te zetten om over bepaalde dingen te denken. Ik betwijfel of dit eigenlijk wel raadzaam is. Ik zeg niet dat u dat met uw vraag zou bedoelen, maar wat u heeft gezegd heeft me de gelegenheid gegeven om een korte toelichting te geven. De beste meditatie is een verlangen om alles zo goed mogelijk te doen en zo edel mogelijk te leven, en als dat verlangen voortkomt uit een geest van mededogen die in het hart opwelt als een heilige stroom van energie, zal het iemand snel naar de 'Gouden Poort' leiden.

Concentratie betekent eenvoudig het vestigen van uw aandacht op een onderwerp of denkbeeld en deze daarop gericht houden. Het is een van de gemakkelijkste dingen in de wereld, en het middel om dat moeiteloos te doen is door *er belangstelling voor te hebben.* Als u werkelijk ergens in geïnteresseerd bent, zult u zich vanzelf daarop concentreren. Meditatie is daaraan zeer verwant: het betekent niet alleen belangstelling te hebben in en dus zich te concentreren op een denkbeeld, maar ook mentaal de verschillende aspecten van dat waaraan men denkt de revue te laten passeren.

T – Er is een verschil tussen het bewustzijn van de mens op aarde en het menselijk bewustzijn in devachan. Wat is het verschil tussen het bewustzijn van de mahātma of iemand die op aarde tot kosmisch bewustzijn is gekomen en zijn staat in nirvāṇa?

GdeP – Ik geloof dat de moeilijkheid ligt in het gebruik van de woorden 'kosmisch bewustzijn'. Ik zou niet willen zeggen dat de mahātma iemand is die tot kosmisch bewustzijn is gekomen terwijl hij nog in het lichaam leeft. Hij heeft spiritueel bewustzijn verworven, dat in zekere zin ook kosmisch is.

Uw vraag is misschien gerechtvaardigd, maar wanneer men eenmaal in nirvāṇa is, wordt het kosmisch bewustzijn per se; en elk gevoel van persoonlijke beperking dat de overhand heeft wanneer men in het lichaam is, wordt opgegeven of opzijgezet. De nirvāṇī wordt een spirituele energie en verheugt zich in kosmisch bewustzijn, kosmische vrede en kosmische gelukzaligheid, zonder te worden afgeleid door het persoonlijke of het individuele.

T – Is nirvāṇa een staat van de allerhoogste activiteit?

GdeP – Dat is het zeker.

T – Is het van grote betekenis voor al het leven?

GdeP – Dat is het. De nirvāṇī is iemand die 'uit het bestaan geblazen' is – maar niet uit zijn essentiële zijn. Alleen de goddelijke en de spirituele en de mānasaputrische essentie blijven over, ongebonden, vrij van ketenen, ongesluierd, ongehinderd door alle lagere energieën en gebieden van de menselijke constitutie. Nirvāṇa betekent daarom volmaakte, totale, volledige vergetelheid van al de lagere vijf graden of gebieden van het heelal.

De persoonlijke mens wordt letterlijk 'uit' het bestaan 'geblazen', maar als u bedenkt dat de persoonlijke mens slechts een tijdelijke groep levensatomen is, en dat het de persoonlijke mens is waarin alle verdriet en pijn ontstaan, al onze menselijke ellende en misère, al ons lijden en onze rampspoed, alle onwetendheid en beperking, dan zult u onmiddellijk begrijpen dat om al deze dingen 'uitgeblazen' te hebben ānanda is zoals de hindoes het noemen, volmaakte gelukzaligheid. U kent de drie woorden die zo veelvuldig worden gebruikt in de Vedānta: SAT-CHIT-ĀNANDA, gewoonlijk samengetrokken tot *sachchidānanda.* Sat betekent zuiver bestaan – de westerling zou zeggen, zuiver geestelijk zijn. Chit betekent bewustzijn, zuiver bewustzijn, niet een of andere bijzondere activiteit van een individueel bewustzijn van de dingen, maar bewustzijn zelf – *das Ding an sich*, zoals de Duitsers zeggen. Ānanda betekent gelukzaligheid, zonder enige afleidende en dus beperkende gedachten, maar zuiver bewustzijn op de geestelijke gebieden, dat niet wordt afgeleid of gestoord door iets dat lager is dan dit bewustzijn zelf. Deze toestand is nirvāṇa.

Natuurlijk is in onze eigen esoterische filosofie de leer heel duidelijk dat voor elke entiteit zelfs aan nirvāṇa een einde komt, hoewel het een bijna ondenkbaar aantal menselijke jaren kan duren. Wanneer aan nirvāṇa een einde komt, moet het individu opnieuw aan zijn evolutiereis beginnen, maar natuurlijk op een hoger gebied dan tevoren.

Uit het voorafgaande blijkt dat er bepaalde redenen zijn waarom zelfs het nirvāṇa, als het voor zichzelf wordt gewenst, als een soort gesublimeerde geestelijke zelfzucht kan worden beschouwd. Het zou per slot van rekening erop lijken dat de poging van iemand die probeert nirvāṇa voor zichzelf te bereiken feitelijk een puur individueel verlangen is om zich te ontdoen van het gemanifesteerde leven, ervan los te staan in de grootst mogelijke vrede en gelukzaligheid, in zuiver bewustzijn, en zonder zich om al het andere te bekommeren.

Wat verschilt de leer van Heer Boeddha hiervan: 'Kan ik in een

toestand van volkomen gelukzaligheid blijven zolang ook maar één enkel menselijk hart pijn lijdt?' Geef mij, zo is veeleer de gedachte, het lijden van persoonlijk bestaan, opdat ik anderen kan helpen en troosten in plaats van het zuiver zelfzuchtige geluk van individueel paranishpanna te bereiken. Zo is de leer van Boeddha. Het is ook de leer van onze Heilige School. Zo'n edele keuze brengt haar eigen beloning met zich mee, omdat de natuur tenslotte niet zal toestaan dat een van haar kinderen in zelfzuchtige afzondering terzijde staat. Het is tegen de fundamentele natuurwet van eenheid, van verbondenheid. We zijn hier allen tezamen. We zijn allen onderling verbonden. We helpen elkaar of we willen of niet. 'Voor een tijd, en voor een halve tijd, en voor tijden',* om de mystieke taal van het *Nieuwe Testament* te gebruiken, zouden we ons afzijdig kunnen houden, terzijde kunnen staan, en toestaan dat de voortsnellende evolutiestroom ons voorbijgaat, maar vroeg of laat zal de natuur er genoeg van hebben, en dan moeten we in ons eigen belang weer verdergaan, om te groeien, om edeler en universeler te worden.

M – Ik heb begrepen dat voor dat wezen waarvan de spirituele zon het hart is, kosmische pralaya gelijk zou staan met de dood voor een mens. Volgt daaruit dat er tijdens die kosmische pralaya voor dat wezen een devachanische staat is?

GdeP – Ja, pralaya betekent het uiteenvallen. Bij een mens is het de dood. Wanneer het een zon of zonnestelsel betreft is het ook een dood, maar de dood van zijn laagste samenstellende delen. Maar het betekent ook dat de solaire entiteit in een verheven, hoge bewustzijnstoestand zal komen, die overeenkomt met het devachan van de mens.

Natuurlijk is alles betrekkelijk. Wat de mens zijn devachan noemt zou voor een levensatoom een nirvāṇa zijn, en in feite voor alle menigten levensatomen die zijn lichaam vormen. Het devachan van een zonnestelsel zou voor ons mensen een paranirvāṇa zijn. Al deze dingen zijn relatief.

W – Begint de pratyekaboeddha zijn evolutie opnieuw nadat hij zijn nirvāṇische gelukzaligheid, die de rest van het manvantara duurt, heeft beëindigd, en begint de nirvāṇī die ook een staat van spirituele zelfzucht schijnt te genieten, zijn evolutie opnieuw bij het begin van een nieuw manvantara?

**De Openbaring van Johannes* 12:14.

GdeP – Natuurlijk wordt ieder geval bepaald door het karma van dat geval of individu. De evolutie begint opnieuw op precies het geschikte karmische punt. Een van onze leraren, ik geloof meester M, gebruikt in *De Mahatma Brieven* de analogie van een horloge dat is gestopt. Laten we zeggen dat het stoppen ervan het nirvāṇa is, wat inderdaad een stoppen betekent voorzover het het bestaan van alle lagere, persoonlijke of individuele delen betreft. Laten we zeggen dat het horloge weer begint te lopen: het is duidelijk dat het begint te lopen vanaf het punt waar het was gestopt. Dus begint de evolutie voor de pratyekaboeddha of voor elke nirvāṇī op precies het punt waar hij tevoren nirvāṇa was binnengegaan of een nirvāṇī werd.

W – Maar meester KH spreekt in *De Mahatma Brieven* over het mislukken van dhyān-chohans, en zegt dat ze hun evolutie van voren af aan moeten beginnen, dat is bij de elementalenrijken. Als ze door alle lagere rijken heen moeten om weer het menselijke stadium te bereiken, en dan alleen terugwinnen wat ze hadden verloren – hun spirituele en hoge intelligentie zoals die van een deva, aan het eind van de zevende cyclus in de zevende ronde – vroeg ik me af waar precies de pratyekaboeddha's weer met hun evolutie zouden beginnen.

GdeP – Uw vraag is nogal ingewikkeld. De pratyekaboeddha begint zijn evolutie opnieuw op het meest geschikte punt in de ruimte en op precies het juiste moment, waarbij alles afhangt van het karma van het individu. Natuurlijk zou het onmogelijk zijn om zonder meer te zeggen waar precies in elk afzonderlijk geval een nieuwe evolutietocht zou beginnen, maar deze begint op het punt in de ruimte en op het tijdstip zoals karma dat bepaalt.

Men moet niet denken dat degenen die als dhyān-chohans zijn mislukt, in de elementalenrijken opnieuw aan hun evolutie beginnen. Dat is onjuist. Ze hebben het dhyān-chohanschap al bereikt, en het is alleen aan deze 'mislukten' te danken dat een nieuwe evolutie van een planeetketen kan plaatsvinden. Deze dhyān-chohanische mislukten zijn verheven spirituele entiteiten – 'mislukten' omdat ze nog niet voldoende waren geëvolueerd om buiten het bereik van de karmische aantrekkingskracht te komen waardoor ze tot een nieuwe planeetketen werden aangetrokken. Ze waren tekortgeschoten om, laten we zeggen, de laatste graad van *kosmische* inwijding te bereiken, maar niettemin zijn ze werkelijk spirituele entiteiten. Vandaar dat deze dhyān-chohans die de laatste 20 of 30 meter van het traject niet hebben gehaald, wanneer de nieuwe planeetketen op het punt staat haar

evolutie te beginnen, gereed zijn – al is het als achterblijvers, luiaards, 'mislukten' – de evolutie van die planeetketen op gang te brengen door het spirituele plan ervan vast te stellen en daaraan leiding te geven. Ze ontwaken het eerst, zelfs vóór de elementalen, en door hun activiteit, door hun tegenwoordigheid, door hun energieën die inwerken op de kosmische stof van die plaats, maken ze het grote plan van de toekomstige planeetketen bekend en beginnen met de uitvoering ervan. Ze worden nog vóór de elementalen overgebracht naar het juiste punt in de ruimte en beginnen daar met hun werk, met hun verheven plan.

Wanneer dit verheven plan is geschetst en vastgesteld op de door karma bepaalde kosmische plaats, dan worden de elementalen als de volgende categorie van samenwerkende entiteiten daarheen gebracht, en beginnen te bouwen volgens dit door de dhyān-chohans geschetste of vastgestelde plan. De dhyān-chohans vermengen zich dan met deze elementalen. Ze worden niet zelf elementalen, maar ze vermengen het laagste deel van hun essentie met deze elementale wezens, en door op deze manier leiding te geven aan de elementalen, wordt voorzichtig een begin gemaakt met de bovenbouw van de toekomstige planeetketen.

Nadat de drie rijken van de elementalen – die op deze manier worden geleid door de dhyān-chohans die het niet hadden gehaald – hun werk hebben gedaan, komen de andere zes klassen van monaden die na verloop van tijd de planeetketen opbouwen en voltooien.

T – We hebben een gezegde: 'Eens een mens, altijd een mens.' Dus zal de monadische essentie nadat ze in het mensenrijk is gekomen, niet meer de lagere rijken binnengaan. Is het altijd waar: eens een dhyān-chohan, altijd een dhyān-chohan?

GdeP – Ja, eens een god, altijd een god. Maar wees niet te streng bij het toepassen van een zo volkomen nauwkeurige en ware regel als deze. Neem de uitspraak: 'Eens een mens, altijd een mens'. Toch kunnen uit de diepten van het innerlijke wezen van een mens de rivieren van levensatomen uitstromen, en hij is betrokken bij deze levensatomen waarmee hij de lagere delen van zijn constitutie vermengt. Ze zijn zijn eigen nakomelingen, zijn eigen kinderen. Hij heeft ze voortgebracht, en moet met hen werken en ze verheffen. Hij kan het niet helpen, het is de wet van de natuur. Hoewel hij in zijn eigen essentie altijd mens blijft, als het menselijke stadium eenmaal is bereikt, wordt het lagere deel van zijn constitutie niettemin gevormd uit deze stro-

men van levensatomen die uit zijn wezen zijn voortgekomen.

S – Ik had een vraag over nirvāṇa, maar kunt u, voor ik die stel, iets verduidelijken over de vraag van W? Daarin scheen ze een onderscheid te maken tussen een pratyekaboeddha in nirvāṇa en een nirvāṇī. Is een pratyekaboeddha als hij in nirvāṇa komt niet een nirvāṇī?

GdeP – Ja, want het woord nirvāṇī is eenvoudig een algemene term voor elke entiteit die in de nirvāṇische toestand verkeert. Het punt wat u noemt was ook mij opgevallen. Maar ik geloof dat W over nirvāṇī's in het algemeen sprak. De pratyekaboeddha is een speciaal geval.

S – Mijn vraag is: Is er in de evolutie van een boeddha van mededogen niet een tijd dat ook hij nirvāṇa in moet gaan, omdat het bestaan van nirvāṇa in de wetten van de natuur ligt? En als dat zo is, dan zou het tegen de natuurwetten zijn wanneer een boeddha nooit nirvāṇa ingaat. Dat zou erop wijzen dat de natuur zorgde voor iets als een verleiding waar de mensen aan kunnen toegeven? Natuurlijk weet ik dat dit niet zo is. Het komt me voor dat de enige verklaring misschien zou zijn dat er in de evolutie van een boeddha van mededogen tijden zijn waarin bepaalde lessen moeten worden geleerd door zijn eigen individuele vooruitgang te vertragen – door nirvāṇa in te gaan.

GdeP – Dat is werkelijk een diepzinnige vraag, en ik ben blij dat u deze heeft gesteld. Ik zal die beantwoorden. Maar als opmerking vooraf: U moet niet denken dat nirvāṇa beschouwd moet worden als een vertraging van de vooruitgang, of een soort uitstel of straf. Zo zit het niet. De entiteit verzaakt nirvāṇa niet louter omdat ze naar een snellere evolutionaire vooruitgang verlangt. Dat zou juist een zelfzuchtig idee zijn. Ze verzaakt nirvāṇa omdat nirvāṇa een zich verenigen met het goddelijke heelal betekent; en deze verzaking is verheven onzelfzuchtig en groots, en ze verzaakt het nirvāṇa alleen om in de gemanifesteerde wereld te kunnen blijven en al wat leeft te helpen.

Het antwoord op uw specifieke vraag is: Ja. Zelfs voor de boeddha van mededogen zal onvermijdelijk het moment aanbreken dat voor die bijzondere stroom van kosmische evolutie de natuur eist dat hij rust en zijn plicht zal dan zijn dat hij het gemanifesteerde bestaan verzaakt en enige tijd een nirvāṇisch bestaan doormaakt. Men kan dat

illustreren met het fysieke lichaam op aarde. Een mens met grote wilskracht, met grote vitaliteit, die goed gezond is, kan de aanvallen van ziekten en zelfs de dreigende dood veel langer afweren dan de zwakke mens; maar vroeg of laat zal de natuur eisen dat het lichaam wordt afgelegd. En het is goed dat dit zo is. De gevolgen zijn uitstekend. Mensen komen dan in devachan. Een boeddha van mededogen gaat dan nirvāṇa in – of misschien paranirvāṇa.

Maar op dat geval werd niet gezinspeeld toen het onderscheid werd gemaakt tussen de boeddha van mededogen en de pratyekaboeddha. Bij dit onderscheid gaat het om de doelbewuste keuze. Welke weg zal ik gaan – de weg van persoonlijke rust, volkomen vrede, gelukzaligheid en leven in het goddelijke; of het steile en doornige pad van individueel gemanifesteerd bestaan? Toch is dit laatste een evolutieweg die uiteindelijk naar het hart van het heelal leidt.

K – Is verzaking van nirvāṇa niet slechts een voorbeeld in het groot van wat wij ervaren wanneer we langs het levenspad de vreugden van verzaking ervaren? We hebben dagelijks deze kansen. En hebben we – naarmate we in bewustzijn en kracht en inzicht groeien – niet op eenzelfde manier de gelegenheden om te verzaken, wat op dat punt voor het bewustzijn misschien even groots is als de verzaking van de boeddha in zijn veel hogere evolutiestadium? Is het verzaken van nirvāṇa niet het grote voorbeeld van wat op kleinere schaal op de lagere sporten van de levensladder in feite heel vaak gebeurt?

GdeP – Zo is het. De training voor het mahātmaschap verloopt juist op die manier – ze beginnen bij het begin en wel onmiddellijk. Ieder ogenblik dat een mens een onzelfzuchtige keuze doet, een keuze die schitterend is omdat ze edel en moedig is, heeft hij zich in die mate voorbereid op die uiteindelijke keuze, die hij ongetwijfeld eens zal maken. Hij wint zo aan kracht voor die laatste en hoogste krachtsinspanning. Denk geen moment dat de verzaking waarover zo vaak in onze esoterische literatuur wordt gesproken niets anders is dan pijn en verdriet en ellende! Ik zeg u, vrienden, dat deze verzaking een gelukzaligheid is, zo diepgevoeld en zo intens dat er een werkelijk gevaar in ligt – het gevaar van een bewust gevoel van persoonlijke of individuele spirituele superioriteit. Ruk dit gevoel voorgoed uit uw hart. Het is een slang die zal bijten en uw innerlijk leven zal vergiftigen. Wees onpersoonlijk.

K – Mag ik nog een vraag stellen?

GdeP – Ja. Ik zou vanavond zelf de vragen stellen, maar stel uw vraag maar!

K – Ik zal daarom de vraag beantwoorden die u over het mānasaputrische bewustzijn heeft gesteld: Vanwaar kwam de mānasaputrische essentie in onszelf? Is het juist als ik de verklaring zoek in uw lering over het feit dat wij een samengesteld wezen zijn bestaande uit delen, uit onze erfdelen, respectievelijk van de zeven gebieden van de natuur en van de zeven heilige planeten, zodat een deel van onze essentie dus van de zon komt? Daarom zijn we zonen van de zon. Maar zijn we niet evenzeer zonen van de ouder-ster?

GdeP – Volkomen waar.

K – Zijn we niet ook zonen van de astraal-vitale delen van onze natuur?

GdeP – Zeker. Ik heb u vaak gezegd dat de mens een samengestelde entiteit is. Dit betekent dat ieder kosmisch deel van de grote moeder zijn aandeel heeft gehad in het vormen van de mens.

De universele natuur heeft de mens, haar kind, een onafscheidelijk deel van zichzelf, voortgebracht. Daarom heeft dat kind ieder deel van de universele moeder in zich. Het deel is bevat in het geheel, en heeft deel aan elk verborgen of actief vermogen, iedere energie, van dat geheel. Maar deze algemene verklaring is niet alles. De meer specifieke lering is dat in ons zonnestelsel, ieder van de heilige planeten – die de planeet op het vierde gebied van haar zevenvoudige keten is – haar eigen bijzondere en karakteristieke aandeel of stroom van levensatomen geeft om onze planeetketen te vormen. Daarom is er in de mens een zonne- en een maan-essentie, een Saturnus-, een Jupiter- en een Mars-essentie, een Hermetische of Mercurius-essentie, en een Venus-essentie. Ik spreek nu over onze eigen zeven heilige planeten, dat zijn de zeven planeten die nauw zijn verbonden met het bouwen van onze planeetketen. Van elk van deze heilige planeten komt een karakteristieke en bijzondere levensstroom vol levende entiteiten. En natuurlijk geeft onze aarde op dezelfde manier terug aan die zeven heilige planeten. Verder zijn er in ons zonnestelsel andere groepen 'heilige planeten' die volgens soortgelijke regelingen samenhangen, maar daarmee hebben we niet zo rechtstreeks te maken.

Ons mānasaputrische bewustzijn komt voort uit de bron van onze eigen wezenskern. Maar om deze mānasaputrische essentie tot daad-

werkelijke activiteit op te wekken, traden andere mānasaputra's – die door karma nauw met ons zijn verbonden, ieder met één individu – de onvolkomen constituties binnen van de 'mensheid' van het derde wortelras in deze vierde ronde en ontstaken of stimuleerden de latente mānasaputrische essentie van de individuen. Na het ontsteken van die mānasaputrische essentie die in ieder individu tot dan toe latent aanwezig was, verlieten die 'verlossende' mānasaputra's, de stimulerende mānasaputra's, deze sfeer – met andere woorden, ze lieten een menigte individuen achter met een ontwaakte mānasaputrische essentie of een ontwaakt mānasaputrisch instinct of vermogen of orgaan, noem het zoals u wilt.

Deze mānasaputrische essentie, deze zonnevlam die in ons tot actieve werkzaamheid werd gebracht, is nu ons hogere manas – in feite het buddhi-manas in ons.

Vrienden, het is bijna tijd om deze avond te besluiten, maar eerst wil ik nog iets zeggen over chelaschap, en over de training voor het esoterische leven.

Chelaschap, of de training voor het meesterschap, is een inspannend werk waarbij het hart wordt gestimuleerd. Iedere stap ervan is vreugde, hoewel er soms psychische reacties kunnen optreden waarvoor men op zijn hoede moet zijn. Het chelaleven heeft me vaak doen denken aan iemand die bezig is met een belangrijk, fascinerend, heel interessant maar zeer inspannend fysiek werk. Hij werkt hard, hij mat zich af, zijn adem gaat snel, zijn voorhoofd en lichaam zijn bezweet, maar toch voelt hij onder zijn handen een werk van wonderbaarlijke schoonheid groeien. Hij is bezield om alle kracht waarover hij beschikt eraan te geven. De chela weet dat achter de verre heuvels – misschien voor hem niet zó ver weg als zijn karma gunstig is – de tempel van wijsheid staat, waarvan de deuren zich voor hem zullen openen wanneer hij die, zuiver en sterk, kan bereiken. Komt hij er met bezoedelde voeten, met voeten die niet met de tranen van zijn ogen en het bloed van zijn hart zijn gewassen, dan moet hij op zijn schreden terugkeren, of wachten tot de tijd komt dat zijn hart niet langer zal bloeden en zijn ogen niet meer verblind worden door de tranen van zelfzuchtige, persoonlijke toewijding aan slechts persoonlijke doeleinden. Dan zullen de ogen door de onsterfelijke innerlijke vlam worden verlicht en het hart zal enkel voor anderen kloppen omdat het zichzelf volkomen vergeet. Dan zullen schoonheid, onuitsprekelijke vreugde, onvoorstelbare kracht en vrede in zijn leven komen.

Chelaschap betekent training voor het meesterschap. Op zich is het niet moeilijk, maar gemakkelijk, bijna onbeschrijflijk gemakkelijk. Het betekent het opgeven van pijn, van verdriet, van boosheid, van wellust, van zelfzucht, van alles wat kwetst, verblindt en ons verlamt en tegenhoudt. Het betekent rein zijn, vriendelijk, gezond, sterk, zuiver, mooi. Het betekent het leven van een geïncarneerde god te gaan leiden. Ik zeg dit niet in dichterlijke zin. Het betekent één worden met zijn innerlijke god, steeds meer en meer – eerst een beetje, dan bij de volgende poging wat meer, want bij elke poging verkrijgt de chela meer en meer van het innerlijke licht, van het innerlijke leven, van de innerlijke inspiratie, van de innerlijke buddhische luister. Met andere woorden, het betekent meer en meer één worden met de innerlijke meester. In ieder van u is ook nu een verheven entiteit, een mahātma, de mānasaputra waarover ik u heb gesproken. Een meester worden betekent uw menszijn verheffen tot het mahātmaschap.

Is dat zoiets beangstigends, zoiets verschrikkelijks? Is er een reden of noodzaak waarom onze ogen voortdurend door tranen zouden worden verblind, en waarom onze voeten voortdurend zouden worden gewassen met het bloed van het hart? Begrijpt u niet dat het betekent om dingen die ons kwetsen en tegenhouden en pijn doen te verwisselen voor zaken van onuitsprekelijke harmonie en kracht en schoonheid? Het betekent zwakheid in te ruilen voor kracht. U heeft een wil – een goddelijk vermogen. U heeft intelligentie – een goddelijk vermogen. U heeft leven dat u onbeperkt kunt verlengen, op zich een goddelijk vermogen. Leef daarin! Leef op een natuurlijke manier daarin. Groei op een natuurlijke manier zoals de bloem haar bladeren openvouwt en de knop zijn hart opent.

Het chelaleven is prachtig. Wees niet ontmoedigd als u tekortschiet, als u niet in overeenstemming met het edelste in u leeft. Verspil zelfs geen tijd aan spijt. Dat werkt verzwakkend. Neem eenvoudig het besluit: ik zal het niet meer doen! En als u er weer niet in slaagt, herhaal dan: ik zal het niet meer doen, want door zo te handelen ben ik alleen de verliezer. Door steeds de mantra te herhalen, door voortdurend met hart en denken te aspireren en u in te spannen om het beste, het edelste te zijn wat in u is, zal de dag aanbreken dat u het plotseling zult zijn, het plotseling zult worden. U zult er verbaasd over zijn hoe gemakkelijk en snel u zult groeien wanneer u maar hardnekkig doorzet. Maak u niet druk over de dood, als deze zou komen. U zult snel genoeg naar het leven op aarde terugkeren. Ik zeg u dat ieder lid van onze Heilige Orde, ieder lid van de KTMG

wordt geholpen, maar alleen wanneer de hulp onpersoonlijk wordt ontvangen. Er is hier een paradox. U kunt niet bij een edele poging zoals deze worden geholpen, tenzij u uzelf helpt. U kunt gemakkelijk begrijpen waarom: de meesters, de helpers, kunnen niet voor u groeien. Ze kunnen niet voor u leven. Ze kunnen niet voor u eten. U moet dat zelf doen. Het is allemaal heel eenvoudig. Het chela-leven is in feite het eenvoudigste in de wereld: vriendelijk zijn, zachtaardig zijn, rechtvaardig zijn, en uw spirituele en intellectuele krachten ontwikkelen. Soms kan het uw plicht zijn om streng te zijn. Maar als dat zo is, wees dan rechtvaardig en vriendelijk streng. Laat u nooit meeslepen door boosheid of hartstocht. Niet alleen levert het niets op, maar bovendien maakt u hierdoor slecht karma dat u eens onder ogen zult moeten zien en zult moeten overwinnen. Dan, wanneer de gloriedag aanbreekt, zult u de stem horen die u misschien gedurende vele jaren heeft willen horen, wanneer u de tegenwoordigheid van de leraar zult voelen, en dan zult u weten dat u bent geslaagd. Het kan zijn dat u zelfs vóór u de tegenwoordigheid voelt of de stem hoort, de geliefde stem die u verlangde te horen, zult beseffen dat u een aangenomen chela bent.

Streef naar wat u het meeste liefheeft en wat u als het meest juiste ervaart, en laat al het andere los. Doe in alles uw plicht, ongeacht wat dit uzelf kost, en u zult ervaren dat er in dit alles een onuitsprekelijke vreugde besloten ligt. U zult bijna een genoegen scheppen in het gevoel van kracht dat in u zal groeien, en in het besef van het nieuwe en edeler leven dat u gaat ervaren. Dan zal vroeg of laat het innerlijke oog, het innerlijke zintuig, zich openen, en u zult bekend worden met heel verbazingwekkende en vreemde dingen om u heen.

Misschien kan ik u een kleine aanduiding geven van wat dit betekent. Is het u nooit overkomen dat u plotseling een flits van inspiratie had, dat plotseling uw hele denkvermogen werd verlicht, en dat u dan nadacht en u verbaasd afvroeg: Waarom heb ik dat niet eerder begrepen? Is uw hart nooit gesmolten van medelijden waarbij u een ongewone warmte en vrede voelde? Dit zijn tekenen van het chela-leven. Is het u nooit overkomen dat u weerstand heeft geboden aan een verleiding waar u graag aan toegaf en die heeft overwonnen, en dat u dan neerziet op het verslagen zelf, het verachtelijke wezen dat u tevoren in zijn greep had, en dat u zich afvraagt hoe u ooit het slachtoffer heeft kunnen zijn van zoiets laags? Vrienden, ik weet dat u deze ervaringen heeft gehad.

Beschouw zelfverzaking waarover in de boeken zoveel is geschre-

ven dus niet als iets verschrikkelijks! Integendeel, het is iets heel moois. Het gevoel van vrede, van groeiende vermogens, van groeiende innerlijke kracht, het inzicht, het licht – al deze dingen die komen zijn schatten zo groot dat niets dat ik ken, tenminste in het fysieke bestaan, er ook maar een ogenblik mee kan worden vergeleken.

Ik herinner me het moment dat ik in deze incarnatie voor het eerst mijn eigen leraar ontmoette. Ik was niet in het minst verwonderd. Het scheen me de natuurlijkste zaak van de wereld – even natuurlijk als een ontmoeting met een goede vriend. Ik had hem nooit met deze ogen gezien vóór ik hem deze keer zag; en het was alles heel vertrouwd en onbeschrijflijk bemoedigend en plezierig. Het was of ik een dierbare vriend ontmoette; en de schoonheid van dat gelaat, die zachtheid, die vriendelijke ogen – het was alles waard wat ik had meegemaakt, alles van het persoonlijke zelf dat ik had opgegeven. Ik schaam me bijna om in de prachtige atmosfeer van deze bijeenkomst zo'n woord te gebruiken als 'opgegeven'. Want geven is eigenlijk ontvangen. Alleen de groten kunnen zichzelf geven. U weet wat Jezus de avatāra zei: 'Geef uw leven op, als u het wilt vinden.'

Wilt u zo goed zijn op de gong te slaan?

[Luiden van de gong. Stilte.]

Supplement

Uit de grenzeloze ruimte komen heelallen tot aanzijn 12 februari 1935

GdeP – In de oneindigheid komen en gaan de hiërarchieën als flitsen, als vonken van licht. Elk van die vonken betekent het einde van zichzelf als manifestatie, maar die manifestaties blijven zich eeuwig ontwikkelen. Er zijn geen absolute eindpunten, maar wel relatieve.

De grenzeloze oneindigheid kent echter geen verandering, geen tijd en geen uitgebreidheid van ruimte. Ze is er eenvoudig, van eeuwigheid tot eeuwigheid, en dat is alles wat ons denken ervan kan bevatten. Maar elk gemanifesteerd heelal dat in de schoot van de oneindigheid ontstaat, ongeacht of het groot of klein is, is een begrensd deel van het grenzeloze, juist omdat het door individualiteit wordt afgebakend en een wezen is.

Een heelal is daarom kennelijk niet de grenzeloze oneindigheid, die zelfs niet het Ene is – omdat het Ene het begin is van de numerieke ontvouwing van manifestatie – maar we moeten de grenzeloze oneindigheid beschouwen als de nul, symbolisch voorgesteld als een cirkel. Het Ene betekent het heelal, elk heelal, ons heelal, al de heelallen buiten ons heelal dat een begin heeft, dat zijn verschillende fasen of stadia van emanationele evolutie en ontwikkeling doormaakt, en wanneer het einde is bereikt, zich weer, zoals Pythagoras zei toen hij over de kosmische monade sprak, in de volslagen stilte en duisternis van de oneindigheid terugtrekt – stilte en duisternis *voor ons.* Volgens deze gedachtegang heeft het oneindige, dat is het grenzeloze, de onbegrensde essentie van al het universele zijn, geen begin, geen einde, geen manifestatie van zichzelf, maar het *is* eeuwig en altijd.

Stel u eens voor dat in de velden van de grenzeloze ruimte hier en daar heelallen als lichtvonken ontstaan. Terwijl ze ontstaan en aan hun evolutionaire ontvouwing beginnen, verdwijnen andere heelallen, ontvouwen zich en verdwijnen weer, om na verloop van tijd opnieuw te verschijnen. Bedenk daarom dat niet een of twee dit doen,

maar ontelbare heelallen verspreid over de velden van de grenzeloze ruimte, zodat we het beeld hebben van de oneindigheid waarin talloze heelallen en stelsels van heelallen, en superstelsels opgebouwd uit stelsels, zich eeuwig ontwikkelen en zich weer terugtrekken. Maar de oneindigheid zelf: u kunt over de oneindigheid niet spreken als de één. U kunt niet zeggen dat de oneindigheid zich manifesteert. Het zijn alleen wezens of dingen, monaden, hoe klein ook, hoe groot ook, die deze stadia of perioden van evolutionaire ontvouwing, en van zich weer invouwen, doorlopen. De oneindigheid ondergaat zelf geen veranderingen. Als dat wel zo zou zijn, dan zou ze geen oneindigheid zijn. Alleen *gemanifesteerde* wezens en dingen kleden zich in de gewaden of sluiers van māyā; en terwijl enkele 'delen' van de oneindigheid bezig zijn om zich steeds verder te ontvouwen in sluiers van māyā, zijn andere delen, hier en daar verspreid in de grenzeloze velden van de ruimte, bezig om te involueren en zich uit māyā te verheffen terug in de schoot van de diepte, alleen om na verloop van tijd weer tevoorschijn te komen.

Deze gedachte is heel belangrijk. De oneindigheid evolueert niet als oneindigheid. Als dat wel gebeurde, zou oneindigheid kunnen veranderen, en het is een ongerijmdheid om te spreken over een oneindigheid die verandert, want alleen dingen of wezens ondergaan wijzigingen en zijn daarom aan verandering onderhevig.

De gedachte is belangrijk, want door het verkeerd begrijpen van het feit dat het heelal eeuwig en gedurende de hele grenzeloze duur om ons heen voortdurend in beweging is en activiteit vertoont, ontstond oorspronkelijk het denkbeeld van een god, van een wezen dat schiep en dat handelde en dingen deed. De oneindigheid schept niet, en handelt ook niet, doet geen dingen, omdat dit alles beperkte werkingen zijn, en de oneindigheid kent als oneindigheid geen activiteit want ze heeft geen beperkingen. Ze is eeuwig zichzelf. Alleen dingen zijn actief. Als de oneindigheid zou handelen, zou ze een omsluitende ruimte moeten hebben, groter dan de oneindigheid, om in te handelen, wat natuurlijk dwaas is want dan zou ze niet langer de oneindigheid zijn.

De heelallen in de grenzeloze velden van de ruimte zijn talloos. Ze zijn letterlijk eeuwig bezig om te verschijnen en te verdwijnen; sommige staan hoger, andere lager, en er is geen einde noch in de richting van de hoge noch in de richting van de lage, omdat deze woorden bij māyā, bij manifestatie, horen. Maar de oneindigheid op zich kunnen we alleen beschrijven als beweging zelf, niet als iets dat

beweegt, maar beweging per se; als bewustzijn zelf, niet een of ander bewustzijn, maar bewustzijn als bewustzijn; en als intelligentie zelf, niet een of andere intelligentie, maar intelligentie als intelligentie.

De mens is een hiërarchie 12 maart 1935

Wat is het in ieder van de verschillende knopen of brandpunten van bewustzijn dat deze eerst laat groeien naar het stadium dat onmiddellijk boven zijn eigen stadium ligt en dan verder laat groeien naar het stadium onmiddellijk daarboven, en zo steeds verder, zover we weten eeuwig verder? Wat is er in elk van deze entiteiten, in een mens, dat hem in staat stelt om van binnenuit, uit zijn eigen essentie, een praktisch oneindige reeks stappen vooruit te doen?

Ieder van de monaden die gezamenlijk de constitutie van een mens vormen, wordt naarmate ze groeit meer en meer geïndividualiseerd, meer en meer een wezen op zichzelf. De mens is dus werkelijk een hiërarchie, en precies hetzelfde kan worden gezegd over de letterlijk ontelbare menigten embryomonaden of levensatomen die zijn verschillende voertuigen opbouwen op de verschillende gebieden waarop zijn monaden functioneren.

Ieder van deze samenstellende monaden is in haar eigen kern de wortelloze wortel van de oneindigheid. Waar is dan de mens in deze enorme menigte entiteiten, in deze uitgebreide verzameling embryogoden? Als we zeggen dat de mens de ziel of het tussenliggende gedeelte van zijn constitutie is, is dat juist, maar als we deze ziel of dit tussenliggende deel nauwkeuriger analyseren, zien we dat ook dit deel zich ontvouwt tot een hiërarchie, en we komen voor hetzelfde probleem te staan. Als we een bepaald centrum van deze tweede hiërarchie aanwijzen en zeggen dat dit de mens is, en dat punt van onderzoek of beschouwing dan aan dezelfde strenge analyse onderwerpen, komen we opnieuw een hiërarchie tegen. We ontdekken dus een hiërarchie binnen een hiërarchie binnen een hiërarchie, en we beseffen dat die derde hiërarchie zelf een samengestelde entiteit is; en toch is ieder van deze hiërarchieën een monade!

Hier zien we de reden waarom de grote filosofische stelsels uit India, in het bijzonder de Vedānta, zeggen dat het essentiële beginsel in elke entiteit de kosmische paramātman is, het kosmische IK-BEN. Toch hebben we hier deze māyāvische ego's. Ze omringen ons overal, het heelal is uit hen gevormd, ieder levensatoom is er een in embryo. Naarmate de evolutie voortgaat, breidt het ego zijn bewust-

zijn steeds verder uit, en alles verliest tenslotte zijn ik-ben-ik-heid, omdat deze ik-ben-ik-heid opgaat in en gelijk wordt aan het kosmische IK-BEN.

Wanneer u de mens op deze manier door het heelal heen probeert te achterhalen, waar vindt u hem dan? Dit is een van de belangrijkste, moeilijkste, subtielste en toch een van de vruchtbaarste terreinen van onderzoek.

Richt uw aandacht niet op voertuigen of namen, in de hindoe Vedānta technisch nāmarūpa genoemd, 'naam' en 'vorm', maar beschouw de essentie van een monade als een bewustzijnspunt – niet als een lichaam, niet als een voertuig, niet als een vorm die zich uitbreidt en groeit als een ballon die steeds groter wordt – een bewustzijnspunt dat vanuit zichzelf een steeds toenemende stroom van zijn 'zelf' ontvouwt of emaneert: bewustzijnspunten. Zo'n bewustzijnspunt is een monade. Deze monade is eeuwig, bestaat eeuwenlang, als een atoom van parabrahman; het zelf van die monade is oneindigheid, maar toch ontvouwt ze vanuit zichzelf steeds groeiende stromen van haar bewustzijn.

Vanuit het standpunt van bewustzijn beschouwd is de mens tegenwoordig een betrekkelijk klein wezen. Naarmate hij evolueert door vanuit zichzelf steeds groeiende stromen van de in hem aanwezige dingen en wezens te laten voortvloeien of te emaneren, breidt hij zich uit, groeit hij, en wordt tenslotte een zonnestelsel en dan een heelal. Hij blijft groeien, schenkt het leven aan kind-wezens die zelf precies doen wat hun grote ouder in de oneindigheid doet. Maar het punt, het centrum dat nooit verandert, dat voor iedereen eeuwig hetzelfde is, is niet een lichaam of een voertuig of een omhulsel of een sluier of een gewaad, maar een bewustzijnscentrum, een brandpunt van bewustzijn. Dat is de monade. Zij is eeuwig. Zij is niet alleen altijd het IK-BEN, maar, of dat nu wel of niet zelfbewust wordt herkend, ze is ook altijd het ik-ben-ik. Het ik-ben-ik is de begrensde vorm ervan die eeuwig zal blijven groeien, maar ze zal altijd beperkt zijn vergeleken met het meest innerlijke van het innerlijke, de parabrahman binnenin, de wortelloze wortel, het IK-BEN.

Dit is precies de betekenis van de bekende uitspraak van de Heer Boeddha: 'Er is geen blijvende ziel in de mens'. Die woorden verwijzen naar de oude, onjuiste leer dat ik een ziel ben die eeuwig of onsterfelijk is, en dat u een ziel bent die van mij verschilt en die ook onsterfelijk is. Er is niet zo'n entiteit in de mens, omdat alles groeit, zich uitbreidt, verandert, zich ontwikkelt, anders wordt dan zichzelf,

en toch zijn essentiële zelfheid behoudt. Zijn essentiële zelfheid is in ons allen hetzelfde. Het beperkte ik-ben-ik blijft altijd bestaan maar met een zich steeds verruimende horizon. Het is nooit twee opeenvolgende ogenblikken hetzelfde, daarom kan het niet onsterfelijk zijn. Onsterfelijk betekent eeuwig voortdurend zoals u bent; maar hiermee in tegenstelling staat het onveranderlijke bewustzijn uitgedrukt door de woorden: IK-BEN.

Van atomair tot galactisch bewustzijn

Onze planeet aarde is onderdeel van ons zonnestelsel. Het zonnestelsel maakt deel uit van het melkweg-heelal, gevormd uit vele zonnestelsels. Astronomen vertellen ons nu dat het aantal zonnen of zonnestelsels dat we in de melkweg zien, in de duizenden miljoenen loopt. Ons hele melkwegstelsel, alles wat ligt besloten binnen de uitgestrekte gordel van de melkweg, is één molecule in het fysieke lichaam van een entiteit die we niet kunnen kennen of herkennen of begrijpen wegens zijn enorme ruimtelijke omvang. Onze kleine aarde is een elektron in een atoom dat ons zonnestelsel is. Wij mensen leven op dit elektron. Onze melkweg is vol hiërarchieën van bewuste, quasi-bewuste, zelfbewuste, spiritueel en goddelijk bewuste wezens – goden, mensen, atomen, in de esoterische betekenis. Toch hebben deze wezens die in hun hogere bewustzijnsgebieden goddelijke gedachten hebben en ervaren, de goden, hun woonplaats in een molecule in het fysieke lichaam van een entiteit van wie de puur fysieke vorm, ruimtelijk gesproken, zo onmetelijk groot is dat wij die zelfs niet kunnen zien. We zien alleen de zonnestelsels van de melkweg waardoor we zijn omringd.

Draai nu de telescoop om, het ouderwetse model, en kijk door het brede uiteinde, met andere woorden, keer het beeld om. Onze lichamen bestaan uit cellen, die uit moleculen zijn samengesteld, opgebouwd uit atomen, die op hun beurt uit elektronen zijn opgebouwd. Wie kan zeggen op hoeveel van de elektronen van elk fysiek lichaam levende wezens zouden kunnen zijn met goddelijke of menselijke gedachten die een heelal om zich heen zien zoals wij dat om ons heen zien? Hun heelal is een enkel orgaan van ons lichaam, en hun melkweg is een enkele molecule van een cel van dat orgaan. Dit is bewustzijn, ātman, niet 'naam en vorm' of nāmarūpa.

Laten we proberen ons te bevrijden van onze gehechtheid aan vormen en namen; laten we liever bewustzijn volgen dan lichamen

en vormen. Deze laatste geven te denken, maar wanneer u de aanwijzing heeft begrepen, zet dan vorm en naam opzij en behoud de gedachte. Ik zal zelfs een stap verder gaan. Er kunnen uitgestrekte hiërarchieën van goden zijn die in een molecule leven dat deel uitmaakt van een cel van een enkel orgaan van iemands kat, hoe dwaas dat ook klinkt, of van een mus die onder de dakrand haar nest bouwt.

Denk aan het wonder van het heelal waarin we leven. Die kat of die mus kan worden gedood, en het dode lichaam in de vlammen worden geworpen, en de moleculen en atomen ervan worden verspreid in de lucht, in het water, in de aarde. Maar dat heeft op geen enkele manier invloed op deze uiterst kleine wezens. Ze zijn volkomen veilig.

Richt uw gedachten nu op ons en onze melkweg. Dit galactische kosmische wezen zou door een catastrofe van onvoorstelbare omvang kunnen worden getroffen. We zouden er niets of weinig van merken. De zonnestelsels, de atomen van de melkweg, zouden waarschijnlijk eenvoudig beginnen aan hun omzwervingen zoals de levensatomen die ons lichaam ieder ogenblik binnengaan en verlaten, en die levensatomen dragen hun last van legers van wezens met zich mee. Ik herhaal: We moeten ons denken bevrijden van de magie, van de māyā, van namen en vormen, nāmarūpa, de grootste begoocheling van bewustzijn, en proberen bewustzijn per se te begrijpen. U kunt bewustzijn alleen begrijpen door bewustzijn tot rust te brengen, niet door namen en gedachten te denken, maar door het bewustzijn te betreden, het te zijn. Bijvoorbeeld, u kunt het leven niet begrijpen als u het alleen opvat als een naam of een vorm. U moet levend zijn om het leven te voelen, erin en ervan te zijn, het leven te zijn, vóór u zelfs maar kunt bevatten wat het betekent. Hetzelfde geldt in nog hogere mate voor bewustzijn. Bewustzijn heeft geen omvang. Het zal de ruimte vullen, een atoom vullen, en dingen die onvergelijkelijk veel kleiner zijn dan een van onze atomen van de scheikunde. Het heeft geen afmetingen, omdat het geen vorm, geen gedaante, geen rūpa, heeft. Het behoort tot de arūpa-wereld. Nu begrijpen we de betekenis van het woord arūpa, vormloos. Alle entiteiten hebben 'vormen'. Maar als we ze willen begrijpen, moeten we de rūpa's of vormen van ons heelal vergeten en binnengaan in het vormloze of arūpa dat zuiver bewustzijn is. Dan kan ons denkvermogen in contact komen met het bewustzijn van deze andere wezens. We kunnen beginnen te beseffen, te begrijpen, te voelen, innerlijk te zien wat is, omdat we ons in ons bewustzijn met deze andere bewustzijnen verenigen. Het is een

verbazingwekkende gedachte dat een entiteit in het uiterst kleine kan bestaan, en goddelijke gedachten kan hebben, en zelf is samengesteld uit atomen en elektronen op een nog kleinere schaal. Het geeft ons waardigheid. We hebben eerbied voor het heelal om ons heen. We hebben eerbied voor ons eigen lichaam. We behandelen niet alleen onszelf, maar ook anderen met eerbied. Wat een schitterend mysterie!

Dhyān-chohanische 'mislukten' 13 augustus 1935

Wat we in deze groep, hoe gevorderd ze ook is, over de planeetketens hebben bestudeerd is bij lange na niet de volledige leer daarover. Over deze ene tak van de esoterische filosofie kan veel meer worden meegedeeld.

Als we nu onze aandacht in het bijzonder richten op de klassen van monaden van een planeetketen: er zijn twaalf klassen, hoewel men gewoonlijk spreekt over tien klassen van evoluerende wezens, meestal monaden genoemd, die we willekeurig als volgt verdelen: de drie elementalenrijken, het mineralenrijk, het plantenrijk, het dierenrijk, het mensenrijk en de drie dhyān-chohanische rijken. Ze zijn alle verwant, ze hangen alle met elkaar samen. Iedere klasse volgt op de andere in spiritualiteit of ijlheid en omgekeerd in stoffelijkheid. Door evolutie klimt iedere klasse op naar en neemt de plaats in van de erboven staande klasse die op haar beurt één gebied omhoog of vooruit is gegaan. Wanneer ze in een planetair manvantara (en daarmee bedoel ik een ketenmanvantara) daarin niet slaagt is het een mislukking, eenvoudig omdat ze de plaats van de klasse onmiddellijk daarboven niet heeft bereikt en ingenomen.

Evenzo gaat het met de dhyān-chohans: indien ze niet voorbij het stadium van dhyān-chohans komen, met andere woorden verdergaan dan de drie klassen van dhyān-chohans die tot een planeetketen behoren, naar die hogere graad daarboven, voorbij de tien van onze keten, dan zijn ze 'mislukten'. Het is geen misdaad; en het zijn juist deze 'mislukten' die als architecten, als spirituele toezichthouders, leiding gaan geven aan de toekomstige keten. Zie hoe zorgvuldig de grote kosmische intelligentie de dingen regelt, zodat juist die mislukten in de hoogste klassen de goden en leermeesters en lichten worden voor allen die na hen komen en lager staan dan zij, en op die manier de bouw van de toekomstige keten gaan leiden.

Vat woorden niet al te letterlijk op. Neem ideeën in u op en probeer deze ideeën in elkaar te passen, ze tot een geheel te maken,

zodat u een beeld van de dingen krijgt. Al deze dingen zouden u overduidelijk worden als ik meer exact tot u kon spreken over andere delen van de leer over de planeetketens. Dat kan ik hier niet doen, maar wat al is gegeven zit vol aanwijzingen en gedachten. Probeer de beelden te visualiseren. Laat woorden slechts de dragers van gedachten zijn voor uw denken, en geen struikelblokken. Woorden zijn werkelijk zo onvolkomen om deze verheven waarheden over te dragen dat ze op hun best slechts voorthobbelen, voortstrompelen. Er zou een dhyān-chohan voor nodig zijn om woorden te kiezen die als lichtflitsen in uw denken zouden zijn.

Wij van de menselijke familie op deze keten waren op de maan mislukten omdat wij daar nog niet volledig mens waren. We waren zelfs nog niet volledig het mensenrijk binnengegaan, zodat we in die zin mislukten waren.

We zullen dhyān-chohans worden wanneer deze keten het einde van de zevende, of de twaalfde, ronde bereikt, de afsluitende ronde, het einde van het tegenwoordige ketenmanvantara. Diegenen onder ons die het halen, die de gevaarlijke periode doorkomen, zij die de ommekeer kunnen maken en opwaarts gaan wanneer het ogenblik van de keuze komt – degenen onder ons die dit zullen doen, die waarschijnlijk in de meerderheid zullen zijn, zullen aan het eind van deze keten dhyān-chohans zijn. Enkelen zullen voorbij de dhyān-chohanische ring-verder-niet komen en een hogere graad bereiken. Maar diegenen onder ons die niet verder kunnen gaan dan het dhyān-chohanschap zullen dhyān-chohanische 'mislukten' worden omdat ze niet verdergaan. Maar toch zullen we hoogspirituele wezens zijn.

Iedere mens op de hoogste bol van deze keten zal aan het einde van de zevende ronde een belichaamde boeddha zijn, een belichaamde dhyān-chohan, een hoogspirituele entiteit. Als we er niet in slagen zelfs dat stadium voorbij te gaan en nieuwe en verhevener sferen van kosmisch leven binnen te gaan, zullen we de 'mislukten' zijn die als spirituele architecten aan de karmische opbouw van de volgende keten zullen beginnen, de kind-keten van deze aardketen.

Hetzelfde gebeurt als een mens zich opnieuw belichaamt. Vóór het tussenliggende gedeelte van zijn constitutie het devachan geheel heeft verlaten en vóór hij een belichaamde mens op deze aarde is, brengt zijn geest de elementalen op de gebieden van zijn toekomstige constitutie in beweging en geeft leiding aan hen om die constitutie op te bouwen. Evenals bij de bouw van de planeetketen werken de hoog-

spirituele krachten door de elementalen die de lagere delen van henzelf zijn. Architecten werken met pen, papier en blauwdrukken. Het is duidelijk dat er een enorm verschil is tussen het denken van de architect en het potlood dat hij gebruikt, of het papier van de bouwtekening. Toch worden beide gebruikt, en ieder atoom van het papier of het potlood is even levend als het denken van de architect, samengesteld uit levensatomen, waarvan elk een belichaamd elementaal is.

De verhouding tussen leraar en leerling komt overeen met de mānasaputra's die ons denkvermogen doen ontwaken 10 september 1935

Hoe nauwer de band tussen een leerling en een leraar op hogere gebieden en door karmische lotsbestemming is, des te inniger zij in de toekomst met elkaar zijn verbonden en des te inniger, vertrouwelijker en duurzamer is de uitwisseling van gedachten, dat wil zeggen van levensatomen. Mede om deze reden heeft HPB zo duidelijk verklaard dat de verhouding tussen leraar en chela, leraar en leerling, heiliger is dan die tussen ouder en kind. Terwijl de ouders het kind zijn lichaam geven, geeft de leraar de leerling zijn ziel, doet hij de ziel ontwaken. Er worden karmische schakels gesmeed die in de eeuwigheid blijven bestaan.

Het is precies zo met de mānasaputra en het individu dat hij heeft verlicht. Ze zijn daarna voor altijd met elkaar verbonden. Ze wisselen aanhoudend gedachtestromen uit. Er is een nauwe band, zo nauw zelfs dat het in zekere zin juist is te zeggen dat de mānasaputra die het individu verlichtte feitelijk een deel is van de constitutie van dat individu, hoewel de mānasaputra zelf zijn eigen evolutieweg volgt. Een schitterende gedachte.

Hetzelfde principe houdt groepen ego's als families of rassen bijeen, en brengt gezamenlijke wederbelichamingen tot stand op hetzelfde moment en op dezelfde bollen – spirituele, intellectuele, psycho-astraal-vitale, fysieke aantrekkingskracht.

Het doen ontwaken van onze babydenkvermogens door de mānasaputra's aan het begin van onze menselijke periode op deze aarde bevat een groot mysterie. En toch is het zo eenvoudig. Ik zal nu proberen u een treffende illustratie hiervan te geven. De individuen van het derde wortelras die door de mānasaputra's werden verlicht waren in mentaal opzicht kinderen, want ze dachten toen op dezelfde manier als kinderen nu.

De mānasaputra bevindt zich in het opgroeiende kind, maar het voertuig is nog niet gereed en reageert niet op de oproep van de innerlijke mānasaputra. Wat gebeurt er dan? Het kind wordt door zijn ouders onderwezen. Zijn denken wordt gestimuleerd, wakker gemaakt, en naarmate de opvoeding door de ouders en de leraren van het kind voortgang heeft, begint het denkvermogen van het kind beetje bij beetje zelf te functioneren. Wanneer men het kind tot zijn volwassenheid geheel afgezonderd van alle andere mensen zou laten opgroeien, bijvoorbeeld op een onbewoond eiland, dan zou het normaal gesproken nooit de ontwikkeling van zijn denken, van zijn verstand, van het intellectuele bewustzijn bereiken die het verkrijgt met de hulp en liefdevolle zorg van zijn ouders die het denken in hem doen ontwaken, het intellect stimuleren, en het tot het punt brengen waar het eigen innerlijke mānasaputrische vermogen van het kind begint te functioneren.

Het voorbeeld van de mānasaputra die ons doet ontwaken is identiek aan wat er gebeurt tussen leraar en chela op welk gebied dan ook. Wij hebben dit allemaal meegemaakt. We kwamen allen naar deze School, onze heilige School, en verlangden naar licht. We ontvingen gedachten, onze intuïtie werd wakker gemaakt, ons intellect werd door het mānasaputrische licht dat over ons werd uitgegoten gestimuleerd, hoewel ieder van ons het al in zich had. Maar de leraar hielp, kwam en gaf, en gaf van hemzelf, van haarzelf, en we namen het in ons op en werden wakker, versterkt, gestimuleerd en bezield, zoals dat ook bij een kind gebeurt. Zo daalden de mānasaputra's af uit hun sferen met hun opdracht van barmhartigheid, van mededogen, leden van de hiërarchie van mededogen en licht, om de slapende denkvermogens van de kind-mensheid te stimuleren. Ze deden hun werk, verlieten deze gebieden om naar hun eigen sferen terug te keren, en lieten een kind-mensheid achter, maar ontwaakt. Zo gaat het ook met het kind terwijl het groeit. Zijn denkvermogen wordt gestimuleerd door zijn ouders, later door zijn leraren op school, tenslotte door de mānasaputra binnenin hem. Dat is het hele mysterie. Het laat opnieuw zien dat leraren nodig zijn. Als u geen leraar heeft, zult u ook vooruitgaan, maar dat zal plaatsvinden volgens de langzame, traag vloeiende stroom van natuurlijke evolutie, en u zult er eeuwen en eeuwen over doen om het punt te bereiken dat u nu bereikt door te worden gestimuleerd. Dat is het geheim.

Devachan en nirvāṇa 10 september 1935

Wat is het essentiële verschil tussen nirvāṇa en devachan in hun verschillende graden?

Devachan is de verheffing van het spiritueel beste van een persoon, en daarom is het – ook al is het spiritueel – een māyā, vergankelijk, iets dat verandert, zich wijzigt, maar altijd ten goede. Anderzijds is nirvāṇa het volledig vernietigen of uitwissen van de beperkingen van de persoon en het binnengaan in de onpersoonlijke egoïteit van het goddelijke. Daarom wordt het nirvāṇa genoemd, 'uitgeblazen'.

Bekijk uzelf als personen. We zijn allen menselijk. We hebben het goede en ook het slechte in ons. In onze ogenblikken van mentale en spirituele rust en meditatie valt het slechte deel van ons af, en we leven in rooskleurige gelukzaligheid omdat we, tenminste in ons denken, als mensen bewust ons best doen. Het komt overeen met het devachan, omdat het een spirituele verheffing van de persoonlijkheid is. Maar stel nu dat we aan het einde van de zevende ronde zijn gekomen. Het is duidelijk dat we dan niet langer de onvolmaakte mensen zijn die we nu zijn. Dat zal een tijdperk uit het verre verleden zijn, vergeten, uitgewist, vernietigd, 'uitgeblazen', afgedaan. We leven in een veel hoger deel van ons wezen, dat overeenkomt met het nirvāṇa. Door het uitblazen hebben we niets verloren. We hebben alles gewonnen. Als een gevangene zijn boeien verbreekt en uit de duisternis in het zonlicht komt, verliest hij niets, maar wint daardoor.

32

Bijeenkomst op 28 februari 1932

GdeP – Vrienden, ik ben gereed om uw vragen te beantwoorden.

Vr. – Zou u ons antwoord willen geven op een steeds terugkerende vraag over de geleidelijke biologische opklimming van dier tot mens: waar verkreeg de mens zijn lichaam?

GdeP – U zult het antwoord vinden in mijn *Mens en Evolutie.*

Vr. – Deze vraag komt steeds bij mij op: elk fysiek voertuig moet zijn kiemcel hebben, en een plaats waar deze is ontkiemd. Wat het fysieke lichaam betreft dat de mens heeft ontwikkeld: waar is dit voor het eerst ontkiemd?

GdeP – Bedoelt u het eerste of het tweede of het derde wortelras?

Vr. – Er moet een schoot zijn voor het ontkiemen van elke kiemcel. En als er geen *mensen* waren om in zo'n schoot te voorzien, waar kwam die schoot dan uit voort?

GdeP – In de eerste plaats, het eerste wortelras in deze vierde ronde op deze bol had geen schoot, want in die lang vervlogen tijden was de mensheid niet in geslachten verdeeld. De menselijke schoot zoals we die nu kennen is een biologisch-fysiologische ontwikkeling die behoort bij de grover wordende en zich verdichtende lichamen die in het derde wortelras ontstonden. U zou het eerste wortelras fysiek gesproken kunnen beschouwen als een astraal of wolkachtig ras van wezens, zacht, zoals boter, ongeveer zoals een kwal, maar nog etherischer: geleiachtig, boterachtig, maar van geweldige omvang. Als u een 'mens' van het eerste wortelras over ons terrein zou kunnen zien gaan, zou zijn lichaam u voorkomen als een dichte wolkenmassa, bijna vormloos; en toch zou het eivormig zijn, en lijken op een wolkenmassa die over het land rolde, ruim dertig meter hoog. Maar bin-

nenin die wolk bevond zich, als het psychomagnetische hart ervan, de levende kern. Het doet er niet toe hoe groot die kern was. Hij zou de omvang van een atoom kunnen hebben gehad. Maar die levende kern ervan, het hart ervan, zou door en over het lichaam kunnen dwalen, zich heen en weer bewegend, waarheen die kern op een of ander moment door aantrekking ook werd geleid. Dit kan u een beeld geven van het eerste wortelras in zijn fysieke verschijning in deze vierde ronde. Maar ondanks zijn eivormige gedaante zou u een bijzondere steeds wisselende gelijkenis opmerken met de lichaamsbouw van de mens zoals die nu bestaat.

De mensheid op deze planeet aan het begin van respectievelijk de eerste en de tweede ronde zou volgens mij beter worden beschreven door het woord 'wolkachtig'. Tijdens deze vierde ronde zou de substantie van het eerste wortelras dikker zijn dan mist of een wolk; ze zou meer lijken op de substantie van een kwal, maar nog etherischer. Dit fysieke wezen kan het beste als voorbeeld dienen om een idee te krijgen van de lichaamssubstantie van dat eerste wortelras.

De eerste stadia van de menselijke kiem, wanneer deze is bevrucht, lijken wat de fysieke verschijningsvorm betreft op de fysieke dichtheid van de lichamen van het eerste wortelras op deze vierde bol in de vierde ronde – geleiachtig, zacht. En precies zoals de foetus zich verhardt en vlees wordt, zo verdichtte het eerste wortelras zich tot het tweede, verhardde zich tot het derde en nam een meer vaste vorm aan in het vierde wortelras. Wij hebben nu in dit vijfde wortelras lichamen die minder grof, minder dik, minder dicht zijn dan die van de mensen van het vierde wortelras. We zijn al bezig terug te keren tot de lichamelijke dichtheid van het derde wortelras. Ik verwijs naar de lichamen van de mensen aan het einde van het derde wortelras. Ons vlees is nu zacht en bijna geleiachtig.

Vr. – Het is de biologen tegenwoordig duidelijk dat er geen aanwijzingen zijn voor wederzijdse betrekkingen tussen het menselijke ras en de dierenrassen, maar alleen voor een overeenkomstige ontwikkeling volgens één plan.

GdeP – Laat ik mijn vorige gedachtegang afmaken vóór ik inga op uw laatste vraag. Alle organen van het menselijke lichaam zijn de voortbrengselen van evolutie, maar werden door de mensheid van het derde wortelras niet eerder ontwikkeld dan in de laatste perioden daarvan. Het vroegste derde wortelras had, zoals ook daaraan voorafgaand het tweede en het eerste wortelras, als zodanig geen organen

– geen organen die duidelijker waren ontwikkeld dan die van een kwal. De structuur van het lichaam was aan het begin van het derde wortelras vezelig; en rondom deze vezelachtige structuur begonnen zich, zelfs aan het einde van het tweede wortelras, wat u zenuwcentra zou kunnen noemen te verdichten en te vormen, of tenminste wat men nu waarschijnlijk zenuwknopen zou noemen. Deze verdikkingen van de vezelige substantie van het lichaam, het eerste begin van de structuur van zenuwen en organische centra, zouden later de organen en de zenuwknopen worden, maar waren oorspronkelijk als vlekken in het lichaam die min of meer een vaste plaats behielden.

Dit is heel moeilijk te beschrijven omdat ons denken zo gekristalliseerd is rond beelden van het menselijk lichaam en zijn organen zoals deze nu zijn. Alle organen of structurele elementen in het menselijk lichaam – of welk ander lichaam ook – zijn uiteindelijk afgeleid van de energieën in en de structuur van het aurische ei, en zijn daarom een neerslag uit het aurische ei op het fysieke gebied. Onze menselijke lichamen zijn zelfs nu verdichtingen van en uit het aurische ei.

Uit de lichamen van het tweede wortelras en het vroegste deel van het derde wortelras werden vitale cellen afgeworpen, zoals de mens tegenwoordig voortdurend cellen uit zijn lichaam afstoot of afwerpt. Gewoonlijk is hij zich daarvan niet bewust, maar als voorbeelden die aangeven wat ik bedoel kunnen we de huidschilfers noemen, de verschillende uitscheidingsproducten van het lichaam, die alle slechts verzamelingen zijn van levende of dode cellen. Al deze voorbeelden geven in algemene zin weer wat er aan het begin van het derde wortelras en aan het einde van het tweede wortelras gebeurde.

Nadat deze vitale levende cellen het ouderlichaam hadden verlaten zoals de sporen van een plant, volgde ieder zijn evolutionaire ontwikkeling en bracht natuurlijk zijn eigen soort voort. Omdat de mens alle evolutiestadia die de mensheid in andere ronden heeft doorlopen, in zich heeft opgeslagen en vastgelegd, begonnen deze levende cellen – elk een individualiteit, een groeiende entiteit – na het verlaten van het ouderlichaam, hun eigen pad van ontwikkeling te volgen, waardoor de mens allerlei diersoorten voortbracht, vogelsoorten en reptielsoorten, enz. Vele honderden van deze soorten stierven tenslotte uit. Ze werden op het verkeerde moment geboren, en konden daarom niet blijven leven. Ze hebben zich misschien gedurende enkele generaties voortgeplant, en daarna verdwenen ze, omdat ze niet geschikt waren voor de omstandigheden waarin ze

werden geboren. Het was een geval van het overleven van de geschiktsten.

Maak een scherp onderscheid tussen de zoogdiersoorten die oorspronkelijk op de boven beschreven wijze uit de mens voortkwamen, en alle soorten levende wezens die lager staan dan de zoogdieren, zoals de vogels, de reptielen, de insecten, de weekdieren, de vissen, enz. Laatstgenoemde soorten waren in de tweede en in de derde ronde uit de 'menselijke' evolutiestroom afgeworpen, en vele soorten daarvan bestaan ook nu nog. Maar de zoogdieren zijn op deze bol tijdens de vierde ronde uit de menselijke evolutiestroom afgeworpen.

Enkele van de soorten die uit de mensheid in de vierde ronde werden afgeworpen plantten in de loop van de eeuwen hun eigen soort voort, en zetten hun respectieve onafhankelijke evolutielijnen voort – waarbij iedere familie haar eigen bijzondere evolutieweg volgde – en brachten tenslotte, hoewel vele eeuwen geleden, de verschillende submenselijke zoogdiersoorten voort die nu bestaan.

Iedere zoogdiersoort begon, nadat hij uit de menselijke levensstroom was voortgekomen, zich wat zijn evolutie betreft te specialiseren volgens zijn eigen ontwikkelingslijn, door de svābhāvische impulsen of drang in zichzelf te volgen. Het gevolg van al deze verschillende evolutionaire specialisaties in ontwikkeling is dat de huidige dieren, die geëvolueerde voortbrengsels zijn uit een heel primitief beginstadium van de zoogdieren, verder van de oorspronkelijke vormen zijn geëvolueerd dan de menselijke soort zich daarvan heeft ontwikkeld. Hoewel de menselijke soort zich eveneens heeft ontwikkeld, behoudt deze meer van de primitieve eigenschappen en kenmerken van de oorspronkelijke 'menselijke' ouder dan de nu bestaande zoogdieren.

Ter illustratie zou ik hieraan nog een paar woorden kunnen toevoegen. De menselijke vader stort bij de voortplantingsdaad een grote hoeveelheid zaadcellen uit, die elk potentieel een mens zijn, maar van deze menigte dringt slechts één de eicel binnen, bevrucht deze, en brengt de bevruchte kiem voort die tot het menselijke kind uitgroeit. De rest van de menigte levenskiemen sterft eenvoudig. Dit is een illustratie van wat ik enige ogenblikken geleden heb gezegd: uit het grote aantal levenscellen die door het derde wortelras werden afgeworpen, stierven ontelbare menigten al bij het begin van hun bestaan.

U zou kunnen vragen: 'Hoe plantten deze tweede en derde wortelrassen zich *overeenkomstig hun soort* voort? Met andere woorden, waarom brachten de talloze menigten van afgeworpen levenscellen

de zoogdiersoorten voort, terwijl enkele slechts wat toen de 'menselijke' soort was voortbrachten? Het antwoord is dat sommige van de cellen die waren afgeworpen door de individuen van het latere derde wortelras door een begin van mānasaputrisch leven werden overschaduwd en geïnspireerd. Op die manier brachten ze wat de typisch menselijke evolutielijn werd voort, en plantten zich daarna overeenkomstig hun soort voort zoals het menselijke zaad dat nu doet. Als de cellen in mijn lichaam, die nu vele eeuwen lang onderworpen zijn aan mijn overheersende ego, niet ondergeschikt zouden zijn – zoals het geval was aan het eind van het tweede en bij het begin van het derde wortelras – dan zou elke cel, een stukje huid bijvoorbeeld, een stukje nagel van een vinger, elke cel die nu zou worden afgeworpen het begin kunnen zijn van een eigen evolutielijn die zou uitlopen op een nieuw soort entiteit. Maar deze cellen kunnen dat nu niet. Ze worden in toom gehouden doordat in de menselijke constitutie het mānasaputrische egoïsche vuur krachtig ging overheersen. De cellen moeten nu strikt het heersende stempel volgen van de mentaal-psychische gewoonten, van de aangeboren gewoonten, een stempel dat in de loop van de eeuwen door herhaling ijzersterk is geworden, zodat die cellen nu niet meer uit hun innerlijke svābhāvische eigenschappen nieuwe soorten kunnen voortbrengen. Ze kunnen alleen hun eigen huidige soort voortbrengen, en alleen dan wanneer ze tot een geheel zijn verenigd in de organische entiteit die mijn lichaam is. Met andere woorden, de individuele vitale, evolutionaire activiteiten van die cellen zijn nu latent, in obscuratie.

Toch is ieder levensatoom van mijn lichaam – en een cel van de huid is een uitgebreide verzameling van zulke levensatomen – een groeiende entiteit, en nadat het al de talloze tussenliggende stadia heeft doorlopen, zal het zich in de komende eonen tot een mens ontwikkelen.

U ziet hoe ingewikkeld het antwoord op uw vraag is, en toch is het eenvoudig als u de basisgedachte heeft begrepen.

Vr. – Er is iets dat mij niet geheel duidelijk is – de bewering dat de cellen afgeworpen door het tweede wortelras hun eigen soort voortbrachten, als ze in leven bleven, maar dat ze later niet hun eigen soort voortbrachten, maar een lagere soort – de lagere zoogdieren.

GdeP – Wat bedoelt u? Ik kan u niet volgen.

Vr. – Ik had het over de soorten lager dan de mens. Ik heb begre-

pen dat ze eens de mens voortbrachten, die tot hun eigen klasse, tot hun eigen soort, behoort.

GdeP – Dat deden de kiemcellen altijd; dat is het enige wat ze konden voortbrengen – ieder alleen zijn eigen soort.

Vr. – Ik heb begrepen dat de lagere zoogdieren, die lager dan de mens staan, het product zijn van de afgeworpen cellen van de eerste mensen.

GdeP – Ja, de zoogdieren lager dan de mens zijn de geëvolueerde resultaten van de primitieve zoogdiercellen die door de eerste mensen werden afgeworpen.

Vr. – Ik trok daaruit de conclusie dat de voortplantingsmethode van het tweede wortelras precies bestond uit het afwerpen van zulke levenscellen.

GdeP – Er is hier sprake van een verwarring. De rondtrekkende levende kern, het hart of de levenskiem waarover ik u zojuist zei dat deze zich door en over het lichaam bewoog en geen vaste plaats had omdat er toen nog geen werkelijke organen waren, was de reproductie van het monadische centrum, het hart van de menselijke soort, op wat toen het fysieke gebied was. De cellen die uit dit rondtrekkende mens-hart of uit deze menselijke levende kern voortkwamen, brachten overeenkomstig hun soort de nieuwe 'menselijke' lichamen van die vroege periode voort, maar dat deden alleen de cellen die door deze rondtrekkende levende kern of dit hart werden afgeworpen. De cellen die werden afgeworpen uit het omringende lichaam of de soma brachten de zoogdiersoorten voort, of stierven werkelijk bij miljoenen.

De mens bracht niet alleen alle zoogdieren voort, maar was ook de oorspronkelijke ouder van alle levende wezens lager dan de zoogdieren, zoals de vogels, de reptielen, de vissen, de insecten, enz. Op welke manier gebeurde dat? Deze lagere wezens werden niet voortgebracht uit de menselijke levensstroom in deze vierde ronde. In de tweede en derde ronde werden de oorspronkelijke primitieve voorouders van deze nu bestaande lagere wezens voortgebracht uit cellen die tijdens de tweede en derde ronde door de evoluerende 'menselijke' stroom waren afgeworpen – als u die levensstroom in die tijd 'menselijk' kunt noemen. Op soortgelijke wijze werden de zoogdieren in deze vierde ronde uit de menselijke levensstroom voortgebracht.

Alle diersoorten die lager staan dan de zoogdieren gingen dus in

deze vierde ronde op deze aarde aan de mens vooraf, omdat ze op aarde de śishṭa's waren van hun respectieve levensstromen die ontstonden in de tweede en de derde ronde. In de vierde ronde kwamen de zoogdieren daarentegen later dan de mens.

De mens, de menselijke levensstroom – die bijzondere levensstroom die het menselijke geslacht is – is dan ook de oudste, de meest primitieve soort op deze aarde, in feite op de planeetketen, met uitzondering natuurlijk van de drie klassen van dhyān-chohans die wat evolutionaire ontwikkeling betreft boven de mens staan.

Vr. – De ontbrekende schakel tussen vogels en zoogdieren zal door de wetenschap dus niet worden gevonden?

GdeP – Hoe meer de wetenschappers weten over de evolutionaire opvolging van de verschillende soorten, des te meer verbazen ze zich over dit feit: in plaats dat er een volkomen geleidelijk verlopende ladder of een doorlopende reeks van schakel na schakel bestaat, van de reptielen naar de vogels, van de vogels naar de zoogdieren, verschijnen er plotselinge, verrassende nieuwigheden in de geologische lagen – nieuwe wezens verschijnen als het ware uit het niets. De geoloog kan het bestaan nagaan van verschillende families of soorten, met wijzigingen, gedurende een aantal eeuwen; dan verdwijnen die soorten, en een nieuwe orde van entiteiten, een nieuw stelsel van levende wezens verschijnt in de rotsen. De reptielen, bijvoorbeeld, verdwijnen zo plotseling dat veel geologen spreken over een algehele catastrofe of wereldramp, die de hele aarde betrof. Voorzover de geologen weten waren de dinosaurussen ooit de heren van de aarde. In het Mesozoïcum verdwenen ze plotseling, en ze werden opgevolgd door nieuwe wezens, waaronder op reptielen lijkende vogels zoals de archaeopteryx. Maar de werkelijke reptielen waren kennelijk overal op aarde op vrijwel hetzelfde moment verdwenen, alsof ze plotseling uit hun bestaan waren weggevaagd; en dan verschijnt even plotseling een nieuw soort wezens.

Vergeet niet dat het derde wortelras aan het begin van het Mesozoïcum op het hoogtepunt van zijn grootste bloei was, ja zelfs in het Trias van die periode. Men kan in feite zeggen dat het eerste wortelras in het pre-Secundair leefde en daarom kan in ieder geval het begin van het eerste wortelras vrijwel zeker in het Perm worden geplaatst. De zoogdieren beginnen hun heersende positie op aarde in te nemen vóór het Kwartair, ongetwijfeld in het Krijt of zelfs in de Jura; men moet namelijk bedenken dat de zoogdieren aan het einde

van het derde wortelras in grote aantallen begonnen te verschijnen, en dit was in het Trias en de Jura. De esoterische leer zegt niet dat *alle* zoogdieren na de mens kwamen, maar leert beslist dat de hogere zoogdieren dit deden, hoewel er zoogdierachtige voorlopers waren vóór de scheiding van de geslachten, ongeveer op het punt halverwege het derde wortelras. Het is bijzonder moeilijk onze esoterische chronologie van de rassen en hun evolutie nauwkeurig te laten overeenkomen met de geologische tijdperken, omdat de huidige geologen het niet allen eens zijn over de lengte in jaren die hun geologische tijdperken hebben geduurd.

Tenslotte moet men ook bedenken dat de sedimentatie op deze aarde, bol vier van de planeetketen, in deze vierde ronde begon tussen de 300 en 320 miljoen jaar geleden, dus vele miljoenen jaren vóór het verschijnen van het eerste wortelras op deze bol D, onze aarde.

Het prille begin, de oorspronkelijke verschijning, van de zoogdieren vond plaats vóór dat van de vissen, in de vorm van kleine zoogdieren, heel kleine wezens, niet veel groter dan een muis, en toch onmiskenbaar zoogdieren. Dit is gemakkelijk te verklaren door het feit dat ze de evolutionaire voorlopers waren, de eerste pogingen van de natuur, en daarom waren ze als komende gebeurtenissen die hun schaduw vooruitwerpen. Deze kleine zoogdieren verschenen als de eerste voorzichtige pogingen in de evolutie om wat eeuwen later op aarde de overheersende soort zou worden, voort te brengen.

Vr. – Bedoelt u misschien de amoebe?

GdeP – Nee. Ik denk hierbij aan een diertje waarvan onlangs in een geologische laag een fossiel is ontdekt. Men zegt dat het enigszins lijkt op een spitsmuis, en het is een zoogdier. Het werd als een fossiel gevonden, niet in de vroegste gesteenten, maar toch vóór de eigenlijke reptielen verschenen.

Vr. – Is dat in de vierde ronde?

GdeP – Dat zou het geval kunnen zijn geweest, of geheel aan het einde van de derde ronde, toen de zoogdieren voor het eerst begonnen te verschijnen.

Vr. – Is hierbij sprake van enige individuele verantwoordelijkheid?

GdeP – Uw vraag is niet duidelijk. Ethische verantwoordelijkheid speelt alleen een rol wanneer er een zelfbewuste evoluerende ziel is, en die wordt tegenwoordig alleen bij de mensen aangetroffen. Het

dier heeft nog slechts een zwak schijnsel daarvan. Het heeft geen besef van verantwoordelijkheid voor wat het doet. Een hond, bijvoorbeeld, zal beseffen dat hij iets verkeerds heeft gedaan; hij zal zijn staart intrekken en janken, maar hij heeft niet een gevoel voor ethische verantwoordelijkheid zoals een mens dat heeft. Hij is eraan gewend geraakt te weten dat als hij iets verkeerds doet, er iets zal gebeuren, bijvoorbeeld slaag krijgen of streng toegesproken worden. Toch is er een begin, een zwak schijnsel, van een niet-ontwikkeld ethisch gevoel. Zelfs dat vindt u niet bij een vis. Een vis staat zo laag op de evolutieladder dat hij geen enkel gevoel voor verantwoordelijkheid heeft, en ongeveer het enige wat u een vis kunt leren is door een beroep te doen op zijn eetlust of zijn gewoonten – hij leert dat hij gevoed zal worden als hij op een bepaald moment naar de oppervlakte van het reservoir komt. Maar er is hier geen sprake van een ethisch gevoel of een geweten.

Vr. – In een hond moet dus een bepaald aspect van karma zijn ontwikkeld.

GdeP – Wat voor soort karma: ethisch karma of fysiek karma? Fysiek karma bestaat zelfs in een atoom. Ik geloof niet dat men kan zeggen dat iets dat lager staat dan de zelfbewuste mens, of een andere zelfbewuste entiteit, met echt ethisch karma kan worden belast. Als er geen ethisch gevoel of begrip is, is er ook geen ethische verantwoordelijkheid.

Vr. – Maar in de hiërarchie waartoe zij behoren, van waaruit de impulsen neerdalen . . .

GdeP – In het geval van een individu?

Vr. – Bij de lagere dieren. Bijvoorbeeld een vis; hij behoort tot een hiërarchie. Hoger in die hiërarchie is de bron van bepaalde impulsen die neerdalen om het lagere wezen tot verdere ontwikkeling aan te sporen.

GdeP – Bedoelt u als een individu of als een soort?

Vr. – Als soort èn als individu – een beetje, op de een of andere manier; een impuls daalt uit de hogere delen van de hiërarchie af naar het lagere wezen.

GdeP – Ik begrijp niet goed waar het in uw vraag om gaat, hoewel

de algemene strekking ervan misschien duidelijk genoeg is.

Vr. – Een vis, bijvoorbeeld, heeft een innerlijke god, evenals een mens die heeft, maar de innerlijke god is in de vis in het geheel niet gemanifesteerd. In de mens begint deze godheid zich te manifesteren. Voor de vissen wordt evengoed gezorgd door wat men de dhyānchohans van de vissen zou kunnen noemen, als dat er voor de mensheid wordt gezorgd, maar alleen in de hogere delen.

GdeP – In de leiders, de spirituele leiders, van de vissen op aarde is er evenveel en zelfs meer verantwoordelijkheid dan in de individuen van de menselijke soort. En in de innerlijke god van de mens is er een groter spiritueel-ethische verantwoordelijkheid dan de mens kent of tot uitdrukking kan brengen. In de hogere innerlijke constitutie van de vis of van een mier of van een bij, wezens die op deze aarde zwakke uitdrukkingsvormen zijn van een innerlijke god, is er als individuen dezelfde hoge ethische verantwoordelijkheid.

Vr. – Hoe konden deze laatstgenoemden 'architecten' of 'bouwers' worden genoemd?

GdeP – De architecten werken door middel van de bouwers; de werkers werken door middel van de lichamen.

Vr. – Was er dan geen grote morele verantwoordelijkheid verbonden aan het voortbrengen van mensapen en andere apen?

GdeP – Zover het de mensen van de vroegste menselijke wortelrassen aangaat, is het antwoord nee, omdat de mānasaputra's die het spiritueel-ethische begrip verschaffen nog niet waren geïncarneerd. Als u kunt zeggen dat een kind van bijvoorbeeld twee of drie jaar moreel verantwoordelijk is omdat het toevallig een pistool in handen heeft, de trekker overhaalt en z'n vader doodschiet, dan kunt u zeggen dat het late tweede en het vroege derde wortelras verantwoordelijk waren. Maar niemand zou zeggen dat een kind moreel verantwoordelijk is voor het per ongeluk doodschieten van zijn vader. Het weet eenvoudig niet beter; het is niet ethisch verantwoordelijk. Dus lag er in de bestialiteit met de lagere zoogdieren waarmee het derde wortelras zich in het begin inliet – dieren die dat derde ras zelf had voortgebracht – geen bewust ethische verantwoordelijkheid; zij wisten werkelijk niet, of beter gezegd, *beseften* niet, wat ze deden. Het late tweede en het vroege derde wortelras waren net als kleine kinderen nu: ze leefden in een intellectuele slaap; ze hadden een soort halfbegrijpend bewustzijn

zoals een klein kind dat nu heeft, maar geen ontwaakt en functionerend denkvermogen. De mānasaputra's waren niet geïncarneerd, en dus waren de individuen van dat vroege ras wat hun innerlijke vermogens betreft te vergelijken met kleine kinderen van nu.

Maar in het vierde wortelras, en zelfs aan het einde van het derde wortelras, toen er ethische verantwoordelijkheid was omdat de mānasaputra's waren geïncarneerd, en toen betrekkelijk onontwikkelde individuen van het vierde wortelras de bestialiteit van de mensen van het derde wortelras herhaalden met bepaalde aapsoorten, toen was er echte ethische verantwoordelijkheid. Het product van deze tweede reeks van beestachtige daden waren de mensapen – de antropoïden. In dit geval was er beslist sprake van verantwoordelijkheid; precies zoals wanneer een man of vrouw zich overgeeft aan een beest; bij die daad van bestialiteit zou er een volledig besef van ethische verantwoordelijkheid zijn. Maar in deze tijd staat de natuur geen gevolgen van zo'n daad toe, omdat de psychische grenzen tussen de twee levensstromen, de menselijke en de dierlijke, te ver van elkaar afstaan.

Vr. – Natuurlijk duldt de natuur nu niet dat daaruit enig nageslacht voortkomt; maar de menselijke soort stond toen heel dicht bij de grenslijn waar gemeenschap mogelijk was, omdat ze nakomelingen konden krijgen en die ook kregen.

GdeP – Ze stonden om de volgende reden dicht bij de grenslijn waar gemeenschap mogelijk was: de zoogdieren met wie ze omgingen waren de afstammelingen van de nakomelingen van hun eigen lichamen in het voorafgaande of derde wortelras. De psychische barrière die nu tussen de beide specifieke groepen bestaat had zich nog niet gevormd. De zoogdieren van de hogere graden stonden toen zo dicht bij de menselijke soort dat gemeenschap vrucht kon dragen. Maar denk eraan dat de 'mensheid' van het derde wortelras bij hun bestialiteit niet wisten, of beter gezegd *beseften*, wat ze deden.

Vr. – Begrijp ik het goed dat maar een klein deel van de vroege mensheid die beestachtige dingen deed, of werd dit door iedereen gedaan?

GdeP – Het gebeurde eenvoudig. Onder de entiteiten van het late tweede en het vroege derde wortelras waren zij die nu de hoogste rassen van mensen zijn en ook de mahātma's en de halfgoden, die in die

tijd werkelijk volledig bewust en verantwoordelijk waren. Zij waren de menselijke goden en leiders, de volkomen zelfbewuste mensen, zelfs toen. Natuurlijk hadden ze met die daden niets te maken. Intuïtief vermeden ze dat soort dingen. Ze voelden zich er niet toe aangetrokken. Ze wisten heel goed wat ze deden. Maar de grote meerderheid van de mensen in die tijd – en we kunnen hen alleen 'mensen' noemen omdat we de afstammelingen van hen zijn – waren geen mensen in onze betekenis van het woord, dat wil zeggen denkende, zelfbewuste entiteiten; ze waren als kleine kinderen – de grote meerderheid van de mensen kon dat soort dingen hebben gedaan. Ik verwijs hier natuurlijk naar het tweede en het vroege derde wortelras. In het vierde wortelras was de verantwoordelijkheid natuurlijk volledig en compleet.

Vr. – Maar toen de mānasaputra's in hen waren geïncarneerd?

GdeP – Toen de mānasaputra's in hen incarneerden, werden ze zelfbewust, en zoals een klein kind opgroeit van drie tot veertien of vijftien jaar, beseften ze toen wat er was gebeurd.

Vr. – Deed het eerste zwakke schijnsel van de mānasaputra's zich voor bij individuen van het tweede en derde wortelras?

GdeP – Ja, dat heb ik u al verteld. Voorzover er zelfbewustzijn was, was er ethische verantwoordelijkheid.

Vr. – Zelfbewustzijn is dus hetzelfde als het begin van de incarnatie van de mānasaputra's?

GdeP – Inderdaad, omdat de incarnatie van de mānasaputra's zelfbewustzijn met zich meebracht. Een klein kind heeft geen geweten, heeft geen ethisch gevoel van verantwoordelijkheid. Maar naarmate het opgroeit – bestudeer het van maand tot maand – kunt u het dagen van zelfbewustzijn zien, het begin van het denken. Naarmate de maanden verstrijken wordt het meer en meer een mens. De mānasaputra incarneert zelfs nu in ieder menselijk kind op precies dezelfde wijze als toen, maar het gebeurt nu veel sneller. De incarnatie van de mānasaputra's was niet iets dat in een handomdraai plaatsvond. Er waren eeuwen voor nodig.

Vr. Incarneerden de mānasaputra's toen in de hele mensheid of gebeurde dat aanvankelijk in een soort śishṭa's, die zichzelf voortbrachten en de mensheid vormden, terwijl de anderen uitstierven?

GdeP – De entiteiten waarover we hebben gesproken waren eerst de śishṭa's, en de incarnatie daarna van de mānasaputra's betrof eenvoudig het binnenstromen van ego's die hierheen kwamen vanuit de derde ronde. Dat was de incarnatie van de mānasaputra's; zoals tegenwoordig bij de reïncarnatie van de mens ieder klein kind de incarnatie is van zijn eigen mānasaputra, zijn reïncarnerende ego, in een nieuw lichaam. In sommige kleine kinderen incarneert het reïncarnerende ego, of de mānasaputra, sneller dan in andere, en dan zeggen we dat dit een voorbeeld is van een voorlijk kind. In andere gevallen vergt de incarnatie van het reïncarnerende ego, of de mānasaputra, meer tijd, en dan zeggen we: 'Dat kind is nogal traag.'

Vr. – Ik begrijp het niet helemaal. Daar was dit hele ras, en bestond het uit mensen?

GdeP – Ze waren śishṭa's.

Vr. – Moesten ze allen als śishṭa's worden beschouwd, zodat de mānasaputra's overal konden reïncarneren?

GdeP – In het prille begin van de vierde ronde waren de śishṭa's heel gering in aantal; maar 'komende gebeurtenissen werpen hun schaduw vooruit'. Ze begonnen de impuls te voelen van het binnenstromen van ego's uit de derde ronde, die van bol C naar deze bol D kwamen. Met elke nieuwe kleine impuls begonnen de śishṭa's in de lichamen zich krachtiger voor te bereiden om lichamen te verschaffen voor de komende stroom van zich weer belichamende ego's of mānasaputra's. Toen het daarvoor geschikte moment aanbrak, waren er daardoor miljoenen śishṭa's in plaats van, laten we zeggen, een paar duizend. Toen begon ieder van de binnenkomende mānasaputra's onder deze śishṭa's het lichaam uit te kiezen dat het meest met hem verwant was door karmische bestemming, en begon het beetje bij beetje te overschaduwen, maar geleidelijk steeds meer naarmate de eeuwen voortschreden; zoals het binnenkomende denkvermogen of reïncarnerende ego beetje bij beetje in een groeiend kind reïncarneert, iedere dag iets meer, één straal van bewustzijn meer, één vezel van denken meer, terwijl het neerdaalt en de fysieke zintuigcentra beroert – de hersenen en het hart.

Bedenk ook dat de eerste mānasaputra's om te incarneren de dierlijke lichamen van de śishṭa's namen, en daarom die uitverkoren soort, of dat 'ras', voortbrachten waarover ik enkele ogenblikken

geleden sprak als zij die als eersten menselijk bewustzijn verkregen. Zij waren wat nu de mahātma's zijn en de menselijke halfgoden. Dat waren de pioniers, als het ware de 'eerste zwaluwen voor de nieuwe lente'. Dan begonnen de incarnerende mānasaputra's of ego's uit de vorige ronde in een steeds toenemende stroom te komen, en ieder moest zijn voertuig kiezen, precies zoals het reïncarnerende ego nu wordt aangetrokken tot de familie waarmee hij karmisch, psychomagnetisch, het meest verwant is; en stukje bij beetje werd de mensheid, van een ras van halfbewuste en quasi-slapende voertuigen, zelfbewust.

Vergeet niet dat naarmate de śishṭa's van een kleine groep uitgroeiden tot een groot aantal – gedreven door de binnenkomende impuls – en zich ontwikkelden tot het eerste wortelras, en toen het eerste wortelras het tweede wortelras werd, en daarna het derde wortelras het tweede wortelras opvolgde, het zelfbewustzijn gestaag toenam, al gebeurde dit bijzonder langzaam. Ongeveer halverwege of in het laatste deel van het derde wortelras waren de menselijke voertuigen goed genoeg voorbereid om de binnenkomende mānasaputra's te ontvangen, niet langer als slechts overschaduwende stralen, maar als werkelijke incarnaties. Vanaf die tijd werd de mensheid werkelijk menselijk – werkelijk denkende, zelfbewuste wezens. Maar enkele van deze menselijke voertuigen waren in hun evolutie zozeer achtergebleven dat de incarnatie van de mānasaputra's in hen pas plaatsvond aan het begin van het vierde wortelras. Zij waren onontwikkeld en ontaard, de primitieve volkeren van het vierde wortelras, die de tweede daad van bestialiteit verrichtten en de mensapen voortbrachten.

Vr. – Waren zij degenen die weigerden te incarneren?

GdeP – Zij waren het van wie HPB in haar *Geheime Leer* zegt dat ze weigerden te incarneren: 'Geen geschikte rūpa's [of vormen] voor ons!' Ze waren door evolutie minder gereed dan de pioniers; ze waren niet voldoende geëvolueerd. Maar zij die het hoogst waren ontwikkeld, de hoogste van de mānasaputra's, zagen en wisten wat hun karmische plicht en bestemming was, en begonnen daarom onmiddellijk te incarneren en brachten op die manier dat deel van de mensheid voort dat nu uit de mahātma's en de menselijke halfgoden bestaat.

Vr. – Welke rol speelden de nirmāṇakāya's en de boeddha's in dit evolutiestadium?

GdeP – Zij kwamen pas in actie toen het ras zelfbewustzijn had verworven. Ze zijn echter de leiders, de allereerste pioniers. *Leiders* is het juiste woord: zij die de voorhoede vormen, die vooropgaan, die de weg bereiden, die het pad vinden of kiezen – die altijd de eersten zijn. Bij het bestuderen van dit nogal ingewikkelde onderwerp uit die nu vergeten geschiedenis moet u echter bedenken dat er zelfs vanaf het eerste begin van het eerste wortelras enkelen waren, de uitverkorenen onder de mānasaputra's, die de leiders en hoofden waren van de śishṭa's als geheel. Deze hoofden of leiders waren de bewakers, opzichters, beschermers van de opkomende menselijke levensstroom van deze vierde ronde.

Vr. – U zei dat de vissen voortbrengselen zijn uit vroegere ronden, uit de eerste en de tweede ronde.

GdeP – Waarschijnlijk de tweede.

Vr. – Dus verkeerde de bol intussen in obscuratie.

GdeP – Tussen de ronden, inderdaad.

Vr. – Omdat hij in obscuratie was, was er dus geen leven, behalve latent.

GdeP – Er leven altijd śishṭa's, die leiding geven, zelfs tijdens de obscuraties.

Vr. – Dat is juist wat ik niet begreep, dat deze śishṭa's, zelfs al was de bol in obscuratie, toch leefden en zich voortdurend voortplantten.

GdeP – Het mineralenrijk is nu slechts een geheel van śishṭa's; daarom is het betrekkelijk stil en rustig. Wanneer het mineralenrijk opnieuw zijn impuls tot leven krijgt, zou u, als u het zou kunnen zien, niet alleen heel verbaasd zijn, maar waarschijnlijk zou u zeggen: 'Lieve hemel, in wat voor geheimzinnige en eigenaardige wereld ben ik terechtgekomen?' U zou zien dat gesteenten leven en uit zichzelf bewegen. De plantenwereld bestaat nu overwegend uit levende śishṭa's. Maar als u had geleefd in een tijd dat de planten de 'meesters van de aarde' waren, zou u gedurende dat bijzondere tijdperk zien dat de planten de meest fantastische dingen deden: planten die tegen elkaar aan leunen, zich buigen naar voorbijgaande entiteiten en proberen hun bladeren om hen heen te werpen, zoals u dat zelfs nu ziet bij de venusvliegenvanger. U zou vreemde dingen zien gebeuren. De

vegetatie zou onvergelijkelijk weelderig zijn, alles één massa plantengroei die zich bijna gedraagt als quasi-zelfbewuste levende wezens. Op een heel kleine schaal gebeurt dat zelfs nu nog in de tropen. Ook veel van de lagere dieren zijn nu slechts śishṭa's – bijvoorbeeld de insecten, de vissen en de schaaldieren. U zou het helemaal niet leuk vinden als u alleen op aarde zou leven in een tijd dat bijvoorbeeld de reptielen of de kreeften hun bloeitijd doormaakten! U zou heel alert moeten zijn om uit hun buurt te blijven!

Bovendien zijn de dieren, zelfs de zoogdieren – behalve de mensapen – nu bezig śishṭa's te worden, en dat gebeurt inderdaad nogal snel. Steeds meer verliezen ze, niet zozeer hun levenskrachten, maar hun vechtlust. Ze worden steeds rustiger en sterven langzaam uit, en tenslotte blijven alleen hun śishṭa's over.

Wanneer de mensheid naar de volgende bol van onze planeetketen gaat, zullen de mensenrassen in verval zijn geraakt, verdord door ouderdom; hun vechtlust zal zijn verdwenen. U ziet voorbeelden hiervan zelfs bij volkeren die hun bloeiperiode op aarde hebben gehad. Hun energie schijnt af te nemen, en het ras of volk verliest zijn kracht, en het blijft nog gedurende enkele honderden of misschien een paar duizend jaar bestaan in een soort latente staat, waarin bijvoorbeeld de Grieken in de Middeleeuwen verkeerden en waarin de Spanjaarden tot op zekere hoogte zelfs nu verkeren na het hoogtepunt van hun sociale en politieke macht een paar honderd jaar geleden. De Noord-Amerikaanse indianen zijn een goed voorbeeld van een ras dat daarentegen uitsterft.

De menselijke śishṭa's zullen natuurlijk nog mensen zijn, maar ze zullen, relatief gezien, heel rustige ego's zijn, want hoewel ze leven en reïncarneren, en de hoogsten van de mensheid zijn, zullen ze in een soort rustperiode verkeren die eeuwen duurt. De natuur houdt hen in de loop van de eeuwen in leven voor haar toekomstige doeleinden als mensen die wachten op de binnenkomst van de nieuwe stroom van mānasaputra's in de vijfde ronde.

Vr. – Houden ze vast aan de gewoonten van die tijd?

GdeP – Welke gewoonten? Gewoonten wisselen iedere paar honderd jaar. Toch kan ik antwoorden door te zeggen: Ja, tot op zekere hoogte. Het is heel moeilijk een zo vage vraag te beantwoorden. Het hangt af van de planeetketen; het hangt af van de bol, van de graad van evolutie die de bol heeft bereikt.

Ik kan me voorstellen dat, wanneer de mensheid als geheel naar

de volgende bol gaat, de śishṭa's van deze bol van de vierde ronde, de aarde, in grote lijnen gelijk zullen blijven aan wat we tegenwoordig primitieve volkeren noemen, maar van een bijzonder gevorderd en spiritueel en ook intellectueel type – een soort eeuw van Saturnus waarin onschuld en zondeloosheid in hoge mate zullen overheersen. Ze zouden eeuwenlang leven als een quasi-slapend, volkomen gelukkig, maar niet strijdlustig soort mensen. Zij die het op zich nemen śishṭa's te worden brengen een van de grootste offers, omdat ze – tenminste tijdelijk – hun eigen evolutie doelbewust opgeven. Dit is de buddhische geest – ze geven doelbewust hun eigen evolutie met de menselijke levensgolf gedurende een deel van de volgende ronde op om hier op aarde gereed te zijn om het zaad te zijn voor de menselijke levensgolf wanneer deze in de vijfde ronde terugkeert. Wanneer de levende mānasaputrische vuren weer in hen komen, wanneer de nieuwe instroom van ego's komt, dan zullen de śishṭa's beginnen te 'ontwaken'. Ze zullen opnieuw strijdlustig worden en zich snel ontwikkelen; ze zullen eraan beginnen om beschaving te brengen. Ze zullen iets edelers opbouwen dan men ooit tevoren heeft gekend. En op deze bol, de aarde, zal een nieuwe ronde zijn begonnen.

U kunt niet zeggen dat ze als śishṭa's minderwaardige mensen zijn. Kijk naar het verloop van de Griekse geschiedenis als een voorbeeld in het klein. Bedenk wat een schitterende beschaving de Grieken in Athene en elders hadden bereikt. Denk aan de grootse literatuur die ze voortbrachten. Kijk naar wat ze bereikten; ze gaven ons zelfs veel van onze normen en waarden. Maar bedenk wat er later van hen is geworden. Ze leefden verder, en nu beginnen ze weer iets prachtigs te worden. Ze beginnen aan een opgaande fase van een kleine rascyclus. Maar in de tijd dat ze in een toestand bleven die u met śishṭa's zou kunnen vergelijken, waren ze toch mensen. Ze hadden hun steden, maar deze hadden geen betekenis voor de wereldgeschiedenis. De golf van krachtige activiteit was naar andere delen van de aarde gegaan; of om het anders te stellen, voor andere volkeren van de mensheid was de tijd aangebroken. De śishṭa's van het ras dat karmisch bestemd was om de decadente beschavingen van de landen rond de Middellandse Zee omver te werpen waren de barbaren uit het noorden. Als śishṭa's ontvingen ze de nieuwe instroom van leven, trokken naar het zuiden, overwonnen de volkeren die in het Middellandse-Zeegebied leefden, en brachten tenslotte de moderne Europese beschaving voort. Neem de hindoes uit vorige eeuwen, of de Chinezen, en veel van de Aziatische volkeren: ze zijn allemaal in

obscuratie geweest; ze waren op kleine schaal menselijke śishṭa's en zijn dat in sommige opzichten nog steeds.

Enkele rassen sterven geheel uit of worden opgenomen in nieuwe menselijke volkeren, zoals bij de Egyptenaren, de Grieken en de Romeinen gebeurde. De reden dat ze volledig verdwijnen is dat ze heel oude rassen waren. De Egyptenaren kwamen voort uit volkeren van het vierde wortelras. Ze vermengden zich met of gingen op in de nieuwe volkeren uit het oosten en bleven leven als Kopten.

Vr. – Is het juist dat wanneer HPB in *De Geheime Leer* spreekt over pralaya, of over kleinere pralaya's, ze die term soms gebruikt wanneer ze in feite obscuratie bedoelt?

GdeP – Het is mogelijk. Ik zal geen nee zeggen; het is altijd mogelijk dat termen verkeerd worden gebruikt door onoplettendheid of misschien omdat men ingewikkelde feiten vanuit een ander standpunt beziet. Maar ik denk dat uw opmerking in enkele gevallen gerechtvaardigd zou kunnen zijn. Ik weet dat het in *De Geheime Leer* een aantal keren voorkomt dat het woord *pralaya* wordt gebruikt, terwijl ik er zeker van ben dat *obscuratie* daar als een gelijkwaardige term had kunnen worden gebruikt. Er zijn echter bepaalde redenen die deze gevallen volkomen rechtvaardigen, omdat zeer diepe obscuraties bijna gelijkstaan aan pralaya zelf, bijna een volledige dood zijn. Toch zijn beide heel verschillend.

Maar ik wil over de śishṭa's het volgende zeggen, en dit is heel belangrijk. Onder de menselijke śishṭa's die overblijven wanneer de menselijke levensgolf naar de volgende bol gaat, zullen er altijd enkele zijn die het heldere licht van beschaving levend houden; en deze zijn de hoogste. Ze zijn alles wat wij kennen ver vooruit. Het is een bepaalde groep meesters, de hoogste ingewijden, de chefs, die de hele tijd over de menselijke śishṭa's waken: hen onderwijzen en leren, zorgen dat ze hun rol kunnen blijven vervullen naarmate de eeuwen voortschrijden, door nu en dan hun denken te voeden met de zaden van beschaving om zo het licht brandende te houden, zodat de śishṭa's op geen enkel moment beneden een bepaald niveau komen.

Vr. – Is er tussen twee ronden dan werkelijk iets dat we als pralaya kunnen beschouwen? Maar zijn er ook śishṭa's op een hoger gebied die niet zijn onderworpen aan wat er tijdens een obscuratie plaatsvindt?

GdeP – Ja, er zijn śishṭa's op ieder gebied – śishṭa's op aarde en op

iedere bol, en op ieder gebied van het zonnestelsel. Net als onder de mensen zijn er śishṭa's onder de goden, de dieren, de planten en in het mineralenrijk. Śishta's zijn er overal, omdat iedere klasse van entiteiten haar opgang heeft, haar hoogtepunt, haar neergang, haar śishṭa-stadium, en dan weer een opgang. Zo gaat de natuur te werk: een werkwijze die overal één gemeenschappelijke, fundamentele wet volgt. Maar om het eerste deel van uw vraag te beantwoorden, u heeft het helemaal verkeerd als u aanneemt dat er op de bollen pralaya's zijn tussen twee ronden. Pralaya betekent dood en ontbinding, en u ziet direct het verschil tussen een pralaya en een obscuratie. Een mens is in obscuratie als hij slaapt, maar hij komt in de pralaya van zijn lagere beginselen wanneer hij sterft.

Vr. – Zijn de nirmāṇakāya's in zekere zin śishṭa's?

GdeP – Voorzover het mensen betreft, zou u hen geen śishṭa's kunnen noemen. Maar er zijn śishṭa-nirmāṇakāya's die de leraren zijn van de śishṭa-mensheid.

Vr. – We spreken over de mahāpralaya wanneer alles is ontbonden.

GdeP – Ja, dat is van toepassing op het zonnestelsel, of zelfs op de hele planeetketen.

Vr. – Betekent dat woord *alles* meer dan onze hele kosmos die in de melkweg ligt besloten?

GdeP – In dit geval zou het betekenen alles wat wordt beïnvloed door de *universele* mahāpralaya – dat wil zeggen, alles binnen de melkweg.

Vr. – Is er een universeel mahāpralaya dat van toepassing is op de gehele oneindigheid?

GdeP – Nee, natuurlijk niet, want dat zou betekenen dat de oneindigheid ophield te bestaan, wat absurd is.

Vr. – Want, als die er zou zijn, zouden ook de śishṭa's daardoor worden getroffen, en waar zouden de zaden zijn voor de volgende periode van manifestatie?

GdeP – Een pralaya of een manvantara, hoe groot ook, is iets heel

beperkts vergeleken bij de oneindigheid. Daaruit volgt dat hoe groot een stelsel misschien ook is, of het nu een planeetketen, een zonnestelsel, een melkweg of tien miljoen melkwegen betreft, er altijd de omringende, omvattende oneindigheid is, die geen grens heeft, maar eenvoudig eindeloosheid is. Het is duidelijk dat deze geen pralaya kan ondergaan, omdat als ze dat deed, de oneindigheid begrensd zou zijn – wat absurd is. Ze is DAT wat elk menselijk begripsvermogen te boven gaat, omdat het menselijk begripsvermogen eindig is. Ik zou de oneindigheid nooit een 'entiteit' noemen.

Vr. – HPB spreekt over ruimte als een entiteit.

GdeP – Ja, maar alleen de ruimte van een melkweg, of de ruimte van tien miljoen melkwegen. Maar daar voorbij is altijd de grenzeloze oneindigheid – grenzeloos, zonder beperking.

Vr. – Is het niet beter om uitdrukkingen zoals in de *Bhagavad Gītā* te gebruiken: 'een deel van zichzelf'?

GdeP – Ja, maar daar wordt verwezen naar de belichaming van een god, of de incarnatie van een mahātma, of van een boeddha, of van een mens. Bijvoorbeeld een straal uit mijn eigen innerlijke god brengt mij voort en toch blijft mijn innerlijke god van mij gescheiden, en ik ben maar een 'deel van mijzelf'. De 'Krishṇa' in mij is op zijn eigen gebied, toch brengt hij mij voort. De Krishṇa van de melkweg brengt de melkweg voort als een entiteit, maar blijft apart, ervan gescheiden. De zon zendt een straal uit, maar blijft ervan gescheiden en verschillend.

Vr. – Oneindigheid is onuitputtelijk.

GdeP – Onuitputtelijk is nauwelijks het woord: het is DAT. In dit verband werd nooit een verhevener woord gezegd dan het aanwijzend voornaamwoord DAT.

Vr. – Wanneer het leven begint te ontwaken, moeten er binnen deze wereld die in pralaya was śishṭa's zijn geweest, niet alleen erbuiten, zodat zelfs de grootste en meest volledige pralaya nog levende wezens zou hebben die in een soort slaaptoestand verkeren en niet in een staat van ontbinding. Klopt dat?

GdeP – In het algemeen is dat juist. Deze śishṭa's zijn met al het andere verdwenen in de pralaya, maar blijven nog als śishṭa's op de

innerlijke gebieden bestaan, en zijn daarom de levenszaden. U moet ervoor oppassen om het woord pralaya niet verkeerd te gebruiken. Śishta's op elk gebied kunnen op dat gebied alleen in obscuratie blijven bestaan. Wanneer dat gebied in de pralaya verdwijnt, blijven zelfs de śishṭa's niet bestaan op het gebied dat is verdwenen – wat absurd zou zijn. Neem onze eigen melkweg: als de tijd daarvoor aanbreekt, zal hij verdwijnen, maar in de abstracte ruimte die nu is gevuld met wat u de melkweg noemt, blijven de verborgen levenszaden achter, de spirituele śishṭa's van die melkweg.

Vr. – Zijn ze bewust of onbewust?

GdeP – Het hangt ervan af wat u onder deze woorden verstaat. In het geval van de mensheid op deze bol zullen ze bewust zijn. Als het śishṭa's van het mineralenrijk betreft, zijn ze niet bewust, ze slapen. Wanneer het de goden betreft, zullen de śishṭa's goddelijk bewust zijn, en alleen śishṭa's vergeleken met wat ze op het hoogtepunt en in de bloei van hun evolutie waren.

Vr. – Hebben bij die nieuwe ontwaking de andere melkwegen van de ruimte iets te maken met het begin daarvan?

GdeP – Absoluut, alle melkwegen zijn nauw met elkaar verbonden, want elke melkweg is een belichaamde ziel, zoals mijn ziel dat is. Gezamenlijk vormen ze het fysieke lichaam of voertuig van een superkosmische entiteit die in nog grootser ruimten van de oneindigheid leeft.

Vr. – HPB zegt in *De Geheime Leer* duidelijk dat ze hun eigen soort opnieuw voortbrengen.

Vr. – Zou men deze śishṭa's niet kunnen opvatten als levensessenties op de vormloze gebieden van het vorige manvantara? Wanneer u de śishṭa's zaden noemt, is men geneigd te denken aan het zaad van een stoffelijk atoom.

GdeP – De śishṭa's vertegenwoordigen zowel de stoffelijke als de andere aspecten. De psychische śishṭa van een reïncarnerende entiteit, bijvoorbeeld, is dat bijzondere levensatoom of die levenskiem die, wanneer de tijd daarvoor aanbreekt, zijn weg zal vinden naar een vrouwelijk lichaam en bevrucht zal worden en het nieuwe lichaam zal voortbrengen van het reïncarnerende ego. Dat ene bijzondere levensatoom is de śishṭa van het individuele lichaam.

Vr. – Als we het vermogen hadden ontwikkeld om te kunnen waarnemen, zouden we de hele wereld en alles wat erin gebeurt kunnen zien.

GdeP – Ja, dat is zo.

Vr. – Alles wat u heeft gezegd is een poging ons inzicht te geven in het proces van de incarnatie van de mānasaputra's, en in min of meer hetzelfde proces dat plaatsvindt bij de incarnatie van een menselijke ziel in een lichaam.

GdeP – Die processen zijn in principe hetzelfde.

Vr. – Ik weet niet of het volgende beeld juist is: dat deze cel, dit levensatoom dat een zaadcel wordt, die ene die bevrucht en zich tot een lichaam ontwikkelt, een monade is, een monadisch levensatoom in een veel vroeger stadium, en behoort tot een menigte die een hogere staat van monaden vormt, zodat geleidelijk nieuwe monaden incarneren in dit lichaam met hogere monaden, zoals officieren in een leger steeds hogere graden hebben tot aan de generaal toe.

GdeP – Als ik u goed begrijp, klopt die gedachte bijna precies. En als u die volgt, zult u zien hoe verreikend de uitspraak van de Heer Boeddha was in zijn laatste woorden: 'Broeders, de mens is een samengestelde entiteit; breng uw eigen verlossing tot stand.' De mens is een leger van monaden; hij is een menigte; hij is een kosmos; hij is verbonden met het hoogste en verbonden met het laagste; en al die monaden werken met elkaar samen. Zo is de structuur van de constitutie van de mens, met aan de top de spirituele 'generaal' en met als laagste rang de psychofysieke soldaat die ik ben, of die u bent. De 'generaal' is de innerlijke god.

Het is een werkelijke openbaring als u deze gedachte begrijpt, en een sleutel om veel dingen te begrijpen. Ik heb hier vijf kwartier gesproken. Laten we de bijeenkomst besluiten.

[Luiden van de gong. Stilte.]

Supplement

Tien families van monaden 12 november 1935

GdeP – Als we spreken over de dhyāni-chohans en hun drie klassen die in het hiërarchische stelsel van evoluerende monaden op deze keten hoger staan dan de mens, kan iemand me dan vertellen hoeveel rijken of klassen van monaden er op de bollen van onze keten zich ontwikkelen en wat deze rijken zijn? Dit onderwerp bevat een wereld van tot nadenken stemmende ideeën. Nog een vraag: In onze literatuur is gezegd, door zowel HPB als mijzelf, dat er op de bollen van de keten verschillende families van monaden zich ontwikkelen die elkaar langs de bollen opvolgen. Heeft iemand hierover een stimulerende gedachte? Waar zijn deze verschillende families of klassen van evoluerende wezens? Wij mensen, bijvoorbeeld, vormen één van die klassen.

Deze vragen stel ik min of meer om de volgende reden: Als u het juiste antwoord op deze vragen vindt, zult u begrijpen wat obscuraties zijn. U zult er enig idee van hebben hoelang een obscuratie van een bol duurt. U zult begrijpen dat niet *alle* bollen van de planeetketen in slaap zijn of sluimeren tijdens een obscuratie van een bol, en dat ze niet blijven sluimeren of slapen gedurende de geweldig lange tijd die het bijvoorbeeld een menselijke levensgolf kost om een ronde langs de bollen van de keten te maken. Het zou dwaas zijn om aan te nemen dat onze mensheid de enige evoluerende familie op alle twaalf bollen van de planeetketen is, en dat de andere elf bollen, afgezien van onze bol D, dus eeuwenlang in een nutteloze slaap of sluimerend blijven, totdat de menselijke levensgolf in volgorde van evolutie deze bollen weer bereikt. Ik zal mijn eerste vraag herhalen: Kan iemand ons er enig idee van geven waar deze evoluerende families van monaden zijn?

[De door verschillende studenten gegeven antwoorden kunnen hier door ruimtegebrek niet worden weergegeven. Maar dit doet geen

afbreuk aan de helderheid van GdeP's opmerkingen.]

GdeP – Dit is een heel ingewikkeld onderwerp. Toch is het eenvoudig als u de basisgedachte van tien, of in feite twaalf – maar laten we zeggen tien – verschillende families of levensgolven begrijpt, die elkaar opvolgen langs de bollen van de planeetketen. Obscuratie betekent niet dat een bol, wanneer een levensgolf die verlaat, in obscuratie of sluimerend blijft tot diezelfde levensgolf daarheen terugkeert na zijn ronde te hebben gemaakt langs alle andere elf bollen van de keten. Obscuratie betekent de tijd tussen het verlaten van de ene levensgolf en het verschijnen op dezelfde bol van de eropvolgende levensgolf.

De tien verschillende families van monaden zijn dus, om een deel van mijn eigen vraag te beantwoorden, min of meer tegelijkertijd op de verschillende bollen van de keten. Niettemin zijn ze alle ook op deze bol *vertegenwoordigd*, en op dezelfde manier zijn ze allemaal vertegenwoordigd op elk van de andere elf bollen van de keten. Hoe? Door hun śishṭa's. U ziet hier zowel de geweldige omvang als het mededogen van de manier waarop dit geregeld is: hoe de goddelijke intelligentie van de grote planeetgeest, die de god van onze keten is, door zijn eigen leven en samengestelde constitutie het hele proces of de hele procedure van het evolueren van de lagere wezens met wijsheid en liefde heeft vervuld. Als een voorbeeld op deze aarde hebben we naast de śishṭa's van de andere rijken, en naast de levensgolf die nu speciaal hier evolueert, die overwegend ons mensenrijk is, ook de śishṭa's van de drie klassen van dhyāni-chohans bij ons.

Dit betekent dat er zelfs boven onze meesters vertegenwoordigers zijn, de śishṭa's, van de drie klassen van dhyāni-chohans die op deze bol wachten om te ontwaken tot wij als levensgolf deze bol D zullen hebben verlaten, en tot de eerste of ons opvolgende levensgolf van dhyāni-chohans deze bol bereikt.

Onder ons bevinden zich ook onze jongere broeders, de dieren. Wij mensen zijn voor hen dhyāni-chohans. Het plantenrijk heeft als zijn helpers die hoger staan het dierenrijk; en dit patroon gaat zo verder langs de schaal naar omlaag. Ieder rijk leidt het volgende en lagere rijk en helpt het op die manier vooruit en omhoog. Zo wijzen de planten de mineralen de weg omhoog. De dieren wijzen de planten de weg omhoog. De mensen begeleiden de dieren opwaarts. Het laagste rijk van de dhyāni-chohans leidt ons mensen opwaarts; het volgende en hogere dhyāni-chohan-rijk leidt het eerste of laagste van

de drie dhyāni-chohan-rijken; en het hoogste dhyāni-chohan-rijk geeft leiding aan de tussenliggende levensgolf van dhyāni-chohans.

Ziet u het beeld voor u? Het wiel van het leven, waarvan iedere spaak een levensgolf is, wentelt dus voortdurend en gelijktijdig langs alle bollen. Er is een voortdurend ronddraaiende beweging of revolutie, zodat geen bol van de planeetketen op een of ander moment in het ketenmanvantara, of gedurende de dag van Brahmā, lange tijd slaapt.

De enige tijd dat een levensgolf niet op een of andere bol van onze keten is, is gedurende die betrekkelijk korte perioden van overgang tussen twee bollen, wanneer de levensgolf zijn betrekkelijke korte periode van rust heeft. Maar deze overgangsperioden zijn altijd veel korter dan de perioden van activiteit van de levensgolven op de respectieve bollen.

Levensgolven en śishṭa's 10 december 1935

Ik begrijp niet waarom er over levensgolven enige verwarring zou zijn. 'Levensgolven' is slechts een synoniem voor het woord 'rijken', voor klassen van monaden. Elk rijk is een levensgolf. Ieder rijk of iedere levensgolf doorloopt tijdens zijn evolutie op een bol, bijvoorbeeld de onze, een bepaald aantal omwentelingen of evolutionaire rondgangen of stadia van ervaring. Deze noemen we wortelrassen, speciaal als we spreken over de menselijke levensgolf of het mensenrijk. Iedere levensgolf maakt zeven omwentelingen of doorloopt zeven evolutiestadia of -fasen van ontwikkeling in zijn manvantara op een bol. Deze zijn de verschillende delen van de levensgolf. Bij mensen noemen we ze wortelrassen, zeven of tien wortelrassen voor de evolutionaire ontwikkeling van het mensenrijk of de menselijke levensgolf op deze bol D. Een bijna identiek proces vindt plaats voor de andere levensgolven of rijken of klassen van monaden.

Deze rijken of klassen van monaden of levensgolven volgen elkaar op langs de keten van bollen. Daarmee wordt bedoeld dat normaal gesproken de minst ontwikkelde klasse het eerst komt: het eerste elementalenrijk. Dit rijk ondergaat zijn zeven omwentelingen of kringlopen. Noem ze wortelrassen. Het verlaat de bol. Zijn śishṭa's blijven achter en na een korte periode van obscuratie of rust verschijnen de voorlopers van het tweede elementalenrijk, dat precies hetzelfde doet als het eerste elementalenrijk of de eerste levensgolf; het gaat door zeven evolutionaire omwentelingen of wortelrassen, en verlaat dan de bol die korte tijd in obscuratie gaat. Dan verschijnen de voorlopers

van het derde elementalenrijk wat op precies dezelfde manier plaatsvindt als bij de twee voorgaande elementalenrijken. Daarna komen de voorlopers van het mineralenrijk dat zijn zeven omwentelingen of stadia doorloopt. Wanneer de mineralen klaar zijn op de bol, verlaten ze hem. De bol heeft zijn periode van obscuratie, en dan komen de voorlopers van de planten en doen hetzelfde. Dan komen de voorlopers van de dieren, en tenslotte verschijnen de dieren. Dan komt het mensenrijk of de menselijke levensgolf die zijn zeven wortelrassen doorloopt. Ieder wortelras is op zijn beurt verdeeld in onderrassen. Vervolgens verlaat de menselijke levensgolf, het mensenrijk, de bol, die dan een korte obscuratieperiode doormaakt. Dan komt het eerste rijk van de dhyāni-chohans; enz., enz., tot de zeven klassen van monaden, de zeven rijken, ieder met zijn zeven wortelrassen, hun eigen rondgang hebben voltooid.

We zien dus de reden waarom een bol bewoond wordt door of vol raakt met levende wezens – de śishṭa's van dàt rijk dat op een bepaald moment in manvantara is op de bol en daar de ervaringen van zijn levensgolf ondergaat, zoals ons mensenrijk dat nu doet, plus al de andere voorafgaande rijken die op zo'n bol in hun verschillende verschijningsvormen bestaan. De levensgolven van de dhyāni-chohans, die op ons volgen en hoger dan ons mensenrijk of onze levensgolf staan, dalen neer langs de voorafgaande bollen – bollen C, B en A – en zullen na verloop van tijd de aarde bereiken. Dan zullen wij natuurlijk verder zijn gegaan, terwijl we onze śishṭa's hier achterlaten, en zullen opstijgen langs de bollen E, F en G. Als ik zeg 'wij', bedoel ik al de rijken die aan de dhyāni-chohan-rijken voorafgaan. Het beginsel is heel eenvoudig. De complicatie ontstaat omdat er zoveel rijken zijn die zich in zekere zin vermengen.

Nu wil ik nader ingaan op de lagere rijken of levensgolven, hun lijden en genoegens, enz. Neem ter illustratie een willekeurige levensgolf of rijk, en als u de gedachte eenmaal begrijpt, kunt u deze toepassen op de andere levensgolven of rijken. Neem bijvoorbeeld de vissen: ze zijn een ondergeschikt rijk binnen het grotere dierenrijk. Toch vertegenwoordigen ze een bepaalde klasse van monaden. De monaden van deze bepaalde klasse of ondergeschikte levensgolf staan allen onder de algemene leiding van een verheven dhyāni-chohan waarvan ze het spoor volgen, en de vissen staan onder de speciale leiding of bescherming van deze dhyāni-chohan. Dit is ook van toepassing op de andere dieren, waarvan elk onderrijk zijn eigen speciale of leidende dhyāni-chohan heeft. Deze vis-dhyāni-chohan is

de stille wachter van het onderrijk of de sublevensgolf van de vissen. Op precies dezelfde manier is de stille wachter van onze eigen menselijke levensgolf dat verheven spirituele wezen dat wij volgen op onze evolutieweg.

Neem de levensatomen van mijn huidige lichaam; ik bedoel de levensatomen die zijn ontstaan uit mijn spirituele substantie als mijn eigen spirituele afstammelingen, of kindervonken van mijn eigen spirituele vuur, levensatomen van mijn eigen specifieke monadische svabhāva. Deze elementale wezens zullen in ver in de toekomst liggende eeuwen achter mij aankomen. Ik zal hun stille wachter zijn, hoewel ik hen vanzelfsprekend ver vooruit zal zijn, terwijl ik zelf evolueer en de wegen van mijn eigen bijzondere lotsbestemming volg. Deze levensatomen zullen dan niet langer zijn zoals nu: slechts levensatomen in mijn lichaam. Maar omdat ze lerende entiteiten, evoluerende wezens, zijn, zullen ze al die bijzondere stadia van hun ontplooiende individualiteit doorlopen die ze op een bepaald moment in de toekomst zullen hebben bereikt.

Wat dus nu de vissen zijn van dat specifieke onderrijk waren vroeger de levensatomen in het lichaam van een zelfbewust wezen zoals een mens. *Nu* zijn ze vissen. Deze klasse van monaden zal in toekomstige eeuwen wezens worden of lichamen bewonen die hoger zijn dan hun vislichamen van nu, en tenslotte zullen ze zich ontwikkelen tot het menselijke stadium. Ik bedoel niet dat de vislichamen zich zullen verfijnen tot ze als lichamen een menselijke vorm zullen aannemen. Dat is de gedachte niet. De vislichamen zullen eenvoudig uitsterven als ze voor de monade niet langer van nut kunnen zijn. Als een versleten kleed zullen ze nutteloos worden omdat de monaden hun vis-stadium achter zich hebben gelaten. Ze zullen in een hoger stadium zijn gekomen dan het vis-stadium. Alle andere klassen van wezens in het dierenrijk – paarden, honden, katten, wormen, wat u maar wilt – vertegenwoordigen elk een orde of klasse of familie van wezens, een bepaalde suborde, sublevensgolf, onderrijk van monaden die nu zijn tegenwoordige evolutiestadium doormaakt.

De Ouden hadden deze gedachte wanneer ze spraken over visgoden, wolfgoden, mens- en plantgoden en dergelijke. De hamadryaden of dryaden, de nimfen en najaden, waren eenvoudig namen die door de Grieken en Romeinen werden gegeven aan de toen bestaande monaden in hun toenmalige of tegenwoordige vorm. Dus was de dryade [boomnimf] het evoluerende wezen dat zich tot uitdrukking bracht als een boom – niet de monade, maar de boom zelf.

Vr. – Wat is het verschil tussen de monade en de hamadryade.

GdeP – Hetzelfde relatieve verschil dat er is tussen de monade die uw innerlijke god is en u die een mens bent.

Vr. – Die is mānasisch.

GdeP – Die is *kāma*-mānasisch, maar de monade in u is uw innerlijke god. Wanneer u echter uw innerlijke god wordt, zult u niet langer C.R. zijn. Zo is het ook met de boom. Hij is nog niet de goddelijke monade. Hij is eenvoudig de dryadische of hamadryadische entiteit. Zoals u een mens bent, geïnspireerd door een spirituele monade die zich uitdrukt in een lichaam van vlees, zo wordt een boom zwak geïnspireerd door een spirituele monade, en de hamadryade drukt zich uit door middel van een boomlichaam.

Waarom dieren lijden

Het is voor mij altijd iets pijnlijks om te zien dat mensen hun geweten sussen wanneer het lijden van de lagere wezens in het geding is en zeggen: 'Wel, in feite lijden ze niet zo erg. Hun zenuwen zijn niet zo gevoelig als onze menselijke zenuwen, en, hoe dan ook, ze zijn niet zelfbewust, en zullen in de toekomst wel hun beloning krijgen.' Ik heb nooit gehouden van de gedachte dat ik naar de hemel zal gaan, en dat ik, omdat ik een kans heb om daarheen te gaan, hier op aarde eenvoudig de afgeroomde melk moet drinken!

Deze dingen hebben een reden. De lagere schepsels lijden werkelijk, en misschien meer omdat ze niet kunnen spreken. Lijden in stilte, stilzwijgend lijden, voorzover wij mensen dat kunnen begrijpen, is misschien pijnlijker dan het geval van een mens die kan gillen en schreeuwen en drukte kan maken over zijn pijn – en sommigen van ons doen dat zeker! Ik wil geen aanmerkingen maken op iemand behalve op die zelfzuchtige mensen, bijvoorbeeld, die proberen ons hart het zwijgen op te leggen en ons gevoel van sympathie proberen te smoren door te zeggen, zoals we zo vaak horen, dat de dieren niet lijden, dat er goed voor hen wordt gezorgd, dat de goden voor hen zullen zorgen! Dat is echter niet waar, of tenminste maar half waar. Karma is strikt rechtvaardig, altijd meedogend, en dit mededogen heeft een kosmisch bereik. Als een dier zijn poot zet in een strik of een val, zal het vast komen te zitten en verwond raken, en zou kunnen sterven. De karmische wetten, in dit geval vertegenwoordigd

door een wrede stalen strik, gaan niet opzij omdat het dier in zijn onschuld in die val loopt, die daar door menselijke wreedheid is gezet. Helemaal niet. De dieren leren door te lijden, dat is waar. Maar waarom zouden ze moeten lijden?

Het heeft geen zin, het is verkeerd, onze ogen te sluiten voor wat er om ons heen gebeurt. En wel om deze reden. Ik heb er al eerder vaag over gesproken, maar ik spreek met de grootst mogelijke terughoudendheid, want het is spelen met vuur. De dieren lijden echter door twee oorzaken. Ten eerste omdat ze op elkaar azen, karma. Hij die het zwaard opneemt zal door het zwaard omkomen is een oud gezegde, en het is waar. Op hem die op anderen jaagt, zal op zijn beurt worden gejaagd. Dat spreekt vanzelf. Ten tweede omdat er slecht karma is dat in een vroeger kosmisch manvantara door diezelfde wezens was gezaaid, slecht karma dat nog niet is vereffend, dat nog moet worden afbetaald, dat nog niet is uitgewist, en daarom kwamen ze het tegenwoordige kosmische manvantara binnen op de laagste trede, en zijn nu bezig zich een weg omhoog te banen.

Ik zal proberen dit te illustreren aan de hand van de geboorte van een kind. Zijn karma brengt het in een bepaalde omgeving, die we X kunnen noemen. Een ander kind wordt in een andere omgeving geboren, die we Y kunnen noemen. De omgeving X is zodanig dat ze dat ongelukkige kind geen redelijke kansen in het leven schijnt te geven. De omgeving Y van het andere kind is zo dat ze de mens alle mogelijke voordelen biedt. De omgeving van het eerste kind zal het, als het volwassen is, steevast in een penitentiaire inrichting brengen, tenzij het voldoende fatsoen in zich heeft om zijn weg te verlichten en op het rechte pad te blijven. Waarom wordt het ene kind geboren in de omgeving X en het andere in de omstandigheden Y? Dat is zijn karma, zijn eigen vroegere daden.

Dat vroegere leven van het pasgeboren kind is te vergelijken met het vroegere kosmische manvantarische bestaan van deze huidige monaden die lager staan dan de mens.

In dat vroegere kosmische manvantara gingen al de verschillende klassen van monaden om hun paranirvāṇa te bereiken – toen dat vroegere kosmische manvantara eindigde – in hun nirvāṇa. Ze bestaan in verschillende klassen, maar wanneer het nieuwe kosmische manvantara begint, moeten al die verschillende klassen van monaden, van de hoogst ontwikkelde tot de minst geëvolueerde, dat manvantara bij het begin beginnen. Ze kunnen niet halverwege of aan het eind beginnen. Ze moeten alle hun rol spelen in het drama op

het toneel van het nieuwe kosmische manvantara. Zij van wie het karma hoog, verheven, schitterend is geweest, gaan door de lagere rijken, de lagere stadia, zonder het te beseffen, precies zoals de menselijke monade door de voorbereidende voorgeboortelijke stadia van haar groei gaat zonder zelfbewustzijn. Maar de monaden die in het laatste leven karmisch slecht waren, of onvolkomen waren ontwikkeld, hebben, wanneer het nieuwe kosmische manvantara begint, een min of meer ontwakend bewustzijn in de laagste stadia die ze moeten doorlopen. We noemen ze de elementalenrijken, het mineralenrijk, het plantenrijk en het dierenrijk. Dat is de sleutel.

Het lijden van de lagere wezens hangt dus af van nog niet afgewerkt karma dat in het vorige kosmische manvantara nog niet is goedgemaakt, en waar ze nu voor moeten betalen, dat ze nu moeten uitwerken; en van hun grove, dierlijke instincten. Dat is heel duidelijk. Als u de lagere wezens bestudeert, zult u zien dat ze allemaal op elkaar azen; ze jagen alle op elkaar en proberen de ander te doden. Geen wonder dat deze aarde een myalba, een hel, wordt genoemd. De mensen zouden nu beter moeten weten. En toch, hoezeer leven wij mensen, met onze grove en dierlijke instincten en door de manier waarop we handelen, niet op hetzelfde lage gebied! Kijk eens hoe de mensen elkaar gebruiken, misbruiken, mishandelen, soms door sluwheid, soms door geweld, soms zelfs door zijn edelste vermogens, zoals liefde, sympathie en vriendelijkheid te ontwijden en voor lage en slechte doeleinden te gebruiken. Denkt u dat deze dingen door de lipika's niet worden opgetekend? In het huidige kosmische manvantara òf in het komende manvantara zullen we tot de laatste cent moeten betalen, niet alleen collectief als mensen maar ook individueel. Het hele doel van de natuur is om harmonie te laten voortkomen uit disharmonie, en onrecht wordt aangewend om een goddelijk doel te dienen. Er is een occulte compensatie voor het lijden dat de lagere wezens ondergaan, en het is de manier waarop hun dierlijkheid uit hen wordt weggebrand. Ze leren de les, een harde les, maar we hebben hier te maken met ernstige zaken.

En laat ik u nu op een gedachte wijzen die de dugpa's ons willen influisteren. Zij zouden kunnen zeggen: 'Het is waar, daarom is het een daad van vriendelijkheid om iemand te behandelen zoals hij u heeft behandeld. Hij leert daardoor.' Ik zeg u dat dit een verdraaiing van wijsheid is tot duivelse praktijken. Want het helse werk wordt dan door u eenvoudig voortgezet. U blijft dan in de afgrond in plaats van eruit op te stijgen en een voorbeeld te stellen van harmonie, zelf-

bedwang, zelfcontrole, rechtvaardigheid en mededogen. Vergeld het kwaad altijd met het goede, verbind het goede aan rechtvaardigheid, en dat betekent: vermijd louter gevoelsmatige reacties.

Śishṭa's openen het drama van het menselijke leven — 25 februari 1936

Verwar de śishṭa's niet met de mānasaputra's, hoewel de śishṭa's natuurlijk belichaamde mānasaputra's waren, precies zoals wij dat in zekere zin zijn. Wat zijn de śishṭa's? Onder andere zijn ze de beste leden van elke afzonderlijke levensgolf die op een bol worden achtergelaten wanneer de levensgolf de bol verlaat en naar de volgende bol gaat. Deze śishṭa's worden gezamenlijk zaad-manu's genoemd. HPB heeft diezelfde śishṭa's, wanneer de levensgolf opnieuw de bol bereikt waar deze zich op bevinden – in dit geval onze aarde, bol D – de wortel-manu's genoemd, omdat de zaden nu de wortel of de wortels zijn geworden van de mensenrassen, waarbij de menselijke boom bestaat uit de opeenvolgende zeven wortelrassen.

De evoluerende monaden die in een ronde langs een keten van bol naar bol gaan zijn mānasische monaden, en daarom zijn ze mānasaputra's. Dit beantwoordt de vraag over de mānasaputra's die uit de derde ronde zijn overgekomen naar de vierde ronde, en de bollen doorlopen tot ze op aarde, bol D, komen. Ondertussen waren er op deze bol D de śishṭa's, de uitverkorenen, de bloem van het wortelras, zoals dat op bol D was tijdens de derde ronde. Zij zijn altijd de hoogsten, de voorlopers van een ras, zodat ze gereed zullen zijn de lichamen te verschaffen voor de monaden wanneer deze in de volgende ronde binnenstromen. Zij zijn de wortels, de ouders, van de menselijke familie. Daarom zijn ze voor onze levensgolf belichaamde mensen met een evolutionaire graad die overeenkomt met de ronde waarin zij śishṭa's zijn.

Er zijn verschillende klassen van deze śishṭa's. Ze zijn niet alle identiek als erwten in één dop, evenmin als menselijke ouders identieke individuen zijn. De śishṭa's openen het drama van het menselijke leven op een bol. Ze openden het drama van het menselijke leven op deze bol aan het begin van deze vierde ronde. Vergeleken met de honderden miljoenen waaruit de mensheid later zou bestaan, waren ze aan het begin van de vierde ronde op deze bol relatief gering in aantal. Maar in hun verschillende klassen – laten we zeggen zeven klassen van de hoogste mensen tot wat wij nu primitieve

volkeren noemen, maar in elk van de gevallen waren ze śishṭa's, want iedere klasse vertegenwoordigt de hoogsten van zijn eigen klasse – voelden de śishṭa's de binnenkomende impulsen van de ronde die onze bol bereikten.

Toen ze de binnenkomende golven van de ronde voelden, begonnen ze hun aantal te vergroten, en dit ging steeds door, terwijl de individuen die aldus in aantal groeiden, en die in de lagere klassen ervan evolueerden, min of meer in een gevoelloze, quasi-niet-zelfbewuste toestand waren, niet geheel verstandeloos, maar wat hun vermogen tot denken betreft als kleine kinderen, in zekere zin intuïtief, actief, alert, springlevend, maar ze bezaten nog geen intellect. Stel u voor dat er rassen van hen waren, nog niet als volledige mensen ontwaakt, met uitzondering van de hoogste en misschien de op een na hoogste klassen van śishṭa's, en misschien de op twee na hoogste klasse. Deze waren de spirituele goden, intellectuele goden op aarde, die als een broederschap de vlam van spiritualiteit en intellectualiteit brandende hielden.

Maar de andere śishṭa's waren wat wij de mentaal nog onontwikkelde klassen kunnen noemen, de zaden of wortels van de toekomstige mensheid. Zo ging de evolutie verder nadat de levensgolf definitief zijn impuls aan de aarde gaf. Het aantal van wat eerst de śishṭa's waren nam sterk toe, zodat er miljoenen en miljoenen van deze individuen waren die wat hun intellect betreft in een droomstaat van bewustzijn verkeerden. Eerst waren er de astrale puddingzakken, vervolgens het tweede wortelras, en daarna kwam het derde wortelras. Deze mānasaputra's uit de vorige ronde, die eenvoudig de menselijke monaden van de vorige ronde waren, wachtten al. Ze wilden niet in het eerste wortelras incarneren. 'Geen geschikte voertuigen voor ons.' Ze wilden niet in het tweede wortelras incarneren. Op enkelen na. Zelfs in het eerste wortelras waren er enkele monaden, de meest geëvolueerde, zeer weinige, die om karmische redenen, zo goed ze konden, de onvolmaakte 'menselijke' voertuigen verlichtten met het vuur van het denkvermogen, en op die manier brachten ze mensen voort, en ze sloten zich aan bij de hogere klassen van de śishṭa's. In het tweede wortelras waren er meer die dat deden, maar pas in het derde wortelras waren de menselijke voertuigen voldoende geëvolueerd. Ze waren niet langer puddingzakken, niet langer zwevende astrale vormen, ze waren wat hun lichaam betreft min of meer op apen lijkende mensen. Maar de monaden wachtten; en toen ze vonden dat het hersenweefsel, het zenuwstelsel van de lichamen, en

het innerlijke psychische gestel door de evolutionaire groei van de vorige tweeënhalve rassen min of meer was gestimuleerd, begonnen de monaden als een klasse de lichamen binnen te gaan en daarin het vuur van het denkvermogen te ontsteken.

Denk aan de analogie, de meestersleutel. Beschouw de incarnatie van een monade in deze tijd. Er zijn miljoenen en miljoenen menselijke monaden in een post-devachanische toestand, die op dit moment wachten om te incarneren. Dat is altijd zo geweest. Zij die tot hun specifieke familie worden aangetrokken en een passend lichaam vinden, incarneren. Zo was het ook met de wachtende mānasaputra's, de monaden uit de vorige ronde, de vroegere mensen. Wanneer een monade nu onder ons incarneert, verlicht ze niet het ongeboren kind in de schoot met het vuur van het denkvermogen, noch het pasgeboren kind, noch het kind van één jaar of twee of drie jaar oud, of van vijf of zes jaar. Het is een geleidelijke ontwikkeling, een proces dat tijd vergt. Maar zodra de straal van de monade in ons dat kan, verlicht hij het denkvermogen van het kind meer en meer. Incarnatie is een geleidelijk steeds verdergaand proces.

Groei vindt spiritueel, intellectueel en fysiek plaats door impulsen, door de ene impuls na de andere, zoals golven die op het strand breken. Dan ontwaken we plotseling en we beseffen dat ons iets nieuws ten deel is gevallen, maar er zijn perioden van voorbereiding geweest voor elke impuls die we erkennen. De dag komt tenslotte dat we betrekkelijk volledig mens worden, en we beseffen dat we om mens te worden de periode van de afgelopen jaren hebben moeten doormaken.

De śishṭa's zouden in deze tijd overeenkomen met ouders. De ouder is een hoogontwikkeld wezen vergeleken met het kind in de moederschoot. De ouders verschaffen het lichaam; en het incarnerende ego doet zijn best om de rest te doen, samen met de krachten van de natuur die het lichaam van het kind vormgeven en opbouwen en het doen groeien en zich ontwikkelen, zodat zijn vermogens en kracht vorm krijgen en zich uitbreiden. Stukje bij beetje, dag na dag, maand na maand, jaar na jaar manifesteert het denkvermogen zich steeds meer in het opgroeiende kind tot we tenslotte een denker zien. Precies zo was het met de klassen van monaden die de tijd afwachtten tot de onvolgroeide wortelrassen – het eerste, het tweede en de eerste helft van het derde – gereed waren in grotere mate het vuur van het denkvermogen te ontvangen. Er is niets magisch hierin. Het enige wat u hoeft te doen is het proces van het incarneren van ego's zoals dat nu

bij ons gebeurt naar analogie toe te passen op het verleden, waarbij de klassen van mānasaputra's zijn te vergelijken met onze ego's en het eerste, tweede en derde wortelras met onze lichamen.

Hetzelfde beeld kunt u nu voor ons mensen maken: Er zijn nu op aarde hoogontwikkelde, heel beschaafde, mensenrassen. Er zijn er die in obscuratie zijn. Onder ons zijn ook primitieve volkeren, stammen, rassen. Een menselijke monade die door karmische bestemming wordt aangetrokken om te incarneren in een lichaam dat wordt geboren in een hoogbeschaafde familie, zoals bijvoorbeeld een Europese of Amerikaanse, zou niet worden aangetrokken tot het lichaam van een laag ontwikkelde mens, een Hottentot, of een eilandbewoner van de Andamanen. Ik, een denkend mens, zou er niet voor kiezen om mijn spirituele visie en intellectuele vermogens te beperken door te proberen in een menselijk embryo te incarneren en te leven. Ik zou dat weigeren: 'Geen geschikt voertuig voor mijn vermogens. Ik zal wachten.' De uitdrukking 'geen geschikte voertuigen voor ons' die HPB in *De Geheime Leer* gebruikte, was eenvoudig een schilderachtige manier om het feit te verwoorden dat de wachtende mānasaputra's, de wachtende monaden, niet psychomagnetisch werden aangetrokken tot het eerste, het tweede of de eerste helft van het derde wortelras. De voertuigen waren noch geschikt noch gereed; ze konden de mānasische kwaliteiten of eigenschappen niet tot uitdrukking brengen. Wat gebeurde er dus? De mānasaputra's verbleven eenvoudig in de onzichtbare gebieden, zoals ze ook nu bij ons zijn, waarbij ieder van hen steeds zijn best deed zijn straal in deze of die of een ander mens te projecteren, in de mensen zoals ze toen waren, puddingzakken of mensen van het tweede wortelras, of mensen van het derde wortelras. Maar ze konden dat niet doen. Ze hadden geen succes. De voertuigen waren niet gereed. Dus bleven ze wachten, precies zoals het reïncarnerende ego blijft wachten, want het kan het denkvermogen van een drie jaar oud kind niet vervullen met zijn eigen intellectuele vuur, met zijn eigen spiritualiteit of zoveel ervan als het naar dit gebied kan overbrengen. Maar wanneer het kind gereed is, wanneer het acht, tien, twaalf jaar is geworden, afhankelijk van het individu, misschien zes jaar, wordt het voor de mānasaputra mogelijk om met dit gebied min of meer contact te maken, en we zeggen: dat kind begint te denken, te begrijpen en een gevoel van verantwoordelijkheid te krijgen. Het begint zich bewust te worden van de dingen om zich heen.

De mānasaputra's waren eenvoudig de ego's die de ronde door

de bollen hadden doorlopen, naar deze aarde waren afgedaald, en wachtten en gereed waren om te incarneren, maar dat niet konden omdat het innerlijke psychische gestel nog niet door de krachten en vermogens van de natuur was gevormd. Maar dat gebeurt wel wanneer de hersenen en het zenuwstelsel en het innerlijke psychische gestel min of meer gereed zijn om de intellectuele en spirituele straal te ontvangen. De straal daalt neer, hecht zich vezel voor vezel aan het psychische gestel; dit gestel ondergaat op die manier de invloed van het vuur van het denkvermogen en begint op het lichaam in te werken. En tenslotte is wat wij het incarneren noemen min of meer compleet.

De sleutel is dus precies wat er nu bij ons plaatsvindt wanneer het reïncarnerende ego zijn verbindende schakel maakt met het ongeboren kind, en 'waakt' tot het kind wordt geboren en groeit en gereed wordt om het vuur te ontvangen. Precies zo maakten de mānasaputra's de schakel met de niet-denkende voertuigen, de mensen die niet gereed waren. In de loop van de eeuwen deden ze hun best om die voertuigen binnen te gaan, en uiteindelijk slaagden ze daarin toen de voertuigen min of meer gereed waren, wat voor de meerderheid plaatsvond op het punt halverwege het derde wortelras.

Maar er waren śishṭa's vanaf het eerste begin van de ronde op deze bol. Laten we zeggen, de hoogste drie klassen van deze śishṭa's; en deze konden omdat ze zo hoog waren, lichamen, kinderen, voortbrengen die min of meer gereed waren om door de meest gevorderde wachtende mānasaputra's te worden gebruikt, zodat vanaf het eerste begin van de ronde op deze bol, tijdens deze vierde ronde, de incarnatie van de mānasaputra's met enkelen begon; en deze werden in de loop van de eeuwen talrijker. Toen het tweede wortelras gereed was, waren er nog meer, maar toch weinig vergeleken bij de miljoenen en miljoenen individuen van het tweede wortelras. Toen het derde wortelras gereed was, waren praktisch alle leden van de mensheid gereed om de mānasaputra's te ontvangen. Dit geeft het volledige beeld.

Wanneer de tegenwoordige menselijke levensgolf op deze bol het einde van zijn periode heeft bereikt, en naar bol E op de opgaande boog gaat, zullen de śishṭa's die dan op deze aarde zullen blijven, de hoogste mensen van het zevende wortelras zijn. Ze zullen in een staat van geluk verkeren, zelfs de laagsten van de śishṭa-klassen. Het zal een Eeuw van Saturnus zijn, een eeuw van vrede, van rust, niet echt van traagheid, maar een gelukkige op een droom lijkende periode die eeuwen en eeuwen zal duren, tot hun eigen levensgolf terugkeert.

Waarom? Omdat de stimulerende impuls van die levensgolf als geheel is heengegaan en hen als zaden heeft achtergelaten. Hoewel dit een offer is, zullen ze toch hun beloning krijgen – en een grote. Want kort nadat wij de aarde hebben verlaten en deze haar periode van obscuratie of rust achter de rug heeft, zal de dhyāni-chohanische levensgolf die nu op bol C is hier komen, en de menselijke śishṭa's zullen dan leven in de nabijheid en in het gezelschap, voorzover zij dat kunnen begrijpen, van een quasi-goddelijk ras dat dan de aarde, deze bol, zal bewonen, zoals wij nu daarop wonen. Het is alsof enkelen van ons in een verlaten land of op een verlaten continent zouden worden achtergelaten, en daar zouden leven in een staat van onschuld, rustig geluk en dromerige vrede, om na korte tijd te ontdekken dat we in het gezelschap verkeren en de geliefde beschermelingen zijn van een goddelijk ras dat ons zal onderwijzen. Dus hoewel het een geweldig offer is, is er ook een vergoeding, een beloning, die niet op een andere manier zou kunnen worden verkregen.

Het dhyāni-chohanische ras dat nu op bol C is, zal, wanneer het op deze aarde komt, even ver boven ons, de tegenwoordige mensen, staan of zelfs boven de mensen van het zevende wortelras van deze ronde, als wij boven de mensapen staan. Met andere woorden, ze zullen leven op een aarde die door halfgoden wordt bewoond. Dit is een beeld dat een andere kant van het verhaal laat zien dan wat ik in KTMG-verslag 32 over de śishṭa's heb verteld. Nu ik het hoor voorlezen, besef ik dat het beeld wat somber is, waarschijnlijk als gevolg van de oorspronkelijk gestelde vragen waarop ik de antwoorden gaf die in het verslag staan.

De śishṭa's kunnen meer in het algemeen kort worden omschreven als zij die op een bol achterblijven om hun karmische bestemming te vervullen, en om de zaden te verschaffen voor de toekomstige rassen van hun eigen soort, wanneer de respectieve levensgolven hun respectieve śishṭa's weer bereiken. Ik wil hieraan echter toevoegen dat er twee manieren zijn om śishṭa's van een levensgolf te bekijken: (a) ze alleen als zaden te beschouwen; en (b) elk van de verschillende klassen van śishṭa's te beschouwen als individuen die de verschillende opeenvolgende stadia of graden vertegenwoordigen van het ontvouwen en het tot uitdrukking brengen van het volledige zevenvoudige geheel van levensgolven. Deze laatste manier om de śishṭa's te beschouwen is helder uiteengezet in mijn *Beginselen van de Esoterische Filosofie*, waar ik heb uitgelegd hoe de bollen in de eerste ronde worden gevormd en hoe de verschillende levensgolven elkaar

opvolgen door van bol naar bol te gaan. Deze tweede manier om de śishṭa's op te vatten wordt ook wel 'de levenssurplussen' genoemd, die van bol naar bol gaan, waarbij elk 'levenssurplus' een levensgolf is die zijn eigen karakteristieke evolutie doormaakt of uitdrukking vindt wanneer hij op zijn eigen gebied of bol komt tijdens de eerste ronde.

Hetzelfde principe bepaalt de wijze waarop de kosmische gebieden of hiërarchieën zich vanuit elkaar ontrollen of ontvouwen, zodat naarmate de verzamelde of zevenvoudige levensgolf neerdaalt van de geest in de stof, elk stadium of elke graad die zich ontvouwt of ontwikkelt een kosmisch gebied of een hiërarchie wordt, overeenkomstig de schaal, en het 'levenssurplus' daalt verder af en ontrolt uit zichzelf de resterende stadia van het zevenvoudige geheel, en op die manier wordt het volledige universum of zonnestelsel of de planeetketen voortgebracht.

Ieder ontvouwd stadium of gebied of iedere graad wordt technisch eveneens een śishṭa genoemd omdat het iets is dat 'wordt achtergelaten' of 'achterblijft' terwijl de rest van de gezamenlijke zevenvoudige levensgolf, ook het 'levenssurplus' genoemd, verdergaat en in elk stadium een nieuwe śishṭa achterlaat of ontvouwt.

Hoewel de leer van de śishṭa's in principe duidelijk is, wordt het heel erg moeilijk en ingewikkeld om haar duidelijk uit te leggen wanneer we de details gaan bestuderen.

De rondgaande levensgolven 10 maart 1936

Onze lange discussie over de śishṭa's is bijzonder leerzaam geweest. Ik heb vanavond iets geleerd. Ik geloof dat we dat allemaal kunnen zeggen. We hebben geleerd hoe diepzinnig het onderwerp is, hoeveel kanten het heeft. Als er verschil van mening is geweest, is het mijn weloverwogen oordeel dat als deze verschillende opvattingen – van verschillende denkers die de leer vanuit verschillende invalshoeken bekijken – tot één worden samengesmeed, ze u een veelomvattend beeld zullen geven van de leer betreffende de śishṭa's.

Neem bijvoorbeeld het denkbeeld van broeder W. Terwijl hij moeite had, zoals wij allen dat hebben, om een moeilijke en subtiele gedachte in onze gewone alledaagse taal weer te geven, had hij toch in wezen een duidelijk occulte opvatting over één aspect van de śishṭa's. Het enige bezwaar dat ik zou hebben tegen broeder W's idee over het achterlaten van de persoonlijkheden die wij als individuen

weer aannemen wanneer we in de levensgolf terugkomen, betreft de ongelukkige keuze van het woord 'persoonlijkheid', dat in de moderne theosofische terminologie gewoonlijk betrekking heeft op het lichaam of het hersenverstand, met andere woorden het lagere deel van een geïncarneerde mens. Toch is zijn gedachte van het weer ophalen van wat vroeger bij dat individu hoorde, elke keer dat een individueel lid van de levensgolf tijdens zijn cyclische reis een bol bereikt, volkomen juist. Het voorbeeld van de menselijke levenskiem dat in het KTMG-verslag werd gegeven [blz. 870] illustreert volgens mij juist dat punt. Het zou evenwel verkeerd zijn die menselijke levenskiem een persoonlijkheid te noemen, maar ze groeit uit tot een persoonlijkheid. Er is altijd een levenskiem die het begin wordt van het zaad van het uiteinde van de straal uit het reïncarnerende ego, en die uitgroeit tot de persoonlijkheid.

Bovendien bracht zijn denkbeeld een gedachte voort die in onze bijeenkomsten niet vaak onder woorden is gebracht: dat de levensgolf in haar rondgang door de bollen eenvoudig een verzameling monaden is. Ze is als een zwerm vogels die van het noorden naar het zuiden trekt, of in het voorjaar weer naar noordelijke streken terugkeert. De levensgolf bestaat uit individuele monaden die de keten rond gaan van bol naar bol. Daarom laat de levensgolf op iedere bol die ze bezoekt of waar ze doorheen gaat śishṭa's achter. De fundamentele gedachte van broeder W is dus werkelijk occult. Zijn woordkeuze zou natuurlijk kunnen worden bekritiseerd, maar datzelfde kan van ieder van ons worden gezegd. We beseffen dat we er niet in zijn geslaagd om alles wat we wilden zeggen nauwkeurig te formuleren. De moeilijkheid ligt gedeeltelijk in de taal, en gedeeltelijk in de poging om onze gedachten zo uit te drukken dat ze voor anderen duidelijk zijn en worden begrepen.

Ik vraag me af of er in onze filosofie een leer is die moeilijker is dan die betreffende de śishṭa's, afgezien misschien van de leer van karma die hiermee natuurlijk nauw samenhangt. Iedere levensgolf laat haar śishṭa's achter. Er zijn vele levensgolven, verschillende families van monaden die achter elkaar, de een na de ander, langs de bollen gaan. Zodat er op onze aarde nu levensgolven zijn op alle bollen van onze keten. Wij zijn de menselijke levensgolf; en als ik zeg 'wij', dan bedoel ik niet alleen wij die nu op aarde belichaamd zijn, omdat het aantal menselijke ego's dat buiten het lichaam is op een of ander moment ongeveer honderd keer zo groot is als het aantal ego's dat is belichaamd. Met andere woorden, als er nu twee miljard mensen in

menselijke lichamen op aarde zijn geïncarneerd, vermenigvuldig dat dan met 100 en u heeft een redelijke schatting van het totale aantal monaden in onze levensgolf: 200 miljard. Van dit grote aantal menselijke ego's zullen de meest gevorderden die werkelijk vijfde-ronders zijn – waarbij we voor het ogenblik zesde-ronders die uiterst zeldzaam en uitzonderlijk zijn buiten beschouwing laten – de śishṭa's zijn wanneer onze menselijke levensgolf aan het einde van het zevende wortelras deze bol verlaat. En omdat zij dus al door hun vijfde ronde zullen zijn gegaan, missen ze niets. Ik zou niet willen zeggen dat ze 'geselecteerd' of 'uitverkoren' worden als śishṭa's, omdat dat zou betekenen dat er iemand of iets is dat hen selecteert of uitkiest. De natuur regelt het zo dat zij de geschikte, natuurlijke individuen worden om śishṭa's te zijn. Ze worden als het ware rechtmatig śishṭa's door de wetten van de natuur.

De andere levensgolven, die zwakker zijn dan zij, die maar vierde-ronders zijn en daarom de grote meerderheid van onze menselijke levensgolf vormen, moeten hun vijfde ronde doorlopen. Ze hebben dat nog niet gedaan en worden daarom de groep menselijke ego's, de levensgolf, die naar de volgende bol, E, gaan en dan naar bol F en G, en zo verder de keten rond. En dan, wanneer deze groep ego's of levensgolf weer op onze keten komt en de aarde bereikt, zullen ze in hun vijfde ronde zijn; en als vijfde-ronders zullen ze vijfde-rondelichamen aantreffen die vóór hun komst snel in aantal beginnen toe te nemen zodat ze gereed zijn om de binnenstromende menigte van ego's te ontvangen en te verwelkomen. Deze aanwas van lichamen betekent alleen dat de menigte binnenkomende ego's, de levensgolf die weer op deze bol komt, al bezig is voorlopers vooruit te sturen die een voor een in de lichamen incarneren, waarvan het aantal dienovereenkomstig toeneemt naarmate de ego's aankomen tijdens het begin van de vijfde ronde op deze bol. Dit bedoelen we als we spreken over de vruchtbaarheid van een ras, of over zijn gebrek aan vruchtbaarheid. Als een ras vruchtbaar is, en veel individuen voortbrengt, betekent het dat er veel ego's van dat soort zijn die juist dat type lichaam nodig hebben om in te incarneren. Als een ras onvruchtbaar is of aan het uitsterven is, betekent het dat er heel weinig ego's zijn die zulke lichamen aannemen, en omdat de ego's daarom niet incarneren, worden de vrouwen steriel, onvruchtbaar, en het ras verdwijnt langzaam; zijn tijd is voorbij, het sterft uit. Daarom groeit het aantal van wat vroeger śishṭa's waren, maar die nu het begin vormen van het eerste wortelras op deze bol in de vijfde ronde

– of in welke ronde dan ook – wanneer de binnenkomende levensgolf deze bereikt.

Er is nog een ander ingewikkeld en moeilijk punt; en ik weet werkelijk niet of ik dit naar voren moet brengen, omdat het bijna hardvochtig zou kunnen zijn om nog meer moeilijkheden toe te voegen aan wat al een bijzonder moeilijk onderwerp is! Neem het eerste ras op deze bol in deze vierde ronde. HPB noemde ze puddingzakken, een grappige maar treffende omschrijving, want ze hadden niet twee benen en twee armen, en een hoofd en organen, en huid en haar en beenderen, zoals menselijke lichamen die volgens ons horen te hebben. Maar ze hadden ronde, bolvormige lichamen die maar een heel zwakke profetische gelijkenis vertoonden met de tegenwoordige menselijke gedaante, maar van enorme omvang. Ze waren astrale of halfastrale wezens. Ze waren de śishṭa's, diegenen van de hoogste vertegenwoordigers op aarde van de menselijke levensgolf in de derde ronde die waren achtergebleven.

Toch leken de hoogste wezens in de derde ronde op deze bol op apen. Ze waren geen puddingzakken. Daar staat u nu voor een probleem, omdat dit ons laat zien dat zelfs de śishṭa's langzaam evolueren en veranderen. De śishṭa's bestaan uit ego's die tijdens de vele miljoenen jaren voortdurend blijven incarneren en telkens weer reïncarneren om de śishṭa-lichamen in stand te houden. We spreken nu voornamelijk over lichamen. Hoewel ik heb gezegd dat de śishṭa's in een statische toestand verkeren, moet dit woord 'statisch' niet worden opgevat in de betekenis van absolute onbeweeglijkheid wat betreft evolutie, want dit zou onjuist zijn. Ik bedoel dat de grote impulsen die plaatsvinden wanneer de levensgolf in volle bloei is, voorbij zijn, en hun evolutie dan uiterst langzaam is. Maar deze is juist voldoende om ervoor te zorgen dat de lichamen van de śishṭa's, wanneer de binnenkomende levensgolf in de volgende ronde deze aarde bereikt, goed overeenstemmen met de psychische en astrale en fysieke behoeften van de binnenkomende menigte ego's gedurende het eerste wortelras op deze aarde in die volgende ronde.

Zodat de op een aap lijkende lichamen van de hoogste menselijke vertegenwoordigers op deze aarde in de derde ronde langzaam veranderden en als aurische eieren werden, fysieke aurische eieren, een soort bolvormige wezens, zoals het aurische ei dat de mens omringt. Toen de binnenstromende ego's vervolgens onze bol bereikten, kwamen ze niet allen als één grote groep, maar ze hadden hun voorlopers; eerst kwam er één, en dan een paar, dan drie of

vier, en dan twintig, naarmate de jaren verstreken. De *lichamen* die voor hen gereed waren, waren dus de puddingzakken, zoals HPB ze noemde, en deze werden door de individuele ego's overschaduwd. Ze waren verstandeloos, nog geen denkende mensen, want volgens een andere natuurwet verkeerden ze nog maar in hun eerste of elementale stadia.

Gaat het bij een menselijk kind in deze tijd niet op dezelfde manier? In de moederschoot is het nog niet een denkende, plannen makende, doelbewuste entiteit. Het verkeert in zijn eerste staat of stadium, wat u zijn eerste ronde zou kunnen noemen, het embryo. In het tweede wortelras wordt het kind geboren. Het is nog steeds geen denkende entiteit. Het denkt op een vage manier, ongeveer zoals dieren dat doen. Het is een menselijk dier. Het derde wortelras kunnen we vergelijken met een jonge tiener. Het vierde wortelras komt overeen met de volle bloei van zijn jeugd. Het kind ontwaakt, maar kent zichzelf nog niet, begrijpt zichzelf nog niet helemaal; het begaat allerlei dwaasheden en vaak onbewuste zonden waaraan jonge mensen zich vaak overgeven, omdat ze nog niet geheel ontwaakt zijn. Als het vijfde wortelras komt, kunnen we het een mens noemen, die volwassen begint te worden, enz.

We kunnen de analogie niet verder trekken, omdat wij het zesde en het zevende wortelras nog niet hebben bereikt, wanneer de ouderdom de mooiste tijd van het menselijk leven zal zijn, wanneer ieder vermogen volledig zal zijn ontwikkeld, van het fysieke tot het spirituele. Maar voorzover de analogie voor ons bruikbaar is, is deze nauwkeurig genoeg. Daarom waren het eerste wortelras, het tweede wortelras en de eerste helft van het derde wortelras niet zelfbewust – het eerste ras was helemaal niet zelfbewust, het tweede ras was heel flauw bewust van zichzelf, en het ontwaken tot zelfbewustzijn begon in het derde wortelras, en dat noemen we de incarnatie van de mānasaputra's. De mānasische vermogens begonnen toen te functioneren, omdat de mens zich in de mānasische cyclus bevond.

Er zijn heel wat leringen over de śishṭa's die nog nooit zijn besproken. Ze zijn de overgeblevenen, de overgebleven mensen of de overgebleven wezens die op een bol worden achtergelaten wanneer een afzonderlijke levensgolf of klasse van monaden haar zeven wortelrassen op die bol heeft voltooid en haar weg vervolgt naar de volgende bol. Maar die levensgolf laat het beste deel van zichzelf als de wortelmanu achter om als zaad-lichamen te dienen – geen zaden in de zin van graankorrels, plantenzaden of menselijke zaden – maar zaden in

de zin van lichamen, de zaden van de nieuwe zeven wortelrassen in de volgende ronde.

Er is een strikte analogie tussen een menselijke incarnatie vanaf de fysieke dood tot de fysieke wedergeboorte, en de ronden. Maar de analogie is zo precies en daarom zo subtiel dat ik er alleen als hint naar verwijs. Ik ben bang dat het voor u eerder moeilijker zou zijn hier analogieën te ontdekken dan dat het u zou helpen, maar ik wijs erop omdat het enkele mensen die op een bepaalde manier denken zou kunnen helpen. Elk rijk, en dat betekent de drie elementalenrijken, het mineralen-, planten-, dieren- en mensenrijk en de drie dhyāni-chohanische rijken, laat achtereenvolgens wanneer het op onze bol komt zijn śishṭa's achter wanneer het onze bol verlaat, precies zoals wij dat doen na het zevende wortelras. Maar vergeet niet dat deze menselijke śishṭa's die we zullen achterlaten niet in een absoluut onbeweeglijke staat of toestand verkeren. Zij sterven, kinderen worden hun geboren op een manier die dan de werkwijze van de natuur zal zijn. Het zal zeker niet zijn als mannen en vrouwen, want vóór we het einde van het zevende wortelras zullen bereiken, zal de natuur niet meer door middel van geslachten werken. Eeuwen en eeuwen lang zullen er kinderen door kriyāśakti worden geboren, terwijl de śishṭa's blijven bestaan. Ze zullen excarneren en incarneren precies zoals wij dat nu doen. Maar ze zullen als het ware aan deze aarde worden gebonden als een geheel van monaden, hoewel ze langzaam vooruitgaan. Daarom zijn ze śishṭa's, en hun functie zal zijn om de lichamen te verschaffen waarmee de nieuwe cyclus van menselijke evolutie op deze bol zal beginnen, wanneer de vijfde ronde begint met de komst van de monaden van de menselijke levensgolf.

Bedenk dat deze leer nog vele andere kanten heeft die men zou kunnen bespreken. Als u in de toekomst dus een nieuw aspect van de lering hoort, denk dan alstublieft niet dat er een tegenstrijdigheid is. Het zou eenvoudig zo kunnen zijn dat het moment is aangebroken om meer licht op dit onderwerp te werpen. Intussen is onze studie van vanavond heel nuttig geweest. Ze heeft ons allen verschillende gedachten van verschillende denkers gegeven, en wanneer we deze alle kunnen samenvoegen, omdat voorzover ik weet geen enkele verkeerde gedachte tot uitdrukking is gebracht, zullen we een tamelijk helder beeld van de śishṭa's krijgen: wat ze zijn, wat hun functies zijn, en wat ze doen. Laten we proberen deze verschillende gedachten in dit beeld samen te brengen.

33

Bijeenkomst op 5 mei 1932

GdeP – Ik ben nu gereed vragen te beantwoorden.

Vr. – In verband met de uitdrukking 'de pelgrimstocht van de monade' in *De Geheime Leer* (1:629-30), stuitte ik op de volgende passage (1:637) waaruit veel duidelijker blijkt dat de recente kritiek dat uw leringen over de toestand na de dood in strijd zouden zijn met de leringen van HPB, ongegrond is:

> De gnostici onderwezen de planetaire oorsprong van de monade (ziel) en van haar vermogens. Op haar weg naar de aarde en daarvan terugkerend moest elke ziel, die in en uit het 'grenzeloze licht' werd geboren, in beide richtingen door de zeven planetaire gebieden gaan.

GdeP – De dingen werken precies zoals ik zou willen dat ze werken. Ik wil dat de leden deze dingen naar voren brengen, dat ze onze literatuur gaan raadplegen, de uitspraken verifiëren, en ik zal me dan op de achtergrond houden – tenminste voorlopig.

Vr. – Als de critici van uw lering over de monade en de zeven planeten ooit een algemeen overzicht van het stelsel hadden gehad, zouden ze daartegen nooit bezwaar hebben gemaakt.

GdeP – Ja, ze hebben de leringen die ze hebben ontvangen nooit begrepen.

Vr. – Waarom zouden ze er niet op zijn gekomen, zelfs niet door analogie? Waar kwam de monade vandaan? Wat is haar pelgrimstocht? Ze begint, oneindig klein, wat ruimtelijke afmeting betreft, en ze brengt haar voertuigen voort, haar rūpa's, het ene na het andere tot op een bepaald punt, waarna ze deze begint af te werpen. Waarom zou ze niet teruggaan naar waar ze vandaan kwam om haar kringloop te voltooien? Analogie wijst op de grote waarschijnlijkheid hiervan.

Vr. – Omdat de mensen zo vol argwaan zijn, willen ze een onderwerp dat door een ander aan hen wordt voorgelegd niet onderzoeken of erover nadenken.

Vr. – Zulke onderwerpen zijn voor hen zeeën die niet in kaart zijn gebracht, en die bevaren ze niet.

Vr. – Voor mij was het een nieuwe gedachte tot ik besefte dat de monaden deze voertuigen tenslotte afwerpen.

GdeP – Binnenkort zal ik over kāmaloka en de toestanden na de dood een lezing houden of proberen vragen daarover te beantwoorden, en de deuren een beetje open te zetten – proberen de mensen in duidelijke taal te vertellen wat de toestand na de dood is, in plaats van in vage en algemene termen.

Vr. – Ik vond een interessante bewering over kāmaloka en devachan in het oude *Forum* van Judge. Hij zei dat Swedenborg werkelijk kāmaloka en devachan bezocht terwijl hij in zijn lichaam was.

GdeP – Velen hebben dat gedaan zonder het te beseffen. Elke keer dat u een nachtmerrie heeft, of een boze droom, bent u in kāmaloka. Het is kort en tijdelijk, en u noemt het een 'droom'. Denk u nu in dat u jaren, misschien eeuwen, in die toestand doorbrengt. Als de mensen wisten wat hen na de dood zou overkomen als vergelding voor verkeerd handelen, voor het toegeven aan slechte gewoonten en de begeerten van het lagere denken, zoals haat, boosheid, angst, afkeer, dan zouden ze hun leven uit pure angst, om zichzelf te beschermen, radicaal veranderen. Het is onze plicht de mensen beter over deze dingen in te lichten: uit te leggen wat kāmaloka en avīchi zijn. Tot nu toe zijn onze leden zo bang geweest om een slechte indruk te wekken, of om de mensen in een sombere stemming te brengen, dat ze het belang hiervan over het hoofd hebben gezien. Misschien was het een goede fout, en er was misschien een sterk argument te geven voor stilzwijgendheid. Er is echter een andere kant aan de zaak, en ik geloof dat de tijd nu is gekomen dat het denken van de mensen voldoende is veranderd om deze dingen in zich op te kunnen nemen en ze goed te begrijpen. Voor alle religies geldt dat hun oude leringen over een hel of over hellen zijn gebaseerd op wat er in de kāmaloka- en avīchi-toestanden bestaat. Soms verkeren de mensen zelfs tijdens het leven in deze toestanden.

Neem een door en door slecht mens, iemand van wie het bewust-

zijn, als het zich buiten het lichaam bevindt, of na de dood, in kāmaloka is geconcentreerd. Ik kan me geen ergere hel voorstellen dan een die wordt ondergaan door bijvoorbeeld een zelfmoordenaar met boze gedachten, of een moordenaar, die daar jarenlang slechte daden herhaalt en nog eens herhaalt, en dezelfde verschrikkelijke reeks van gevoelens en gedachten en handelingen ondergaat – een volmaakte en voortdurende nachtmerrie van verschrikking. Dat is kāmaloka in een van zijn slechtste aspecten, die avīchi benaderen.

De gemiddelde mens, de normale mens, daarentegen, heeft een heel korte en onduidelijke kāmalokische ervaring; en deze is niet levendig. Deze lijkt meer op een onaangenaam gevoel, een gevoel van onrust en afkeer. Men kan niet zeggen dat men gelukkig is. Men gaat er snel doorheen.

Mensen gaan tijdens het leven op dezelfde manier devachan binnen als anderen de kāmalokische staat. U kunt mensen wekenlang in een devachanische geestestoestand zien rondlopen, in een soort droomtoestand; ze leven in een droomwereld, en gaan bijvoorbeeld helemaal op in een muziekstuk, vergeten alles, eten nauwelijks, en letten tijdelijk ook niet op hun gewoonten – ze worden volkomen in beslag genomen door een schitterende muzikale droom. Het is absoluut een devachanische staat, maar volkomen verkeerd omdat deze hier niet op zijn plaats is en voor een levend mens abnormaal en ongepast is. Deze beide bewustzijnstoestanden zijn niet goed voor een mens in het fysieke leven. Een mens is hier op aarde om het leven van een waarachtig mens te leven, zijn plicht te doen, klaarwakker te zijn, en als mens moedig aandacht te schenken aan alles wat op zijn weg komt.

Een mens krijgt precies wat hij wenst. Hierover heb ik zo vaak geschreven of een lezing gehouden, en het is absoluut, letterlijk waar. Hij krijgt precies het devachan dat hij voor zichzelf heeft gemaakt, precies de kāmaloka die hij voor zichzelf heeft opgebouwd, tot in het laatste detail; geen enkele ervaring treft hem ten onrechte. In deze zaken werkt de natuur strikt rechtvaardig. Een mens is vrij in zijn handelingen, en daarom zal hij als vergelding oogsten wat hij voor zichzelf heeft gezaaid, of hij krijgt zijn beloning – niet meer en niet minder.

Vr. – Zal daarmee enig aards karma worden afgedaan?

GdeP – Geen greintje. Tot de tweede dood intreedt, is er een vaag bewustzijn in kāmaloka. De reactie van de fysieke dood brengt een

ommekeer teweeg in het gevoel van de verdoofde entiteit; dit drukt een stempel op het ego en daardoor leert het een les. Deze feiten geven mij de gelegenheid hier nog eens te wijzen op de uiterste noodzaak om tijdens het leven een aspirerende geest te bewaren, en zich los te maken van zaken en ervaringen van de grove hartstochten van het aardse leven. Ethische normen zijn geen menselijke afspraak, maar zijn gebaseerd op de meest betrouwbare en verreikende inzichten van de wijzen. Ze zijn gebaseerd op de edelste werkingen van de natuur zelf.

Vr. – In *Beginselen van de Esoterische Filosofie* (blz. 176-7) zegt u dat een mens precies naar die plaats gaat waartoe hij wordt aangetrokken, en die aantrekking heeft hij zelf veroorzaakt; hij gaat erheen uitsluitend omdat hij ertoe wordt aangetrokken – waarheen dat ook is.

GdeP – Juist; en alle krachten in het heelal kunnen een mens niet drijven naar of aantrekken tot een plaats of staat die hij niet voor zichzelf heeft opgebouwd, of het nu kāmaloka of devachan, nirvāṇa of avīchi is. Als u het dromen beschouwt of het leven op aarde zelf, dan ziet u dat daar dezelfde wet en regel gelden. Vriendelijkheid, broederlijke gevoelens, welwillendheid, oprechte vergevensgezindheid, betekenen dat u voor uzelf een kort, kleurloos en pijnloos kāmaloka schept, misschien zelfs dat u er onbewust doorheen gaat; u weet zelfs niet dat u daar bent. Een mens die daarentegen het fysieke leven vol haat of als een lafaard verlaat, met een ziel die is ontaard door het fel brandende vuur van de aardse genoegens en verlokkingen, of door andere oorzaken, zal een kāmaloka hebben die precies overeenkomt met wat hijzelf is.

Vr. – Neem het geval van iemand die vanaf de geboorte ernstig verstandelijk gehandicapt is; hij heeft in dit leven geen oorzaken gelegd waardoor hij een bepaalde straf heeft verdiend.

GdeP – Dat is waar. Hij heeft bijna geen kāmaloka en natuurlijk geen devachan. Het reïncarneren vindt in zijn geval zeer snel plaats, bijna onmiddellijk, eenvoudig omdat zo iemand tijdens zijn leven – of dat nu lang of kort is – noch geestelijke aspiraties heeft gehad, noch zelfbewust tot het kwaad werd aangetrokken. Ik spreek hier alleen over hen die vanaf de geboorte volledig verstandelijk gehandicapt zijn.

Vr. – Hij betaalt in dat leven dus alleen een schuld af.

GdeP – Nee, eigenlijk niet. Men kan niet zeggen dat een verstandelijk gehandicapte enige morele schuld heeft gemaakt. Als hij sterft, is er daarom voor hem een bijna volkomen onbewustheid vanaf het ogenblik van de dood tot hij opnieuw als kind wordt geboren.

Vr. – Zo iemand zou alleen een fysiek organisme kunnen zijn, zonder dat er een werkelijke entiteit mee is verbonden.

GdeP – Dat is gewoonlijk het geval, maar dit hangt helemaal af van het individuele geval. Een verstandelijk gehandicapte *zou* de reïncarnatie *kunnen zijn* van een astrale monade waarvan de goddelijke monade tevoren is heengegaan: slechts de reïncarnatie van een verzameling menselijke psychomagnetische energieën die zichzelf uitwerkt en daarna verdwijnt. In zo'n geval is er niets blijvends meer om verder te gaan. Maar ook deze gevallen zijn zeldzaam. Gewoonlijk is idiotie het gevolg van een gecompliceerd karma in het verleden, en betekent bijna altijd een aantal vroegere levens op het neerwaartse pad – *maar niet altijd.* Elk geval moet op zichzelf worden beschouwd als een individueel probleem.

Vr. – Zoiets als het staartje van een storm.

Vr. – Hoeveel verantwoordelijkheid heeft een kind vóór het hogere ego zich heeft gehecht aan het denkorgaan van dat kind?

GdeP – Heel weinig; bijna geen. Een kind heeft geen werkelijke ethische verantwoordelijkheid, eenvoudig omdat het geen wil heeft om beslissingen te nemen en geen onderscheidingsvermogen. Deze vermogens komen later in het leven.

Vr. – Heb ik het goed begrepen dat het reïncarnerende ego niet echt zijn stempel drukt op een kind tot het 13 of 14 jaar is?

GdeP – In een normaal mens *begint* het reïncarnerende ego zijn hogere krachten rond het zevende of achtste levensjaar te tonen, maar pas ongeveer in de puberteit begint het zijn svābhāvische eigenschappen meer uitgesproken te tonen.

De kāmaloka van de gemiddelde mens is heel kort, en zijn devachan stelt wat betreft intensiteit en tijdsduur niet veel voor, want de gemiddelde mens is min of meer kleurloos van karakter. Sterke karakters hebben een intens en verschrikkelijk kāmaloka indien ze slechte mensen zijn, maar als ze daarentegen goede mensen zijn, hebben ze een heel mooi en zeer lang devachan.

Vr. – Vannacht droomde ik dat een weldoener – ik kon niet uitmaken wie het was – had gehoord dat we heel veel goeds konden doen als we meer geld hadden, en dat hij ons $150.000 schonk.

GdeP – Ik neem aan dat uw liefde voor het werk en uw verlangen het vooruit te zien gaan u deed verlangen naar ruimere geldmiddelen voor onze prachtige theosofische activiteiten. En aangezien deze verlangens van spirituele aard zijn, was u in uw droom waarschijnlijk in de lagere devachanische gebieden.

Onthoud over de aard van devachan het volgende: Denk u het mooiste moment van uw leven in – wat het ook is, want natuurlijk hangt het allemaal van het individu af – zonder ook maar iets van verdriet of pijn of spijt. Denk u in dat dit zo honderden en misschien duizenden jaren voortduurt, met alle mogelijke varianten en wisselingen van dit schitterende moment – een fonkelende, variërende, veranderende staat van intens onvermengd geluk. Dat is devachan, om het in gebrekkige menselijke taal uit te drukken, en u bent zich dan niet ervan bewust dat de tijd verstrijkt. U bent omhuld door een steeds veranderend panorama van een prachtige, diepgevoelde en spirituele droomervaring.

Vr. – Kan deze staat door de wil worden bekort?

GdeP – Ja, dat kan inderdaad. Maar om dat te bereiken moet vóór de fysieke dood intreedt de wil daarop worden gericht.

Vr. – Kon een man zoals Swedenborg – die zeer uitzonderlijk was omdat hij zulke dingen kon zien en ze werkelijk ervaren – met deze mensen in devachan praten, zoals hij volgens eigen zeggen heeft gedaan, of met mensen in kāmaloka?

GdeP – Nee. In devachan is er steeds een denkbeeldige omgang met mensen die we met een spirituele liefde hebben liefgehad. Het bewustzijn omvat hen en verbeeldt zich dat het een gedachtewisseling met hen heeft, zoals ook in een mooie droom gebeurt wanneer u slaapt. De mensen waar we van houden zijn niet feitelijk aanwezig in uw droom, maar voor uw bewustzijn zijn ze levendig aanwezig. U heeft het gevoel of het besef dat ze bij u zijn, en dit is precies zoals in devachan, als het devachan die lijn van bewustzijn volgt. In kāmaloka gebeuren de dingen op precies dezelfde manier, maar als het ware omgekeerd. Een moordenaar in kāmaloka bijvoorbeeld – ik bedoel als de moord met voorbedachten rade werd gepleegd, als resultaat

van weken of maanden of misschien jaren van verschrikkelijke haat, die uitliep op de moorddaad als gevolg van de mentale neerslag die in de loop van al die jaren was gegroeid – hij en zijn slachtoffer zullen in de kāmaloka *in zijn bewustzijn* samenkomen. In zijn bewustzijn zal hij de moord telkens opnieuw begaan, nog eens en nog eens, jarenlang – het bewustzijn is een complete verschrikking zoals in een afschuwelijke nachtmerrie. Maar in feite is de vermoorde mens daar helemaal niet. Het bewustzijn van de moordenaar weerspiegelt al de opeenvolgende gebeurtenissen van het tafereel die op het weefsel van zijn bewustzijn werden afgedrukt.

Vr. – Hoe lang duurt dat?

GdeP – Hij is zich niet bewust van het verstrijken van tijd, wanneer hij in kāmaloka de moord steeds weer begaat. Had u nooit boze dromen? Dan zal dit u duidelijk zijn.

Vr. – Als iemand een sterk gevoel van mededogen heeft en lijdt met de lijdenden, is hij ervan overtuigd dat het een goed en verheven gevoel is, maar het is in feite niet een gevoel van werkelijk geluk. Door het lijden van anderen lijdt hij zelf in zekere zin. Is dit een onderdeel van het devachanische leven?

GdeP – Nee, want in devachan is de bewustzijnstoestand gezuiverd van elk gevoel van ongeluk en pijn. Een mens van het type dat u beschrijft, die zijn hele leven lang ernaar verlangde daden van mededogen en edelmoedigheid te doen, zal vooral zo'n soort devachan hebben, want dat is de belangrijkste neiging of richting van zijn bewustzijn. Maar het zal zijn zonder ook maar enige pijn of verdriet; er zal geen vermenging zijn met iets wat tot de geïncarneerde mens hoort die volkomen wakker is en waarbij het reïncarnerende ego actief en zelfbewust functioneert.

Vr. – U zei dat de devachanische staat, als men dat wil, kan worden verkort.

GdeP – Dat kan. Net als iemand die 's avonds naar bed gaat om te rusten zijn slaap kan bekorten als hij dat wil. En devachan is in zekere zin een slaap, een uitrusten.

Vr. – Zal zijn verlangen ertoe leiden dat het devachan wordt verkort?

GdeP – Niet noodzakelijk, tenzij het wordt gecombineerd met het

gevoel van mededogen. De edel denkende mens die zijn devachanische staat wenst te bekorten en ernaar verlangt om opnieuw in een leven op aarde zulke edele daden te verrichten, drukt op zijn bewustzijn het stempel af van een drang om naar de aarde terug te keren en het edele werk voort te zetten, juist zoals een mens die naar bed gaat en tegen zichzelf zegt: ik moet morgen vroeg opstaan om deze of gene te helpen. In beide gevallen handelt het bewustzijn automatisch en wordt de rustperiode verkort. Als de mens daarentegen alleen de wens heeft om meedogend werk te doen, maar niet het verlangen daarin *actief* te zijn, dan zal het hele devachan worden doorgebracht in een bewustzijnstoestand van een abstracte liefde om meedogend werk te doen, zonder het uitgesproken verlangen daarin actief te zijn.

Vr. – Precies zoals een moeder die een ziek kind verpleegt en voelt dat ze het kind niet alleen kan laten; maar ze heeft haar slaap nodig, en ze weet dat ze over een kwartier of een half uur wakker zal worden. Volgens mij komt dit geval overeen met het feit dat u beschrijft.

GdeP – Zo is het. Alle chela's – en natuurlijk de meesters die alleen maar hogere chela's zijn van grotere meesters – worden in de lagere stadia van hun training onderwezen hoe ze tijdens het leven op aarde hun devachan kunnen bekorten, met als enige doel om snel terug te keren en hun werk op aarde voor de mensheid voort te zetten. Dat kan bij de gemiddelde mens niet worden gedaan, omdat zijn energie niet overwegend daarop is gericht. Zulke mensen verlangen naar devachanische rust; ze wensen persoonlijk geluk, persoonlijke vrede; ze willen geen werkers zijn, maar willen rusten.

Vr. – KT sprak altijd over snel terugkomen.

GdeP – En dat zal ze, heel binnenkort. Er komt een tijd wanneer het ego meer volledig is geëvolueerd, dat het geen devachan meer zal hebben. Dit is het geval bij de hoogste mahātma's, die geen devachan hebben. Ze gaan eenvoudig van het ene lichaam naar het andere, na een paar weken, of maanden misschien, van kalme rust in volkomen onbewustheid, een bepaalde rust die de wetten van de natuur dwingend vereisen, omdat een zekere spanning in de meer stoffelijke delen van de menselijke constitutie die een psychische vermoeidheid met zich meebrengt niet kan worden vermeden. Maar er zijn bepaalde heel hoge adepten die zo ver zijn gevorderd dat ze niet alleen geen devachan hebben, maar ook de korte tijdelijke rust

niet kennen die anderen nodig hebben. En in deze verheven gevallen blijft de mahātma òf als nirmāṇakāya in de atmosfeer van de aarde, òf hij zal – wanneer hij dat wenselijk acht – steeds onmiddellijk reïncarneren.

Vr. – Betekent dit dat diezelfde individuen, als ze zich hebben belichaamd, zonder slaap kunnen?

GdeP – Nee, maar ze kunnen de perioden van hun fysieke slaap sterk bekorten. Bedenk dat het fysieke lichaam per slot van rekening een fysieke machine is die, hoewel deze leeft, onderhevig is aan slijtage en zich moet kunnen herstellen, anders sterft ze. Er zijn onder gewone mensen ook individuen die vier of vijf uur slaap genoeg vinden om gezond te blijven. Anderen hebben acht of negen uur nodig. Dat betekent niet dat iemand die maar vier of vijf uur nodig heeft een edeler of beter mens is, maar mijn opmerkingen dienen alleen ter illustratie.

Vr. – Er schijnt, voorzover het kāmaloka en devachan betreft, een volkomen scheiding te zijn tussen wat goed is en wat verkeerd. In beide bewustzijnstoestanden bestaat er dus niet zoiets als keuze – er is nooit een gelegenheid om te kiezen.

GdeP – Niet terwijl u in die toestanden bent, maar met een subtiel verschil dat voor de kāmalokische staat geldt. Het is een vreemde paradox. Maar als u gaat letten op uw boze dromen, zult u dadelijk zien dat daar dezelfde paradox bestaat. In boze dromen bent u zich zwak ervan bewust dat u de loop van uw droom kunt veranderen door uw wil te gebruiken. Bijvoorbeeld: u kunt slaan of daarvan afzien; u kunt een handeling verrichten of u kunt het niet doen; en veel mensen die ik over hun dromen heb gesproken, hebben mij verteld dat zij ontdekten dat hun dromen de neiging hebben op een bepaalde manier te verlopen, maar dat ze door hun bewuste wil te gebruiken zelfs in een droom aan die droom een andere richting kunnen geven. Kort samengevat is er in kāmaloka dus geen werkelijke keuze, evenmin als in boze dromen, maar zowel in kāmaloka als in een boze droom heeft men – door voorafgaande oorzaken in het actieve leven op aarde – een gevoel dat men het verloop van de droom kan veranderen, en door die oorzaken is dit tot op zekere hoogte waar.

Vr. – In dromen en nachtmerries is het mogelijk te beseffen dat het

een droom is, en jezelf daarom te dwingen wakker te worden.

GdeP – Datzelfde gebeurt soms bij mensen die sterven. Iemand die in kāmaloka is, die in het zojuist geëindigde leven op aarde een voldoende aspirerend karakter had, kan zich werkelijk uit kāmaloka verheffen en in een devachanische slaap verzinken. Dit gebeurt in feite vaak.

Vr. – Als hij zich tijdens het leven op aarde heeft geoefend om de zich aan hem opdringende gedachten te verdrijven, zou hij gemakkelijker kunnen doen wat u heeft gezegd.

GdeP – Absoluut. Dat is het eerste wat een mens tijdens het leven op aarde zou moeten leren: te weigeren dat zijn verkeerde gedachten hem gaan beheersen; meester te zijn in plaats van een slaaf. Dit hebben alle grote leraren onderwezen – uw gedachten te beheersen, uw geestelijke zelf te zijn; en als de mens zich tijdens zijn leven op aarde hierop traint, gaat hij rustig en gemakkelijk door kāmaloka. Hij bereikt devachan met nauwelijks enige bewuste ervaring in kāmaloka.

Vr. – Als kāmaloka een toestand en tegelijk een plaats is, hoever strekt die zich dan om de aarde uit?

GdeP – De kāmalokische sferen strekken zich uit van het centrum van de aarde tot de sfeer van de maan en de gebieden rond de maan. Hiermee worden de gebieden van kāmaloka vrij nauwkeurig beschreven.

Vr. – Als u zegt 'aarde' en 'maan', bedoelt u dan bol D van de aarde en het kāmarūpische spook bol D van de maan?

GdeP – Ja, inderdaad.

Vr. – Kāmaloka strekt zich dus uit van zowat beneden het oppervlak van bol D van de aarde tot iets voorbij de maan.

GdeP – Ja, maar denk eraan dat de laagste gebieden van de kāmaloka overgaan in en zich vermengen met de hogere gebieden van avīchi; en wat de plaats ervan betreft, avīchi ligt praktisch rondom het middelpunt van de aarde.

Vr. – Bevindt devachan zich op dezelfde plaats als kāmaloka?

GdeP – Nee, dat heeft een andere plaats. Beschouw devachan

vooral en bij uitstek als een bewustzijnstoestand. De entiteit kan haar devachan zelfs in het hogere deel van kāmaloka beginnen, maar ze stijgt al snel uit boven de kāmaloka, zoals een kurk naar de oppervlakte van het water. Ze glijdt omhoog uit het gebied van kāmaloka en zet haar ware devachan voort in de schoot van de monade. Waar de monade ook naartoe gaat, daar zal de devachanī zijn, gewikkeld in zijn prachtige dromen van geluk; als een zaad van bewustzijn zal hij rusten in de schoot van de monade.

Vr. – Heeft iedere bol van de aardketen zijn eigen kāmalokische sfeer?

GdeP – Ja, inderdaad. Bol F, bijvoorbeeld, heeft zijn eigen kāmalokische sfeer, die vergeleken met bol D heel etherisch is. Toch is die er en hij strekt zich uit tot de overeenkomstige kāmalokische bol F van de maan. Bol G, of de laatste bol, heeft praktisch geen kāmalokische sfeer, maar niettemin bestaat daar iets dat overeenkomt met wat de kāmalokische sfeer op aarde is. Er is natuurlijk een overeenkomstige kāmaloka van bol G van de maan.

Vr. – Is die niet van geringere grootte en invloed?

GdeP – Ja, heel juist. Ik zou niet willen zeggen dat deze kleiner van omvang is. Een van de dingen die de chela tijdens de inwijdingen moet ondergaan is het afdalen naar de onderwereld, zoals de Ouden het omschreven. Met andere woorden, bewust kāmaloka binnen te gaan en te ervaren – en een tijdlang een kāmalokische entiteit te *zijn*, maar toch innerlijk erboven te staan.

Vr. – Geldt dat ook voor avīchi?

GdeP – Ja. De ingewijde-neofiet moet in staat zijn om 'af te dalen in de hel', en daar toch zijn zuiverheid te bewaren, haar ongedeerd te verlaten. Juist om deze en andere soortgelijke redenen heb ik geprobeerd erop te wijzen dat inwijding drie resultaten kan hebben: succes; de dood, indien men volledig faalt; of krankzinnigheid. Krankzinnigheid doet zich voor als de initiant spiritueel niet sterk genoeg is om ongedeerd de beproevingen te doorstaan. In dit geval wordt het verstand onttroond en keert hij als een krankzinnige terug naar het leven op aarde.

Vr. – Zou de dood het gevolg kunnen zijn van het feit dat hij zijn lot vrijwillig verbindt met dat van de bewoners van dat gebied?

GdeP – Dat veroorzaakt krankzinnigheid, bijvoorbeeld een angst, een afschuw die is blijven bestaan; *dat* leidt tot krankzinnigheid. Hij is niet sterk genoeg om onder ogen te zien wat hij onder ogen moet zien, en zonder kleerscheuren erdoorheen te komen; hij keert terug als een krankzinnige – dat wil zeggen, hij staat op uit de inwijdingstrance als een krankzinnige. Wanneer hij sterft kan men misschien nog een trilling van de fysieke oogleden waarnemen, maar de levensketen is verbroken. Als hij daarentegen ongedeerd erdoorheen komt, keert hij verheerlijkt terug. De tocht door kāmaloka, avīchi of devachan en naar de andere planeten heeft juist tot gevolg dat de laatste resten van de persoonlijkheid worden weggevaagd. Dit is de oorzaak van de verheerlijking – te leven in zijn hogere natuur.

Vr. – Wordt de initiant daarbij niet enigszins geholpen?

GdeP – Nee, daarvoor dient de proef juist. Hij moet de beproevingen *alleen* doorstaan. Dat op zichzelf is de test. Maar over zijn lichaam wordt gewaakt. Hij wordt geholpen om die gebieden binnen te gaan en wordt dan aan zijn eigen spirituele en intellectuele vermogens overgelaten. Er bestaat geen andere weg – er kan geen andere weg zijn. Hij moet zichzelf bewijzen en zijn karakter tonen. Het moet van zuiver goud zijn.

Vr. – Dat was wat ik in gedachten had: dat er over zijn lichaam wordt gewaakt.

GdeP – Ja, er wordt over het lichaam gewaakt. Ook wordt hij zorgvuldig getraind vóór de proef komt. Hij wordt onderwezen, intensief geoefend, op alle mogelijke manieren getest; en het wordt hem niet toegestaan de beproevingen of tests te ondergaan tot de leraar er bijna zeker van is dat ze succesvol zullen verlopen. Maar zo ingewikkeld zijn de wegen van het bewustzijn, zo ingewikkeld die van karma, dat zelfs de meesters soms niet al de verborgen zwakheden in iemands karakter kunnen zien. En als er maar één zwakheid bestaat, wanneer de vuurproef komt, dan zal die zwakheid tevoorschijn komen, want inwijding betekent het doorzoeken, het beproeven en het toetsen van het bewustzijn in ieder atoom van zijn wezen. Het is geen kinderspel.

Vr. – Wat een troostrijke gedachte dat deze voorbereidende begeleiding er is!

GdeP – Ja, inderdaad. Die arme, misleide theosofen die leuteren over: 'Er zijn geen leraren nodig; de enige leraren die we nodig heb-

ben zijn de meesters', weten eenvoudig niet waar ze het over hebben. Ze begrijpen de esoterische theosofie niet.

Vr. – Is een reïncarnerend ego in zijn devachanische toestand zich ook maar enigszins bewust van de ervaringen van de andere ego's die bij dezelfde spirituele monade behoren en die op dat moment op andere planeten zijn belichaamd?

GdeP – Nee, daarvan is het zich absoluut niet bewust. De essentie van devachan is juist dat er niets is dat tot de geestelijke atmosfeer van dat bewustzijn doordringt, behalve zijn eigen spirituele en intellectuele en psychische herinneringen van geluk.

Vr. – Zoals één druppel in de oceaan.

GdeP – De oceaan van het leven *is,* dat is een feit. Het devachanische ego is de ene druppel, en is zich op dat ogenblik niet bewust van andere druppels.

Wanneer een devachanī in het hoogste deel van devachan is, wat hetzelfde is als het laagste deel van nirvāṇa, is hij niet langer, zoals de lagere devachanī, alleen maar gehuld in een persoonlijke bewustzijnsstaat. Hij wordt zich bewust, is zich al bewust van andere entiteiten om hem heen, maar omdat die andere entiteiten die het nirvāṇa reeds binnengaan praktisch één met hem zijn, is zijn bewustzijn universeel. Dat is nirvāṇa. Het 'uitblazen' van alle persoonlijkheid.

Vr. – Zal iemand zoals een theosoof, aan wie dit alles is onderwezen en die het in zijn hogere bewustzijn onthoudt, zich dit niet in devachan herinneren en over zijn dromen gaan nadenken?

GdeP – Ja, de training in de theosofie zal de devachanische periode wezenlijk veranderen of wijzigen. Hoe meer een theosoof oprecht is, overtuigd is van de waarheden van de theosofie en ze in zijn bewustzijn liefheeft, des te meer zal zijn devachanische periode en ook zijn devachanische rust erdoor worden beïnvloed. Op die manier zal hij zich steeds meer bewust worden van zichzelf als een spirituele entiteit, in plaats van alleen maar verzonken te zijn in de devachanische geluksdroom.

Vr. – Hij zal dan bijvoorbeeld dromen dat hij schitterende esoterische boeken bestudeert. Zullen die leringen die hij dan denkt te lezen, in feite werkelijke leringen bevatten?

GdeP – Absoluut; hij leeft immers in zuiver bewustzijn, en dit zui-

vere bewustzijn zal handelen en op zichzelf reageren, en dus tenminste in zekere mate aan het oog van de devachanī visioenen van nieuwe werkelijkheden, van nieuwe waarheden, tonen. De meeste 'nieuwe' leringen die de devachanī ontvangt, zullen echter voortkomen uit de zaden van gedachten en gedachtegangen die latent aanwezig zijn in de opgeslagen herinneringen uit vroegere levens. Hij zal zijn devachanische periode niet alleen doorbrengen met het meest verbazingwekkende onderzoek van het bewustzijn, maar tot op zekere hoogte zal hij zich zwak of matig of zelfs levendig bewust worden van zijn band met de monade in de schoot waarvan hij rust; met andere woorden, hij zal een gedeeltelijk bewuste rol gaan spelen in de pelgrimstocht van de monade.

In de meeste gevallen is dit laatste besef heel gering. Het hangt helemaal van het individu af. Als de devachanī een theosoof van een heel spiritueel soort is geweest, een ingewijde, zal hij zich gedeeltelijk bewust zijn van zijn pelgrimstocht met de monade. Is hij een gewone theosoof, zoals zo vele theosofen dat zijn – iemand die van theosofie houdt maar er niet veel van begrijpt – dan zal zijn devachan zeker hoger zijn dan dat van de 'gewone mens', maar niet zo heel veel hoger. De mens maakt zelf zijn eigen devachan; hij maakt voor zichzelf wat hij zal krijgen. Als bijvoorbeeld de gevorderde chela's naar devachan gaan, gaan ze altijd naar de allerhoogste delen ervan, of misschien naar de allerlaagste delen van nirvāṇa; maar omdat zulke mensen heel snel reïncarneren, om redenen die al eerder zijn gegeven, verblijven ze niet lang in devachan.

Maar neem een mens met een bijzonder spiritueel karakter, een goed, ernstig, sympathiek, vriendelijk individu, iemand die we een door en door goed mens noemen. Als hij geen ingewijde is, geen theosofie heeft bestudeerd, als zijn bewustzijn niet wordt gekleurd door, of beter gezegd niet is doortrokken van, de waarheden die de theosofie hem brengt, zal zijn devachan heel erg lang zijn.

Vr. – Wat voor devachan hebben mensen zoals Napoleon en Alexander die een belangrijke rol in de geschiedenis hebben gespeeld?

GdeP – Een devachan dat precies overeenkomt met hun karakter. Dat is het enig mogelijke antwoord dat op zo'n vraag kan worden gegeven. Het is afhankelijk van de hoeveelheid spiritualiteit van het individu, van de hoeveelheid en van *de kwaliteit* ervan. Een Napoleon zal niet een heel hoog devachan hebben.

Denk eraan dat er twee soorten mensen zijn die een belangrijke rol spelen in het lot van de mensheid: zij die de mensheid opwaarts leiden, en zij die haar naar beneden leiden.

Vr. – Het volgende probleem heeft mij beziggehouden. U heeft gezegd dat de devachanische periode die door één leven op aarde wordt bepaald, lang kan zijn. Maar moeten andere levens op de andere planeten dan zo worden bepaald dat ze een korte periode beslaan? Hoe werken ze samen?

GdeP – Heel eenvoudig; er zou bijvoorbeeld een heel kort leven op aarde kunnen zijn en een heel lang leven op planeet F.

Vr. – De periode van de ronde zelf zal echter altijd . . .

GdeP – Het wordt altijd door de betreffende individuele ego's in evenwicht gehouden. Hier zijn we dan, twee miljard individuen die de bewoners zijn van deze bol – twee miljard verschillende karakters. Het is bijna onmogelijk een strenge en vaste regel te geven en van allen te zeggen: 'Doe nu dit, en allen zullen hier een lang leven hebben en daar een kort.' Dat is niet mogelijk. Een vergelijkbaar verhaal geldt voor de kāmaloka, of ook voor het leven op aarde. Er zijn bepaalde gevallen waarin de monadische pelgrimstocht door de sferen bijzonder snel verloopt. Er is alleen een afdaling naar een van de heilige planeten gedurende een zeer korte tijd en dan wordt deze weer verlaten. Er zijn andere gevallen waar de afdalingen lang duren, of lang zijn op de ene planeet en kort op de volgende. Het hangt helemaal af van de individuen.

Vr. – Moet de reïncarnerende entiteit niet wachten tot de pelgrimstocht door de planeten is voltooid, voordat ze opnieuw incarneert?

GdeP – Ja, vóór ze op deze aarde reïncarneert.

Vr. – Zou ze op een van de andere kunnen incarneren?

GdeP – In theorie zou het reïncarnerende ego zich kunnen wederbelichamen op de andere bollen van onze keten. Dat gebeurt echter nooit. Het slaapt in de schoot van de monade.

Vr. – Het moet dus wachten met de volgende incarnatie tot de pelgrimstocht van de monade is voltooid?

GdeP – Ja, maar bedenk dat onze aarde niet het begin van de

pelgrimstocht is; zij is slechts één planeet in een gesloten reeks.

Vr. – En ik begrijp dus dat het reïncarnerende ego moet wachten tot zijn rondgang door de planeten en terug naar de aarde is voltooid.

GdeP – Inderdaad, dan belichaamt het reïncarnerende ego zich opnieuw, neemt dezelfde identieke levensatomen weer op die het vroeger had afgeworpen, en exact dezelfde mens die vroeger stierf wordt herboren en groeit op.

Vr. – Het schijnt alsof het reïncarnerende ego de vooruitgang van de monade bepaalt.

GdeP – Nee, het doet dit alleen in zoverre dat het de monade naar de aarde terugtrekt, wanneer zijn beurt komt. Het is de aantrekkingskracht van de andere ego's die de monade naar de andere planeten brengt.

Vr. – Is het zo dat ons reïncarnerende ego op deze planeet op die ego's op de andere planeten invloed uitoefent?

GdeP – Nee. Het fysieke lichaam heeft hersenen, een hart, een maag, een milt, een lever, geslachtsorganen, enz. U kunt niet zeggen dat het ene orgaan een belangrijker of meer bepalende invloed uitoefent op het algemene bewustzijn van de mens dan een van de andere. Elk heeft zijn eigen rol te spelen, zijn werk te doen, en heeft zijn eigen specifieke invloed, en kleurt daardoor het bewustzijn. En zo gaat het met al de verschillende ego's in de schoot van de monade. Bijvoorbeeld; wij zijn hier op deze aarde geïncarneerd; andere reïncarnerende ego's slapen in hun devachan, in de schoot van de monade, en blijven in die toestand zolang wij als individuen hier op aarde zijn. De monade gaat naar een andere planeet en dan zal een ander ego zijn devachan beëindigen en zich op die planeet belichamen. Wij zullen dan in ons devachan zijn.

Vr. – Dat begrijp ik, maar ik dacht aan het volgende: De periode tussen zijn levens op aarde is voor elk incarnerend ego verschillend en stemt overeen met zijn ontwikkelingsfase. Stel er is een ego dat door zijn graad van ontwikkeling recht heeft op een korte devachanische periode tussen twee incarnaties. De korte duur van die periode, toe te schrijven aan zijn eigen spirituele onbekwaamheid, is kennelijk een bepalende factor bij het bespoedigen van de terugkeer van de monade naar deze aarde.

GdeP – Ik begrijp wat u bedoelt. Om hierop een kort en algemeen antwoord te geven, zeg ik: Nee, niet geheel. Wat gebeurt er met de andere ego's op de andere planeten? Een reïncarnerend ego zoals u beschrijft, is nog vrij onontwikkeld, ontstaan uit een monade die dat lagere type ego nog niet tot een hogere trap heeft gebracht; en alle andere zich wederbelichamende ego's in die monade zijn min of meer van dezelfde soort. Dus in elk van de gevallen ziet u dat het niet een jonge monade is, maar een monade die haar baby-ego's nog niet tot een hogere graad van evolutie heeft gebracht. Door de ingewikkelde aard van het karma van ieder ego worden de tijdsperioden die door een reïncarnerend ego op een planeet worden doorgebracht door de actie en interactie van de ingewikkelde psychische machinerie die in werking is, precies zo op elkaar afgestemd dat een ego zich niet op een of andere planeet kan belichamen tot zijn tijd komt om dat te doen. Er zijn ook veel gevallen van ego's die wachten op het moment om zich te belichamen – ze zijn in feite gereed om zich te belichamen, maar vertraagd, totdat de impuls vanuit de monade dit ego bereikt. Maar het belangrijkste punt is dat alle tijdsperioden van de verschillende ego's die uit één bepaalde monade zijn voortgekomen met de uiterste precisie op elkaar zijn afgestemd.

Vr. – Stel dat een van deze incarnaties uitloopt op een volslagen mislukking. Heeft dat invloed op alle andere?

GdeP – Nee. Stel dat een kind kort na de geboorte sterft. Hier is dan niet voldaan aan het doel van het reïncarnerende ego; magnetische banden worden niet tot stand gebracht, en het reïncarnerende ego zweeft eenvoudig in de atmosfeer van de aarde. Het is niet een werkelijk 'zweven', maar het woord zal u een idee geven van wat ik bedoel. In dit geval vervolgt de monade niet haar omzwervingen, maar blijft in een latente toestand tot het reïncarnerende ego, na zijn vergeefse geboorte, een nieuw kinderlichaam binnengaat en een nieuwe kans krijgt. Maar beschouw de monade niet als slechts een slaaf die wacht op de karmische bestemming van een van haar zich wederbelichamende ego-kinderen. De monade is zich relatief onbewust van dit alles. De monade is een god in haar eigen sfeer. De monade is op deze aarde niet bewust. Aarde-bewustzijn is iets van het reïncarnerende ego.

Vr. – Gebeurt dat op dezelfde manier waarop we ons niet bewust zijn van wat er binnen ons lichaam gebeurt, onder de atomen en

moleculen in ons lichaam, die alle van te voren werden getraind? Hoewel we steeds bewust zijn in onze eigen egoïteit, zijn we ons niet bewust van het bewustzijn van de atomen en moleculen in ons lichaam.

GdeP – Zo is het.

Vr. – Alle planeetketens zijn zevenvoudig, en toch zien we niet zeven mensen rondlopen als één mens. Ik vraag me af of we misschien niet de zeven bollen, of beter gezegd hun invloeden, in ons hebben.

GdeP – Ik geloof niet dat ik uw vraag begrijp.

Vr. – Er zijn zeven bollen – ze zijn alle zevenvoudig – om een planeetketen te vormen. Voor mensen is dat natuurlijk niet het geval; als individuen zijn mensen eenvoudig één. Maar er moet een analogie zijn tussen die zeven bollen van een planeetketen en mensen.

GdeP – Een mens is zevenvoudig. De zeven beginselen van de mens corresponderen niet alleen met de zeven bollen van onze planeetketen, maar zijn meer direct afgeleid van de zeven heilige planeten van de Ouden. Bedenk dat de zeven beginselen van de mens, zoals die tot nu toe in onze leringen worden gegeven, een heel elementaire manier en een eerste aanzet zijn om de constitutie van de mens te verklaren. Het is zoiets als te zeggen: het fysieke lichaam van de mens bestaat uit de scheikundige elementen zoals koolstof, zuurstof, stikstof, fosfor, calcium, enz. Dit zijn kosmische elementen. Onze zeven menselijke beginselen zijn ook kosmische beginselen. Maar als we in meer technische zin over de zeven beginselen van een mens spreken, zoals gebruikelijk in onze Oosterse School, dan bedoelen we dat dit knopen of centra van bewustzijn zijn: bijvoorbeeld, een goddelijke monade of ego, een spirituele monade of ego, een menselijke monade of ego, een dierlijke monade of ego, een astrale monade of ego, en een fysieke monade of ego, en dat is het lichaam. In feite vormen deze bewustzijnscentra of monaden of ego's samen de mens. Als we de mens opvatten als een zevenvoudig wezen is het daarom oneindig veel beter om zijn rivier of stroom van bewustzijn te beschouwen als bestaande uit zeven centra of knopen, draaikolken, van bewustzijn, die zich van het goddelijke tot het fysieke uitstrekken. Deze zeven centra of knopen van bewustzijn bestaan en werken in en door de zeven kosmische elementen. En de laatstgenoemde, die zich in de

mens tot uitdrukking brengen, noemen we ātman, buddhi, manas, kāma en de stoffelijke laatste drie.

Vr. – Belichaamt het reïncarnerende ego dat tot een bepaalde planeet behoort, zoals bijvoorbeeld de planeetketen van de aarde, zich op elke bol van die keten?

GdeP – Ja, als een zich wederbelichamend ego van die keten. Maar bedenk dat u alleen van een reïncarnerend ego kunt spreken als het incarneert in een lichaam van vlees. De juiste algemene uitdrukking voor ego's die zich zouden kunnen belichamen in andere voertuigen dan van vlees is een *zich wederbelichamend ego.*

Vr. – Hoe is uw vorige opmerking te begrijpen in verband met de andere uitspraak dat bij de dood het reïncarnerende ego in de monade wordt teruggetrokken?

GdeP – Dat is inderdaad het geval, anders zou het niet naar de hogere bollen van de keten kunnen gaan.

Vr. – Wanneer belichaamt het zich op de hogere bollen van deze keten?

GdeP – Tijdens zijn reis van deze keten naar de ketens van de andere zeven heilige planeten. Bovendien wordt het goddelijke ego bij de dood als een lichtflits teruggetrokken in de goddelijke monade, in zijn ouder-ster.

Vr. – En het ego in de spirituele monade?

GdeP – Juist.

Vr. – Wanneer het in de spirituele monade wordt teruggetrokken is dat dan niet de tijd dat het zich weer in de hogere bollen van de keten zal belichamen?

GdeP – Nee, wederbelichaming gebeurt niet onmiddellijk.

Vr. – Wanneer heeft wederbelichaming plaats? Vóór het onze planeetketen verlaat om naar andere toe te gaan?

GdeP – Natuurlijk. Maar let nu eens op de vraag die u mij stelt: *wanneer*? Het hangt af van elk individueel geval. Ik kan niet zomaar zeggen *wanneer.* De vraag is te specifiek. Het kan één jaar zijn, maar ook twintig jaar of meer.

Vr. – Met *wanneer* bedoelde ik geen menselijke tijd, maar volgorde.

GdeP – Na de dood op aarde gaat de monade naar bol E en daar vindt voor korte of lange tijd wederbelichaming plaats. Dan gaat ze naar bol F, waar hetzelfde gebeurt, geleid door in het algemeen identieke wetten. Dan gaat ze naar bol G, of de laatste van deze keten, en ook daar wordt dezelfde algemene regel gevolgd. Dan verlaat ze deze planeetketen en gaat naar de volgende in de reeks van zeven heilige planeten.

Vr. – Zou men niet kunnen zeggen dat als een reïncarnerend ego zo'n graad van bewustzijn en volmaking heeft bereikt dat bol E zijn geschikte omgeving is, dat ego dan op bol E zal incarneren?

GdeP – In het algemeen gesproken, ja; het zal zich *belichamen* op bol E. Maar let op dit zeer belangrijke element van de leer: alleen dat deel of die straal van zichzelf die hoort bij of wordt aangetrokken tot bol E zal zich op die bol belichamen, en dat geldt ook voor de andere bollen van onze planeetketen. Het reïncarnerende ego hoort bij de hele keten; maar slechts een aspect of een straal of een facet ervan is geschikt voor, of wordt aangetrokken tot, een bepaalde bol. [Zie blz. 936.]

Vr. – Het hangt dus helemaal af van zijn eigen graad van evolutie van karakter en bewustzijn?

GdeP – Zo is het. Het moet zich op de bollen E, F en G wederbelichamen vóór het de planeetketen kan verlaten. Het moet de atomen van zijn constitutie die tot deze bollen behoren van zich werpen vóór het zich kan vrijmaken van deze keten en naar de volgende keten kan gaan.

Vr. – Het daalde af langs de schaduwboog, maar om die door dat ego geschapen elementen achter te laten, zou het moeten teruggaan of terugkeren langs de schaduwboog.

GdeP – Nee; het keert naar de aarde terug langs de schaduwboog; maar het verlaat de planeetketen via de lichtende boog.

Vr. – Het is daar nog niet geïncarneerd en heeft nog geen elementen geschapen.

GdeP – Maar dat heeft het vroeger gedaan tijdens andere tochten

langs de bollen. Het kon niet op bol D komen bij zijn terugkeer van zijn kosmische pelgrimstocht, tenzij het de levensatomen in zich had die dat reïncarnerende ego eerst trekken naar bol A, dan naar bol B, dan naar bol C, bol D, en daarna naar bol E, F en G. Dan wordt de karmische balans opgemaakt. De levensatomen gaan rusten of worden inactief, en de monade vliegt naar de volgende in de reeks van zeven heilige planeten. Ze gaat door de zeven heilige planeten, en keert dan op deze keten terug, bereikt bol A, en trekt dan verder langs bol B, C, D, E, F en G.

Vr. – Als de monade bij de fysieke dood de reïncarnerende entiteit in haar schoot heeft teruggetrokken, zal dat reïncarnerende ego weer uit die monade tevoorschijn komen om zich op bol E te belichamen?

GdeP – Juist, zo gaat het met elk reïncarnerend ego, en vergeet daarbij niet wat ik u zojuist heb gezegd; maar bedenk dat het hier niet gaat om stukken ijzer of gasvormige lichamen, maar om bewustzijnstoestanden, egoïteit. [Zie blz. 936.]

Vr. – Het zal dan niet hetzelfde ego zijn.

GdeP – Het zal hetzelfde ego zijn, maar geschikt gemaakt voor of aangetrokken tot bol E, en daarna successievelijk tot de andere bollen. Bijvoorbeeld, u bent een mens; u heeft tien kamers in uw huis, en iedere kamer is bestemd voor een ander doel. U gaat naar de eerste kamer om te eten; uw bewustzijn is daar gericht op het eten. Dan gaat u naar de volgende kamer, en uw bewustzijn richt zich misschien op het nemen van rust of het lezen van een mooi tijdschrift of een interessant boek. Dan gaat u naar het volgende vertrek, en misschien speelt u daar op een muziekinstrument. Dan gaat u naar de volgende kamer, en misschien luistert u daar naar een interessante lezing, of het kan uw hobbyruimte zijn. Elke kamer vertegenwoordigt een andere bewustzijnstoestand, een andere straal van het reïncarnerende ego; en toch is het altijd dezelfde essentiële egoïteit. U zou strikt gesproken niet kunnen zeggen dat het dezelfde mens is die elk van die vertrekken binnengaat, omdat de bewustzijnstoestand in het ene geval zoveel van die in de andere gevallen verschilt. Als u de tiende kamer heeft bereikt, heeft u tien verschillende bewustzijnstoestanden ondergaan of doorgemaakt. U bent dezelfde, en toch was u in elk vertrek anders. Zo gaat het met het reïncarnerende ego dat een verschillend bewustzijn heeft voor iedere bol van de planeetketen. En tenslotte

verzinkt het duidelijk en onherroepelijk in zijn superdevachan en blijft in de schoot van de monade, terwijl deze haar omzwervingen van de kosmische pelgrimstocht vervolgt.

Vr. – En wanneer het terugkomt gaat het langs de neergaande boog, te beginnen met bol A; maar het lijkt me dat de levensatomen die op de opgaande boog zijn achtergelaten niet goed kunnen worden verzameld op de neergaande boog.

GdeP – Nee, en het reïncarnerende ego heeft ze ook niet nodig; iedere klasse van die atomen behoort respectievelijk tot de bollen E, F en G.

Vr. – Het antwoord is dus in feite: Als het reïncarnerende ego op bol D is, heeft het niet de atomen van de volgende bollen tot het die bollen bereikt?

GdeP – De atomen van iedere bol horen bij die bol als levenscentrum en verlaten die niet tenzij voor hun eigen individuele omzwervingen. Maar binnen het ego, de ouder van deze levensatomen, bestaat de aantrekking tot of genegenheid voor elk van zijn kinderen.

Vr. – We trekken de kleren aan die we voor iedere bol hebben gemaakt.

GdeP – Heel juist. U neemt de levensatomen weer op die u op een bol heeft achtergelaten toen u die vroeger verliet.

Vr. – Is het niet mogelijk dat men als bewoner van bol D levensatomen uitzendt die bij bol E horen, en die naar bol E gaan en daar wachten op het verschijnen van die ouder?

GdeP – Ja, omdat er door de hele planeetketen heen een voortdurende uitwisseling van deze levensatomen is, maar die is er door de individuele omzwervingen van deze levensatomen zelf. Het grootste deel van de atomen van bol D blijft op bol D; maar evenals de reïncarnerende ego's moeten deze afzonderlijke levensatomen hun eigen pelgrimstocht maken, en ieder gaat op zijn beurt de keten rond. Onze levensatomen zijn eenvoudig onvolkomen ontwikkelde monaden, of, om het anders en nauwkeuriger te formuleren, monaden in het stadium van een levensatoom.

Vr. – Op die wijze maken we vooraf onze voertuigen op deze hogere bollen.

Vr. – En we maken ze ons eigen, en werpen ze weer af.

GdeP – Zo is het.

Vr. – Onlangs heb ik het onderwerp van het hogere en lagere manas bestudeerd, en hoe deze samenhangen met buddhi en kāma. Na te hebben vergeleken wat HPB in de Esoterische Instructies over het lagere manas zegt met wat uzelf heeft gezegd, zou ik willen vragen: Is er ooit een scheiding tussen het hogere manas als zodanig en buddhi?

GdeP – Het antaskaraṇa is er altijd. In feite is er een antaskaraṇa tussen elke twee beginselen; anders zouden ze niet bijeen kunnen blijven. Het antaskaraṇa is de schakel, zoals de koppeling tussen twee spoorwagons.

Vr. – Als u spreekt over het 'tussenliggende' beginsel, bedoelt u dan het lagere manas?

GdeP – Ja, maar met het licht van het hogere manas erop – het lagere manas met het antaskaraṇa.

Vr. – Dat wil zeggen in onze normale toestand?

GdeP – Ja, dat is de normale toestand van alle bezielde mensen. Maar zielloze mensen – en dat zijn de meeste mensen op aarde die in hun leven hun zintuigen, hun verlangens en hun directe behoeften volgen, die leven in hun lusten, hun eerzucht, hun kleingeestige idealen en gedachten – kunnen moeilijk 'bezield' worden genoemd. Alles wat ik u zojuist heb gezegd is een manifestatie van het ontbreken van een zielenleven – of beter gezegd, de hogere ziel is maar heel weinig actief.

Vr. – De leer, zoals ik die begrijp, is dat het hogere ego als straf weer zou moeten incarneren, indien het lagere ego, het persoonlijke ego, òf is vernietigd òf wordt vastgehouden in kāmaloka.

GdeP – Ik geloof dat wat u zegt eigenlijk niet juist is. Als ik uw vraag goed begrijp, heeft u het over 'verloren zielen', die niet hetzelfde zijn als 'zielloze' mensen. Zolang een mānasisch ego bestaat, heeft het banden met het hogere manas. Het hogere manas is eenvoudig de ouder van het lagere. Het lagere ego heeft een mānasische kwaliteit, omdat het een mānasisch bewustzijnscentrum is dat uit het

hogere manas ontstaat, ongeveer zoals een tak uit de stam van een boom groeit.

Als die tak uit de stam van de boom leeft en bladeren draagt en zuurstof uit de lucht opneemt en koolzuur afgeeft, hoeft de boom geen andere dikke tak op dezelfde plaats te vormen, want de huidige tak leeft. De boom is tevreden met zijn ene dikke tak op die ene plaats. Maar als die ene dikke tak wordt afgezaagd of dood gaat, dan streeft de stam, om beter te kunnen leven, door zijn vitaliteit ernaar dat een nieuwe long of een dikke tak de plaats van de vorige zal innemen, en brengt op die manier een nieuw 'kind' voort, in dit geval een nieuwe dikke tak. Evenzo maakt het hogere manas weer contact met de lagere sferen door uit zichzelf een nieuwe menselijke monade of lager manas voort te brengen.

Vr. – Als dit lagere persoonlijke ego is vernietigd – naar avīchi is gegaan – hoe maakt het hogere manas dan een nieuwe mānasische straal, hoe emaneert het of hoe zendt het zo'n straal uit? Deze nieuwe straal heeft niet de voordelen gehad van alle circulaties die werden volbracht en alle ervaringen die werden opgedaan door de 'dode' straal: hoe gaat het dan? Kan deze nieuwe straal de draad van bewustzijn weer opnemen waar het vernietigde ego zijn band met het hogere ego had verbroken?

GdeP – Natuurlijk. In elk van de gevallen komt het lagere ego voort uit, of het vertegenwoordigt, een schatkamer van vroegere ervaringen die in de loop van vroegere manvantara's zijn verzameld. Het lagere ego is eenvoudig een straal uit het hogere ego. Deze schatkamer van ervaringen uit het verleden is opgebouwd tijdens de vele vroegere levens, en is een deel geworden van het wezen of de essentie van het hogere ego. Ieder nieuw leven met zijn daaropvolgende devachan voegt een nieuwe bladzijde van ervaringen toe aan het 'boek' dat deze schatkamer is. Verander nu de beeldspraak een beetje en noem deze schatkamer het 'levensboek'. Als een lager ego in een leven ook maar een enkel 'woord' of zelfs een enkele 'letter' op een pagina heeft geschreven, dan is dit kleine beetje genoeg om in de schatkamer te worden geregistreerd. Stel dat het lagere ego in de afgelopen levens heeft nagelaten om ervaringen in de hogere sferen, in de schatkamer, op te tekenen, en dat het in het volgende leven of in het daaropvolgende een 'verloren ziel' wordt en zijn spirituele dood sterft. Toch bestaat er nog het 'levensboek', waarin deze zelfde straal die nu 'dood' is, eigenlijk de wortel van deze straal, zijn ervaringen

had geschreven. Uit diezelfde schatkamer van de verzamelde ervaringen uit vele, vele vroegere levens komt dan een nieuwe straal die emaneert of voortvloeit uit dezelfde verzamelde ervaringen plus het licht erop van de spirituele monade, dat is het buddhi-manas of het hogere manas.

Die nieuwe straal is niet *absoluut* en *volkomen* anders dan de vorige of nu verdwenen straal. Het is alsof laatstgenoemde straal een zieke arm was die van het lichaam werd afgesneden; en om weer een goede rechterarm te hebben, emaneerde het lichaam daarna een nieuwe op de plaats van de oude met de basis van de oude als zijn eigen basis.

Binnen de schatkamer van ervaringen, het 'levensboek', is elk nieuw devachan daarom een nieuwe ervaring die in de schatkamer wordt bewaard. Vergeet niet dat we hier te maken hebben met geestelijke zaken, en dat we onze aandacht niet te veel moeten vestigen op deze fysieke voorbeelden die alleen als hulpmiddel dienen om tot de verbeelding te spreken.

Vr. – Maar als men het persoonlijke ego opvat als een zwakke zon die myriaden levensatomen en stralen heeft uitgezonden, en deze stralen zich afdrukken in het ākāśa of het astrale licht, wat gebeurt er dan als deze zon, dit centrum, van het persoonlijke ego wordt vernietigd?

GdeP – De 'zon' wordt niet vernietigd. Alleen een straal uit die zon gaat verloren in de 'kosmische duisternis'. Uw voorbeeld is niet goed gekozen, want het persoonlijke ego is nog in geen enkel opzicht een zon. De zon zou in feite de spirituele monade zijn – ātma-buddhi-manas.

Vr. – Maar ik denk aan het centrale punt, wat u de menselijke monade heeft genoemd. Als *die* wordt vernietigd, wat gebeurt er dan? Want zij staat, zoals ik het begrijp, in dezelfde verhouding tot de verschillende *skandha's* die in de loop van de eeuwen zijn verzameld, als de zon staat tot de planeten en stralen in het zonnestelsel.

GdeP – Ik geloof dat ik uw moeilijkheid begrijp. U denkt dat de menselijke ziel van incarnatie tot incarnatie dezelfde is; maar dat is niet het geval. Ze is elke keer een nieuwe entiteit, maar een nieuwe entiteit die is voortgekomen uit al de oude entiteiten. Om het anders te zeggen: iedere menselijke ziel in elke nieuwe incarnatie is een straal uit de menselijke monade. De menselijke monade kan als *monade*

nooit worden vernietigd, want ze is een geestelijk bewustzijnscentrum. Alleen haar straal kan 'verloren' gaan.

Dus, wanneer een van deze menselijke ego's, of beter gezegd menselijke zielen, een verloren ziel wordt, door de sterke concentratie van vitaliteit en impulsen en karmische indrukken die in zijn samenstel zijn opgetekend en die dat ego omlaag trekken naar stoffelijker gebieden, bewaart het juist door deze vitaliteit voor een poos zijn samenhang in de lagere werelden, maar komt tenslotte in avīchi, en gaat vandaar naar de achtste wereld, de zogenaamde planeet van de dood. Daar valt het tenslotte uiteen en verdwijnt. Maar intussen schiet de mānasische monadische zon, waar het als een straal uit voortkwam, een andere straal uit om zijn plaats in te nemen – het lichaam doet een andere arm groeien om de plaats van de geamputeerde arm in te nemen.

Vr. – Stel dat de verloren ziel, ik bedoel het ego, het antaskaraṇa heeft verbroken en zichzelf heeft losgemaakt van het hogere ego: kan het hogere ego intussen een nieuwe persoonlijke ziel emaneren, terwijl de andere nog niet volkomen in kāmaloka is gedesintegreerd?

GdeP – Ja, maar het doet dat zelden.

Vr. – En kan ze dan door verdriet en lijden weer proberen om een nieuw antaskaraṇa met het hogere ego te vormen?

GdeP – Dat zal niet gebeuren, want alle nieuwe op die manier geemaneerde ego's komen van boven, en het is voor een verloren ziel – een die onherroepelijk verloren is – onmogelijk om haar vroegere schakel met haar oudermonade terug te krijgen. Dat komt omdat de verloren ziel zo volslagen afgescheiden is dat haar kans op hereniging volkomen is verkeken. Alleen dan kan de 'schatkamer' met succes een nieuw ego of nieuwe ziel uitzenden.

Vr. – Ze kan een wachter op de drempel worden.

GdeP – Ja, de verloren ziel kan dat inderdaad worden; en dat is iets veel ergers dan een gewone wachter op de drempel, want de verloren-ziel-wachter is een volmaakte demon. Hij is niet alleen een psychische wachter van het type van een kāmarūpa, een schil die na de tweede dood blijft bestaan, en misschien ook tot de volgende incarnatie; hij is in feite een spirituele entiteit van het kwaad. Hij heeft een kwade spiritualiteit in zich, en tot hij is gedesintegreerd is hij een demonische wachter op de drempel voor de nieuwe worstelende

straal die zopas is geëmaneerd. Deze toestand zou niet kunnen bestaan als de nieuwe straal niet enkele schakels van psychomagnetische aantrekking had met de oude straal die nu de verloren-zielwachter is. Dit gebeurt omdat beiden voortbrengselen zijn van hetzelfde bewustzijn.

Vr. – Daaruit volgt dus dat de dugpa's en zwarte magiërs allen zulke wachters op de drempel zijn?

GdeP – Nee, de dugpa's en zwarte magiërs kunnen nauwelijks 'wachters op de drempel' worden genoemd – zeker niet de belichaamde dugpa's en zwarte magiërs. Toch bestaan er wezens zoals kāmalokische of ontlichaamde dugpa's of zwarte magiërs, en deze kunnen heel terecht 'wachters op de drempel' worden genoemd. Maar ze zouden geen wachters op de drempel kunnen zijn voor de nieuwe straal. 'Wachter op de drempel' is een technische term, en betreft vroegere kāmalokische of astrale overblijfselen uit een vroegere incarnatie, die de nieuwe belichaming van het reïncarnerende ego voortdurend achtervolgen. U ziet dus dat de dugpa's en zwarte magiërs moeilijk 'wachters op de drempel' van het nieuwe ego kunnen worden genoemd, dat verschijnt om de plaats in te nemen van een verloren ziel. Denk erom, ik spreek nu niet over de grote tovenaars.

Vr. – Daar had ik het over.

GdeP – De grote tovenaars behoren tot een andere categorie. Hun kwaadaardige vitaliteit stroomt zo intens en krachtig, en de overblijfselen van verstandelijke vermogens die onwaardig zijn gebruikt zijn nog zo vurig in hen dat die tovenaars soms wel eeuwen kunnen blijven bestaan. Enkelen van hen zijn zo sterk in hun slechte spiritualiteit dat ze blijven leven tot het einde van het manvantara. Het is heel moeilijk en ingewikkeld om dit alles te verklaren, en ik ben niet van plan deze gedachte nu verder uit te werken. Het is niet gezond over deze dingen te blijven denken, maar het is goed tenminste iets over hen te weten.

Ze beschikken over voldoende spiritualiteit, en dat betekent universaliteit, al is het van een kwaadaardige soort, om de schakel met de spirituele monade onverbroken te houden, hoewel deze heel zwak is. Toch dalen ze af naar de stof in plaats van omhoog te gaan naar de geest, en de breuk zal tenslotte en zeer zeker komen.

Vr. – Maar kunnen ze devachan ervaren of niet?

GdeP – De tovenaars van de soort waarover ik nu spreek staan boven de illusies van het devachan – dat werkelijk een illusie is vergeleken met zuivere geest, want het devachan is een soort geestelijke droomwereld. Ze hebben geen droomwereld, zoals die er ook niet is voor de boeddha's. Ze zijn eenvoudig wezens van geïncarneerde kwaadaardige spiritualiteit. Ze zijn natuurlijk uiterst zeldzaam, bijna even zeldzaam als de boeddha's; maar ze bestaan.

Vr. – Kan zo'n spirituele monade een nieuw menselijk ego voortbrengen dat tegelijkertijd leeft. Dan zouden de tovenaars voor die persoon heel gevaarlijk zijn.

GdeP – De spirituele monade heeft veel kinderen, maar uit dat ene scheppingspunt of die ene porie – min of meer zoals de huid poriën heeft – in de monadische essentie van de spirituele monade kan maar één straal tegelijk voortkomen. De andere monaden die eruit voortkomen zou u bijvoorbeeld 'tweelingzielen' of 'drielingzielen' kunnen noemen. Ze zijn niet de reproducties die de plaats innemen van een verloren ziel. Deze tovenaars zijn in feite nog geen verloren zielen, hoewel ze op zo'n ondergang afstormen.

Vr. – Maar ik dacht dat een verloren ziel kan reïncarneren.

GdeP – Dat gebeurt inderdaad, tot ze in de 'planeet van de dood' verzinkt.

Vr. – En is het hogere ego tegelijkertijd in een nieuwe mens geïncarneerd en leeft het tegelijkertijd?

GdeP – Indien u het nog over deze grote tovenaars heeft: nee. Zo'n grote tovenaar is zo geweldig machtig in het kwaad doordat hij de schakel met de spirituele monade nog relatief onverbroken heeft gehouden. Deze schakel geeft hem zijn kwaadaardige vurigheid, zijn voortdurende zelfbewustzijn en gemene intellectuele vitaliteit.

Vr. – Ja, maar ik bedoelde een heel slecht en sensueel persoon die de verloren ziel belichaamt. In HPB's oude Instructies wordt gezegd dat dan ook het hogere ego bijna onmiddellijk incarneert.

GdeP – U verwart twee dingen. Waar u nu op doelt is een andere situatie – die van de reeds verloren zielen.

Vr. – En dan bestaan ze tegelijkertijd op aarde.

GdeP – Dat is weer een andere situatie, als ik u goed begrijp. U spreekt over die boze tovenaars als sensuele wezens. Dat zijn ze lang niet altijd. Ze zijn als individuen eenvoudig geïncarneerde kwaadaardige essenties; en ze weten heel goed dat slechte praktijken tegen de gewone wetten van de natuur tot hun vernietiging zullen leiden – ze zijn zich hiervan even scherp bewust als een meester. Ze zijn meesters in het kwaad zoals de anderen meesters in het goede zijn.

Vr. – Als ik u goed heb begrepen, zei u onlangs dat de weldoende krachten van dit manvantara kwade krachten waren in een vroeger manvantara.

GdeP – Ja, bijna zeker, maar niet in de betekenis zoals we er nu over spreken. Ik geloof dat de verwarring ontstaat uit de veel voorkomende fout van het verkeerd begrijpen van woorden. Wij mensen zijn evoluerende wezens, en we denken dat we heel goede of redelijk goede wezens zijn. Maar in de ogen van de goden zouden we op duivels lijken. Kijk om u heen op aarde en zie wat er gebeurt: de schendingen van de edelste wetten van de natuur door mensen, met hun moedwillige, opzettelijke keuzen voor het kwaad, voor wreedheid, ongevoeligheid, onvriendelijkheid, bedrog, al die verschrikkelijke dingen die het leven van de mens bezoedelen en bederven – dit alles is duivels werk. Toch evolueren we, groeien we. De wezens die lager staan dan wij beschouwen ons als goden, maar de goden beschouwen ons als demonen. We zijn niet krankzinnig en kunnen ons niet beroepen op krankzinnigheid voor het kwaad dat we doen. Toch zijn deze zielloze mensen tamelijk krankzinnig, en bedenk dat zielloze mensen geen verloren zielen zijn. Zielloze mensen zijn als kinderen, ze zijn nog niet ontwaakt. Ze *weten* nu nog niet. Ze weten niet genoeg over het goede om actief voor het goede te gaan werken, en ze weten niet genoeg over het kwade om er niet langer bang voor te zijn. Ook de gemiddelde zielloze mens schrikt zich dood bij de gedachte aan het kwade. Deze zielloze mensen zijn alleen maar kleurloos, futloos, lauw.

De meesters van het goede en van het kwaad daarentegen zijn bezielde wezens: de ene groep bezield door de goden, en de andere door het tegenovergestelde van de goden – demonen.

Vr. – Kunnen ze een obscuratie overleven?

GdeP – Meestal niet. Dit is het verschil tussen beide klassen. De meesters van het goede worden één met de geest, met de essentie van

de geest; en de meesters van het kwaad, de grote tovenaars, worden één met de geest van de stof, niet met alleen maar stoffelijke dingen die slechts zeepbellen van de stof zijn, maar met stof per se; en stof per se is energie, evenals geest dat is – energie 'hier beneden' in plaats van 'daar boven'. Daarom kunnen deze boze tovenaars blijven bestaan. Maar het essentiële verschil tussen beide klassen is dit: de broeders van het licht hebben zich verbonden met het kosmische bewustzijn en de broeders van de schaduw hebben zich verbonden met de geest van de stof, die de facto tijdelijk is en alleen tijdens het manvantara voortduurt, wat voor manvantara dat ook is: hetzij een bol- of een planetair manvantara. Het gevolg is dat als het manvantara eindigt en de pralaya aanbreekt, de zwarte magiërs eenvoudig verdwijnen met de stof waarin ze hebben geleefd en die ze hebben vereerd.

Vr. – Toen ik 'obscuratie' zei, bedoelde ik het woord in technische zin.

GdeP – Ja, zo begreep ik het ook, en ik gebruik het woord in zijn verscheidene technische betekenissen. Als een bol in obscuratie gaat, gaat de grote meerderheid van de zwarte magiërs – maar niet allen – eenvoudig te gronde; ze worden weggevaagd.

Vr. – Maar zijn er sommigen die het overleven?

GdeP – Ja, er zijn enkelen die het overleven, en het zelfs overleven tot aan het eind van de ronde.

[Luiden van de gong. Stilte.]

Supplement

Het kruis van inwijding 14 juli 1936

GdeP – Het feit dat het *getrainde* menselijke ego de inwijding moet doormaken zonder hulp van en niet beschermd door zijn hogere delen, is van groot belang; en nu wil ik in de sfeer van denken die door de verschillende gemaakte opmerkingen is ontstaan zelf iets hieraan toevoegen. Het is volkomen waar dat wij van anderen hulp kunnen ontvangen, want liefde is altijd toegestaan, want ze is een ondersteunende kracht omdat ze zoiets is als gezondheid en verse lucht. Maar als de beproeving komt, moeten we die alleen ondergaan. De ingewijde is in het universum, is een deel ervan, de hartslag van het universum klopt door hem heen. Hij heeft de hulp van het universum, juist omdat het een deel van hemzelf is. Maar niemand helpt hem door hem te ondersteunen, of door het zweet of het vocht van zijn voorhoofd weg te vegen, of door hem te stimuleren, enz. De ziel moet onbeschermd de proef ondergaan, en overwinnen door zijn eigen innerlijke krachten. Als ze slaagt hebben we een adept. Als ze faalt, dan zijn er andere kansen, *maar ze krijgt geen enkele rechtstreekse hulp*. Was dat wel zo dan zou het geen beproeving zijn. De kandidaat moet leren zichzelf geschikt te maken om een van de stenen van de beschermmuur te worden. Zijn positie houdt zo'n zware verantwoordelijkheid in, en brengt zoveel met zich mee, dat er geen zwakke schakels mogen zijn. Er is niet alleen geen bevoorrechting, maar er wordt absoluut geen blijk van medelijden gegeven voor de naakte ziel. Werd wel medelijden betoond, en werd de ziel erdoorheen geholpen en werd het haar toegestaan te slagen door helpende handen, dan zou het resultaat een zwak werktuig zijn, dat zich niet staande kan houden tegen de verschrikkelijke invloed van kosmische krachten van buitenaf. De beschermmuur wordt samengesteld uit menselijke en geestelijke 'stenen', die sterk zijn in iedere vezel, en hebben bewezen dat ze dat zijn vóór ze in de muur kunnen worden gemetseld.

Verschillende belangrijke en zwaarwegende factoren spelen hierbij een rol, en ik zou het u volkomen duidelijk willen maken dat het het onbeschermde maar getrainde menselijke ego is dat moet slagen of falen. Als het wordt geholpen, als het wordt beschermd, wat is dan het nut van het ondergaan van de proef? Deze wordt dan slechts spel, een schijnvertoning, een bedrog. Wie is het die op school leert? De goddelijke entiteit die in het hart, in de ziel van elk kind leeft? Nee, zij natuurlijk niet. Het kind zelf moet leren of falen. Leert het kind dan krijgt het een diploma. In een degelijke school krijgt het geen diploma als het niet leert, hoewel het uit mededogen kan worden toegestaan dat het de school verlaat op een enigszins eervolle manier, vooral als het kind serieus is.

Zo is het ook met de inwijding, die een intensivering en versnelling van het evolutieproces inhoudt. Het is *dat* deel van de mens dat wordt beproefd en getoetst, en dat moet slagen of mislukken, niet een deel dat verheven boven de proef staat. Als iemand dat deel helpt, of voor dat deel lijden ondergaat, of zijn vragen beantwoordt, of een beschermend schild eromheen vormt, waarin ligt dan de kracht van de proef waaruit het met succes tevoorschijn komt? Dat is geen proef, het is een verzwakkend proces. Het is als met een man in het water. Hij moet òf zwemmen òf verdrinken. Stel dat we de man in het water willen testen om te weten of hij kan zwemmen. Als er iemand in het water staat en hem boven houdt, dan is dat geen proef om erachter te komen of hij kan zwemmen. Precies hetzelfde geldt voor inwijding, omdat het welzijn van de ziel, de veiligheid van de ziel, de veiligheid van de zielen van de mensen, afhangt van het succes van die mens. Er moet worden onderzocht of hij van zuiver goud is, zonder het minste spoor van zwakheid; onder druk mag geen enkel punt, geen enkel atoom het begeven. Daarom is inwijding zo vreselijk. Alleen zij mogen een poging daartoe ondernemen van wie de leraren geloven dat ze in staat zijn gezuiverd uit het vuur van de beproeving tevoorschijn te komen.

Welk deel ondergaat de inwijding, voorzover het ons mensen betreft? Het is niet ons goddelijke deel, niet ons geestelijke deel. Het is niet ons mānasaputrische deel. Al deze staan boven de inwijdingen die wij mensen ondergaan. Wij tekortschietende, onvolmaakte, zwakke, worstelende, aspirerende en soms succes boekende menselijke ego's zijn het die de kans hebben, als tijdens de inwijding het moment daarvoor aanbreekt, om uit de inwijdingstrance op te staan als een spiritueel wezen – of te mislukken. Het is een beproeving en

een grondig onderzoek en een zuivering in het vuur van lijden. De nonsens die in deze tijd door quasi-mystici en pseudo-occultisten over inwijding wordt verteld is verschrikkelijk, en het is juist en noodzakelijk dat u deze dingen weet.

Ik heb u wel duizend keer verteld dat de menselijke constitutie samengesteld is. In die ene uitspraak ligt een wereld van occultisme. 'O ja, samengesteld. Dat weten we. Hij heeft een goddelijke ziel, een geestelijke ziel, een menselijke ziel, en een astraal lichaam, een liṅgaśarīra, en een fysiek lichaam. Ja, samengesteld. Dat begrijpen we wel.' Beste vrienden, ik heb onder u nog niet een voldoende begrip gevonden van die eenvoudige bewering dat de mens een samengesteld wezen is. Ik heb zowel direct als via omwegen geprobeerd in uw denken de intuïtie wakker te maken voor de betekenis van deze bewering. Ik heb uw aandacht gevraagd voor het feit dat, behalve onze gebruikelijke exoterische opsomming van de zeven beginselen, er in de mens verschillende monaden zijn, en dat niet alleen ieder beginsel zevenvoudig of twaalfvoudig is, maar ook dat deze verschillende monaden in de mens, hoewel ze zijn constitutie vormen zoals we nu zijn, toch niet alle wat ik 'ik' noem, en wat ieder van u 'ik' noemt, zijn. Dat is de menselijke monade. Die monade is evenzeer een zevenvoud als onze constitutie dat is, wat betekent dat de menselijke monade op zichzelf, afgezien van de andere monaden in onze constitutie, een goddelijk deel, een geestelijk deel, een mentaal of intellectueel deel, een psychisch, een astraal en een fysiek deel heeft.

Het is deze menselijke monade, het menselijke ego-deel van die monade, die 'ik' is, die 'u' is; en dit deel van de constitutie moet tijdelijk worden losgewrikt van alle andere elementen in de menselijke constitutie, en moet op zichzelf kunnen staan. Het heeft zijn eigen innerlijke god, de god van zijn eigen menselijke monade – niet de ātman van het zevental zoals we dat gewoonlijk begrijpen, maar haar eigen ātman of innerlijke god. En alle inwijding, en dat betekent elke toets, elke beproeving, elke zuivering van een monade of ego heeft als doel de bijzondere goddelijkheid van dat ego dat wordt beproefd naar buiten te brengen.

Als u deze redenering volgt, zult u nu misschien inzien waarom HPB heeft beweerd – wat velen van u heeft geïntrigeerd – dat de mānasaputra, de mānasaputrische invloed in en boven ons, als een reddingsplank is die ons wordt toegeworpen. Toen de mānasaputra's in de eerste menselijke protoplasmen incarneerden, riepen ze de mānasische delen in de menselijke ego's wakker – zelf waren ze

mānasische deva's – en ook nu nog zweven ze inspirerend, helpend, leidend boven ons. Maar deze is niet de mānasaputra van mij of van u, omdat dat ik en u behoort tot die monade die we de *menselijke* noemen.

Als u wilt, kunt u zich de situatie voorstellen als een kruis. Weer zo'n prachtig symbool! De rechtopstaande balk van het kruis kunnen we de lijn van de gewone menselijke constitutie noemen, zoals die in onze exoterische boeken wordt gegeven: ātman, buddhi, manas, kāma, enz. Het punt waar de dwarsbalk, de horizontale balk, samenkomt met de rechtopstaande balk kunnen we het menselijke ego noemen. We brengen die daar aan omdat we maar mensen zijn. Dat verbindingspunt waar de algemene verticale lijn de horizontale lijn – of het individuele ik of u – kruist en daarom steunt en verheft, is, zoals HPB zegt, onze reddingsplank, ons contact met het heelal in verticale zin.

Maar we moeten dat heelal leren ontdekken door de goddelijkheid van ons eigen monadische ego, in en boven onze eigen *menselijke* monade. Met andere woorden, we moeten de ātman vinden die bij ons *menselijke* ego hoort, dat is de 'horizontale lijn', en niet alleen de algemene ātman van de menselijke constitutie in en van de 'verticale lijn'. Om deze beeldspraak nog eens te gebruiken, we moeten leren de goddelijkheid van zowel de horizontale als de verticale lijn te ontdekken. De volmaakte god, en in mindere mate de volmaakte mens, is hij die heeft geleerd om de verticale en de horizontale lijn in zijn constitutie tot een eenheid te maken. Begrijpt u de mystieke gedachte die ik probeer te geven – de goddelijkheid in zijn eigen essentie te zien en te pogen die te zijn? En tegelijkertijd de kosmische goddelijkheid te zien en te proberen te zijn die eveneens in hem en van hem is – de 'verticale lijn'.

Tijdens de inwijding wordt dus niet de goddelijke monade beproefd. Dat zou dwaas zijn. Het is niet de vader of de moeder die het alfabet voor hun kleine kind van vier jaar leert. Dat doet het kind. Het is niet de spirituele monade die in deze menselijke inwijdingen wordt beproefd en gezuiverd, en het is evenmin de ons inspirerende mānasaputra. Het is het *menselijke* ego dat tijdens de inwijding de menselijke monade – de goddelijkheid *in het hart of de kern* van het 'menselijke' ego – moet worden, moet proberen te worden, en tenslotte zal worden.

U ziet de reden voor de bewering dat de ziel die het brandende vuur niet kan verdragen, òf als een krankzinnige terugkeert òf terug-

keert om te sterven – *dat* of succes. Het is oneindig rechtvaardig. Het hele systeem van inwijdingen zou een belachelijke schijnvertoning zijn, een misleiden van de menselijke ziel, als de kandidaat voor inwijding zó beschermd en beschut de beproevingen zou ingaan dat geen ervan hem kon deren, dat geen proef hem zou kunnen treffen, dat geen vuur het kwaad in hem zou kunnen wegbranden. Elke nieuwe inwijding betekent een stap nader komen tot die innerlijke goddelijkheid die niet onze gewone ātman is van de verticale balk van het kosmische kruis, maar die goddelijkheid die het ware hart van het hart van de kern van de kern van de menselijke monade is, een tot nog toe zich zwak manifesterende evolutionaire pelgrim.

In de christelijke geschriften werd daarom de mystieke lering gegeven: 'Mijn god, mijn god, wat heeft u mij verheerlijkt. Niet langer ben ik afhankelijk van de mānasaputra boven mij. Uit het binnenste van mijn eigen kosmische essentie, uit het binnenste van de god van mijn eigen *menselijke* monade, ben ik, en *door mijzelf,* mijn eigen godheid *geworden.* Hoe verheerlijkt u mij, u goddelijk deel van mij!' Let op het welgekozen en kernachtige Grieks: *Ho theos mou, ho theos mou* – de god van mij; het Grieks legt door zo'n grammaticale constructie de nadruk erop. Niet alleen maar mijn god, maar de god van mij.

Dit kan tijdens de inwijding alleen gebeuren nadat de andere kreet is geslaakt: 'O god van mij, waarom heeft u mij verlaten?' Dit betreft de god van de verticale lijn, want het kind moet nu leren lopen, leren zichzelf te ontdekken. De god, zijn god, hijzelf, zijn goddelijke zelf, niet zijn god 'van buiten' van de gewone menselijke constitutie, gewoonlijk ātma-buddhi-manas genoemd, maar hij vindt zogezegd de ātma-buddhi-manas van de horizontale lijn van het individu, van de *menselijke* monadische essentie. Zo is iedere monade binnen de menselijke constitutie zeven- of twaalfvoudig, al naar de wijze van tellen, en iedere inwijding die plaatsvindt in kosmische tijd en kosmische ruimte, van een mens of een god of een wezen van de onderwereld, is – zover mij is geleerd – in beginsel hetzelfde. Details kunnen verschillen; plaatsen, individuen kunnen verschillen. Maar de fundamentele gedachte en regel zijn dezelfde. Daarom zijn dood en inwijding identiek. En dat geldt ook voor de slaap. Deze dingen heb ik zo vaak gezegd. Slaap, inwijding en dood zijn alle één. Slaap is hetzelfde, maar dan gelukkig afgeschermd voor onze onwetende ogen, voor onze onwetendheid en domheid, want we zijn te diep verzonken in de verlangens van deze wereld om te kunnen zien, om te beseffen. Inwijding is een bewust ontwaken tot de waarheden. En

dood is precies hetzelfde, zelfs in nog hogere mate dan bij inwijding, maar omdat deze niet wordt ondernomen door onze eigen wil met het specifieke doel om onze evolutie te versnellen, is hij een automatische functie van de delen van onze constitutie. Misschien dwaal ik te ver af, maar dit zijn hints voor u. Uw intuïtie zou zich ermee kunnen bezighouden. Ik herhaal: slaap en dood en inwijding zijn in essentie hetzelfde.

De mystieke roos: symbool van de volledig ontwikkelde monade — 29 november 1938

De mens is een microkosmos, een kopie in het klein van wat het heelal in het groot is. Dat bedoelt men wanneer wordt verwezen naar de verschillende monaden in de mens; van die monaden is hij het meest betrokken bij de menselijke monade, omdat die de mens zelf is. Richt uw blik nu op de toekomst. Al die verschillende monaden van de beginselen van zijn constitutie zullen zich hebben ontwikkeld, elk op haar eigen gebied en op haar eigen manier; en dit geldt ook voor zijn eigen menselijke monade. Wanneer die toekomst is gekomen, zal hij van alleen maar mens zijn uitgegroeid tot een heelal, en hij zal zich hebben ontwikkeld om de god ervan te worden, de hiërarch ervan. Hij zal zijn omringd door wat dan de verschillende delen van dat heelal zijn en het hele hem omringende grenzeloze zal vanzelfsprekend in hem zijn vertegenwoordigd: wezens hoger dan de god, wezens op het gebied van de god, wezens lager dan de god. Maar wat nu de menselijke monade is, zal dan de god zijn.

Het symbool van het kruis kan alleen worden toegepast tijdens perioden van manifestatie. Daarom zegt men in de mystiek dat de christusgeest, de buddhi in ons, de buddhische essentie, wordt gekruisigd op het kruis, het kruis van geest-stof, of op het kruis van de stof, zoals het gewoonlijk wordt geformuleerd. Vergeet niet dat de dwarsbalk of de horizontale lijn zelf volledig zevenvoudig is, en zelf zijn ātman, buddhi, manas, kāma, enz., heeft.

Naarmate de tijd voortschrijdt en wij hoger komen, of beter gezegd de opgaande boog beklimmen, zal het kruis langzamerhand verdwijnen. Het bekende middeleeuwse symbool van het rozenkruis – een kruis met op het kruispunt een roos – is een prachtig symbool waar de moderne rozenkruisers zich op beroemen, maar waarvan ze helemaal niets begrijpen.

Naarmate de evolutie vordert met haar magische werk van groei

en ontwikkeling, wordt de horizontale lijn korter, wordt de verticale lijn korter, tot beide tenslotte in het centrum of de verenigde monade verdwijnen. Het vele is opnieuw het ene geworden, het individuele is het universele geworden, weergegeven door het mooie symbool van een roos in volle bloei. Het kruis is opgegaan in de roos, een symbool voor de volledig ontwikkelde monade.

Wanneer de evolutie begint, zal de mystieke roos – of het aurische ei – die verwijst naar schoonheid en geestelijk aroma, op het nieuwe en hogere gebied waarop de pelgrim dan zal groeien, langzaam het 'kruis' van het nieuwe manvantara beginnen te ontwikkelen. Beetje bij beetje zal de verticale lijn gaan groeien. Beetje bij beetje zal de horizontale lijn beginnen te groeien, tot uiteindelijk het kruis weer verschijnt, een kruis waarin geest en stof met elkaar zijn verbonden, elkaar ontmoeten in het centrale punt waar de monade van die bijzondere pelgrim of evoluerende entiteit woont.

Zoveel mensen, zoveel devachans 11 augustus 1936

Omdat devachan in wezen hoger mānasisch is, vormen we ons devachan terwijl we leven, want het is een voortzetting van ons hogere denken na de dood. Omdat devachan dus van de mens afhangt, kan het zich uitstrekken van de denkbeeldige droomhemel tot het nirvāṇische gebied van zeer spirituele mensen; en vooral van hen van wie het innerlijk is wakker geroepen, van wie het denken door theosofische studie is verhelderd, verlicht, ontwaakt, versterkt.

Zoals u leeft, zo zal uw devachan zijn. Devachan is een voortzetting van uw bewustzijnstoestand na de tussenliggende periode in kāmaloka. Als devachan begint, begint het vrije bewustzijn automatisch de mooiste beelden die de mens in zijn leven heeft gehad te reproduceren en te ontwikkelen. En welke beelden dit ook waren, ze zullen zijn devachan vormen. Het is dus waar dat ieder mens een devachan heeft, en er zijn evenveel soorten devachan als er mensen zijn om deze voort te brengen.

Sommige mensen zijn bijvoorbeeld zo zuiver persoonlijk dat zelfs menselijke liefde die hun hele leven vult – hoe mooi deze ook is – toch in hun leven een spirituele vampier is geworden. Hun devachan zal de geliefde betreffen, een volkomen 'denkbeeldige hemel', maar op een volkomen spirituele manier. Aan de andere kant zal een hoge chela die droomt van zelfvergetelheid, van goeddoen, van het ontdekken van de edelste en schitterendste dingen in het leven – niet

alleen het menselijke leven maar het innerlijke leven – een devachan hebben, zo ruim, zo gelukkig, zo onuitsprekelijk mooi, dat het reikt tot in nirvāṇa, omdat het denken daar niet langer op het zelf is gericht en als een kleine dwaas om zijn eigen verstand blijft draaien. Maar omdat de aspiraties van die mens tijdens zijn incarnatie universeel waren, zal ook zijn denken in devachan het hele universum omvatten. Zoveel mensen, zoveel devachans.

Het probleem van 777 levens

Er is een analogie tussen de levensgolven die in een ronde van onze eigen keten van bol tot bol gaan, en de monaden die van planeetketen naar planeetketen gaan in de buitenronden. Als levensgolf zijn wij nu dus op bol D, hoewel onze innerlijke essentie in wezen niet méér gehecht is aan bol D dan aan enige andere bol van onze keten; maar voorlopig hebben onze monaden hier hun vaste plaats. Daarom is bol D nu – natuurlijk relatief gezien – belangrijker voor ons dan de andere bollen. Maar als onze levensgolf naar bol E is gegaan, of naar de bollen F en G, of een andere bol, zullen wij voor dat bolmanvantara, voor die tijdsperiode, meer in het bijzonder verbonden zijn aan die bol.

Ik geloof dat het een grote fout zou zijn als we het door de meester gegeven getal 777 zouden opvatten als de som van alle incarnaties of belichamingen van de menselijke ziel, hetzij op een bol, of op een keten, of tijdens een ronde. Dat is niet de betekenis ervan. Broeder R heeft zelf de zaak toegelicht, zonder het misschien volkomen te beseffen, want de woorden van de meester zelf verklaren wat er wordt bedoeld. 7 + 70 + 700 is een soort mystieke of kabbalistische opsomming die door de meester op een enigszins andere manier werd berekend als een kabbalistische kubus, 7 × 7 × 7, en deze worden eigenschap-incarnaties genoemd, en zijn geen incarnaties die zijn opgeteld als een som.

Zeven ronden, een eigenschap-belichaming die alle verdere reïncarnaties tijdens een ronde beheerst. Zeventig – tien in iedere ronde: een ondergeschikte eigenschap die alle verdere belichamingen of incarnaties tijdens deze kleinere perioden binnen de ronde-periode beheerst, 7 × 1, 7 × 10, 7 × 100. Zevenhonderd – hier weer 70 × 10: dezelfde regel binnen de laatste waarover ik sprak. Maar denk erom dat dit niet verwijst naar het totaal van werkelijke incarnaties. Lees de woorden van de meester in *De Mahatma Brieven* (blz. 91) over onder-

rassen, grotere rassen, enz., en merk op dat hijzelf de oplossing van het raadsel geeft:

(7b) Evenals het bovenbeschreven ras: dat wil zeggen, op iedere planeet – waaronder onze aarde – moet hij zeven cyclussen door zeven rassen (één in elk) volbrengen en zevenmaal zeven zijtakken. Er zijn zeven wortelrassen en zeven onderrassen of zijtakken. Onze leer beschouwt de antropologie als een absurde, lege droom van godsdienstige ijveraars en beperkt zich tot de etnologie. Het is mogelijk dat mijn terminologie verkeerd is; u heeft de vrijheid ze in zo'n geval te wijzigen. Wat ik 'ras' noem, zou u misschien als 'geslacht' betitelen, hoewel onderras beter uitdrukt wat we bedoelen dan het woord familie of afdeling van het genus homo. Om u evenwel op de goede weg te brengen, wil ik voorlopig zeggen – één leven in elk van de zeven wortelrassen; zeven levens in elk van de 49 onderrassen – of $7 \times 7 \times 7 = 343$ en voeg hier nog 7 aan toe. En dan een reeks levens in grotere en kleinere vertakkingen van de rassen, die het totaal aan menselijke incarnaties op iedere pleisterplaats of planeet op 777 brengen. Het beginsel van versnelling en vertraging werkt zodanig dat alle inferieure soorten worden geëlimineerd en er slechts één enkele superieure overblijft om de laatste cyclus te doorlopen. Niet veel om te verdelen over de enkele miljoenen jaren die de mens op één planeet doorbrengt. Laten we eens aannemen dat de mens niet langer dan één miljoen jaar – een getal dat door uw wetenschap werd vermoed en nu wordt geaccepteerd – in deze ronde op aarde heeft geleefd. Als we dan het gemiddelde voor elk leven op één eeuw stellen, dan zien we dat, terwijl hij in al zijn levens op onze planeet (in deze ronde) slechts 77.700 jaar heeft doorgebracht, hij 922.300 jaar in de subjectieve sferen is geweest. Niet erg bemoedigend voor de ultramoderne reïncarnisten die zich verscheidene van hun vroegere levens herinneren!

Mocht u zich aan berekeningen willen wagen, vergeet dan niet dat we hierboven slechts het volle, gemiddelde leven van bewustzijn en verantwoordelijkheid hebben geraamd. Er is niets gezegd over de mislukkingen van de natuur in het geval van miskramen, zwakzinnig geborenen, de dood van kinderen in hun eerste cyclus van zeven jaar, noch over die *uitzonderingen* waarover ik niet kan spreken. Ook moet u bedenken dat de gemiddelde duur van een mensenleven sterk varieert naargelang van de ronde. Al ben ik verplicht op vele punten informatie achter te houden, toch zal het, als u een van de problemen zelf mocht uitwerken, mijn plicht zijn u dat te zeggen. Probeer het vraagstuk van de 777 incarnaties op te lossen.

Ik herhaal: de sleutel tot al deze mystieke en kabbalistische verwarring die hier door de meester doelbewust wordt gegeven moet niet worden opgevat als een eenvoudige optelsom, maar verwijst naar de belichamingen of uitdrukkingen van monadische eigenschappen, zoals een studie van de woorden van de meester zal aantonen; want het moet duidelijk zijn dat er meer dan één belichaming in een wortelras is, zoals de meester direct daarna verklaart. Wat hier over de 777 is gezegd, heeft als basis de kerngedachte dat de mens is samengesteld, is gevormd uit verschillende monaden van wie de kwaliteiten of eigenschappen hun uitdrukking vinden in verschillende wortelrassen, onderrassen en onderonderrassen. Ieder van die eigenschap-uitdrukkingen is een belichaming van die uitdrukking of eigenschap, hoewel het proces van het ontstaan van die eigenschap-uitdrukkingen of monadische eigenschappen natuurlijk op een bepaalde manier al is gegeven in de leer van herbelichamingen. Ik wilde vermijden dat u de indruk zou krijgen dat 7 + 70 + 700 het werkelijke totale aantal wederbelichamingen van een mens was.

Vr. – Ik heb drie vragen: 1. U heeft gezegd dat de bollen van onze aardketen planeten zijn, 'verspreid in de ruimte, niet ver van onze aarde'. Als dat zo is, gaan we dan, als we sterven, eerst naar de astrale bol van onze keten en dan zo verder naar de andere bollen van onze keten, tijdens de circulaties in de kosmos, terwijl we onze atomen die bij elk beginsel horen achterlaten op deze bollen, voordat het reïncarnerende ego naar de schoot van de spirituele monade gaat voor de rest van de circulatie via de heilige planeten naar de zon; of worden onze atomen op deze planeten achtergelaten, om bij onze terugkeer weer te worden opgepikt?

2. 'Iedere monade heeft haar eigen bijzondere ster.' Betekent dat dat ieder van onze zeven monaden van onze zeven beginselen haar eigen bijzondere ster heeft?

3. Als iemand niet kan sterven voordat zijn ster daarvoor in de juiste positie komt: hoe kunnen we dan weten welke ster dat is, en wanneer deze in die positie komt bij onze geboorte en bij de dood?

GdeP – Dit zijn intuïtieve vragen, maar ik kan ze om redenen die duidelijk zouden moeten zijn niet uitvoerig beantwoorden. De eerste vraag vereist een antwoord als volgt: Op onze heenreis laten we in iedere sfeer de bij die sfeer behorende levensatomen achter, en op onze terugreis pikken we ze weer op. Op de heenreis ontdoet de monade zich aldus van zware gewaden van meer stoffelijke dingen,

en dit is haar 'opstijgen'. Op de terugreis bekleedt ze zich weer met de levensatomen die ze tevoren heeft afgeworpen, en trekt opnieuw de gewaden aan van de lagere gebieden, waardoor ze in staat wordt gesteld zich daar te manifesteren en op die gebieden te leven.

Vraag twee: Het antwoord is ja.

Drie: Het is misschien heel gelukkig voor ons dat wij, althans de meesten van ons, niet in staat zijn precies te weten wanneer onze fysieke dood zal plaatsvinden. Ik geloof dat er heel weinig mensen zijn die, als ze zich een oordeel zouden vormen over wat ze werkelijk zouden willen dat er gebeurde, er niet de voorkeur aan zouden geven de dingen precies zo te laten zoals de genadige moeder natuur dat heeft geregeld. Ik geloof niet dat het goed is te proberen een nauwkeuriger antwoord op deze vraag te vinden.

Eigenschap-incarnaties 31 januari 1939

Onder eigenschap-incarnaties verstaat men het in een reeks menselijke belichamingen tevoorschijn brengen van al de verschillende purusha- en prakriti-eigenschappen die in de mens – een microkosmos, een kopie in het klein van de macrokosmos – aanwezig zijn. Omdat er zeven, tien en zelfs twaalf gebieden in onze zonnekosmos zijn, terwijl ieder van deze zijn eigen reeks of schaal van kwaliteiten of eigenschappen heeft, zijn alle latent of min of meer gemanifesteerd in ieder mens aanwezig. Ze komen steeds verder tevoorschijn naarmate de wederbelichamingen achtereenvolgens plaatsvinden, de een na de ander. Veel van deze hogere gebieden zullen, hoewel ze tot nu toe latent en ongemanifesteerd in ons aanwezig zijn, in de toekomst als kwaliteiten, als eigenschappen, tevoorschijn komen.

Veel theosofen beseffen niet dat eigenschappen van onze vroegere levens of reïncarnaties niet alle tot uitdrukking kunnen komen in maar één erop volgend leven; en evenmin heeft de hele karmische voorraad van onze ervaringen zijn uitwerking in één enkel leven op aarde. Het is dus mogelijk dat als we dit leven A noemen, het volgende B, en het daaropvolgende C, enz., we dan achtereenvolgens A, B, D, C, F, G, E – zullen doorlopen, waarbij de verschillende eigenschappen niet één voor één verschijnen zoals de spaken van een wentelend wiel elkaar opvolgen. Soms gebeurt het dat het menselijke ego in het volgende leven eigenschappen naar buiten brengt die normaal gesproken pas twee of drie levens later zouden zijn verschenen. Het volgende leven in de reeks wordt als het ware overgeslagen. Dit

brengt in het menselijk bestaan veel complicaties met zich mee, en zo lijkt het soms dat we moeten teruggaan en in een incarnatie komen waarin we drie of vier belichamingen geleden hadden moeten komen. We pakken de draden op die we hadden laten vallen. Omdat we die karmische draad enige tijd vóór we de volgende stap kunnen doen moeten oppakken, moeten we teruggaan, haar oppakken, en dit karma uitwerken en ontrafelen.

Dit gebeurt niet altijd, maar het is niet zeldzaam. De chela wordt dan gekweld door de angst dat zijn vooruitgang in chelaschap door karmische noodzaak tijdelijk kan worden onderbroken, wat hem verplicht terug te gaan en een belichaming als het ware op te pakken die hij had overgeslagen, waardoor de geleidelijke vooruitgang wordt onderbroken. Dit is een van de redenen waarom het chelaschap, hoewel dit voor ons allen het ideaal is, zozeer wordt omringd met voorzorgsmaatregelen om ons te waarschuwen.

Het betekent niet werkelijk een teruggang. Het is alleen een manier om tot uitdrukking te brengen dat vooruitgang moet worden uitgesteld tot die overgeslagen periode tijdens een belichaming tot uitdrukking kan worden gebracht.

Ik geloof haast dat het een voordeel is voor de mens die enkele belichamingen heeft overgeslagen, omdat hij ze dan niet langer met minder krachten als iets nieuws kan benaderen, maar in zekere opzichten met een versterkt begrip en hart. Zijn latere belichamingen die hij anders nog niet zou hebben doorgemaakt, stellen hem nu in staat dat te doen. De natuur is in deze dingen heel meedogend.

Belichamingen op de opgaande boog 8 september 1936

Welke delen van de menselijke constitutie belichamen zich op de opgaande boog wanneer de monade opstijgt, en tijdens de buitenronden haar reis maakt naar de andere heilige planeten?

Er zijn verschillende monaden in de menselijke constitutie. Elk van die monaden heeft haar eigen svabhāva. En elk van die monaden is in het bijzonder en karmisch gebonden aan een van de bollen van onze planeetketen. Het zou een grote vergissing zijn om aan te nemen dat het ego dat zich op deze bol D opnieuw hult in een lichaam van vlees en een mens voortbrengt, hetzelfde ego is dat zich na de dood van de mens weer belichaamt op de bollen E, F en G op de opgaande boog, of A, B en C op de neergaande boog.

Dat bijzondere monadische centrum van de menselijke constitutie

dat zijn terrein van karmische actie op deze bol D, onze aarde, heeft, belichaamt zich hier, en dit noemen we reïncarnatie. Op precies dezelfde manier belichamen de andere delen van de menselijke constitutie, die hun terrein van handelen en zich manifesteren op de andere bollen van de keten vinden, zich opnieuw op deze respectieve bollen. Als de levensgolf bol E, bol F, bol G of welke bol dan ook bereikt, belichaamt *dat deel* van de menselijke constitutie zich op die bol van de keten.

Dus, wat voor de individuen van een levensgolf plaatsvindt wanneer deze een bol bereikt, gebeurt nu hier, omdat onze levensgolf nu hier op bol D is en, omdat hier haar bijzondere terrein van expressie ligt, vanuit ons dat deel van onze constitutie tevoorschijn roept dat zich hier op bol D tot uitdrukking kan brengen. Wanneer wij als levensgolf gezamenlijk, achtereenvolgens op de bollen E, F en G of een andere bol komen, zullen die delen van onze constitutie die hun terrein van expressie op de bollen E, F en G vinden, zich manifesteren, elk deel op de daarvoor geschikte bol: X op bol E, Y op bol F, Z op bol G, en zo verder op andere bollen van de keten.

Na de dood van een individu wordt dezelfde regel gevolgd. Na zijn dood wordt de mens niet uit zijn devachanische geluk gerukt om zich te belichamen op bol E, F of G. Hij begint zijn devachan enige tijd na de dood, en wordt teruggetrokken in de schoot van de spirituele monade; en zijn devachan neemt in intensiteit toe totdat het zijn maximum bereikt, daarna wordt de intensiteit minder tot hij gereed is om weer op aarde te incarneren.

Ik zal het kort samenvatten: Het zich wederbelichamende ego – of beter gezegd, de zich wederbelichamende monade – heeft zijn werkterrein in onze planeetketen, zoals de goddelijke monade die heeft in onze melkweg, en zoals de louter menselijke astrale monade die heeft op deze aarde; en deze laatste brengt de mens voort. Dit zich wederbelichamende ego dat zijn terrein van expressie of activiteit op de bollen van onze planeetketen heeft, emaneert of zendt vanuit zichzelf – telkens wanneer het een bol bereikt – de straal van bewustzijn die overeenkomt met die bol. Precies zoals het hier op aarde heeft gedaan: het heeft de straal uitgezonden die past bij en geschikt is om zichzelf hier op deze bol D tot uitdrukking te brengen en die ons als mensen heeft voortgebracht. Dus zal het niet de mens zijn – het tegenwoordige ik of u – die zich opnieuw zal belichamen op bol E of F of G of bol A of B of C, noch wanneer de levensgolf als geheel op deze verschillende bollen komt, noch na de dood van ons als individuen.

Na de dood van een mens zal er echter op ieder van de andere bollen van onze keten een tijdelijke belichaming zijn, gewoonlijk heel kort, van de straal die daar thuishoort. Die belichamingen zijn zo tijdelijk omdat onze levensgolf als geheel nu op deze bol D is. Wanneer onze levensgolf als geheel een andere bol bereikt – of het nu bol E of F of G op de opgaande boog is, en evenzo op de neergaande boog – dan zullen onze langdurigste belichamingen als individuen op de bol zijn waar de levensgolf zich dan bevindt – juist zoals onze langdurigste belichamingen nu hier op aarde zijn omdat onze levensgolf hier is. Dus, als onze levensgolf na het verlaten van deze bol D, bol E bereikt, dan zullen onze langdurigste belichamingen als afzonderlijke individuen op bol E zijn. En wanneer we de ronden van de keten doorlopen en op bol E sterven, zal onze belichaming, als we weer op bol D komen, bijvoorbeeld op onze weg terug naar bol E, hier heel kort zijn, slechts een tijdelijke projectie van een straal, een belichaming op deze bol, een aanraking ervan, lang of kort afhankelijk van de omstandigheden, maar nooit erg lang. Dan gaan we, tijdens de rondgang van de monade, te zijner tijd verder naar bol E waar onze levensgolf als geheel dan verblijft. Daar zullen we onze langdurigste wederbelichaming hebben, omdat de levensgolf daar is.

U ziet wat een boeiend toekomstbeeld dit ons geeft. In de eerste plaats gaan we inzien dat onze menselijke persoonlijkheden hier op aarde, hoewel ze voor ons als individuen bijzonder interessant zijn, slechts uitingen zijn van één aspect van het karakter met honderd facetten dat ieder van ons op de verschillende bollen van de keten heeft. Ieder van ons drukt het bijzondere facet van het karakter uit dat daar passend is; dat wil zeggen, op ieder van de bollen hebben wij als individuen een kans om die kant of dat aspect van onze svabhāva, van ons karakter, te manifesteren dat geschikt is om zich op die bol te manifesteren en te ontwikkelen en te oefenen.

U ziet dat deze schitterende waarheden nog een andere conclusie opleveren. We zijn werkelijk kinderen van het universum, overal thuis omdat we verwant zijn aan iedere bol; een of ander deel van ons karakter is daar thuis en brengt zich op die bol tot uitdrukking. Dat is ook het geval wanneer we op de buitenronden rondreizen naar de andere heilige planeetketens. Na onze dood hier hebben we slechts een vluchtig contact met de bollen van die ketens, omdat onze levensgolf dan niet in die keten is. Maar wanneer tijdens de buitenronden in de verre verre toekomst voor onze levensgolf als een golf het moment aanbreekt om op een van deze heilige planeetketens te komen, zal die

planeetketen onmiddellijk onze vaste plaats worden gedurende een heel ketenmanvantara, en daar zal onze basis zijn, zoals de aardketen dat nu voor ons is.

Het lijkt me dat we hieruit een belangrijke ethische conclusie kunnen trekken. Terwijl onze ervaringen op deze aardbol, of bol D, tot op zekere hoogte even belangrijk zijn als onze ervaringen op de andere bollen en ook op de andere planeetketens, hebben onze levens op deze bol D toch niet zo'n grote betekenis als we soms denken. Ze zijn slechts fasen in de ervaringen van de ziel. En als we ze vergelijken met alle elf andere bollen van deze keten, en alle twaalf bollen van ieder van de andere planeetketens, zien we hoe onbetekenend elk afzonderlijk leven op aarde relatief gezien is. Het is enorm belangrijk, het is een schakel die niet kan worden overgeslagen, als we het vanuit dat gezichtspunt bekijken; maar vergelijken we het met al de andere levens die we elders doorbrengen, dan draagt deze leer ertoe bij om onze geliefkoosde egoïsmen te vernietigen, en onze geweldige gehechtheid aan aardse dingen. We beseffen dat dit ene leven op aarde is als één enkele nacht die een reiziger in een hotel doorbrengt – en niet eens een heel goed hotel, maar een van de slechtst mogelijke van het hele zonnestelsel, omdat het zich op het laagste gebied bevindt – en dat de andere bollen ons gelegenheden geven de veel edeler delen van onze constitutie te activeren en te gebruiken. En die zijn het waar we tenslotte het meest van houden: het intellectuele, het spirituele en het ethische.

Ik zou hieraan kunnen toevoegen dat toen onze bijeenkomsten enige jaren geleden begonnen, ik op een eenvoudige manier moest spreken om te worden begrepen. *Nu* zou ik spreken over de *zich wederbelichamende monade* in plaats van het *reïncarnerende ego.* Daarom zou een nauwkeuriger manier om mijn antwoorden te formuleren [zie blz. 911-12] zijn geweest om te zeggen dat het zich wederbelichamende ego uit zichzelf op bol E de straal emaneert of het deel van de svabhāva van het zich wederbelichamende ego dat past bij die bol als zijn veld van expressie, en daar thuishoort. In die tijd waren we bezig om wat we de fase van HPB en WQJ en KT kunnen noemen uit te werken; toen werd 'reïncarnerend ego' in een nogal algemene betekenis gebruikt, zoals de christenen nog steeds de term 'ziel' gebruiken.

Bedenk dat wij mensen van deze aarde niet op een hogere bol zouden kunnen leven. We zijn er niet geschikt voor. We zouden ons daar niet op de juiste manier tot uitdrukking kunnen brengen. We zouden

de aarde-mens kunnen beschrijven als de menselijk-dierlijke monade, die haar terrein van activiteit op aarde heeft, natuurlijk verlicht door de hogere delen van onze constitutie die nog altijd door ons heen werken en proberen invloed op ons uit te oefenen, ons ons gevoel voor ethiek te geven, onze geestelijke aspiraties, onze grote intellectuele kracht, enz. Maar als mensen van deze aarde zouden we in het geheel niet op onze plaats zijn op een hogere bol zoals E of F of G of de nog hogere bollen op de opgaande boog. Evenzo zullen we, als we als een levensgolf op bol E komen, op die bol manifesteren wat we de bol-E-delen van onze constitutie kunnen noemen, en de bol-D-delen zullen dan inactief zijn. We zullen ze ons niet herinneren, we zullen er niet van houden, we zullen er niet veel om geven. Ze zullen in een toestand van obscuratie verzinken, en blijven liggen als zaden die niet ontkiemen tot we op bol D, hun geschikte bodem, terugkomen. Evenzo zullen onze bol E-delen niet geschikt zijn om zich te manifesteren op bol F of op bol G. Dit is heel gemakkelijk te begrijpen.

U ziet dus dat u vanuit deze invalshoek het antwoord heeft op de vraag of het mogelijk is dat de astrale monade zich belichaamt op bijvoorbeeld bol E, de volgende bol op de opgaande boog. Ze doet dat niet, want die monade is in het bijzonder het kind van de aarde. In verre toekomstige eeuwen zal natuurlijk iedere monade, die een lerende en groeiende entiteit is, zijn geëvolueerd door vanuit zichzelf hogere krachten en eigenschappen te ontvouwen; ze zal een edeler wezen zijn geworden, en daarom geschikt om zich op hogere bollen te manifesteren dan onze bol D. Maar nu zou ze evenmin een geschikte belichaming kunnen vinden op bol E, als een gebied om zich tot uitdrukking te brengen, als een dier in een menselijk lichaam kan reïncarneren. Er bestaat voor het dier geen aantrekking om een menselijke schoot binnen te gaan. In feite wordt het daardoor afgestoten. Er is niets in het dier dat het tot de menselijke psycho'magneet' zou aantrekken. Het heeft niet de aspiratie die het naar een menselijke schoot zou brengen. Het gaat eenvoudig niet daarheen.

Zo gaat het met alle bollen van de keten. Onze planeetketen is het werkterrein van de zich wederbelichamende monade; en deze heeft eigenschappen, vermogens, krachten in haar eigen substantie of svabhāva, die tevoorschijn worden geroepen en zich manifesteren wanneer de zich wederbelichamende monade op haar zwerftochten achtereenvolgens de verschillende bollen bereikt. Uit het zich wederbelichamende ego daalt op elk van die bollen de straal af die tot die bol behoort, die geschikt is om daar te leven, zich daar te mani-

festeren, en daarom vanuit het zich wederbelichamende ego wordt aangetrokken tot de atmosfeer van die bol – juist zoals het zich wederbelichamende ego van ons mensen nu, omdat onze levensgolf hier op bol D is, wat we het aarde-mens deel kunnen noemen uit zichzelf tevoorschijn roept.

Zelfs die wezens die overeenkomen met de dieren op bol F of op bol G staan, als we ze met ons zouden kunnen vergelijken, in feite hoger dan wij als mensen op bol D, omdat bol F en bol G zoveel hoger staan dan bol D; ze leven op een spiritueel of halfspiritueel gebied. Natuurlijk zijn wat wij – door een vergelijking te maken met onze aarde – de mensen op de bollen F en G kunnen noemen in elk opzicht onvergelijkelijk veel edeler en grootser dan wij mensen op onze bol D.

Beginselen en ronden 28 februari 1939
Vijfde- en zesde-ronders

Er zijn zeven ronden – als we de zevenvoudige verdeling van HPB volgen – en in iedere ronde wordt een bepaald beginsel ontwikkeld van de zeven beginselen die we zijn. We zijn nu in de vierde ronde, wat betekent dat tijdens de hele periode van deze ronde het kāma-element zich ontwikkelt of evolueert. Van de eerste tot de laatste bol tijdens deze vierde ronde, de kāma-ronde, zijn alle evolutiestadia erop gericht om de zevenvoudige verdelingen of graden van kāma, het vierde beginsel, tevoorschijn te brengen. Zolang deze vierde ronde duurt, zullen dus op de hogere bollen van de keten – hetzij tijdens de slaap of na de dood, of wanneer de levensgolf die nu op deze aarde is de bollen op de opgaande boog bereikt – de verschillende aspecten van het kāma-beginsel tevoorschijn worden gebracht.

Dus hebben we op deze aarde, de vierde van de zeven bollen, de kāma-kāma. Op bol E, de vijfde van de zeven, zullen we de manas-kāma hebben; op bol F, de zesde van de zeven, zullen we de buddhi-kāma ontwikkelen; op bol G, de laatste volgens de zevenvoudige classificatie, zullen we de ātman-kāma hebben.

Natuurlijk zal tijdens de vijfde ronde, bijvoorbeeld, het vijfde of manas-beginsel in ons ernaar streven om relatief volledig actief te worden; dit gebeurt vanaf het begin van de vijfde ronde tot het einde ervan. Op deze bol D zullen we gedurende de vijfde ronde niet langer kāma-kāma-mensen zijn, maar kāma-manas-mensen; en omdat dit de specifiek menselijke eigenschap is, zegt men dat er tijdens de

vijfde ronde een heel belangrijk keuzemoment zal zijn dat onze bestemming bepaalt, namelijk of we erin zullen slagen al dan niet het gevaarlijke punt van keuze te passeren.

Wat de buitenronden betreft, nu of in het verleden of in de toekomst: de verschillende monaden of bewustzijnscentra in onze menselijke constitutie zijn ieder in het bijzonder verwant aan haar eigen respectieve planeetketen van de heilige planeten. Er is dus een ketenmonade in ons die bij deze keten hoort. Evenzo is er een ketenmonade voor Mars, een voor Jupiter, Saturnus, Mercurius, Venus en andere planeten – waarvan sommige zichtbaar zijn, en andere niet.

Wanneer onze levensgolf deze keten verlaat en als golf haar loop langs de buitenronden vervolgt, zal de volgende planeet waar ze komt die bijzondere monade uit onze constitutie tevoorschijn brengen die vooral bij die keten hoort en ermee in harmonie is; zoals wij nu hier op deze keten zijn, en de ketenmonade of de monade die in het bijzonder verwant is aan deze keten nu bezig is zich te ontwikkelen. Het is dus niet juist te zeggen dat de menselijke entiteit zoals we die nu op deze bol kennen, dezelfde monade zal zijn die zich tijdens de buitenronden op de andere heilige ketens zal manifesteren. Op elk van die heilige ketens zal de monade die speciaal in harmonie is met die keten, speciale banden van sympathie met die keten hebben; en hetzelfde geldt voor de direct daaropvolgende keten, enz. Toch blijven alle monaden steeds bij elkaar, maar in elke keten geeft er één de toon aan.

Met andere woorden, wanneer we op de volgende keten komen, zal deze monade van de aardketen die hier nu evolueert, dan volkomen in rust zijn, in nirvāṇa, en zich niet manifesteren? Dit is duidelijk niet het geval, omdat de andere monaden die op de andere heilige ketens thuishoren zich zelfs nu op deze keten manifesteren, hoewel zwakker dan de monade die bij deze ketenmonade hoort, of ermee in harmonie is.

Onze monade op deze keten zal zich op de volgende en daaropvolgende van de verschillende heilige ketens minder sterk tot uitdrukking brengen. Overheersend zal die monade zijn die bij die volgende keten hoort, enz.

Onze keten brengt in onze huidige vierde ronde de kāma-eigenschap tot ontwikkeling. Deze kāma-eigenschap heeft een zevenvoudig bereik van de ātman tot het sthūlaśarīra. Omdat deze aarde de vierde bol is in de reeks, manifesteren wij nu de kāma-kāma, zoals al is gezegd. Als de levensgolf bol E bereikt, zullen we de manas-kāma

manifesteren, daarna de buddhi-kāma op bol F, en de ātman-kāma op bol G.

Precies hetzelfde vindt plaats tijdens de slaap en na de dood, maar zwakker dan wanneer de levensgolf de bollen van de opgaande boog bereikt. U ziet hoe ingewikkeld dit is, en toch hoe eenvoudig in beginsel wanneer het probleem met de universele sleutel – redeneren naar analogie – wordt aangepakt. Wanneer wij na de dood de opgaande boog beklimmen, moeten we door de bollen E, F, G, en de hogere bollen gaan, hoewel de mens, het kind van de aarde, reeds op bol E aan zijn devachan begint. Maar terwijl we na ons sterven naar ieder van die bollen gaan, zal de sterke aantrekking van ieder van deze bollen op de opgaande boog als het ware vanuit het aurische ei van de pelgrim-monade die door de verschillende bollen van de opgaande boog gaat, haar overeenkomstige straal tevoorschijn roepen. Dus zal er op bol E een tijdelijke uitstroming zijn, zwak of sterk, overeenkomstig het individuele geval op bol E, van een bepaald mānasisch deel van de kāma dat zich op bol E zal manifesteren, wanneer de levensgolf bol E bereikt, en als onze geregelde belichamingen daar voor een poos plaatsvinden zoals ze dat nu op deze bol D doen.

Elk van de andere monaden van de constitutie zal dus, terwijl ze zich op deze keten – zolang we hier zijn – zo goed mogelijk manifesteert, haar activiteit niet ten volle ontplooien, niet de overheersende monade worden, totdat ieder van die monaden die keten bereikt waar ze in het bijzonder thuishoort of waarmee ze in harmonie is. De andere monaden zullen daar op de achtergrond blijven, zoals alle andere monaden (behalve de monade die bij onze keten hoort) nu in ons latent zijn. Deze ketenmonade neemt nu de belangrijkste plaats in.

In de zesde ronde zal de buddhi-eigenschap dus duidelijk aanwezig zijn. In de zevende ronde, die HPB zo treffend de laatste noemt, zullen de ātmische eigenschappen zich gaan ontvouwen.

In deze vierde ronde zijn we bezig kāma te evolueren; maar door de spirituele aspiratie die onze innerlijke natuur steeds aanwakkert, zijn miljoenen van deze levensgolf of mensheid vóór op hun medemensen. Omdat ze voorlopers zijn, evolueren ze sneller tijdens de toestanden na de dood en in de slaap, zodat er zelfs nu miljoenen mensen zijn die bijna vijfde-ronders zijn. Ze zijn de verder geëvolueerden, in wie de verstandelijke, de mānasische delen, hoewel ze in de vierde ronde zijn, nu niettemin krachtig evolueren, maar onder vierde ronde-omstandigheden. Een heel merkwaardige en interes-

sante gebeurtenis in de geschiedenis van de mens. Daarmee bedoel ik niet de geschiedenis van de volkeren maar de geschiedenis van het ego.

Heel zelden loopt een individu vooruit op de voorlopers en is in staat zesde-ronde-ervaringen door te maken, en deze bijzonder zeldzame gevallen betreffen de boeddha's – hoewel dit tijdens de vierde ronde gebeurt. Hoewel deze vijfde-ronders mensen zijn die zelfs hier werkelijke vijfde-ronders zijn – ik bedoel zoals de levensgolf als geheel tijdens de vijfde ronde op deze bol zal zijn – zijn zij, omdat we nog in het kāma-beginsel zijn, vijfde-ronders van de kāma.

Het zou in zekere zin nauwkeuriger zijn om te zeggen dat deze vijfde-ronders vergelijkbaar zijn met de betrekkelijk volledig ontwikkelde individuen op bol E, zoals die individuen zullen zijn wanneer de levensgolf bol E bereikt tijdens deze vierde ronde. Dit is een antwoord op de vraag: 'Indien er hier al vijfde-ronders zijn, wat zullen die vijfde-ronders dan doen als de vijfde ronde haar honderden miljoenen jaren te doorlopen heeft?' Het antwoord is dat deze vijfde-ronders die ronde zullen binnengaan als hooggeëvolueerde en goed voorbereide studenten van het mānasische deel dat dan krachtig evolueert. Ze zullen zelfs tijdens de vijfde ronde voorlopers worden van de zesde ronde, en dus de voorlopers zijn van het overgrote deel van de vijfde-ronders.

Dus zelfs de huidige vijfde-ronders zijn vijfde-ronders volgens het kāma-beginsel. Wanneer ze in de vijfde ronde komen, als de levensgolf tijdens de vijfde ronde de bollen doorloopt, zullen ze toch essentieel vijfde-ronde-ervaringen moeten doormaken, maar ze zullen enorm worden geholpen en sneller vooruitgaan omdat ze de kāmische vijfde-ronde-ervaringen hebben kunnen opdoen tijdens de vierde of kāma-ronde. Daarom hebben we bijzonder ver geëvolueerde mensen onder ons, vijfde-ronders, mensen die we gewoonlijk genieën of hoogontwikkelde individuen noemen.

De gevorderde vijfde-ronders zijn de mahātma's; de minder ver gevorderden zijn hun chela's; de minst gevorderden zijn de bijzonder ver geëvolueerde mensen onder ons. Zonder theosofen te willen vleien, ben ik ervan overtuigd dat ware theosofen vijfde-ronders zijn, hoewel ze misschien nog maar pas aan de vijfde ronde beginnen. Ze zijn in hun bewustzijn in de vijfde ronde. De mahātma's zijn vergevorderd in de vijfde ronde.

Zevenvoudige elementen universeel 13 oktober 1936

Vr. – Zijn de dhyāni-boeddha's of chohans die de leiders waren bij het bouwen van de aardketen en haar mensheid, niet de *bestuurders* van de zeven heilige planeten en hebben ze niet de hemelse bodhisattva's voortgebracht die verantwoordelijk zijn voor de bollen van de aarde? Ze gaven ons onze zeven beginselen, en daarom moeten we bij de dood de buitenronden doorlopen langs de heilige planeten naar de zon – naar onze vadersterren, enz.

GdeP – De vraag is heel interessant en intuïtief, maar erg ingewikkeld. We moeten nooit vergeten dat de zeven beginselen van een individu, hetzij een mens of een ander wezen, niet aan hem worden *gegeven.* Als dat zo was, zou men kunnen vragen: wat blijft er van een individu over als alles wat hij is hem slechts wordt gegeven vanuit verschillende bronnen? *We zijn* – of zoals gewoonlijk wordt gezegd, we hebben – de zeven beginselen; *we zijn* ze omdat we onlosmakelijke delen zijn van het heelal, dat zevenvoudig is. Daarom zijn wijzelf entiteiten met zeven beginselen. Evenals in een klein kind de beginselen zich steeds meer gaan manifesteren naarmate het ouder wordt, zo groeien wij mensen tot een steeds verdere verruiming van ons zevenvoudige wezen naarmate we door de eeuwen heen evolueren. Wat er gebeurt is dat de omringende natuur – de omringende hiërarchieën en de verschillende hiërarchieën van dhyāni-boeddha's of planetaire bestuurders of wie al niet – ons helpen, ons aanmoedigen en ons als het ware voeden. Maar wijzelf zijn individuen, omdat we samenstellende, onlosmakelijke delen van het heelal zijn. De gestelde vraag bevat niettemin een stevige grond van occulte waarheid, want alles wat we zijn ontlenen we juist aan de ons omringende natuur, en aldus zijn we samenstellende, onlosmakelijke delen ervan. Dus kunnen we in zekere zin zeggen dat, hoewel we in wezen en in de eeuwigheid monadische essenties met een zevenvoudig karakter zijn, we toch de verschillende delen van onze zevenvoudige constitutie aan deze verschillende dhyānische hiërarchieën ontlenen, die als onze bronnen fungeren.

Hetzelfde geldt voor een planeetketen, een zonneketen of een melkwegstelsel. Iedere eenheid is een zevenledig of twaalfledig individu, afhankelijk van hoe we tellen; maar de omringende invloeden en krachten moedigen ons aan, helpen ons, *voeden* ons als het ware door hun levensenergieën, en stellen ons op die manier samen. Dus

is het heel juist om te zeggen dat de bollen van een keten of de ketens in een zonnestelsel worden opgebouwd en beschermd, gekoesterd en 'gevoed' – laten we onze eigen planeetketen als een concreet voorbeeld nemen – door de bestuurders van de andere planeetketens. Die andere bestuurders doen dat door een voortdurende uitwisseling van invloeden, van energie, van substanties, of van levensatomen. Maar iedere keten afzonderlijk is zevenledig of twaalfledig.

Evenzo zijn de verschillende dhyāni-chohans en dhyāni-boeddha's van een keten wezenlijke delen van de hiërarchie van die keten, vanaf de hoogste afdalend door al de verschillende graden van de hiërarchie van onze eigen planeetketen. Neem onze bol D als een concreet voorbeeld. Omdat hij een onderdeel is van de aardketen, bestaat zijn voornaamste bron van invloeden of van leven, afgezien van zijn eigen bron van vitaliteit, uit de andere bollen van onze keten, en ligt zijn oorsprong in onze eigen ketenbestuurder en de hiërarch van onze keten en al de ondergeschikte krachten die onder die bestuurder vallen. *Maar* iedere andere planeetketen in het zonnestelsel helpt bij het opbouwen en 'voeden' van onze bol D, zoals iedere andere planeetketen in ons zonnestelsel onze hele keten helpt opbouwen. Wij beantwoorden dat op precies dezelfde manier door van onze levensessentie als keten, en als bol D, te geven aan alle andere planeetketens en bollen van ons zonnestelsel. Er is dus een voortdurende uitwisseling, een onderling verbonden zijn, een zich vermengen van levensenergieën. Zo is de hiërarch van onze eigen planeetketen de top of de hyparxis van de hiërarchie van onze planeetketen, dat wil zeggen we staan onder het toezicht van onze eigen planeetbestuurder en van de ondergeschikte ketenbestuurder van onze bol D. Een hiërarchie van ondergeschikte intelligenties is constant aan het werk, elk voor alle andere.

Het was voor mij bijzonder interessant om te luisteren naar het stenografisch verslag van deze prettige oude bijeenkomsten die we vroeger samen hebben gehouden. Een van de gedachten die bij me opkwam toen ik luisterde naar wat er werd opgelezen was: Wat zijn we allen sinds die tijd in begrip vooruitgegaan! We zijn ons nu goed bewust van de moeilijkheden – waar we toen voor stonden – om de lastige onderwerpen van de leer te begrijpen. Ik betwijfel sterk of er nu dezelfde vragen zouden worden gesteld, want ons begrip is gegroeid. We zien heel wat overbodige elementen in sommige van de vragen die we hebben horen oplezen. We begrijpen de leringen beter, we hebben er meer greep op.

Het ātmische bewustzijn 25 april 1939

Het bewustzijn dat de monade op iedere bol, en daarom op al de verschillende bollen, ervaart is svābhāvisch voor die bol. Toch staat daarboven en daarachter in waardigheid en in svābhāvisch bewustzijn het bewustzijn van de ātman dat universeel is; en dit bewustzijn kan op elk van de bollen door de monaden worden bereikt. Het is het hoogste bewustzijn van alle.

Dus, hoewel we tijdens onze lange evolutietocht naar volmaking door deze verschillende bol-bewustzijnen heen moeten, met andere woorden als monaden de respectieve bewustzijnsstralen die bij iedere bol horen moeten ontwikkelen en vervolmaken, is er op elke bol en op elk moment altijd het ātmische bewustzijn dat we intuïtief kunnen aanvoelen, en dat bepaalde uitzonderlijke individuen zelfs belichamen. Dit is het hoogste bewustzijn, niet alleen van onze eigen individuele monade, maar van de keten.

De grote spirituele leringen van de meesters van wijsheid in alle tijden hebben juist hierop de nadruk gelegd. Verenig u met uw Vader in de Hemel, met andere woorden met de ātman. Dan zult u onuitsprekelijke vrede krijgen, onuitsprekelijke wijsheid ervaren, bewustzijnsgebieden betreden die zich over de hele melkweg uitstrekken. Ieder kan daar nu op bol D mee beginnen, op bol E, op bol F; en op de hogere bollen neemt ons vermogen om dat te doen alleen maar toe.

Maar het is ons recht, onze plicht dat *nu* te doen, zoals het dat ook zal zijn op de hoogste van de bollen, en het verwonderlijke is dat we het nu *kunnen* doen. Het is een vreemde paradox: hoewel we, om een volledige afronding van ons monadische bewustzijn te verkrijgen, in de loop van de evolutie verplicht zijn door iedere bol van de keten heen te gaan, telkens weer, gedurende elke ketenronde, kan elke monade die zelfbewustzijn heeft bereikt toch op ieder ogenblik, op elke bol, zelfbewust beginnen het ātmische bewustzijn te ontwikkelen.

Verloren zielen en 'mislukten' 13 oktober 1936

Verloren zielen zijn die ego's bij wie de schakel met het hogere deel van hun respectieve constitutie is verbroken. Omdat dus niets hen meer verbindt met het hogere deel van hun constitutie, zinken ze weg, vallen ze tenslotte in de afgrond; ze gaan naar de achtste sfeer, naar de planeet van de dood. En omdat het de egoïsche ziel is die dit doet, spreken we van verloren zielen.

Nu zal ik ons denken tot aan de grenzen van diepere leringen brengen, en ik moet met zeer grote reserve spreken; dus let niet al te zeer op mijn woorden, maar probeer mijn bedoeling te begrijpen. Verloren zielen zijn wat de meesters en HPB bij verschillende gelegenheden 'mislukten' noemden. Over deze verloren zielen is gezegd dat ze worden vernietigd; bij andere gelegenheden dat ze worden weggevaagd, of dat ze wegzinken in de afgrond of de achtste sfeer. Deze woorden laten u zien dat deze verloren zielen alleen worden vernietigd of weggevaagd voorzover het dit kosmische gebied betreft. Ze zijn mislukten die naar een lager kosmisch gebied wegzinken. Het woord 'vernietigen', 'weggevaagd', betekent niet dat ze letterlijk worden vernietigd zodat er helemaal niets overblijft. Ze worden op dit gebied vernietigd, van dit gebied weggevaagd. Hun schakel met hun vroegere hogere natuur op en in deze hiërarchie is verbroken. Ze dalen als 'mislukten' af naar een lagere hiërarchie.

In een van de brieven van de meester zult u een veelbetekenende passage vinden waarin de edele leraar ons vertelt dat sommige wezens die hun evolutie op onze planeetketen beginnen, mislukten zijn uit hogere gebieden. In feite zijn ze verloren zielen uit hogere sferen. Voor ons zijn ze geestelijke wezens.

> Er zijn 'mislukten' – er *moeten* 'mislukten' zijn – zowel in de etherische rassen van de vele klassen van dhyān-chohans of deva's als onder de mensen. Maar omdat deze mislukten toch te ver zijn gevorderd en vergeestelijkt om uit hun dhyān-chohanschap te worden teruggestoten in de maalstroom van een nieuwe oerevolutie door de lagere rijken heen, gebeurt er het volgende. Als er een nieuw zonnestelsel moet worden ontwikkeld, worden deze dhyān-chohans (denk aan de hindoeallegorie van de *gevallen deva's*, door Śiva in Andarah geslingerd, aan wie door parabrahman wordt toegestaan te denken dat het een tussentoestand is, waar ze zich door een reeks wedergeboorten in die sfeer op een hogere toestand – een nieuwe regeneratie – kunnen voorbereiden) vóór de elementalen door de stroom meegevoerd, en blijven als een latente of inactieve geestelijke kracht in de aura van de wordende wereld van een nieuw stelsel totdat het stadium van menselijke evolutie is bereikt. Dan heeft karma hen ingehaald en zullen ze de bittere beker van vergelding tot de laatste druppel moeten ledigen. Ze worden dan een *actieve* kracht en vermengen zich met de elementalen, of verder gevorderde *wezens* uit het zuivere dierenrijk om langzamerhand het volledige mensentype te ontwikkelen. Bij deze vermenging verliezen ze hun hoge intelli-

gentie en spiritualiteit van het devaschap om deze aan het einde van de zevende ring in de zevende ronde te herwinnen.

– *Mahatma Brieven*, blz. 95

Let erop hoe vol betekenis de uitdrukking is die u mij zo vaak hoort gebruiken, dat de mens een samengestelde entiteit is; dat hij niet, zoals velen dachten dat hij was, een ziel en een lichaam is zoals de christenen leren; maar dat in zijn constitutie, of we deze nu als zevenledig of twaalfledig beschouwen, er een aantal verschillende monaden, ego's, zielen zijn. Wanneer zo'n ziel of monade of ego het antaskaraṇa verbreekt dat het verbindt met de hogere delen van zijn tegenwoordige constitutie, dan is er niets om het omhoog te houden, en zinkt het weg in de absolute stof en wordt uiteindelijk vernietigd voorzover het deze hiërarchie betreft, voorzover het die constitutie betreft; het verzinkt naar de daaronder liggende hiërarchie. Zo'n wezen is een verloren ziel, een mislukte.

De eerste planeet waar het ego in verzinkt wordt technisch de planeet van de dood genoemd. Deze planeet wordt ook de afgrond genoemd, en met andere namen aangeduid zoals de achtste sfeer – deze sfeer hoort niet bij onze eigen zevenvoudige planeetketen, maar ze is een planeet van een keten lager dan die van ons; en omdat het ego omlaaggaat, noemt men dit het verzinken in de afgrond. Dit zijn alleen manieren om de gedachte te verwoorden; en ik herhaal dat die verloren zielen mislukten zijn bij ons, in onze keten, op onze bol. Zij komen in de lagere – wel, ik geloof dat ik genoeg heb gezegd. Maar heeft u de gedachte begrepen dat deze verloren zielen niet absoluut worden weggevaagd in de letterlijke zin dat er niets van overblijft? Ze worden vernietigd of weggevaagd voorzover het onze keten betreft. Omdat onze bol D de laagste is, heeft dat mislukken voor de keten op deze bol plaats. Die mislukten of verloren zielen zinken weg naar de keten beneden ons.

We raken hier een diepzinnige leer aan, maar ik kan me werkelijk niet voorstellen hoe het onderwerp goed kan worden begrepen zonder deze extra straal licht erop te werpen. We hebben voortdurend te maken met deze moeilijkheid. Onze leringen zijn zo verbazingwekkend dat u om een volkomen begrip van de eenvoudigste van onze leringen te hebben een meester zou moeten zijn. Maar we kunnen allemaal verschillende graden van inzicht hebben in een lering, ieder van ons overeenkomstig zijn begrip en zijn innerlijke ontwikkeling.

Deze laatste gedachte, dit feit in de occulte leer, zou ons moeten

leren bescheiden te zijn in wat we zeggen over onze theosofische waarheden. Voorzover we weten, kunnen we een lering in een van onze standaardboeken lezen, en denken dat we die hebben begrepen; en ongetwijfeld hebben we dat tot op zekere hoogte. Maar laat niemand van ons denken dat we er alles van weten. Bijna zeker is er heel wat meer te weten dat niet in het boek staat, maar dat u op een dag kunt weten wanneer u verder komt.

Deze verloren zielen, die we op een andere manier kunnen beschrijven als monaden die te zwaar belast zijn met stof om in onze keten te kunnen blijven, verzinken dus als mislukten in de afgrond, waarin ze aan een nieuwe evolutiecyclus beginnen op de manier van de mislukten over wie de meester spreekt – mislukten uit een hogere keten die naar de onze komen – die deze keten helpen opbouwen en leiding geven aan de evolutie van wezens die lager staan dan wij.

Een werkelijk bijzonder en toch heel betekenisvol feit dat men in gedachten dient te houden is dat we in onze keten datgene 'kwaad' noemen wat hier niet in harmonie is. KT zei altijd dat er zelfs in de meest ontaarde mens een vonkje goddelijkheid is, wat slechts een andere formulering is van de verheven waarheid dat de verloren zielen, de mislukten, de gevallen monaden, hier niet in harmonie met ons zijn, en daarom bewerkers van het kwaad zijn. Ze kunnen hier niet leven, de atmosfeer is voor hen te ijl en te etherisch om er te kunnen ademen. Maar door aantrekking vallen ze naar hun eigen woonplaats, lager dan de onze, waar ze in feite bewerkers van het goede kunnen worden. Is dat niet een vreemde paradox? Denk nu niet dat de lagere keten een en al slecht is zoals wij dat op onze keten ervaren. Het kwaad houdt een disharmonie in op de plek waar u bent. Het betekent krom, verdraaid, misvormd zijn – niet in harmonie met waar u zich bevindt maar een dissonant.

Alles in het heelal komt tenslotte voort uit het goddelijke. Hoe staat het dan met het kwaad? Ziet u de toepassing van deze gedachte juist hier? Kwaad is disharmonie. Wanneer twee dingen niet in harmonie zijn, zijn ze voor elkaar het kwaad, en met recht. Als twee dingen zich verenigen in harmonie en onderlinge sympathie – en bedenk wat sympathie betekent, het Latijnse woord is compassie – gericht op één doel, één gedachte, één gevoel, dan heeft u harmonie en schoonheid, sympathie en rechtvaardigheid. Voor deze twee of meer entiteiten zijn de dingen dan niet langer verdraaid of misvormd. Dan zijn de dingen zoals ze moeten zijn. Maar als diezelfde entiteit in een heel andere omgeving wordt geplaatst, ergens in het heelal, zou

ze zeer disharmonisch kunnen zijn en daarom op die plaats een bewerker van het kwaad.

U heeft ook gehoord dat de meesters in hetzelfde verband hebben gezegd dat de beschermmuur de mensheid behoedt tegen onheil waarvan ze zich niet bewust is. Wat is dit onheil? Het bestaat eenvoudig uit entiteiten en machten en invloeden en krachten die, als ze onze menselijke sfeer zouden binnendringen, onheil over ons zouden uitstorten, omdat ze niet met ons in harmonie zijn, hoewel ze op zichzelf even goed zijn als wij. In hun eigen sferen, in hun eigen landen, zijn ze evenmin kwaad als wij dat hier zijn. Als een mens bijvoorbeeld naar een andere planeet zou kunnen gaan, zou hij daar een bewerker van het kwaad kunnen zijn, omdat hij de harmonische verhoudingen op die andere planeet zou verstoren. Hij zou als een demon kunnen worden beschouwd, en in zekere zin zou hij daar een demon zijn omdat hij niet in harmonie is met, niet is afgestemd op, de nieuwe omgeving. Dus moet de beschermmuur op zo'n hypothetische planeet haar beschermen tegen de invloed van binnenkomende monaden. Wij zouden daar dan slecht zijn, niet omdat we in essentie slecht zijn, maar omdat we in die nieuwe omgeving disharmonie zouden brengen. We zouden daar uit de toon vallen.

Pas die gedachte toe op deze mislukten: ze konden bij ons niet slagen. Ze vallen hier uit de toon. Dat hebben ze bewezen. Wat voor inspanningen ze zich misschien ook hebben getroost, daaruit blijkt slechts de fundamentele essentie van het goddelijke in hen; maar ze konden hier niet in harmonie zijn, en hun hevige verlangens gingen uit naar andere sferen. Ze werden daarheen aangetrokken en daarheen daalden ze af. Natuurlijk zullen ze zich in latere evolutionaire tijdperken uit deze lagere sferen opwerken en door een verandering van substantie en gevoel en energie zullen ze weer opklimmen naar waar wij nu zijn en dan verder oprukken.

Ik heb me vaak afgevraagd hoe dikwijls u en ik als menselijke monaden in het verleden misschien zulke mislukten zijn geweest, vóór we de ring-verder-niet passeerden, er voorbij gingen en ons thuis en vertrouwd gingen voelen waar we nu zijn, zodat we hier goed kunnen zijn, omdat we hier in harmonie kunnen zijn – banden hebben met wat hier is, er sympathie en mededogen voor voelen. De wereld, het heelal, is vol mysteries van allerlei soort. Zo ziet u nóg een reden voor de leer van de grote wijzen dat we zelfs tegen de slechte mens geen haat moeten koesteren. We zouden een hart vol mededogen moeten hebben, en een begrijpende geest. We zouden mede-

lijden moeten tonen, nooit veroordelen, nooit oordelen. Veroordeel het kwaad, de verstorende invloed, de tweedracht, de verdraaiingen, omdat die verkeerd zijn, omdat ze disharmonie betekenen. Maar veroordeel niet de ongelukkige monade die zich in een verkeerde omgeving bevindt. Ik hoop dat ik dit zeer subtiele en moeilijke punt duidelijk heb gemaakt.

Verlies van de ziel: een dubbele tragedie 27 juni 1937

'Wat is de innerlijke god van dat wat wegzinkt naar de achtste sfeer?' Het antwoord is eenvoudig, als u zich de lering herinnert dat alles in het heelal, elk wezen als entiteit, zelfs een atoom, in zijn hart het goddelijke heeft. *Aham asmi parabrahma*: in mijn diepste innerlijk ben ik parabrahman – de innerlijke god van de hoogste god in het heelal, en van elke mislukte die afdaalt naar de achtste sfeer, in de afgrond, die naar de planeet van de dood gaat – noem het zoals u wilt.

De tragedie van dit verlies van de ziel is tweeledig. Het is een tragedie voor de zevenvoudige constitutie van de entiteit, bijvoorbeeld een mens, omdat het een gewelddadig uiteengaan betreft van de bovenste triade en het lagere viertal, van de ziel en haar geest. HPB gebruikt de uitdrukking 'verloren ziel' omdat het een verloren menselijke ziel is. Deze is het die naar de hiërarchie of planeetketen onder de onze afdaalt; hier is ze een mislukte, maar daar in feite een geestelijk wezen – een gedachte die u duidelijk zal worden wanneer u beseft dat onze keten zich op hogere kosmische gebieden bevindt dan de keten die direct onder de onze ligt.

Zowel de bovenste triade als het lagere viertal bestaan uit monaden: de goddelijke, de geestelijke, de menselijke of psychische, de dierlijke, de astraal-vitale en de vitaal-fysieke monade. Zelfs het lichaam zou niet als een entiteit kunnen bestaan tenzij het de uitdrukking was van een aanhoudende kracht die een monade is in een van de laagste monadische graden van evolutie.

Wanneer deze scheiding plaatsvindt, ten gevolge van het verlies van de ziel, moet de hogere triade van die constitutie van de mens zoals hij vroeger was, eeuwen tijd verliezen om een nieuw lager viertal te evolueren opdat ze zich weer als een mens kan manifesteren, zoals ze dat vroeger heeft gedaan. Dat is een tragedie door het tijdverlies en het wachten dat de hogere triade moet verduren. Evenzo is het een tragedie voor het lagere viertal dat naar lagere kosmische gebieden wegzinkt, omdat het daarna vanuit zichzelf een nieuwe

hogere triade moet evolueren, tot uitdrukking moet laten komen, opdat het opnieuw een samengestelde zevenvoudige entiteit zal kunnen worden, zoals het was vóór het verlies van de ziel op aarde plaatsvond. Met andere woorden, het moet zijn innerlijke god in zijn leven op de lagere kosmische gebieden openbaren, anders gezegd in de planeet van de dood, of in de keten beneden de onze. Dus is het een dubbele tragedie.

De gedachte kan misschien als volgt worden geïllustreerd: Stel u voor dat het bij ons mensen de gewoonte was om leden van onze menselijke familie die zich niet wensen te houden aan de wetten die door de mensen zijn vastgesteld, weg te sturen om als hoofd van primitieve stammen te dienen. Ze hebben het voordeel verloren van samenwerking met hun medemensen met vergelijkbare intellectuele kracht, vergelijkbare geestelijke verlangens, en min of meer vergelijkbare evolutionaire ontwikkeling. Dat is een verschrikkelijk verlies voor een mens van wie het denkvermogen is ontwaakt. Aan de andere kant komen ze als hogere wezens, als leiders, naar de primitieve stammen over wie ze zijn aangesteld. Dat illustreert wat er gebeurt met de wezens die hier mislukten zijn, en die als geestelijke wezens komen op de keten lager dan de onze. Er zijn wezens onder ons die mislukt waren in de keten boven ons. Maar wij beschouwen hen als godmensen. U ziet dat de natuur overal consequent te werk gaat.

Ik zou de zaak anders kunnen stellen. Een monade ontwikkelt een egoïteit of ego om zichzelf op een gebied tot uitdrukking te brengen en er te leren. Dit ego emaneert op zijn beurt zijn aurische atmosfeer om contact te krijgen met de levensatomen van dat gebied. Deze aurische atmosfeer van het ego is wat wij de ziel noemen. Het is juist deze egoïsche aurische atmosfeer of menselijke ziel, niet het menselijke ego, die wordt vernietigd, vermalen in het laboratorium van de natuur, omdat ze nutteloos is in de keten beneden de onze, waarheen het ego verzinkt wanneer het een verloren ziel wordt. Ze is alleen hier van nut op het eigen gebied van die levensatomen die de menselijke ziel samenstelden.

U ziet nu waarom er is gezegd dat de verloren ziel tot stukjes wordt vermalen, vernietigd, verstrooid in het laboratorium van de natuur. Die ziel was haar schakel met de hogere triade en haar schakel in de andere richting met de lagere delen van het lagere viertal: het astrale lichaam en het fysieke lichaam, de mens op aarde. De leer van de verloren ziel is in feite heel eenvoudig, maar omdat ze grenst aan een hogere lering die noodzakelijkerwijs geheim moeten

worden gehouden, zijn alleen wenken gegeven. Maar deze wenken hebben het denken, de verbeelding, zo gestimuleerd dat we instinctief voelen dat er meer achter deze leer van de verloren ziel zit dan is meegedeeld.

34

Antwoorden op schriftelijke vragen

Vr. – Ik ben tot de conclusie gekomen dat de stralen die door de reïncarnerende ego's naar de verschillende bollen van de aardketen worden gezonden wanneer die ego's de binnenronden doorlopen, de bewoners van de respectieve bollen zijn. Klopt dit?

GdeP – Met enig voorbehoud ten aanzien van de vorm waarin deze vraag wordt gesteld, geloof ik dat het antwoord in het algemeen bevestigend moet zijn.

Ten eerste heeft deze vraag betrekking op de binnenronden, en niet op de buitenronden, en dit moet duidelijk in gedachten worden gehouden. Ten tweede, als u zegt dat de verschillende stralen die door de reïncarnerende ego's worden belichaamd als ze achtereenvolgens de bollen van de aardketen bereiken, 'de bewoners zijn' van de respectieve bollen, dan is die uitspraak gezien de feiten veel te ruim. Ik bedoel dat er andere bewoners of levende entiteiten op de verschillende bollen van de aardketen zijn die geen stralen zijn van de reïncarnerende ego's waarover hier wordt gesproken, en van wie de stralen als ze op aarde zijn belichaamd *mensen* zijn.

Op onze aarde zijn er belichaamde entiteiten die mensen zijn, andere die dieren zijn, andere die tot het plantenrijk behoren, en weer andere die tot het mineralenrijk behoren, en drie andere groepen van entiteiten behoren tot de drie elementalenrijken. Dat is evenzo het geval op de andere bollen van onze keten.

Het zou juist zijn te zeggen dat de stralen die de reïncarnerende ego's naar de verschillende bollen van de aardketen uitzenden gezamenlijk een *deel* van de 'bewoners van de respectieve bollen' vormen, maar niet *alle* bewoners van die bollen.

Toch geeft de vraag over het geheel genomen blijk van een intuïtief juist begrip van het proces in het algemeen. Misschien is het gemakkelijker te begrijpen wanneer men bedenkt dat onze bol D van

de aardketen maar één is van een aantal bollen dat bij deze aardketen hoort, en dat ieder mens van bol D een straal is die wordt uitgezonden door ieders eigen reïncarnerende ego. Deze straal *is* de mens.

Nu kom ik op een punt dat van groot belang is om dit antwoord goed te kunnen begrijpen. Men zou een totaal verkeerde kijk krijgen op de werkwijze die door het reïncarnerende ego wordt gevolgd wanneer het van bol naar bol van de aardketen gaat, als men aanneemt dat het reïncarnerende ego zichzelf op iedere bol opnieuw belichaamt en daarbij in alle opzichten en zonder enige verandering van aard van bewustzijn precies dezelfde individualiteit is die het op bol D, onze aarde, of op elke andere bol is. Hoewel het in elk van de gevallen hetzelfde reïncarnerende ego is, hoort de straal die het uitzendt – een straal van bewustzijn of nauwkeuriger gezegd van bewustzijn-substantie – noodzakelijkerwijs bij, is geschikt voor, en wordt tevoorschijn geroepen door de bol van de aardketen waar zo'n straal heengaat, of waarop deze neerdaalt om zich te belichamen. Met andere woorden, elk van die stralen is een aspect of een complex van bewustzijn, dat echter uit hetzelfde reïncarnerende ego voortkomt.

Misschien kan deze vrij diepzinnige gedachte beter worden begrepen als u uzelf beschouwt zoals u hier op aarde bent en van dag tot dag leeft. Op maandag zou u heel optimistisch kunnen zijn, strijdlustig en vol verwachtingen, en in een vrolijke stemming of bewustzijnstoestand kunnen verkeren. Vrijdags verkeert u misschien in precies de tegenovergestelde stemming of bewustzijnstoestand. Deze twee aspecten of complexen van bewustzijn staan zover van elkaar als u zich maar kunt voorstellen, en toch behoren ze beide tot dezelfde persoonlijkheid, en de bewustzijnsstroom komt in elk van de gevallen uit dezelfde individualiteit voort. Als men zegt dat de mens van maandag identiek is aan de mens van vrijdag, dan is dat onwaar, want de twee bewustzijnstoestanden zijn beslist niet dezelfde.

Of neem een andere illustratie. Een man van laten we zeggen 25 tot 45 jaar oud kan een zelfzuchtig, egoïstisch, materialistisch en misschien zelfs een min of meer verdorven karakter hebben. Maar er gebeurt iets dat een complete ommekeer in zijn denken en voelen teweegbrengt. Misschien wordt hij door een grote ramp getroffen waardoor zijn kijk op het leven totaal verandert, zodat hij van zijn 45ste jaar tot zijn sterfdag een mens is met heel nieuwe ideeën in het leven; hij heeft als het ware een innerlijke bewustzijnsrevolutie doorgemaakt. Hij is nu vriendelijk, streeft ernaar onzelfzuchtig te zijn, houdt van zijn medemensen, geniet van de pracht en schoonheid van

de natuur, en zijn denken wordt geheel in beslag genomen door wetenschappelijke, religieuze en filosofische ideeën die in het eerste deel van zijn leven niets voor hem betekenden. Hier hebben we twee volkomen verschillende, zelfs tegengestelde, aspecten of complexen van bewustzijn, en toch behoren beide tot dezelfde persoonlijkheid, en beide zijn uitingen van één bewustzijnsstroom die vanboven-vanbinnen of vanbinnen-vanboven komt. Zo is het ook met de stralen vanuit het reïncarnerende ego die op de verschillende bollen van de planeetketen een vorm of belichaming aannemen.

Het wordt hierdoor duidelijk dat, hoewel hetzelfde reïncarnerende ego van bol tot bol gaat en een straal vanuit zichzelf zendt om zich op elk van de bollen van de planeetketen te belichamen, elk van die stralen niettemin behoort bij, geschikt is voor, en van dezelfde aard is als de bol waarop deze zich belichaamt. Daarom zou het fout zijn te zeggen dat u of ik of wie dan ook – waarbij ieder van ons een straal van een reïncarnerend ego is, geschikt voor en behorend bij deze bol D – precies dezelfde onveranderde entiteit is die zich belichaamt op iedere andere bol van de planeetketen. In elk van de gevallen is het reïncarnerende ego hetzelfde, maar hoewel de straal die van het reïncarnerende ego uitgaat in elk van die gevallen onszelf is, is deze toch anders omdat een ander bewustzijnsstadium wordt doorgemaakt.

Het is hetzelfde reïncarnerende ego voor elk van de bollen van de planeetketen van de aarde, maar het manifesteert zich niet als een andere individualiteit maar als dezelfde individualiteit in een ander bewustzijnsstadium, of met een ander masker of *persona* zoals de Romeinen zouden zeggen. Met andere woorden, een andere persoonlijkheid met al de psychische, psychologische en vitaal-astrale aspecten van voorwaardelijk bestaan die iedere nieuwe persoonlijkheid met zich meebrengt, en in feite is. In een levendige droom weet een mens bijvoorbeeld dat hij datzelfde bewustzijn is, maar vaak heeft hij het gevoel dat hij voor zichzelf bijna een vreemdeling is – en beseft dat er ongekende diepten of gebieden van bewustzijn zijn, zelfs in de straal die hij is.

Vr. – Het bewustzijn van ons reïncarnerende ego is tot de aardketen beperkt. Heeft onze monade of ons spirituele ego in haar constitutie een reïncarnerend ego of een dhyān-chohan die tot ieder van de heilige planeten behoort naast degene die tot de aardketen behoort?

GdeP – Dit is een bijzonder interessante vraag. In deze vraag is, wat de gebieden van manifestatie betreft, de aandacht verschoven

van de binnen- naar de buitenronden. Ik ben blij te zien dat een duidelijk onderscheid is gemaakt tussen enerzijds het reïncarnerende ego en anderzijds de spirituele monade of het spirituele ego. Het terrein en het werk van het bewustzijn van deze spirituele monade of dit ego ligt in en door het hele zonnestelsel, maar als gevolg van vroeger karma, een karma dat zelfs uit vroegere zonnekalpa's dateert, is ze meer in het bijzonder verbonden met en gebonden aan die zeven individuele huizen van leven, die de Ouden de zeven heilige planeten noemden.

U vraagt in het kort of deze spirituele monade of dit ego een ander reïncarnerend ego uitzendt of in haar constitutie bevat dat tot ieder van de zeven heilige planeetketens behoort, naast het reïncarnerende ego dat tot de aardketen behoort. Het antwoord op deze vraag is beslist: ja. Ieder van de planeetketens van de zeven heilige planeten is het thuis, of het werkterrein, van een zich wederbelichamend ego dat een kind is van de spirituele monade, op precies dezelfde manier als het zich wederbelichamende ego van de aardketen een kind van die monade is.

Om over een reïncarnerend ego te spreken wanneer het een planeetketen zoals die van de aarde betreft, is naar alle waarschijnlijkheid een verkeerde manier van uitdrukken. Wij mensen worden in vlees belichaamd, of wij reïncarneren *op deze bol D*. Maar op andere planeten zijn de lichamen van de zich wederbelichamende entiteiten misschien niet uit vlees samengesteld zoals onze lichamen, maar uit ander materiaal – het zijn wel lichamen, maar geen vlees-lichamen; en hetzelfde voorbehoud moet zelfs worden gemaakt voor de andere bollen van onze eigen aardketen. Vlees hoort bij onze aarde, bij bol D van onze planeetketen. Maar belichamen de stralen van het zich wederbelichamende ego van onze planeetketen zich op bijvoorbeeld bol F of G of ook op bol A of B in voertuigen van vlees? Let er daarom goed op om de juiste termen te kiezen. Het is geheel onjuist om te spreken over een 'gereïncarneerde bol' of een 'gereïncarneerde planeet'. Die monadische stralen worden inderdaad wederbelichaamd, maar niet in vlees; ze worden niet gereïncarneerd.

En zoals het bewustzijn en het werkterrein van ons reïncarnerende ego op deze bol D beperkt is tot de aardketen, zo is het bewustzijn en het werkterrein van het zich wederbelichamende ego op elke andere planeetketen, zoals een van de zeven heilige planeten, tot die planeetketen beperkt. Hier moet ik u weer attent maken op iets dat ik herhaaldelijk heb gezegd en bijna *tot vervelens toe* heb herhaald, zodat

mijn critici zich zelfs beklagen over mijn 'herhalingen'. Ze begrijpen niet dat ik, hoewel ik steeds herhaal en herhaal, daarmee een bedoeling heb, namelijk om bepaalde waarheden volkomen duidelijk te maken; en dat ik ondanks deze voortdurende herhalingen de grootste moeite heb om de waarheden die ik in het denken van onze studenten en van de lezers van mijn boeken en lezingen probeer in te prenten, volkomen duidelijk te maken. Literaire elegantie is heel aangenaam, maar is in mijn ogen van geen belang als ik spreek of schrijf als leraar. Ongetwijfeld zou ik, als mijn intelligentie veel groter was dan ze nu is, en mijn vermogens verder reikten, een feit eens en voor altijd in zo schitterende verhelderende bewoordingen kunnen uiteenzetten dat de gedachte zelfs trage geesten zou bijblijven, en herhaling zou dan onnodig zijn. Maar helaas heb ik dat vermogen niet en evenmin beschik ik over zo'n verbazingwekkende intelligentie; ik moet mijn uiterste best doen om de lering over te dragen precies zoals ik die heb ontvangen.

Waar ik nu naar verwijs is het feit dat elke monade is wat een 'scheppende' entiteit kan worden genoemd die vanuit zichzelf voortdurend stromen van kind-monaden uitzendt, en dat elk van die kind-monaden haar eigen evolutieweg volgt tot het grote *consummatum est* [het is volbracht] van het zonneheelal. De goddelijke monade heeft dus menigten kind-monaden, die elk een spirituele monade of een spiritueel ego is. Iedere entiteit van deze menigten spirituele monaden of ego's, die op haar beurt een 'scheppende' monade is, brengt *haar* kind-monaden voort, stralen vanuit zichzelf, en op hun beurt doen deze kind-monaden andere menigten kind-monaden geboren worden. Op deze manier wordt de hele constitutie van de mens opgebouwd en samengesteld. De levensatomen, niet alleen van het lichaam van de mens maar van al zijn andere tussenliggende voertuigen, zijn in hun essentie zulke kind-monaden, ieder een lerende entiteit, een groeiende entiteit, een evoluerend wezen.

Daarom heeft de spirituele monade, of het spirituele ego, als haar kind-monaden talrijke zich wederbelichamende monaden of ego's die zich in haar constitutie bevinden als de entiteiten die zich opnieuw belichamen in de verschillende planeetketens – en in ons eigen geval, als reïncarnerende ego's, zijn ze mensen van onze aarde. De vraagstelster beperkt haar vraag echter tot de zeven heilige planeten; en de spirituele monade zendt een zich wederbelichamend ego uit naar of belichaamt zich in of op elk van deze.

Ieder van die kind-monaden begint haar levensweg in elke zonne-

kalpa of elk zonnemanvantara als een superspiritueel elementaal en komt, na ontelbare myriaden belichamingen of manifestaties in de verschillende rijken en gebieden en werelden van dat universele zonnestelsel, aan het einde van de kalpa tevoorschijn als een zelfbewuste godheid. Ze begint haar levensweg als een niet-zelfbewuste godsvonk, en beëindigt deze voor wat die kalpa betreft als een zelfbewuste god.

Vr. – U heeft ons gezegd dat het bewustzijn en het *werkterrein* van onze monade tot het hele zonnestelsel zijn beperkt. Betekent dit dat ze stralen zendt naar, en in haar constitutie een zich wederbelichamend ego heeft dat behoort tot, alle planeetketens van het zonnestelsel en niet alleen die van de zeven heilige planeten?

GdeP – Ik kan op uw vraag in het algemeen een kort maar duidelijk bevestigend antwoord geven: ja. Maar onmiddellijk daarna moet ik het nader bepalen, opdat er in uw denken geen heel subtiele misvattingen ontstaan, door het andere feit vast te stellen dat gedurende elke zonnekalpa of elk zonnemanvantara de spirituele monade, of het spirituele ego, hoewel haar bewustzijn en werkterrein het hele zonnestelsel omvatten, in het algemeen gedurende die kalpa of dat manvantara wordt beperkt tot een betrekkelijk klein aantal planeetketens waarmee ze op dat moment de meest innige en nauwe karmische banden heeft – het bijzondere geval waarnaar u verwijst betreft onze aarde, de zeven heilige planeten en de zon en de maan, samen tien in getal.

Vergeet niet dat door de Ouden vaak werd gezegd dat Vader Zon is omringd door twaalf stralen of stralenkransen, dat hij is samengesteld uit twaalf terreinen van bewustzijn-substantie. Hoe zullen we deze noemen: werelden of gebieden of bollen? Ze zijn het alle drie; en omdat de zon het hart van ons zonnestelsel is, is het duidelijk dat alle kleinere entiteiten die onder de dominerende invloed en de heerschappij van Vader Zon staan, zelf wat het bereik van hun bewustzijn betreft twaalfvoudig moeten zijn, omdat ze tot dezelfde eenheid behoren.

In mijn *Beginselen van de Esoterische Filosofie*, vooral in hoofdstuk 44, breng ik de astrologische correspondenties tussen de tekens, de twaalf sterrenbeelden van de dierenriem, en de zeven planeten onder de aandacht. De vijf bollen van de twaalf die in het diagram op blz. 553 van mijn *Beginselen* boven de horizontale lijn staan, zijn met vijf voor de mens onzichtbare planeten verbonden, waarvoor ik in dit diagram Saturnus, Venus, Jupiter, Mercurius en Mars in de plaats heb gesteld.

Deze vijf bekende planeten hebben heel nauwe spirituele en psychische overeenkomsten met de vijf geheime planeten waarover ik niet méér kan zeggen; en daarom zijn ze in feite de plaatsvervangers voor de vijf onbekende planeten, die door de mens niet worden gezien en volkomen onbekend zijn aan de moderne astronomie. In ditzelfde diagram worden de zon en de maan op een vergelijkbare manier en terecht als plaatsvervangers gebruikt, omdat ze als individuele hemellichamen heel nauwe en intieme spirituele en psychische betrekkingen hebben met de twee andere geheime planeten waarvoor ze als substituten dienstdoen. Het diagram is nauwkeurig en juist en kan precies zo blijven als het is, terwijl het het verdere voordeel heeft dat de vijf superplaneten boven de horizontale lijn worden weerspiegeld in de vier lagere gebieden van de zonnekosmos. Met andere woorden, precies zoals er twaalf constellaties of tekens van de dierenriem zijn, zijn er twaalf bollen van onze planeetketen.

Vr. – Ook is ons verteld dat het bewustzijnsgebied van de innerlijke god of goddelijke monade ons thuisheelal is. Betekent dit dat er in haar constitutie evenveel monaden of spirituele ego's zijn als planeetketens in ons eigen thuisheelal?

GdeP – Hier overschrijdt u weer de 'ring-verder-niet'. Toch is het altijd mijn plicht een antwoord te geven op elke ernstige vraag. Daarom zeg ik dat het juiste antwoord ja is, maar u had in dit verband in plaats van 'planeetketens' 'zonnestelsels' moeten zeggen, want het bereik van een spiritueel ego is een zonnestelsel.

Misschien kunnen de volgende gedachten ertoe bijdragen om mijn noodzakelijk beperkte en ietwat vage antwoord toe te lichten. Ons thuisheelal omvat alles wat binnen de omringende zone van de melkweg besloten ligt. Daarin bevinden zich volgens recente schattingen van de astronomen ongeveer 30 miljard of meer zonnen, en onze eigen zon is maar één daarvan. Volgens de wijsheid van de goden die wij theosofie noemen, is iedere zon het kloppende hart en de scheppende geest van een zonnestelsel, zoals onze zon dat van ons stelsel is.

Omdat het terrein van het bewustzijn en de activiteit van de goddelijke monade of innerlijke god zich uitstrekt door en over ons thuis-heelal, is elk van die 30 miljard of meer zonnen – of zonnestelsels – door goddelijke, spirituele, astrale en ook fysieke banden nauw verbonden met elk zo'n innerlijke god, of goddelijke monade, of ego. Ze zijn alle leven van één leven: alle van hetzelfde leven, van hetzelfde

been, hetzelfde 'vlees', dezelfde substantie, dezelfde oorsprong en bestemming, alle van hetzelfde fundamentele onbegrijpelijke, supergoddelijke bewustzijn of parabrahman. Terwijl het bewustzijnsgebied van een spirituele monade of ego zich over een zonnestelsel uitstrekt, doet zich nu het verbazingwekkende feit voor dat de goddelijke monade of innerlijke god als haar kinderen die zijzelf heeft 'geschapen', of uit haarzelf zijn voortgekomen, menigten omvat waarvan het aantal tenminste 30 miljard is; en dit is nog lang niet het totale aantal. Bovendien is elk van die *spirituele* monaden of ego's nauw verbonden met haar eigen ouder-zon of ouder-ster.

Verder heeft elk zonnestelsel van ons thuisheelal nu zijn eigen respectieve aantallen planeetketens, en voor elk van die ketens is er een zich wederbelichamend ego – wat wij op aarde een 'reïncarnerend ego' noemen. Denk eens na over dit verbazingwekkende beeld, voor de geest geroepen vanuit de schatkamer van de werkelijkheid, en dat aan u wordt voorgelegd om eerbied voor te hebben. Hoe groots, hoe uitgestrekt en verheven zijn de onbegrensde terreinen van bewustzijn waaruit een mens voortvloeit als een nietige, zich evoluerende vonk. Het hele universum is in u, zoals ik telkens weer heb gezegd.

Vr. – Is het juist om op basis van wat u heeft geschreven, een vergelijking te maken tussen de spirituele monade, of het spirituele ego, die een zich wederbelichamend ego naar elk van de planeetketens zendt, en bijvoorbeeld het reïncarnerende ego op de aardketen dat stralen van zichzelf uitzendt naar elke bol van de aardketen?

Zoals het reïncarnerende ego van de aardketen vanuit zichzelf telkens een andere straal naar ieder van de bollen van de aardketen uitzendt, vindt hetzelfde dan plaats voor elk van de andere heilige planeten – dat het zich wederbelichamende ego van elke planeetketen een andere straal vanuit zichzelf zendt naar iedere van de afzonderlijke bollen die tot die planeetketen behoren?

GdeP – Ja, er is een heel nauwe overeenstemming, want het is niets anders dan een herhaald functioneren van het fundamentele bewustzijn dat gehoorzaamt aan de primaire wet of impuls van de kosmos. Met andere woorden, wat in het groot in de kosmos gebeurt, zal in het klein in diezelfde kosmos worden herhaald. Het spirituele ego of de spirituele monade, waarvan het bereik zich over het hele zonnestelsel uitstrekt, zendt vanuit zichzelf een zich wederbelichamend ego naar ieder van de planeetketens, en meer in het bijzonder voorzover

het ons betreft, naar iedere van wat in de esoterie de zeven heilige planeetketens worden genoemd. Elk zich wederbelichamend ego dat tot een planeetketen hoort volgt precies dezelfde algemene werkwijze en zendt vanuit zichzelf een straal of bol-ego of monade die haar werkterrein heeft op de bol waarheen ze wordt gezonden en waar ze in zekere zin thuishoort.

Maar zoals ieder van deze planetaire zich wederbelichamende ego's zijn essentiële leven ontleent aan zijn ouder, de spirituele monade of het spirituele ego, waarvan het een straal is, evenzo ontleent de straal die zich op een bol van een planeetketen belichaamt zijn essentiële of fundamentele leven aan het zich wederbelichamende ego van die planeetketen. Er is daarom een nauwe overeenkomst, en als u de werking van het ene proces begrijpt, begrijpt u ook de werking van het andere.

Vr. – In eerdere ES-bijeenkomsten heeft u erop gewezen dat het houden van huisdieren voor deze dieren schadelijk is, omdat het hun evolutie abnormaal versnelt. Kan het ook nadelig zijn voor de mens door de uitwisseling van levensatomen die er moet zijn tussen een dier en een mens die in nauw fysiek contact komen, en kunnen enkele levensatomen van dieren zich dan blijvend in de mens vestigen?

GdeP – Nee, er is geen blijvend nadeel voor de mens, omdat een levensatoom nooit in een mens kan blijven, tenzij dat levensatoom een nakomeling is van de eigen monade van de mens. Alle andere levensatomen gaan door de mens heen, en dat gebeurt voortdurend, maar blijven niet 'permanent' in hem. Een vraag van secundair belang is natuurlijk of een mens tijdelijk schade kan worden toegebracht door te nauw contact met een huisdier, maar hier verwijs ik alleen naar de meer rechtstreekse uitwisseling van vrij grove fysieke levensatomen die gewoonlijk naar dierenlichamen worden aangetrokken.

Om recht te doen aan alle aspecten van deze zaak moet ik eraan toevoegen dat het karakter van een mens in één opzicht werkelijk iets kan worden verzacht en vriendelijker kan worden door de genegenheid die iemand misschien heeft voor een geliefd huisdier. Er zijn veel voorbeelden van verhalen over mannen en vrouwen van wie de ene en alles goedmakende eigenschap hun liefde of genegenheid voor een huisdier was. We kunnen zeggen dat het hartenleven tenminste tot op die hoogte is ontwaakt. Hoewel dit alles waar is, moet niettemin worden onderstreept dat zowel in het algemeen als in het bijzonder het houden van huisdieren voor zowel het dier als de baas

nadelig is, maar vooral voor het dier. Veel mensen zijn een beetje gevoelig op dit punt, omdat ze veel van hun dieren houden en er vaak echt gezelschap aan hebben; en iedere dierenliefhebber weet hoe dierbaar een trouwe hond kan worden.

De plicht van een theosoof, en vooral van iemand die probeert het chelaleven te leiden, staat echter lijnrecht tegenover de impulsen die het houden van huisdieren met zich meebrengen. Het voornaamste doel van een chela in zijn training is om hoofd en hart vrij te maken van specifieke en afzonderlijke gevallen van gehechtheid, en zijn leven of genegenheid, zowel als zijn mentale gerichtheid, absoluut universeel te maken. Dit doel is, zoals direct duidelijk wordt, werkelijk goddelijk. Het persoonlijke moet opgaan in het onpersoonlijke, het begrensde moet universeel worden, voordat de schitterende vermogens en krachten die latent in de mens verborgen liggen tot werkzaamheid kunnen worden geroepen. Persoonlijke beperkingen, persoonlijke genegenheden, persoonlijke liefde en persoonlijke haat – al deze, geen enkele uitgezonderd, of ze nu goed, slecht of neutraal zijn, verdichten in hoge mate de omhulsels waar de stralen van de monadische essentie doorheen gaan in de constitutie van de mens. Die persoonlijke beperkingen vergroven het weefsel van de substantie waaruit die omhulsels zijn opgebouwd, maken ze dichter en vaster. Hieruit wordt onmiddellijk duidelijk dat in plaats van uw persoonlijke gevoelens en inzichten te versterken, ze onpersoonlijk, universeel, onbeperkt moeten worden gemaakt – met andere woorden, de boeien moeten worden afgeworpen en al uw kracht worden gelegd in een poging de omhulsels of voertuigen van uw innerlijke constitutie te zuiveren en te verfijnen. Uw sympathieën moeten gaan van het persoonlijke naar het universele en uw gerichtheid moet gelijke tred houden met uw sympathieën.

Vr. – We weten dat alcohol nadelig is voor de constitutie door zijn schadelijke uitwerkingen, maar kunt u iets zeggen over het karakter of de essentiële eigenschap van alcohol waardoor hij schadelijk is?

GdeP – Alcohol is schadelijk omdat het een stof is die is afgeleid van de dood; het is een product van bederf, een aftreksel van de dood. We kunnen het beschouwen als een condensatie van maaninvloeden in een vloeistof. Zijn ongezonde zachte geur is precies dezelfde als die iemand met een gevoelige neus zou kunnen waarnemen in de buurt van bedervend vlees of rottende plantenresten. Als alcohol in het lichaam komt, heeft dit onmiddellijk een uitwer-

king op de hersenen en het zenuwstelsel; het bedwelmt ze en maakt ze ongevoelig. Meer in het bijzonder heeft het een gevaarlijke en ongelukkige uitwerking op de pijnappelklier en de hypofyse.

Alcoholdampen hebben op iemand die een chela-training heeft ondergaan een afschuwelijk en kwellend effect – van zowel afkeer als walging. Alcohol voedt de lagere kwalijke vlammen van het vuur van de stof, dat hoewel het zijn noodzakelijke plaats in de laagste gebieden van de stof inneemt, in feite het bezinksel van de prāṇa's is.

Een verstokte alcoholist die lijdt aan de verziekte toestand van de hersenen en het zenuwstelsel die *delirium tremens* wordt genoemd, is iemand van wie het zenuwstelsel zich door deze ziekte heeft afgestemd op soortgelijke trillingen in de laagste gebieden van het astrale licht, waardoor hij in staat is enkele van die verschrikkelijke dwaze en weerzinwekkende bewoners van de lagere gebieden van het astrale licht waar te nemen of te voelen, of zoals men zegt te zien. De normale mens van wie de zenuwweefsels niet aldus zijn gedegenereerd is niet in staat deze lagere astrale gebieden waar te nemen of zich ervan bewust te worden, omdat de normale trillingen van het zenuwstelsel boven deze gebieden liggen, en dus is er geen contact van overeenkomstige trillingen of een samenvallen van bewustzijnen.

Vr. – Betreffende kāmaloka en de tweede dood zijn er een aantal punten die mij helaas nog niet duidelijk zijn. Wanneer de hogere triade zich scheidt van het kāmarūpa, gaat dan de hogere triade devachan in, zodat het hogere deel van het ego in devachan is en *tegelijkertijd* het lagere deel in kāmaloka uiteenvalt; of heeft de tweede dood plaats wanneer aan het bestaan in kāmaloka een einde is gekomen?

GdeP – Wanneer de hogere triade zich van het kāmarūpa scheidt, begint de hogere triade direct aan haar devachanische bestaan, eerst in het lagere deel ervan, dan neemt de intensiteit toe naarmate de hogere triade naar de hogere delen van devachan opstijgt. Intussen is het kāmarūpa dat is achtergelaten slechts een lege schil, en begint onmiddellijk daarna uiteen te vallen. De scheiding tussen de hogere triade en het kāmarūpa *is* de tweede dood. Zoals de levensenergieën het fysieke lichaam verlaten en dit daarop sterft en begint uiteen te vallen, wat de eerste dood is, zo vindt er een vergelijkbaar proces plaats in kāmaloka, wanneer de hogere triade zich van het kāmarūpa scheidt, en dit is de tweede dood; daarna is het kāmarūpa een schil en begint direct uiteen te vallen.

Het hogere deel van het ego zou onmogelijk in devachan kunnen zijn op hetzelfde moment dat het lagere deel van het ego in kāmaloka is. Bedenk dat het hogere deel van het ego het spirituele deel is, en dat het lagere deel van het ego de menselijke ziel is. Het is de menselijke ziel die het devachan heeft, maar ze kan het devachan niet binnengaan tot ze zich heeft verenigd met het spirituele deel van het ego; op die manier vormt ze de hogere triade en gaat devachan binnen.

Er heerst wat verwarring in uw denken die volgens mij voortkomt uit het feit dat u schijnt te denken dat de geëxcarneerde menselijke entiteit in kāmaloka een menselijk bewustzijn heeft door middel van het kāmarūpa. Dit gebeurt alleen in zeldzame gevallen en bij zwarte magiërs of heel slechte mensen. Als de dood intreedt wordt de menselijke ziel, het laagste deel van het ego, totaal onbewust, hoewel het spirituele deel van het ego op zijn eigen gebied natuurlijk zo bewust en even volledig bewust is als het altijd is geweest. Deze toestand van volslagen onbewust-zijn van het menselijke ego dat nog is verbonden met het kāmarūpa, duurt enige tijd voort afhankelijk van het individu. Was het individu tijdens het leven op aarde heel spiritueel, dan is er praktisch geen menselijk bewustzijn in de kāmaloka. Was de mens in het afgelopen leven op aarde heel grof en slecht, dan is er een nogal intens kāmalokisch bewustzijn, omdat in dit laatste geval het menselijke ego zich kort na de dood bewust wordt dat het dood is en zich in de astrale wereld bevindt. In het geval van de gemiddelde mens die noch heel spiritueel noch heel grof en slecht is, is het bewustzijn of gevoel van in kāmaloka te leven heel zwak en lijkt meer op een vage droom die aanhoudt tot de hogere triade het kāmarūpa afwerpt – wat de tweede dood is – en naar devachan opstijgt.

Vr. – De laatste zin van uw antwoord heeft het onderwerp voor mij verduidelijkt. Ik begrijp nu dat de tweede dood niet plaatsvindt totdat de entiteit haar verblijf of staat van bewustzijn, lang of kort al naar gelang van de situatie, in de kāmaloka heeft beëindigd en dat dan, na de tweede dood, de devachanische bewustzijnstoestand begint.

GdeP – Ik zou eraan kunnen toevoegen dat het bestaan van de gemiddelde mens in kāmaloka, vóór devachan begint, vóór de tweede dood plaatsvindt, ook afhangt van het individuele geval. Voor heel spirituele mensen is het verblijf in kāmaloka bijzonder kort, misschien een paar maanden of weken, en in het geval van de edelste mensen misschien een paar uren of dagen. Aan de andere kant kan de gemiddelde mens een jaar of verschillende jaren in kāmaloka zijn,

maar dit zou voor heel gewone mensen gelden die tijdens hun vorige belichaming op aarde relatief weinig intens spirituele aspiraties hebben gehad.

Voor heel slechte mensen, heel grove en materialistische mensen, met een instinct dat sterk gehecht is aan het materiële leven, kan het verblijf in kāmaloka lang duren. Er zijn gevallen bekend dat het kāmalokische verblijf honderdvijftig jaar duurde vóór de tweede dood plaatsvond. Maar deze gevallen zijn uiterst zeldzaam.

De leer is heel eenvoudig. Bedenk slechts dat hoe spiritueler een mens is des te korter zijn kāmalokische staat is. Hoe materiëler hij denkt des te langer duurt de kāmalokische toestand. Het is altijd een kwestie van aantrekking. Kāmaloka is tenslotte slechts de 'schaduw' van het leven op aarde.

Vr. – Over het onderwerp 'het devachan willen bekorten' en andere soortgelijke dingen die de meesters doen, zijn aan u vaak vragen gesteld en op een bijeenkomst werd onlangs hierover gesproken. Het komt me voor dat we de neiging hebben de moeilijkheid van dat soort daden te onderschatten, en dat we geneigd zijn ons te verbeelden dat het enige wat daarvoor nodig is, is te besluiten dat we zus en zo zullen doen, en dat het dan zal gebeuren. We kunnen een vergelijking maken met een man die arts wil worden. Zijn poging houdt niet op bij zijn voornemen, maar hij moet jarenlang hard studeren voor hij bereikt wat hij wilde bereiken. Op dezelfde manier zijn er, denk ik, vele levens van *actieve dienstbaarheid* aan de mensheid nodig, en aanhoudende pogingen om zichzelf te overwinnen, voordat onze *wil* om daden te verrichten zoals die van de meesters voldoende sterk is om ons van succes te verzekeren.

GdeP – De laatste twee zinnen zijn volkomen waar. Het zou ieder duidelijk moeten zijn dat wij om ons in spiritueel en intellectueel opzicht te kunnen verheffen naar het gebied waarop de meesters leven, incarnatie na incarnatie van absolute toewijding aan de waarheid en van trouw aan de waarheid moeten doormaken, en in absolute toewijding aan het dienen van de mensheid en in feite aan alles wat leeft. Waarheid en het verlangen al wat we hebben en zijn te leggen op het altaar van dienstbaarheid moeten ons ware wezen worden vóór we het mahātmaschap kunnen bereiken.

Ik zeg dit niet om iemand te ontmoedigen, want ik wil u allen moed inspreken. Toch zou u aan het nieuwe leven moeten beginnen, en wel direct; en wie weet wat voor vroeger karma van een schitte-

rend en verheven type u misschien heeft dat, nu u vastbesloten uw voet op het pad heeft gezet, als een grote spirituele kracht achter u kan staan, die u aandrijft, u voortdrijft en ook de weg voor uw voeten gereedmaakt en effent.

Het is echter dwaas om aan te nemen dat een student in één leven van een gewoon mens een mahātma kan worden. Dat is eenvoudig onmogelijk. Vanaf het moment dat men voor het eerst vastberaden begint, zijn er vele incarnaties nodig, voordat het mahātmaschap wordt bereikt. Ik spreek hier natuurlijk over iemand die in dit leven voor de eerste keer in zijn karmische geschiedenis vastberaden besluit deze edelste van de menselijke doeleinden te volbrengen. Maar het is een feit dat alle ware theosofen in andere levens zijn begonnen het pad te gaan, en niemand kan zeggen hoeveel levens geleden de keus vastbesloten werd gemaakt om vooruit te gaan en toe te treden tot de gelederen van onze leraren en oudere broeders.

Het 'bekorten van zijn devachan' door wilskracht vormt slechts één deel van de training voor het chelaschap. Zelfs een enkel en sterk gewild besluit om het devachan te bekorten zal effect hebben, vooral als hetzelfde besluit in vroegere levens werd genomen, zodat er nu een opgehoopte energie achter de aspiratie staat. Al dat soort handelingen zijn natuurlijk moeilijk te doen, en het is dwaas de moeilijkheid ervan te onderschatten. Er is heel wat meer nodig dan ons alleen maar te 'verbeelden' dat we dat kunnen doen door één enkele beslissing. Om de devachanische rustperiode aanmerkelijk te bekorten vereist de geconcentreerde en onverminderde inspanning gedurende een aantal levens.

Maar hoewel ik spreek over de moeilijkheden, en u wijs op het voor de hand liggende feit dat de Olympus, de zetel van de goden, niet in één enkele stap kan worden bestegen, moet u nooit vergeten dat de tijd om te beginnen NU is, dat het moment om te kiezen NU is; en hoe eerder u definitief die keuze maakt en u met een ijzeren wil erop richt om uw doel te bereiken des te sneller zult u het bereiken.

Vr. – Als ieder mens de verantwoordelijke hiërarch is van die hiërarchie die uit zijn emanaties bestaat, wat is dan de uiteindelijke bestemming van de verschillende levensvonken die zijn geëmaneerd uit zo'n hiërarch die uiteindelijk een verloren ziel wordt en wordt vernietigd?

Hoe wordt er in de komende eonen gezorgd voor het juiste toezicht en de juiste leiding voor dat soort weeskinderen? Kan er als het

ware een goddelijk systeem van adoptie zijn, misschien op een bepaalde manier zoals wordt geïllustreerd door het zich hechten aan ons zonnestelsel van planeten van buitenaf, van meteoren en kosmisch stof?

GdeP – Het is volkomen waar dat ieder mens de verantwoordelijke hiërarch is van de hiërarchie die bestaat uit de kind-monaden die op alle gebieden uit hem voortkomen. Maar men moet bedenken dat deze kind-monaden uiteindelijk zijn voortgekomen uit de essentie van zijn essentie, uit de kern van de kern van zijn wezen. Daarom is 'ieder van de verschillende levensvonken' of kind-monaden die uit hem voortkomen een individuele entiteit die daarna haar eigen karmische bestemming en haar eigen bijzondere pad van evolutionaire vooruitgang volgt.

Als het iemand betreft die na eeuwenlang zulke kind-monaden te hebben uitgezonden een verloren ziel wordt en wordt vernietigd, moet ik erop wijzen dat in dit geval niet de spirituele monade wordt vernietigd, maar alleen een menselijke ziel van die monade. Dus worden de 'levensvonken' of levensatomen of monaden die uit die mens zijn voortgekomen niet blijvend of essentieel beïnvloed door het verlies – door vernietiging – van de menselijke ziel die behoort bij de constitutie van de entiteit die deze kind-monaden had afgeworpen.

Deze kind-monaden of 'levensvonken' zijn nog evenzeer verbonden met de spirituele monade van hun ouder-entiteit als tevoren. En zodra deze spirituele monade vanuit zichzelf een nieuwe reïncarnerende menselijke monade ontwikkelt uit de karmische schatkamer van vroegere belichamingen, dan hechten deze kind-monaden of 'levensvonken' zich aan deze nieuwe reïncarnerende menselijke ziel of monade, omdat ze de sterkste banden van oorsprong hebben met zo'n nieuwe menselijke ziel uit de gemeenschappelijke karmische schatkamer.

De vraagsteller is in de war gebracht omdat hij ten onrechte heeft aangenomen dat deze 'levensvonken' of kind-monaden uit de menselijke ziel voortkomen. Dat is niet het geval, omdat dit voor maar een betrekkelijk klein deel van hun grote aantal geldt. Dit relatief kleine deel van de kind-monaden is nog evenzeer verbonden met de spirituele monadische essentie waaruit de menselijke verloren ziel oorspronkelijk voortkwam, als toen ze voor het eerst daaruit werden geboren.

Vergeet niet dat de menselijke constitutie samengesteld is. Er is

een goddelijke monade, een spirituele monade, een menselijke monade en een astraal-vitale monade in iedere menselijke constitutie. Ieder van deze monaden is een individualiteit, hoewel ze tot één bewustzijnsstroom behoort. Iedere individualiteit heeft haar eigen hart van het hart of kern van de kern van zichzelf, die *haar eigen* goddelijke monade is.

Door deze laatste gedachte, gekoppeld aan wat ik zojuist verklaarde, wordt duidelijk waarom deze 'levensvonken' of kind-monaden van een verloren ziel maar in lichte mate worden beïnvloed door de vernietiging van slechts een deel van hun ouder.

Het 'juiste toezicht en de juiste leiding in de komende eonen voor dat soort weeskinderen' worden door moeder natuur zelf verschaft. In feite zijn ze geen 'weeskinderen' hoewel ze dat voor ons menselijk denken schijnen te zijn. In de grote schoot en in de omringende zorg van de natuur leven ze even veilig als alle andere zielen, en zijn ze even nauw verbonden met de goddelijke monade, waarvan de verloren ziel zich losmaakte, als voordat het verlies van die ziel – een deel van hun ouder – zich voordeed.

Ook in het menselijk leven is een kind dat zijn ouders heeft verloren en daardoor een wees wordt, nog altijd in leven, en is nog altijd een volledige zevenvoudige mens, omringd door moeder natuur waarvan het weeskind een onafscheidelijk deel is, en heeft nog altijd zijn eigen karmische weg achter zich en heeft zijn eigen karmische bestemming vóór zich. De dhyān-chohans zorgen automatisch voor die 'verweesde' levensvonken, even natuurlijk en instinctief als menselijke instellingen voor hun menselijke weeskinderen zorgen – ja, een miljoen keer zo goed.

Met het oog op het voorgaande hoeft men dus niet te spreken van een 'goddelijk stelsel van adoptie', omdat adoptie niet nodig is. Het is moeder natuur zelf waarvan men kan zeggen dat ze die kind-monaden of 'levensvonken' 'adopteert', om het woord van de vraagsteller te gebruiken, bijna op dezelfde manier als waarop moeder natuur zorgt voor de zaden van planten die aan de wind worden toevertrouwd of worden opgegeten door vogels die ze dan in daarvoor geschikte grond laten vallen waar ze tenslotte wortel schieten en groeien.

Vr. – Belichaamt het reïncarnerende ego, wanneer het uit de schoot van de spirituele monade tevoorschijn komt voor zijn cyclus van belichamingen op bol A, B en C van de neergaande boog en op

bol E, F en G van de opgaande boog, zich als een menselijke entiteit op deze zes bollen?

GdeP – Ook deze vraag is moeilijk op een passende manier te beantwoorden zonder enkele woorden ter verklaring. Als we 'menselijke entiteit' opvatten als de mens zoals wij hem op onze eigen bol D, de aarde, kennen, dan is het antwoord natuurlijk nee. Maar als we een entiteit bedoelen die op alle andere bollen van onze planeetketen een positie inneemt die wat waardigheid en peil van evolutie betreft gelijkstaat aan die van de mens op bol D, dan is het antwoord ja.

De zaak wordt wat gecompliceerd want als we de zich wederbelichamende entiteit op de andere bollen van onze planeetketen 'menselijk' noemen, moeten we ons een voorstelling van een 'mens' maken die veel verhevener is omdat hij veel etherischer en dichter bij de spirituele gebieden is dan de menselijke entiteit op aarde, hoewel hij dezelfde relatieve positie op die andere bollen van onze keten inneemt als de mens op bol D.

Zelfs wat wij de 'dieren' zouden noemen op de andere bollen van onze planeetketen staan op bepaalde bollen – bijvoorbeeld op bol F en G – hoger dan wij mensen op deze bol D, hoewel ze relatief gezien dezelfde plaats innemen op de hiërarchische ladders van bollen F en G die ze innemen op de hiërarchische ladder van bol D, onze aarde. Zoals wij op aarde het mineralen-, planten-, dieren- en mensenrijk hebben, bestaan dezelfde rijken op alle andere bollen van onze planeetketen; maar elk rijk op de andere bollen verkeert toch, hoewel het op de hiërarchische levensladder relatief gezien dezelfde trede bezet, in een veel verhevener staat dan op bol D.

De mensen op bol F en G, bijvoorbeeld, zouden ons als menselijke goden toeschijnen, want ze zijn zoveel etherischer, ze staan zoveel hoger op de hiërarchische levensladder – niet hoger op de evolutieschaal van ontwikkeling maar op de schaal van gebieden van het zonnestelsel.

Men kan ook nauwelijks zeggen dat het zich wederbelichamende ego 'wanneer het voortkomt uit de schoot van de spirituele monade' zich als een 'menselijke entiteit' belichaamt op bijvoorbeeld bol A en B van de neergaande boog, om redenen die hierboven zijn geschetst. Die belichamingen hebben dezelfde relatieve positie op bol A en B als de menselijke entiteit op bol D; maar omdat bollen A en B veel etherischer zijn dan bol D, is de werkelijke staat of toestand van de zich belichamende stralen veel etherischer en zelfs veel spiritueler

dan op bol D – maar met minder van de mentaliteit van het grove hersenverstand dan de menselijke entiteit op bol D.

Vr. – Als het reïncarnerende ego zich op de hogere bollen van de planeetketen aarde belichaamt na het voltooien van een incarnatie op bol D, in welk opzicht verschilt dan deze tocht door de hogere bollen van de tocht van de menselijke levensgolf als geheel van bol D naar de volgende en hogere bol, en zo verder?

GdeP – Het is bijzonder moeilijk deze vraag te beantwoorden. Er is natuurlijk een overeenkomst, een sterke analogie, tussen de tocht van een enkele entiteit van bol tot bol op de opgaande boog, en de tocht van de hele menselijke levensgolf van bol D naar de volgende en hogere bol, enz. Maar de tocht van de hele menselijke levensgolf vindt plaats wanneer het bol-manvantara op bol D ten einde is, en, met uitzondering van de śishṭa's, alle entiteiten in elk rijk als een geheel naar de volgende bol gaan. De individuele entiteiten die op de opgaande boog van onze planeetketen van bol tot bol gaan, doorlopen, nadat ze als individualiteiten een incarnatie op bol D hebben beëindigd, de drie bollen van de opgaande boog. De straal uit het zich wederbelichamende ego die op de ene of de andere bol op de opgaande boog van onze planeetketen tot belichaming komt, moet natuurlijk in lichamen wonen van een type dat bij die bol past.

U bent hier bij een van de deuren van de oude mysterieleringen gekomen waarboven het opschrift staat: 'Niemand zal hier binnengaan dan zij die op de juiste wijze kloppen. Klop en u zal worden opengedaan.' Maar de volgende aanwijzing kan nuttig zijn. Het mineralenrijk van onze bol D, onze aarde, is nu in obscuratie. Toch is er een voortdurende stroom – die niet een volledige levensgolf is maar als het ware kleine stroompjes omvat – van mineraalmonaden die door bol D gaan. Deze individuele mineraalmonaden gaan van bol C naar onze bol D, en vinden belichaming in ons tegenwoordige mineralenrijk van deze bol D, en dan gaan ze verder naar bol E. Die individuele mineraalmonaden zijn de voorlopers van de grote levensgolf van mineralen die nu is belichaamd op een andere bol van onze aardketen.

Precies dezelfde algemene regel wordt gevolgd in ons eigen hogere mensenrijk wanneer de individuele eenheden van de mensheid op aarde sterven, en naar bol E, F en G gaan op de opgaande boog. Kort gezegd: ze belichamen zich in de śishṭa's van de met hen corresponderende klassen die op hen wachten.

Stel me hierover alstublieft niet nog meer vragen die me in verlegenheid brengen, zoals: 'Gezien het feit dat er op iedere bol heel weinig śishṭa's zijn, en er vele duizenden mensen per dag sterven en in een jaar misschien miljoenen, waar zullen ze dan onder de śishṭa's van de andere bollen genoeg lichamen vinden om als hun voertuig te dienen?' Mijn antwoord luidt nogmaals: 'Klop en u zal worden opengedaan.'

Vr. – Er is gezegd dat wanneer de levensgolf door bol D gaat, de andere bollen van de keten in obscuratie zijn. Hoe kan een reïncarnerend ego zich op deze andere bollen belichamen, als ze nu in obscuratie zijn?

GdeP – Er is nooit gezegd dat al 'de andere bollen van de keten in obscuratie zijn'. Dat is onjuist. Als u bedenkt dat de menselijke levensgolf maar één is van verschillende levensgolven die gelijktijdig voortdurend door onze planeetketen cirkelen, zult u onmiddellijk inzien dat het onmogelijk is dat, wanneer bol D bijvoorbeeld actief is, alle zes andere bollen in obscuratie zijn. Ik geloof dat ik bij verschillende gelegenheden dit onderwerp heb toegelicht, of er voldoende duidelijk op heb gezinspeeld bij het beantwoorden van andere vragen.

Denk er ook aan dat geen enkele bol in obscuratie blijft tot de rondgaande levensgolf van een rijk door al de overblijvende bollen is gegaan en in de volgende ronde weer op de bol komt die ze tevoren had verlaten. Wanneer bijvoorbeeld ons mensenrijk bol D verlaat die dan in obscuratie gaat voorzover het onze menselijke levensgolf betreft, blijft bol D niet in obscuratie terwijl onze levensgolf door de bollen E, F en G gaat, dan zijn nirvāṇa tussen twee ronden heeft, en terugkeert via bol A, B en C. Integendeel, binnen een tijd die betrekkelijk kort is vergeleken bij de lange periode van een volledig ketenmanvantara, zal onze bol D uit zijn obscuratie ontwaken om de volgende binnenkomende levensgolf of familiegolf te ontvangen. Dit zal gebeuren lang vóór onze eigen menselijke levensgolf, die bol D had verlaten, haar evolutionaire loopbaan op bol E van de opgaande boog beëindigt.

Al deze tijdsperioden worden gedurende de ronden heel precies op elkaar afgestemd. Nadat een grote levensgolf een bol heeft verlaten, blijft deze bol in obscuratie gedurende een periode waarvan de lengte één tiende is van de voorafgaande periode van activiteit op die bol. Stel dat de tegenwoordige periode van activiteit op onze huidige bol D, van het begin tot het eind ervan, ongeveer 70 miljoen jaar

duurt: dan zal de periode van obscuratie ongeveer zeven miljoen jaar duren, met een paar honderdduizend jaar speling.

Het zich wederbelichamende ego hoeft zich dus tijdens zijn tocht langs de bollen van een planeetketen op de opgaande boog niet het hoofd te breken – alsof het een hoofd heeft! – over het in obscuratie zijn van de bollen E, F en G. Het is duidelijk dat het zich wederbelichamende ego een bol in obscuratie kan tegenkomen wanneer het opstijgt langs de lichtende boog, maar er wachten hem altijd passende omstandigheden om zich te belichamen, of de bol nu in obscuratie is of volledig actief.

Vr. – Is iedere belichaming of omhulling van het reïncarnerende ego op de zes (of elf) andere bollen van de aardketen als ervaring strikt analoog aan zijn incarnatie op deze planeet?

GdeP – Als ik de vraag goed begrijp, is het antwoord ja. Alle belichamingen van het zich wederbelichamende ego op de verschillende bollen vinden strikt analoog plaats, hoewel de ervaringen van de diverse stralen uit het zich wederbelichamende ego natuurlijk onderling sterk verschillen, omdat de staat van en omstandigheden op die bollen heel verschillend zijn.

Ik raad de vraagsteller ten sterkste aan dat hij zijn denken tenminste voorlopig niet in verwarring brengt door de 'zes of elf andere bollen' waarover hij spreekt. Als hij zijn studie beperkt tot de drie bollen van de opgaande boog, bol E, F en G van de aardketen, opgevat als een keten die maar zeven bollen bevat, zal hij na verloop van tijd gemakkelijker begrijpen wat op de hele keten van twaalf bollen gebeurt.

Iedere bol heeft zijn eigen soorten stof, zijn eigen soorten energie, en zijn eigen soorten en omstandigheden en toestanden van leven, omdat geen twee bollen van een planeetketen zich op hetzelfde identieke subgebied van het zonnestelsel bevinden.

Vr. – Heeft de monade maar één reïncarnerend ego voor elke keten die ze op haar pelgrimstocht bezoekt, of bestaan er in andere en voor ons onzichtbare werelden gelijktijdig ontelbare reïncarnerende ego's die tot dezelfde monade behoren?

GdeP – Hier verwijst de vraagsteller kennelijk naar de buitenronden. Ten eerste is het – zoals ik zo vaak heb gezegd – onjuist te spreken van een 'reïncarnerend ego' als u een zich wederbelicha-

mend ego bedoelt. Alleen als het mensen op aarde betreft die in een lichaam van vlees leven, kunnen we spreken over een ego dat incarneert, zich in vlees hult.

Ten tweede heeft iedere spirituele monade die als bereik het hele zonnestelsel heeft, een zich wederbelichamend ego voor iedere planeetketen die ze bezoekt op haar kosmische pelgrimsreis, en daarom zijn er evenveel zich wederbelichamende ego's in zo'n spirituele monade als er planeetketens zijn. Er zijn er in feite meer, want de spirituele monade heeft sterke karmische banden met andere planeetketens dan die van de zeven heilige planeten en onze eigen aarde. Maar omdat het u enkel in de war zou brengen als ik over deze andere zich wederbelichamende ego's zou spreken, vermeld ik ze alleen, en besteed er verder geen aandacht aan.

Ten derde geloof ik dat de vraagsteller verkeerd denkt als hij vraagt: 'Bestaan er in andere en voor ons onzichtbare werelden gelijktijdig ontelbare reïncarnerende ego's die tot dezelfde monade behoren?' De zich wederbelichamende ego's die tot een spirituele monade behoren, bestaan als het ware binnen de monade, binnen haar levenssfeer en substantie, en zijn er eeuwig mee verbonden. Ze bestaan niet los van die spirituele monade 'in andere en voor ons onzichtbare *werelden*'. Natuurlijk is het waar dat alle zich wederbelichamende ego's door verschillende werelden heengaan, zichtbare en onzichtbare, wanneer ze in de planeetketens afdalen en weer omhoogklimmen.

We moeten proberen in deze zaken onze woorden nauwkeurig te kiezen, anders zullen we elkaar voortdurend misverstaan. Het is goed mogelijk dat de vraagsteller bedoelt wat ik zojuist heb geprobeerd uit te leggen, maar zijn formuleringen zijn verwarrend.

Tenslotte wil ik hieraan nog toevoegen – en ik hoop dat het u niet nog meer in verwarring zal brengen – dat iedere spirituele monade in alle eeuwigheid een scheppend centrum is, en daarom praktisch ieder ogenblik in de duur onophoudelijk nieuwe kind-monaden geboren doet worden. Maar bij het beantwoorden van deze vraag hoeft hier met dit feit geen rekening te worden gehouden. Ik voeg deze opmerking alleen eraan toe om mijn antwoord volledig te maken.

Vr. – Als dit laatste het geval is, houdt de circulatie van de spirituele monade in de kosmos dan niet slechts een overdracht in van het bewustzijn binnen zichzelf, waarbij het deelheeft aan de eigenschappen van het hele universum, zoals de monade daaraan deelheeft, en

niet een werkelijke verandering van plaats van bol naar bol en van planeet naar planeet?

GdeP – Dit is een typisch westerse vraag. Het westerse denken zweeft altijd in verwarring tussen abstract bewustzijn en belichaamd bewustzijn, en schijnt het heel moeilijk te vinden om onderscheid te maken tussen die twee, hoewel er in de zaak zelf geen verwarring zou moeten zijn, en in feite niet is. Natuurlijk is er een 'overdracht van bewustzijn', maar die overdracht van bewustzijn houdt door de hier gebruikte woorden juist in dat er een werkelijke verandering van substantie en van energie is, en deze woorden betekenen een werkelijk gaan van gebied naar gebied, of om nauwkeuriger te zijn, van bol naar bol, van planeet naar planeet. Een verandering van bewustzijn zou niet mogelijk zijn als een entiteit eeuwig op één kosmisch gebied bestond; dan zou ze zich slechts bewust zijn van zichzelf. Maar omdat alle entiteiten in voortdurende en eeuwige beweging zijn, is de 'overdracht van bewustzijn' slechts een andere manier van zeggen van een overgaan van tenminste een deel van het bewustzijn naar verschillende toestanden of staten van zijn, naar verschillende toestanden of staten van energie, naar verschillende staten of toestanden van substantie; en dit vindt plaats van geest naar stof en dan weer van stof naar geest. Het bewustzijn wisselt en verandert alleen omdat het in opeenvolgende tijdsperioden in aanraking komt met verschillende delen van het universum, nu eens in de spirituele dan weer in de materiële sferen, en op nog andere momenten in de gebieden die tussen die twee liggen.

Maar laat ik hier een belangrijke waarschuwing geven. Het is niet de monadische essentie zelf die haar eigen gebied verlaat of 'haar bewustzijn overdraagt' naar de gebieden van de stof, maar ze zendt vanuit zichzelf stralen uit, ongeveer zoals de zon dat doet, en deze stralen gaan door de verschillende rijken of gebieden of sferen – en de laatstgenoemde zijn de bollen van het kosmische universum of zonnestelsel.

Vergeet niet wat Krishṇa in de *Bhagavad Gītā* zegt: 'Ik breng dit hele universum voort met een deel van mijzelf, en blijf er toch van gescheiden' – dat is 'erboven' en toch 'erin' en het 'omvattend'. Een mens heeft van dag tot dag een 'overdracht van bewustzijn', van maand tot maand, van jaar tot jaar, van de kindertijd tot de ouderdom. Iedere dag of maand of jaar of reeks van jaren heeft z'n eigen soort bewustzijn, maar toch is het overheersende of omvattende of

hoogste bewustzijn van een mens gedurende zijn hele leven hetzelfde.

De westerse geest houdt van abstracties, houdt ervan abstracties tot een entiteit te maken, ze te beschouwen als concrete werkelijkheden; en deze psychische neiging of gewoonte is de oorzaak van de meeste filosofische en psychische verwarring die in het westen nu zo opmerkelijk is.

Vr. – Wat is de esoterische leer over de invloed die de planeten uitoefenen op de aarde in het algemeen en op individuele mensen in het bijzonder, vooral als dit onderwerp wordt beschouwd in het licht van de leringen over de circulaties in de kosmos?

GdeP – Uw vraag betreft een moeilijk onderwerp en vereist een uitgebreid antwoord, maar omdat een volledig antwoord te ingewikkeld zou zijn om nu uiteen te zetten, zal ik alleen op het volgende wijzen. Als we aannemen dat de hogere bollen van onze planeetketen inderdaad invloed op de mens uitoefenen, dan gebeurt dat alleen door tussenkomst van de invloed of de krachten die behoren tot de bol waarop de mens op dat moment nu eenmaal is. Dit zou duidelijk moeten zijn. Alle bollen op de neergaande boog van onze keten werken via bol D voor de mens en hebben invloed op de mens zolang hij op bol D is; en hetzelfde geldt voor de andere bollen van onze keten. Om de gedachte wat uit te breiden: de bollen A en B, of F en G hebben niet als individuen rechtstreeks invloed op onze bol D, maar alleen via de tussenliggende bollen als middelaars of overbrengers van de invloeden of krachten, ongeveer zoals elektriciteit door een stroomkring zal gaan, maar alleen via de schakels van die stroomkring. De consequentie hiervan is dat de fysieke planeten D, of bollen D, van de ene of de andere keten, de verschillende invloeden en krachten die vanuit die verschillende ketens via hun respectieve bollen D naar de aarde vloeien, over de mens uitstorten terwijl hij op deze bol D van de aardketen is.

Maar er is een secundaire lijn van invloeden of energieën die van de verschillende planeetketens naar beneden stromen en hun uitwerking hebben op bol D van de aardketen. En deze secundaire lijn loopt van de respectieve bollen van de andere ketens naar de overeenkomstige bollen van de aardketen en vandaar via de tussenliggende bollen van de aardketen naar bol D van de aardketen. Juist hier moeten de circulaties in de kosmos worden gevolgd. Deze verschillende soorten invloeden en energieën moeten gehoorzamen aan de gebruikelijke procedures van het zonnestelsel en de 'sporen' of 'wegen'

volgen die al zijn gemaakt, precies zoals elektriciteit automatisch de weg van de minste weerstand volgt, of zoals bloed in het menselijk lichaam zijn omloop door de aderen en slagaderen heeft.

Deze invloeden en hun verschillende circulatiekanalen zijn werkelijk te diepzinnig om er uitvoerig over te spreken, en kunnen hier dus slechts in het kort worden behandeld. Dit hele onderwerp heeft te maken met het bestaan en de werkingen van de circulaties in de kosmos waarover ik zoveel heb gezegd, en waarvan tot nog toe zo weinig is begrepen. Het bewijst ook dat ware en werkelijke astrologie – juist omdat ze een schitterende wetenschap is, een uitgebreide en prachtige studie vormt – volkomen buiten het gezichtsveld van de tegenwoordige westerse astrologen ligt, die over de innerlijke complexiteit van hun studie werkelijk niet méér weten dan over de bewoners van Neptunus, als die er zijn.

De verwarde overblijfsels van de westerse astrologie bevatten nog enkele juiste algemene ideeën, zoals de voor de hand liggende gedachte dat de fysieke bollen van de respectieve planeetketens de dragers of voertuigen zijn van de invloeden die naar hen toevloeien en door hen heengaan. De tegenwoordige astrologen weten weinig of niets, gewoonlijk niets, van de planeetketens. Ze weten zelfs niets over de innerlijke bollen van onze eigen keten, behalve dat ze daarover af en toe een flits van intuïtie hebben. En die invloeden die ze dus intuïtief aanvoelen, beschrijven ze dan met de passende maar vage woorden 'innerlijke invloeden' of iets dergelijks. We moeten bedenken dat esoterische astrologie een van de studieonderwerpen was in de hogere mysteriën van oude volkeren, en zeer zorgvuldig werd beschermd op grond van de duidelijke gevaren voor het morele en intellectuele welzijn van de mens die door ontheiliging of misbruik van de leringen zouden kunnen ontstaan.

Zonder enige twijfel oefenen zowel de planeten als de zon en de maan heel krachtige invloeden uit op de mensen, niet alleen individueel als hemellichamen, maar collectief als wat men de bewuste hemelse machinerie van het zonnestelsel zou kunnen noemen. De individuele mens ondergaat deze invloeden en wordt erdoor beïnvloed, juist omdat hij een onderdeel – een radertje als het ware – in deze machinerie van het levenswiel is. Maar men moet niet vergeten dat de menselijke wil en intelligentie, juist omdat ze uit het spirituele hart van het universum voortkomen, nooit slaafs zijn onderworpen aan deze massa energieën of invloeden die op de mensen inwerken. Met andere woorden, een mens kan door zijn wil en intelligentie te

gebruiken altijd met succes ingaan tegen de invloeden van de zon, de maan of de planeten. Ik herhaal het oude gezegde van de astrologie: *Stellae agunt, non cogunt* – de sterren zetten aan maar dwingen niet.

Vergeet ook niet dat iedere mens die op aarde wordt geboren spiritueel afkomstig is van zijn ouder-ster, en door een element in zijn constitutie bovendien heel nauw is verbonden met een van de planeten van het zonnestelsel – een van de zeven of tien heilige planeten. Deze bewering houdt niet in dat die mens geen banden heeft met de andere planeten van het zonnestelsel. Integendeel, de constitutie van iedere mens is opgebouwd uit dezelfde krachten, substanties en eigenschappen die de individuele planeten van het zonnestelsel belichamen. Maar in iedere individuele mens is een van deze planeten in zijn leven bijzonder krachtig, omdat hij in zijn constitutie naar verhouding een bijzonder grote hoeveelheid heeft van de svabhāva of individuele karakteristiek van die planeet.

Vr. – In de loop van een gesprek met X over de evolutieprocessen omschreef ik de mens als een samengesteld wezen bestaande uit:

De goddelijke vlam of ātman – van wie het thuis het melkwegstelsel is – of de *goddelijke monade.*

De spirituele monade – van wie het thuis het zonnestelsel is.

De spirituele ziel of het hogere ego – van wie het thuis de planeetketen is.

De menselijke monade of het menselijke ego – van wie het thuis bol D is.

Het kāmisch-astraal-fysieke gestel.

Ik beweerde dat de *spirituele ziel* of het *hogere ego* het *reïncarnerende ego* is en de mānasaputra of agnishvātta-pitri, dat ze blijft bestaan zolang de planeetketen blijft bestaan, dat zij dat is wat in de schoot van de spirituele monade wordt teruggetrokken en daarin tijdens de devachanische slaap rust, dat de *menselijke monade* of het *menselijke ego* – als een samengestelde entiteit, niet als een monade die natuurlijk onverwoestbaar is – maar één incarnatie duurt, en dat het aroma of de edelste essentie van dit menselijke ego door het hogere ego wordt opgenomen vóór het hogere ego in de spirituele monade wordt teruggetrokken.

X beweerde dat het zo niet kan zijn, dat de menselijke monade of het menselijke ego in de schoot van de spirituele monade zijn devachanische slaap geniet, dat de spirituele ziel of het hogere ego *niet* de mānasaputra of zonnepitri is, en dat de menselijke monade (als een

samengestelde entiteit) niet *slechts* één incarnatie blijft bestaan.

Met andere woorden, het schijnt me toe dat hierdoor een van de schakels in de bovengenoemde keten buiten beschouwing wordt gelaten, namelijk de spirituele ziel. Het is duidelijk dat er ergens iets niet klopt in de redenering. Mag ik vragen wie gelijk heeft, en wilt u enige toelichting geven op bovengenoemde problemen?

GdeP – Ik zal hierop een kort antwoord geven. U heeft bijna gelijk en ook X heeft bijna gelijk. Ik denk eigenlijk dat u beiden bijna hetzelfde bedoelt, maar ieder is een beetje verward in zijn gebruik van de verschillende termen: monaden, zielen en ego's. Ik ben daarover niet echt verbaasd, want zo'n verwarring in het gebruik van woorden zal bijna onvermijdelijk optreden tot iemands fundamentele ideeën over deze ingewikkelde zaak helder en scherpomlijnd zijn.

Ten eerste is de mens als een geheel, omdat hij een samengestelde entiteit is, een verzameling monaden in verschillende graden van ontwikkeling of evolutie. Daarnaast is elk van deze monaden, juist omdat ze een monade is, praktisch onsterfelijk, dat wil zeggen ze blijft als een geïndividualiseerde eenheid bestaan zolang als het zonnestelsel duurt. De enige uitzondering hierop is de goddelijke monade, van wie de geweldig lange levensperiode gelijk is aan die van het melkwegstelsel. Niettemin is het ego dat uit de schoot van ieder van deze monaden voortkomt, op welk gebied dan ook, een entiteit die zijn perioden van waken en slapen heeft.

Dat ego heeft om zich heen zijn trillende, vitale, bewuste omhulsel, dat de ziel wordt genoemd. Het is deze ziel die, hoewel ze een levend wezen is, sterft of uiteenvalt wanneer haar respectieve tijdsperiode is verstreken. Zo duurt bijvoorbeeld de menselijke ziel maar één incarnatie, maar de menselijke *monade* wordt na de dood opgenomen in de schoot van het spirituele ego dat op zijn beurt wordt opgenomen in de schoot van de spirituele monade.

Het zijn dus de 'zielen' die sterven, maar die niettemin weer naar buiten worden gebracht of worden wedergeboren bij elke nieuwe belichaming – omdat hun respectieve levensatomen psychomagnetisch weer worden verzameld en bij elkaar worden gebracht om opnieuw de substantie van de ziel te vormen die 'gestorven' was en zich had verspreid. Evenzo worden de verschillende monaden teruggetrokken, ieder in de schoot van de daaropvolgende hogere monade – de gevallen verschillen afhankelijk van de individuele monaden.

U heeft niet helemaal gelijk als u zegt dat de mānasaputra of

agnishvātta-pitri precies dezelfde is als het reïncarnerende ego. Dit is een van de moeilijkste dingen om duidelijk uit te leggen, en het zou me een uur kosten om hierover een volkomen begrijpelijke uiteenzetting te schrijven. De mānasaputra's die in het derde wortelras incarneerden zijn niet onze menselijke ego's maar – spiritueel-mānasisch gesproken – onze mānasische ouders. Onze eigen spirituele zielen of hogere ego's, die de essentie zijn van de zich wederbelichamende ego's, werden gestimuleerd of bezield, ieder door zijn eigen mānasaputra, zijn spirituele ouder om zo te zeggen. In onze gecompliceerd samengestelde constitutie heeft die mānasaputra ook nu zijn nauwe banden van bewustzijn en bestemming met het zich wederbelichamende of hogere ego, dat door hem werd verlicht en mānasisch werd gestimuleerd, omdat er in elk van die gevallen nog een werkelijke monadisch-vitale schakel van bewustzijn blijft bestaan – een soort antaskaraṇa.

Ik weet werkelijk niet hoe ik dit in een kort antwoord nog duidelijker kan maken. Enkele van de meest ingewikkelde en gecompliceerde esoterische leringen hangen met dit alles nauw samen. Ik raad u dus aan de zaak zorgvuldig te bestuderen en ingespannen te overdenken, totdat het licht vanzelf uw denken binnenstroomt, en dat zal gebeuren als u zich tot dat niveau van inzicht kunt verheffen.

X heeft gelijk als hij zegt dat de menselijke monade niet slechts één incarnatie blijft bestaan, omdat zo'n kort bestaan alleen hoort bij wat u 'het kāmisch-astraal-fysieke gestel' noemt, met andere woorden de menselijk-dierlijke ziel. U heeft dus gelijk als u zegt dat het lagere menselijke ego, of nauwkeuriger de menselijk-dierlijke ziel, slechts één incarnatie bestaat. Toch wordt uit die menselijke of beter gezegd de menselijk-dierlijke ziel het aroma getrokken, de spirituele essentie ervan, die dan in de spirituele monade wordt verzameld op de wijze zoals HPB dat uitstekend beschrijft. Bedenk echter dat zelfs de menselijk-dierlijke ziel die maar gedurende één incarnatie leeft, toch psychomagnetisch wordt bijeengebracht – ik bedoel de levensatomen die haar vormen – wanneer de volgende incarnatie op aarde plaatsvindt, en op die manier de lagere mens van het vorige leven weer vormt voor zijn nieuwe leven; en dus wordt deze lagere mens niet alleen in staat gesteld, maar door karma ook verplicht, de zaden te oogsten die hij in zijn vorige leven had gezaaid.

U zult zien dat u en X in feite ongeveer hetzelfde bedoelen, en toch bestaat er bij ieder van u wat de termen betreft enige verwarring. Ik wil er nog aan toevoegen dat uw eigen opvattingen en die van X

zoals u ze beschrijft in het algemeen juist zijn. Het is de oude en bekende moeilijkheid dat men door woorden in verwarring raakt. Dat leidt altijd tot misverstanden, die al of niet in een geest van vriendschappelijkheid zijn ontstaan.

U heeft de hiërarchie van verschillende monaden volgens mij goed weergegeven.

Tenslotte zou ieder van u een scherp onderscheid moeten maken tussen de onsterfelijke monaden, waar deze ook functioneren – in een melkweg of in een zonnestelsel, in de planeetketen of op een bol – en de respectieve hogere ego's van die monaden; die ego's met hun zielen zijn de respectieve zich belichamende beginselen. De zielen zijn de levende, bewuste omhulsels of sluiers waarmee de ego's zich bekleden, precies zoals ons fysieke lichaam is wat wij volkomen terecht de 'fysieke ziel' zouden kunnen noemen – de levende, vibrerende, bewuste ziel van stof waarmee het menselijke ego zich op deze aarde bekleedt. Als u deze verschillen tussen monade en ego en tussen ego en ziel duidelijk voor ogen houdt, dan zult u weinig moeite hebben om hun respectieve en juiste positie in de menselijke constitutie vast te stellen.

Vr. – Zou u ons vanuit een esoterisch standpunt kunnen vertellen wat de waarde is van de gangbare ceremoniën bij begrafenisplechtigheden? Wat zou een theosoof het beste kunnen doen als hij geen rekening hoefde te houden met conventies en de gevoeligheden van vrienden en familie?

GdeP – Eerlijk gezegd geloof ik dat er geen enkele esoterische waarde ligt in 'de gangbare ceremoniën bij begrafenisplechtigheden'. Dit betekent niet dat ik geloof dat het dode lichaam op een volkomen harteloze en cynische manier moet worden beschouwd. Integendeel, een lichaam waarin de ziel heeft gewoond van iemand van wie we hebben gehouden, of zelfs van iemand die we nooit hebben gekend, moet met kalme waardigheid en eerbied worden behandeld, waarbij we niet vergeten dat het maar een lege schil is, de lege woning van de zelfbewuste en levende geest die deze heeft verlaten.

Aan de andere kant denk ik dat veel van de 'gangbare ceremoniën bij begrafenisplechtigheden' door een soort psychomagnetische aantrekking ertoe bijdragen dat de geëxcarneerde entiteit, die, natuurlijk automatisch, haar best doet zich te bevrijden van de aantrekkingen van deze fysieke sfeer, aan de aarde wordt geketend. Wanneer de verwanten en vrienden in een sterfkamer bijeenzijn en er wordt gehuild

en getreurd of er zijn allerlei uitingen van liefde en toewijding, en als de deugden van de dode worden opgesomd, en men stilstaat bij gebeurtenissen in zijn of haar leven – zijn al deze dingen door de sterke psychomagnetische vibraties en elementen waarmee dit gepaard gaat, werkelijk een belemmering voor het ego dat bezig is heen te gaan.

Daarom zijn die begrafenisplechtigheden niet alleen niet goed, maar heel verkeerd. Verder geloof ik dat de uitwerking op de levenden slecht is, want er ontstaat een gevoel van moedeloosheid, somberheid, zelfs van verschrikking, en het geeft aan de dood een negatieve betekenis die deze in de natuur niet heeft, want het betreft het afwerpen van het meest grove voertuig van de constitutie van de mens.

Wat het laatste deel van uw vraag betreft: het beste wat een theosoof volgens mij zou kunnen doen, vooral als hij geen rekening hoeft te houden met 'conventies en de gevoeligheden van vrienden of familie', is om het zo eenvoudig mogelijk te houden, als het maar in overeenstemming is met een waardige zorg en behandeling van het dode lichaam van de heengegane en geliefde ziel. In dat geval zou ik willen aanraden om onmiddellijk nadat de dood is ingetreden de ramen van de sterfkamer te openen, en in de directe omgeving zo mogelijk algehele stilte in acht te nemen, en als het avond wordt, een nachtlicht of kaars aan te steken en deze te plaatsen bij of naast het hoofd van het lichaam, waarbij er natuurlijk voor wordt gezorgd dat er geen brand kan ontstaan. Bij het hoofd van het lichaam zou er eenmaal 's morgens en eenmaal 's avonds na zonsondergang een wierookstokje moeten worden aangestoken, en wel iedere dag dat het lichaam er ligt vóór de crematie of begrafenis. Heeft men geen wierook, dan is het goed in de kamer geurige kruiden of grassen of een stukje hout te branden. Het doet er niet veel toe wat voor hout, maar het is beter daarvoor zo mogelijk wat geurig hout te gebruiken, bijvoorbeeld cederhout. De reden hiervoor is dat het brandende hout of de kruiden en vooral de wierook de atmosfeer zuiveren en de neiging hebben kwade en onaangename elementale krachten af te weren die altijd, nadat de ziel het lichaam heeft verlaten, tot een sterfbed worden aangetrokken. Het licht heeft min of meer hetzelfde effect dat het elementaren afweert. Deze astrale bewoners kunnen geen werkelijk kwaad doen behalve aan hen die in leven zijn, en hun aanwezigheid is ongezond. Een oude gewoonte en menselijk instinct hebben in veel gevallen de wierook of het branden van hout of krui-

den vervangen door in de sterfkamer bloemen te zetten. Door de geur is dit voor korte tijd goed maar veel minder doeltreffend dan de wierook of het brandende hout, omdat de bloemen na korte tijd beginnen te verwelken, en de geur en aanwezigheid van bederf moeten worden vermeden.

Zelfs tabaksrook is een soort wierook, en het zou niet verkeerd zijn wat tabak te branden, maar ik zou dit niet aanraden want, als een familielid in de sterfkamer een sigaret zou roken – de eenvoudigste manier om tabak te gebruiken – zouden kritische familieleden of vrienden dit onmiddellijk een cynische en harteloze daad noemen, omdat ze de achterliggende gedachte niet zouden begrijpen. Maar het branden van wierook of wat geurig hout of kruiden zou voor niemand aanleiding zijn tot kritiek, en wierook is het beste middel om de atmosfeer te zuiveren.

Wat de begrafenisplechtigheid betreft, dit is iets waarover een theosoof zelf moet beslissen als het om het dode lichaam gaat van iemand van wie hij hield. Ik zou echter aanraden de ceremonie zo eenvoudig mogelijk te houden. Als hij conventies in acht moet nemen en de gevoelens van familieleden en vrienden, en het is altijd goed om dat te doen, dan zou ik aanraden dat er iets wordt voorgelezen uit een van onze devotionele boeken, misschien twee passages gescheiden door een periode van stilte van vijf of tien minuten of een kwartier of een uur, volgens de wens van degene die de ceremonie regelt. Indien dat mogelijk is, kan naar wat rustige muziek worden geluisterd, deze zou dan onmiddellijk na het tweede citaat kunnen worden gespeeld, waarmee de ceremonie wordt afgesloten.

Er is mij ook gevraagd: Is het een goed idee om in geval van crematie de as te bewaren van onze geliefden die zijn heengegaan? Er is geen bezwaar tegen behalve dat het een enigszins deprimerend effect heeft op de nabestaanden. De beste manier zou misschien zijn om, als de wet dit toestaat, de as overeenkomstig de wens van de overlevenden te verstrooien boven een mooi stuk land, of boven stromend water, of boven zee, volgens de wens van de dode of van de levenden. De Ouden waren natuurlijk zeer precies bij hun begrafenisplechtigheden en bij het bewaren van de as van de doden, maar dat kwam omdat de oude religies al voor een groot deel gedegenereerd waren, zelfs eeuwen vóór het begin van het christendom, dat dezelfde traditionele ceremoniën slechts min of meer voortzette.

Wat er ook gebeurt, het voornaamste waar men voor moet zorgen is dat er de eerste uren nadat de persoon is gestorven in de sterfkamer

de grootst mogelijke stilte in acht wordt genomen. De reden is dezelfde als die waarop de meester in een van onze boeken heeft gewezen: nadat het hart voor het laatst heeft geklopt, leven de hersenen gedurende een aantal uren nog gedeeltelijk, en overzien in mentale beelden het hele panorama van het vorige leven, van het eerste tot het laatste moment van bewust bestaan dat aan de laatste ademtocht voorafging. Elk soort geluid stoort het zich terugtrekkende ego in zijn panoramische visioen van het zojuist geëindigde leven; en de slechtst denkbare verstoring is iets dat een beroep doet op het zich terugtrekkende ego door de menselijke emoties of gevoelsuitingen ervan, zoals huilen of uitingen van verdriet of spijt of leedwezen. Bewaar in de sterfkamer volkomen stilte.

Supplement

Klassen van monaden 9 februari 1937

GdeP – Er zijn twaalf bollen in onze keten. Iedere bol is een levenssfeer met zijn eigen omstandigheden, toestanden en misschien zelfs zijn eigen secundaire wetten. Daarom moeten de bewoners van elk zo'n levenssfeer zijn afgestemd op die sfeer. We weten ook dat er tien en zelfs twaalf klassen van monaden door de keten rondgaan, de ene na de andere. Elk van die klassen van monaden manifesteert zich op iedere bol – en dus op alle bollen – als een levensgolf. Wanneer ieder van die levensgolven of monadische klassen een bol bereikt tijdens haar tocht langs de planeten, hebben de bewoners ervan, de stralen uit deze monaden als individuen, een lichaam en een psychisch gestel dat overeenkomt met de bol waarop de levensgolf zich op dat moment bevindt.

Omdat deze levensgolven of monadische klassen uit individuen zijn samengesteld, zoals een leger of een groep mensen is samengesteld, manifesteren deze individuen op elke bol een aspect van het hele terrein van hun bewustzijn, en elk aspect is geschikt voor en past bij de bol waarop dat individu dan is belichaamd.

Een menselijke monade zendt dus een aspect van haar bewustzijn uit, wat een straal wordt genoemd; en elk zo'n aspect is geschikt voor de bol van de keten waarin en waarop die monade zich belichaamt. Een menselijke monade manifesteert zich op een van de hogere bollen niet als een dier, maar manifesteert vanuit zichzelf een straal of aspect van haar hele terrein van bewustzijn, en die straal is geschikt voor die hogere bol. Een soortgelijk proces wordt gevolgd door de dieren, de planten, de dhyān-chohans. Dit betekent dat ons bewustzijnsaspect, of de straal belichaamd vanuit onze zich wederbelichamende monade, op bol E, die volgt op deze bol D, hoger zal zijn dan dat op bol D. Dat op bol D noemen we het kind van bol D. De straal of het bewustzijnsaspect dat is belichaamd op bol E kunnen we het kind van bol E noemen, enz., langs de hele keten.

Bij al onze studies is het noodzakelijk om niet slechts *één* gedachte te beschouwen – omdat uw oordeel dan eenzijdig en onvolmaakt wordt – maar verschillende aspecten van de leer te bekijken. Denk aan de twaalf bollen, denk aan de twaalf klassen van monaden, en dat ze levensgolven zijn. Denk eraan dat deze uit individuen zijn samengesteld, en dat iedere bol verschilt van iedere andere in etherische dichtheid, in graad van stoffelijkheid en in spiritualiteit. Bedenk dat iedere monade haar eigen hoge staat nooit verlaat, wat betekent dat iedere straal die uit haar voortkomt tot die staat behoort. Maar omdat elke monade een centrum, een bewustzijnsstroom is, is de uit haar voortkomende straal voor iedere bol passend voor die bol. Als u erin slaagt deze verschillende gedachten vast te houden, zult u een helder beeld krijgen.

Zich wederbelichamende en niet reïncarnerende monade

Als we toen [1932] allemaal de betekenis van de technische termen hadden begrepen die nu zijn vastgesteld en door ons worden gebruikt, dan zou ik toen bepaalde woorden niet hebben gebruikt die men sinds de tijd van HPB gewoon was te gebruiken. Ik zou niet hebben gesproken over het *reïncarnerende* ego met betrekking tot alle bollen van onze keten. Ik zou de *zich wederbelichamende* monade of het *zich wederbelichamende* ego hebben gezegd. [Zie blz. 954.]

Strikt gesproken verwijst de uitdrukking 'reïncarnerend ego' alleen naar belichamingen op deze bol D, waar lichamen van vlees worden gebruikt.

De eerste ronde

U heeft horen zeggen, en dit is op zichzelf een oorzaak van enige verwarring geweest, dat wat er in de eerste ronde gebeurt niet hetzelfde is als wat er in de daaropvolgende ronden gebeurt. Na de eerste ronde verandert het plan. Alleen in de eerste ronde werken alle tien of twaalf klassen van monaden samen om de ragfijne schets te maken van de bollen van de eerste ronde, of van de bollen zoals ze in de eerste ronde zijn; daarbij volgt iedere klasse in de juiste volgorde op de eraan voorafgaande klasse. De elementalenrijken en het mineralenrijk belichamen zich, maar de planten, de plant-monaden, de dier-, de mens- en de dhyān-chohan-monaden belichamen zich niet gedurende de eerste ronde, maar projecteren als het ware

hun astrale fluïdum, hun energie. Ze dragen iets tot het proces bij en geven op die manier leiding bij het bouwen. Juist zoals in het ongeboren kind de beginkiem blijft groeien, niet omdat een ego is afgedaald en in de kleine kiemcel ligt, wat volkomen onjuist is, maar omdat het egoïsche fluïdum, het astrale fluïdum, daar is – de atmosfeer van de geest is daar, en geeft leiding aan de groei van het embryo.

Na de eerste ronde, wanneer de grondpatronen zijn gelegd, verandert het proces, en het enige wat de monaden dan te doen hebben is in regelmatige volgorde de verschillende bollen, de een na de ander, te betreden en in te werken op de onvolmaakte voertuigen die tot dan toe zijn geëvolueerd en uit de eerste ronde zijn overgekomen. Vanaf dat punt werkt iedere klasse van monaden alleen door middel van haar eigen stralen en eigen levensgolven. Zelfs in een klein kind manifesteert de monade, of beter gezegd het ego, zich heel onvolkomen. Vóór het zevende jaar begint het denkvermogen nog nauwelijks te functioneren, en is relatief gezien niet volledig actief tot de mens volwassen is en zijn verstand zich heeft ontwikkeld en zijn karakter zich begint te tonen. De spirituele vermogens komen zelfs dan min of meer zwak tot uitdrukking, omdat ze er nog niet in zijn geslaagd om in ons voertuigen op te bouwen die voldoende verfijnd en gevoelig en zuiver en verheven zijn om ons in staat te stellen die spirituele krachten in ons tot uitdrukking te brengen. Hoogstaande mensen kunnen dat beter doen dan minder hoogstaande mensen, en laatstgenoemden beter dan dieren.

Kind-monaden 25 juli 1939

Ik wil graag nog iets zeggen over de kind-monaden die uit de goddelijke monaden emaneren, en de kind-monaden die uit de spirituele monade emaneren. Deze onderwerpen worden heel eenvoudig als u doet wat ik zo vaak heb gevraagd: houd alle feiten in gedachten die u over elk afzonderlijk begrip zijn geleerd. Dus, het bereik van de goddelijke monade is de melkweg; het bereik van de spirituele monade is het zonnestelsel. De kinderen van de goddelijke monade, de spirituele monaden, vinden hun werkterrein in de verschillende zonnestelsels in de melkweg. De goddelijke monade die de melkweg als haar bereik heeft, verenigt al deze spirituele monaden spiritueel of goddelijk in zichzelf; precies zoals de zich wederbelichamende monaden of ego's van de spirituele monaden van ons zonnestelsel hun hereniging vinden in die spirituele monade die als haar bereik of werkterrein het

zonnestelsel heeft. Dezelfde regel, dezelfde wet, op kleinere schaal.

Er kunnen dus vele spirituele monaden zijn die één goddelijke monade als ouder hebben, hun ouder-ster als u wilt. En omdat deze zonnestelsels in onze melkweg bestaan, en omdat de goddelijke monade als haar bereik onze melkweg heeft, worden deze spirituele monaden weer verzameld of verenigd in hun ouder, de goddelijke monade. Op precies dezelfde manier worden de verschillende zich wederbelichamende ego's van de verschillende planeetketens in ons zonnestelsel verenigd in, of vinden hun spirituele hereniging met, de spirituele monade die het zonnestelsel als haar bereik heeft.

Een ander punt: verwar niet de gebieden van activiteit. Het voortbrengen van de spirituele monaden uit een goddelijke monade verloopt wat aantallen en het volgen van de wet betreft identiek met het voortbrengen van de zich wederbelichamende monaden of ego's uit een spirituele monade. Maar hoewel dezelfde wet wordt gevolgd, zijn de feiten niet identiek. Smith heeft misschien een zoon en Jones heeft misschien een zoon. De kinderen worden geboren volgens dezelfde natuurwet. Maar ze zijn niet identiek, en de ouders zijn evenmin identiek. Zo zijn de stralen uit de zon die wij met onze fysieke ogen zien menigten levensatomen of monaden op dit gebied. Daarom geldt ook hier de regel van het voortbrengen vanuit het hogere naar het lagere. Maar de zonnestralen zijn in feite het prāṇische leven van de zon, zijn vitaliteit, die zich verspreidt door het uitzenden van menigten quasi-fysieke of sthūlaśarīrische levensatomen – monaden op dit gebied.

Maar verwar dit niet met het voortbrengen van monaden door de zonnegeest zelf. Dit laatste is zeer verheven en is het voortbrengen, zoals een ouder zijn of haar kind voortbrengt, het weer tevoorschijn brengen van min of meer gevorderde ego's, terwijl het uitstromen van de prāṇische vitaliteit vanuit de zon feitelijk identiek is aan het uitvloeien van vitaliteit vanuit het fysieke lichaam van een mens wanneer hij lichaamsoefeningen doet. Dan brengt hij op dat gebied levensatomen, monaden, voort. Hij brengt geen kinderen voort als hij voetbalt, wandelt of iets anders doet, en toch is er op grote schaal een uitstromen van levensatomen.

Dieren, mensen, goden 9 maart 1937

Wat de schade betreft die dieren wordt toegebracht door ze als huisdieren te houden: die schade ligt in het feit dat de deur naar het

mensenrijk eeuwen geleden werd gesloten – ongeveer op het punt halverwege het vierde wortelras. Hoe groter de liefde die dieren ontvangen, hoe meer ze bij hun baasjes zijn, aan hen gehecht door banden van kameraadschap en genegenheid, des te meer worden ze vermenselijkt – en dit is niet goed, omdat ze in dit manvantara het mensenrijk niet kunnen binnengaan. Als we op de neergaande boog waren, zou het niet zo erg zijn – het zou in feite iets goeds kunnen zijn. Maar niet nu. Deze ongelukkige dieren worden op een verkeerd moment opwaarts gestimuleerd naar menselijkheid, en dat belet hen om vóór de zevende ronde weg te zakken in, of beter gezegd op te stijgen naar en op te gaan in, hun monadische nirvāṇa, zoals de natuur voor de dieren heeft bestemd.

Het hele dierenrijk zal geleidelijk uitsterven, lang vóór de zevende ronde is bereikt, behalve de mensapen, en wellicht enkele andere dieren die door hun karmische verleden misschien erin slagen om met moeite verder te gaan tot de zevende ronde komt. In feite kunnen de mensapen nu elementaire mensen worden genoemd – ik heb het over mensapen, niet over andere apen. Zelfs al in de volgende ronde zullen de mensapen mensen van een lage graad worden.

Dat is de reden waarom het houden van huisdieren voor die wezens schadelijk is. Het is moeilijk een nauwkeurige analogie te vinden in het menselijk leven om een beeld te schetsen, maar het is alsof men een straatkind neemt en hem in weelde opvoedt, in een poging als het ware een prins van hem te maken, en hem dan, nadat hij een tijdje op die manier is getraind, weer in de goot werpt, waar hij zijn leven opnieuw moet opbouwen, onbekend met de gewoonten van zijn eigen levensweg. Hij kan geen prins zijn. Hij werd niet als prins geboren, en toch heeft hij allerlei ideeën opgedaan die niet kunnen worden verwezenlijkt, allerlei verwachtingen en verlangens die niet kunnen worden vervuld. Het zou wreed zijn een kind dat aan te doen.

Vr. – Is er karma voor het tot huisdier maken van dieren, en is er hiervoor een compensatie?

GdeP – Het antwoord is ja. Maar dit is een moeilijk te doorgronden en te verklaren onderwerp. De dieren op onze bol in deze vierde ronde ondergaan een degeneratie, en zijn vanuit een hogere staat teruggevallen op grond van karmische tekortkomingen in die hogere staat in vroegere manvantara's. Ik wil hier niet veel verder op ingaan, omdat het ons te ver zou voeren, en ons zou brengen op abstracte

vragen van metafysica en filosofie, maar u kunt nadenken over de sleutel die ik u zojuist heb gegeven.

In feite zijn wijzelf gevallen wezens, gevallen goden. Eens waren we kumāra's. Wij armzalige, worstelende, lijdende mensen die alle mogelijke verdriet en ellende ondergaan, zijn nu hier in Myalba, een volmaakte hel. Zie wat er in de wereld gebeurt. De mensen zijn nog nauwelijks menselijk. De wereld is vol angst, verdriet, ellende, armoede, ziekte – allerlei dingen die voor een gevoelige geest kwellingen zijn. Natuurlijk is er ook heel wat schoonheid, heel wat van de andere kant van het leven. Als mensen zich maar daartoe zouden wenden – maar dat doen ze niet. Ze zijn eigenzinnig. Kijk eens naar de politieke toestand van de wereld van nu – ik wil niet de politiek erbij betrekken, maar wijs er slechts op als een voorbeeld. Mensen verkiezen elkaar te doden in plaats van hun geschillen met gezond verstand bij te leggen. Ieder verstandig mens weet dat elk geschil dat tot oorlog leidt door het intellect kan worden opgelost, door redenering en gezond verstand, en door de gulden regel. Maar die willen ze niet volgen. We zijn gevallen goden en we verkeren, in onze eigen hogere toestand, min of meer in dezelfde situatie als de dieren op hun gebied.

Vr. – Beschouwen de goden ons zoals wij de dieren beschouwen?

GdeP – Dat is een intuïtieve vraag. Het is een absoluut feit dat er tijden zijn dat de goden het niet aandurven ons te helpen. We zijn nog niet gereed. We zouden volkomen worden overweldigd, krankzinnig gemaakt, als ons ineens en zonder voorbereiding een te grote hoeveelheid spiritueel licht zou worden gegeven – we zouden het eenvoudig niet in ons kunnen opnemen. De goden moeten ons in grote lijnen behandelen zoals wij de dieren moeten behandelen: met grote vriendelijkheid, nooit op hen jagen en hen doden bij wat we de jacht noemen. Stel u voor dat een normaal mens zou denken dat hij, omdat het een mooie dag is, eropuit kan gaan om iets te doden! Het is verschrikkelijk. Het illustreert dat wij mensen nog onontwikkeld zijn. Ja, de goden beschouwen ons als een lage graad van halfintelligente wezens, ongeveer zoals wij de dieren bekijken.

Vr. – Zou u zeggen dat de meesters juist vanwege het gevaar om de mensen te veel licht te brengen, lang aarzelden voordat ze met de Theosophical Society begonnen?

GdeP – Absoluut. Daaraan moest ik zelf ook juist denken. Er is een

gevaar om mensen licht te geven vóór ze gereed zijn dit te ontvangen. Ze zouden òf tovenaars worden, òf zichzelf vernietigen, als u zou proberen hen te snel te spiritualiseren. En om precies dezelfde reden is het voor de dieren slecht om vermenselijkt te worden vóór ze gereed zijn om verder te gaan. Het is een onnatuurlijke prikkel en daarvoor moeten ze boeten, de stakkers! En wij zullen boeten voor wat we de dieren aandoen, daar kunt u op rekenen.

Vr. – Maar worden de dieren vanuit een ander gezichtspunt niet in hun evolutie geholpen door te worden vermenselijkt, en houdt dat voor hen niet een compensatie in voor hun lijden?

GdeP – Dat zal voor hen een compensatie zijn, maar toch is het niet goed voor hen. Wanneer u het op lange termijn bekijkt, is het goed. Als u het op korte termijn beschouwt, dan is het verkeerd; en vreemd genoeg is het onze plicht om dit op de korte termijn te bekijken.

Vr. – Hoe staat het met de dieren na hun dood? Hebben zij die huisdieren waren een bestaan in de kāmalokische toestand?

GdeP – Ja, dat hebben ze; en dat is een van de vele dingen waaruit weer blijkt hoe onverstandig het is om onze huisdieren te veel te overladen met menselijke genegenheid. Het prikkelt een quasi-menselijkheid in hen, zeer zwak, maar genoeg om hun een kāmalokisch leven van quasi-bewustzijn te geven, en dat is pijnlijk. Er zijn honderd redenen aan te voeren voor hen die de grondbeginselen van de theosofie onderschrijven.

Vr. – Bestaat er voor mensen die een vrije wil hebben en bewust kunnen kiezen, een deur naar het dhyān-chohan-rijk als ze aan de voorwaarden kunnen voldoen?

GdeP – Ja. Iedere man of vrouw die op zich neemt om het leven te leiden kan door die deur gaan, die voor de meeste mensen de ring-verder-niet is, omdat ze dat niet zullen doen.

Na de dood: een droombewustzijn 13 april 1937

Bekijk de toestanden na de dood als bewustzijnsstromen. Wat de mens tijdens het leven op aarde was, zijn tempo en zijn karakter, deze zullen na zijn dood voortduren – dezelfde bewustzijnsstroom, hoog of laag of gemiddeld. Bewustzijn stroomt niet volgens de klok of zoals

planeten die om de zon cirkelen. Met andere woorden, bewustzijn wordt niet bepaald door mechanische tijd zoals we het zouden kunnen noemen.

Omdat kāmaloka een droom is, kan hij elke vorm aannemen, precies in overeenstemming met de dromer; en de dromer in kāmaloka is eenvoudig een voortzetting van de dromer zoals hij in zijn vorige leven was. Kāmaloka is echter een lage quasi-spirituele of zelfs psychische droomtoestand, en voor de spirituele mens nemen de spirituele dromen in kāmaloka de mens die vaag droomt zo in beslag dat hij zich niet bewust is van iets verschrikkelijks of van iets dat op een nachtmerrie lijkt. Hij is eenvoudig in een soort onbewuste stroom van droombewustzijn.

Echter, als een slecht mens sterft, een mens die genoegen schept in verschrikkelijke dingen, die ervan houdt om kwaad te doen ter wille van het kwaad, is zijn bewustzijnsstroom zo intens, het tempo wat fysieke dingen betreft zo enorm hoog, dat het deel van het aurische ei dat hem omgeeft zich in de laagste gebieden van het astrale licht bevindt, en zijn droom een vreselijke nachtmerrie is. De natuur doet dit niet willekeurig. De mens *zet in kāmaloka eenvoudig voort* wat hij in het lichaam heeft gedaan; maar nu hij van het lichaam is bevrijd en van de temperende invloed ervan op zijn bewustzijn, is zijn bewustzijn vrijer en dienovereenkomstig is zijn nachtmerrie heviger. Het tempo is hoger. Eigenlijk zijn alle kāmalokische dromen onaangenaam omdat ze optreden in de lagere delen van het bewustzijn, hoewel de stroom daar heel sterk is en het tempo hoog; ze zijn ruw, grof, kwaad. Maar anderzijds, als een goed mens devachan bereikt is de bewustzijnsstroom een gelukzalige droomtoestand zonder enig idee van tijd. Hij gaat eenvoudig helemaal op in de prachtigste droombeelden in zijn bewustzijn. Al de hogere delen van zijn menselijk bewustzijn zijn vrij om steeds maar weer de mooiste dingen te denken. Hij heeft geen besef van tijd; 20.000 jaar, indien een mens zolang in devachan is, zijn als een nacht waarin men rustig slaapt.

Ik wil hier wijzen op de enorme morele waarde van deze lering over kāmaloka. Als u deze kent, dan weet u heel goed wat u te wachten staat als u sterft, en het loont de moeite om u goed te gedragen.

De meesten van ons beseffen niet dat onze opvattingen over tijd verband houden met mechanische tijd: klokken, zonsopgang, het middaguur, zonsondergang of de jaargetijden. Maar deze gedachten bestaan niet in de bewustzijnsstroom. Ze zijn onze bewuste reacties op de werking van de ons omringende natuur wanneer we zijn

belichaamd. Als een mens een gedachte denkt en opgaat in een diep gepeins of een dagdroom, denkt hij niet aan tijd. Dat komt niet in zijn bewustzijn op. Hij denkt alleen zijn gedachten, en droomt zijn dromen. U moet niet denken dat wanneer u sterft u uit uw lichaam stapt precies zoals u bent, of ronddoolt in het astrale licht zonder te weten waarheen u moet gaan, zonder het landschap te kennen. Er is geen sprake van een landschap. U denkt niet aan die dingen. Het is maar een droom. Onthoud dat goed.

Zelfs de vroege christenen kenden deze opvatting dat de toestand na de dood een droom is, zoals blijkt uit zoveel geschilderde of gegraveerde opschriften uit de vroegchristelijke tijden. Een van de meest voorkomende was *Dormit in astris*: hij slaapt tussen de sterren. Er zit meer in die uitspraak dan men op het eerste gezicht zou denken, en ze toont aan dat het christendom goed begon en dat er in het begin werkelijk occultisme achter stond. Echo's van dit vroege occultisme, dat helaas zo snel verloren ging, bleven nog honderden jaren bestaan nadat dit occultisme verloren was gegaan. Uitdrukkingen zoals 'hij slaapt tussen de sterren' bleven bestaan.

Het nirvāṇa is de enige spirituele werkelijkheid en zijn tegenpool is avīchi. Beide zijn werkelijk. De ene is de werkelijkheid van de geest, de andere de werkelijkheid van de absolute stof, hoewel die *voor de geest* evengoed uit dromen bestaat. Daarom heb ik gezegd dat avīchi vaak nirvāṇa-avīchi wordt genoemd, omdat de poollijnen dezelfde zijn. De ene is de lijn van de geestelijke pool, de andere die van de stoffelijke pool.

Witte en zwarte magiërs

In verband met kāmaloka kan men zeggen dat er bepaalde uitzonderlijke figuren zijn die, na de fysieke dood, in kāmaloka even bewust zijn als toen ze een lichaam hadden. Deze individuen zijn òf meesters van verschillende graad òf meesters van het kwaad van verschillende graad, zwarte magiërs zoals we hen noemen, broeders van de schaduw. De broeders van de schaduw en de meesters hebben geen devachan. Ze zijn die droomtoestand ver voorbij, en hebben die niet meer nodig. Voor ons gewone mensen is die noodzakelijk. Wij hebben de rust absoluut nodig, zoals het lichaam nu en dan zijn rust nodig heeft. Een zwarte magiër is niet iemand die zich overgeeft aan zijn verlangen naar plezier, zoals veel mensen schijnen te denken. Hij zou nooit een magiër kunnen zijn als hij dat deed. Dan zou hij slechts

een heel slechte, dwaze, gewone, zwakke, onnozele mens zijn. De zwarte magiër moet zich onderwerpen aan een zelfdiscipline die in zijn soort even streng is, en evenveel zelfopoffering vereist, als die van de witte magiër. De zwarte magiër verschilt op één belangrijk punt van de witte magiër. Hij streeft in wezen zelfzuchtig naar de dingen die hij verlangt, zoals de witte magiër in wezen onzelfzuchtig streeft naar de dingen waarnaar hij aspireert. Het grootste kwaad van de zwarte magiër bestaat in het onrecht dat hij anderen en de wereld aandoet. Om verschillende redenen houden deze vreselijke mensen daarvan. Ze houden van het kwaad ter wille van het kwaad. Ze offeren zichzelf op, leiden in allerlei opzichten een ingetogen leven, en volgen altijd een zeer strenge zelfdiscipline. Dat moeten ze doen om als magiërs hun kracht te behouden. Maar hun leven is slecht. Het lijden van anderen kan hun niet schelen, ze bekommeren zich niet om het kwaad dat ze anderen of de wereld aandoen. Ze doen het voor hun eigen slechte doeleinden, wat deze ook zijn.

Ik zal niet verder over hen spreken, omdat het ons te ver zou voeren. Het is voldoende te zeggen dat ze anderen kwaad doen omdat ze dat wensen. Ze houden van het kwaad omwille van het kwaad. Ze houden van het gevoel macht te hebben. Ze maken daarvan graag gebruik. En ieder normaal mens die een ander opoffert om te voldoen aan zijn eigen wensen is daardoor een zwarte magiër, want die handelwijze is typerend voor een zwarte magiër.

Dat wordt er bedoeld wanneer de meester en HPB en anderen de Atlantiërs een ras van overwegend zwarte magiërs noemen: niet omdat ze over reusachtige krachten beschikten die ze in de gebruikelijke zin misbruikten, maar omdat ze kwaad deden omwille van het kwaad. Ze hadden geen geweten. Ze hadden er plezier in anderen kwaad te doen om hen te zien lijden, om zelf daaruit enig voordeel te kunnen halen.

Dit is heel gewoon in het menselijk leven. We zien het overal om ons heen. Soms is wreedheid alleen maar onnadenkendheid, en geen zwarte magie. Het is onnadenkendheid wanneer een akelige jongen of meisje bij een ongelukkige vlieg de vleugels eraf wil trekken; ze denken er niet bij na. Naarmate het kind groeit begint het zich bewust te worden van het weerzinwekkende karakter van die daad, en het verschrikkelijke ervan, en het houdt ermee op. Dat kunt u geen zwarte magie noemen. Een zwarte magiër zou zoiets niet doen; het zou hem dwaas, ongepast, zinloos voorkomen. Maar ieder mens die op het gemoed van een ander inwerkt om wraak op hem te nemen

en zich niet bekommert om de pijn die hij daardoor veroorzaakt en de morele schade die hij toebrengt, is in zoverre een zwarte magiër.

Adepten betreden kāmaloka en de onderwereld 28 november 1939

Het is de leer dat een goed mens door kāmaloka heengaat zonder dat werkelijk te beseffen – gelukkig voor hem. Toch kan een adept naar goeddunken kāmaloka ingaan. De adept is een supergoed mens. Is daar een tegenspraak? Een goed mens wordt afgestoten door omstandigheden waar hij een afkeer van heeft. Dat is goed. Maar daaruit blijkt ook dat zijn denken niet universeel is. Hoe vaak kennen we niet, hebben we niet gehoord van, goede mannen en vrouwen die toch heel weinig waardering hebben voor mensen die het met hen oneens zijn? De adept, daarentegen, heeft zijn sympathieën universeel gemaakt of streeft ernaar dat te doen. Daarom is hij overal thuis, op goede en op slechte plaatsen in de wereld. Op alle plaatsen is hij meester. Hij heeft zelfs sympathie voor de broeders van het kwaad – niet een sympathie om met hen samen te werken, maar de diepere sympathie van begrip en medelijdend mededogen.

Het gebeurt zelden dat een adept kāmaloka ingaat, en dat gebeurt dan om een ongelukkig mens te helpen, die door een complex van karmische daden op aarde, hoewel hij toch een ondergrond van fatsoen en van veel goeds in zich heeft, als het ware in kāmaloka verstrikt is geraakt en een helpende hand nodig heeft.

Als we spreken over adepten die de onderwereld betreden om daar de geketende geesten te helpen, zoals het oude christelijke gezegde luidt, verwijst dit niet zozeer, in feite maar zelden, naar kāmaloka, die een sfeer is van gevolgen en niet van oorzaken. Het binnengaan in de onderwereld verwijst naar een diep occulte leer. Het verwijst naar werelden, zelfs bollen, die lager staan dan onze eigen aardbol.

Deze afdalingen naar de onderwereld zijn bijzonder interessant, uiterst occult, en misschien zult u dit begrijpen, hoewel de deur op een kier wordt gezet, als ik u vertel dat wat avatāra's worden genoemd in feite neerdalingen zijn van een godheid vanuit een hogere wereld naar onze wereld – van een godheid die in die hogere wereld op dat ogenblik een inwijding ondergaat. Voor ons is het een bezoek van een god – en dat is het ook. Hoewel het doel van die god een en al mededogen is, is dat doel echter identiek met dat van een

menselijke neofiet die – vanaf de vierde graad – de onderwereld binnengaat, gedeeltelijk om de 'geketende geesten' daar te helpen, maar deels ook om individuele ervaringen op te doen van wat de natuur in de verschillende sferen van de onderwereld te bieden heeft.

Tijdsperioden en levensgolven 6 juni 1937

Hoe lager de bol, des te langer is de tijdsperiode die de levensgolven die stoffelijk of gematerialiseerd zijn daar doorbrengen en des te korter zijn de tijdsperioden die daar worden doorgebracht door de levensgolven die spiritueel of vergeestelijkt zijn. Omgekeerd, hoe hoger de bol des te korter de tijdsperiode die de stoffelijke levensgolven daar doorbrengen en des te langer de tijdsperiode die de etherische en spirituele levensgolven in en op die bol doorbrengen.

Zo brengt de minerale levensgolf een heel korte manvantarische periode door op de hogere en hoogste bollen van onze planeetketen, en een heel lange periode op de laagste bol van onze planeetketen, bol D. Omgekeerd hebben de dhyān-chohanische en de menselijke levensgolven een betrekkelijk korte levensperiode op bol D, de laagste van de bollen, en een overeenkomstig langere periode op de hogere en hoogste bollen.

Om met enige overdrijving te spreken, maar alleen om u een idee heel duidelijk te maken, kunnen we ons dus voorstellen dat die monaden in de lagere sferen, of beter gezegd in de lagere staten of toestanden van evolutie – zoals in het mineralenrijk – heel langzaam door de lagere bollen C en D heen werken. Ze zijn hier een lange tijd, want dit is hun huidige speciale gebied van ontwikkeling. Maar wanneer de minerale levensgolf op de hogere en hoogste bollen van de aardketen komt, schijnen de mineralenmonaden daar doorheen te schieten – de aantrekking voor hen als levensgolf is zo zwak, zo gering.

Omgekeerd, wanneer de hoogste van de dhyān-chohanische levensgolven door bijvoorbeeld deze lagere bollen C, D en E gaat, dan gaan ze er heel snel door, betrekkelijk gesproken, omdat de aantrekking hier voor hen heel klein is. Karmische banden verplichten hen om iedere stap te doen tijdens de manvantarische reis door de bollen. Daarom moeten ze door deze lagere bollen gaan. Maar ze worden zo weinig hiernaartoe aangetrokken dat ze hier niet blijven. Maar wanneer deze hoogste dhyān-chohanische levensgolf de hogere en hoogste bollen begint te bereiken, voelen ze zich helemaal in hun

element, en daar blijven ze eonenlang, evolueren steeds verder en maken alle veranderingen van ervaring door. Ze horen daar. Ze zijn er thuis.

Nirvāṇa – boeddha's
Avīchi-nirvāṇa – verloren zielen

Nog een opmerking over het woord 'vernietiging' en de betekenissen die u kennelijk in uw denken daaraan verbindt: u heeft allen dit woord te strikt, te letterlijk, opgevat. Het betekent niet het absolute wegvagen van alle mogelijkheden van het zijn, in de vroegchristelijke theologische betekenis van God die het heelal schiep uit het niets. Het betekent niet een reduceren tot absoluut niets. Het is een technische term.

Zou u willen weten hoe u dit woord 'vernietiging' in het Sanskriet zou moeten vertalen? U zou het nirvāṇa noemen, en daarmee hangt een heel verhaal samen, een fascinerend verhaal. U herinnert zich misschien de lange disputen die door westerse oriëntalisten werden gehouden over de werkelijke betekenis van nirvāṇa in de tijd dat in het westen studies over het oosten voor het eerst populair werden, en hoe de grootsten onder hen eraan vasthielden dat nirvāṇa vernietiging betekende in de gewone betekenis van een wegvagen, met andere woorden een 'uitblazen'. 'Het was er, en nu is het er niet meer.' In grammaticaal opzicht was hun vertaling van nirvāṇa juist, want het betekent inderdaad 'uitgeblazen', maar ze hadden het totaal verkeerd omdat ze de geest niet hadden begrepen van de verheven gedachte die in het woord nirvāṇa ligt besloten. Ze namen het woord en zijn betekenis letterlijk, maar verloren de geest en de leer.

Als een boeddha of een soortgelijk wezen volledig nirvāṇa ingaat, laat die entiteit niets achter. *Wat deze sferen betreft* is ze weggevaagd, uitgeblazen, vernietigd. Daarin ligt de schoonheid en de kracht en de betekenis van het woord nirvāṇa. Door heen te gaan zonder iets achter te laten had ze deze gebieden volkomen verlaten. Daarom blijven de boeddhisten erbij – en filosofisch is dat juist – dat het een dwaasheid is om te spreken over een terugkerende nirvāṇī. Technisch gesproken hebben ze gelijk. Maar esoterisch hebben ze ongelijk, omdat ze de technische betekenis van het woord nemen, maar de *esoterische* betekenis ervan niet kennen. Een nirvāṇī moet op een of ander moment in de duur terugkeren op grond van karmische banden die hem weer hiernaartoe aantrekken. Maar tijdelijk is hij – en

misschien is het voor wat ons mensen bijna een eeuwigheid of een quasi-eeuwigheid zou toeschijnen – wat dit gebied betreft vernietigd. Hij belichaamt zich niet langer, hij reïncarneert niet langer, hij oefent niet langer een invloed uit op dit gebied, behalve als een spirituele energie, een bestendige, verheven, stille, bijna passieve, maar zeer helpende, zeer belangrijke spirituele energie voor ons mensen, passief voor ons, maar die ons niettemin omringt en doordringt zoals de ether waarin we ons baden.

Wanneer een ziel verloren is, wordt ze in die betekenis weggevaagd. Ze wordt op dit gebied 'uitgeblazen'. Ze is een mislukte. Zoals de andere een groot succes is, zo is deze het omgekeerde, het andere uiterste, de tegenovergestelde pool. Ze wordt een nirvāṇī van avīchi. U heeft me het woord nirvāṇa-avīchi horen gebruiken, maar het andere nirvāṇa waarover ik eerst heb gesproken en dat gewoonlijk alleen nirvāṇa wordt genoemd, zou in werkelijkheid mukti-nirvāṇa moeten worden genoemd, het nirvāṇa van spirituele vrijheid, de staat van een volkomen jīvanmukta, een bevrijde monade.

U ziet dus dat we aan de ene pool de mukti-nirvāṇī hebben, werkelijk een goddelijke energie, een goddelijk wezen in de bloei, de volheid van zijn hoogste goddelijke bewustzijn of spiritualiteit – afhankelijk van het gebied van mukti-nirvāṇa dat dit wezen bereikt. Aan de andere pool hebben we de verloren zielen die voor de rest van dit manvantara deze sfeer geheel hebben verlaten, het zou kunnen zijn voor het hele zonnemanvantara, en daarom spreekt men technisch over hen als 'uitgeblazen', vernietigd. Zij hebben het 'nirvāṇa beneden ons' bereikt, absolute stof – zoals mukti-nirvāṇa absolute geest is. Er blijft hier niets van hen over.

De monade waarvan die ziel het voertuig was, is nu verplicht vanuit zichzelf een nieuwe menselijke ziel voort te brengen. Hierdoor is enorm veel tijd verloren gegaan, en daarom noemen we dit een van de grootste spirituele tragedies in de geschiedenis van de mensheid. Maar deze verloren zielen dalen in feite af naar andere sferen. Laten we zeggen naar avīchi, waar ze avīchi-nirvāṇa ingaan.

Ik moet het hierbij laten. Ik kan alleen zeggen dat we het kunnen beschouwen als een proces van telkens weer vermalen worden in het laboratorium van de natuur, en dat betekent natuurlijk dat iets wordt teruggebracht tot zijn elementen om opnieuw te kunnen beginnen. Er is iets en het evolueert. Het heeft om zo te zeggen zijn houvast verloren in onze werelden die voor dat iets nu hogere werelden zijn. Daarom is het voor ons een 'mislukking'. Het bevindt zich in gebie-

den beneden ons, en het moet weer opklimmen door die lagere gebieden vóór het de gebieden waar wij nu zijn weer kan betreden. Deze gevallen entiteiten zijn mislukten, precies zoals de eerdergenoemde klasse van mukti-nirvāṇī's de grote spirituele successen van de mensheid zijn.

Ik herinner u nog eens aan de prikkelende passage in een brief van een van de meesters waarin de leraar spreekt over de mislukten, zij die op dit gebied mislukken en wanneer hun tijd komt naar lagere gebieden terugvallen, avīchi-nirvāṇa ingaan. De meester weigerde zelfs hun een naam te geven, want hij zegt dat Sinnett en anderen deze niet mogen horen. Dat was omdat Sinnett geen occultist was, hij was geen ingewijde, hij is zelfs nooit lid geworden van de ES. Dat is wat de meester bedoelde.

U ziet dus dat er een nirvāṇa is van de geest en een nirvāṇa van absolute stof. Het eerste is mukti-nirvāṇa, het nirvāṇa van spirituele vrijheid, voor ons een bijna onbegrijpelijke wijsheid en liefde. Het andere is het nirvāṇa van wat we avīchi hebben genoemd. In technische zin houden beide vernietiging in. Beide monaden hebben dit gebied verlaten, de een om zich in volle glorie te verheffen, de andere om af te dalen in de afgrond.

De aard van een boeddha 25 juli 1939

Het valt me op dat u nog geen helder beeld heeft van wat een boeddha is. Het kan worden geïllustreerd door het geval van de Heer Gautama, die als bodhisattva werd geboren; bodhisattva is een technische term en betekent iemand die in zijn volgende belichaming een boeddha zal zijn. Omdat hij een bodhisattva was van hoog spirituele aard, was hij in dat leven erin geslaagd zijn menszijn te verenigen met het goddelijke in hem, met zijn innerlijke god. Hierdoor werd hij boeddha. Dit deed hem nirvāṇa binnengaan waaruit in het desbetreffende manvantara geen terugkeer mogelijk is. Maar de mens die werd achtergelaten, het nog levende voertuig waar de boeddha uit was heengegaan, stond veel hoger dan waar wij over honderd belichamingen waarschijnlijk zullen staan. De mahātma werd achtergelaten, het lagere deel van het menselijke ego van Gautama Śākyamuni.

Zelfs nu is er in ieder mens een boeddha, een die het boeddhaschap heeft bereikt. Dat is onze spirituele monade. Wanneer ons menselijke ego, zoals in het geval van Gautama, zich zelfbewust verenigt met de spirituele monade, die spirituele monade wordt, dan

wordt die mens, die een bodhisattva is, een boeddha. De boeddha gaat nirvāṇa in; stralen uit hemzelf vervullen als een aureool de achterblijvende ziel, en verlichten het denken en de hersenen van de fysieke mens, en die mens zal als een verlichte verder leven.

De boeddha van Gautama nam het dharmakāya-kleed aan, het nirvāṇische kleed, en de persoonlijke mahātmische ziel-essentie van de bodhisattva Gautama ging sambhogakāya in, het gewaad tussen een boeddha en een bodhisattva; sambhoga betekent 'deelname' aan de boeddhaglorie en aan de mahātma-nirmāṇakāya-mens beneden. De occulte verslagen vermelden dat de bodhisattva Gautama, of als u wilt de boeddha Gautama, van tijd tot tijd een ander lichaam aanneemt en nog altijd in Śambhala leeft en onze eigen hoogste chef is.

De wetten van de natuur worden niet veranderd alleen omdat iemand zich verder heeft ontwikkeld. Daarom stierf de fysieke mens toen de bodhisattva stierf. Dit hangt samen met de staat van een nirmāṇakāya. Maar ik kan me voorstellen dat wat we de dierlijke monade van een bodhisattva zouden kunnen noemen, veel hoger en verder geëvolueerd is dan die van u of mij. Ik zou zelfs kunnen zeggen dat een dierlijke monade in zo'n mens praktisch een jonge menselijke monade kan worden genoemd.

De exoterische verhalen over Gautama zijn heel uitgebreid en zijn kleurrijk beschreven, maar iedere kleur bevat een grond van waarheid. Als jongeman, een zoon van de rāja, trouwde hij en kreeg een zoon Rāhula, en toen kwam de tijd dat hij de innerlijke openbaring kreeg, de innerlijke roep. In overeenstemming met de gedragsregels die in India sinds onheuglijke tijden werden begrepen, en die door zijn mooie vrouw en ook door hemzelf werden begrepen, verliet hij zijn familie en zijn huis om de grote pelgrimstocht te ondernemen, om onbaatzuchtig te zijn en de wereld te redden. Hij wist wat in hem was – de rasboeddha die in die tijd kwam.

Toen hij volgens de exoterische verslagen stierf, nadat hij onder de bodhiboom de verlichting had bereikt, en de menselijke monade zich met de spirituele monade had verenigd, gingen deze twee die aldus zelfbewust met elkaar waren verenigd als boeddha nirvāṇa in. Toen bleef Gautama, de bodhisattva, de mahātma, achter – bijzonder verheerlijkt omdat zijn innerlijke boeddha, zijn innerlijke monade, hem nog steeds met zijn eigen transcendente glorie overstraalde.

Het streven van de boeddha van mededogen is nirvāṇa te bereiken enkel om het te kunnen verzaken en naar de wereld terug te keren om de mensheid te redden. Dat is wat de boeddha, van wie de

lagere delen Gautama waren, zal doen omdat hij behoort tot de lijn van de boeddha's van mededogen. Vroeg of laat, voordat dit manvantara teneinde is, zal het boeddha-deel van Gautama terugkomen als een zich belichamende boeddha-mens, en ik twijfel er niet aan dat hij alleen in datzelfde menselijke voertuig kan terugkeren waarin hij zich in zijn vorige leven als Gautama hulde.

Denk eens na over het verbazingwekkende contrast van de gemaakte keuze: de pratyekaboeddha is een hoog spiritueel individu, en toch richt hij zijn hele leven en al zijn inspanningen op zijn eigen spirituele gelukzaligheid, verlossing, vrede en wijsheid. Een prachtig en verheven doel, maar een donkere schaduw vergeleken met het volmaakte goddelijke doel van de boeddha van mededogen. Wat is het in de karakters van deze twee dat de ene ertoe brengt eonen te verkiezen van wat voor hem verdriet is, met als enige doel de wereld te helpen, en de ander om eonen van onuitsprekelijke gelukzaligheid, wijsheid, liefde en vrede voor zichzelf te kiezen? We moeten dit als feit accepteren en ongetwijfeld is er een verklaring voor, maar die is te subtiel om in woorden te kunnen uitdrukken. De verklaring moet in ons bewustzijn worden gevonden. Er is geen andere weg.

Heiligen van de christelijke kerk kunnen zeer heilige mensen zijn geweest, maar ze waren typisch pratyeka's. Ik heb vaak gedacht dat andere mensen, niet de heiligen, van wie het hart werd bewogen door die heiligste vlam die in een menselijk hart kan zijn, medelijden met anderen, goddelijk mededogen en een vurig verlangen om te helpen, in feite hoger staan dan de typische 'heiligen'. Bij eerstgenoemden is het geen heiligheid, maar quasi-goddelijkheid, als van een godheid. Heiligheid is misschien iets voor vrome mensen, maar de boeddha's van mededogen lijken op de goden; al wat het dierbaarst is voor het menselijk hart geven ze op om terug te komen, om te blijven in het licht en de atmosfeer van de wereld: het grote offer om continu zichzelf volledig te geven, gedurende bijna ontelbare eeuwen, om de worstelende pelgrims die wijzelf zijn en die achter hen aankomen te helpen. Dat is ons doel, om gelijk te worden aan de boeddha's van mededogen.

Mukti- en avīchi-nirvāṇa 26 december 1939

De kracht van de uitdrukking avīchi-nirvāṇa ligt in de samenstelling. Een entiteit kan avīchi binnengaan of er zijn, en toch geen avīchi-nirvāṇī zijn. Het tegenovergestelde denkbeeld is mukti-

nirvāṇa. Richten we onze aandacht opnieuw op de andere pool en bedenken we een term dan zouden we kunnen zeggen: avīchi-nirvāṇa is baddha-nirvāṇa, hoewel ik betwijfel of dat een goede term is. Mukti betekent 'vrij', en baddha betekent 'gebonden' of 'gevangen'; de gedachte daarbij is dat monaden die zover zijn afgedaald dat ze naar de diepten van avīchi gaan, het tenslotte via het laagste punt verlaten en op die manier avīchi-nirvāṇa bereiken, waar ze worden 'uitgeblazen'. Nirvāṇa betekent 'uitgeblazen'. Dat is een aanwijzing. Wij noemen die monaden 'verloren zielen'.

Ik wil nu proberen een sleutel te geven. Ik verwijs naar het mukti- en het avīchi-nirvāṇa. De essentiële betekenis van nirvāṇa is het volgende. Een universum, of hiërarchie, heeft twaalf gebieden, en elke hiërarchie vertegenwoordigt een levenswoning. Wanneer een rondtrekkende monade vanuit het laagste gebied in zo'n hiërarchie is opgeklommen, stap voor stap omhoog is gegaan, en het twaalfde heeft bereikt en dan die hiërarchie verlaat en naar de volgende en hogere hiërarchie gaat, dan is die monade een mukti-nirvāṇī, 'bevrijd' uit de hiërarchie die ze heeft achtergelaten. Wanneer een monade, laten we zeggen in dezelfde hiërarchie, daarentegen niet de spirituele kracht heeft om te blijven klimmen, stadium na stadium, graad na graad, zoals de eerstgenoemde dat deed, zinkt deze monade in plaats daarvan naar beneden, of gaat achteruit, omdat ze wordt aangetrokken door de grovere stof daarbeneden – precies zoals de eerstgenoemde monade door de spirituele substantie van de hiërarchie daarboven werd aangetrokken. Wanneer deze tweede monade op die manier de trap afgaat in plaats van de trap opgaat, gaat ze naar de kelder van de levenswoning en bereikt het laagste of twaalfde stadium en wordt dan uiteindelijk weggevaagd of uitgeblazen door het luchtgat, het avīchi-nirvāṇa – in beide gevallen 'uitgeblazen', 'uitgeblazen' aan de top van het levenshuis, en 'uitgeblazen' uit de kelder van het levenshuis.

Ik kies weloverwogen heel eenvoudige woorden en beeldende taal. In beide gevallen wordt het wezen dat de hiërarchie – via de top, of het laagste punt ervan – verlaat voor die hiërarchie vernietigd, uitgeblazen. Het betekent niet dat de entiteit zelf absoluut wordt vernietigd. De monade blijft dezelfde. De eerste monade in deze beschrijving, die het hoogste stadium van de levenswoning bereikt, betreedt in het volgende manvantara het laagste stadium van de hiërarchie daarboven. Het hoogste stadium noemen we geest, het laagste stadium noemen we absolute stof, maar fysieke stof is geen

absolute stof. Het is betrekkelijk hoge stof. Er zijn graden van stof lager dan deze fysieke stof om ons heen die we gewoonlijk stof noemen. Maar wanneer de laagste wordt bereikt is dat absolute stof. Wat wij een verloren ziel noemen – een beter woord zou eigenlijk zijn een verloren monade, verloren voor die hiërarchie – daalt naar het laagste stadium en wordt via het 'luchtgat' weggevaagd naar de hiërarchie die lager ligt dan die van ons.

Bedenk dat dit een aanwijzing is, en in feite tot een diepere leer hoort. Maar het zal u opvallen dat deze uitleg zelfs aansluit bij de exoterische leringen van het boeddhisme, van Gautama de Boeddha, zoals ze worden weergegeven in de religie die nu die naam draagt. Het woord nirvāṇa is natuurlijk een technische term, en ontstaat uit het mentale beeld dat de scheppers van deze technische term hadden van een entiteit die door karma en door de adem van de geest wordt gedreven, die door het lot wordt gedreven. De ene gaat, om Homerus' verklaring te gebruiken, opwaarts door de hoornen poort in het noorden. De andere, de afdalende monade, verlaat volgens Homerus de hiërarchie door de ivoren poort, of de afgrond, het zuiden; dit verwijst ook naar de occulte leer over de aarde zelf.

Mānasaputra's 13 juli 1937

Het onderwerp mānasaputra's komt regelmatig terug, en daarvoor bestaat kennelijk voortdurend belangstelling. Sommige mensen vinden het een struikelblok. Het is werkelijk een van de eenvoudigste maar ook een van de diepzinnigste van onze leringen. Ik geloof dat als u al de diverse ideeën die vanavond door de verschillende mensen naar voren zijn gebracht, in uw denken zou kunnen bijeenbrengen, zoals de zeven kleuren van het zonlicht, de veelkleurige stralen die zich vermengen tot het witte licht, u heel gemakkelijk een antwoord zou vinden op de vragen: Wie zijn de mānasaputra's? Wie verlichtten zij? En wanneer?

Laat ik ook een paar vragen stellen. Waar kwamen wij vandaan vóór we ons op deze keten belichaamden? Van de maanketen. Waar gaan we heen wanneer we deze aardketen aan het einde van dit manvantara verlaten? Wat zal het kind van deze aardketen zijn die dan de maanketen zal zijn voor haar kind? Is er niet gezegd dat wij de rol zullen spelen van verlichters, van hen die het denken zullen opwekken, die het intellectuele zelfbewustzijn in de nieuwe keten zullen wakker roepen? Met andere woorden, dat we mānasaputra's zullen zijn voor

anderen die op dat moment lager staan dan wij? En dat elke mānasaputra dat deel van zijn eigen bewustzijnsstroom zal verlichten dat, toen die mānasaputra een mens was, voor die mens zijn astraaldierlijke monade was? Zijn wij die mānasaputra's, of verschillen ze van ons? Beide.

Bijvoorbeeld: Ben ik zelf de menselijke ziel? Ja, in het bijzonder omdat wij op deze bol in deze ronde in onze evolutionaire ontwikkeling het stadium van de menselijke ziel doormaken. Ben ik de spirituele ziel van mijn constitutie, of is ze iets anders? Beide. Ze inspireert mij met de verlichting van de geest, waarbij ik over mezelf spreek als een menselijke ziel, en toch is ze een andere monade.

De menselijke monade wordt zo genoemd, omdat tot nog toe alleen 'menselijkheid' door haar is ontwikkeld. De spirituele monade in mijn constitutie noemen we de spirituele monade omdat zij intussen van binnenuit spiritualiteit heeft ontwikkeld. Maar ze was eens een menselijke monade, en dat betekent een monade die zich manifesteerde in de staat van menselijkheid; zoals een spirituele monade betekent een monade die zich manifesteert in een staat van spiritualiteit.

Dus kunnen we zeggen dat wij die nu op deze keten mensen zijn, op de maanketen dieren waren of menselijke dieren. En de mānasaputra's die ieder hun eigen mens in het derde wortelras op deze bol op deze aardketen verlichtten, waren op de maanketen de ontwikkelde mensen van die keten. Wij waren toen hun menselijk-dierlijke zielen.

Een enorme hulp bij deze ingewikkelde en diepzinnige studies is om er een gewoonte van te maken in uw denken ideeën samen te brengen, ook al lijkt een andere leer geen betrekking te hebben op het probleem waarover u denkt. Breng die andere leer in verband met uw probleem en zie of ze ergens zou passen. 'Mānasaputra's die betrekkelijk onbewuste entiteiten bezielen – maanketen? Ja, we kwamen van de maanketen, naar deze keten. Daarom moet er een of ander verband zijn met wat er gebeurde toen wij als entiteiten op de maan waren.' Het denken dat in een andere richting gaat, naar de toekomst, zegt natuurlijk: 'Er zouden natuurlijk mānasaputra's als het kind van deze keten zijn wanneer deze keten sterft en de maan wordt van de nieuwe keten. Wie zijn deze toekomstige mānasaputra's? Dat moeten wijzelf zijn, mensen die nu hier zijn, want om dat met succes te worden, zijn we nu bezig de mānasaputrische eigenschappen in onze mensheid te ontwikkelen' – enz.

Het kan ons veel helpen als we verschillende leringen met elkaar in verband brengen, zoals een kind de stukken van een Chinese of

andere puzzel bij elkaar brengt en probeert ze in elkaar te passen, zodat, als het dat heeft gedaan, er een mooie plaat voor hem verschijnt, een duidelijk beeld: het kind ziet het geheel.

Een andere grote fout die we allemaal geregeld maken is dat we ons afscheiden van het ons omringende leven, van het universum. We denken enerzijds aan onszelf, en anderzijds aan het universum om mij, om u, om ons heen. Ieder mens denkt zo. Hij vergeet dat alle andere mensen net zo denken. Als we nu deze gewoonte om ons in ons denken en bewustzijn van het ons omringende kosmische leven af te scheiden te boven kunnen komen, zullen we veel gemakkelijker de oplossingen vinden van onze problemen; want die gewoonte is verkeerd, en is van invloed op al de verschillende patronen van ons denken.

Wanneer we over de mānasaputra's denken, dan worden we direct in de oude denkgroef gebracht door onze gewoonte om een scheiding te maken tussen ons en het universum: 'O ja, mānasaputra, die verlicht mij. Daarom is die mānasaputra iets anders dan ik. Ik moet die twee onderscheiden, want ze zijn duidelijk twee verschillende dingen.' Dat is verkeerd. Het hersenverstand volgt een denkgroef. Ze zijn wij, en ze zijn niet wij, afhankelijk van de gezichtshoek waaruit we dit bekijken. Mijn spirituele ziel ben ikzelf, maar toch is ze iets anders want ze is een andere monade, en toch leef ik in haar leven, in haar inspiratie. Ik word vervuld door wat ik van die verheven kracht kan bevatten, en die verheven kracht in al haar werkingen probeert dat deel van mij als menselijke monade dat identiek aan haar is, te doen ontwaken.

Als we de kenmerkende individualiteit van de spirituele monade X noemen, dan bestaat de invloed van die spirituele monade in mij als menselijke monade uit een voortdurend pogen die X-eigenschap in mij als menselijke monade te doen ontwaken.

Er is nog een ander belangrijk spiritueel historisch feit om in gedachten te houden: er zijn mānasaputra's van zeven of tien of twaalf klassen, zoals dat geldt voor al het andere in het heelal; want zeven en tien en twaalf zijn fundamentele hiërarchische getallen die overal in het hele netwerk van al wat is een rol spelen. Enkele van deze mānasaputra's van die hogere, en zelfs hoogste, klassen of graden zijn in het bijzonder werkers in of verbonden aan de kosmische hiërarchie van mededogen, of de kosmische hiërarchie van licht. En *deze* hebben in de loop van de evolutie van levensgolven op een planeetketen de functie om zoals avatāra's als wezens vanuit een hogere

sfeer neer te dalen en perioden van verlichting in te luiden. Op de laatstgenoemde klasse wordt door HPB misschien wel het meest de nadruk gelegd in haar *Geheime Leer* als ze schrijft over het werk van de mānasaputra's die de lagere pitri's verlichten.

Ik zal een korte samenvatting geven: Naast de mānasaputra's over wie ik eerst sprak, zijn er deze hogere mānasaputra's die als avatāra's uit hogere sferen komen om aan het werk van het verlichten van het intellect te beginnen bij levensgolven die deze intellectuele impuls of drang juist nodig hebben; en nadat ze hiermee een begin hebben gemaakt, trekken deze mānasaputra's zich terug in hun eigen sfeer. Maar als dit verlichtingswerk eenmaal is begonnen, komt het proces op gang en dan gaan de lagere mānasaputra's, onze eigen mānasaputra's om zo te zeggen, verder met het verlichtingsproces dat door de hogere mānasaputra's werd begonnen. Wat hier is gezegd kan dienen als waarschuwing tegen de gewoonte van ons verstand om te denken dat één verklaring alles dekt, en daardoor zijn we ook op onze hoede voor de gewoonte van onze hersenen om gedachten in waterdichte of gedachtedichte hokjes gescheiden te houden.

Drie klassen van manassen 26 december 1939

We moeten niet vergeten dat het mānasische element in de dieren nu latent is, maar dat het zich in een toekomstige planeetketen als een individueel mens zal manifesteren. De overschaduwende mānasaputra van ieder dier zal dan het hogere deel zijn van die toekomstige mens, die zich op de theosofische en niet op de darwinistische manier van binnen naar buiten zal ontwikkelen. Met andere woorden, de dieren in deze, onze, keten zullen in de volgende belichaming van deze keten mensen zijn. En die toekomstige mensen zullen worden verlicht door hun spirituele delen. Bedenk ook dat er een bijzondere klasse van manassen is – ik geef de voorkeur eraan om ze in dit geval zo te noemen in plaats van mānasaputra's – die, gedreven door de drang van goddelijk mededogen, handelen als inspiratoren van de dan nog niet volledig ontwikkelde rassen en volkeren.

De mānasaputra's van het derde wortelras kunnen dus in verschillende klassen worden ingedeeld. De mānasaputra's van ieder individueel mens zijn één klasse. De tweede klasse zijn de mānasaputra's die ernaar streven de dieren een soort mentaal begrip bij te brengen, maar die daarin nauwelijks slagen omdat de voertuigen nog niet gereed zijn. En de derde, de manassen die, gedreven door god-

delijk mededogen, op aarde als inspiratoren verschijnen, wezens die het goddelijk recht hebben om te onderwijzen, avatārische werktuigen van karmische rechtvaardigheid.

Avatāra's fungeren als mānasaputra's 30 januari 1940

Avatāra's fungeren voor ons als mānasaputra's. Dit staat geheel los van de functie of de rol die ze spelen zover het henzelf betreft. Volgens de occulte historische verslagen verschijnen de grote ingewijden aan het begin van ieder wortelras en op bepaalde andere bijzondere tijden in de geschiedenis van de mensheid onder de mensen en onderwijzen hen. Ze leggen het fundament voor grote beschavingen, ze geven ethische voorschriften, wetten en gedragsregels, en zaaien in het denken van de dan jonge mensheid wat de Europese filosofen zwak uitgedrukt ingeboren ideeën noemen, die wortel schieten en vervolgens eeuw na eeuw worden doorgegeven. Deze ingewijden zijn algemeen bekend in de geschiedenis van de oudheid, in oude verhalen en legenden; hun discipelen worden priester-ingewijden en koning-ingewijden genoemd.

Wat dus in menselijke verhoudingen gebeurt, gebeurt ook met de klassen van monaden aan het begin van de manvantarische evolutie op een keten. Ze vervullen de functies van mānasaputra's en zijn in feite belichaamde mānasaputra's van verschillende graden.

Manu's, prajāpati's, śishṭa's

Wie en wat zijn de prajāpati's? Wat zijn de manu's? En hoe verhouden de manu's zich tot de prajāpati's?

De manu's zijn de śishṭa's – hoewel niet noodzakelijk 'goddelijke' śishṭa's. De prajāpati's zijn de verschillende klassen van monaden. Prajāpati betekent ouder van het nageslacht; ze zijn – beschouwd als een individuele kracht in het heelal – ontelbare entiteiten die onder die titel of naam of kracht zijn ondergebracht. We zullen de prajāpati van de menselijke levensgolf bekijken. Die levensgolf, beschouwd als een bewustzijnsstroom samengesteld uit eenheden, individuele menselijke monaden, is de prajāpati. De manu's zijn de afstammelingen van de prajāpati, volgens de omschrijving van de hindoes die u in het *Vishṇu Purāṇa* kunt vinden; en de manu's zijn de śishṭa's.

Er is een wortelmanu voor iedere bol, en een zaadmanu voor iedere bol. De wortelmanu zorgt ervoor dat de binnenkomende

levensgolf op die bol kan beginnen, en de zaadmanu is er getuige van dat die levensgolf die bol verlaat. En hierdoor weet u onmiddellijk wat de manu's werkelijk zijn – de śishṭa's. Het woord manu wordt formeel en naar de letterlijke betekenis natuurlijk alleen gebruikt voor denkende wezens, en komt van de Sanskrietwortel *man*, op een intelligente manier denken.

Een zaadmanu, die het overgrote deel van de levensgolf van de mens ziet vertrekken wanneer die een bol van de keten, de onze bijvoorbeeld, verlaat, blijft de zaadmanu totdat de menselijke levensgolf op diezelfde bol terugkomt in de volgende ronde. Dan wordt de zaadmanu, deels als gevolg van de evolutie van zijn samenstellende śishṭa's en deels door de hoogste klasse van de monaden van de binnenkomende golf die zich met de śishṭa's verenigen, de wortelmanu. Zo zijn de wortelmanu en zaadmanu in feite bijna dezelfde, maar niet helemaal. We zeggen eenvoudig dat de zaadmanu's de hoogste ego's van een levensgolf zijn wanneer die levensgolf een bol verlaat. Diezelfde ego's blijven de zaadmanu's in de tussentijd tot de levensgolf op die bol terugkomt. Dan veranderen de zaadmanu's als het ware hun naam in wortelmanu's in verband met hun nieuwe functie: het maken van een begin voor de nieuwe mensheid. Ze zijn de wortels van die nieuwe mensheid. Meer houdt dit onderscheid niet in. De manu's zijn de śishṭa's.

Natuurlijk kan hierover heel wat meer worden gezegd maar dit is het hele verhaal in een notendop. Ik wijs er nog op dat precies zoals er op iedere bol van een keten wortelmanu's en zaadmanu's zijn, er ook op ruimere schaal voor iedere ronde wortelmanu's en zaadmanu's zijn. En op nog ruimere schaal wortel- en zaadmanu's voor ieder begin en einde van een planeetketen of van een volledig planetair manvantara.

De hele structuur van de natuur volgt één wet, en daarom één reeks van werkingen; en op dit fundamentele feit is onze universele sleutel, de analogie, gebaseerd. Deze is niet willekeurig; deze is er omdat de natuur één is, één leven heeft, en daarom in haar werking of bestaan één wet volgt. Daarom is ieder deel in de universele natuur, van het hoogste tot het laagste, aan die ene wet of svabhāva van jīva, van vitaliteit, onderworpen en volgt haar.

Ik zou niet zeggen dat de boeddha's de manu's zijn, omdat wij de manu's zojuist de śishṭa's hebben genoemd. Toch is die bewering in een ander opzicht niet onjuist, omdat de śishṭa's altijd de hoogst geëvolueerden op een bol zijn wanneer de levensgolf waartoe die

hoogst geëvolueerde ego's behoren achtereenvolgens van de ene bol naar de andere gaat; en vanzelfsprekend behoren de boeddha's tot de śishṭa's. Waarom zijn ze het verst ontwikkeld? Waarom blijven ze achter als śishṭa's? Omdat ze in die ronde en misschien ook in de voorafgaande ronde de voorlopers van de levensgolf zijn geweest, en al verder zijn gekomen dan de andere ego's in die levensgolf, en het voor hen niet nodig is om die ronde nog eens te doorlopen om die bijzondere kwaliteit te ontwikkelen, en juist daarom zijn ze boeddha's. Daarom worden en zijn ze in alle opzichten, automatisch en ook door keuze – het wordt hun wet en hun plicht en hun keuze – de śishṭa's, de zaadmanu's, voor die bol wanneer de levensgolf deze verlaat; de levensgolf is samengesteld uit de minder hoog geëvolueerde ego's van die levensgolf. In verband met de boeddha's en de śishṭa's kunnen we misschien zeggen dat van alle śishṭa's de boeddha's het verst zijn gevorderd.

U zou ook kunnen spreken van manu's en prajāpati's van een zonnestelsel. Ik herhaal, in de universele natuur is er één wet en daarom wordt overal dezelfde werkwijze gevolgd. Het lijkt enigszins op de vitale structuur van een mens: zijn prāṇa's of levenskrachten vinden hun oorsprong in zijn jīva. Zijn jīva is praktisch hetzelfde als zijn fundamentele monade, dus er is één fundamentele monade en één jīva, haar uitstroming, en er zijn daarom prāṇa's in overeenstemming met die ene jīva. Met andere woorden, er is één leven, en alles wat eraan bijdraagt om de mens samen te stellen moet de opdrachten, de svabhāva of karakteristieke eigenschappen, van die jīva of fundamentele monade volgen.

Op basis van dit universele fundamentele feit in de natuur kunnen we analoog redeneren, en als we dat op de juiste manier kunnen doen, zullen de grondslagen van ons denken overeenkomen met de feiten. Maar we moeten heel erg op onze hoede zijn voor valse analogieën, want die ontstaan in het hersendenken dat vaak dingen ziet die niet zo zijn. Het denkt dat ze er zijn, en wij noemen ze valse analogieën.

De drie panoramische visioenen 10 augustus 1937

Het eerste panoramische overzicht komt wanneer de fysieke dood is ingetreden en wanneer het enige orgaan dat nog leeft, of gedeeltelijk leeft, het brein is. Dat is het eerste van de panoramische visioenen. Zo'n visioen wordt niet volkomen uitgewerkt en is zelden

volledig. Het heeft meer een algemeen karakter dan dat het bijzonderheden geeft. Het tweede komt bij de tweede dood en vóór het begin van devachan, en dit visioen wordt betrekkelijk volledig uitgewerkt. Het derde komt aan het einde van devachan en vóór de volgende belichaming.

Wat is het verschil tussen deze drie? In hoofdzaak dat het eerste panoramische visioen dat op de fysieke dood volgt vooral te maken heeft met het vorige leven, en eindigt met een profetische flits van inzicht in de toekomst, waarin het reïncarnerende ego zijn vorige leven ziet, ziet wat zijn bestemming in het volgende leven zal zijn, als een flits op een scherm, en de rechtvaardigheid kent van zowel het verleden als van wat het in de toekomst onder ogen zal moeten zien. Het herkent zichzelf als de bewerker en voortbrenger, de schepper van zijn geluk en ellende, in zowel het voorbije als het volgende leven.

Het tweede panoramische visioen verschilt van het eerste alleen hierin dat het visioen van het voorbije leven veel minder krachtig is dan in het eerste, en dit is het korte gedeelte ervan; en het visioen van het toekomstige leven is het langste deel van het panorama en heel gedetailleerd. Het ego ziet de toekomst door de kracht van zijn eigen visie, de spirituele kracht; het herkent waar het in de volgende incarnatie voor zal komen te staan; het erkent de volstrekte rechtvaardigheid van dit alles, werkelijk de barmhartigheid ervan. Het ziet wat het te wachten staat, niet in *alle* details, maar zeker in grote lijnen, en tot op zekere hoogte ook in detail.

Het derde panoramische visioen verschilt nauwelijks van het tweede en is nagenoeg een herhaling van het tweede panorama. Hier krijgt het reïncarnerende ego dat zojuist zijn devachan heeft beëindigd dit panoramische visioen, ziet wat het te wachten staat, ziet weer de rechtvaardigheid en het mededogen van dit alles in een kort overzicht. Dan valt het doek, het ego drinkt uit de barmhartige beker van Lethe, van vergetelheid, en wordt enkele maanden daarna als kind geboren – dat wil zeggen in het lichaam van een kind.

Dat zijn de enige verschillen tussen de drie panoramische overzichten. Het eerste betreft in hoofdzaak het vorige leven met een korte maar nauwkeurige profetische vooruitblik op de toekomst. Na de tweede dood wordt in hoofdzaak de toekomst gezien na een korte terugblik op het verleden. En het derde panoramische visioen is praktisch identiek aan het tweede, even intens en scherp, maar korter.

Het reïncarnerende ego is de ziener, en het ontleent zijn visioen aan zijn Vader in de Hemel, het spirituele ego. Ik heb het altijd een

van de interessantste en zelfs verbazingwekkendste dingen in het menselijke bewustzijn gevonden dat er in ons een vermogen is dat in de toekomst kan doordringen. En naarmate dit vermogen door training en zuiver leven meer is verfijnd, is het visioen helderder en bevat het meer bijzonderheden. Ik houd er niet van hierover te spreken omdat bij velen die de fijne schakeringen van occult denken niet begrijpen, het idee kan ontstaan dat het ego de toekomst ziet, die voorziet, omdat de toekomst door het lot is voorbestemd om dat ego te overkomen. Dat is maar een halve waarheid.

Hier ligt een subtiel punt voor ons begrips- en bevattingsvermogen dat gekend en ervaren kan worden maar ik ben bang dat het haast niet is uit te leggen. Het is iets verbazingwekkends, maar als u bedenkt dat alles wat in het verleden is geweest is opgetekend in het astrale licht, niet alleen op één gebied van het astrale licht, maar van het ākāśa omlaag tot aan het laagste deel van het astrale licht, en dat de menselijke ego's de paden van het lot volgen en grotendeels geleid worden door de gangen van het astrale licht, met andere woorden karmisch gesproken de sporen volgen van vorige levens, dan zult u dadelijk inzien dat vooruitzien, het zien van de toekomst, niet alleen natuurlijk is maar voor iemand die het kan, onvermijdelijk. Het moet zo zijn. Maar zelfs voor iemand die deze dingen gedurende vele levens heeft bestudeerd is er een voortdurende verbazing dat dit kan bestaan, omdat vanuit het standpunt van ons hersenverstand, zelfs van hoogontwikkelde mensen, de toekomst nog moet komen maar er nog niet is. Het verleden is voorbij maar weerspiegelt zich in het heden, en het heden ligt tussen de nog niet gekomen toekomst en het quasi-geëindigde verleden.

De zaak wordt echter vanzelf duidelijk wanneer we uit de gebieden van zelfs het meest geoefende hersendenken opstijgen naar de gebieden van buddhische verlichting. Daar zien we tot in de kern de werkelijkheid van het oude gezegde dat verleden en heden en toekomst niet drie dingen zijn, maar in essentie één – wat we het best kunnen uitdrukken door het het eeuwige NU te noemen. Het is dan duidelijk dat het onmogelijk zou zijn de toekomst en ook het verleden *niet* te zien, want ze bestaan in het eeuwige NU als een samengesteld beeld van de werkelijkheid. Voor de ziener is het ongeveer als het bekijken van die knappe schilderingen van wetenschappelijke kunstenaars die, hoewel ze wat feiten en details betreft vaak dwalen, de geschiedenis van iets van het verleden tot het heden nagaan om dan een beeld te vormen van de toekomst. Het oog van de toeschouwer

ziet dan in één oogopslag de hele lijn – het verleden, het heden en de toekomst – in het nu. Dit is een armzalige analogie, maar misschien geeft ze te denken.

Vrienden, ik geloof dat dit de laatste keer is dat we samen zijn vóór ik terug ben uit Europa. Ik wil slechts zeggen dat mijn liefde en vertrouwen bij u blijven; dat gedurende mijn afwezigheid de verantwoordelijkheid bij u ligt, geleid door de functionarissen die ik ermee heb belast, om ons werk gaande te houden, tweedracht te vermijden, en in broederlijke vriendschap en liefde met elkaar te leven. Doe het alstublieft. Ik geloof dat u dat zult doen. Ik wil op reis gaan en u verlaten met het gevoel dat er niets is waarover ik me zorgen hoef te maken, dat alles goed zal gaan met u. De functionarissen die ik hier de verantwoordelijkheid heb gegeven zijn allen rechtschapen, toegewijde, ernstige mannen en vrouwen. U kunt vertrouwen in hen stellen. Ik herhaal: Mijn liefde en mijn vertrouwen leg ik in uw handen. Wees standvastig!

35

Antwoorden op schriftelijke vragen

Vr. (Stockholm, Zweden) – In KTMG-verslag 5 geeft u wat informatie over de levensatomen in de verschillende lichaamsorganen, namelijk dat hoe hoger de plaats van het orgaan in het lichaam is des te fijner de aard van zijn levensatomen. En als u het hart en de hersenen vergelijkt, zegt u in essentie dat het hart het orgaan van de persoonlijkheid is, maar dat de hersenen, waarvan de levensatomen baden in ākāśa, het orgaan van de mānasaputra zijn. Als men het hoofdstuk 'Het hart' leest in Esoteric Instruction no. 5 van HPB,* zou men gemakkelijk de indruk kunnen krijgen dat er 'tegenstrijdigheden' zijn.

Ik ben helemaal niet iemand die op zoek is naar tegenstrijdigheden, dus heb ik enige tijd nagedacht om zelf de juiste verklaring te vinden, en ik denk dat ik die op het spoor ben. U spreekt over de levensatomen, en het lijkt me in onze mānasische eeuw vanzelfsprekend dat die van de hersenen boven die van het hart zouden staan, waarvan de functie, als upādhi voor de hogere triade, in de gemiddelde mens nog moet sluimeren, en dat daarom zijn functie in dezelfde periode bestaat uit het verspreiden van de prāṇische kracht door het lichaam, omdat zijn functie als upādhi voor de jīva nog min of meer latent is.

Toch liggen hier enkele interessante punten en volgens mij zou het van grote waarde kunnen zijn om hierover wat meer duidelijkheid te krijgen, en ik weet dat enkele van mijn medestudenten hetzelfde probleem proberen op te lossen.

GdeP – Er is geen tegenstrijdigheid, maar ik kan gemakkelijk begrijpen dat mijn eerdere bewering voor toegewijde studenten die erover nadenken, nadere toelichting vereist.

---

*Zie *H.P. Blavatsky Collected Writings,* 12:691-713.

De bewering in KTMG-verslag 5 is volkomen juist: het hart is het brandpunt of het centrale orgaan van de individuele mens, dat wil zeggen van het reïncarnerende ego. Dit omvat natuurlijk de werking van dit ego door alle delen van het lichaam buiten het hart, dus ook door de hersenen. Maar de hersenen, waarvan de atomen baden in ākāśa en dat blijven doen zolang het lichaam leeft, zijn niettemin ook het voertuig van de individuele mānasaputra die de mens als een inspirerende invloed overschaduwt, precies zoals in de individuele menselijke entiteit de buddhi het manas overschaduwt.

De verwarring schijnt te zijn ontstaan door het gebruik in alle moderne Europese en in bepaalde Aziatische talen van het woord 'hart' in de betekenis van het edelste deel van een wezen. Maar dat is in dit verband niet geheel juist. Het woord 'hart', zoals het bijvoorbeeld in de uitdrukking 'de leer van het hart' wordt gebruikt, betekent het verborgen, het geheime, het edelste deel, dat wat ook onzichtbaar is – zoals we ook spreken van het hart van Vader Zon als iets dat verschilt van de glorieuze, fysieke bol die het gewaad is waarin het 'hart' is gehuld.

De individuele mānasaputra die ieder mens overschaduwt werkt door die mens omdat hij het hogere manas of buddhi-manas van die mens doordringt. Evenzo zijn in het menselijk lichaam de levensatomen van de hersenen niet alleen het voertuig van het denken van het geïncarneerde ego, maar ook, op grond van het bovengenoemde feit, het voertuig van de invloed, spiritueel en intellectueel, van de overschaduwende mānasaputrische essentie of het overschaduwende mānasaputrische fluïdum.

De reden dat de hersenen als orgaan het voertuig zijn van de mānasaputrische essentie of het fluïdum, ligt in het feit dat de hersenen een neerslag zijn van het denk-fluïdum, en dus een neerslag van de mānasische essentie in het individu. Tijdens het leven van het lichaam worden de levensatomen in de hersenen voortdurend gebaad in ākāśa, en de mānasaputra werkt via het ākāśa in de menselijke constitutie. De mānasaputrische essentie doordringt het manas of buddhi-manas in de mens eveneens via het ākāśa in de menselijke constitutie, afgezien van een werking via het fysieke lichaam.

De overschaduwende mānasaputra's kozen hun voertuigen in het derde wortelras van deze ronde op deze aarde, en vanaf dat moment begonnen de tot dan toe slapende denkvermogens van de toenmalige mensheid te ontwaken en werden zelfbewuste individuen. Anders gezegd, de mens werd toen werkelijk mens. Natuurlijk werd dit ver-

wonderlijke feit of proces weerspiegeld in de lichamen van de toen levende individuen, in het juiste orgaan dat de evolutie hiervoor het meest geschikt had gemaakt: de hersenen. Hetzelfde orgaan is tot nu toe niet alleen het voertuig van het manas in de mens gebleven, maar is, als gevolg daarvan, ook het brandpunt van de mānasaputrische invloed die door het menselijke manas werkt.

Ik hoop dat dit antwoord licht werpt op het probleem, en u laat zien dat er geen 'tegenspraak' is. Het geeft ook een verklaring voor een andere moeilijkheid die veel studenten ervaren, namelijk de manier waarop de mānasaputra nog steeds met het reïncarnerende ego is verbonden.

Vr. – Ik geloof dat u de uitdrukking 'het hart' hier een zuiver symbolische betekenis geeft, en dat kan ik niet volkomen rijmen met de inhoud van het hoofdstuk 'Het hart' in de Instructie van HPB; de woorden die ze gebruikt zijn volgens mij niet mis te verstaan.

Voorzover het de hersenen betreft schijnt uw verklaring mij heel helder toe. Maar wat het hart betreft, kan ik geen oplossing vinden die in overeenstemming is met de gedane beweringen. Toch ben ik er zeker van dat er zo'n oplossing mogelijk moet zijn.

GdeP – Ik ben heel blij dat u niet een van die kleingeestige mensen bent, met wie HPB en de meesters in vroegere dagen zulke moeilijkheden hadden, die onmiddellijk veronderstellen dat er 'tegenstrijdigheden' zijn, wanneer ze in de Instructies van elkaar verschillende of paradoxale uitspraken vinden. Bijna onveranderlijk is de waarheid dat de volgende of latere uitspraken een diepzinniger lering zijn dan de eerste, en vandaar dat ze, omdat ze dieper gaan, misschien in tegenspraak schijnen te zijn met wat eerder werd gezegd of onderwezen.

Enerzijds heeft u een verslag van een KTMG-bijeenkomst waar ik probeerde een aanvulling te geven op de esoterische leer als reactie op de toen gestelde vragen. Maar omdat de vraag bijna geheel te maken had met de fysieke levensatomen en hun betrekkelijke graad van ijlheid in het lichaam, moest ik mijn antwoord min of meer beperken tot de fysieke atomen, en tegelijkertijd proberen een verwijzing te geven naar diepere waarheden.

We moeten niet vergeten dat de passage getiteld 'Het hart' verscheen in een brochure die oorspronkelijk pas *na HPB's dood* werd uitgegeven. In dit verband zou ik eraan willen toevoegen dat HPB's eigen authentieke Instructies de nummers 1, 2 en 3 zijn, die tijdens haar leven werden uitgegeven en daarom het stempel droegen van

haar eigen persoonlijke zorg. De Instructies 4 en 5 werden opgesteld of verzameld uit *mondeling* door HPB gegeven leringen die de leden van haar Innerlijke Groep opschreven in de vorm van aantekeningen, en twee van deze leden waren de toenmalige secretarissen, Annie Besant en G.R.S. Mead. Deze verzamelde aantekeningen werden later bijeengebracht in wat Instructies 4 en 5 werd genoemd; en omdat deze aantekeningen, uitgegeven als verslagen, in het algemeen nauwkeurig waren, werden ze door Judge als overwegend juist geaccepteerd, en dat is volkomen waar.

Ik wil hiermee aangeven dat als HPB nog had geleefd en deze twee Instructies 4 en 5 zelf had uitgegeven, zij ze niet alleen zou hebben uitgewerkt maar zou hebben verbeterd of gecorrigeerd en verder aangevuld. Toch is het hoofdstuk 'Het hart' in HPB's Instructie no. 5 in het algemeen geheel juist, hoewel de leer heel onvolledig is.

Na deze inleiding zal ik proberen de toelichting duidelijker te maken. Er is helemaal geen tegenstrijdigheid. Instructie no. 5 zegt dat 'het hart het centrum is van spiritueel bewustzijn, zoals de hersenen het centrum zijn van intellectueel bewustzijn'. Dit is volledig juist. Deze Instructie zegt ook: 'Het hart vertegenwoordigt de hogere triade, terwijl de lever en de milt het viertal – als een geheel beschouwd – vertegenwoordigen. Het hart is het verblijf van de spirituele mens, terwijl de psychointellectuele mens woont in het hoofd met z'n zeven poorten.' Ook deze uitspraak is volkomen waar.

In het hoofdstuk 'De hersenen' zegt dezelfde Instructie: 'De pijnappelklier zelf, verlicht, komt overeen met goddelijk denken.' Ook dit is volkomen waar. Dus heeft u hier volgens HPB's eigen woorden dezelfde *schijnbare* tegenstrijdigheid die voor u een raadsel scheen te zijn toen u het KTMG-verslag 5 las en het vergeleek met de beweringen van HPB in het hoofdstuk 'Het hart' van Instructie no. 5.

Om aan te tonen dat u gelijk heeft als u denkt dat er geen 'tegenstrijdigheid' is, herinner ik u aan mijn woorden: 'Het woord 'hart', zoals het bijvoorbeeld in de uitdrukking 'de leer van het hart' wordt gebruikt, betekent het verborgen, het geheime, het edelste deel, dat wat ook onzichtbaar is – zoals we ook spreken van het hart van Vader Zon als iets dat verschilt van de glorieuze, fysieke bol die het gewaad is waarin het 'hart' is gehuld.' U ziet dus dat ook ik hier spreek over het hart als 'het edelste deel', 'het verborgen deel'.

Vervolgens spreek ik over de hersenen als het voertuig van de mānasaputra, wat zo is, want ze zijn het orgaan of het brandpunt 'van de overschaduwende mānasaputrische essentie'. HPB spreekt ook

over het hart als het orgaan van de hogere triade ātma-buddhi-manas, en over de lever en de milt als organen van het lagere viertal van de zeven beginselen van de mens.

Waar zullen we dan onze verbazingwekkende hersenen plaatsen, die HPB het orgaan van het 'goddelijke denken' noemt? Hier is het antwoord op al uw moeilijkheden. Voor de mens – of eigenlijk voor iedere entiteit, zelfs voor een dier – zijn er drie evolutielijnen, die parallel lopen en voortdurend samenwerken. Deze drie lijnen zijn de goddelijk-spirituele, de psychomentale, en de vitaal-astraal-fysieke. In het fysieke menselijke lichaam functioneert het hart als het brandpunt van de goddelijk-spirituele evolutielijn, omdat het hart het fysieke brandpunt is van het aurische ei; en het aurische ei omvat – naast alle andere beginselen – de kosmische jīva die zich in dit aurische ei manifesteert, en daarom gaat deze kosmische jīva door het hart als de verschillende prāṇa's.

De psychomentale evolutielijn heeft haar orgaan of brandpunt in het fysieke lichaam in en door de hersenen, of beter gezegd de menselijke schedel die de hersenen en andere minder belangrijke fysieke aanhangsels bevat.

De derde of vitaal-astraal-fysieke evolutielijn heeft haar vertegenwoordigende brandpunten in het lichaam, ten eerste in de lever, dat het voertuig is van kāma, of beter gezegd kāma-manas, en ten tweede in z'n plaatsvervanger de milt, de zetel van het liṅgaśarīra of het astrale modellichaam.

Toen de mānasaputra's in de loop van de evolutie in het derde wortelras van de mensheid in deze vierde ronde op deze bol 'neerdaalden' en zich manifesteerden om het denkvermogen aan de toen verstandeloze mensheid te schenken, kozen ze – omdat ze in hun svabhāva, of wat hun essentiële eigenschappen betreft, psychointellectuele wezens zijn – natuurlijk en noodzakelijkerwijs het geschikte orgaan in het fysieke lichaam, en dat waren de toen relatief onontwikkelde en zwakke hersenen. Door middel van deze neerdaling of incarnatie bouwden de mānasaputra's in de daaropvolgende eeuwen de hersenen op tot het schitterende en verbazingwekkende fysieke orgaan of brandpunt van denken dat het nu is. Sinds het derde wortelras zijn de hersenen in omvang en betekenis enorm toegenomen juist door deze 'neerdaling' of incarnatie van de mānasaputra's.

Omdat de mānasaputra's of agnishvātta's psychomentale of spiritueel-intellectuele wezens zijn, en omdat ze eeuwenlang direct op het psychomentale orgaan, de hersenen, hebben ingewerkt, zijn de

levensatomen van de fysieke hersenen van de hoogste aard quasi-astraal – voorzover het hun fijnstoffelijkheid betreft, want de fysieke hersenen zijn werkelijk etherischer dan enig ander deel van het lichaam. Dit komt omdat de levensatomen die ze samenstellen in feite de neerslag op het fysieke gebied zijn – vanuit het mānasische gebied van het aurische ei – van de meest etherische atomen die het lichaam kan bevatten, want deze heel etherische atomen zijn nodig om de etherische, quasi-spirituele energie of fluïdum of essentie die uit de mānasaputra's voortkomt te dragen. Daarom staan de levensatomen van de hersenen het hoogst, om redenen die ik zojuist in verband met het mānasaputrische fluïdum heb opgesomd.

Niettemin vloeit de goddelijk-spirituele uitstroming van het individu vanuit het hart, de spirituele 'koning van het lichaam', naar zijn hersenen; en wanneer dit gebeurt in het geval van hoogontwikkelde mensen, worden de hersenen door middel van de pijnappelklier – het orgaan dat speciaal daarvoor dient – het 'orgaan van het goddelijke denken'.

De fysieke levensatomen van het menselijk hart zijn minder etherisch dan die van de hersenen van de mens, omdat de spirituele energieën nog niet in dezelfde mate als de psychointellectuele energieën in en door de hersenen zijn geïncarneerd.

Begrijpt u nu deze subtiele en moeilijke gedachte, die toch, wanneer u haar eenmaal begrijpt, zo eenvoudig is? Hier heeft u de verklaring van uw moeilijkheid en waarom ik heb gezegd dat de levensatomen van de fysieke hersenen etherischer zijn, maar dat toch het hart 'het orgaan van de persoonlijke mens' was. Betere uitdrukkingen zouden hier zijn geweest 'het centrale orgaan van de individuele mens, dat wil zeggen van het reïncarnerende ego' – een verwijzing naar de individualiteit, het reïncarnerende ego of de monade, die de ātma-buddhi is met de hele spirituele oogst van de mānasische vruchten van vroegere levens.

Ik heb ook geprobeerd de leer te geven betreffende de overschaduwende mānasaputra die de hersenen met zijn astrale fluïdum doordringt, en zó een versterking van zelfbewustzijn in de mens teweegbrengt. De hersenen zijn zelfbewust. Het hart is niet zelfbewust, maar is bewust, en bewust van de geest. Maar opdat de *gehele* zevenvoudige mens zelfbewust zal zijn, moeten de hersenen de spirituele stralen ontvangen vanuit de spirituele zon in het hart. Ik zeg 'in het hart', maar dit is slechts een manier van spreken. In feite is de spirituele mens of individualiteit niet *in* het hart, maar het hart is het

orgaan voor de individuele spirituele straal die uit de hogere gebieden van het aurische ei komt. Deze spirituele straal die door het aurische ei werkt, en daarom door het astrale lichaam, reikt tot in het fysieke lichaam en bouwt het hart op.

Maar alleen de straal en zijn atmosfeer zijn in het hart en vervullen het hart met zijn prāṇische fluïdum of beter gezegd zijn jīva-fluïdum. Dit jīva-fluïdum wordt in de persoonlijke mens de verschillende prāṇa's, en in zijn hogere delen is het hetzelfde als de universele goddelijkheid van het zonnestelsel. Dus het hart is het voertuig van de individuele geestelijke straal die uit de god in ons voortvloeit door middel van het aurische ei, dat de jīva overbrengt die in het fysieke lichaam de verschillende prāṇa's wordt. Wanneer deze jīvische straal via het hart de hersenen kan bereiken, worden deze hersenen verlicht en brengen ze deze spiritueel-goddelijke straal over door middel van het zelfbewustzijn. Als deze overdracht volkomen is, hebben we de boeddha of de mahātma of de hoge chela, in afnemende graad van vervolmaking; en wanneer deze minder volmaakt of volledig is, hebben we de groothartige mens, de edelmoedige en spirituele mens. Als ze nog minder volkomen is, hebben we de gewone mens die slechts flitsen van spiritualiteit en intuïtie heeft, maar met een verhoogde hersenactiviteit zoals we die allen heel goed kennen.

Dus vanuit een spiritueel standpunt gezien is het hart het orgaan van het individu. De hersenen zijn het hoogontwikkelde orgaan van het mānasische deel als gevolg van de voortdurende invloed die het mānasaputrische fluïdum op de hersenen heeft en de inspiratie die het daaraan geeft.

Kort samengevat, als een mens zijn hersenen met zijn hart verenigt, worden de hersenen vanuit het hart verlicht met het spirituele fluïdum uit de innerlijke god of, wat hetzelfde is, uit de hogere triade of de spirituele monade, ātma-buddhi-manas. Dan hebben we dat edelste product van evolutie, een menselijke god, zoals een boeddha, of een van de hoge mahātma's.

Ik ga ervan uit dat deze lange verklaring, ook al is die noodzakelijkerwijs ingewikkeld omdat ze te maken heeft met een ingewikkelde leer, uw moeilijkheden zal wegnemen.

Ik wil niet de indruk geven dat ik aan 'het hart' een zuiver symbolische betekenis toeken. Door het taalgebruik is het hart in één opzicht natuurlijk een symbool, zoals de hersenen om die reden eveneens een symbool zijn. Maar het hart is ook het werkelijke orgaan van de individuele spirituele straal, zoals de hersenen het orgaan van

de mānasische straal zijn. Het is onze plicht, en ons verheven voorrecht en onze toekomstige grootse bestemming, om die twee tot één te verenigen.

Tenslotte: het hart, de hersenen, de lever, de milt, enz., illustreren op dit fysieke gebied, als organen in het menselijk lichaam, het belangrijke feit van het samengestelde karakter van de menselijke constitutie. Uit ieder monadisch centrum komen energieën voort met verschillende eigenschappen of svabhāva's, en de fysieke organen zijn slechts hun weerspiegelingen, of de uiteinden van hun respectieve stralen, op dit fysieke gebied.

Bedenk dat deze KTMG-instructies nieuwe leringen bevatten, en elke aflevering van nieuwe leringen zal bijna zeker nieuwe vragen oproepen, en daardoor misschien nieuwe moeilijkheden. Iedere stap vooruit brengt altijd een nieuwe visie met zich mee. Onze studenten moeten elk ogenblik bereid zijn te beseffen dat wat ze dachten volledig te begrijpen, misschien een onvolkomen begrijpen is, dat door een groter licht moet worden vervangen.

Vr. (Den Haag) – In KTMG-verslag 1 wordt gezegd dat 'elke planeetketen in welk zonnemanvantara dan ook – dat is een manvantara van een zonnestelsel – zeven levens heeft, zeven planetaire manvantara's'. Kan dit iets duidelijker worden gemaakt?

GdeP – Dit verwijst naar de levensperiode van die bijzondere hemel-entiteit of dat hemellichaam dat wij een planeetketen noemen, hetzij de aardketen (of de planeetketen van de vroegere maan), of die van Venus, Mars, Jupiter, of welke dan ook. Na zeven van die bestaansperioden – iedere bestaansperiode omvat zeven ronden – te hebben doorlopen, of zeven belichamingen van een planeetketen, eindigt een grote cyclus van het leven van een planeetketen, en hij heeft dan een lange periode van nirvāṇische rust, die overeenkomt met het devachan van een mens na zijn leven.

Om in bijzonderheden te treden: in iedere bestaansperiode, of in iedere periode van zeven ronden, van een planeetketen gaat een van de zeven hoofdgebieden van het zonnestelsel actief functioneren in die planeetketen, en dat geldt ook voor alle menigten wezens die daarmee zijn verbonden. Dus als zeven van zulke bestaansperioden zijn volbracht, wanneer ervaring is opgedaan op zeven kosmische gebieden, dan stopt de planeetketen voor een poos met zijn wederbelichamingen en geniet een lange periode van rust, waarna hij weer tevoorschijn zal komen voor een nieuwe reeks belichamingen of bestaansperioden.

Het geval van onze maan en de aarde is een voorbeeld van twee elkaar opvolgende wederbelichamingen van een planeetketen. De maanketen was de ouder van de aardketen, of, om het nauwkeuriger uit te drukken, wat de bezielende beginselen van de maanketen waren, vormen nu de aardketen. Zoals de mens in één leven de ouder is van zijn eigen volgende bestaan in het volgende leven, zo is het leven van een planeetketen de ouder van de toekomstige kind-planeetketen.

Het proces dat hierboven in het kort is geschetst is heel gecompliceerd want elk kosmisch gebied is op zichzelf zevenvoudig, en bevat in zich wat voor dat gebied zijn spirituele en hoogste deel is, dat naar beneden toe trapsgewijs verstoffelijkt tot wat voor dat gebied zijn stoffelijke deel is. Daarom zijn er zeven ronden in elke 'planetaire bestaansperiode' waarover hierboven werd gesproken.

Bol D op dit kosmische gebied, bijvoorbeeld, begint in het hoogste subgebied en daalt trapsgewijs bij elke nieuwe ronde af naar het daaronder gelegen subgebied, tot hij het vierde subgebied in de vierde ronde bereikt. Vanaf het begin van de vijfde ronde klimt hij dan langzaam weer op naar meer etherische gebieden. Hetzelfde patroon wordt gevolgd door alle andere zes (of elf) bollen van een planeetketen.

Vr. – Zou u iets willen zeggen over de 'gekleurde stralen die *buiten* het zogenaamde zichtbare spectrum' liggen, beschreven op blz. 34 van *De Mahatma Brieven aan A.P. Sinnett*?

GdeP – Om tenminste iets te begrijpen van de woorden van meester KH moet de student een heel andere kijk ontwikkelen op het karakter van licht dan wat daarover in onze tijd wordt aangenomen, en dat betekent een geheel nieuwe visie op de aard van de onzichtbare gebieden van het heelal. In de eerste plaats moeten we eraan denken dat in het occultisme licht substantie is en niet alleen 'trilling', of een 'vorm van beweging' zoals de wetenschap leerde in de tijd van het openbare werk van HPB toen de meester deze brief schreef. Evenmin is licht precies wat de wetenschappers tegenwoordig denken dat het is – een trillingsstraling uit een of ander actief of voortbrengend trillingscentrum. Het is waar dat licht het laatstgenoemde is, maar toch is het veel meer. Ik herhaal: licht is betrekkelijk bewuste substantie; en omdat substantie in het heelal op al de zeven (of tien) gebieden ervan zevenvoudig is, en omdat ieder gebied in zijn werking bipolair is, en zowel zijn spirituele als zijn materiële pool heeft, is licht

eveneens bipolair. Vandaar dat de zeven kosmische stralen die bij deze zeven kosmische gebieden horen, op grond van dit bipolaire karakter als dubbel moeten worden beschouwd.

Er zijn in feite veertien verschillende soorten licht of straling, en elk daarvan is substantieel en min of meer bewust, is een voertuig voor hoger bewustzijn, en stemt overeen met zijn eigen bijzondere gebied. Vanuit dit standpunt gezien kunnen we concluderen dat het hele universum is opgebouwd uit licht, uit gekristalliseerd licht zo u wilt; of, om het anders te zeggen, licht of straling is materie in beweging, gezien vanuit een lager gebied dan dat van licht zelf. Zouden we licht vanaf een hoger gebied kunnen zien dan zou het ons stoffelijk toeschijnen. Probeer deze gedachte te begrijpen, want ze is de sleutel tot heel veel dingen, maar ook tot de essentiële betekenis van deze passage in de brief van de meester.

Ter illustratie: de zevenvoudige constitutie van de mens, samengesteld als ze is, kan worden beschouwd vanuit haar aard en karakter van licht, zoals we dat nu bestuderen, en daarom in alle opzichten als straling of licht; zodat de constitutie van een mens naar waarheid een 'zuil van licht' kan worden genoemd, bestaande uit zeven (of veertien) verschillende typen of variëteiten, waarbij elk type of elke variëteit zijn eigen ingeboren karakteristiek of svabhāva heeft. Deze karakteristiek of dit svabhāva drukt zichzelf uit als de inherente of individuele kleur van dat type of die variëteit.

Het licht dat voortdurend door de zon wordt uitgestraald, kan worden beschouwd als kracht; maar juist omdat kracht en stof fundamenteel één zijn, kan dit licht ook worden beschouwd als stof of substantie. Op die manier vervult Vader Zon zijn hele rijk, het zonnestelsel, door het uitstromen van de zeven (of veertien) soorten straling vanuit zichzelf; en het zijn deze zeven (of veertien) lichten, of verschillende soorten straling, die het zonnestelsel vanuit zijn meest spirituele tot zijn meest dichte stoffelijke delen opbouwen en doordringen. Vader Zon laat deze zeven (of veertien) soorten licht of straling vanuit zijn eigen samengestelde constitutie uitstromen; precies zoals een mens op strikt analoge wijze voortdurend uit zijn eigen constitutie de zeven (of veertien) verschillende soorten aurische stralen uitzendt die we volkomen terecht verschillende soorten of variëteiten van licht kunnen noemen, waarbij elk haar eigen specifieke of karakteristieke of svābhāvische schitterende kleur heeft. De menselijke constitutie herhaalt dus op haar eigen gebieden slechts wat haar grotere ouder Vader Zon op zijn gebieden van de kosmische ruimten doet, innerlijk en uiterlijk.

Het is voor een adept goed mogelijk dat hij in zijn stoel zit of op een rots op een berghelling, of waar dan ook, en zijn bewustzijn concentreert op het gebied of de sfeer van deze zeven (of veertien) verschillende soorten straling of licht. Door zijn bewustzijn op die manier af te stemmen op dat gebied door het in dezelfde trilling te brengen, kan hij contact maken met deze innerlijke gebieden van zijn, en zo de respectieve bewoners van deze innerlijke gebieden herkennen en daardoor kennen – want elk van de gebieden van het zonnestelsel, innerlijke of uiterlijke, zichtbare of onzichtbare, is vol met zijn eigen bijzondere bewoners, werelden, planeten. Dit vermogen van de getrainde adept om een van de stralingsgebieden van zijn eigen constitutie binnen te kunnen gaan, brengt hem in harmonische verbinding met, stemt hem af op, hetzelfde gebied in de constitutie van een ander mens, of een andere entiteit of wezen, en dat stelt hem in staat bijna onfeilbaar de gedachten, gevoelens, emoties, impulsen van die andere mens te lezen – zelfs het verleden van die andere mens en tot op zekere hoogte zijn toekomst. Deze grote waarheid is de verklaring van wat het westen spirituele helderziendheid noemt, of meer populair eenvoudig 'helderziendheid', omdat het westen inderdaad heel weinig weet, als het al iets weet, van werkelijke *spirituele* helderziendheid.

Naar deze groep natuurfeiten in het zonnestelsel verwijst de meester wanneer hij de uitdrukking 'gekleurde stralen die buiten het zogenaamde zichtbare spectrum liggen' gebruikt. Het zichtbare spectrum is of bestaat uit alleen die bijzondere en beperkte soorten straling of gekleurd licht die door onze menselijke ogen kunnen worden waargenomen – met andere woorden, kunnen worden gezien. De andere en zeer talrijke stralen die 'buiten' het zichtbare spectrum liggen, en waarvan het bestaan door de wetenschap tot op zekere hoogte reeds wordt erkend, zijn de verschillende soorten straling of licht die tot andere – en voor ons onzichtbare – gebieden of sferen behoren, die door de gewone mens praktisch niet bewust worden waargenomen maar die de adept door zijn esoterische training gemakkelijk kan binnengaan. Natuurlijk heeft ieder van de verschillende soorten straling of 'gekleurde stralen' zijn eigen trillingsperiode of 'frequentie' zoals de wetenschappers zeggen, die de trillingsgrondtoon is voor dat bijzondere gebied of die sfeer.

Deze feiten die ik zojuist kort heb beschreven verklaren ook veel van waarnaar HPB in haar *Geheime Leer* verwees toen ze schreef dat het stoffelijke heelal uit licht is opgebouwd. Eens zullen de wetenschappers erkennen dat dit een feit is. Ik zou hieraan kunnen toe-

voegen dat wat de wetenschap de infrarode en ultraviolette stralingen noemt – en die volgens mij al aan de wetenschap bekend waren toen de meester zijn brief schreef – niet zozeer uitbreidingen van het zichtbare spectrum zijn als wel twee typen straling die onmiddellijk voorafgaan aan en onmiddellijk volgen op wat wij nu het zichtbare spectrum noemen. Deze ultraviolette en infrarode stralen maken duidelijk, aan hen die oren hebben om hun stille boodschappen te horen, dat er ook voorbij deze weer andere gebieden van straling liggen, van gekleurd licht, waarvan wij, zelfs met behulp van onze meest verfijnde en gevoeligste wetenschappelijke instrumenten, het bestaan vermoeden, maar die we nog niet werkelijk hebben gezien. Zo zijn de infrarode en ultraviolette stralen reeds bewijzen van stralingen die voor de gewone mens onzichtbaar zijn, en door hem niet of maar vaag worden waargenomen; en wat is dit een krachtig bewijs voor onze centrale stelling dat het zichtbare spectrum maar een doorsnede is van de eindeloze reeks stralingen waar het universum vol mee is, en waaruit het geheel is opgebouwd!

Om meer in het bijzonder en duidelijker te spreken: de ultraviolette en infrarode stralen liggen in het grensgebied tussen ons fysieke heelal en de astrale gebieden vlak boven en direct onder onze fysieke wereld. Hierbij moeten we bedenken dat er geen onderbrekingen zijn in de continuïteit tussen het ene gebied en het gebied dat er onmiddellijk aan voorafgaat of er onmiddellijk op volgt. Entiteiten in iedere sfeer of op ieder gebied – en ons fysieke gebied is een voorbeeld daarvan – hebben zintuigorganen die geschikt zijn voor, aangepast zijn aan, en geëvolueerd zijn tot het kennen van dat bijzondere gebied of die sfeer waarop zulke entiteiten leven. Door het ontwikkelen van innerlijke zintuigen die in de gemiddelde mens nog latent zijn, kan de adept doordringen tot zowel boven als beneden de fysieke sfeer; door zijn zelfbewust waarnemende, aldus getrainde, orgaan te concentreren op die gebieden boven of beneden het onze kan hij zich bewust worden van het bestaan van de entiteiten, de werelden, de sferen, die tot die hogere en lagere gebieden behoren.

Maar laat de esotericus geen ogenblik vergeten dat onze hier gegeven illustraties horen bij die bijzondere energie of substantie van het uitgestrekte heelal die wij mensen licht noemen of straling in zijn zeven (of veertien) variëteiten of typen. De vraag ging over licht en dus gaat het antwoord in op de aard en eigenschappen van de vele soorten straling die in essentie zowel kracht als substantie is. Men kan de structuur en de substanties van het heelal echter op een meer

spirituele manier beschouwen door meer te letten op de gebieden en sferen van bewustzijn dan op die van de substanties, zoals licht of straling, waarin en waardoor dat bewustzijn werkt. Wanneer bijvoorbeeld de kosmische pralaya begint, zullen al de verschillende gebieden van substantie, waaronder de vele variëteiten van straling, geleidelijk in elkaar worden teruggetrokken, te beginnen met de laagste en zo steeds hoger op de schaal naar de meer etherische, en vandaar hoger naar de spirituele. Gedurende de kosmische pralaya blijven de spirituele gebieden dus bestaan, waarin alle wezens en entiteiten en dingen die zo actief waren tijdens het manvantara nu zijn verzonken in hun paranirvāṇische staat van bewuste, onuitsprekelijke gelukzaligheid – en elke eenheid of individualiteit blijft gedurende de hele kosmische pralaya als een monadisch zaad van bewustzijn-levensubstantie bestaan, om in een nieuw manvantara weer op te bloeien als een nieuwe entiteit in veel hogere graden van evolutionaire activiteit, nadat de kosmische pralaya zijn einde heeft bereikt.

Om terug te keren tot ons hoofdonderwerp en de gedachtegang wat te wijzigen: licht is materie, of beter gezegd substantie. Daarom kunnen we de grove fysieke materie van de fysieke wereld om ons heen beschouwen als samengepakt licht, gekristalliseerd licht, gekristalliseerde straling; onze fysieke lichamen en ook onze innerlijke omhulsels of lichamen zijn opgebouwd uit deze zeer verschillende graden van samengepakt licht. Voor sommige wezens op andere aangrenzende gebieden, en zelfs voor bepaalde dieren op dit fysieke gebied, schijnt en gloeit en flonkert bijvoorbeeld een menselijk lichaam met een schitterend schouwspel van stralend licht.

Kortom, licht is slechts straling, om de wetenschappelijke term te gebruiken; en straling is wat wij etherische stof, of beter gezegd substantie, noemen die in zeer veel stadia of graden bestaat. Alle verschijnselen van het heelal kunnen dus in verband worden gebracht met de zeven (of veertien) soorten straling in het zonnestelsel. Elektriciteit, magnetisme, warmte, kleur en andere vormen van kracht – al deze zijn verschillende soorten straling, dat wil zeggen verschillende soorten licht. Men zou net zo goed kunnen zeggen dat licht, magnetisme, warmte, kleur, enz., vormen van elektriciteit zijn. Of men zou ieder van de zeven kosmische krachten kunnen nemen, en naar waarheid zeggen dat het gehele heelal is opgebouwd uit de verschillende en variërende vormen ervan – precies zoals we in het hier gegeven antwoord licht hebben genomen en hebben ontdekt dat het heelal daaruit is opgebouwd.

Daarom doet het er weinig toe, tenminste voor de esoterische student, of men spreekt over een heelal van spirituele substantie of een heelal van etherische substantie, of een heelal van stof, of een heelal van licht, dat wil zeggen van stralingen. In wezen hebben al deze zaken dezelfde betekenis, want ze komen alle voort uit de essentie van het heelal, en zijn daarom slechts verschillende manieren om de dingen zoals ze zijn te beschouwen. Maar achter, in, boven en hoger dan al die verschillende soorten straling zijn nog fijnere kosmische elementen zoals intelligentie, bewustzijn en liefde, die de *oorzakelijke* factoren of de noumena van het heelal zijn, en die door uit eigen beweging verrichte handelingen en door onderlinge reacties de verbazingwekkende verscheidenheid van verschijnselen in het heelal teweegbrengen. De goden hebben dus lichamen van zuiver licht, zoals mensen lichamen van samengepakt licht hebben. Maar de kern van een god is de goddelijke monade, de kern van een mens is de menselijke monade – geïnspireerd door, verlicht door, en uiteindelijk afgeleid van, zijn eigen goddelijke monade die zijn 'Vader in de Hemel' is.

Supplement

Het hart verlicht de hersenen 10 augustus 1937

GdeP – In de eerste plaats wil ik uw aandacht vestigen op het uiterst paradoxale karakter van al onze leringen. Het hersenverstand van de mens, dat de paradox opmerkt en niet begrijpt, of verkeerd begrijpt, zegt: 'Tegenstrijdigheid!' De intuïtieve gewone mens zegt: 'Dit is bijzonder. De leringen schijnen alle consistent te zijn. Er is ongetwijfeld een verbindende schakel.' De ingewijde of de hoogontwikkelde intuïtieve mens ziet de waarheid ogenblikkelijk. Voor hem is er niet langer een paradox; het is eenvoudig een flits van begrijpend licht.

In de tweede plaats wil ik zeggen dat het hart – het fysieke orgaan, niet het symbool – het orgaan van de spirituele mens is in het fysieke lichaam, door middel van een straal vanuit de spirituele monade naar het fysieke voertuig van de mens. Er kunnen daarom verschillende namen aan worden gegeven: het orgaan van het reïncarnerende ego; het orgaan van de persoonlijke mens. Maar het kan ook het orgaan van het leven worden genoemd, want het is het levenscentrum van het fysieke lichaam. Vanuit het hart stromen de stralen die het denken verlichten omhoog naar de hersenen; ze beroeren daarbij de pijnappelklier, brengen die in een snelle psychische trilling, en werpen onmiddellijk een schitterende glans over het ākāśa binnen de schedel, zodat – wanneer het hart de hersenen verlicht via de pijnappelklier – voor het oog van Śiva de hele inhoud van de schedel gaat gloeien, gaat stralen, met licht, zozeer dat in gevallen van extase, zoals de christenen zeggen, het licht naar buiten schijnt en een stralenkrans vormt rond het hoofd en de schouders.

Waarom is het hart het fysieke orgaan van de persoonlijke mens en ook van de spirituele of individuele mens? Omdat het het orgaan is van de menselijke monade. Op dezelfde manier zijn de lever en de milt de organen van de astraal-vitale of menselijk-dierlijke monade, een kind van bol D. Ik zal hier niet dieper op ingaan. Deze laatste uitspraak zou voor u een sleutel moeten zijn. Ik zal echter eraan

toevoegen dat ieder belangrijk orgaan in het menselijk lichaam de vertegenwoordiger is van een van de monaden in de samengestelde constitutie van de mens, en voor die monade werkt. U zult zich herinneren dat ik honderden keren heb herhaald: De mens is een samengestelde entiteit gevormd uit verschillende monaden die samenwerken in de volledige zevenvoudige entiteit om hem zijn zevenvoudige constitutie te geven. De mens is een kleine wereld die alles wat hij is ontleent aan de grotere wereld waarin hij leeft en beweegt en zijn bestaan heeft.

In de toekomst, lang na het einde van de zevende ronde van het huidige keten-manvantara, in zo'n verre toekomst dat ik die niet eens probeer te bepalen, zal de vorm waarin wat nu de mens is zich zal belichamen, een bolvorm of ronde vorm zijn: een prachtige bol, een bol van vloeibaar licht. Het centrum of het brandpunt van deze levende bol zal in één orgaan verenigen wat nu twee organen zijn, namelijk het hart en de hersenen. Nog later, wanneer onze bestemming is bereikt, wanneer we zonne-entiteiten worden in de diepten van de ruimte, zullen we zijn zoals Vader Zon nu is. Het hart van Vader Zon, als we het woord 'hart' in de betekenis gebruiken van het brandpunt van leven-intelligentie, is tegelijk hart en hersenen, met andere woorden spiritualiteit en intellectueel vermogen of intellect. De twee zijn samengesmolten, meer nauwkeuriger ze zijn weer tot één verenigd. Dit zal niet zo zijn omdat wat nu onze fysieke hersenen zijn en wat ons fysieke hart is bijeen zullen komen en samensmelten; maar, omdat het hart zelf zevenvoudig is als orgaan van de menselijke monade op dit gebied, zullen al de zevenvoudige delen van die monade zich als een zevenvoudige entiteit tot uitdrukking brengen. Die gedachte is iets wat ik vaak heb geprobeerd uit te leggen – niet zozeer het bijzondere feit dat het hart en de hersenen één worden, maar het feit dat er verschillende monaden in de menselijke constitutie zijn die samenwerken om de menselijk constitutie te vormen. Maar die bijzondere monade die het belangrijkste is voor ons als menselijke individuen is de monade die we de menselijke monade hebben genoemd. Deze is zelf zevenvoudig. Zij heeft zelf haar innerlijke god, en al de andere eigenschappen van de andere zevenvoudige kwaliteiten, vermogens en functies.

36

Bijeenkomst op 26 september 1933

Mededeling aan alle leden

Dit verslag no. 36 zal voorlopig het laatste zijn in de reeks gedrukte instructies die door mij zijn uitgegeven. Ik heb al enige tijd het gevoel dat de grote hoeveelheid esoterische leringen die tot nu toe zijn gegeven, door de leden moeten worden geassimileerd en verwerkt en dat hiervoor tijd nodig is. Anders bestaat er een werkelijk gevaar voor een soort spirituele en intellectuele indigestie naast het altijd dreigende gevaar dat we in onze ES-studie een geest van louter nieuwsgierigheid binnenlaten naar de volgende 'nieuwe lering' die misschien wordt verstrekt. Dit zou zonder meer funest zijn voor het hoofddoel van deze studies dat veeleer is om de sluimerende vermogens van overdenking en beoordeling – die gepaard gaan met inzicht en onderscheidingsvermogen – van binnenuit de eigen constitutie van de student naar buiten te brengen, dan om het denkvermogen alleen maar te overladen met nieuwe leringen die steeds toenemen in omvang en telkens nieuwe terreinen ontsluiten.

Zoals de meeste van onze esoterici heel goed weten, heb ik in het begin de Socratische methode van onderwijs toegepast – dat wil zeggen, door gebruik te maken van vraag en antwoord – wat soms bijna het karakter aannam van een doorlopende dialoog, omdat deze methode verschillende voordelen heeft, hoewel er duidelijk ook bepaalde nadelen aan zijn verbonden.

De volgende reeks KTMG-instructies zouden al of niet de huidige opzet van vraag en antwoord kunnen volgen. Ik zal afwachten wat voor spiritueel voordeel daaruit voor onze studenten voortvloeit vóór ik hierover uiteindelijk een beslissing neem. – GdeP

Een internationale bijeenkomst

Bijeenkomst gehouden in Oakley House, Bromley Common, Kent, Engeland, tijdelijk Internationaal Hoofdkwartier in 1932-33.

Behalve de staf van Oakley House en de Londense groep waren er andere leden van de Engelse Afdeling aanwezig en leden uit Ierland, Wales en Nederland.

Omdat de discussie werd geopend met toelichtingen van GdeP op drie vragen in verslag no. 6 [zie blz. 210-1, 215-6], worden deze vragen hier herhaald.

Daarna volgt het commentaar van GdeP over onderwerpen die tijdens deze bijeenkomst in Londen werden besproken.

[*Vr.* – Mag ik iets vragen over karma? Ik zou het jammer vinden om dat onderwerp niet verder af te ronden. Er is een heel bekende uitspraak in *Licht op het Pad* die velen van ons zeer diepgaand hebben bestudeerd en die ook in onze literatuur staat, namelijk dat we niet moeten proberen goed karma te maken. Deze luidt: 'Probeer niet goed karma te maken, maar probeer vrij van karma te worden.' Ik weet dat dit allegorisch is, maar ik zou hierover graag meer willen weten. Er staat: 'Richt uw hart en denken op wat in zekere zin boven karma is.' Als we zoeken naar de persoonlijkheid vinden we een reusachtig onkruid.

Ik zou graag iets meer willen weten over de betekenis van: niet proberen goed karma te maken. Ik neem aan dat het betekent om niet uit te zien naar resultaten.]

GdeP – Wat de leer betreft over het uitstijgen boven de sfeer van oorzaken die karma van verschillende aard in iedere sfeer of hiërarchie voortbrengt: 'uitstijgen boven karma' betekent eenvoudig zichzelf verheffen of uitstijgen boven de steeds terugkerende cyclus van verandering, van geboorte en dood, van verdriet en pijn, vreugde en geluk, de *samsāra* zoals de technische term hiervoor is, de cyclussen van belichaamd bestaan of levens. Als een mens zijn bewustzijn in het hogere deel van zijn constitutie concentreert, dan is het duidelijk dat de elementen van zijn constitutie die de gemiddelde mens tot deze lagere sferen aantrekken, niet actief zijn – dat wil zeggen, ze overheersen hem niet langer. Ze zijn, althans tot op zekere hoogte, in slaap. Hij verkeert daarom in een sfeer van gelukzaligheid en verheugt zich in de verlichte visie van het hogere deel van zijn wezen, maar omdat hij nog in een belichaamd bestaan is, is dit leven in het

hogere deel of in de hogere beginselen van zijn constitutie niet waar gewoonlijk op wordt gedoeld door het 'zich verheffen of uitstijgen boven de sfeer van karma'. Het ontkomen aan karma betekent werkelijk het uitstijgen boven alle stoffelijke sferen of cyclussen van belichaamd bestaan, bijvoorbeeld de lagere bollen van onze keten waar we zijn onderworpen aan de voortdurende en nooit eindigende cyclus van ronde na ronde van leven na leven in belichaamde vormen. Daarom is het duidelijk dat men, overal waar belichaamd bestaan is, is onderworpen aan een of andere soort karma, hoewel het ongetwijfeld niet hetzelfde karma is dat een mens heeft wanneer hij in een fysiek lichaam op deze bol D leeft.

Men kan ontkomen aan deze voortdurende cyclus van belichaamde levens, ontkomen aan *samsāra*, door het pad te volgen dat alle boeddha's hebben onderwezen: door onszelf, ons spirituele zelf, te leren kennen en in het spirituele zelf te leven, dat wil zeggen in de hogere delen van onze samengestelde constitutie. Als men dit doet, wordt men een medewerker van de geestelijke natuur, een actief instrument van de geestelijke natuurwetten, en daarom doet men niets dat in strijd is met die fundamentele spirituele wetten. Men is dan natuurlijk uitgestegen boven de sfeer van karma, die actie en reactie inhoudt, dat wil zeggen het op de natuur inwerken door onvolmaakte bewustzijnen en vervolgens de reactie van de natuur daarop. Dat is de betekenis van het 'uitstijgen boven karma'. Dat is alles. Zo eenvoudig is het.

[*Vr.* – Ik zou willen weten of er zoiets is als het scheiden van de beginselen vóór het lichaam sterft.

Wanneer een mens met een briljante geest in de laatste tien of vijftien jaar van zijn leven zijn verstandelijke vermogens schijnbaar geheel verliest en ook zijn geheugen – zijn in zo'n geval de hogere beginselen, dat wil zeggen het hogere ego, dan al heengegaan?

Heeft hij bij de dood een terugblik op zijn leven?

Het hele wezen, de hele mens, is er dus op het moment van de dood?]

GdeP – In ons huidige evolutiestadium vindt bij bijna alle oude mensen een aantal jaren, of misschien weken of maanden, vóór de dood een langzame maar steeds verdergaande scheiding plaats tussen de hogere triade en het lagere viertal. Het is alsof de constitutie van de bejaarde langzaam uiteenvalt als voorbereiding op de nieuwe geboorte in postmortale toestanden of sferen, in wat

we gewoonlijk de devachanische toestanden noemen.

Die steeds verdergaande losmaking van de banden die de constitutie bijeenhouden verklaart wat er gebeurt bij die bejaarden die, hoewel ze nog de gewone functies verrichten die nodig zijn om het lichaam in leven te houden, toch alle betere of edeler delen van het denkvermogen en het hart verloren hebben. Die oude mensen hebben in hoge mate hun geheugen verloren; ze hebben waarschijnlijk ook de belangstelling voor het leven verloren; hun geest gaat vaak automatisch handelen, en keert terug naar de gebeurtenissen uit de kindertijd. Dus is het gebruikelijk om over de 'tweede kindertijd' van zo'n individu te spreken, enkel omdat hij zich het duidelijkst de gebeurtenissen en dingen herinnert die in zijn kindertijd en jeugd hebben plaatsgevonden en fotografisch op zijn brein werden afgedrukt.

Aan de andere kant, en dit is de ideale toestand van ouderdom, zijn er mannen en vrouwen die de volle kracht en functie van al hun vermogens behouden tot een paar uur vóór de laatste fysieke ademhaling. Dat zou voor de mensheid in ons huidige evolutiestadium normaal moeten zijn. Maar helaas gebeurt dit maar zelden. De 'tweede kindertijd' is een gevolg van het zeer onnatuurlijke leven dat mannen en vrouwen leiden; een gevolg van de vitale uitputting van het viertal die veel voorkomt bij mensen die, zoals de meesten van ons, het lichaam helaas op vele manieren misbruiken door allerlei gebruikelijke of algemeen voorkomende uitspattingen waardoor de levenskrachten sneller worden uitgeput dan wanneer de natuur aan zichzelf zou worden overgelaten. Het is voor een deel ook het gevolg van het verlangen dat oude mensen gewoonlijk hebben naar rust en vrede en stilte, naar vredig geluk; en dat alles is een begin van het leven in devachan. Door deze verscheidenheid van samenkomende oorzaken vindt er bij de meeste bejaarden gedurende enkele maanden vóór de fysieke dood een langzame terugtrekking plaats van het hogere deel van de constitutie uit het lagere. De draden van het gouden levenskoord dat de hogere triade verbindt met het lagere viertal breken langzaam en voorzichtig, de een na de ander, af. Wanneer de laatste draad breekt, treedt de fysieke dood in.

[*Vr.* – Mag ik uitleg hebben over een vraag waarover ik vaak heb nagedacht? HPB zegt precies wat u heeft gezegd, dat er geen straf na de dood is, behalve in het geval van een zwarte magiër. Maar Judge geeft in zijn 'Aantekeningen bij de *Bhagavad Gītā*' een hele beschrijving van een zuiveringsplaats, bijna een vagevuur, waarin er volgens

hem evenveel verschillende toestanden als mensen zijn, en dat ze daar mentaal lijden ondergaan tot ze worden bevrijd en dan naar devachan gaan. Wilt u die schijnbare tegenspraak verklaren?]

GdeP – Er is beslist geen duidelijke en scherpe grens tussen kāmaloka en de devachanische toestand, of die gebieden van de hogere astrale wereld waarin de geëxcarneerde entiteiten hun devachanische ervaringen hebben. In zijn laagste delen gaat devachan geleidelijk over in de hoogste delen van kāmaloka. Op precies dezelfde manier bestaat er tussen het hoogste gebied van avīchi, dat meer een toestand dan een plaats is, en het laagste gebied van kāmaloka geen kloof, geen scheiding, geen duidelijke of scherpe grens. Onmerkbaar gaat het ene gebied in het andere over, en evenzo is er aan het andere uiteinde geen kloof tussen de hoogste staat of toestand van devachan en de laagste van nirvāṇa.

Kāmaloka is niet alleen een toestand maar ook een plaats. Avīchi, devachan en nirvāṇa zijn toestanden van entiteiten die tijdelijk in die respectieve staat verkeren; toch zijn ze geen plaatsen per se. Maar omdat de entiteiten in deze toestanden entiteiten of wezens zijn, moeten ze in de ruimte een plaats innemen. Met andere woorden deze entiteiten bevinden zich ergens. Daarom kunnen we, nogal onnauwkeurig uitgedrukt, ook zeggen dat avīchi, devachan en nirvāṇa een plaats hebben in de ruimte, hoewel deze drie alleen bewustzijnstoestanden van entiteiten zijn. Deze vier – nirvāṇa, devachan, kāmaloka en avīchi – bevinden zich alle in wat we het astrale licht noemen, als we dit woord in een heel algemene betekenis gebruiken.

Het astrale licht is in zijn lagere gebieden grove ether, en in zijn hogere delen ākāśa; maar technisch en nauwkeuriger gesproken zouden we het astrale licht dat deel van de etherische gebieden van de natuur kunnen noemen dat iedere bol van oorzaken, zoals onze aarde, omringt en zich uitstrekt van de hoogste spirituele of meest etherische sferen omlaag naar het meest grove deel van die bol. Het astrale licht begint in of is het laagste deel van het ākāśa, en het wordt dichter of minder etherisch of meer gecondenseerd tot zijn meest grove en stoffelijke delen worden bereikt, die we een fysieke bol kunnen noemen. Dus de kroon van het astrale licht is het ākāśa, dat niettemin de grote kosmische spirituele aether is waaruit al de respectieve astrale lichten ontstaan. In dit astrale licht bevinden zich de diverse gebieden of sferen die worden bewoond door entiteiten die in de verschillende bewustzijnstoestanden verkeren, en deze verschillende

gebieden of sferen noemen we nirvāṇa, devachan, kāmaloka, de fysieke bol en avīchi.

Over het astrale licht kan heel wat worden gezegd dat nog niet in onze esoterische of in onze exoterische leringen naar buiten is gebracht, en eens zal ik mijn aandacht hierop moeten richten, omdat ik de leemten, de hiaten, het tekortschieten van deze lering voel; en omdat ik een ruimer begrip van onze leringen bij onze leden nastreef, is het niet meer dan redelijk dat er over het astrale licht meer wordt gezegd.

Ik zou dit eraan willen toevoegen: Een entiteit die in een bewustzijnstoestand verkeert, hoeft niet noodzakelijkerwijs beperkt te zijn tot een bepaalde omvang of grootte. Bewustzijn heeft geen omvang, zodat een entiteit in avīchi kan zijn of in devachan of in nirvāṇa, en toch in omvang niet groter hoeft te zijn dan een mathematisch punt dat positie heeft maar geen omvang. Bewustzijn heeft geen grootte, eenvoudig omdat het in essentie oneindig is, en wordt alleen aan een plaats gebonden door de verblijven of voertuigen door middel waarvan het op dat ogenblik werkt.

Neem bijvoorbeeld Vader Zon. De godheid die we kennen als de zonnegod is een punt zonder afmeting, wanneer hij als een monade van bewustzijn wordt beschouwd. En toch vult deze godheid met haar vitale aura de hele omvang van het zonnestelsel; dat wil zeggen, met een aura – of vitaal fluïdum – die zich uitstrekt tot zelfs voorbij de baan van Neptunus, maar die zijn centrum heeft in of geconcentreerd is rond het centrale punt dat het werkelijke hart van Vader Zon is. De zon die we met onze fysieke ogen zien is de verdichte psychomagnetische en vitale aura van deze zonnegodheid.

Er zijn een aantal belangrijke dingen die in dit verband moeten worden gezegd, en ik moet een keer mijn aandacht hierop richten, al was het maar om de verkeerde opvattingen die enkele van onze studenten nu hebben of gehad hebben recht te zetten. Ik herinner me eens een artikel te hebben gelezen van een vroegere oplettende student – het kan 'Jasper Niemand' zijn geweest, die Mw. Archibald Keightley was in de tijd van Judge. Het heette 'De slapende sferen' – een nogal aantrekkelijke titel omdat het doet denken aan levenssferen, wat min of meer juist is omdat de uitdrukking het beeld oproept van de eivorm van het aurische ei. Maar de fout die deze schrijfster maakte was dat ze dacht dat deze 'slapende sferen' de ego's zelf waren die sliepen en devachanische dromen hadden; en deze gedachte dat ego's etherische sferen zijn is geheel onjuist. Het ego in

devachan kan volkomen dimensieloos zijn, geen grootte of omvang hebben, omdat een ego een monade of bewustzijnspunt is. Daarom spraken de Upanishads van de hindoes gewoonlijk over brahman als *anīyāmsam anīyasām*. Deze uitdrukking in het Sanskriet betekent 'het atomaire van het atomaire', kleiner dan het kleinste. Evenzo spraken ze van brahman als 'groter dan het grootste'. Deze uitdrukkingen klinken als tegenstrijdigheden, maar dat zijn ze niet; het zijn paradoxen. Bewustzijn kan op een en hetzelfde ogenblik groot genoeg zijn om een heel zonnestelsel te bezielen en zelfs nog groter zijn, en toch klein genoeg om een heelal te ontdekken in het hart van een chemisch atoom, en kleiner zijn dan dat chemische atoom.

Trevor Barker – Mag ik een vraag stellen over devachan en kāmaloka – over de devachanische en kāmalokische entiteiten die een plaats moeten hebben in de ruimte, in een of ander deel van het astrale licht? Hoe moet ik deze uitspraak begrijpen in verband met de gebieden en bollen van de planeetketen? Is er enig verband, of niet?

GdeP – Dat is er zeker. Het zou onmogelijk zijn een definitief antwoord te geven, maar ik kan er dit over zeggen. Er zijn devachans en devachans, kāmaloka's en kāmaloka's. Als we in onze exoterische literatuur over 'devachan' of 'kāmaloka' of 'nirvāṇa' spreken, dan zijn dat algemene termen.

Bedenk, ten eerste, dat het menselijke ego na de dood zijn devachanische dromen droomt, dat het in een devachanische staat komt. Het krijgt zijn devachanische ervaringen in wat wij 'de schoot van de monade' noemen – en hier bedoelen we de *spirituele* monade, of nauwkeuriger gezegd, in die straal van de spirituele monade die we de ketenmonade of het hogere ego kunnen noemen. Het kind van de spirituele monade is het hogere ego, en het kind van het hogere ego is het gewone menselijke reïncarnerende ego, dat we in zekere zin het kind van deze bol D kunnen noemen. Deze entiteit, de ketenmonade, trekt zelf in de juiste cyclische volgorde door alle bollen van de planeetketen, maar als ze onze bol D verlaat, zijn haar volgende verblijfplaatsen op de opgaande boog de bollen E, F en G. Intussen slaapt het menselijke ego zijn devachanische slaap, of droomt zijn devachanische dromen, of heeft zijn devachanische rust in de schoot van zijn vader – het hogere ego, de ketenmonade, die door de bollen van de planeetketen reist. Dit keten-ego of zich wederbelichamende ego is, zoals gezegd, het kind of de straal van het spirituele ego. Het bereik van het spirituele ego strekt zich uit over het zonnestelsel, zoals het

bereik van het keten-ego, of het zich wederbelichamende ego, zich over de reeks bollen van de planeetketen uitstrekt, en zoals het bereik van het gewone menselijke ego de zeven wortelrassen omvat die het in de juiste cyclische volgorde van onze bol D doorloopt. Waar ik zojuist op heb gedoeld wordt de binnenronden genoemd.

Ik heb al eerder over de buitenronden gesproken. Het is de spirituele monade of het spirituele ego die de buitenronden doorloopt, dat wil zeggen van planeet naar planeet, of nauwkeuriger gezegd van planeetketen naar planeetketen, gaat.

Ik weet niet of het verstandig is om nu iets meer aan deze opmerkingen toe te voegen, want deze diepzinnige en ingewikkelde leringen kunnen gemakkelijk tot verwarring leiden. Misschien is het beter een schets te geven van de leer in het algemeen, en de bijzonderheden later te geven wanneer zich daartoe een goede gelegenheid voordoet. Op deze manier wordt het denken van de studenten in het begin niet overladen met een veelheid aan details die verbijsterend ingewikkeld zijn.

Maar de andere uitspraak over de posities in de ruimte van de verschillende gebieden van het astrale licht en de entiteiten die ze bewonen is ook volkomen waar, hoewel het een algemene uitspraak is. Nirvāṇa, devachan, kāmaloka en avīchi, zowel als de verschillende gebieden die tussen deze vier in liggen, bevinden zich alle in het astrale licht. Vergeet niet dat het astrale licht een algemene uitdrukking is voor het hele gebied van de hiërarchie van het zonnestelsel, van zijn top of meest geestelijke deel tot zijn meest grove of stoffelijke deel; en dat iedere planeet in het zonnestelsel als het ware een verdicht centrum van het astrale licht is en daarom wordt omringd door een verdicht of meer compact deel van dit algemene astrale licht van het zonnestelsel. Daarom kan men zeggen dat elke planeet in het zonnestelsel haar eigen bijzondere astrale licht heeft – dat in elk afzonderlijk geval een deel is van het algemene astrale licht van het hele zonnestelsel.

Het hoogste deel ervan is de meest spirituele substantie van het zonnestelsel waarvan de juiste benaming de *śakti* of het *ākāśa* is, waarvan mūlaprakriti, of oorspronkelijke natuur of substantie, de bron is. Aan de benedenpool wordt elke stoffelijke bol omringd door het bezinksel van het astrale licht, dat we in het kort de neerslag of de droesem van het astrale licht kunnen noemen.

Neem, om in bijzonderheden te treden, het geval van een elementaar, of een *piśācha*, de Sanskrietterm daarvoor; of het geval van

een astrale *bhūta*, Sanskriet voor wat theosofen een *kāmarūpa* noemen. Zulke entiteiten zijn sterk plaatsgebonden, evenals een fysiek menselijk lichaam dat is, al is het het voertuig van een geestelijk wezen, omdat de *piśācha*, of de elementaar, of ook het kāmarūpische spook grofstoffelijke entiteiten zijn, en daarom hun natuurlijke leefgebied in de grofstoffelijke sferen moeten hebben, zoals de lagere gebieden van het astrale licht onmiddellijk in en om onze aarde. Deze grofstoffelijke sfeer, het bezinksel van kāmaloka, doordringt en omringt de bol, onze aarde, waarop de entiteit het laatst een belichaamd bestaan heeft gehad.

Aan de andere kant vinden entiteiten van een meer etherisch karakter, zoals de devachanī's of nirvāṇī's, hun natuurlijke en passende verblijfplaats of positie in de ruimte in de meer etherische gebieden van het astrale licht waar de invloed van de grove stof natuurlijk slechts zwak wordt gevoeld. Omdat devachan en nirvāṇa werkelijk bewustzijnstoestanden van entiteiten zijn, is het duidelijk dat zulke bewustzijnstoestanden kunnen worden ervaren door hen die deze in een of ander deel van het zonnestelsel zijn binnengegaan. Sommige mensen zijn spiritueel zo verheven dat ze zelfs terwijl ze nog belichaamd zijn in de nirvāṇische toestand kunnen komen, zoals Boeddha dat deed, of Śaṅkarāchārya zou hebben gedaan. Er zijn mensen, en niet weinig, die, hoewel ze zich nog in het fysieke lichaam bevinden, in een soort devachanische droomwereld leven, en bij hun medemensen bekendstaan als dromerige, onpraktische figuren. Maar laatstgenoemde twee klassen zijn uitzonderingen. De werkelijke devachanī en nirvāṇī hebben, wanneer ze zich niet in een lichaam bevinden, hun natuurlijke leefgebied in de meer spirituele delen of gebieden van het astrale licht, waar de monaden thuishoren.

Iedere bol van onze planeetketen, zoals bol E of F, of in de andere richting bol B of C, heeft bovendien zijn eigen avīchi, zijn eigen kāmaloka en eveneens zijn eigen speciale toestanden van het astrale licht dat hem omringt, die daarom het geschikte verblijf vormen van entiteiten die bij hun dood bij het verlaten van die bol het bij hen passende devachan ingaan.

Barker – Dus als ākāśa het hoogste deel van het astrale licht is, omvat dit dan een aantal of alle kosmische gebieden? Liggen de kosmische gebieden tussen het laagste van het astrale licht en het hoogste van ākāśa, of is dit maar één gebied?

GdeP – De kosmische gebieden komen overeen met wat we in het

algemeen de zeven of tien gebieden van het astrale licht kunnen noemen, waarvan het hoogste ākāśa is en het laagste het fysieke of meest stoffelijke gebied, of nauwkeuriger gezegd, ze stellen deze samen. Elk van de kosmische gebieden – dat betekent alle zeven (of tien) gebieden van het zonnestelsel – heeft zijn eigen ondergeschikte zeven gebieden of sferen. Maar het astrale licht, beschouwd als een algemene uitdrukking voor de structuur van de natuur, strekt zich uit van het hoogste kosmische gebied van het zonnestelsel tot het laagste, het meest grove, dus door alle zeven of in feite tien gebieden van het zonnestelsel, en elk van die gebieden heeft zijn eigen deel van het algemene astrale licht. Daarom is ieder van die gebieden onderverdeeld in zeven subgebieden. Op ieder kosmisch gebied hebben de bollen hun eigen ondergeschikte toestanden van het astrale licht waarin de entiteiten hun nirvāṇa, devachan, kāmaloka en avīchi kunnen hebben.

Misschien kan het beter worden geïllustreerd door te denken aan de zeven (of tien) gebieden of beginselen of samenstellende elementen van de menselijke constitutie. Ieder van deze beginselen of elementen heeft zijn eigen prāṇa, zijn eigen vitale aura, en toch is de hele constitutie doordrongen van de aura van die volledige constitutie – van de ātman tot het sthūlaśarīra. Met andere woorden er loopt één levensenergie door de zeven beginselen, maar elk beginsel heeft zijn eigen deel van deze levensenergie, en dit deel wordt gekleurd door of heeft de eigenschap van dat beginsel door middel waarvan die energie zich uitdrukt.

Ik zou hieraan willen toevoegen dat de Sanskrietwoorden *śakti* (energie, kracht), *māyā* (illusie) en *prakriti* (de voortbrengende of vruchtbare natuur) bijna synoniem zijn. Deze drie termen verwijzen echter naar drie verschillende aspecten van het ene kosmische mūlaprakritische element: het substantiële deel, dat wat de dingen voortbrengt of tot geboorte brengt, noemen we *prakriti*; het energie- of krachtdeel kunnen we *śakti* noemen; en het derde deel of *māyā* van dit kosmische element kunnen we beschouwen als het illusie-voortbrengende deel van het kosmische element. Om nog nauwkeuriger te spreken zouden we kunnen zeggen dat mūlaprakriti de moederstof of oorspronkelijke substantie is, en dat we haar drie aspecten of manieren om zich te ontwikkelen kunnen aanduiden met de woorden śakti, prakriti en māyā.

Barker – Is er een verband tussen deze drie en de drie guṇa's?

GdeP – Ja, in algemene zin kunnen de drie guṇa's eveneens worden ingedeeld bij deze drie voortbrengselen van mūlaprakriti. Maar we zouden ook moeten bedenken dat de drie guṇa's meer in het bijzonder van toepassing zijn op de toestanden waarin belichaamde entiteiten verkeren, en verder dat elk van deze hierboven genoemde aspecten in zichzelf de drie guṇa's of vormen of eigenschappen bevat. Iedere belichaamde entiteit – en zover ik weet is hierop geen enkele uitzondering – heeft drie eigenschappen: sattva, rajas en tamas, die gewoonlijk worden vertaald met 'waarheid' of 'werkelijkheid', 'kracht' of 'hartstocht', en 'traagheid' of 'duisternis'. Dit zijn de drie guṇa's: sattvaguṇa, rajoguṇa, tamoguṇa. In één opzicht kan men śakti, māyā en prakriti misschien de drie guṇa-aspecten van het kosmische mūlaprakritische element noemen, maar ik zou het zelf liever niet op die manier willen stellen. Ik zou eerder zeggen dat ieder van deze drie aspecten – śakti, prakriti, māyā – van het kosmische element zijn eigen triguṇa of drie guṇa's heeft.

De filosofische gedachte hierachter is dat de drie guṇa's of eigenschappen universeel van karakter zijn en in de structuur van het kosmische bestaan overal een rol spelen; zoals we ook in de driedimensionale wereld van gemanifesteerd bestaan moeten spreken van lengte, breedte en diepte of dikte. Het is duidelijk dat deze drie manieren van meten inherent zijn aan driedimensionale manifestatie, niet alleen in het algemeen, maar ook in het bijzonder, niet alleen in de kosmos maar ook waar het belichaamde entiteiten betreft. Zo is het ook met de drie guṇa's. De drie eigenschappen van werkelijkheid of spiritueel evenwicht, kracht of activiteit, en stoffelijkheid of traagheid, vindt men overal, zowel in het heelal in het algemeen als in belichaamde entiteiten. We kunnen śakti, prakriti en māyā misschien beter beschouwen als de drie manieren waarop het bewustzijn van de mens het heelal beschouwt. Door een beetje na te denken zal deze vrij ingewikkelde filosofische gedachte enigszins duidelijk worden.

In dit verband is de volgende gedachte interessant. Ik geloof dat het een kapitale fout zou zijn tamas altijd als kwaad te beschouwen, zoals enkele mensen ten onrechte denken; of rajas altijd als verkeerd; of sattva onveranderlijk als wat men 'goed' noemt. In feite komen de drie guṇa's in de natuur zelf helemaal niet op die manier voor. Traagheid, bijvoorbeeld, kan soms van nut zijn, wanneer het stabiliteit, standvastigheid of vastberadenheid betekent; zoals traagheid anderzijds soms volkomen verkeerd kan zijn als het een afkeer van

vooruitgang betekent, of onveranderlijk vasthouden aan stoffelijke in plaats van geestelijke zaken. Het is bijvoorbeeld heel belangrijk het denken standvastig op één punt gericht te kunnen houden. Staat het denken onder heerschappij van rajoguṇa, dan is het in voortdurende beweging, en gaat dan van de ene gedachte naar de andere, en is altijd ontevreden. Wordt het door sattva beheerst, dan is het vredig, kalm, het ziet helder, het is in rust, want het is in evenwicht. Het kan al dan niet in beweging zijn, al dan niet stabiel zijn, hoewel het waarschijnlijk beide aspecten laat zien, want deze drie guṇa's zijn geen absoluten die van elkaar gescheiden zijn, maar gaan in elkaar over.

Dus in de eigenschap sattva hebben we het sattva-sattva, het rajas-sattva en het tamas-sattva. Evenzo hebben we in de eigenschap rajas het sattva-rajas, het rajo-rajas en het tamo-rajas. En ten derde hebben we in die van tamas het sattva-tamas, het rajas-tamas en het tamas-tamas. Dit zal duidelijk worden als u bedenkt dat in tamas, bijvoorbeeld, uw denken niet alleen maar vast en stabiel kan zijn, en tegelijkertijd zonder enige beweging en enige eigenschap van werkelijkheid. Het is onmogelijk deze eigenschappen geheel van elkaar te scheiden, want ze zijn onontwarbaar met elkaar verweven, en het is voor elk van de drie onmogelijk zonder de andere twee te bestaan. Alle drie de eigenschappen of elementen van het karakter zijn nodig om de volledige mens, of een volledige entiteit van welk soort of type ook, voort te brengen.

Een eenzijdige ontwikkeling van of een te grote nadruk op een van deze drie guṇa's is gevaarlijk. Als bij iemand bijvoorbeeld de sāttvische eigenschap betrekkelijk inactief is, mist hij onderscheidingsvermogen, visie, inzicht; hij mist kalmte en vrede. Als anderzijds de rajoguṇa in hem betrekkelijk inactief is, dan ontbreekt het hem aan energie, gedrevenheid en daadkracht, maar deze zijn hard nodig voor een volledig of volmaakt mens. Is de tamas-eigenschap in hem betrekkelijk inactief, dan ontbreekt het hem aan stabiliteit, standvastigheid of doelgerichtheid; het ontbreekt hem aan traagheid in de goede zin van het woord. De natuur is uit deze eigenschappen of guṇa's opgebouwd, en alle drie zijn nodig om een volmaakt mens voort te brengen, maar al deze drie eigenschappen moeten door het geestelijke bewustzijn worden beheerst.

Ik spreek hier met grote terughoudendheid, want het is zelfs in onze eigen esoterische studies een punt van discussie, maar ik ben geneigd te geloven dat deze drie guṇa's, althans wat hun actieve werking betreft, veeleer tot de zeven gemanifesteerde gebieden van het

heelal behoren dan tot alle tien gebieden, en dat de hoogste drie gebieden, die de hele reeks van tien completeren, boven de invloed van de drie guṇa's staan. Daarom is de god in de mens, of de goddelijke geest in hem, meester over de drie guṇa's in plaats van daaraan onderworpen te zijn. Hij is ook meester over de sāttvische eigenschap, omdat het duidelijk moet zijn dat zelfs vrede, rust en kalmte, visie, zelfs onderscheidingsvermogen en inzicht door het hoogste geestelijke bewustzijn moeten worden beheerst, waaruit ze tenslotte alle zijn voortgevloeid.

In onze esoterische en zelfs in onze exoterische literatuur is vaak gezegd dat het zich voortdurend overgeven aan slechte daden en het leiden van een slecht leven, leidt tot het verlies van de ziel, en dat het zich voortdurend wijden aan goedheid, zuiverheid en deugdzaam handelen, aan aspiratie en liefde, leidt tot eenwording met de innerlijke god. Beide zijn het gevolg, hoewel in lijnrecht tegenovergestelde richtingen, van dezelfde natuurwet, de wet van aantrekking – of misschien nauwkeuriger van psychomagnetische aantrekking – en afstoting; een van de manifestaties van die universele orde van de natuur die we aantrekking en afstoting kunnen noemen, of waarnaar we kunnen verwijzen met de termen haat en liefde van de grote Griekse filosoof Empedocles, of met de omschrijving 'de wet van de tegengestelden', of van de tegenpolen.

Een Vedische commentator, Yāska, zegt in zijn *Nirukta* 10:17, of commentaar op een van de Veda's: *Yadyad rūpam kāmayate devatā, tattad devatā bhavati*, een gedachte die ook bij ons bekend is in de uitdrukking: 'Zoals een mens denkt, zo is hij.' Deze Sanskrietzin betekent: 'Naar welke vorm (of welk lichaam) een godheid ook verlangt, die vorm (of dat lichaam) wordt die godheid.' Daarin ligt een wereld van occulte betekenis. Het is een van de meest occulte beweringen die ik ooit heb gelezen. Als u iets verlangt, uw zinnen erop zet, uw wil en uw bewustzijn en daarom uw vitale stromen erop richt, betekent dit dat u uw ziel erin legt en dus uw ziel ermee identificeert. U identificeert uw bewustzijn ermee; uw bewustzijn begint synchroon te trillen met dat waarnaar het verlangt, en daarom met datgene waarmee het tenslotte één wordt. Met andere woorden, u maakt uw bewustzijn één met wat u voortdurend verlangt, en dit betekent dat u het tenslotte zult krijgen. Dus: als u naar kwaad doen verlangt, er vurig naar verlangt, zult u na verloop van tijd slecht worden, omdat u uzelf

verbindt met een entiteit die voor uw denken, misschien onbewust, de belichaming is van het doel waarop u uw denken en ziel heeft gericht. Daarom wordt u één met die entiteit, u wordt het werkelijk, wordt een deel van haar vitale bestaan. Om met de christenen te spreken, als u de duivel liefheeft, zult u die worden.

Als de verlangens van een mens daarentegen opwaarts en naar binnen gericht zijn, naar de god in hem, dan volgt hij het pad dat de werking en vrije loop van de natuur ons normaal gebiedt te volgen, omdat we nu op de opgaande boog zijn, op weg naar onze hereniging met de geest aan het einde van de zevende ronde. Door dit te doen werken we met de geestelijke natuur mee, en worden we één met de god in ons, en dat betekent ook dat we één worden met de zonnelogos en *tenslotte worden we die zonnelogos*, worden we een deel van het vitale wezen ervan. Om de onjuiste uitdrukking van de gewone westerse vertalers van de hindoegeschriften te gebruiken: we worden 'opgenomen in Brahmā'. Dit betekent niet het volledige verlies of de vernietiging van de monade, omdat zo'n vernietiging eenvoudig onmogelijk is. De monade is eeuwig, omdat ze in essentie een deel is van het geestelijke zijn van de logos zelf. Als we vurig verlangen in de levensessentie van de god in ons te leven, dan worden onze trillingen één met die van de god, die op hun beurt bijna identiek zijn aan de levenstrillingen van de derde of gemanifesteerde zonnelogos van het zonnestelsel. Dit betekent: nirvāṇa binnengaan. Als u zich daarentegen verenigt met het kwaad en dus steeds verder gaat naar de absolute stof, dan betekent dit avīchi en het daaruit voortvloeiende verlies van de ziel als een onafhankelijk spiritueel wezen.

Let eens op de verbazingwekkende reeks gedachten die we in deze leer vinden. Door ons te vereenzelvigen met de logos bereiken we zelfbewuste onsterfelijkheid. Vereenzelvigen we ons met het kwaad, dan leggen we – omdat die vereenzelviging een teruggang betekent die ingaat tegen de vooruitgaande evolutiestroom – tenslotte de oorzaak voor het verbreken van de gouden draad die ons met onze goddelijke monade verbindt, en worden we verloren zielen. Uiteindelijk worden we opgenomen in de *entiteit van het kwaad* waarnaar we zo hebben verlangd en waarmee we ons tenslotte hebben geïdentificeerd. U zou me kunnen vragen: Welke entiteit bedoelt u? Mijn antwoord is: Het doet er niet toe welke entiteit precies. Er hoeft niet één in het bijzonder te worden genoemd. Het heelal is vol menigten entiteiten, goede, slechte en neutrale; en ieder mens behoort tot de levensstroom van een leger entiteiten, goede, slechte en neutrale.

Dit is de werkelijke basisgedachte, de werkelijke leer, en daarom de werkelijke verklaring enerzijds van wat een verloren ziel is en anderzijds van wat het één worden met de logos – dat betekent het bereiken van nirvāṇa – inhoudt.

Er is nog een derde geval, dat echter tot de tweede klasse behoort als een speciaal geval van de algemene regel. Dat betreft de zwarte magiërs die niet alleen blindelings de vernietiging tegemoet gaan zoals de verloren zielen, maar die zelfbewust en weloverwogen het kwaad kiezen, en het verheerlijken. In dit geval is het niet een 'opgaan in' een elementale energie-substantie van het heelal, zoals in het geval van de verloren zielen, maar een éénworden met of opgaan in een min of meer gevorderde of niet gevorderde planeetgeest – een van die entiteiten die HPB 'niet-gevorderde planetariërs' noemde. De hindoes zouden hen een klasse van deva's noemen, en terecht, hoewel die omschrijving geen voldoende verklaring geeft. De zwarte magiër vereenzelvigt zijn bewustzijn tenslotte met het zielenbewustzijn van zo'n niet-gevorderde planeetgeest en wordt er één mee; hij leeft erin en ontvangt daarom een quasi-onsterfelijkheid als een samenstellend deel van het bewustzijn van deze niet-gevorderde planeetgeest. Ik zeg 'quasi-onsterfelijkheid' want wanneer het manvantara eindigt, verdwijnt de planeetgeest natuurlijk uit het gemanifesteerde bestaan en verschijnt pas opnieuw na het einde van de pralaya als het nieuwe kosmische manvantara begint.

De belangrijke conclusie die we uit deze lering moeten trekken, is dus de volgende: Wat we liefhebben, waar we vurig naar verlangen, zullen we eens verkrijgen als we in onze liefde ervoor en in ons verlangen ernaar volharden. U ziet onmiddellijk dat het enorm belangrijk is om aan onze liefde en ons verlangen de juiste richting te geven. De regel die in de lering tot uitdrukking wordt gebracht werkt in beide richtingen: omhoog naar de geest en omlaag naar de stof. Maar wij mensen, als zelfbewuste entiteiten met tenminste een beetje vrije wil, verbinden onszelf met de ene of de andere van de beide stromen, en we doen dat met onze bewuste wil. Wij maken de keuze.

Om de leer verder toe te lichten kan misschien nog het volgende worden gezegd. We zijn nu nog maar in de vierde ronde van het tegenwoordige mahāmanvantara van de planeetketen; en in de volgende of vijfde ronde zal de grote of laatste of beslissende morele keuze door ons als zelfbewuste entiteiten moeten worden gemaakt, wanneer het mānasische vermogen in ons zal moeten besluiten of het zich opwaarts richt naar de geest of niet. Een van de meesters heeft

geschreven dat miljoenen bestemd zijn op het moment van de keuze om te komen.

Barker – En wat betekent dat?

GdeP – Het betekent dat hun kansen om spiritueel en intellectueel te evolueren voor het resterende deel van het planetaire mahāmanvantara voorbij zijn omdat ze niet in staat zijn 'het te halen', en met succes de opgaande boog te beklimmen. Die niet-geslaagde kandidaten voor quasi-onsterfelijkheid zijn mislukten voor dat mahāmanvantara; en de reden is dat ze van binnenuit nog niet genoeg zelfbewuste spirituele energie hebben ontwikkeld om hen omhoog te stuwen gedurende de twee resterende ronden (bedenk dat we nu over de vijfde ronde spreken), zodat ze aan het einde van de zevende ronde de school van het leven kunnen verlaten als volledig ontwikkelde dhyān-chohans. Ze zullen hetzelfde lot ondergaan dat de dieren wacht tijdens het laatste deel van deze vierde ronde. Ze zullen rustig uit het gemanifesteerde leven verdwijnen, en in een onbewuste toestand komen, wat echter niet precies een nirvāṇa is, noch een devachan. Het is voor deze bijzondere entiteiten die we mislukten noemen een toestand van volkomen onbewustheid, en daarin blijven ze als punten van gekristalliseerd bewustzijn tot de volgende planeetketen, het planetaire kind van deze keten, wordt gevormd. Dan zullen deze mislukten worden teruggebracht naar de rivier van planetaire evolutie en hun deel van het kosmische werk op zich nemen en een nieuwe kans krijgen; maar ze zullen omkomen of beter gezegd verdwijnen voorzover het de rest van dit huidige mahāmanvatara betreft.

Barker – Is dat te vergelijken met een entiteit die niet genoeg geestelijke veerkracht heeft om ervoor te zorgen dat ze na de dood in devachan wordt geboren?

GdeP – Het lijkt er veel op, alleen zou ik niet zeggen dat een entiteit ervoor zorgt dat ze in devachan wordt geboren. Entiteiten komen in die bepaalde bewustzijnstoestand die devachan wordt genoemd. Devachan is een verandering van bewustzijn, en is op zichzelf geen plaats.

Barker – Maar gebeurt dat in een grotere cyclus?

GdeP – Ja, precies, in een grotere cyclus.

Mw. L.J. Manning-Hicks – Betekent dit hetzelfde als 'teruggaan naar de werkplaats van de natuur'?

GdeP – Nee, die lering verwijst alleen naar verloren zielen. Bedenk dat een 'verloren ziel' niet een verloren geest, of een verloren monade is. Het betekent dat de menselijke ziel die zo moeizaam gedurende vele, vele levens is opgebouwd, elke kans heeft verloren om als een identieke ziel in de toekomst te evolueren, omdat ze de voorkeur heeft gegeven aan het kwaad, aan de stoffelijke gebieden boven de geestelijke; ze heeft zich vereenzelvigd met de stof. Zo'n ziel die zich omlaag begeeft naar vernietiging, houdt van de stof, ze wordt bekoord door de stof; en daarom wordt ze van nature aangetrokken tot en vereenzelvigt ze zich met de stoffelijke gebieden. Door zich daarmee te identificeren wordt zo'n ziel die zwaar is van de stof een deel van hun stoffelijke leven en moet daarom de bestemming van deze stoffelijke gebieden volgen. Wanneer het manvantara eindigt – of het kan ook lang vóór die tijd zijn – zullen de psychische levensatomen die deze ziel samenstellen worden verspreid, en op die manier een verloren ziel worden. Intussen zullen deze verspreide levensatomen in de werkplaats of het laboratorium van de natuur telkens weer worden vermalen. Maar de bevrijde monade staat voor de krachtsinspanning om uit haar eigen schoot een nieuw zielenkind, een nieuwe menselijke babyziel, een nieuwe menselijke monade voort te brengen. Zo'n verschrikkelijk geval vertraagt de evolutie van de monade op haar eigen gebied, omdat ze vanuit zichzelf opnieuw een menselijke ziel moet evolueren. Terecht wijst HPB erop dat het iets verschrikkelijks is door het tijdverlies, en ook door het psychospirituele lijden dat de degenererende of gedegenereerde ziel moet doormaken als ze haar uiteindelijke ontbinding tegemoet gaat. Eonen en eonen kunnen voorbijgaan vóór de monade zal zijn waar ze tevoren was – volstrekt niet wat haar eigen zuiverheid betreft, die smetteloos is, maar wat betreft het vanuit zichzelf tevoorschijn brengen van een nieuw mānasisch kind, en het trainen daarvan om een menselijk ego te worden zoals het ego dat verloren is gegaan.

Ook de zwarte magiërs, zij die volharden in hun kwalijke praktijken, zullen na verloop van tijd verloren zielen worden. Het onderscheid tussen die twee is dat een verloren ziel geen zwarte magiër hoeft te zijn, maar slechts iemand is die door innerlijke zwakheid de voorkeur geeft aan de gebieden van de stof boven die van de geest, en daarom tot die gebieden van de stof wordt aangetrokken en uit-

eenvalt – in plaats van tot vrede te komen zoals dat gebeurt met de met succes evoluerende menselijke monaden of zielen.

Edith Norman – Wilt u wat dieper ingaan op wat u tevoren zei: 'Zoals de dieren zullen doen in de vierde ronde'?

GdeP – Ja. Ik verwees toen naar het feit dat de 'deur naar het mensenrijk' halverwege de vierde ronde werd gesloten; dit punt halverwege werd bereikt in het midden van de periode van het vierde grote onderras van het vierde wortelras. Dit is een andere manier om te zeggen dat die dierlijke monaden die toen niet min of meer waren vermenselijkt door vanuit zichzelf hun ingeboren menselijke vermogens en krachten naar buiten te brengen, moesten wachten tot de volgende planeetketen werd gevormd vóór ze het mensenrijk konden binnengaan. Voor de rest van het leven van deze planeetketen, dit is gedurende de volgende drieënhalve ronden, zal daarom geen dier het mensenrijk binnengaan, met als enige uitzondering de mensapen en misschien enkele van de hogere apen. Voor de mensapen geldt dit alleen om de reden die u in *De Geheime Leer* heeft gelezen, namelijk dat ze bepaalde menselijke elementen in zich hebben als gevolg van de zonde van de verstandeloze maar niettemin 'menselijke' wezens van het vroege derde wortelras, en ook van het latere derde ras. Toen herhaalden bepaalde onontwikkelde of primitieve volkeren van het vierde wortelras de zonde met de nakomelingen van het eerste vergrijp; en deze latere misdaad, die ditmaal relatief volledig bewust werd begaan, bracht de voorouders van de mensapen voort. Dit laatste gebeurde tijdens het Eoceen of misschien tijdens het vroege Mioceen.

Arie Goud – Als de mensapen, tenminste enkelen ervan, in de loop van deze levenscyclus of dit manvantara het mensenrijk zullen binnengaan, en als enkele miljoenen mensen op het moment van de keuze in de vijfde ronde zullen mislukken waarbij hun evolutionaire vooruitgang zal worden opgeschort tot de volgende planetaire levenscyclus, moeten we dan concluderen dat de mensapen betere kansen hebben dan die toekomstige mensen?

GdeP – Dit is een nieuwe en diepzinnige vraag. Mijn indruk is dat ze meer de kans zullen hebben om een juiste beslissing te nemen om hun evolutie voort te zetten dan anderen in wie het kāma-manas hoger ontwikkeld zal zijn, omdat ze argeloos zijn. Het element in de mens dat hem het verkeerde pad doet volgen is het vermengen van

verstand en begeerte, kāma-manas. Als de mensapen tegen het einde van deze ronde tot menselijkheid komen, het mensenrijk binnengaan – en onze meesters, of tenminste enkelen van hen, geloven dat dit het geval zal zijn – zullen ze relatief onschuldig zijn aan de zware karmische last van het kwaad dat in het verleden is gedaan en waarmee veel mensen ook nu nog belast zijn. Daarom zullen ze als kleine kinderen zijn die door hun betrekkelijke onschuld zelfs daar binnengaan waar heiligen toegang hebben, om in christelijke termen te spreken; en zo zullen ze de 'bewakers' voorbijgaan die aan gewone mensen die geen goed leven hebben geleid, de toegang zouden weigeren.

Als in de vijfde ronde het moment van keuze aanbreekt, zal het een keus op een veel hoger verstandelijk gebied zijn dan die in deze ronde op het punt halverwege de periode van het vierde wortelras toen de deur naar het mensenrijk zich sloot. In de vijfde ronde betekent het moment van keuze dat er voor dit huidige mahāmanvantara ogenblikkelijk zal worden beslist of de monaden al dan niet het pad van de rechterhand van voortgezette vergeestelijking zullen kiezen tot aan het einde van de zevende ronde; of dat de roep van de stof zo krachtig zal zijn dat ze bij de keuze het pad van de linkerhand zullen nemen, en zo hun onmacht of onvermogen zullen tonen om het pad van de geest te volgen langs de opgaande boog. Kiezen ze het pad van de linkerhand of van de stof, dan zullen ze tijdens de rest van de vijfde ronde geleidelijk uitsterven omdat ze niet in staat zullen zijn in de groep te blijven die steeds hoger klimt in spiritualiteit. Door op die manier uit te sterven zullen ze als het ware een quasi-nirvāṇa binnengaan waarin die ego's tot de volgende planeetketen moeten blijven, en dan zullen ze nieuwe kansen krijgen en in feite de verst gevorderde menselijke elementen vormen, of tenminste een van de families van de verst gevorderde mensen, in de evolutie van de nieuwe planeetketen.

Als de mensapen, en misschien ook enkele van de hogere apen, tegen het einde van deze ronde het menselijke stadium bereiken, en dat betekent op deze vierde bol D, dan betekent dit niet dat ze dan de gelijken van de mensheid van die tijd zullen zijn. Integendeel, ze zullen op primitieve mensen lijken, maar van een eenvoudig, onbezoedeld type, met betrekkelijk weinig slecht karma dat op hen drukt. Het is heel moeilijk dit alles te beschrijven omdat het iets is dat tot nog toe op aarde onbekend is en pas over miljoenen en miljoenen jaren tijdens het zesde en het zevende wortelras op deze bol in deze ronde zal plaatsvinden.

Maar als u zich een ras van primitieve mensen kunt voorstellen dat leeft in de 'Eeuw van Saturnus', in de zogenaamde Saturnische periode van onschuld en eenvoud, betrekkelijk onbelast door zonde en betrekkelijk onbesmet door een zware last van slecht karma, dat bovendien de bereidwillige, bijna automatische dienaren wil zijn van de ware mensheid van die tijd – dan zult u misschien enig idee krijgen van het beeld dat ik u probeer te schilderen. Als de mensapen en hogere apen het menselijke stadium in deze ronde werkelijk bereiken, zullen ze vanaf dat ogenblik beginnen in aantal toe te nemen en zich gaan vermenigvuldigen – natuurlijk binnen de grenzen van het relatief kleine aantal monaden dat we nu de mensaap-monaden kunnen noemen. Al de andere dieren die nu op aarde zijn, of beter gezegd hun toekomstige afstammelingen, zullen langzaam uitsterven vóór deze ronde op deze bol haar einde bereikt, eenvoudig omdat de dieren niet in staat zullen zijn langs de opgaande boog omhoog te gaan tijdens het zesde en het zevende wortelras op deze bol.

Ik denk dat de miljoenen die helaas zullen omkomen wanneer het keuzeogenblik op deze aarde in het vierde wortelras van de vijfde ronde op bol D aanbreekt, die menselijke niet-gevorderde rassen zullen zijn die nu op aarde leven en die wij van de verder gevorderde families van de menselijke soort de primitieve stammen van onze tijd noemen. Ongetwijfeld zullen er ook grote aantallen minder gevorderde monaden in onze eigen hogere mensheid zijn, ik bedoel zelfs onder Europeanen en Aziaten, die ook zullen falen bij het maken van de juiste keuze. Het zal duidelijk zijn dat het bijzonder moeilijk is om vaste scheidslijnen te trekken tussen diegenen die wel en diegenen die niet erin zullen slagen voorbij het kritieke punt van keuze in de vijfde ronde te komen. Maar zeker is dat in de vijfde ronde miljoenen mensen niet in staat zullen zijn om die keuze te maken, het pad van de rechterhand te volgen, en zich spiritueel te blijven ontwikkelen en dus met succes opwaarts te evolueren langs de opgaande boog.

Toch is er in het dier alles wat er in de mens is: elk monadisch bewustzijnscentrum, alle upādhi's, 'bases', energieën, van het supergoddelijke tot de gebieden lager dan het aardse. De dieren hebben ze alle maar in de mens zijn sommige ervan ontwaakt, min of meer actief, terwijl in het dier deze bijzondere vermogens nog niet zijn ontwaakt, nog niet actief zijn. Het vuur van zelfbewustzijn begint in de mens te werken, terwijl er in het dier geen werkelijk zelfbewustzijn is, dat wil zeggen geen beschouwend bewustzijn. De mensapen zijn de enig mogelijke uitzondering. Onder hen zijn er ook nu enkele vluch-

tige tekenen dat een lage graad van quasi-menselijke elementalen – dat betekent de hoogste diersoorten die neigen naar de menselijke staat – bezig zijn in de mensapen te incarneren, en misschien ook in de hoogste apen. Zoals u ziet is het werkelijk heel moeilijk een vaste scheidslijn te trekken.

Barker – De keuze zal bijna geheel afhangen van datgene waarop we ons hart en ons denken hebben gericht. Daarom is het bijna de belangrijkste lering, in ieder geval een van de belangrijkste leringen, waarover we kunnen nadenken, want onze eigen toekomstige vooruitgang is volkomen daarvan afhankelijk, en daardoor scheppen we onze kansen voor de toekomst.

GdeP – Volkomen juist, en niet alleen onze eigen toekomstige kansen maar ook die van de mensen met wie we in aanraking komen kunnen door ons ten kwade of ten goede worden beïnvloed en worden dat ook. We leven niet voor onszelf alleen. Ik geloof dat wij mensen niet beseffen hoe sterk de invloed is die we ten goede of ten kwade op elkaar hebben, die bestaat uit de voortdurende uitwisseling van ideeën en de reacties daarop die in veel gevallen bijna beslissend kunnen zijn voor het toekomstige lot van een ziel. Ik dacht enkele ogenblikken geleden juist daaraan toen ik verwees naar een aanhaling van de vedische commentator Yāska: Waarnaar een entiteit aanhoudend verlangt – een godheid of devatā staat er, maar het woord is toch van toepassing op iedere entiteit, omdat het meest innerlijke deel van ons, het goddelijke in ons, tot het hogere devarijk behoort – dát wordt die entiteit.

H. Oosterink – Is verbeeldingskracht niet het beste vermogen om te kunnen groeien?

GdeP – De verbeelding kan ons verheffen of verlagen, kan ons verheffen tot de goden, omdat ze een deel is van de werking van de kāraṇopādhi, het 'oorzakelijk orgaan' in ons, dat wat ons ertoe brengt iets te ondernemen. Een deel ervan is het vermogen zich beelden te vormen, verbeeldingskracht genoemd; en ik denk dat de meeste mensen meer kwaad doen door het stimuleren van het kwaad in het denken door toe te geven aan slechte beelden en verkeerde gedachten dan door enige andere oorzaak. Door de slechte voorstellingen die we in ons denken maken laten we ons beïnvloeden en worden we verlaagd. Op eenzelfde manier verheffen we ons door in ons denken

beelden en voorstellingen te vormen van mooie dingen, van grootse en verheven ideeën, taferelen, panorama's en gedachten.

Barker – Is het niet hoofdzakelijk uit een verlangen om één te worden met dat waarop we ons hart richten, dat onze wil in actie komt?

GdeP – Heel juist.

Oosterink – Wat is de oorzaak van die verbeelding, of wat brengt een mens ertoe die verbeeldingskracht te gebruiken, waardoor we hetzij het hogere hetzij het lagere gaan nastreven? Is dat niet de wil?

GdeP – Nee, ik zou niet zeggen dat de wil de oorzaak is van ons verlangen om ons te verheffen, maar de wil is het instrument waarmee we ons een weg banen. We besluiten iets te doen op basis van de kāraṇopādhi in ons – en de verbeelding is een van de vermogens daarvan – die voortdurend door ons heen werkt en ons ideeën geeft of de impulsen om ideeën te vormen; en hierdoor wordt de wil geprikkeld en gestimuleerd, en de wil is een functie van het hogere manas.

Door de boeddha in ons, door de werking van het buddhi-beginsel, wordt een mens tot een menselijke christus of menselijke boeddha, wat we een menselijke god kunnen noemen. Door de werking van kāma-manas in ons, daarentegen, worden we omlaag gestuwd, tenzij het streng wordt beheerst en opwaarts wordt geleid. Als we met succes kāma-manas beheersen dan nemen we de teugels in handen van een schitterende stuwkracht – dan hebben we een schitterende bron van energie die we kunnen benutten. Maar de oorzaak van onze verheffing is een vurig verlangen in het hogere deel van ons om terug te keren naar zijn eigen ingeboren hogere spirituele gebieden. De pelgrim die zijn omzwervingen maakt in deze lagere gebieden van de stof verlangt naar zijn geestelijk thuis terug te keren. Dit is de werkelijke betekenis van het nieuwtestamentische verhaal van de verloren zoon die zich voedde met de schillen die de zwijnen eten tot hij op een dag tot zichzelf zei: 'Ik zal opstaan en tot mijn Vader gaan.' De verloren zoon of rondtrekkende pelgrim is daarom geheel vervuld van een goddelijk verlangen of heimwee naar zijn eigen geestelijke gebieden; en vanaf dat ogenblik begint de pelgrim zich te verheffen.

Het vermogen of de essentie van de individualiteit, onze monadische kern, ligt in het buddhi-beginsel. In de werking van het buddhi-beginsel ligt onze kracht om ons bewustzijn te bevrijden, om gebruik

te maken van hpho-wa, dat wil zeggen het māyāvirūpa te projecteren. Het buddhi-beginsel is nog onvoldoende bestudeerd, ongetwijfeld omdat het in onze boeken onvoldoende is beschreven. De reden is dat het een moeilijk te begrijpen beginsel is, en de bestudering ervan behoort in feite tot de esoterische cyclussen van ons denken.

Ik heb in enkele van onze exoterische boeken gelezen dat het kāma-beginsel ons omlaag doet gaan. Dat is niet helemaal waar, omdat het de indruk wekt dat het kāma-beginsel in essentie slecht is en is voortgekomen uit de stof, en deze gedachte is volkomen onjuist. Het kāma-beginsel heeft zowel een goddelijke kant als wat wij mensen een slechte kant noemen. Om het nog exacter te formuleren, kāma is een beginsel dat *moet* worden gebruikt – maar op de juiste manier. Het geeft ons de stuwkracht die we nodig hebben om in wijsheid en ontwikkeling zelfbewust vooruit te gaan. Bijvoorbeeld, het hele verlangen van de verloren zoon of rondtrekkende pelgrim om naar zijn 'Vader' terug te keren komt voort uit de werking van kāma in buddhi, dat wil zeggen dat gedeelte van de zevenvoudige buddhi dat kāma-buddhi is.

[Luiden van de gong. Stilte]

Supplement

Verleden, heden, toekomst 11 januari 1938

GdeP – Een schitterend oud gezegde uit het occultisme dat van grote betekenis is, luidt: verleden, heden en toekomst zijn zowel afzonderlijk als gezamenlijk illusies. Ze zijn slechts aspecten van het eeuwige Nu. Daarom zijn verleden, heden en toekomst één en lijken ze alleen maar verschillend omdat wij in het gebied van de tijdsillusie leven.

Een eikel, bijvoorbeeld, heeft zijn verleden in zich dat hem heeft gemaakt tot wat hij nu is. Hij is zelf in het heden, maar dit heden is de schoot van de toekomst, en uit die eikel zal, omdat hij is wat hij is, een eik groeien. Die eik bevindt zich nu in die eikel. De toekomst ligt daarin. Als de toekomst van die eik niet in die eikel lag, zou die eikel van alles kunnen voortbrengen, of misschien doodgaan. Hij zou misschien een radijs kunnen voortbrengen, of een mensenkind, of een ster, of eenvoudig een gasontploffing. Dat doet hij niet. Hij brengt een eik voort. Alle eikels brengen eiken voort. Daarom heeft de eikel verleden, heden en toekomst allemaal tegelijk in zich. En toch groeit die eikel, hij lijkt niet op een andere eikel, hij is een individu. Hij is een eenheid, hij heeft zijn eigen svabhāva. Waarom is dit zo? Omdat die eikel een individu is, een uitdrukking van een individuele monade, een uitdrukking van de svabhāva van die individuele monade, van haar leven, haar jīva die op de verschillende gebieden wordt vertegenwoordigd door wat de prāṇa's worden genoemd.

Neem als voorbeeld een mens. Van zijn ātman tot zijn sthūlaśarīra of fysieke lichaam is er slechts een grote hoeveelheid levensfluïdum van de fundamentele jīva die zich manifesteert als de verschillende prāṇa's op de verschillende gebieden of in de verschillende beginselen. Die verschillende gebieden of beginselen hebben ieder hun eigen tijdsbesef, hun eigen tijdsillusie, hun eigen verleden, heden en toekomst; zodat, hoewel iets misschien bezig is om zich uit te werken op het fysieke gebied, de tijd van het fysieke gebied – verleden, heden

en toekomst – slechts een erg klein deel is, een oneindig klein deeltje, van de tijdsillusie op de hogere gebieden. Dat geldt ook voor het lichamelijke deel van de menselijke constitutie. Maar het ligt allemaal besloten in het aurische ei, anders gezegd: in het leven van de constitutie van een mens.

Het astrale licht, waarin verleden, heden en toekomst zijn, is niets anders dan de levenssubstantie van een hiërarchie, wat die ook is – een planeet, een zonnestelsel, een melkwegstelsel – want voor elk daarvan is er een astraal licht.

Neem bijvoorbeeld de werking van de wil. Deze is een manifestatie van leven. We leven op het ogenblik grotendeels in het kāma-mānasische deel van onze constitutie, want door evolutie zijn we op dat punt aangekomen. Toch komt onze wil niet voort uit het kāma-mānasische deel van ons, maar daalt rechtstreeks vanuit de ātman naar ons af. Daarom gehoorzaamt hij aan een wet die het hem mogelijk maakt invloed uit te oefenen op het kāma-mānasische deel van ons, maar toch een groot deel van zijn werking te ontlenen aan het ātmische deel van ons omdat hij daaruit voortkomt. Daarom kan onze wil – hoewel hij door ons tegenwoordige karmische lot is geketend, gevangen, gebonden in het kāma-mānasische deel van ons – ieder moment door gebruik te maken van de geestelijke krachten van zijn ātmische svabhāva ja zeggen, of nee zeggen, of ogenblikkelijk het verloop van zijn activiteit veranderen. De wil kan dit niet volkomen vrij doen omdat hij door zichzelf geketend is; een daad ketent zich welbewust aan het kāma-mānasische deel. Maar hij kan altijd opstijgen naar de hogere delen van zichzelf en dat hogere deel hier vroeg of laat doen functioneren als hij dat wil. We hebben dus de goddelijke gave van de vrije wil, in hoge mate gebonden en geketend door onze eigen kāma-mānasische verdorvenheden, maar waarvan we ons kunnen bevrijden als we diezelfde wil gebruiken door weloverwogen te kiezen. Met andere woorden, we hebben het beginsel van vrije wil, het vermogen om te kiezen, maar slechts enkelen van ons gebruiken dit ooit.

Het astrale licht is dus de hele jīva van een hiërarchie, hetzij van een planeet, een zonnestelsel of van een melkwegstelsel; precies zoals in een mens zijn hele jīva, het hele leven van zijn aurische ei, van zijn constitutie, zijn astrale licht is. Ik gebruik de woorden 'astraal licht' hier in heel algemene zin en doe dat om het onderwerp aanschouwelijk te illustreren. Maar als we ons nauwkeuriger uitdrukken kan het astrale licht beter het lagere en tussenliggende deel van de jīva worden genoemd, want de hogere delen van de jīva zijn in feite ākāśa.

Zo zien we weer dat ākāśa op zijn hoogste niveau en voor de delen onmiddellijk onder het hoogste niveau, en het astrale licht vanaf het tussengedeelte tot aan het onderste deel, de hele jīva vormen of in feite ook het aurische ei van een wezen. Dit is zo in het zonnestelsel, waar het ākāśa van dat zonnestelsel de goddelijke en geestelijke en intellectuele delen ervan is, die zich condenseren en verdichten tot het lagere viertal dat het astrale licht van dat zonnestelsel is. Als dezelfde regel op kleinere schaal wordt toegepast op een van de planeten, bijvoorbeeld onze aarde, dan geeft dit ons het beeld voor laatstgenoemde lichamen.

Inkapseling 26 februari 1940

Denk aan de eikel die de eik voortbrengt, waarbij elke eikel de ontwikkelingsmogelijkheden van de hele eik in zich draagt. De wetenschappers van het oude Europa, die hun denken voor een groot deel baseerden op de christelijke leer, die op haar beurt verminkte beschouwingen ontving van heidense filosofen, stelden dat in de schoot van moeder Eva, in de Hof van Eden, de zaden van al haar nakomelingen tot in onze tijd latent aanwezig waren. Ze noemden dit de leer van de inkapseling: dat alle toekomstige nakomelingen zich als het ware in kapsels in de schoot van moeder Eva bevonden. Dit is een zeer verwrongen opvatting – ik kan het geen intuïtie noemen – die in het middeleeuwse Europa gangbaar was, deels door theologen werd gehuldigd en deels door wetenschappers was overgenomen van de oude heidense mysterieleer dat uit het Ene het vele voortkomt, dat uit de enkele kiemcel een natie kan worden geboren als de omstandigheden daarvoor geschikt zijn.

We weten natuurlijk dat het hele verhaal over de Hof van Eden en Adam en Eva in de joodse geschriften een esoterische allegorie is. Maar u kunt dit woord 'inkapseling' tegenkomen als u op dit gebied ooit onderzoek doet, en u zich misschien afvraagt wat die leer werkelijk inhield. Latere wetenschappers die zelfs het flauwe schijnsel kwijtraakten dat de middeleeuwse onderzoekers van de heidense filosofen hadden ontvangen, schopten met alle macht tegen deze lering en noemden deze een volkomen belachelijk middeleeuws bijgeloof. Maar wat de heidense filosofen werkelijk bedoelden was dat verleden, heden en toekomst, als een hele reeks entiteiten, op elk moment in één enkel zaad of enkele kiem aanwezig zijn; dat verleden, heden en toekomst daarin besloten liggen.

De mens is dus werkelijk een microkosmos. Als we door een of andere wonderbaarlijke kosmische magie een mens zouden kunnen isoleren en hem in staat stelden zijn lotsbestemming in afzondering te vervolgen, leven na leven, tot het einde van het manvantara, en als er niemand anders zou zijn om het volgende manvantara te beginnen dan dit ene afzonderlijke individu, weet u dat dan die ene mens die tot manifestatie komt als degene die de wereld laat beginnen en tot ontwikkeling brengt, tien klassen van monaden zou voortbrengen uit de zaden van levens die zelfs nu in hem besloten liggen? Alle families van wezens, alle rassen van entiteiten, zouden uit hem ontstaan. Uit hem zouden de drie elementalenrijken tevoorschijn komen, het mineralenrijk, het plantenrijk, het dierenrijk, het mensenrijk en de drie rijken van dhyāni-chohans. Uit hem zouden – om een specifieker voorbeeld te nemen dat onze gedachten terugvoert naar het tweede wortelras – alle zoogdieren ontstaan uit de levenskiemen die in die nieuwe wereld op een vergelijkbaar moment uit hem zouden worden geboren. Uit hem zouden zich, zoals uit eieren of zaden, allerlei soorten nieuwe dierenrassen ontwikkelen en andere nieuwe soorten die nog niet uit de schoot van het lot tot gemanifesteerd leven zijn gebracht.

Breng dit in verband met wat ik in mijn *Mens en Evolutie* naar voren heb proberen te brengen, namelijk dat uit de mensenrassen niet alleen de zoogdieren zijn ontstaan, maar alle lagere dieren, zoals de reptielen, de vogels, de vissen en zelfs de insecten en wormen – uiteindelijk zijn ze allemaal in vroegere ronden uit de mens, uit de menselijke levensgolf, ontstaan. Hetzelfde kan worden gezegd over de planten, en ook over het mineralen- en over de elementalenrijken.

Op dezelfde manier schonken de rassen van dhyāni-chohans het leven aan de mens. Hiernaar verwezen de Grieken in het oude gezegde: 'Mensen zijn de kinderen van de goden.' De mens is niets anders dan een manifestatie van zijn eigen innerlijke god, en hij maakt deel uit van de familie van de goddelijke monaden. Wat een voorrecht hebben theosofen dat ze over deze verbazend ingewikkelde en fascinerende beelden van het leven kunnen beschikken: ingewikkeld voor ons zwakke hersenverstand, maar in feite eenvoudig want de majestueuze energieën zijn gebaseerd op die ene fundamentele wet van de natuur, op één structuur, één leven, één kosmisch denkvermogen!

Het astrale licht, anima mundi, ākāśa 26 maart 1940

Wat is het hoogste punt van het astrale licht en wat is de tegenpool ervan? Het astrale licht is beslist niet alleen een verzameling toestanden, maar het neemt ook ruimte in.

Het astrale licht is het bezinksel van de zuil van leven die reikt van het hoogste kosmische gebied tot het laagste, ongeacht op welk specifiek kosmisch gebied onze tegenwoordige bol, waarop we nu leven, zich bevindt. Niet alleen heeft iedere bol van een planeetketen zijn eigen astrale licht, of zijn eigen liṅgaśarīra – als u dat woord wilt gebruiken, al hoort het liṅgaśarīra in werkelijkheid bij de mens, de dieren, de planten en misschien het gesteente – en niet alleen heeft ons zonnestelsel zijn eigen astrale licht, maar ook ieder hemellichaam, waar dan ook, sterren, kometen, nevelvlekken, heeft zijn eigen astrale licht. We kunnen ook zeggen dat ons hele melkwegstelsel zijn eigen galactische liṅgaśarīra of astrale licht heeft, ook hier volgens het principe dat het grotere het kleinere in zich bevat; vrijwel op dezelfde manier als het lichaam van een mens alle cellen bevat, de cellen alle moleculen, de moleculen alle atomen, en de atomen alle elektronen die samen als een eenheid nodig zijn om zijn lichaam samen te stellen.

Deze zuil van leven, of zuil van licht, die zich uitstrekt van het goddelijke tot de grofste substantie in ons zonnestelsel, kan voor ons mensen worden verdeeld in drie hoofddelen, ongeveer zoals de geest, de ziel en het lichaam van een mens. Technisch gesproken is de onderste pool of het lichaam van de aarde het astrale licht; haar ziel is de anima mundi of 'wereldziel'; haar hoogste punt, of geest, is het ākāśa of wat de boeddhisten alaya noemen, dat betekent het 'onvergankelijke', het 'onoplosbare', van *a* – niet, *laya* – oplossend. Een andere naam ervoor in het hindoeïsme of brahmanisme zou zijn: paramātman. Alaya, paramātman en ākāśa zijn dus vrijwel hetzelfde. Het hoogste deel van het astrale licht gaat over in het laagste deel van de anima mundi; het hoogste deel van de anima mundi gaat over in het laagste deel van de geest of het ākāśa. De volgorde van afdaling is: eerst ākāśa, dan anima mundi, dan het laagste deel of het astrale licht (of het liṅgaśarīra van onze bol), en als laatste de bol zelf.

Daarnaast moet een ander feit in gedachte worden gehouden. Het ākāśa strekt zich naar beneden uit in, en doordringt, de anima mundi; en het ākāśa met de anima mundi strekken zich op hun beurt gezamenlijk omlaag uit door het hele astrale licht en doordringen dit,

zodat het astrale licht in feite niet alleen wordt 'bezield' maar ook 'door geest wordt vervuld'. De anima mundi wordt door de geest van ākāśa vervuld en rust op en in het lichaam daarvan, het astrale licht; terwijl de geest het vlammende vuur is, onvermengd, waarachtig, zuiver, aan de top of het hoogste punt van de zuil.

Het is waar dat het liṅgaśarīra in zijn grofste gedeelten samenvalt en één wordt met de meer subtiele delen van het fysieke lichaam; zo is het ook met het astrale licht van de aarde. Overal op aarde en eromheen zijn er plaatsen waar het astrale licht niet kan worden onderscheiden van de meer etherische delen van de fysieke aarde. U vraagt waarom de mysteriën soms in grotten en ondergrondse ruimten plaatshadden terwijl de astrale stromen dichterbij het centrum van de aarde van een veel lager gehalte en veel chaotischer zijn? Laat ik u eraan herinneren dat je van grotten moeilijk kunt zeggen dat ze dichtbij het centrum van de aarde zijn. Een grot in een bergtop kan in feite boven zeeniveau liggen.

Als gevoelige mensen of zieners die op dit gebied bewust zijn een glimp opvangen van het astrale licht of van het astrale lichaam van de aarde, lijkt het voor hen dat dit zelf licht voortbrengt omdat het schijnt met een sterachtige soort helderheid; maar in feite komt dit alleen omdat het materie is die hoger is dan onze fysieke stof en daardoor lijkt het voor ons lichtgevend te zijn. Als we ogen hadden om vanaf een van de gebieden van de anima mundi te zien, zou noch het astrale licht noch het liṅgaśarīra van de mens licht uitstralen of lichtgevend lijken, maar het zou er als een lichaam, als een wolk, en donker, uitzien. Het is erg moeilijk om deze dingen te beschrijven.

In de Middeleeuwen noemde men zo'n tijdelijke glimp die men van het liṅgaśarīra van de aarde kon opvangen, *astraal*, 'sterachtig', niet omdat het astrale licht uit 'sterren'stof bestond, maar juist omdat zo'n glimp leek op de zwakke lichtschijnsels die ze aan de nachtelijke hemel in de meer nabije nevelvlekken of in komeetstof zagen. Astrale lichtverschijnselen zijn in werkelijkheid allesbehalve 'sterachtig'; het fysieke verschijnsel van luminescentie, fluorescentie en wat de fosforescentie door rotting wordt genoemd, weerschijn op de golven van de oceaan en soortgelijke zaken zijn hoofdzakelijk het gevolg van fysieke chemische activiteit en helemaal geen verschijnselen van het astrale licht.

Ik vraag u om na te denken over wat u tijdens onze studiebijeenkomsten heeft geleerd. Denk daarbij aan de rol die het astrale licht speelt met betrekking tot alleen de aarde, en denk dan aan de samen-

stelling van de mens, en vraag u af: Zijn er geen onderlinge verbanden, onderlinge circulaties, onderlinge contacten tussen de zeven beginselen van de mens of zijn zeven monaden, precies zoals er circulaties en onderlinge circulaties en onderlinge contacten zijn tussen de alaya, de anima mundi en het astrale licht? Die zijn er. Denk daarover na.

Meer over bewustzijn na de dood 8 februari 1938

Vergeet niet dat nirvāṇa, devachan, kāmaloka en avīchi allemaal bewustzijnstoestanden zijn en het doet er helemaal niets toe waar dat bewustzijn is, want indien een entiteit in een bepaalde bewustzijnstoestand verkeert, kan de plaats geen enkele invloed op die toestand uitoefenen. Een mens kan in nirvāṇa zijn hoewel hij leeft op de planeet Māra, die voor ons mensen als een hel is. Een mens die op een van de hogere planeetketens van ons eigen zonnestelsel leeft, kan in een kāmaloka zijn in die keten, of in de avīchi die hoort bij die specifieke bol van die keten. Iedere keten heeft zijn eigen bollen, iedere bol heeft zijn eigen bewoners, en deze bewoners verkeren in een bepaald evolutiestadium. Omdat ze in dit specifieke evolutiestadium verkeren, zullen ze bewustzijnstoestanden hebben die daarmee overeenstemmen zodat wat wij nirvāṇa, devachan, de zogenaamde toestanden in kāmaloka en de avīchi noemen niet absoluut zijn – dat wil zeggen, niet identiek zijn voor alle mogelijke gebieden van het heelal – maar ze zijn allemaal relatief. Het nirvāṇa van iemand die op het hoogste kosmische gebied leeft, is onvergelijkelijk veel hoger dan het nirvāṇa van iemand die op het laagste kosmische gebied leeft, en precies hetzelfde geldt voor iedere andere bewustzijnstoestand, hetzij van devachan, kāmaloka of avīchi, die zich op hogere of lagere gebieden telkens kunnen herhalen.

Om op ons mensen terug te komen: devachan wordt wel eens geestelijk – zeer geestelijk – genoemd, maar ik wil een waarschuwend woord laten horen. Ik weet dat ikzelf precies die woorden heb gebruikt, maar ik heb er spijt van. Op een vage manier zijn ze waar, maar het zijn de toestanden van het *nirvāṇa*, als we tot de kern van de zaak doordringen, die geestelijk zijn. De toestanden in het devachan zijn mentaal. Let wel, ik zeg niet hoog of laag, of ertussenin. Ik laat het aan uw eigen intuïtie over om dat te bepalen. Het is gemakkelijk. De entiteit in de kāmaloka is in de kāma-mānasische toestand, het manas van het lagere denken met zijn emoties, gevoelens, en wat al

niet; en hetzelfde kan worden gezegd over de bewustzijnstoestanden van entiteiten in de avīchi. Spiritualiteit voor de nirvāṇī; het hogere denken, vergeestelijkt denken voor de devachanī; emotionele gesteldheid en het lagere denken voor iemand in kāmaloka; intens mentaal lijden en emotionele spanning en onrust voor degene in avīchi.

Streef in uw leven naar de goden, dan zal uw dood vredig zijn, uw kāmaloka zal minimaal zijn omdat er in uw leven geen kāmalokische zaden zijn gestrooid. Uw devachan zal relatief hoogstaand zijn en erg kort, of erg lang, afhankelijk van uw karma, afhankelijk van het verlangen van uw hart.

Voor al deze gedachten zijn er uitzonderingen, zijn er zaken die we moeten bedenken, waardoor individuele gevallen anders kunnen uitvallen. Neem bijvoorbeeld een chela. Als we niet op de hoogte zouden zijn van de leringen, zouden we zeggen: een chela, een erg hoogstaande man of vrouw – dat betekent ongetwijfeld een erg lang devachan met rust en geluk en vrede. Zou het niet heerlijk voor hem zijn wanneer hij sterft! Maar dat is niet wat de chela wil. Hij streeft ernaar zijn devachan te verkorten. Hij probeert te vergeestelijken in plaats van alleen maar verheven verstandelijk te zijn; hij streeft ernaar om op aarde terug te keren om te helpen. Zijn hart is niet vervuld van kāmalokische instincten, ook niet van devachanische instincten, zelfs niet van nirvāṇische instincten, waarvan hij afstand doet. Maar zijn hele wezen is vervuld van liefde voor alles om hem heen. Hij wenst terug te keren, hij wil helpen, hij wil zichzelf geven. Zijn hele wezen is vergeestelijkt. Het gevolg is dat er in hem erg weinig is dat hem tot een devachanī zou maken.

Het zal duidelijk zijn dat een baby geen devachan heeft. Hij heeft niet genoeg gedachten en gevoelens gehad om een devachan te veroorzaken. Maar een baby heeft ook geen nirvāṇa en om dezelfde reden heeft hij geen kāmaloka en geen avīchi. Een volwassen mens kan echter gemakkelijk in een devachanische toestand verkeren omdat hij die tijdens het leven aankweekt, en hier is weer een ander facet van de leer: hij kan in feite zijn devachan voortijdig hebben afgebroken en in zijn aurische ei een psychische drang of prikkel hebben om terug te keren naar devachan en uit te rusten zoals een erg vermoeide man die uit bed opstaat voordat zijn lichaam zich weer helemaal heeft kunnen herstellen. Bij de geringste beproeving wil hij gemakkelijk achterover leunen in zijn stoel, zich ontspannen en gaan slapen. Door een aantal oorzaken kunnen mensen dus in devachan zijn terwijl ze zijn belichaamd.

Dit onderwerp is in feite zo eenvoudig, en hoewel de leer al vijftig jaar wordt gegeven en van alle kanten is bekeken, bijna binnenstebuiten is gekeerd, en hierover duizenden vragen zijn beantwoord, schijnen sommige van onze meest toegewijde leden met hun grote begripsvermogen de eenvoudigste ideeën over het devachan toch niet te hebben begrepen. Het is een bewustzijnstoestand waarin een man of een vrouw na de dood komt te verkeren, of misschien tijdens het leven – eenvoudig als het karmische resultaat van al het functioneren van dat bewustzijn tijdens het leven van de mens. Devachan is niet méér dan dat. Als u een leven leidt dat een devachan voortbrengt, dan zult u het krijgen omdat dat in uw bewustzijnsstroom is, omdat u dat bent. Als u terwijl u in het lichaam bent een leven leidt dat emotioneel is – en emotie betekent veel dingen: boosheid, haat, afschuw en vooroordeel, enz. – bouwt u voor uzelf eenvoudig een levendig kāmaloka op. Onvermijdelijk, omdat het uzelf is; en wanneer u sterft gaat u gewoon door zoals u bent. Alle andere bijzonderheden van de lering over de verschillende lichamen en het afwerpen van het kāmarūpa, enz., zijn slechts de exoterische buitenkant van de leer. De werkelijke leer is dat de mens een stroom of centrum van bewustzijn is die verschillende stadia doormaakt en dat hij die stadia kan beheersen of ervan afhankelijk worden. Hij kan ze de baas worden of de slaaf ervan worden. Als hij ze tenslotte beheerst wordt hij een mahātma. Als hij erdoor wordt beheerst, wordt hij een slaaf van zijn lagere zelf. U zult precies krijgen wat het totaal van uw gedachten en gevoelens tijdens het leven is geweest, en niets anders dan dat.

Laten we het voorbeeld van een goed mens bekijken die de eigenliefde begint te verliezen, die belangstelling begint te krijgen voor anderen, voor de sterren en voor de zon, voor de schoonheid van de natuur. Hij is bezig onpersoonlijk te worden. Dit snijdt de oorzaak van devachan bij de wortel af. Waarschijnlijk zal zijn dood zo vredig zijn als het afvallen van een blad van een boom. Hij zal het niet weten als hij sterft. Er zal geen kāmaloka zijn. Er was in zijn leven niets om een kāmaloka voort te brengen; de tweede dood zal betrekkelijk snel intreden, en hij zal niet beseffen dat deze heeft plaatsgevonden. Het kāmarūpa zal eenvoudig wegvallen, en omdat het van een hoge astrale substantie is, zal het snel ontbinden. Dan gaat de entiteit dwars door de lagere devachanische gebieden; die mens wordt er niet door aangetrokken omdat er in zijn wezen niets is van het lagere devachan. Hij stijgt rechtstreeks op naar hogere niveaus van het devachan,

bereikt misschien zelfs de randgebieden van nirvāṇa of komt in die toestand.

Zo breekt de tijd aan – wanneer een mens zich in leven na leven heeft belichaamd – dat zijn ontwikkeling zó ver is gevorderd dat hij boven devachan uitstijgt. Hij heeft het niet nodig omdat er geen behoefte is aan rust en herstel. Het ego is niet vermoeid, het is niet uitgeput, in het afgelopen leven is er niets geweest om het devachan voort te brengen; hij is een mahātma, in de hoogste toestand een boeddha, en kan het nirvāṇa zelfs tijdens het leven ingaan en daar rusten.

Het kenmerk van de nirvāṇī is dus spiritualiteit; hoogstaande of vergeestelijkte intellectualiteit is het kenmerk van de devachanī; emotionele verslaving, vooral als die is verbonden met onevenwichtigheid, en mentale verslaving, iemands sympathieën en antipathieën, gevoelens van haat en liefde zijn zaden die de kāmaloka voortbrengen. Avīchi vormt weer een eigen klasse.

De gemiddelde man of vrouw is gelukkig veel te zwak om avīchi in te gaan. Avīchi wordt als bewustzijnstoestanden (want de avīchi omvat vele stadia) betreden of ondergaan door wezens die min of meer intens geestelijk verdorven zijn, met andere woorden mannen en vrouwen met verheven aangeboren talenten die deze opzettelijk misbruikten om kwaad te doen. Daardoor wordt avīchi veroorzaakt. Een waarachtig mens staat in avīchi boven alle gewone menselijke verlokkingen, boven alle gewone menselijke hartstochten. Hij staat daarboven, of daaronder. Ik weet bijna niet hoe ik het onder woorden moet brengen. Die raken hem niet, die zijn te grof. Avīchi is een soort omgekeerde spiritualiteit. Iemand die daar thuishoort heeft geen liefde voor het leven op aarde, evenmin als de typische nirvāṇī. Zijn liefde, zijn hoop, zijn leven bestaat uit een wanhopige binding met het kwaad, als u zich daarvan een voorstelling kunt maken. Mensen kunnen, terwijl ze zijn belichaamd, in bepaalde hogere toestanden van avīchi zijn, wat voor ons betekent de zwakkere toestanden. Ik heb mannen en vrouwen in een avīchi-toestand gezien. Ze hadden er geen besef van. Ze waren volledig ervan overtuigd dat ze volkomen juist handelden; toch hadden ze op dat moment doelbewust gekozen om iets kwaads te doen omdat ze dat graag deden. Ze hielden van het kwaad ter wille van het kwaad. Ze wilden niemand kwetsen. Maar het kwaad zelf trok hen aan. Dergelijke mensen bestaan.

Wat gaat er naar devachan? 26 maart 1940

Het is de menselijke of psychische monade, de mens van de aarde, die naar devachan gaat. Het is niet de vitaal-astrale monade die een devachan heeft, want dat is de monade van ons dierlijke deel. Wij zijn psychische monaden, menselijke monaden; de psychisch-menselijke monade is het centrum van onze emoties en mentale activiteit, maar niet van het hoogste intellectuele vermogen dat toebehoort aan de hogere menselijke monade of ketenmonade – het juiste woord voor het zich wederbelichamende ego.

Onze geestelijke of hoogste intellectuele vermogens behoren tot het deel van ons dat het buddhi-manas wordt genoemd en dat soms het laagste nirvāṇa ingaat, of misschien kunnen we zelfs zeggen het allerhoogste niveau van devachan, een zo hoog devachan dat het overgaat in een laag nirvāṇa.

Het nirvāṇa wordt door de spirituele monade ervaren en is helemaal geen droom, maar pure werkelijkheid. Het is dus goed zich tijdens het leven zo te ontwikkelen dat de devachanische droomfase kort wordt en tenslotte helemaal niet wordt doorgemaakt, want de mens die zoals de mahātma boven het devachan is uitgestegen, kan zich onmiddellijk opnieuw belichamen, als hij dat wil, of op een later tijdstip. Maar hij gaat in ieder geval volledig zelfbewust van het ene lichaam naar het andere, want hij is begonnen in zijn spirituele ego te leven, in het buddhi-sattva-deel van zichzelf, dat boven het bedrieglijke dromen van het devachan en de grove, vaak intense en verschrikkelijke ervaringen van de kāmaloka staat – verschrikkelijk omdat ze de werkingen van uw eigen bewustzijn zijn dat nachtmerries doormaakt die u tijdens uw leven zelf heeft voorbereid door uw gedachten, gevoelens, verlangens en verwachtingen.

Uitstijgen boven het menselijke naar het goddelijke 30 april 1940

Er is een geestelijke schoonheid en een stoffelijke schoonheid; de eerste geeft waardigheid aan het leven van de mens en veredelt het; de tweede is een verleidster.

Laten we nooit vergeten dat wij, belichaamde mensen, vergeleken met de dhyān-chohans slechts kinderen zijn, en dat alles wat ons tot een ruimer begrip van abstracte schoonheid brengt ons steun geeft, of het nu de weg van kunst of muziek is of van andere edele bezigheden.

Het is volkomen waar dat de dhyān-chohans de dingen die wij als hoog en mooi beschouwen vervangen door andere activiteiten waar wij ons weinig of niet toe aangetrokken zouden voelen. We zijn niet hoog genoeg gestegen om daarvoor de kāma te voelen. Onze kāma is lager of van een tussenliggend niveau. De kāma van de dhyān-chohans ligt in de hoogste gebieden van het kāma-beginsel.

De zeven zogenaamde beginselen van de mens, zoals die vanaf het begin door de meesters en HPB zijn gegeven, zijn niet de monaden van onze constitutie maar het werkterrein van de verschillende monaden. Dat is echt een heel belangrijk punt omdat ik sommigen heb horen spreken over het manas als het ego, en dat is het niet. Het manas is het werkterrein voor onze mentale activiteit. De kāma is niet het dierlijke ego in ons, maar het werkterrein van begeerte van zowel geestelijke als andere aard. Er is een goddelijke begeerte, de ātma-buddhi van kāma, zoals er ook een grove begeerte is, de prāṇa en het liṅgaśarīra van kāma. Er is ook een manas van de kāma, daarom spreken we over kāma-manas dat op het ogenblik ons eigen mentale evolutiestadium is. Met andere woorden, deze zevenvoudige beginselen van de mens zijn de terreinen waarin de respectieve monaden actief zijn.

Het bewustzijnsbereik van het menselijke ego strekt zich uit over deze bol D. Het bewustzijnsbereik van de bodhisattva en van de meeste mahātma's strekt zich uit over de planeetketen. Het bewustzijnsbereik van de hoogste bodhisattva's en van de boeddha's ligt in de spirituele monade waarvan het bewustzijnsbereik het zonnestelsel omvat, terwijl degene die zich heeft verheven tot het goddelijke bewustzijn van de goddelijke monade in zich, zijn hoogste zelf, een bewustzijnsbereik heeft dat het melkwegstelsel beslaat.

Het is verbazingwekkend dat het menselijke ego, kind van de aarde, doordat er in zijn constitutie al deze hogere monadische essenties of al die hogere ego's zijn, zich zelfs terwijl het op de aarde is, min of meer permanent, gewoonlijk tijdelijk, met deze hogere centra van essentieel bewustzijn in zijn eigen wezen kan verbinden. En wanneer dat gedurende korte of langere tijd gebeurt, dan heeft u een bodhisattva of een mahātma of zelfs in de zeldzaamste gevallen een boeddha, en in het geval van de avatāra's een combinatie van een god en een boeddha, hoewel de boeddha in werkelijkheid hoger staat dan de avatāra als zodanig. Ook dit is een vreemde paradox.

Bedenk dat de bodhisattva een beginsel in uzelf is, terwijl de boeddha-staat een nog hogere en daaropvolgende bewustzijnstoestand is

waartoe de hoogste bodhisattva's zich verheffen. Met andere woorden, de christus, de bodhisattva – twee woorden die hetzelfde betekenen – is een deel van uw eigen hogere menselijke constitutie, het buddhi-manas of de manas-buddhi, het christusbeginsel dat nu in u leeft. De boeddha is het christusbeginsel dat zich zo heeft verheven dat het licht van de ātman erop en erin en erdoor schijnt – vandaar de term dharmakāya, het voertuig van de kosmische wet, omdat ātman de kosmische wet en de werkelijkheid is.

Alle leringen van iedere grote wijze en meester uit welk tijdperk dan ook waren gericht op hetzelfde doel: stijg uit boven uw menszijn om de bodhisattva, de christus in uzelf te worden. En dat kan worden gedaan, en is gedaan. Dat is precies waar iedere chela naar streeft.

Denk nooit dat het aandacht schenken aan wat lelijk of verwrongen is, zinvol en goed is. De spirituele schoonheid van het leven is veredelend, en geeft steun. Het is heel goed om na te denken over harmonie, want door deze gewoonte komen de activiteiten van uw bewustzijn in harmonie en worden daardoor mooi. Zelfs uw uiterlijk neemt na verloop van tijd (misschien duurt het levens, maar het zal gebeuren) harmonische vormen aan omdat het innerlijke leven, het denken, het voelen in harmonie is, mooi is, want harmonie en schoonheid zijn in zekere zin identiek.

Haat misvormt. Het leidt tot een verwijdering tussen mensen; daarom is haat een kwaad. Liefde brengt harmonie, daarom is liefde goed en mooi; en hoe onpersoonlijker de liefde is, hoe groter haar draagwijdte is, hoe meer ze omvat, des te groter is de betoverende uitwerking die ze op ons bewustzijn heeft. Maar zelfs de lagere vormen van liefde die mensen voor elkaar koesteren zijn beter dan helemaal geen. Maar die moeten worden overstegen, omdat ze persoonlijk in plaats van onpersoonlijk en universeel zijn. Zelfs de liefde tussen een man en een vrouw kan mooi zijn als die hoogstaand is, maar ze kan verlagend werken als ze grof is, want dan is ze alleen maar zelfzuchtig.

Er zijn zoveel mooie en heilige en grootse dingen in het menselijke leven, en die zijn een balsem voor het hart van de mens. Ze moeten worden gekoesterd, nagestreefd, maar niet gretig en zelfzuchtig, maar alleen opdat we door zelf innerlijke schoonheid te verkrijgen het licht hiervan op anderen kunnen laten schijnen en ook het licht van onze liefde met zijn verzachtende en zuiverende invloed. Liefde is altijd mooi en is daarom altijd edel. Vooral de hogere liefde, want die is universeel. Ik vraag me wel eens af of de grote wetenschappers, zij die hun leven wijden aan het onpersoonlijke onderzoek van de

natuur, beseffen dat ze een aspect van de schoonheid in de natuur in zichzelf ontwikkelen, omdat ze door helemaal op te gaan in hun onderzoek geleidelijk universeler worden in hun denken, minder op zichzelf gericht.

Een zelfzuchtige liefde kan iemand verdoemen, en dit is het tegenovergestelde van boosaardige spiritualiteit. Maar een edele liefde kan verheffen. U herinnert zich wat in het *Nieuwe Testament* wordt gezegd: Niemand heeft grotere liefde voor zijn medemens dan die zijn leven voor hem opgeeft. Dat betekent niet dat men voor hem moet sterven. Het betekent helemaal opgaan in de hogere onpersoonlijke zelfvergetelheid van volkomen toewijding aan allen; en een erg vreemde en toch schitterende waarheid is dat juist de mens die het meest aan zichzelf denkt en het minst aan anderen, het minst schoonheid in de wereld om zich heen ziet omdat zijn gedachten op zichzelf zijn gericht. Dit punt is zo vanzelfsprekend dat het geen bewijsvoering nodig heeft; ieder gevoelig mens voelt het en ziet het.

Dit betekent niet dat we ook maar enige plicht moeten opgeven die we misschien op ons hebben genomen, want dat is op zichzelf een soort omgekeerde zelfzucht. Als we een plicht op ons hebben genomen, moet die worden volbracht. Als u een belofte heeft gedaan, vervul die dan, wat het ook kost, want daardoor brengt u zelfvergetelheid in praktijk, tenzij het om een belofte gaat waarvan u later ontdekt en werkelijk in uw hoogste bewustzijn weet dat het een slechte belofte was. In dat geval is het volgens mij verstandig er schoon schip mee te maken en dat u nadrukkelijk verlangt te worden ontheven van een belofte waarvan u verklaart dat u die heeft gedaan zonder te weten dat die op zichzelf slecht was en kwaad heeft veroorzaakt. Ieder fatsoenlijk mens zou iemand die eerlijk is ontheffen van zo'n belofte. Als een belofte echter eerlijk en oprecht is gedaan, houd u zich dan daaraan. Als u een plicht heeft, volbreng die. U wordt onzelfzuchtig door dat te doen. U gaat op in het grotere zelf om u heen, in het geestelijke zelf. U maakt uw bewustzijn universeel, u stijgt uit boven de oorzaken van kāmaloka, zelfs van devachan.

Vijfde ras vertraagd door Atlantisch karma 12 april 1938

Het fragment in *Beginselen van de Esoterische Filosofie* waarin wordt vermeld dat wij van het vijfde wortelras nog niet zijn waar we horen te zijn, betreft niet zozeer een *tekortschieten* als wel een *verlate aankomst*; dit komt door het zware Atlantische karma dat op ons drukt, een last

die we nog niet van ons hebben afgeworpen. We worden gehinderd door het kwaad dat we in het verleden hebben gedaan en dat als een zware last op ons drukt zodat we niet zo snel vooruitgaan als zou moeten. We zijn niet zover gekomen als zou moeten. Dat is eenvoudig een gevolg van het Atlantische karma dat op ons drukt. Maar het gaat voorbij. De lasten verdwijnen en het gevolg zal zijn dat wij, omdat we de capaciteiten hebben om het einde van het vijfde wortelras te bereiken en het zesde in te gaan, tegen het einde van het ras versneld of in spurts vooruit zullen gaan en de verloren tijd zullen inhalen. Dat hoop ik tenminste!

Er was een tijd dat wij mensen net zo zondeloos, om het oude woord te gebruiken, net zo weinig schuldig aan zonde en kwaad waren als de dieren, of als sommige erg 'laagstaande' rassen, zoals ze worden genoemd, nu zijn. Maar we hebben aan het einde van het derde en gedurende het hele vierde wortelras vreselijk karma gemaakt. We zouden nu verder gevorderd zijn als dat niet zo was. Ik denk niet dat in *De Geheime Leer* daarover enige onduidelijkheid bestaat. HPB geeft alleen de feiten zoals ze tegenwoordig zijn. Een klein kind heeft vergeleken met zijn moeder en vader een geweldig voordeel op zijn ouders omdat het in dit leven niet al het slechte karma heeft gemaakt dat die ouders hebben gemaakt. Maar wacht tot dat kleine kind opgroeit. Het kan een volmaakte heilige zijn, maar ook het tegenovergestelde!

Deze duidelijke verwijzing moet niet worden verward met de meer specifieke leringen over de 'mislukten' enerzijds en die over 'verloren zielen' anderzijds.

'Mislukten' betekent alleen maar entiteiten in een bepaald schoollokaal, en in dat schoollokaal in een bepaalde klas van het leven. Het kunnen briljante leerlingen zijn geweest, vroeg ontwikkeld, vergevorderd, als het ware boven hun natuurlijke vermogen. Maar uiteindelijk lukt het hen niet om voor de examens te slagen waardoor ze van die klas kunnen overgaan naar de volgende klas. Ze verlaten de school niet, ze gaan niet verloren voor de school. Ze zijn alleen gezakt voor die examens. Maar hun falen kan in zekere zin heel eervol zijn indien ze worden vergeleken met andere leerlingen in een lagere klas die niet de ambitie hebben gehad om in de hogere klas te komen. Mislukten zijn daarom slechts diegenen die niet hebben kunnen slagen voor de examens in een bepaalde klas van het leven. Ze zullen het volgende jaar naar school terugkomen en dan ongetwijfeld voor de examens slagen.

De verloren zielen zijn zij, als we deze zelfde beeldspraak aanhouden, die door aangeboren geestelijk onvermogen in geen enkele klas voor de examens kunnen slagen. Ze hebben geen ambitie. Het kan hun niet schelen, ze staan onverschillig tegenover het voortgaan met hun studie. Ze spelen liever, ze nemen liever hun gemak. Ze willen zich niet inspannen. Hun wensen, hun verlangens betreffen geen hogere zaken. Ze verlaten de school. Ze komen tenslotte misschien in de gevangenis terecht. Ieder zoekt zijn eigen niveau. Dat zijn de verloren zielen. Ze maken de school niet af. Ze kunnen totaal niet aan de eisen voldoen.

Vijfde ronde, het keuzemoment 10 mei 1938

Vergeet niet dat alle verschillende aanpassingen voor de individuen die de levensgolven – of delen van de levensgolven – samenstellen, karmisch zijn. Het zijn enerzijds geen beloningen en anderzijds geen bestraffingen, *behalve in karmische zin.* Er is geen godheid die sommigen straft omdat ze geen vooruitgang boeken en anderen beloont omdat het brave jongens en meisjes zijn.

Ik heb de indruk dat in de volgende of vijfde ronde de omstandigheden slechter zullen zijn omdat ze van de louter grove begeerte van de vierde ronde zullen zijn veranderd in de meer subtiele verraderlijke kāma van de vijfde. Zolang de mens geen denkvermogen heeft, begaat hij geen zonde. Er is denkvermogen voor nodig om echt kwaad aan te richten waarbij de keuze een rol speelt: verbeeldingskracht en hartstocht, daarover nadenken, en manieren en middelen uitwerken om het doel te bereiken. Als u geen hersens heeft om dat te doen kunt u in de wereld niet veel kwaad doen. Daarom is de keuze in de vijfde ronde zoveel belangrijker dan die in de vierde ronde. Een dier, een kāmisch wezen, heeft zelfs nu zijn verleidingen, maar u kunt zijn zwakheden geen zonden noemen. Ze worden pas 'zonden' en 'kwaad doen' wanneer het denkvermogen gaat meespelen, want het denkvermogen beschikt over geweldige krachten in vergelijking met de louter persoonlijke gedragswisselingen.

Hoe hoger u komt, des te subtieler en gevaarlijker de verleidingen zijn. De verleidingen die een chela of zelfs een meester omringen zijn zelfs onvergelijkelijk veel gevaarlijker dan die waar gewone mannen en vrouwen mee te maken hebben, omdat hun vermogens verder ontwikkeld en subtieler zijn; en misbruik van de hogere krachten leidt tot evenredig groter onheil. Hoe groter de kracht, des te groter het gevaar.

Wat is dan de reden dat op het moment van keuze in de vijfde ronde, de kritieke tijd om te kiezen, miljoenen mensen die de keuze van de linkerhand of verkeerde keuze doen geleidelijk zullen uitsterven, en in een toestand van quasi-nirvāṇa komen, niet een echt nirvāṇa omdat er geen volledige zelfbewuste ervaring van spiritualiteit is?

De reden is dat, omdat het de vijfde ronde is en het mānasische beginsel de volle bloei van groei en activiteit doormaakt, het denkvermogen van deze miljoenen die tekortschieten vastzit aan de intellectuele of mānasische zienswijze en niet kan opstijgen naar een spirituele of buddhische visie. Want het hele streven van de natuur vanaf het punt halverwege de vierde ronde dat we zijn gepasseerd en zeer krachtig vanaf het punt halverwege de vijfde ronde, is erop gericht dat de individuen van de hogere levensgolven dhyāni's worden. Dat betekent dat de intellectuele eigenschappen omhoog worden gestuwd tot eenwording en vereenzelviging met het buddhische of geestelijke, dat het mānasische en het buddhische in zich bevat. Maar bij hen die op het keuzemoment van de vijfde ronde tekortschieten, zijn de levenskrachten, het begrip, de gedachten en gevoelens volledig, of relatief volledig, mānasisch, intellectueel, mentaal. De levensgolf gaat verder en laat hen achter. Ze kunnen de vooruitgang niet bijhouden. Ze kunnen geen gelijke tred houden.

Waarom is het dan zo dat, wanneer de volgende ketenbelichaming begint, deze mensen van de vijfde ronde die zijn mislukt tot de allerhoogste mensheid van de nieuwe keten van bollen zullen behoren? De reden is dat deze mensen die tekortschieten al *mens* zijn. Ze zijn zó ver gekomen, dus zullen ze in de nieuwe ketenbelichaming als mens beginnen – niet als beloning voor hun falen, maar eenvoudig omdat ze naar de nieuwe keten terugkomen als monaden die het menselijke stadium reeds hebben bereikt; en zoals een klok die is blijven stilstaan en dan wordt opgewonden en weer begint te lopen, zo zullen zij als mens precies op dat punt beginnen waar ze waren gebleven. De mislukten in het ene ketenmanvantara worden dus de hogere en hoogste mensen van het volgende ketenmanvantara of de volgende belichaming. Daarop zinspeelt de meester in *De Mahatma Brieven* waar hij spreekt over de mislukten in vroegere manvantara's die nu binnenstromen en samen met de elementalen de leiding nemen.

Op de lange duur komen de dingen met elkaar in evenwicht. De balans wordt opgemaakt. Het is waar dat de dieren op deze bol van

deze keten karmisch gesproken een wat betere tijd, betere kansen hebben dan de dieren op de maanketen hadden. Maar de gevaren zijn eveneens groter. Bovendien denk ik dat het niet helemaal juist is te zeggen dat wij als menselijke levensgolf allemaal dieren waren op de maanketen. Een erg groot deel van de menselijke levensgolf was, of waren als individuen, dieren op de maanketen. Maar die mislukten onder de maanmensen in de vijfde maanronde zijn de allerhoogste mensen op onze tegenwoordige keten, wat precies overeenstemt met wat ik u zo-even vertelde over die mensen die in de toekomst zullen mislukken op deze keten. Zij die daarentegen volledig ontwikkelde mensen waren op de maanketen behoren nu tot de laagste dhyāni-rijken op deze keten. Evenzo zullen de mensen die de juiste keuze maken in de vijfde ronde op deze keten, zij die in dit manvantara het omhooggaande pad hebben gekozen en vorderingen hebben gemaakt, aan het einde van de zevende ronde dhyāni's zijn geworden en in de volgende ketenbelichaming actief zijn als de laagste klasse van dhyāni's, een rijk dat hoger is dan het menselijke of intellectuele.

Binnen- en buitenronden 26 februari 1940

Houd met betrekking tot de ronden de volgende feiten in gedachten: ten eerste, de zeven bollen van de twaalf worden gemakshalve de gemanifesteerde bollen of de bollen van de rūpa-werelden genoemd, en de vijf hogere bollen worden arūpa genoemd, niet omdat ze geen vorm hebben, maar in het tegenwoordige ontwikkelingsstadium van onze kennis lijken ze voor ons vormloos, bijna op dezelfde manier als een gedachte voor ons vormloos is en toch weten we dat gedachten wezens met een vorm zijn en dat iedere gedachte een elementaal belichaamt.

Geen van de zeven ronden begint met bol A van de zeven en eindigt met bol G van de zeven, zoals volgens de exoterische leer. Die is tot op zekere hoogte juist. Iedere ronde begint met de eerste of hoogste bol, doorloopt alle bollen van de neergaande boog tot onze aarde of bol D, en gaat dan omhoog door alle bollen van de opgaande boog tot de eerste weer wordt bereikt, die we de eerste of de twaalfde kunnen noemen.

De tweede gedachte die we niet moeten vergeten is dat er vóór de eerste van wat door HPB de zeven ronden wordt genoemd, drie elementaire ronden zijn. Ik vraag me af of dat een goed woord is om aan deze ronden te geven, maar ik weet geen beter. Het zijn de ronden

waarin de werkingen van elementalen plaatsvinden die nodig zijn om de vorming van de bollen te kunnen laten beginnen. Zo zijn er dus tien ronden. Daarna zijn er, op deze manier tellende, twee afsluitende ronden na die tien die de twaalf volmaken, voordat de keten sterft zoals de maan stierf. Er zijn in feite dus twaalf ronden. Voor ons zijn op dit ogenblik de zeven gemanifesteerde ronden, zoals we ze kunnen noemen, het belangrijkste; ze werden daarom door HPB in haar *Geheime Leer* speciaal gekozen als exoterische lering: maar alleen exoterisch omdat ze openlijk werd uitgegeven. Vóór zij die leer bekendmaakte was deze eeuwenlang esoterisch geweest.

Het derde punt dat we over ronden moeten onthouden is dat er binnen- en buitenronden zijn, en zowel de binnenronden als de buitenronden hebben twee betekenissen. Ten eerste, de paden of rondecirculaties die monaden volgen, niet alleen na de dood maar ook gedurende de slaap en tijdens inwijding, zowel innerlijk als uiterlijk, die u al heeft bestudeerd en waarvan u althans iets weet. De andere betekenis van de termen binnen- en buitenronden is deze: dat wanneer de zeven (of twaalf) ronden van de levensgolven van een keten zijn doorlopen en geëindigd, er onder de twaalf klassen van monaden altijd enigen zijn die de aardketen zullen verlaten en na verloop van tijd hun volgende stap zullen zetten naar een andere keten en in deze betekenis beginnen deze gevorderde klassen aan een buitenronde.

De binnenronden zijn dus de ronden van levensgolven van bol A naar bol G als u het zevenvoudige systeem volgt, of van bol één terug naar bol één of bol twaalf als u het twaalfvoudige systeem volgt. Zo zijn de binnenronden de ronden die plaatsvinden langs de bollen van de keten, onze eigen keten bijvoorbeeld. De buitenronden zijn de omzwervingen of levensreizen van dezelfde monaden, als het moment daarvoor aanbreekt, naar de andere heilige planeetketens van het zonnestelsel.

U ziet dus dat het altijd verstandig is om niet te denken dat u over een onderwerp alles al weet. U zult ongetwijfeld tot de ontdekking komen dat wat u denkt te begrijpen niet meer is dan een ingang naar een kamer van kennis van waaruit u door de ramen kunt kijken naar nog grootsere en verbazingwekkender vergezichten; en dat deze kamer van kennis deuren heeft, één als ingang en één als uitgang waar u doorheen zult gaan naar nog wonderbaarlijker woningen – in deze keten of naar andere bollen, al naar gelang de situatie.

Er zijn vele woningen in het Koninkrijk van de Vader, en iedere

woning is een zevenvoudige keten. Dat is één verklaring van dat christelijke gezegde.

U zult daarom opmerken dat niet slechts bepaalde klassen op deze manier de aarde verlaten, maar dat het de bestemming van alle monadische klassen is om ooit te ontdekken dat ze geen kinderen van de aarde zijn. We blijven echter gedurende een periode van zeven of twaalf ronden op de aardketen, zoals iemand een tijdlang in een levenswoning verblijft, of een bepaalde tijd in een hotel en dan naar elders vertrekt.

De klassen die de aarde hebben verlaten zullen, wat de stelsels of gebieden betreft, op de volgende planeetketen praktisch identieke ronden doorlopen; en wanneer die met succes zijn geëindigd, zullen ze verdergaan naar de volgende keten. Tenslotte zullen ze zich in een manvantara ver in de toekomst weer op deze planeetketen bevinden, maar tegen die tijd zal de planeetketen van de aarde zich hebben ontwikkeld tot iets veel hogers dan wat hij nu is. En de monaden zullen van binnenuit vermogens en krachten, eigenschappen en instincten hebben ontwikkeld en innerlijk zijn geëvolueerd zodat ze geschikt zullen zijn voor de nieuwe woningen hier op aarde.

Pratyeka's worden avatāra's in een nieuwe keten 10 mei 1938

De pratyeka's spelen de rol van avatāra in de volgende ketenbelichaming en dit komt alleen door hun spiritualiteit, die na verloop van tijd steeds meer een onzelfzuchtige spiritualiteit zal worden in plaats van het volledig opgaan van een pratyeka in zijn eigen vooruitgang.

We moeten niet vergeten dat de pratyeka's toch een soort boeddha's zijn; vergeleken met ons zijn ze verheven geestelijke wezens, maar ze zijn boeddha's en daarom zullen ze ongetwijfeld allemaal in de volgende ketenbelichaming tot de gelederen van de dhyāni's behoren. Door de in wezen geestelijk zelfzuchtige houding die ze op de maanketen hadden zal hun karma, als ze de aardketen bereiken, hen echter dwingen of verplichten in deze nieuwe keten overeenkomstige gedragslijnen te volgen. Omdat ze een spirituele gedragslijn volgen, zullen ze een leidende rol spelen bij het stimuleren van het denkvermogen door op de verschillende bollen als avatāra's te functioneren.

We moeten altijd bedenken dat al die verschillende bewustzijnstoestanden tenslotte karmisch zijn en daarom karmische wegen van vergelding of beloning moeten volgen.

Het onderscheid tussen boeddha's van mededogen en pratyeka-boeddha's ligt niet in het feit dat de ene of de andere groep geestelijk en verstandelijk is ontwaakt, want beide klassen zijn dat; maar het ligt in het feit dat de boeddha's van mededogen oudere zielen zijn in wie de spiritualiteit van een goddelijker of verhevener soort is dan die van de pratyekaboeddha's. Om het duidelijk te zeggen, de pratyekaboeddha's hebben de boeddha in zich wakker geroepen, maar hun spiritualiteit is in de lagere delen van het boeddha-zevenvoud ontwaakt; de boeddha's van mededogen, daarentegen, zijn ontwaakt, of beter gezegd hebben zich opgewerkt, om in de hogere delen van het boeddha-zevenvoud te leven. Dus kunnen we zeggen dat een pratyeka-boeddha in de kāma van zijn buddhi leeft, of in het kāma-manas van zijn buddhi; de boeddha van mededogen, daarentegen, leeft in de buddhi-buddhi-delen van zijn buddhi.

In de nieuwe ketenbelichaming maken de pratyeka's in hun wezen een gevoel van medeleven wakker. Ze lijden zelf, en omdat ze in hoge mate spiritueel zijn, worden ze al snel ertoe bewogen in te zien dat de enige manier om dat lijden te verlichten en vrede te verwerven is door de weg van mededogen te volgen; en het is een feit dat wat in het verleden de pratyekaboeddha's waren, in latere eeuwen de boeddha's van mededogen zullen worden. Omdat ze dat latente vermogen om te veranderen in zich hadden, worden ze boeddha's genoemd.

Daardoor wordt ook de vijfde-ronder of de zesde-ronder voortgebracht, behalve dat een zesde-ronder in deze tijd buitengewoon zelden voorkomt en zelfs zo verheven is dat hij dat *nu* wordt op grond van wat de meester in *De Mahatma Brieven* een mysterie noemt. Dat bestaat uit bijzondere hulp die hun wordt geboden door de broederschap van mededogen. De allerhoogsten van die broederschap helpen hen om boeddha te worden. Is dat niet een opmerkelijke situatie?

Wanneer een bodhisattva, die aanspraak kan maken op nirvāṇisch geluk, daarvan afziet en in plaats van als een volmaakte boeddha het nirvāṇa in te gaan, achterblijft om allen te helpen en te dienen, wordt dit het 'grote offer' genoemd. Als rechthebbende op boeddhaschap, op nirvāṇische wijsheid en gelukzaligheid, straalt boeddhaschap vanaf zijn voorhoofd als het licht van de eeuwigheid. Maar hij ziet af van dit glorieuze voorrecht en blijft hier als een bodhisattva met een hart en een denkvermogen als van een boeddha, en behoudt zijn menselijkheid om zijn banden met de menigten die achter hem aankomen en die hulp nodig hebben, niet te verbreken.

Het is een prachtige en verheven leer als ze op de juiste manier wordt begrepen, en het is het ideaal van alle chela's om niet zozeer het boeddhaschap dan wel het bodhisattvaschap te bereiken.

Bodhisattvaschap 25 juni 1940

Een bodhisattva is iemand die in de lagere delen van het buddhi-beginsel leeft. Een boeddha is iemand die in het buddhi-beginsel leeft, die ervoor heeft gekozen zich te verheffen, of door noodzaak is gedwongen op te klimmen naar de ātman, naar alleen de ātman met zijn omhulsel buddhi, en dit is de dharmakāya, het nirvāṇa.

Zij die in India goed op de hoogte zijn van deze filosofische ideeën zullen zeggen dat nirvāṇa ingaan de onmogelijkheid inhoudt om terug te keren. Dat is juist en niet juist. Juist voor het manvantara waarin het binnengaan van nirvāṇa plaatsheeft; niet juist voor wat betreft het volgende, of het daarna volgende manvantara, afhankelijk van de zaden van karma.

Een pratyekaboeddha is iemand die zijn hele wezen erop heeft gericht te streven, te verlangen, intens te wensen om het definitieve hoogtepunt daarvan te bereiken door nirvāṇa in te gaan: van geïndividualiseerd universeel te worden. Geen enkel individu kan universeel zijn. Die termen spreken elkaar tegen. Wanneer men het lagere deel van de hoogste triade, dat de basis is van individualiteit, is ontgroeid of dit wordt achtergelaten, dan wordt de dharmakāya ingegaan, het universele leven wordt binnengegaan en dan heeft u boeddhaschap en nirvāṇa. De boeddhisten zeggen boeddha, de brahmanen zeggen nirvāṇī. Wij gebruiken beide woorden al naar het ons uitkomt en we dit of dat aspect van het werelddenken willen beschrijven.

De boeddha van mededogen is iemand die vele incarnaties lang het nirvāṇa, het boeddhaschap, heeft geweigerd, het universele leven heeft geweigerd uit liefde voor alles wat leeft, uit een verlangen om de wereld te helpen. Zijn kāya is hetzij de nirmāṇakāya of de sambhogakāya.

Wanneer deze bodhisattva tenslotte het punt bereikt waar karma dwingend een verandering eist, en er niets aan te doen is, dan moet hij het karmische bevel gehoorzamen. Dan moet ook hij voor de gemanifesteerde werelden sterven en een boeddha worden, maar omdat alle voorafgaande belichamingen eeuwenlang bodhisattva-belichamingen waren, noemen we zo'n boeddha een boeddha van mededogen.

Als een pratyekaboeddha weer uit nirvāṇa komt, wanneer die tijd in de toekomst aanbreekt, doet hij dat als leerling, een vergevorderde leerling, maar een leerling. Wanneer een boeddha van mededogen opnieuw verschijnt, doet hij dat niet meer als een pratyekaboeddha-leerling, maar als een meester van het leven. Daarin ligt de dubbele beloning voor het grote centrum van licht dat we een boeddha van mededogen noemen.

De gedachte waarvan ik u wil doordringen is deze: de pratyekaboeddha wordt door de Tibetanen terecht geen leraar genoemd, want om een leraar te zijn moet hij in de wereld blijven nadat hij het boeddhaschap heeft bereikt, en het bodhisattvaschap is de rang beneden die van boeddha. De volgende stap betekent boeddhaschap en zij die pratyekaboeddha worden gaan altijd verder dan het bodhisattvastadium: naar het boeddha-stadium. Zij die in leven na leven bodhisattva van mededogen zijn, zolang de natuur dit toestaat, wederbelichamen zich in de sambhogakāya, en nog vaker in de nirmāṇakāya, en blijven bodhisattva's van mededogen.

Nu ziet u waarom bij ons en in het mahāyāna-stelsel van het noordelijke boeddhisme zoveel liefdevolle eerbied wordt geschonken aan de bodhisattva's. Dit menselijke gevoel van meedogende liefde voor deze vrienden van al wat leeft is zo sterk dat het volk in het algemeen zelfs meer houdt van de bodhisattva's dan van de boeddha's.

Het is net als met de goden: de goden worden vereerd, diep gerespecteerd, maar men houdt niet zoveel van hen als van deze grote leraren, de bodhisattva's. Die hebben nog elementen van menselijkheid in zich, van volmaakte menselijke zelfopoffering voor anderen. Zij zijn sinds onheuglijke tijden de vrienden van al wat leeft. De boeddha's zouden het zijn als zij onder ons waren. Maar er bestaat niet zoiets als een levende boeddha, belichaamd in vlees en bloed, behalve zij die uit hoffelijkheid zo worden genoemd. De Boeddha is een nirvāṇī; hij kan niet een boeddha zijn als hij niet het nirvāṇa ingaat, want dan is hij pas volledig boeddha, verlicht, universeel. De wegen van kosmisch denken en kosmische liefde zijn vanaf dat moment de zijne zolang hij in nirvāṇa blijft. Die worden verzaakt door de bodhisattva die de wereld met haar beperkingen weer ingaat. Hij weigert het boeddhaschap van nirvāṇa en aanvaardt de beperkingen en opofferingen van alles wat zijn geest het meest dierbaar en heilig vindt teneinde anderen te helpen. Deze bodhisattva's noemt men vaak boeddha's van mededogen bij wijze van compliment, uit liefdevolle toewijding, maar strikt genomen zijn ze bodhisattva's van mededogen.

De reden waarom sommige bodhisattva's na verloop van tijd door de karmische wet worden gedwongen de gemanifesteerde gebieden te verlaten, ligt in het feit dat hun hele constitutie de spanning niet meer kan verdragen. Ze hebben het nirvāṇa absoluut nodig en de natuur eist dat ze die rust nemen. De situatie is analoog aan die van chela's die zolang ze kunnen het devachan weigeren tot het moment dat de natuur rust eist; dan gaan ze het devachan in.

Daarom zeggen de Tibetanen dat de pratyekaboeddha's geen leraren zijn. Daarom zeggen ze dat de boeddha's van mededogen – in werkelijkheid de bodhisattva's van mededogen – de leraren zijn. Want de liefde voor de mensen en voor al wat leeft (zelfs de dieren, de planten, het gesteente) in het hart van de bodhisattva's drijft hen ertoe iedereen te onderrichten die oren heeft om te horen. Zij zijn de leraren. Dit is wat we de hiërarchie van licht noemen, de zonen van het licht.

Maar zelfs in het nirvāṇa kan de pratyekaboeddha in zijn bewustzijn niet zo hoog opstijgen als de boeddha van mededogen. Als we dit aanschouwelijk willen beschrijven, kunnen we zeggen – misschien enigszins willekeurig – dat de pratyekaboeddha opstijgt in de ātman, naar de prāṇa-ātman, mogelijk ook naar de kāma-ātman, terwijl de boeddha van mededogen opstijgt naar de manas-ātman, mogelijk zelfs naar de buddhi-ātman. Opstijgen naar de ātman-ātman betekent vernietiging voor wat betreft ons heelal, en dat betekent dat die entiteit het punt heeft bereikt waar karma eist dat ze opstijgt naar de hiërarchie erboven. Zo prachtig is de natuur, overal gelijk in structuur, één wet, één leven, één liefde, één dharma of plicht voor allen die oren hebben om te horen. Wat in het grote is, is in het kleine. Als u het grote wilt leren kennen, bestudeer dan het kleine met de grootsheid in uzelf. Wat boven is wordt weerspiegeld in wat beneden is. Alles wat beneden is, is een weerspiegeling van wat boven is.

Tat tvam asi – DAT BENT U.

Besluit

Consummatum est 26 september 1933

Ik heb nu en dan van leden van de ES en van een paar leden van de KTMG uit de hele wereld berichten ontvangen waarin om aanwijzingen voor training werd gevraagd. In één brief luidde de formulering: 'Geachte GdeP, Kunt u ons niet wat esoterische training in de ES en de KTMG geven zodat we ernaar kunnen *leven*? De leringen zelf zijn prachtig en helpen ons, maar ik zou graag over een paar regels willen beschikken die aangeven hoe ik zou moeten *leven*.'

Vrienden, u kent me goed genoeg om te weten dat ik geen onvriendelijk woord over wie dan ook wil zeggen. Toch wil ik u eerlijk vertellen dat ik pijnlijk was getroffen, en nog ben, toen ik die brieven ontving die me, al zijn ze niet talrijk, toch af en toe bereiken. Het waren er alles bij elkaar ongeveer tien, mogelijk twaalf; en ik wil u nu vertellen waarom dit mij enigszins verdriet heeft gedaan. Waar deze mensen werkelijk op uit waren was onderricht in wat volgens hen 'yoga-training' was. Waar ze werkelijk naar verlangden waren haṭha-yoga-oefeningen. Ze wilden instructies over het concentreren van het denken op bepaalde tijden, en aanwijzingen over de beste manier om het te doen, en dat hen werd verteld welke houdingen het lichaam zou moet aannemen, en astrologische instructies om 'zich te concentreren' bij de juiste posities van planeten, enz.

Ik zal u iets heel belangrijks vertellen, en ik vraag daarvoor uw oprechte aandacht. Als u eenvoudig overeenkomstig uw gelofte *leeft*, en niet alleen maar erover praat, zal dat alle training zijn die uw denken en hart en voorstellingsvermogen kunnen begrijpen en zouden kunnen volgen. 'Leid het leven en u zult de leer kennen.' Leid het leven en u zult meesterschap bereiken. Het hele streven in onze ES is tegenwoordig precies hetzelfde als in de Esoterische School van HPB, want dat van haar en dat van ons zijn één en zijn altijd hetzelfde geweest. De ES is een school van training voor chelaschap en is een poging om onze leerlingen te ontwikkelen, zodat ze door het leven te

leiden innerlijk zullen groeien, zodat ze hun geestelijke en intellectuele en psychische vermogens en krachten zullen ontwikkelen. Ik wil u openhartig zeggen dat u die krachten nooit door welke yoga-oefeningen dan ook zult ontwikkelen – nooit! Dat kan eenvoudig niet. Het is het achternalopen van de hersenschimmen van een ondeugdelijke fantasie. Dit is mijn enige bezwaar, zoals ook van KT, tegen deze rondreizende yogī's uit het oosten die yoga onderwijzen – meestal tegen betaling. De leringen van de Vedānta die ze onderrichten zijn gewoonlijk mooi, en als het de leringen zijn van de echte Vedānta zijn ze zonder meer voortreffelijk. Als ze van de echte Vedānta zijn of uit de Advaita-cyclus, zijn ze grotendeels onze eigen leringen. Maar deze leringen zelf, zonder de esoterische sleutels die in de ES worden gegeven, leggen niet de nadruk op de noodzaak van een ethische levenswijze, van edel denken dat wordt omgezet in edel handelen. En ik zal u zeggen dat als u handelt overeenkomstig de gelofte die HPB ons heeft gegeven, en die we nu hebben, u alle yoga-oefening heeft die u ook maar aankunt. Sommige hogere yoga-oefeningen zijn goed en worden nu en dan door de chela's van onze meesters om specifieke en speciale redenen gedaan; maar meestal, zo niet altijd, worden ze gedaan door minder gevorderde chela's van wie de lagere beginselen zo sterk zijn dat die speciaal onder controle moeten worden gebracht.

Er bestaat geen echte school voor occultisme die mij bekend is buiten de eigen kring van onze meesters, behalve onze eigen school; en wij in de ES volgen de eeuwenoude voorschriften van de meesters van wijsheid en mededogen zoals ze ons sinds onheuglijke tijden zijn overgeleverd: leef edelmoedig, heb edele gedachten, heb edele gevoelens, doe altijd en overal uw plicht tegenover alle mensen. Spreek de waarheid, vrees niets, kom voor anderen op als ze onrechtvaardig worden aangevallen; voeg nooit uw stem toe aan de last van veroordeling van anderen. Regels zoals deze worden door onze chela's gevolgd; en ik zeg u naar waarheid dat u uw handen, uw denken en uw hart vol zult hebben om u eraan te houden. Als u daarenboven nog een ander aspect van de chela-training op u wilt nemen, één dat onveranderlijk in onze eigen school wordt beoefend, volg dan de leer van de tien pāramitā's van het boeddhisme die in de echte scholen voor esoterische training altijd wordt gevolgd en waaraan we ons in onze ES proberen te houden. Er zijn tien pāramitā's, soms worden er zeven opgesomd, soms zes. De zes zijn wat gemakkelijker; de zeven zijn wat moeilijker; en de tien zijn voor hen die van plan zijn hun hele leven, en misschien het volgende, en mogelijk het daaropvolgende, te

wijden aan het opgeven van het lagere zelf ten behoeve van het hogere, in dienstbaarheid aan de wereld.

Daar, in deze regels, ligt het hele pad naar succes. De meesters hebben geen andere training dan wat ik u heb verteld en het is dezelfde training die hun chela's voortdurend volgen. De meesters volgen deze training echter op een meer verheven manier, op grotere schaal en met reikwijdten die veel verder gaan dan hun chela's kunnen begrijpen. Ik kan u zeggen, zonder het gevoel te hebben dat ik overdrijf, dat zelfs de goden zich aan diezelfde regels houden, omdat ze voor het heelal leven. En ik vertrouw erop dat de dag nooit zal aanbreken dat onze school het invoeren van welke soort haṭhayoga-praktijken dan ook meemaakt! Als dat zou gebeuren, zal het betekenen dat onze school de schakel heeft verbroken en op weg is naar louter quasi-geheime, sektarische ontaarding.

Wilt u de bijeenkomst alstublieft afsluiten.

[Luiden van de gong. Stilte.]

Index

Index

Aantrekking
  afstoting en 1039
  overheersende kracht tijdens leven en na de dood 895
Aardbevingen 152
  elektromagnetische verschijnselen 223
  geestelijke kracht en 224
  grote zielen en 224
  karmische aanpassingen 226-7
  vinden voortdurend plaats 224
  zon en planeten onmiddellijke en materiële oorzaken van 222
Aarde
  bestaat uit monaden 695
  binnenste van 448-9, 591-2
  één subgebied hoger dan maan 448
  elektron 843
  evolutie van 12, 207
  in eerste ronde 489-91
  in zevende ronde 26
  intelligentie van, verblijft in ākāśa 449
  invloed van maan op 32
  kāma-manas 27
  lengte van jaar op 295-7
  magnetisme van, en slapen 717-9
  Saturnus en 31
  sedimentatie op 857
  śishṭa's van drie dhyān-chohanische rijken nu op 873
  wordt maan van toekomstige planeet 58
Aardketen (*zie ook* maanketen)
  alle levensgolven op, kwamen oorspronkelijk van maan 675
  belichamingen op bollen van 568, 910-3, 933-8, 940, 952-60, 969-72, 983-4
  bollen van 234-5
  bollen van maanketen ouders van bollen van 445, 447, 487-8
  doortocht van levensgolf van maanketen naar 597
  maanmonaden gaan over naar 545
  mensen zullen dhyān-chohans zijn na verlaten van 639
  moment van keuze op 750
  vierde bol van, zichtbaar 444
  zeven heilige planeten bouwen 834, 942-3
Aardpitri's
  dierlijke zielen zullen, worden 259
  laagste klasse van 596
  op volgende planeetketen 671
Aartsvaders, joodse 296
Achtste sfeer (*zie ook* verloren zielen *en* planeet van de dood)
  verloren zielen en mislukten 944-51
Adam en Eva 184, 1052
Adept(en) (*zie ook* meesters, mahātma's, hpho-wa)
  betreden onderwereld 993-4
  groep van, in elk land 100
  kan het ene lichaam achterlaten en een ander lichaam aannemen 465
  projectie van bewustzijn 1021-2
Advaita-Vedānta
  leringen van 520, 1075
  stemt overeen met boeddhisme 350, 502
Agnishvātta's (*zie* zonnepitri's)
Ākāśa (*zie ook* astrale licht)
  alaya, paramātman en 1054
  doordringt anima mundi 1054-6
  hoogste deel van astrale licht 601, 1031, 1034-6, 1054-6
  intelligentie van de aarde en 449
  śakti of 1034
  svabhavat en 46
  vult hersensubstantie 412, 1012, 1025
Alaya 1054
Alcohol
  schadelijke gevolgen van 961-2

Alcyone 234
Alexander de Grote 95-6, 905
Amerikaanse indianen 409-10
Amitābha 140
Ānanda 35, 828
Angst
werkelijk onzelfzuchtig mens kent nooit 649-50
Anima Mundi
wereldziel 660, 809
wordt doordrongen door ākāśa 1054-6
ziel van astrale licht 1054
Antaskaraṇa
schakel tussen Loge en ES 329
tussen beginselen 698, 914
verloren zielen en 946
Anupapādaka
in één opzicht zijn alle avatāra's 574
omschreven 574
Apen (*zie* mensapen)
Arhats 498
Artsen
toekomstige geneeskunde en 360, 452-3
Arūpa (*zie ook* loka's)
bewustzijn behoort tot de arūpa-wereld 844
of vormloze gebieden 793
-loka's 660
Aspiratie
geestelijke wil en 376-7
Astrale bel 334, 565
Astrale lichaam (*zie ook* liṅgaśarīra)
doordringt fysieke lichaam 539, 1055
embryo volgt groei van 315
van eerste rassen 527
zetel waar krachten aangrijpen 226
Astrale licht (gebieden)
beelden in, worden door elementalen gekopieerd 515-6, 762
benaming van, in Middeleeuwen 1055
circulaties tussen alaya, anima mundi en 1055-6
etherische stof 601-2
hele jīva van een hiërarchie 1051
hoogste deel van, is ākāśa 601, 1031, 1034-6
infrarode, ultraviolette stralen grenzen aan 1022
kāmaloka, devachan, nirvāṇa, avīchi in 1031, 1034
strekt zich uit van ākāśa tot het fysieke gebied 1009, 1031, 1034-6, 1054-6
verleden, heden en toekomst en 1009, 1051
vol elementalen 762
zeven (of tien) stadia 601, 1035-6
zonnen, planeten, bollen, hebben alle eigen 1034, 1051, 1054
Astrologie
esoterische, studieonderwerp in de mysteriën 975
esoterische, in het westen onbekend 714, 975
invloeden van sterren en planeten 713-6
omschreven 10-1
operatie door chirurg en 671-3
Ptolemaeus over 672
ware, leert geen fatalisme 714, 975-6
Astronomie
moderne, maakt vorderingen 234
omschreven 10-1
Atlantiër(s), Atlantisch
beschaving van 400
duistere periode vóór de val van 441
geboren magiërs 408
hadden enorme wilskracht 407
lichaamsgrootte 327, 407
niet allemaal slecht, brachten ingewijden voort 407-9
werden Egyptenaren, Maya's, Inca's, Basken, enz. 405-6
Atlantis
karma van, zwaar 401, 557, 1063-4
Madeira-archipel overblijfsel van 408
psychische trillingen van 407
Atlasgebergte 408
Ātma-buddhi-manas
spirituele monade 916, 1017
verenigen van hart en hersenen 1017
Ātman (*zie ook* beginselen)
bewustzijn van 944
hiërarch van verzameling entiteiten 633-4
hogere zelf en 254-5
kosmische wet en realiteit 1062
mystiek deelbaar in alle wezens waarvan hij het hoogste zelf is 634
na de dood 311-2
strekt zich uit van de zon tot de aarde 539
verzameling monadische essenties 634

Atmosfeer
continent of sluier 6-7, 28
van aarde en planeten 7-8
Atoom/atomen
elektronen en 316-7, 386
hebben circulatiesysteem 426
ieder, heeft eigen grondtoon 783
ieder, zal een zon worden 822
ieder, zevenvoudig 317
iedere monade een, van para-brahman 842
omzwervingen van 11-2, 21, 742-3
overgang van, van maan naar aarde 545
van planeten en zonnen 11-3
verandering van polariteit 398
zon en 271-2
Aura (*zie ook* aurische ei)
lipika's registreren alles in 650-2
nirmāṇakāya's leven in, van aarde 825
Aurische ei 343, 389, 928
beginselen van de mens en 446-7, 539
bescherming 28
bestaat op vele gebieden 555-6
bloedcirculatie en circulatie van levenskracht hebben oorsprong in 427
devachanī en 1057
dood van entiteit en 578
in devachan slechts een bedekking rond bewustzijnscentrum 801
juiste recitatie van Om verfijnt 52
kosmische jīva en 1015, 1051-2
lichamen zijn verdichtingen van en uit 852
organen zijn neerslag uit 852
tijdens devachan 578-80, 799-801
van planeten 8
verandert voortdurend 800
vitale aura rondom monade 447
werkelijke mens 247
zeven graden van 447
Avalokiteśvara 140
Avatāra('s)
alle, zijn in zekere zin anupapādaka 574
boeddha verleent psychomentale deel 190, 502-3, 510, 581-4, 686
Boeddha was in zekere zin een 465, 510
combinatie van god en boeddha 1061
daad van witte magie 189, 510-1, 581
drievoudige aard en bestemming van 189-90, 510, 581-4
gebruiken geleend lichaam 581-2
goddelijke en menselijke 574-5
HPB was in zekere zin een 467
Jezus een 465, 467, 503-5, 574, 670, 749
karma van, niet fysiek of menselijk wel spiritueel 510-1, 581
Krishṇa een 467
levensatomen van Boeddha gebruikt door 583-4
mānasaputra's en 189-90, 1003-5
neerdalingen van, en inwijding in Onderwereld 993-4
ook nu op aarde 749
pratyeka's worden, in nieuwe keten 1069-70
Śaṅkarāchārya een 465, 467, 502, 519-20, 574, 749
van Vishṇu 465, 511
verschijnen van, cyclisch 511, 669-70
verschillende soorten 670
zal een algemeen voorkomend verschijnsel worden 189-90
Āveśa 414-5
Avīchi (*zie ook* planeet van de dood *en* verloren zielen) 211-2
bevindt zich in astrale licht 1034
hoogste gebied van, gaat over in laagste gebied van kāmaloka 1031
-nirvāṇa 991, 996-7, 999-1001
omgekeerde spiritualiteit 1059
verloren zielen komen in 638, 917
werkelijkheid van absolute stof 991
(zeven) stadia van 638, 1059
Avidyā 635

Baddha-nirvāṇa 1000
Balsamo, Giuseppe
Judas van Cagliostro 721
Barhishads
naam voor maanpitri's 595
Basken
Atlantische overblijfselen 406
Bath-Qōl 571
Begin
en einde 171, 382
Beginsel(en)
antaskaraṇa tussen 698, 914
bij het sterven van het lichaam 311-2
deel van één, van boodschappers verwijderd 325-6, 686

Beginsel(en) (vervolg)
drie hoogste van tien 289
elk, heeft zijn eigen vitale aura 1036
elk, ontvouwt volgende 23-5, 27
emanatie van, uit monade 446-7
gebieden van prithivī en 26-7
in iedere ronde wordt een bepaald, ontwikkeld 938
meest grove, is het vierde 513
monade en 35
monaden en 375-6, 662-3, 909-10, 1061
negenenveertig vuren en 514
of elementen zijn zeven kosmische essenties 601
overeenkomst tussen, bollen (en planeten) 446, 513-4, 537, 909-10
tweeledige evolutie van, en wortelrassen 23-5
van dieren 355
van goden, zijn kosmische wetten 39
van mens doordringen elkaar 364-5, 539, 654, 662-3
van mens keren na de dood terug tot oorspronkelijke elementen 769-70
zeven, veranderen maar bestaan altijd 629-30
Beginselen van de Esoterische Filosofie
publicatie van 218
Begrafenisplechtigheden 979-80
Besant, Annie
begreep lering over pratyekaboeddha's niet 332
HPB's ES-instructies en 1014
over zesde wortelras 463
theorie van, over Mars en Mercurius 9, 58, 235
Beschermmuur
behoedt de mens tegen onheil 948
meesters vormen 132
stenen in 922
Beweging
in de natuur is cyclisch 427
Bewoners (*zie ook* manas, mānasaputra's)
van Jupiter 471
van planeten en sterren 474
Bewustzijn (*zie ook* manas, mānasaputra's)
ātmisch, doel van evolutie 944
atomair en galactisch 843-5
begrijpen door het te zijn 844
behoort tot arūpa-wereld 844
centrum van het, van de mens ligt niet in de wil maar in het denken 663
hiërarchieën van 782
identificeren van, met het onderwerp waarnaar het verlangt 1039-41
kleiner dan het kleinste atoom maken 794-5
mathematisch punt van 803, 1032
menselijke, geconcentreerd in kāmamanas 364-5
ommekeer van het 372-3
op alle gebieden 776
projectie van 250-2, 338, 371-2, 387, 795, 1021
tijdens het sterven 365-9
universeel 803
Bewustzijnsstroom
lering over is *sesam open u* voor grote mysteries 205
Bezetenheid
aanwezigheid van een geestelijk mens is bescherming 433
kāmarūpa of drempelwachter neemt bezit van mens 432-3
obsessie en 432-3
Bhūta
kāmarūpa 1034-5
Binnenronden
langs bollen 934-8, 952-60, 1033-4, 1067-9
omschreven 9, 17, 58, 198-9, 665
Biseksualiteit 400-1
Bismarck 94
Blavatsky, H.P. (HPB)
als HPB voertuig van de meesters 645
bewust aan het werk; niet in het westen 464
boeddhist 51, 501
deel van bewustzijn in Tibet 325, 329
dynamische gevolg van het leven en de leringen van 644
ES-instructies 1013-4
Esoteric Buddhism en 500-1
Geheime Leer en 677
gezonden om School op te richten 644
haar Esoterische School 1074
in beperkte zin voorbeeld van avatāra 467
KT en 325

psychisch gedeeltelijk verlamd 645
theorie over Mars en Mercurius 9
TS en 176-7, 644-5
tweede huwelijk, karmisch 331-2
Bliksem 426
Bloed
circulatie van, en van levenskracht 427
neerslag van prāṇa 655
van de god 468
Bodhisattva('s)
bewustzijnsbereik van, strekt zich uit over planeetketen 1061
boeddha's en, toegelicht 154, 1070
boeddha van mededogen 154
graad van evolutionaire ontwikkeling 61
in de mens 1061-2
omschreven 49, 503
schijnen dichter bij de mensen te staan dan boeddha's 50
verzaken nirvāṇa 83, 1071-2
wordt nirmāṇakāya 138-9
zijn chela's van raciale boeddha 503-4
Boeddha('s)
als śishṭa's 1006-7
avatāra's en 502-3, 581-3, 686
beelden van 42, 49
bodhisattva's en 49-50, 61, 1070
dharmakāya en 84, 1062, 1071
eerste raciale, strooit zaden uit voor volgende wortelras 503, 507
evolutiestadium van 49, 825
hemelse, is innerlijke god 560
klassen van 135
levende, in Tibet 504, 512
nirvāṇa en 83
nirvāṇī en 1071
mānushya- 64, 465, 510, 560
stille wachter en 116
trikāya en 138
twee, in ieder ras 56-7, 77-8, 503
van broeders van de schaduw 512
verlaat deze sfeer als hij nirvāṇa ingaat 995
Boeddha, Gautama
bewustzijn van, steeg bij het sterven drie keer op 499, 560-1
boodschappers vergeleken met, als avatāra 686-7
Chef in Śambhala 499, 503, 998
dood van 148, 499, 560-1
fouten van, werden rechtgezet door Śaṅkarāchārya 502, 519-20
geboorte, familie, kindertijd van 495-9
ging nirvāṇa binnen 83-4, 148, 499, 997
had esoterische school 500
harteleer en leer van het oog 558
hoofd van Witte Loge 499
in één opzicht een avatāra 465, 510, 749
levensatomen van 583-4
mahāchohan en 51, 119
nirmāṇakāya 138, 142, 499, 503, 998
onderwees geheimen van brahmaanse hiërarchie 465-6, 496, 498
onthulde verborgen mysteries 465-6, 496, 498
rassen en 77-8
sambhogakāya en 138, 998
stille wachter van vijfde wortelras 499-500, 502
straal van hemelse boeddha 135, 465, 510
symbolische interpretatie van het leven van 495-9
verlichting onder de bodhi-boom 498
verschaft ziel voor avatāra's 51, 581-4
verschafte ziel voor Jezus 502-3
verschafte ziel voor Śaṅkarāchārya 502, 519-20
voertuig van een dhyāni-boeddha 135
was boeddha van vijfde wortelras 51, 495, 503, 998
was zesde-ronder 495-7, 510
was zevende boeddha 56-7, 77
werd dharmakāya 138-42, 998
zaait de zaden voor zesde wortelras 503, 507
zoon van, was vierde-ronder 495
Boeddha('s) van mededogen (*zie ook* Boeddha, Gautama)
beginselen en 1070, 1073
eonen vóór op pratyeka's 484, 787, 824
essentieel verschil tussen, en pratyeka's 483, 668, 681-6
geeft alles op voor de mensheid 480, 778, 824, 999
incarneren in lichamen die tot de vierde ronde behoren 483
inwijding en 320-1

Boeddha('s) van mededogen (vervolg)
langzamer maar een volmaakt pad 681
maakt gebruik van nirmāṇakāya of sambhogakāya 1071
mahāchohan en 480
moeten alle inwijdingen doormaken 824
moeten uiteindelijk nirvāṇa binnengaan 832-3, 1072-3
nirvāṇa en 83, 147-51, 154
omschreven 123, 147-9, 333, 480, 778, 787
śishṭa's en 613
stichten scholen 480-1
TS behoort tot de hiërarchie van 116
zelfbewust op alle gebieden van hun constitutie 776
Boeddhisme
esoterisch, hetzelfde als esoterisch brahmanisme 465
exoterisch en esoterisch 500-1
gelijk aan Advaita-Vedānta 350
is op dit moment zuiverste religie 477, 500
mahāyāna- 139-40, 1072
pāramitā's van 1075-6
Boeddhisten
HPB en Olcott werden 501
Boek van de voorschriften 229-30
Bol(len) (*zie ook* śishṭa's, obscuratie, levensgolven, monaden)
alleen vierde, van elke keten is zichtbaar 444, 487
andere levensgolven op verschillende 599-600, 617-8, 626
belichamingen op 568, 908, 910-3, 933-8, 940, 952-60, 969-72, 983-4
dieren op hogere 287, 346-8, 350-1, 356, 361, 567-8, 938, 968
doortocht van monaden door 489-93
drie diagrammen van, met toelichtingen 535-8
drie hoogste boven de zeven 289, 305-6
elk van de zeven, heeft eigen vitaal-astrale atmosfeer 537-8
elke, gevormd door monaden 694
elke, heeft loka's en tala's 677-8
elke, heeft zijn eigen avīchi 1035
elke, heeft zijn eigen kāmaloka 902, 1035
elke, is zevenvoudig 513, 537
elke, kent andere omstandigheden 971, 983
elke, op afzonderlijk subgebied 971
elke, staat onder toezicht van een van de andere heilige planeetketens 31-2, 202, 942-3
hiërarch en subhiërarch van 603
in rūpa- en arūpa-werelden 1067
ingewijden van vierde en hogere graad 487, 541
invloeden van hogere, doordringen de aarde 541
lagere rijken gaan over naar hogere 544
levensgolven en 288, 886-8, 983
manu's en 709
mens staat hoger dan 603
overeenstemming van, met beginselen 446, 513-4, 537, 909
ruimte gevuld met elkaar doordringende 476
tien (of twaalf) 638-9, 983, 1067-8
tijdsperioden op 906, 935, 994
van aarde op hoger subgebied dan maan 448
van maanketen, vallen uit elkaar 542
vierde, meest grove 23
vorming van en activiteit op 549
zeven, van aardketen op vier lagere kosmische gebieden 487-8, 514, 537
zeven verschillende, maar elkaar doordringende 537-8
zeven, verspreid in de ruimte 514
zeven, vormen een geheel maar bestaan uit verschillende substantie 534, 537-8
Bol A
'mensen' in eerste ronde op, hadden vormen van vuur 639
'mensen' op, zijn nu meesters of boeddha's 640, 749
Bol C
dhyān-chohanische levensgolf op 617-8, 676, 875
familiegroep nu op 599-600
gedeeltelijk in obscuratie 617
Bol D (*zie ook* aarde)
bereik van menselijke ego strekt zich uit over 1034
kāma-manas van de mens actief 356
levensgolf heeft vaste plaats op 929, 935
obscuratie en levensgolf op 544
ontvangt planetaire invloeden van respectieve bollen D 974

stoffelijkste 346
subgebieden en 1019
Bol F
buddhi-manas van de mens actief 356
Boodschapper(s) van de Loge
als de boodschap is overgebracht zal ik u verlaten 276
āveśa en 415
deel van bewustzijn van, is verwijderd 325-6, 415-6
iedere, heeft een Judas 720-3, 729
in sommige gevallen reïncarneert, bijna onmiddellijk 389
omschreven 722
postmortale toestand van 389
verhaal van Mozes gebaseerd op bestaande persoon die als, naar joden werd gestuurd 484
vijf, nu in de wereld 233
worden voortdurend de wereld ingezonden 229-30
zijn psychisch verlamd 686
Boog, lichtende of opgaande 288, 430
belichamingen op 568, 910-1, 933-8, 969-72, 1033-4
evolutie en involutie op 821-2
loka's en 678
monaden op bollen van 489, 492, 1033
ontstoffelijking op 23, 346-7
wet van versnelling op, helpt hogere klassen van monaden 492-3
wet van vertraging op, drukt op lagere klassen van monaden 492-3
wezens van aardketen nu op 481
Boog, schaduw- of neergaande
belichamingen op 911, 968-70
evolutie en involutie op 821-2
tala's en 678
toenemende verstoffelijking op 23, 288, 346-7
zonde is natuurlijk op 173, 430
Brahman 65, 1033
Brahmanisme, brahmanen
begrepen boodschap van Gautama Boeddha verkeerd 465-6
esoterisch, hetzelfde als esoterisch boeddhisme 465
Brahmarandhra 59, 80-1
Broeder(s) van de schaduw (*zie ook* magiërs, zwarte)
'boeddha's' van 512
één, voor iedere meester 722, 729
enkele, blijven leven tot einde van manvantara 918-21
gaan naar planeet van de dood 422
geestelijk slechte wezens 683, 918-21
geestelijke zelfmoord 124
invloed van, op het christendom 507-8
kunnen al dan niet op dit gebied zijn 729
lot van, vernietiging 126, 416
maanmonade gaat naar beneden met 418
mentale marteling van 422
motief van, is slecht 547
onderdrukken geestelijke impulsen 121
ondergaan training in zelfdiscipline 123-4
overtuigd van hun gelijk 635
pratyeka's en 686
verbonden met de maan 422
worden één met stof per se 921
Broeders van het licht (*zie ook* magiërs, witte) 921
Buddhi (*zie ook* beginselen)
kosmische, is kosmisch ākāśa 631
manas en 238, 629-30, 1060
Mercurius komt overeen met 27
omgeeft ons als invloed of sfeer 539
verzameling buddhische entiteiten 630-1
Buddhi-manas
onze ontwaakte mānasaputrische essentie 835
Buitenronde(n)
langs planeten 9, 17, 57-8, 198-202, 665, 935-6, 939, 954-5, 1034, 1067-9
de planeet waar we hierna in, heengaan is Mercurius 17
Venus gaat in, aan onze planeet vooraf 17

Caesar, Julius 95-6
Cagliostro
mysterie van, en Balsamo toegelicht 720-1
Chakra's 80-1
Chela('s)
aangenomen 120, 837
communicatie tussen leraar en 334, 565

Chela('s) (vervolg)
die proeftijd doormaakt 681
discipline van 689-90
eerste plicht van, is zijn leraar te beschermen 285
hoopt te worden uitgekozen 283
Jual Khul (JK) 86
kan ene lichaam achterlaten en ander lichaam aannemen 465
kenmerk van, is moed 82
moet eigen astrale kinderen verslaan 342
moet overwinnen anders volgt de dood of krankzinnigheid 723, 902-3, 922-7
moeten de onderwereld binnengaan 175-6, 179, 219, 540, 902
relatie tussen, en leraar 486
zien af van of verkorten devachan 680, 898-9, 964-5, 1057, 1073
zintuigen en 784-5
Chelaschap
beproevingen van 110-2, 682, 1065
concentratie van karma bij 342, 348-9
eed afleggen 273, 339-42
gewoonten en 372-4
onpersoonlijkheid en 805
pāramitā's voorschriften voor 1075-6
training in 684, 706-7, 731-2, 785-6, 835-8, 961, 1074-6
zich niet persoonlijk rechtvaardigen een voorschrift van 690, 706-7
Chhāyā('s) 256-7, 522
Chinezen 71, 410
Chit 828
Christelijke kerk
eucharistie 468
oorspronkelijk een mysterieschool 439
Christelijke tijdperk
tijd van geestelijke verduistering 440-1
Christendom
broeders van de schaduw en 507
in Romeinse Rijk 505-6, 508-9
mithraïsme en 508-9
ontaarding van 504-8
vroege 504
Christus
en Judas 720-1, 724, 729
Circulaties in de kosmos 6, 308, 450, 566, 974
Communicatie
interplanetaire, fysieke 374
interplanetaire, geestelijke 386-7
tussen chela en leraar 334, 565
Concentratie
meditatie en 826-7
Conceptie
in de toekomst 291-2
invloed van planeten, zon en maan op 136-7
van kind 130, 577
Confucius 220-1
Continent, meteorisch
boven aarde 28-9
niet geografisch op te vatten 78-9
omringt elke planeet 6-7, 28-9, 78-9
Saturnus en 78-9
Crematie 266-7, 399, 403
Crisistijden
rol van theosofie tijdens 435-7
Cyclus(sen)
kaliyuga 441-2
Messiaanse 66
nieuwe kosmische, begonnen 66-7
overgang van oude, naar nieuwe 435, 441-2
toppen van 483
veel soorten 294-7
voorspellingen en 231
we beginnen aan opgaande 442
wet van 15-6

Daden
laat, luider spreken dan woorden 707
Damodar 117-8
Darwinisme 362
David 488
Delirium tremens
astrale licht en 962
Denkvermogen (*zie* manas, mānasa-putra's)
Derde oog
karma en 241, 430-1
Deur naar mensenrijk (*zie* dieren)
Deva's 134, 790
Devachan(s)
baby heeft geen 1057
bevindt zich in het astrale licht 1031, 1034
bewustzijn in, vóór de dood 366, 772, 904
chela's zien af van of verkorten 680, 898-9, 964-5, 1057, 1073
definitie van 789-90
droomtoestand 795, 797-8

duur van 587
ego's in 109, 149
evenveel, als individuen 928-9
geen groei in 773
geen oorzakelijke bewustzijns-toestand 795
geen vaste plaats 793, 808-9, 901-2
heeft vele graden 793
hogere bollen en 934
hoogste mahātma's hebben geen 899, 1059-60
in wezen mānasisch 928, 1056, 1060
kāmaloka gaat over in 1031
kan door wil worden verkort 630, 897-9, 964-5, 1057
karakter wordt versterkt in 773
kiemperiode in 775-6
mogelijk tijdens het leven 235-6, 809, 894, 1035
nirvāṇa en 797-8, 808-9, 829, 849, 1031
omschreven 773, 897, 901-2
panoramisch visioen aan begin en einde van 1007-8
relatief 829, 1056
spiritueel māyā 849
toestand van bewustzijn in 211-2, 808-9, 897-8, 904
wet van de natuur 215
zuivere liefde reikt zelfs tot 149, 269-71
Devachanī
behoort tot rūpa-werelden 793
bewustzijnscentrum 792-4, 800-1, 818, 1032-3
dromende entiteit 797-8
gevorderde, gedeeltelijk bewust van pelgrimstocht van monade 905
hoogste, is in laagste deel van nirvāṇa 904
in kern van het aurische ei 792-3, 800
in spirituele gebieden van astrale licht 1035
kan overal bestaan 801, 808-9, 902
raakt gevangen door zijn aspiraties 825
reïncarnerend ego 790, 792-3, 799
zaad van bewustzijn in monade 902
Devatā's 790
Dharmakāya (*zie ook* trikāya, Boeddha, Gautama)
worden betekent belichaming worden van 'kosmische wet' 148
Dhyān(i)-chohan(s) (*zie ook* goden) 29-30
algemene term voor geestelijke wezens 701
heren van meditatie 287, 550-1, 701
hiërarchieën van 63, 942-3
leiden evolutie 548, 550, 751-2, 984-5
levensgolf op bol C 617-8, 676, 875
lichtdragers 694
mensen zullen, worden 25-6, 58, 221, 639, 750, 763-5
moet de zon in zijn mānasische lichaam naderen 29-30
projecteren astrale fluïdum in eerste ronde 984-5
schonken het leven aan de mens 1053
śishṭa's van drie klassen van, op aarde 873
spirituele monade en 666
tijdsperiode van levensgolf 994
van aarde waren mensen op de maan 548-51
Dhyān-chohanische mislukten
bepaalde mānasaputra's zijn 710-1
gaan vooraf aan de elementalen 831
hoogste klassen van, worden goden in nieuwe keten 845
maken het plan voor nieuwe keten 830-1
mislukt in laatste graad van kosmische inwijding 830, 845
vermengen zich met elementalen 831, 846-7
waren mensen op maanketen 845-6, 1066-7
zevende ronde op aarde en 846, 1067
Dhyāni-boeddha's
en planeetketen 942-3
leiders van de orde van mededogen 135
Dichtheid 22-4
Dier(en)
compensatie voor lijden van 879, 989
deur naar mensenrijk 136, 353-4, 766, 986-7, 1044
emanatie uit de mens van, lager dan de zoogdieren in tweede en derde ronde 855
evolutie van, op planeetketen 490, 524-5
gaan hun nirvāṇa in 764

Dier(en) (vervolg)
heeft elk beginsel dat de mens heeft 355-6, 698
hebben geen ethische verantwoordelijkheid 857-8
huisdieren houden is schadelijk 353-4, 356, 960, 986-7, 989
lichamen van, bevatten hetzelfde kiemplasma als het menselijk lichaam 397
lichamen van, zullen geleidelijk verdwijnen 362, 764, 987
lijden van, gevolg van slecht karma in vroeger manvantara 756, 878, 987
mānasische vermogen potentieel 621-2, 640, 698
mensen zullen mānasaputra's zijn voor 700
mensheid heeft, slecht behandeld 741, 877-8
op bol C 347, 350-1
op hogere bollen zijn spiritueler dan mensen op aarde 287, 346-8, 350-1, 361, 567-8, 938, 968
sommige, zijn verder gevorderd 353
vijftig procent van de, zijn śishṭa's 608, 865
zijn begonnen aan hun periode van obscuratie op bol D 542
zijn begonnen over te gaan naar bol E 544
zijn ontstaan uit de mens 489, 521, 745
Dierenriem
invloed van 672, 715-6, 773-4
zeven heilige planeten en 957-8
Dierlijke monaden 1044
die het mensenrijk binnengaan 763-7
Disharmonie
kwaad is 636
Dodenboek (Egyptisch) 787-8
Dood (*zie ook* sterven)
begrafenisplechtigheden 979-80
eclipsen en de 267
kennis over, gids voor snellere bevrijding 274
lang rouwen is niet goed 729, 979-80
leringen over de, onderwezen in mysteriescholen 770
menselijke bewustzijn bij het sterven 365-9
moment van de 267-8, 271, 932
na de, een droombewustzijn 989-91
nadering van de toestand van devachan 366, 772
nāḍī's en de 290-2, 314-5
occulte, ontzeggen van leringen 66
ouder-ster en moment van 244, 769
panoramisch overzicht bij het sterven 22, 35, 367-9, 561, 771, 1007-8
poorten van de 42, 80
scheiding van beginselen bij het sterven 212, 266, 769-70, 1029-30
slaap en 128-9, 679
tweede, 212, 216, 894, 962-4, 1008, 1058
van boodschappers 389
van zon 19-22
Vergilius over de 770
vrede van de 35-6
vroegtijdige 242-3
ziel ziet innerlijke god bij het sterven 363-4
Doodsvonnis
slechte gedachten van misdadiger komen vrij als, wordt voltrokken 174
Dorje (*zie ook* vajradhara) 249
Driehoeken
drie, en de mens 698
vurige 697
Dromen 60
Dryade (hamadryade) 876-7
Dugpa('s) (*zie ook* magiërs, zwarte; broeders van de schaduw)
influisteringen van 879
meesters maken soms gebruik van 111
wachters op de drempel en 918

Eclips(en), verduisteringen
inwijding en 238-40
occulte betekenis van 152-3
overbrengen van levensenergieën tijdens 222, 594, 622-3
solaire en lunaire, zijn belangrijk 594
sterven en 267-8
TS en 242
Eden, Hof van (*zie ook* paradijs) 1052
Edge, Henry T.
brief van 281-2
Eeuw
laatste kwart van 229, 231
Eeuwige *Nu*, het
verleden, heden, toekomst en 230-1, 1009-10, 1050-2

Ego('s)
hogere, als mānasaputra 554, 568
hogere, belichamen zich op hogere bollen 568
hoogste, op aarde horen thuis op Venus 261
in devachan 109
menselijke, en inwijding 922-7
monaden en zielen 977-9
regen en 236
reïncarnerende, zijn onze ontwaakte vermogens 702
zal evolueren tot een zon 168
Egoïsme (*zie* zelfzucht)
Egypte(naren)
mummificatie, overblijfsel van Atlantische beschaving 403-5
schenden van graven weerzinwekkend 401-3
uit de geschiedenis, vermenging van Atlantiërs en Indo-Europeanen 404-6
Einstein
kromming van de ruimte 15-6, 383-4
relativiteit 383-4
Elektron(en) 297, 316-7, 386, 398, 817, 843
Elementaal/elementalen
beelden in astrale licht worden door, gekopieerd 515-6, 762
dieren zijn hoge klasse van 746
gedachten zijn 170-4, 188, 241, 307-10, 357
ieder, niet-zelfbewuste godsvonk 748, 759
komen overeen met levensatomen 759
mānasische, van het 5de kosmische gebied 762
prakriti's zijn opgebouwd uit 762
taṇhische 578-9
van de natuur 38, 65, 748
vele klassen 746, 759-63
zijn natuurgeesten 760-3
zullen evolueren tot mensen (of goden) 667, 747, 759-63
Elementalenrijken
drie klassen 547, 745
gaan vooraf aan dhyān-chohans maar worden door hen geleid 548, 830-1
laagste, en centrum van de aarde 449, 592
werk van, op bollen tijdens eerste ronde 489-91, 548-50
Elementaren
of piśācha's 1034-5
worden afgeweerd door licht en rook 980-1
Elementen
kosmische, en elementalen 747, 759-63
kosmische en relatie tot de drie guṇa's 1036-7
scheikundige, overal in ons thuisheelal verspreid 432
Eleusis
achteruitgang van mysteriën 468
religieuze en mystieke school 439
rituelen van 438
Embryo
bestaat uit verdichte astrale substantie 528
conceptie van 577-80
Empedocles 1039
Engelen van Mons 121
Epifanie 103
Ervaringen
niet alle, zijn noodzakelijk 57
Esoteric Buddhism
reden voor naam van boek 500-1
Esoterische leringen
gelofte van volstrekte geheimhouding en 690-2
gevaarlijk voor zelfzuchtige, onvoorbereide mensen 206, 424, 691, 988-9
kunnen alleen door leraar worden doorgegeven 461
worden exoterisch 143
Esoterische School (ES)
afleggen van gelofte 2, 283-4, 1074-5
doel van 108-9, 143
enige authentieke occulte school 86-7, 108-9, 1075
enige manier om met meesters in contact te komen 92
esoterische training en 1074-6
geen enkele formaliteit in hogere graden van 115, 334
leden van, worden beproefd 362
opgericht door mahātma's 302, 304
werkelijke leden van 302, 305
Esoterische training 220
Ethiek
gebaseerd op werkingen van natuur 895
Eucharistie
overgenomen van mysteriën 468

Euhemerus
leringen van 40-1
Evangeliën
een mysterieverhaal 41
oorspronkelijke bronnen van 505-6
Evolutie (*zie ook* boog, opgaande en neergaande)
beginselen en 23-5, 27
drie lijnen van 1015
eindeloze 476
involutie en 821-2
layacentrum en 533
ontbrekende schakel in 856-7
van aarde 12, 207
van lagere rijken 521
van monaden, niet van lichamen 40, 361
van 'slapende' monade tot zon 704-5
van verschillende zielen in de mens 698-9
volledig ontwikkelde boeddha doel van 569
Ezel (gouden)
symbool van 32-3

Feeën 38, 65
Filantropie 176-7, 179
Filosofie
betekenis en waarde van 324
Flogiston 646
Fohat
kosmische kāma 170

Gebed 64-5
Gebied(en)
belichamingen op 576, 1018-9
bollen liggen ver van elkaar op fysieke 476
bollen op vier lagere kosmische 487-8
ieder, heeft zijn eigen astrale licht 1036
wisselwerking tussen alle 474
zeven gemanifesteerde, drie ongemanifesteerde 576
zeven kosmische, en zeven sub- 448, 474, 1018-9, 1036
zeven, tien of twaalf, in zonnestelsel 932, 1036
Geboorte
conceptie en 136-7
entiteit vóór 576-80
kiemperiode vóór 775
manier van, in toekomst 291
panoramisch visioen vóór 368-9, 1008
tijd van 271
van een heelal 839
Gedachte(n)
beheersen van, en bewustzijn in kāmaloka 901
neerslag van mānasisch ākāśa 655
neofiet moet zijn, onder ogen zien 113-4
ontspringen aan monadische entiteit 357-8, 477-8
slechte, van misdadiger komen vrij als doodsvonnis wordt voltrokken 174
zijn elementalen 170-4, 188, 241, 307-10, 357
Gedachteoverbrenging (*zie* hpho-wa)
Geelkappen
Tsong-kha-pa stichtte orde van 440
Geest
stof en 265-6, 648
vijfde ronde keuze tussen, en stof 663-4
volks- 97-100
Gehandicapte, verstandelijk
is na de dood bijna volkomen onbewust 895-6
Geheimhouding
occulte 66
van leringen 690-2
Geheugen
eigen aan reïncarnerende ego 771
intuïtie is geestelijk 774-5
ouderdom en 770-1
Gelofte
ES en 143-4, 283-4, 302, 1074-5
van geheimhouding 691
Geloftekoorts 146, 342
Geneeskunde 349
Genezing (genezers)
door magnetiseur is niet goed 318, 352-3
esoterische betekenis van, in evangelieverhaal 344, 352
geleidelijke of onmiddellijke 372-4
in de toekomst 349, 360
karma en 343, 348-9
Geslacht(en)
biseksuelen 400-1
mensheid zal geslachtloos worden 401
oorzaak van 246-7
scheiding van 492
Getal(len)
bestudering van, geluid en kleur niet belangrijk 253-4

ieder mens heeft zijn eigen trillings- 240
mystieke 51-2
vijf en manas 44
Geünieerde Loge van Theosofen (GLT) 437-8
Geweten
geen onfeilbare gids 730
licht van innerlijke god 423, 730
Gewoonten
geleidelijk overwinnen van, of direct door wilskracht 372-4
God
geen eeuwige 439
houd steeds beeld van innerlijke, voor ogen 359
innerlijke, en mānasaputra's 699
innerlijke, is dhyān-chohan 641
innerlijke, is ouder-ster 615-6
innerlijke, verbinding met goddelijke werelden 615
overal en nergens 804
persoonlijke 64
Goden (*zie ook* dhyān-chohans)
behouden goddelijk egoïsche individualiteit 606
godsvonken en 694
hebben eigen plichten 642
hebben lichamen van licht 1024
heelal vol met 439
hiërarchieën van 779
kosmische, zijn lipika's 651
onderrichten wezens die lager staan 39, 988
vele klassen van 63-4, 589
waren eens mensen 39-40, 606, 694
wat, voor mensen zijn, zijn supergoden voor goden 642
werpen geen schaduwen 142-3
worden verlicht door hun mānasaputra's 755
zijn levensatomen 657
Godsvonken
evolutionaire pelgrimstocht van 382, 693-4, 755, 815
Goed
harmonie 636, 646-8
juiste aanwending van de wil is 647
kwaad en, zijn relatief 358, 646-8, 662
Gouden eeuw
twee betekenissen van 47-8
van Saturnus 33
Graden, hogere
geen formaliteiten in 334
getest door het leven in 284, 690
Grenzeloze, het
aspect van een superkosmische entiteit 802
DAT 810
heelallen komen en gaan in 839-40
kent geen verandering, tijd en uitgebreidheid van ruimte 839
verzameling hiërarchieën 782
Groei
geestelijke, door beeld van innerlijke god voor ogen te houden 359
Gulden regel
elk geschil kan worden opgelost door 988
Guṇa's
elementen en 1037
elk beginsel of iedere entiteit heeft de drie 631, 1037
toegelicht 631, 725, 1036-9

Hades (*zie ook* onderwereld)
inwijding en 175, 219-20
Handelingen
gevolgen van gedachten 358-9
Harmonie
in de natuur 239, 661
Hart
brandpunt van aurische ei 1015-7
brandpunt van goddelijk-spirituele evolutielijn 1015
brandpunt van reïncarnerende ego 1012, 1016-7, 1025
fysieke levensatomen van, minder etherisch dan die van hersenen 1016
fysieke, orgaan van persoonlijke mens 169, 1025
jīva en prāṇa's in 1015, 1017
jīvische straal vanuit, verlicht hersenen 1017, 1025
pijnappelklier en 1016, 1025
vereniging van, met hersenen 1017-8, 1026
zevenvoudig 1026
Harteleer 558, 1012, 1014
Haṭhayoga
bewustzijn wordt gericht op lichaamshoudingen en lager psychisch functioneren 130-1
gevaarlijk 130-1
wordt soms door chela's gebruikt 131, 1075

Healing (*zie* genezing)
Heelal(len) (*zie ook* universum)
evolutiestadia van 382
geocentrisch en heliocentrisch 383
hart van 779-80
kan ons niet vernietigen 811
komen en gaan als lichtvonken 839-40
oneindig in aantal 381, 839-40
scheikundige elementen in 432
tienvoudig 814
twee klassen van entiteiten in 695
verschillende delen van, voorzien mens van beginselen 976
was eens een mens 822
Heiligen
christelijke, vergeleken met pratyeka's 999
Helderziendheid (*zie* toekomst)
Heraclitus 563
Herfstnachtevening (*zie ook* jaargetijden, heilige)
inwijding en 320, 458
Herinnering
Plato over 774
Hermafroditisme
in verleden en toekomst 400-1, 522
Hersenen, de
atomen van, baden zich in ākāśa 1012, 1025
brandpunt van psychomentale evolutielijn 1015
jīvische straal uit het hart verlicht 1017, 1025
levensatomen van, staan het hoogst 169, 1016
neerslag van mānasisch aspect van het aurische ei 655, 1015-6
pijnappelklier en 1014, 1016, 1025
vereniging van hart en 1017-8, 1026
voertuig van mānasaputra 169, 1012-3, 1014-6
Hersenverstand
zwak instrument 771-2
Hiërarch
ātman van zijn hiërarchie 633-4
daden van mens beïnvloeden grotere entiteit 614
ronden en rassen van grotere entiteit 615
van planeetketen en van bollen 602-3
Hiërarchie(ën)
bestaan in wisselwerking met elkaar 782
elke, heeft stille wachter 782
elke, monadisch en samengesteld 841
mens is 841-3
top van 323, 782
van bewustzijn 782
van goden in een molecule 844
Homerus 652-4
HPB (*zie* Blavatsky, H.P.)
Hpho-wa
leringen worden overgebracht door 115
projectie van bewustzijn 250-2, 338, 372, 795
Hume, Alan O. 9, 261
Hyparxis
omschreven 323
Hypofyse
orgaan van persoonlijke wilskracht 412

Iḍā (*zie ook* nāḍī's)
kanaal in astrale lichaam 315
piṅgalā en, zullen twee ruggengraten worden 291
Ik-ben
evolutie en 569
innerlijke god, ātman 376, 634
kennis van het, in onszelf 562
kosmische 841-2
onbewust bewustzijn 807
onsterfelijkheid en 196
sūtrātman 210
verschil tussen, en ik-ben-ik 196-7, 255-6, 375-6, 559, 561-2, 569, 606, 641-2, 806, 841-2
Illusie (*zie ook* māyā)
werkelijkheid en 262-3, 369-71
Inca's
emigrerende Atlantiërs en 406
Inenting
bezwaren tegen 181-3
Ingevangenen
Neptunus, Uranus 16, 297-8, 398
Ingewijden
die het niet hebben gehaald 127-8
van vierde graad kunnen andere bollen dan de vierde zien 487
verborgen 119-20
zaaien ingeboren ideeën 1005
Inkapseling
leer van, toegelicht 1052-3
Instinct
psychoastraal geheugen 774

Intuïtie
herinnering aan vroegere manvantara's 774-5
herinneringen van activiteit van bewustzijn in andere levens 774
Involutie
evolutie en 821-2
layacentrum en 533
Inwijding(en)
betekent Hades of onderwereld binnengaan 175, 178-9, 219, 540, 902, 993-4
betekent 'worden' 175, 539-40, 644, 785-6
bij, moet neofiet overwinnen of anders sterven 723
boeddha van mededogen gaat door iedere graad van 824
brengt men zelf tot stand 36-7
chela moet, doormaken zonder hulp 723, 902-3, 922-7
doel van, voortbrengen van menselijke god 569
drie resultaten van 902
eclipsen en 222, 238-40
innerlijke zintuigen ontwikkelen 786
kāmaloka en avīchi en 902-3
neofiet komt tegenover zijn innerlijke god te staan 113-4, 172-3, 364, 377, 644, 758-9
Orpheus en 179, 219
Piramide van Cheops was een tempel voor 589-90
pratyekaboeddha doorloopt niet alle 824
slaap, dood en, in essentie hetzelfde 926-7
slaap en 179-81, 926-7
standen van planeten bij boeddha- 658-9
symboliek van het kruis en 925-7
tijdens heilige jaargetijden 112-3, 320-1, 458-9
vele graden van 377-8, 615
vergeleken met afdaling van avatāra 993-4
versnelde evolutie 50-1, 785, 818
vierde graad 487, 541, 785, 993-4
wintersolstitium en 101-4, 222, 320-1, 458-9, 658-9, 758
zesde graad en nirvāṇa 545
zevende, leidt tot mahātmaschap 615
ziel gaat zon (en planeten) binnen 175-6, 540
zonne- 539-40, 758-9

Jaar
esoterisch nieuw- 102-3, 113
lengte van 295-7
Jaargetijden, heilige
inwijding en 112-3, 320, 458
Jeanne d'Arc 92-4
Jeans, Sir James 817
Jehovah
esoterische symboliek van 185
Saturnische stamgod in joodse mythologie 34, 185
Jekyll, Dr, en Mr Hyde
kāmarupa en 428, 445
Jezus
Judas en 720, 724, 728
kwam op cyclisch moment voor een avatāra 504, 669-70
kwam tijdens neergaande cyclus 504, 508, 669
'maagdelijke geboorte' van, heeft betrekking op avatāra-leer 575
oorspronkelijke leringen van 504-5
vergelijking met Socrates 41
Jinarājadāsa, C.J. 459-62
Jīva
astraal licht en 1051-2
kosmische, gaat door hart als prāṇa's 1015
of monade 571-2, 1007
prāṇa's en 654, 1050
Jīvanmukta
bevrijde monade 571-2, 808, 996
mahātma's zijn 571-2
Joden
Saturnus en 33-4, 45, 49
Judas
iedere, christus in embryo 724
iedere boodschapper heeft zijn eigen 721
innerlijke 728
Jezus en 720, 724
Judge, W.Q. 510, 732
Rājā 5-6
reïncarnatie van een hindoeyogī 54
Jupiter (*zie ook* planeet/planeten)
aardbevingen en 222
astrologische invloed van 713, 715-6
buitenronden en 58
heeft één werkelijke maan 79
heeft eigen soort bewoners 471
rājā-ster van, kern van materie in zevende toestand 471-2

Jupiter (vervolg)
rode vlek op, veroorzaakt door rājāster 470-1

Kabbala 571
Kaliyuga
diepe afdaling in, op opgaande boog 481-2
doormaken van, vanuit een hoger standpunt 482-3
niet in alle opzichten duister 441
oorzaak van mislukken van het werk van Jezus 508
theosofie in 481
Kāma (*zie ook* beginselen)
heeft twee kanten 241-2, 1049
in vijfde ronde verraderlijk 1065
kosmisch beginsel 698
Mars is 27
meest grove beginsel 23-4
overheerst in vierde ronde 938-41
stuwkracht 1049
wordt manas 629-30
zevenvoudig 939-40, 1061
Kāmaloka
adepten kunnen, bewust betreden 991, 993-4
besef van tijd in 897-8, 990
bevindt zich in astrale licht 1031, 1034
bewustzijn in 897-8, 963-4, 990
chela moet, bewust binnengaan 902
emotioneel-mentaal 1056-7
gaat over in avīchi 901, 1031
gaat over in devachan 1031
hangt samen met gebieden 1056
heeft plaats in de ruimte 1031
iedere bol heeft eigen 902
in, kunnen geen keuzes worden gemaakt 900
lengte van verblijf in 963-4, 990-1
schaduw van leven op aarde 964
strekt zich uit van centrum van aarde tot maan 901
tijdens nachtmerrie zijn we in kāmaloka 893
van gemiddelde mens is kort 896
vele graden van 216
vol elementalen 762
zwarte magiërs gaan, bewust binnen 991
Kāma-manas
aarde is 27
beheersen van 1048
lever is voertuig van 1015
ons egoïsche zelfbewustzijn is geconcentreerd in 632-3, 696
zonde ligt in 24
Kāmarūpa
achtervolgt zwarte magiër 428
bezetenheid en 432
bhūta is 1034-5
bollen van maan zijn 445-6
Mr Hyde en 428, 445
na de dood 212-4, 216
van misdadiger 174
wachters op de drempel en 432, 445-6, 458
Kāraṇaśarīra 363
Kāraṇopādhi 1047
Karel de Grote 95
Karma
aardbevingen en 226
al wat is 748
banden van, eeuwig 208, 742-3, 847
derde oog en 241, 430-1
elementalen instrumenten van 748
ethisch en fysiek 858
geloftekoorts en 342
genezing en 318-9, 451-2
kracht van geestelijk 964-5
lagere mens oogst zaden die lagere mens van het vorige leven heeft gezaaid 978
lipika's zijn optekenaars van 650-1
mānasaputra's en 710, 738-9, 741-3
mens zelf 227, 519, 748-9
omgeving en 475
ongelukken en 456-7
rechtvaardigheid en 321-2, 877
soorten 556-7, 756-7
u bent uw eigen 342
uitstijgen boven 210-1, 1028-9
van Atlantis zwaar 401, 557, 1063-4
van avatāra's 510-1, 581
van dieren 756, 877-9
van iemand anders op zich nemen 301-2, 312-3, 330
van leraar 303-4, 486, 847
van mens als dhyān-chohan 58-9
van monaden op vele gebieden 420
van verzameling individuen 330
verstandeloze rassen en 556
vrije wil en 810-2
ziekte en 451-2
Karmische regelaars
hemellichamen zijn 227
Keely, J.W. 93

Kennis
recht op, als we deze niet misbruiken of verraden 341
Kerk, rooms-katholieke
in Spanje 100
Kernlichaampje
van cel en layacentrum 532-3
Kerstmis (*zie ook* wintersolstitium)
datum van 103
Keuze
bepaald door vroegere levens 668
in vijfde ronde 60, 81, 663-4, 750, 938-9, 1041, 1045, 1065-7
periode van, op maanketen 749
tussen pratyekaboeddha en boeddha van mededogen 668, 999
Kiemcel(len)
overschaduwd door mānasaputra's 854
svabhāva van, in bedwang gehouden 524
Kiemplasma
functie van 395-6
van dieren 396-7
Kinderen
opvoeding van 109, 302, 620
Kind-monaden 985-6
scheppen weer andere kindmonaden 358, 956
Kleur(en)
bestudering van getal, geluid en, niet belangrijk 253-4
bij Homerus en in het verleden 652-4
uitdrukkingen van levenskrachten 316
van zon en sterren 236-7
zichtbaar en onzichtbaar spectrum van 1019-24
Komeet
planeet in wording 6, 12
Kosmische entiteit
heelal een cel van 484-5
Kracht
psycho-elektromagnetische 425-6
Krishṇa 869, 973
Krishnamurti 472
Kriyāśakti 291, 891
Kronos 33
Kruis
roep aan het 926
roos en, toegelicht 927-8
symboliek van verticale en horizontale lijn 922-8
van inwijding 922-7
KTMG
doel van 1-2, 115, 412-3
gelofte en 283-4
ieder lid van, wordt geholpen 836-7
iedereen dient aanwezig te zijn 38
-leringen 690-2, 1027
leringen editen vóór publicatie 141
Kumāra's (*zie ook* zonnepitri's)
incarnatie van 734
'maagden' 677
mensen waren eens 988
Kuṇḍalinī 411
Kuthumi (KH), meester (*zie ook* meesters *en* mahātma's)
bodhisattva 50
over ronden 9
zijn werk 86
Kwaad (*zie ook* zonde)
disharmonie 636-7, 646-8, 947-9
elk, is in de kern een goddelijke energie 724, 947
goed en, zijn relatief 358, 646-8, 662
ontstaat door misbruik van wilskracht 647
'weersta het, niet' 378-9
zelfbewust en spiritueel 286, 648

Lagere natuur
overwinnen 725-8
Lao-Tse
boodschapper van de Loge 220, 727
paradoxen van 727
Layacentrum, layacentra
communicatiekanaal tussen twee aangrenzende gebieden 339, 530-3, 616
eigenschap van kern van monade 530-2
elke bol heeft eigen 535
involutie en evolutie door 533
overgang van maanentiteiten naar, van toekomstige aarde 542, 545, 598
van cel 532-3
zon draagt zijn, met zich mee 532
Leadbeater, C.W.
verkeerde opvattingen van 463, 470
Leiders van Theosophical Society (*zie ook* boodschapper) 233
deel van constitutie van, verwijderd 325-6, 415-6
Lentenachtevening (*zie ook* jaargetijden, heilige)
inwijding en 320-1, 458-9

Lera(a)r(en)
alleen, kunnen esoterische waarheden doorgeven 461, 788
chela-, analogie met mānasaputra 757, 847-8
communicatie met leerlingen met behulp van astrale bel 334, 565
elke vierde, is vernieuwer 295
gebonden aan regels 340
in ieder land 88
karma van 303-4, 486
leerling en 254, 486, 757
lijden van 302-4
ontmoeting met 837
verantwoordelijkheid voor leerlingen 301-3
weet wanneer leerling gereed is door wat hij niet zegt 36
werken in stilte 88-9
wijst leerling op fouten 302, 306
zoeken naar buddhische licht in leerlingen 362
Leringen (*zie* esoterische leringen)
Levensatoom/levensatomen
bestemd om goden te worden 376, 655-6
beweging van, is muziek 661
circulaties van, naar zon 454-5
doorlopen alle rijken 657
elementalen komen overeen met 759-60
elke entiteit was eens een 448
geheugen en 774
goddelijke tot en met fysieke 590
goden zijn, van een hoger heelal 657
ieder, zevenvoudig 656-7
in atmosfeer 553-4
in kosmische entiteit 484-5
in vierde stadium 24
in zijn kern zelf een monade 656, 913
kosmische entiteit een 485
omzwervingen van 214, 293-4, 454-5, 913
rol van, op bollen en planeten 911-3, 931-2
stromen van 831-2
van Boeddha gebruikt door avatāra 582-4
van broeder van de schaduw 404, 420-1
voortdurende uitwisseling van 579, 599, 913
worden planeten 168-9
zeven beginselen en 656, 759-60
zijn vurige levens 637
Levensgolf, levensgolven (*zie ook* monaden, bollen, planeetketens)
andere, op andere bollen 626-7
behoort tot hele planeetketen 566, 597, 929, 933-8
belichamen zich in śishṭa's 643, 880ev
bollen in obscuratie en 544, 616-8, 969-71
drie dhyān-chohanische, volgen na ons 627-8
iedere bol van planeetketen aarde heeft 887
iedere, heeft zeven wortelrassen 874-5
iedere, laat śishṭa's achter 874, 887, 969
menselijke, bevindt zich op bol D 929, 935
op bollen 288, 346-7, 599, 617, 626, 969-71, 983-4
synoniem met rijken 874-5
tijdsperioden van, op bollen 935, 994-5
volgen circulaties van zonnestelsel 604
volgen elkaar op 543-4, 566, 599-600, 617-8, 627, 873-4, 887, 970
wortel- en zaadmanu's en 1005-7
zeven (tien of twaalf) monadische klassen of 624, 627, 983-4
Levensladder 779, 968
Levenssurplus (*zie ook* śishṭa's) 489-90, 886
Lha's, zonne- (*zie ook* zonnepitri's) 258, 595
Lha-ma-yin 65
Lichaam/lichamen
afgeworpen cellen uit menselijke, oorsprong van lagere rijken 852-5
bipolair 55
cellen moeten nu stempel volgen van onze mentaal-psychische gewoonten 854
fysieke, samengesteld 513
grootte van Atlantiër 327
ieder hemel-, wordt gevormd door monaden 694
illusoire 384-5
menselijk, een schil 655
menselijk, meest primitieve zoogdier 526, 856

menselijk, neerslag van beginselen 655
menselijk, op bol A bestond uit vuur 639
menselijk, verzameling levenskrachten 534, 655
omzwervingen van levensatomen in 293-4
schenk geen aandacht aan het 374
tekens van dierenriem beïnvloeden 672
toekomstige 55, 289-92, 513
van vroege mensheid 527-8, 850-2
verharding van astraal lichaam 396
Licht
betekent geest of 'rechterhand' 517
bipolair 1019-20
gekristalliseerde straling 514, 1019-20, 1023-4
iedere impuls van, wekt even sterke kracht van duisternis op 723
innerlijke, zal altijd overwinning behalen 273-4, 723
levenskracht van een god 425
stoot elementalen af 980
volgt gebogen lijn 15-6, 383-4
wordt muziek 394
zeven (of veertien) soorten straling 1019-20, 1023
Liefde 97, 109
een ākāśische sluier 323
Liefhebben
vijfde-ronder worden door te leren, en vergeven 345
Lijden
kiezen voor, of hard werken en ontberingen 359
na het sterven 212-6
onze beste vriend 359
op stelten door het, heengaan 57
plaatsvervangend 301-2, 313
Lindbergh, Charles 328-9
Liṅgaśarīra 59
etherisch 601-2
fysieke lichaam is verharding van 396
heeft embryonaal bestaan in aurische ei tijdens devachan 578-80
milt is zetel van 1015
valt samen met de meer subtiele delen van fysieke lichaam 1055
van aarde, is astrale licht 1054
Linkerhand
heeft betrekking op nacht of duisternis 517
pad van 229
zuiden als 246
Linkshandigheid 227-9
Lipika('s)
achter kosmische, staan kosmische goden 651
alles wordt vastgelegd door 879
hun psychomagnetische aura doordringt hele zonnestelsel 650
keuze van śishṭa's geregistreerd door 613
registreren alles automatisch in aura 651-2
zijn karmische optekenaars 650
Loge, witte
Boeddha is hoofd van 499
heeft centra 100
heeft vijf boodschappers in de wereld 233
werkers van 96
Loge, zwarte 96
Logos
mond is orgaan van scheppende 788
vereenzelviging met zonne- 1040-1
Loka's (*zie ook* tala's)
arūpa-, komen overeen met drie bollen boven de zeven 660
iedere bol heeft eigen reeks, en tala's 677-8
opgaande boog en 678
rūpa-, komen overeen met de zeven gemanifesteerde bollen 660
tala's en, toegelicht 8
Lot
twee soorten mensen die belangrijke rol spelen in, van de mensheid 906
Luz-been 393
Lytton, Bulwer 127, 342

Maagdelijke geboorte 574-5
Maan/manen
aardbevingen en 222-3
als substituut gebruikt voor planeet 297-8, 337, 455-6, 637-8, 958
andere, zijn ingevangenen 469
conceptie en 130, 136-7
eclipsen en 222, 238-40, 594, 622-3
elke, een dode zevenvoudige keten 444
elke planeet heeft of had slechts één echte maan 469-70
invloed op aarde 32, 58, 130, 545-6, 975-6

Maan/manen (vervolg)
inwijding tijdens wintersolstitium en nieuwe 101-2, 658-9
kāmarūpa 20, 203, 445
leringen over, worden streng bewaakt 129
medische operaties en 671-3
Mercurius heeft, gehad 469-70
niet alle planeten hebben een 469-70
onze, zal verdwijnen voordat de aarde haar evolutie heeft beëindigd 470
tijdens nieuwe, verlaten zielen de aarde 130
tijdens volle, ontvangt aarde binnenkomende zielen 130
trekt levensatomen aan 623
van Mars 470
Venus heeft, gehad 79, 469-70
zevende ras en zevende bol komen overeen met 569-71
Maanketen
alle monaden op aarde afkomstig van 671, 675
bollen van, vallen uiteen 542
hoogste monaden van, werden gidsen 749
laagste mineralenmonaden bleven achter op 545
mānasaputra's en 754
meeste mensen waren dieren op 639-40, 1067
'mislukten' op 749-50, 1066-7
ouder van aardketen 337, 445, 447, 487-8, 1019
overgang van levensgolf van, naar aardketen 597-9
overgang van monaden van, naar zeven layacentra van toekomstige aardketen 545, 598-9
planeetketen van de dood 570
tien klassen van monaden verlieten 545, 548
zeven bollen van, zijn kāmarūpa's 445
Maanpitri's
alle monaden die van maan zijn overgekomen zijn 671, 675
op doortocht van maan 164
zijn menselijke deel van ons 596, 676
zullen agnishvātta's worden 256-8
Magie
beperkingen van de 584
en schommelende stenen 546
Magiërs, witte
hebben geen devachan 991
in de tijd van Atlantis 408-9
maken gebruik van agenten van zwarte loge 96
motief onderscheidt, van zwarte 438, 547, 992
psychische vermogens worden zelden gebruikt door 546
Magiërs, zwarte (*zie ook* broeders van de schaduw)
agenten van 96
bereiken quasi-onsterfelijkheid 1041
besef van verlies 422
gaan kāmaloka bewust binnen 991
hebben geen devachan 919, 991
kāmarūpa achtervolgt 428
lijden van 214
lot van 921
lot van, en manas 416-7
meeste Atlantiërs waren 408, 992
meeste mensen zouden, worden als hun de hele esoterische wijsheid wordt gegeven 424
motief onderscheidt, van witte 438, 547, 992
niet nodig om ervaring van, op te doen 53
onderwerpen zich aan strenge zelfdiscipline 992
reïncarneren snel 428
scheiden zich van spirituele monade 418
van vierde wortelras 546
vereenzelviging met 'niet-gevorderde planetariërs' 1041
verloren zielen en 1043
wachters op de drempel en 429, 918
Magnetisme
polariteit en slaap en 717-9
Mahāchohan
Gautama Boeddha 51, 119
hoofd van onze Orde 85, 116, 118-9, 480
Mahārājā's
karmische regelaars 226-7
Mahārājā-zonnen (*zie* rājā-zon)
Mahat 365
Mahātma('s) (*zie ook* meesters)
bewustzijn van 827
Boeddha is hoofd van 499-500
die in lage graad van nirvāṇa kunnen komen 825

dienaren van de Wet 3
ervaren bij zesde inwijding tijdelijk nirvāṇa 545
hebben eigen school 87
in mens leeft een 818
karmisch verbonden aan ES-leden 302
laagste van dhyān-chohanische rijken 63-4
moeten uiteindelijk ook rusten 680
nirmāṇakāya's zijn 825
ontwikkeling door inwijding verkregen 818
pijnappelklier en hypofyse en 412
sterven van 823
stijgen boven devachan uit 825, 899, 1059-60
vijfde-ronders en 497
Mahatma Brieven, De
publicatie van 261
Man: Fragments of Forgotten History 666-7
Manas
drie klassen van 1004-5
gaat op in buddhi 238, 629-30
hogere, ouder van lagere 914-5
in dieren op bol G 348
in, zetelt het menselijke zelf-bewustzijn 750
kāma gaat op in 629-30
lagere, afkomstig van maan 736
mahat, universeel aspect van 365
mānasaputra werkt door hogere 1012-3
Venus komt overeen met hogere 27
wilskracht is een functie van hogere 1048
zwarte magiërs scheiden zich af van hogere 416-7
Mānasaputra('s) (zonen van het denkvermogen)
agnishvātta's en kumāra's 677
analogie met dieren 737-41
analogie van leraar en leerling 738, 743-4, 847-8
avatāra's en 189-90, 1003-5
behoren tot orde van mededogen 739
bepaalde, zullen 'mislukten' worden 710-1
deden 'mensen' van derde wortelras ontwaken 736, 834-5, 847-8, 883, 1002, 1004, 1012
die ons deed ontwaken en innerlijke 699, 739, 742-3, 753, 757, 847-8, 978
drie aspecten van 700
dhyān-chohans 701, 751-2
ego's die binnenstroomden vanuit derde ronde 862, 880
goden en 755
heeft eigen ouder-ster 741
hersenen zijn voertuig van 1012, 1015
hiërarchie van, worden slangen genoemd 200
hoogste, zijn meesters 204
iedere, koos zijn karmische śishṭa-lichaam 862
iedere, zal een zon worden 705
in zevende ronde zullen mensen, zijn 737
incarnatie van, bracht verantwoordelijkheid met zich mee 860-1
incarnatie van, nam eeuwen in beslag 861, 882
incarneren niet 554-5
intrede van, deels karma, deels mededogen 738-9, 741
karmische band 258, 699, 706, 710-1, 741-2, 751-3
kind van innerlijke god 158
komen voort uit levensessentie van zon 163-4, 677, 736
mānasa-dhyāni's, zonnegoden 735-6
mānasische deva's 924-5
meest gevorderde, incarneerden in hoogste drie klassen van śishṭa's 884
mens is niet-geëvolueerde 753
menselijke ziel straal van 160, 164
mensen zullen, voor dieren zijn 700
moet eigen kinderen doen ontwaken 705
monade in mānasische stadium 554-5, 558, 880
neerdaling van 76-7, 156-7, 696-8, 734-9, 743, 835, 847-8
ontwikkelen zich in hun eigen sfeer 742-3, 752-3, 1004
onze reddingsplank 924
op maanketen 754, 1002
overschaduwden kiemcellen in derde wortelras 854
pratyekaboeddha's worden lagere 695
reïncarnerende of hogere ego en 554-5, 703-4, 861-2, 884, 977-8, 1012-3
roept wakker door ziel met zijn aura te omringen 706
śishṭa's en 861-3, 880-1

Mānasaputra('s) (vervolg)
sommige, weigerden te incarneren 863, 881, 883
straal uit monadische essentie 159-61, 191-2, 554
toekomstige bestemming van 259, 742-3
twaalf klassen 1003
uit voorafgaande manvantara('s) 156, 696-7, 699, 702-3, 736, 751-3
uitverkorene, werden bewakers van vierde ronde 864
vele klassen van 753, 755, 1004-5
wij zijn, maar in een ander opzicht niet 699, 739
worden vurige driehoek genoemd 697
zoon van de zon 818-20
Manu('s)
zijn śishṭa's 1005-6
Manvantara
aan het einde van, gaan monaden paranirvāṇa in 878, 1023
karma van monaden en nieuw kosmisch 878-9
lijden van dieren veroorzaakt door slecht karma uit vorig 756, 878-9
onze gedachten worden de mensheid van het volgende kosmische 188
zwarte magiërs verdwijnen wanneer, eindigt 1041
Manvantara, mahā-
algemeen gebruikte term 575
mens in vierde ronde van 1041
mislukten in vijfde ronde van 1042, 1045
Manvantara('s), planetaire
vierde stadium van, is meest materieel 14
zeven, in één solaire 14, 576
zeven ronden in 199
Manvantara, zonne-
bewustzijn van spirituele monade in 957
dood van zon aan eind van 11
planeten gaan opnieuw zon binnen vóór het einde van 443-4, 454, 586
zeven wederbelichamingen van planeetketen in 576
Māra 1056
Māyā
devachan is een spiritueel 849
geboorte van heelallen en 839-40
śakti, prakriti en 1036-7
werkelijkheid en 262-3, 369-71
Maya's
emigrerende Atlantiërs en 406
Māyāvirūpa (*zie ook* hpho-wa) 29-30
etherisch lichaam 601
illusie- of gedachtelichaam 250-2
Mead, G.R.S. 1014
Meditatie 338-9
concentratie en 826-7
zich niet richten op uiterlijkheden maar op het innerlijke licht 339
Meester(s) (*zie ook* mahātma's)
avatāra's van hun innerlijke god 749
bevinden zich niet altijd op dit gebied 729
houden śistha's op niveau 867
in ieder mens 732-3
incarneren in lichamen die tot vierde ronde behoren 483
maken gebruik van hpho-wa 794-5
maken gebruik van māyāvirūpa 250-2
maken soms gebruik van dugpa's voor heilige doeleinden 111
moeten uiteindelijk rusten 680
Morya (M) en Kuthumi (KH) 9, 50, 86
over het onderwerp 777 levens 929-32
training voor, -schap 835
TS en 85, 132-3
van vibraties 87-9
vele graden 779
voor iedere, is er een broeder van de schaduw 722, 729
vijf, hebben belangstelling voor TS 86-7
waren mensen op bol A 749
werk van 131-3
zijn bodhisattva's 50
zijn voorbeeld 106-7
Melkweg 273, 432, 484, 572, 958
Mens(en)
beginselen en 24-5, 662-3, 909-10, 976
behoort tot hele planeetketen 566, 597
bestemd om zon te worden 13, 221, 260, 604, 606, 822
bestemming van 31, 604
bezielde 674
bodhisattva in 1061-2

christus in 1061-2
circulatie door planeten en zon 591, 604
constitutie van 104, 191, 814-6, 819, 924, 1020
door natuur verantwoordelijk gesteld voor zijn daden 614
dhyān-chohans op volgende keten 550
essentie van, is kosmisch bewustzijn 804, 814-6
essentie van, is de wil 809
gevallen god 988
guṇa's en 725, 1037
hiërarchie 841-3
hoger dan bollen 603
in zevende ronde, dhyān-chohans 26
invloeden van planeten en zon op 975-6
jīva en prāṇa's in 1051-2
kanaal voor hogere Wet 287
lagere dieren gingen vooraf aan, maar zoogdieren kwamen na 491
leeft op tien gebieden 815-6
lichaam van, in de toekomst 290
mānasaputra voor dierlijke monade 755
opgebouwd uit planetaire en solaire essenties 735-6, 834, 976
overblijfselen van primitieve 399
raciale familie van, was ook in voorafgaande ronden menselijk 523
rijken die lager staan dan zoogdieren zijn in eerdere ronden uit, voortgekomen 491-2, 522-6, 744, 855-6
samengesteld uit monade, agnishvātta-pitri, maanpitri en aardpitri 596
scheppend centrum 693
verantwoordelijk voor bollen waarop hij leeft 694
verantwoordelijk voor levensatomen 966
verst gevorderd, maar fysiek het zwakst 525
wereld waarop hij leeft en, zijn in wezen één 693-4
zelfbewustzijn van, geconcentreerd in kāma-manas 554, 816
777 levens en 929-32
zoogdieren kwamen uit, voort 491-2, 521-5, 852ev
zoon van de zon 815-6, 819
Mensapen
hebben een bepaalde hoeveelheid menselijk bloed 353
kansen voor 1044-7
niet in śishṭa-stadium 865
voortbrenging van 859
zullen mensenrijk binnengaan 362, 764-5, 987, 1044-7
zullen uitsterven tijdens zesde wortelras 764
Mensenrijk (*zie ook* mens)
apen zullen, binnengaan 362, 764-5, 987, 1044-7
niet in obscuratie 542
op bol A 550, 639
sluiten van deur naar 136, 353-4, 766, 986-7, 1044
Mercurius (*zie ook* planeet/planeten)
aardbevingen en 222-3
in de buitenronde is, de volgende planeet waar we heengaan 17
inwijding tijdens wintersolstitium en 101-3, 658-9
komt overeen met buddhi 27
Lhagpa genoemd 10
Mars en, theorie 58
waarom, geen maan heeft 470
was eens zon 10-2, 207, 450-1
Meteorisch continent 6-7, 28-9, 78-9
Mexico
leraar in 87-8
negroïde element geabsorbeerd in 409
Middeleeuwen
religie in 508
Mineralenrijk
activiteit van 542-3, 610
bestemming van monaden in 490
in śishṭa-toestand 608, 864
kwam uit mens voort in tweede en derde ronde 522-3
op bol D, in obscuratie 542, 969
tijdsperiode op bollen 994
trillingssnelheid in 397-8
Mislukte(n) (*zie ook* ronde, vijfde; verloren zielen; dhyān-chohans)
dhyān-chohans bouwden nieuwe keten 830-1, 845-7, 945-6
in vijfde ronde 1041-2, 1045-6
mānasaputra's 710-1
op maanketen 749-50, 1066-7
verloren zielen en 944-51, 1064-5
Mithilā 292
Mithraïsme
waarom, mislukte 509

Monade(n) (*zie ook* bollen, binnenronden, buitenronden)
alle, die van maan zijn overgekomen zijn maanpitri's 671
astrale, incarneert 554-5
aurische ei en 446-7
beginselen en 375-6, 662-3, 909-10, 1061
brengt gedachten voort 357-8
dierlijke, gaat mensenrijk binnen 763-7
eerste ronde en hogere klassen 984-5
elk punt in de ruimte een 260, 264-5, 573, 607, 694
elke, een atoom van parabrahman 842
elke, een scheppend centrum 357, 585, 590, 956, 985-6
elke, heeft ouder-ster 200, 986
elke, heeft vrije wil 809-10
elke, wordt een zon 167
emanatie van beginselen uit 446-7
evolueert nieuwe persoonlijkheid 417, 423, 915-7
evolutie van 40, 263-4, 558-9, 585
gaat na de dood door de drie bollen van opgaande boog 489, 933-8, 940
iedere klasse van, neemt plaats in van erboven staande klasse 845
iedere klasse van, staat onder leiding van dhyān-chohan 875
jīva komt overeen met 571
karma van 420
karmisch aangetrokken tot planeten en zon 585
kosmische, is zon 659
layacentra en 530-3
maan-, gaat met zwarte magiër mee omlaag 418
maan-, gingen over naar aardketen 542, 545, 597-9
maanpitri's en 258
mānasaputra is straal van 190-1, 555
menselijke, en inwijding 922-8
menselijke, straal van mānasaputra 554-5, 558-9
mislukte, is mentaal-psychische abortus 421
natuur en 30, 967
omschreven 418, 659-60, 666
op maan 163-4
prajāpati's, manu's en 1005-7
ronden van, langs bollen 199-202, 490-1
'slapende', evolutie van 704-5
stralen van, op planeten en zon 585-7, 593, 906-8, 939
stralen van, zijn aspecten van haar bewustzijn 983-4
van lagere rijken 40
vele soorten 418-9, 555, 660, 670, 966-7
verlaten hiërarchie door hoornen poort en ivoren poort 1001
verloren menselijke, kan nieuwe ziel niet achtervolgen 428
verschillende, in mens 966-7, 977-9, 985-6
versnelling van hogere, vertraging van lagere, op opgaande boog 492-3
zeven, tien of twaalf klassen van 548, 602, 715, 845, 873
zeven, tien of twaalf levensgolven van 624, 627, 983-4
zevenvoudig 25, 926
zijn samengestelde entiteiten 15, 34-5
Monade(n), goddelijke
terrein van activiteit van, strekt zich uit over melkwegstelsel 956-60, 977, 985, 1061
zijn goden 670
Monade(n), spirituele
ātmabuddhische 696-7
belichamingen op planeten 586-7, 593, 912, 935-6, 954-60, 985-6
dhyān-chohan 666
karmische banden met andere planeetketens 972
scheiding van, en menselijke 416-7, 420-1, 422-3
terrein van activiteit van, strekt zich uit over zonnestelsel 955-60, 972, 977, 985-6, 1033-4, 1061
Monade(n), zich wederbelichamende of keten-
belichamingen op bollen 568, 908, 910-3, 933-8, 940, 952-60, 969-72, 983-4
terrein van activiteit van, strekt zich uit over planeetketen 986, 1033-4
Monadische essentie
als een zon 5, 18, 586, 973
bevat alle bewustzijnstoestanden in zich 802

enige deel van menselijke constitutie dat niet sterft 159
onze, zal zon worden 13
oorsprong van, is de oneindigheid 474
stralen ervan kunnen zich op hetzelfde moment in verschillende lichamen manifesteren 5
van Katherine Tingley 10, 17-8
verwijst naar iets dat nog hoger is dan monade zelf 659
we zijn allemaal uit dezelfde, voortgekomen 588
Mond
orgaan van scheppende logos 788
More, Henry
was onbewust een chela 94
Morya (meester M) (*zie ook* mahātma's, meesters)
bodhisattva 50
over ronden 9
zijn werk 86
Moslims
toegewijd maar niet spiritueel 405-6
Motief
belangrijk, maar niet voldoende 361, 649
Mozes
verhaal van, gebaseerd op bestaande persoon die als boodschapper naar joden werd gestuurd 484
Mudrā's 42-3
Mukti-nirvāṇa 996-7, 999-1001
Mūlaprakriti
ākāśa en 631, 1034
śakti, māyā, prakriti en 1036-7
Muziek
beweging van levensatomen 661
die tijdens het slapen wordt gehoord 231-2
van de sferen 239
vorm van licht 394
Mysteriën 41
astrologie werd onderwezen in 975
dood en 770
drinken van kukeōn in de, van Eleusis 468
heidense 1052
vonden soms plaats in grotten 1055
voorstellingen in toneelvorm gebruikt in 438
Mysteriescholen (esoterische scholen)
christelijke kerk was oorspronkelijk een 439
Eleusis en Samothrace 438-9
hebben altijd bestaan 437
opeenvolging van leraren in 437, 439-40
verschillende soorten 439-40
verval van 438-9, 468
waarheid onderwezen in 39
Mythologieën (*zie ook* symboliek)
in, wordt een schets gegeven van de waarheid 39

Naam
iedere entiteit heeft esoterische 46
Nāḍī's
omschreven 290-2, 314-5
Nāmarūpa
naam en vorm 842, 844
Napoleon 95-6, 905
Nationalisme (*zie ook* volksgeest)
opvatting dat andere volkeren minderwaardig zijn is onjuist 45
Natuur
beweging in, is cyclisch 427
duistere kant van 421-2, 428-30, 638
geestelijke zon is schitterende kant van 421
levende entiteit 516, 656
monade van 30
werkt door astrale licht 515-6
wetten van 732, 749
wil verbroken evenwicht herstellen 810
Negers
bestemming van 73-5, 409, 460, 658
jong *niet* achtergebleven ras 460
vermenging vindt in hoog tempo plaats 73-5, 409-11, 658
Neoplatonisten 95
Neptunus
ingevangene 16, 297-8, 398
wordt weer losgelaten 16
Nevelvlek
wordt komeet 6, 11-2
Nicea, Concilie van 505
Nirmāṇakāya (*zie ook* trikāya)
boeddha gebruikt 1071
gebruikt door Boeddha 84, 138-40, 148-51, 499, 560-1
leeft in aura van aarde 825-6
omschreven 18, 141, 560-1, 680, 825-6, 998
Nirvāṇa
avīchi- 991, 996-7, 999-1001
bevindt zich in astrale licht 1031, 1034

Nirvāṇa (vervolg)
bewustzijn van werkelijkheid 809, 991, 1060
bodhisattva's verzaken 83-4, 1071
Boeddha Gautama bereikt 83-4, 148, 499
boeddha's van mededogen moeten uiteindelijk, binnengaan 832-3
devachan en 797-8, 808-9, 829, 849, 1031
inter-manvantarische 263
kan tijdens leven worden ervaren 1035
mens is jīvanmukta in 808
monadisch, geestelijk 799, 1056-7, 1060
mukti- 996-7, 999-1001
niet eeuwig 828
planeten brengen, door in boezem van zon 455
pratyekaboeddha's gaan, in 139, 147-50
relatief 829, 1056
sat-chit-ānanda 828
staat van allerhoogste activiteit 827
tijdelijk of blijvend in 545
vernietiging vaak te letterlijk opgevat 995
volledige vergetelheid van vijf lagere gebieden 828
Nirvāṇī
Boeddha is 1072
een boeddha 1071
evolutie begint voor, waar hij vóór nirvāṇa was gebleven 830
leeft in spirituele delen van astrale licht 1035
spirituele energie 827
uitgeblazen uit deze sfeer 995
vergeleken met devachanī 796ev
Noorden, het
mannelijk, rechterhand, geestelijk 246
Nordmann, prof. Charles 383
Nu, het eeuwige
verleden, heden, toekomst en 230-1, 1009-10, 1050-2

Obscuratie
geen beletsel voor weder-belichaming 971
lagere rijken in 542-4, 616
Mars in 346, 543
niet alle bollen in 872
onderscheid tussen, en pralaya 345-6, 542, 616, 628, 867
śishṭa's leven zelfs tijdens 864
tijdsperioden van 346, 872-3, 970-1
van bollen 345-6, 489-90, 628, 970-1
van planeten 543
Obsessie
achtervolging door kāmarūpa of wachter op de drempel 432
bescherming tegen 433
bezetenheid en 432-3
Occultisme
ES enige werkelijke school van 1075
geen kinderspel 690
liefde en mededogen voorwaarde voor 179
mysterie van Christus en Judas in 720-1, 724, 729
omschreven 176-7
Odin (of Wodan) 40
Olcott, Henry S. 348
meester en 252
Theosophical Society en 176-7
werd boeddhist 501
Om
effect op aurische ei 52-3
mystieke betekenis van 52-4
Om mani padme hūm 53
Omgeving
karma en 475
Ommekeer
van bewustzijn 372-3
Onderricht
terwijl lichaam slaapt 129
Onderwereld
inwijding en 175, 178-9, 219, 540, 902, 926, 993-4
Oneindigheid, grenzeloze
bron van alle levens 474, 841
DAT 869
geen entiteit; kan niet evolueren 381
heeft geen pralaya 869
heelallen komen en gaan in 839-40
mens is in essentie 814
schept niet en handelt niet 840
Ongelukken
-cyclus 456
zijn karmisch 245
Onsterfelijkheid
betekenis van 211
geen, voor entiteiten 558, 572
geheugen en 209
leringen van Boeddha over 558, 562-3, 641-2, 805, 842-3

relatief 194-6
van ziel 205
verlangen naar persoonlijke, spookbeeld 562
Ontbrekende schakel
bestaat niet 856
Ontmoediging
veroorzaakt door māyā 263
Onvolmaaktheid
abstracte schepper van disharmonie 636
Onzelfzuchtig
werkelijk, mens kent nooit angst 649-50
Onzelfzuchtigheid
zuivere, is geestelijk helderziend 649
Oog, leer van het 558
Oog van Śiva 1025
orgaan van buddhi-manas 660
Oordelen
leraar oordeelt niet over leerling 305
onthoud u van 110-2
teken van zwakte 81
Oosterse School (*zie ook* Esoterische School) 85
Oprechtheid
geen teken van waarheid 91
Orfische hymnen
over maan en zon 516-7
Orfische mysteriën
verborgen leringen in wachtwoorden 516-7
Organen, lichaams-
emaneren karakteristieke levenskracht 42
neerslag uit aurische ei 852
relatie tussen, en beginselen 317
relatie tussen, en planeten 168-9
voortbrengselen van evolutie 851-2
weerspiegelingen van monadische centra 1018, 1025-6
zenuwcentra van vroege rassen werden later 852
Oriëntalisten
disputen van, over betekenis van nirvāṇa 995
Orpheus
inwijding en 219-20
symboliek van 179
Ouder-ster
bron van goddelijke essentie 741, 769
emaneert menigte kinderen 67-9
geestelijke invloed van 43-4
iedere monade heeft eigen 67-9, 200-1, 661, 959
innerlijke god 615-6
mānasaputra heeft eigen 741
sterven en 244, 769, 910
svabhāva en 607
Outer Head 1-5
Overeenkomsten
geen volmaakte gelijkenissen 570

Palingenese 605
Panoramisch(e) overzicht(en)
bij het sterven 22, 35, 367-9, 561, 771, 1007-9
drie, tussen dood en wedergeboorte 1007-9
herhaling van stervensproces zoals bij Boeddha 561
Parabrahman 607
aham asmi 949
kern van alles is 810, 842, 949, 958-9
monade een atoom van 842
Paradijs, het (*zie ook* Eden, Hof van) 183-4
Paramātman 841, 1054
Pāramitā's
aanbevolen voor esoterische training 1075-6
Paranishpanna 829
Pascal 804
Pasen 103, 222, 319-21
Patañjali
stelsel van, is haṭhayoga 130-1
Pijnappelklier
bezinksel van buddhi 660
hart verlicht hersenen door 1017, 1025
orgaan van geestelijke visie 412
orgaan van goddelijk denken 1014, 1016
Piṅgalā (*zie ook* nāḍī's)
iḍā en, zullen twee ruggengraten worden 291
kanaal in astrale lichaam 315
Piramide
Grote, van Cheops 589-90
Piśācha 1034-5
Pitri's (*zie ook* zonne-, maan-, en aardpitri's)
term omschreven 595
vele klassen 595
zeven klassen in śruti's van hindoes 292

Plaatsvervangend lijden 301-2, 313
Planeet/planeten
aardbevingen en 222-3
alle, en zon en alle manen werken samen bij opbouw van 78
bewustzijn stelt zich voor dat, om de zon draaien 383
elke, (zevenvoudige) planeetketen 16, 444
elke, heeft aura of meteorisch continent 6-7, 28-9, 78-9
elke, heeft eigen astrale licht 1034
etherischer wanneer ze verder van zon af staan 471
gaan gedurende bepaalde perioden door zon heen 485
gaan opnieuw deel uitmaken van zon 443-4, 451, 454-5
genesis van 10-3
heeft slechts één echte of ouder-maan 469
hoogontwikkelde levensatomen 455
in obscuratie 345-6, 543-4
in syzygie tijdens wintersolstitium 101-2
invloeden van 43-4, 713-6, 975-6
maakten eens deel uit van zon 10-3, 207-8, 450-1
maan-wachters op de drempel van 79, 445-6
manen van, zijn kāmarūpa's 445-6
mysterie-, of substituut- 202, 297-8, 337, 455-6, 957-8
naderen zon naarmate ze ouder worden 27, 383
niet alle, hebben manen 469-70
nieuwe, (Pluto) 297-8, 398
omloopbanen van, rondom zon 382-3, 386
sterven van 19-20
sterven voordat zon sterft 450, 454
tientallen, zelfs honderden, in zonne-stelsel 16, 455-6
vijf geheime 957-8
volgen evolutiewetten 22
zichtbare, behoren tot vierde gebied 834
zijn godheden 29
Planeet van de dood 323
achtste sfeer 917, 944-6
broeders van de schaduw gaan naar 421-2
verloren zielen gaan naar 638, 917, 944-51
Planeetgeest (of bestuurder van planeetketen) 80, 942-3
god van onze keten 873
mens zal, worden 604
niet gevorderde 1041
Planeetketen (*zie ook* bollen, planeten)
bewustzijnsbereik van bodhisattva strekt zich uit over 1061
twaalfvoudig 957-8
zeven wederbelichamingen van 576, 1018
zich wederbelichamende monade heeft, als bereik 986, 1033-4
Planeten, zeven heilige
bol D van elk van, heeft invloed op bol D van aarde 974
bouwen aardketen 834, 942-3
dierenriem en 957-8
liggen in ruimte verspreid 538
spirituele monade karmisch verbonden met 955
wederbelichamingen op 586-7, 593, 912, 935-6, 954-60, 985-6
Plantenrijk
actief, voorbeelden 609-10
geschiedenis van, in bollen en ronden 490-2
in śishṭa-stadium 543, 608, 864-5
mens emaneerde, in tweede en derde ronde 522-3
op bol D, in obscuratie 542
Plato 15, 404
herinneringen van activiteit van bewustzijn in andere levens 774
Pleiaden
geestelijke invloed van 110, 234
Pluto 297-8, 398
Polariteit
en slaap 717-9
ingevangenen veranderen, in zonne-stelsel 297, 398
Poort
hoornen 1001
ivoren 1001
Poseidonis
verdween 12.000 jaar geleden 404
Prajāpati's
manu's, śishṭa's en 1005-7
zijn levensgolven 1005-7
Prakriti
śakti, māyā en 1036-7
Pralaya
alles verdwijnt tijdens 869-70
betekent uiteenvallen van samen-

stellende delen 829
mahā-, beïnvloedt hele melkweg 868
monadische zaden blijven bestaan tijdens kosmische 869-70, 1023
onderscheid tussen, en obscuratie 345-6, 542, 616-7, 867
tussen bollen of ronden 628
zonne-, en planetair 11-3
Prāṇa('s) 31
afgeleid van jīva 654
bloed is neerslag van 655
emanaties van 41-2
mens kan, lager dan zijn eigen gebied van willen en denken beheersen 654
verlaten lichaam bij het sterven 80, 214
vijf, toegelicht 248-9
zeven vitale levenswinden 248-9, 317-8
Pratyekaboeddha('s)
beginselen en 1070, 1073
broeders van de schaduw en 125-6, 683, 686
christelijke heiligen en 999
doorloopt niet alle inwijdingen 824
essentiële verschil tussen, en boeddha's van mededogen 483-4, 681-6
evolueert na nirvāṇa verder vanaf punt waar hij was gebleven 829-30
gaat lager nirvāṇa binnen 139, 1073
geen slecht wezen 786
keuze van 668, 777
komen tot stilstand 136, 684, 786-7, 824
omschreven 123-6, 147-51, 480, 682, 824
ontwaken van 688
quasi-onbewuste middelaars van licht 135
richten geen scholen op 480
spirituele zelfzucht van 126-7, 153-5, 321, 332-3, 687
vergeleken met deva's 134
worden avatāra's in nieuwe keten 1069-71
worden lagere mānasaputra's 695
worden neushoorns genoemd 480, 685
zijn nirvāṇī's 832
Primitieve volkeren 71-2
Prithivī
gebieden van 19
in hoogste toestand 27
zon en Venus in 25-7
Psychoscopist 378
Pythagoras 112

Rajas (*zie ook* guṇa's)
omschreven 631, 725, 1037-8
relatie tot kosmische elementen 1037
Rājā-zon(nen) (rājā-ster(ren)) 203, 234
centrale zon 471
geestelijke en psychische invloed van 471-2
miljoenen, in kosmische ruimte 471
verbonden met Jupiter 470-2
weinig, bevinden zich op fysieke gebied 273
Ram Mohun Roy 722
Rāma 708-9
Rāmakrishṇa 722
Rassen (*zie* wortelrassen)
Rechterhand
heeft betrekking op licht 517
noorden als 246
pad van 229
Rechtshandigheid 227-9
Regen
ego's en 236
oorzaak van 295
Reichenbach, Baron
theorieën over slaap en magnetisme 717-9
Reïncarnatie(s)
analogie tussen, en ronden 891
ego's in afwachting van 109, 887-8
monadische centrum dat zich belichaamt op bol D is 933-4
niet altijd opeenopvolgend in reeks 932-3
onderscheid tussen, en wederbelichaming 454, 587, 910, 936, 955, 971-2, 984
probleem van 777 levens 929-32
Reïncarnerende ego (*zie ook* monade, zich wederbelichamende)
aurisch ei en 247
dood is teleurstelling voor 269
geheugen is eigen aan 771
geslachtloos 246-7
heeft drie panoramische overzichten 1007-8
kiemplasma en 396
liṅgaśarīra van, verbindt zich met moeder; egoïsche deel van, met vader 580

Reïncarnerende ego (vervolg)
mānasaputra's en 702-3
skandha's en 518-9
slaapt tijdens dood in monade 266, 906
vergeleken met binnengaan van planeten in zon 454-5
vergeleken met mānasaputra's en śishṭa's 862-3
Religie
formele, een gevaar 379-81
theosofie grondslag van toekomstige 380-1
Rijk(en) (*zie ook* monaden *en* levensgolven)
dezelfde, bestaan op andere bollen 968
elk, heeft zijn eigen stille wachter 875-6
essenties werden 602
levensatomen gaan door alle 657
obscuratie van 542-4, 608, 617
śishṭa's en 874-5, 890-1
Ring-verder-niet
dhyān-chohanische 846
mislukten en 948
voor mensen 989
Ritueel/rituelen
in religie 379-80
schitteren in onze School door afwezigheid 438
worden obstakel 334
Romeinse Rijk
godsdiensttwisten in 505-6
mithraïsme in 509
Ronde(n)
analogie tussen, en reïncarnatie 890-1
beginselen en 938-41
drie elementaire 1067-8
elke, korter dan voorafgaande 540
ontstaan van rijken in 522-3
planeetketen heeft zeven (en twaalf) 1018-9, 1067-8
van monaden langs bollen 199-202, 490-1, 1067-8
wortel- en zaadmanu's voor iedere 1006
Ronde, eerste
in, worden grondpatronen gelegd 550, 984-5
vormingsperiode 489-91, 548-50
Ronde, derde
in, waren lichamen aapachtig 889
Ronde, vierde
brengt kāma-eigenschap tot ontwikkeling 938-40
halverwege, deur naar mensenrijk gesloten 136
meest grof 23
Saturnus heerst in, over aarde 8, 185
Ronde, vijfde
kāma van, verraderlijk 1065
mānasisch 76, 938, 1066
mislukten in 1066
moment van keuze in 60, 81, 663-4, 750, 938-9, 1041, 1045, 1065-7
Ronde, zesde
buddhi 940
lichamen in 290
Ronde, zevende
ātman ontvouwt zich in 940
mens volledig ontwikkeld in 25-6
Venus in 25-6
Roodkappen 440
Roos
kruis en 927-8
Rozenkruisers 65, 927
Ruimte
Einsteins kromming van 15-6
grenzeloos 607
interstellaire en interplanetaire, gevuld met bollen 476
Rūpa-wereld (*zie ook* loka's)
devachanī in 793

Saccas, Ammonius
was boodschapper 95
Sadisme 423
Sahasrāra
hoogste chakra 81
Śakti 1034, 1036-7
Śākyamuni (*zie* Boeddha, Gautama)
Śambhala 16, 17, 117
Boeddha is Chef in 499-500, 503, 998
omschreven 118
Sambhogakāya (*zie* trikāya *en* Boeddha, Gautama)
Samothrace
rituelen van 438
wetenschappelijke school 439
Samsāra
cyclussen van belichaamd bestaan 1028-9
Sanggyas, Heer
Boeddha is 500, 503
Śaṅkarāchārya
Boeddha en 502

kon tijdens zijn leven nirvāṇische toestand ervaren 1035
kwam om vergissingen van Boeddha recht te zetten 502, 519-20
kwam tijdens opgaande cyclus 669
onderwees Advaita-Vedānta 502, 520
Sat-chit-ānanda 828
Sattva
in relatie tot kosmische elementen 1037
omschreven 631, 725, 1037-9
Saturnus
bol D van aarde staat onder toezicht van 31-2
eigenschappen van 8, 14, 19, 27
gouden eeuw van 33, 47-8
meteorisch continent van 78
minder dicht dan water 471
omzwervingen van monaden beginnen en eindigen bij 33
ringen van, gevolg van evolutie 6-7
symboliek van 32-4
Saul 488
Scheppers
familiegroep van levensatomen 637
vernietigers en 636-7
Schijnheiligheid
kāma en 30
Schoonheid
fysieke en spirituele 82-3
geestelijke zelfzucht en 777-8
harmonie 55, 1062
ontroering en 299
Serumbehandeling
schadelijk 181-3
Śesha 335-6
Sinnett, A.P. 9, 261, 557
Śishta('s)
alle levensgolven laten, achter 880-1, 887
heel weinig menselijke 611-2
in pralaya verdwijnen, maar blijven als levenszaden op innerlijke gebieden 869-70
komen overeen met ouders 882
leiders van, worden bewakers van vierde ronde 864
mānasaputra's belichamen zich in 862-3, 880-1, 884
manu's, prajāpati's en 1005-7
manu's zijn 1005-7
meesters waken over 867
menselijke, daad van zelfverzaking 591, 611-3, 866
menselijke, geboren door kriyāśakti 891
menselijke, meest ontwikkelde mensen 544, 591, 611-2, 625, 880-1, 1006-7
menselijke, zullen gidsen van vijfde ronde worden 611-3
menselijke, zullen leven in gezelschap van dhyān-chohans 884-5
menselijke, zullen wachten op mānasaputra's in vijfde ronde 866
nirmāṇakaya's onderwijzen 868
of levenssurplus 489-93, 549, 886
op alle bollen 867-8, 873
op bol A 548-9
op bol D 617, 880-1
op bollen die in obscuratie verkeren 864, 870, 874-5
op ieder gebied 867-8
openen drama van menselijke leven 880
overblijvers 544, 600, 780, 890
reïncarnerende ego en 870
śesha 336
stille wachters en 781
van drie dhyān-chohanische klassen wachten nu op aarde 643, 873
van goden zijn goddelijk bewust 870
van lagere rijken 543, 591, 608-11, 864-5
van volkeren 866
van zeven rijken 624
vergroten hun aantal met komst van mānasaputra's 863, 881
verkeren in een soort rustperiode 612-3, 865
verschaffen lichamen en psychisch gestel voor volgende ronden 591, 881, 888-91
verschaffen zaden van toekomstige zeven wortelrassen 885, 890-1
zaad- en wortelmanu's 880
Sītā 708-9
Śiva 708
handboog van 708
Skandha'(s)
twee soorten 518
Slaap/slapen
dood en 35, 128-9, 679, 926-7
elektromagnetische krachten en 388
houding van lichaam tijdens 717-20
inwijding en 179-80, 926-7
levensentiteit verlaat lichaam tijdens 59-61

Slaap/slapen (vervolg)
mens bezoekt planeten tijdens 785
na, niet uitgerust 387
onderricht tijdens 129
voorbereiding vóór het 112
Slang(en) 200, 335-6
Slapeloosheid 310-1
Slechtheid
broeders van de schaduw en 683
geestelijke, omschreven 648
Smriti's 293
Socrates 41
Spanje
loge in 100
Spiritualiteit
toetssteen voor, is universaliteit 93-4
Spraak (*zie* taal)
Śruti's 292-3
Stem, dochter van 571
Stenen, schommelende 546
Ster(ren)
astrologische en geestelijke 43-4
dwingen niet 714, 716, 976
hebben ronden 472
Sterven (*zie ook* dood)
gemakkelijker voor grote zielen 216
Stille wachter 132-3
betekenis van 116
boeddha is straal van, van planeet 510
Boeddha is, van vijfde wortelras 499-500
dhyāni-chohan 875-6
elk rijk heeft zijn 875-6
śishṭa's en 781
Stof
geest en 265-6, 648
Stoffelijkheid
dichtheid, grofheid en 22-3
Straal
aspect van bewustzijn van een monade 983-4
Straling
kleur en licht 1019-24
Subba Row 348-50
Sushumnā (*zie ook* nāḍī's)
betrokken bij geboorte, slaap, en dood 314
omschrijving van 290-2, 393
Sushupti 35
Sūtrātman 210
Svabhāva
ouder-ster en 607
Svabhavat
ākāśa en 46
Symboliek (*zie ook* mythologie)
in Egyptische kunst 55-6
van boog van Śiva 708
van Jezus en Saturnus 32
van Rāma en Sītā 708-9
Syzygie
inwijding en 101-2, 222

Taal/talen
ontwikkeling van, bij mensheid 563-5
zesde en zevende wortelras zullen, hebben 563-4
Tala's (*zie ook* loka's)
iedere bol heeft eigen reeks loka's en 677-8
loka's en, toegelicht 8
neergaande boog en 678
Tamas (*zie ook* guṇa's)
in relatie tot kosmische elementen 1037
omschreven 631, 725, 1037-8
Tao
komt overeen met parabrahman 220
Tennyson, Alfred 723
Theopathie
boeddha heeft, zijn hele leven lang 759
Theosofen
zesde wortelras en 72-3
Theosofie
gevaar van sektarisch geloof 477
grondslag van toekomstige wereld-religie 380-1
hart van alle religies 501
moet zuiver worden gehouden 477, 509
Theosofisch Hoofdkwartier
tijdelijk overgeplaatst naar Engeland 520
verhuist van Point Loma naar Covina 144-7
Theosophical Society (TS)
aantrekking tot, is karmisch 47
kanaal voor meesters 132
moet contact houden met Loge 477
opgericht door meesters 107, 302, 304, 435
opsplitsing van 433-4, 509-10, 517-8
opvattingen van HPB en Olcott over 176-7
plicht van, leed te verlichten door kennis te verspreiden 435-7
toekomst van 204, 479

verkeerde opvattingen van Adyar 460-4
verschillende organisaties voortgekomen uit 178, 645
voornaamste werk 435-7
Tijd (*zie ook* verleden, heden en toekomst)
bewustzijn wordt niet bepaald door mechanische 989-90
bewustzijn stelt zich voor dat planeten om de zon draaien 383
Tingley, Katherine (KT)
grote esoterica 1, 205
haar onderricht en werk 85, 114, 434, 477
HPB en 325
nam karma van TS op zich 330
tegenwoordigheid van, na haar dood 10, 17-8
'transformatie' van 326-7
waakt nog over het werk 10
Toda's
onderras van vijfde wortelras 643
zaden van een toekomstig onderras 657-8
Toekomst
eeuwige Nu en 230-1, 1009-10, 1050-2
meesters van wijsheid kunnen in, zien 231
van Theosophical Society 204, 479
Toeval
bestaat niet 322
Tovenaars, grote 918-21 (*zie ook* broeders van de schaduw)
Transmigratie 567
Triade, hogere 768
Triguṇa (*zie* guṇa's)
Trikāya (*zie ook* Boeddha, Gautama)
aard van 998
boeddha's en 138-42, 148-51
Trilling(en)
licht en geluid zijn 394
psychische, van Atlantis 407
snelheid van, maakt substantie grover en harder 397-8
Tsong-kha-pa
stichter van orde van geelkappen 440
Tweehandigheid
geen terugval 245-6
oorzaak van 227-8
Tweeslachtigheid
in verleden en toekomst 400-1, 522

Universaliteit
toetssteen voor spiritualiteit is 93-4
Universum (*zie ook* heelal)
we moeten geen scheiding maken tussen onszelf en het 1003
Uranus 27
karmische ingevangene 16, 297, 398

Vajradhara (*zie ook* dorje) 115-6
Val van engelen 734
Vedānta (*zie ook* Advaita-Vedānta)
boeddhisme en, in wezen hetzelfde 350, 502, 520
Vegetarisme
aanbevolen voor esoterici 186
vlees eten geen misdaad 186-8
Venus
aardbevingen en 222-3
gids van Romeinen 45
hogere manas 27
hoogste ego's van mensen horen thuis op 260-1
in buitenronde kwamen we van, naar aarde 17, 57-8
in zevende ronde 25-6
inwijding en 101-3, 658-9
stoffelijkheid van 13-4, 27
waarom, geen maan heeft 79-80, 469-70
Verbeeldingskracht
vermogen van kāraṇopādhi 1047
Verduisteringen (*zie* eclipsen)
Verlangen
aspiratie en geestelijk 377
bewustzijn identificeert zich met het onderwerp van ons 1039
goddelijk en stoffelijk 731
Verleden, heden en toekomst (*zie ook* tijd)
astrale licht en 1009-10, 1050-2
bestaan niet op zichzelf 231
eeuwige Nu en 230-1, 1009-10
in één kiem aanwezig 1052
Verloren zielen (*zie ook* planeet van de dood, avīchi, vernietiging)
avīchi-nirvāṇa en 996
dalen af naar achtste sfeer 917, 944-7
dubbele tragedie 949-51, 1043
invloed van, op levensatomen 966-7
invloed van, op reïncarnerende ego 914-7
kan wachter op de drempel worden voor nieuwe straal 917-8

Verloren zielen (vervolg)
kunnen schakel met oudermonade niet terugkrijgen 917
'mislukten' en 945, 997, 1064
toegelicht 217, 919-20, 944-51, 967, 996, 1000, 1039-41
vereenzelviging met het kwaad 1039-41, 1043
zielloze wezens en 217, 920
Verloren zoon
parabel van 787, 1048-9
Vermenging
van rassen 73-5, 409-11, 658
Vernietigers
scheppers en 636-7
Vernietiging (*zie ook* verloren zielen, nirvāṇa)
esoterische betekenis van 995-7
mukti-nirvāṇa 996-7, 999-1001
nirvāṇa-avīchi 996-7, 999-1001
verloren zielen en mislukten 944-9
Versnelling, wet van
helpt hogere monadische klassen langs opgaande boog 492-3
Vertraging, wet van
op opgaande boog drukt, op lagere monadische klassen 492
Verzaking, pad van (*zie* boeddha's van mededogen)
Vierde
elke, leraar een vernieuwer 295
keerpunt van afdaling van levensgolven 288-9
maximum van grofheid 23
Vijfde-ronder(s)
hoe wordt men 345, 1070
mahātma's zijn gevorderde 497, 941
omschreven 353, 359, 497
vergelijkbaar met ontwikkelde individuen op bol E 941
zullen śishṭa's zijn 888
Vishṇu
avatāra('s) van 465, 511
zevenkoppige slang en 335-6
Visie
geheim van occultisme 145
Visioen(en)
bedrieglijke en werkelijke 90-2, 107-8, 121-2
panoramisch(e) 22, 35, 367-9, 561, 771, 1007-9
van George Washington 89-90
van innerlijke god bij het sterven 364
van Jeanne d'Arc 92-3
Visualisatie
beeld van innerlijke god voor ogen houden 359
meester als ideaal voor ogen houden 106-7
zich grootsheid voorstellen 145
Vlees eten (*zie* vegetarisme)
Voedsel, voeding
gezondheid en 390-3
van chela's 392
Volk(eren)
ieder, is verzameling gelijksoortige ego's 56, 97
Volksgeest 97-100
Vraag/vragen 117
gedachte-elementalen in barensweeën van geboorte 351-2
iedere, bevat haar eigen antwoord 351
innerlijke licht en 273-4
Vrije wil (*zie ook* wil)
beginsel van 1051
fatalisme en 714-5
hart van mens is 811
iedere monade heeft 809-10
karma en 810-2
Vurige levens
familiegroep levensatomen 637
Vuur
kosmisch, en flogiston 646
Vuurfilosofen 65

Waarheid (*zie ook* esoterische leringen)
kan worden verkregen 424
werkelijkheid 262-3
Wachter(s) op de drempel
blaast slechte gedachten in 429
lunaire, solaire en menselijke 458
maan- 79
obsessie en bezetenheid 432-3
planetaire en menselijke 445-6
reïncarnerende ego en 918
verloren ziel kan, worden 917
wordt gevormd door gedachten 342-3
zwarte magiërs en 429, 918
Wachtmeister, gravin Constance 326
Washington, George
drie visioenen van 89-90
Wedergeboorte (*zie* reïncarnatie)
Wederopstanding 103
uit de dood tijdens zevende wortelras 360

Werkelijkheid
illusie en 262-3, 369-71
waarheid is 262-3
Wet, hogere 287
Wierook 980
Wijzen
oorspronkelijke 384-5
Wil(skracht) (*zie ook* vrije wil)
aspiratie en 376-7
bepaalt al onze keuzen 431
centrum van bewustzijn van de mens ligt niet in, maar in het denken 663
daalt rechtstreeks vanuit ātman naar ons af 1051
functie van hogere manas 1048
geestelijke 125, 376-7
goed en kwaad en 647
onpersoonlijke energie 478, 663
schommelende stenen en 546
van de mens kan heelal bedwingen 811
Wintersolstitium
inwijding en 101-4, 113, 222, 320, 458-9, 758
nieuwe maan en inwijding tijdens 658-9
Wortelras(sen)
astrale, worden fysieke 527-30
Aziatische rassen 74
beginselen en 24-5, 75-7
eerste boeddha van een, begint met voorbereiding van het volgende 507
evolutie van 23-4
geboorte en levensduur van 44-5
geologische tijdperken en 856-7
ingewijden zaaien 'ingeboren ideeën' aan begin van ieder 1005
levensduur van 71, 463
lichamen van vroege, omschreven 527-8, 850-1, 889
onderrassen en, beginnen in noorden, en eindigen in zuiden 460
oorzaak van vruchtbaarheid van 888
spraak en taal in 563-5
tijdens tweede en derde, vielen lichamen na de dood snel uiteen 20
twee boeddha's in een 51, 56-7, 77-8
verstandeloze rassen hebben geen karmische verantwoordelijkheid 556, 859-60
voortplantingsmethoden van 521-4, 852-5
vroege, en gouden eeuw 47
vroege, namen voedingsstoffen op door osmose 529-30
zaden van volgende, halverwege vierde onderras gezaaid 44-5, 69-72
Wortelras, derde (*zie ook* mānasaputra's)
beschrijving van 744
halfastraal 521
imiteerden dieren 530
psychische barrière tussen mens en dier was er nog niet in 860
Wortelras, vierde
herhaalde zonde van derde wortelras 860-1
meest grove 23
Wortelras, vijfde
Atlantisch karma drukt zwaar op 401, 557, 1063-4
halverwege, strooit Boeddha zaden uit voor zesde ras 503, 506-7
levensperiode van 463
ouderdom van 399-400
verschil tussen Atlantiërs en mensen van 459
zal eindigen in het zuiden 461
Wortelras, zesde
begin van onderras 441, 463
begint net 400
eerste onderras van, zal langs hele westkust van Noord- en Zuid-Amerika wonen 507
mensheid zal met sprongen vooruitgaan in 1064
theosofen en 72
zaden in voorbereiding voor 72, 400, 441, 503, 506-7
Wortelras, zevende
artsen in, zullen iemand uit de dood kunnen laten opstaan 360
levensperiode van, relatief kort 463
onderras van, zal in het hoge noorden worden geboren 460

Yoga Aforismen van Patañjali
haṭhayoga 130-1
Yoga-training 145-6, 1074-6

Zanoni
wachter op de drempel en 342
Zelf (*zie ook* ātman)
-bewustzijn is zonnekracht 676
hogere, gedeeltelijk verantwoordelijk voor lagere 301-2

Zelf (vervolg)
hogere, geestelijke godheid 254-5, 666
hogere, omschreven 673
rechterstoel van hogere 113-4
-rechtvaardiging is niet toegestaan voor chela's 690, 707-8
vereenzelviging met logos 1039-41
vereenzelviging met onze hogere delen 727-8
Zelfonderzoek
beste manier om onpersoonlijkheid van onze motieven te testen 340-1
Zelfzucht (egoïsme)
alle zorgen vinden hun oorsprong in 453
geestelijke, en pratyekaboeddha's 126-7, 153-5, 332-3
in hogere manas van pratyeka-boeddha 687
veroorzaakt ziekte 452-3
Zesde-ronder(s)
aantal, heel gering 353, 497, 888, 1070
bewustzijn van, is zoals dat van mensen in zesde ronde of op zesde bol 541
boeddha's zijn, in zevende fase 497
Gautama Boeddha was 353, 495-7, 510
omschreven 495-6, 941
Ziekte
oorzaak van 452
slechte gevolgen van het terug-dringen van 348-9, 352, 452
Ziel(en)
dierlijke, zullen aardpitri's worden 259
er is geen onsterfelijke, in mens 558, 641
evolutie van verschillende, in mens 698-9
grote, en aardbevingen 223-4
heeft visioen van innerlijke god 364
is god van levensatomen 299
menselijke, en inwijding 113-4, 172-3
menselijke, kāma-manas 696
menselijke, kind van geestelijke 700-1
menselijke, omschreven 326
terrein van activiteit op aarde 363
Zielloos wezen
geen verloren ziel 217
toegelicht 673-5, 914, 920
Zintuig(en)
ontwikkeling van innerlijke, en inwijding 784-6
onvolledig ontwikkeld 783
zesde en zevende 784
Zodiak (*zie* dierenriem)
Zomersolstitium (*zie ook* jaargetijden, heilige) 412, 458-9
Zon
aantrekkingskracht van, en aarde op maan 130, 623
beginselen op doortocht van, naar maan 273
blauw 237, 316
circulatie van entiteiten naar en vanuit 450, 485, 661
constitutie van 26-7, 29, 431-2
dient als substituut voor planeet 202, 297-8, 337, 456, 958
dood van 11, 19-22, 207
draait om rājā-zon 201-3, 234
eclipsen en 222, 238-40, 623
elektromagnetische energieën van 425-6, 450, 458, 485
elke, heeft zeven zonnen of bollen 203, 272, 444
hart en intellect van zonnestelsel 7, 957-8, 1026
houdt verband met aardbevingen 222-3
iedere, was eens een levensatoom 822
invloed van, op aarde 713, 975-6
inwijding en 101-3, 175-6, 222, 539-40
leven van mens ontleend aan 425
lichaam van een god 11, 15, 134, 1032
omgeven door aura's 431-2
onze ouder 68, 485
onze oudere broer 450, 485
planeten gaan, opnieuw binnen 443-4, 450, 454
planeten maakten eens deel uit van 11-3, 207-8, 451
pythagorische monas 659
scheikundige elementen van 432
stort twee soorten energie uit 517, 1020
twaalfvoudig 957
verschijnt als eerste, verdwijnt als laatste 450
wachter op de drempel van,

kāmarūpa 458
we zijn even oud als de 485
was eens een 'mens' 606
wordt Nyima genoemd 10
zonen van de 661, 676, 819
zonnevlekken en kloppen van zonnehart 450
Zonde 24
in het verleden een van de middelen van evolutie 173, 430
ontstaat door misbruik van zelfbewustzijn 285-6
van verstandelozen 556-7, 1044
Zonnepitri's (of agnishvātta's)
entiteiten afkomstig van zon 671
gaven mensen zelfbewustzijn 676
of kumāra's 675-6
maanpitri's en 256-9, 595-6
mānasaputra's en 695-6
vereenzelvigd met onze ego's 735
waren mensen 596
zijn agnishvātta's 256-8, 595-6, 675
zijn onze hogere ego's 675
Zonnestelsel(s) (*zie ook* zon, planeten, buitenronden)
ingevangenen en 297
spirituele monade heeft, als bereik 955-60, 972, 977, 985-6, 1033-4, 1061
tientallen planeten in 16, 455-6
vijf onzichtbare planeten van 957-8
vorige belichaming van huidige 444
Zonnevlekken
kloppen van zonnehart 450
Zonsondergangen
mooie, ontstaan door gestorven entiteiten 240-1
Zoogdieren (*zie ook* dieren)
eerste verschijning van 857
emanatie uit de mens in vierde ronde 491-2, 521-5, 852ev
specialisatie van 525-6, 853
Zuiden, het
linkerhand, vrouwelijk, materieel 246
Zwaartekracht
onpersoonlijke energie 732, 748